

వాణీవిలాస వనమాలిక
తేకుమళ్ల రంగశాయి కవి ప్రణీతము.

VĀNĪVILĀSA VANAMĀLIKA

BY

TEKUMALLA RANGASĀYI KAVI.

EDITED BY

T. CHANDRASEKHARAN, M.A., L.T.,

Curator, Government Oriental Manuscripts Library, Madras

and the staff of the Library,

Under the orders of the Government of Madras

PRINTED BY THE SUPERINTENDENT
GOVERNMENT PRESS
MADRAS

1953

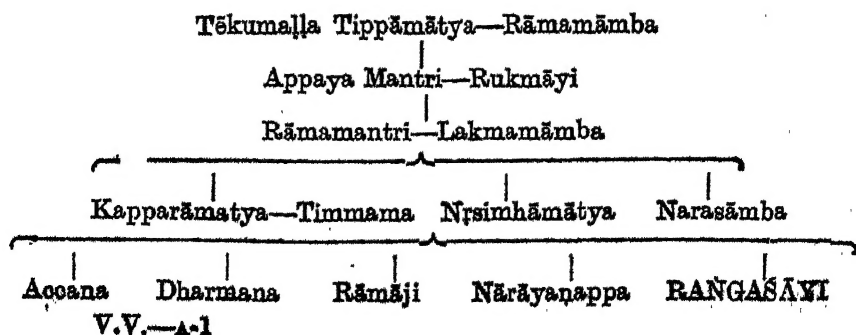
Rs 1 5 -

INTRODUCTION

There are five manuscript copies of Vāṇivilāsa Vanamālika available in the Government Oriental Manuscripts Library, Madras, described under Nos. D. 762, 763, 764, 765 and 766. All except the last one, which is a palm leaf manuscript, are complete in so far as they are available. The remaining three are much less in extent. All the five copies were made use of in preparing the press copy of this edition. The palm leaf manuscript, which seems to be the oldest copy, containing practically no alien readings, may be the original of all the rest. There is the omission of the same poems and lines in all the versions. It was a taxing job to correct the innumerable mistakes committed by the scribes, in order to obtain a correct version of the whole manuscript, and no pains were spared on that account.

Practically no internal evidence is available from the work to assign any date to its author, Tēkumaḷla Raṅgaśāyi. However, in his introduction to another work Dvipada Bhāgavatamu, Raṅgaśāyi speaks of Puṣpagiri Timmana as his class mate and close friend who helped him in writing Dvipada Bhāgavatamu, copies of which also are available in this Library under R. Nos. 697 and 765. The author of Āndhra Kavula Caritramu states that this Puṣpagiri Timmana lived in the latter half of the eighteenth century. So from this external evidence we can conclude that Raṅgaśāyi lived in the latter half of the eighteenth century and that his age was more or less that of Puṣpagiri Timmana. The following information may be gathered from the introductory portion of the work. The family tree to which clan the author belonged is given as follows :—

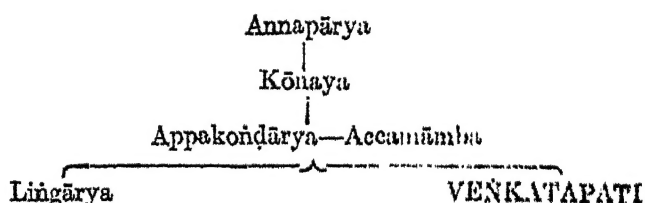

Bhāgīrathi Kṛṣṇamma and Koṇḍamāmba are mentioned as sisters of Raṅgaśāyī. Tippāmātya, the first in the above tree, is described as a devotee of Lord Nṛsiṃha of Dharmapuri and a disciple of Rāmabhadra Guru.

Gajavelli and Naidipuri, the two places mentioned in the introduction, are to be identified properly.

Among the Sapta Santānās, to whose cause Raṅgaśāyī dedicated his life, this is the only work available. The other works that are mentioned by the author himself are Tiruvallur Vīrarāghava Śatakamu, Kṛṣṇa Daṇḍakamu and Jānakīpariṇayayaksagānamu. We can only await the discovery of the aforesaid works from some corner of the country. Mōlūri Ananta Mantri, it is mentioned, is the father-in-law of Raṅgaśāyī. The author's wife is Lakṣmīmāba and his children were Venkātāpati, Accana, Ananta and Jagannātha.

Mahaṅkāli Venkātāpati, a devotee of Śrī Venkateśvara of Śaṅgacala and a close friend of the present author, rendered a good measure of help to Raṅgaśāyī in writing this work. The genealogical table of Venkātāpati is given below :—

Venkātāpati is described as "caturvidha kavīśa śivāhaka" and the author has inserted his name in the Āvāsānta gadya also. It is not possible either to measure the exact amount and the nature of help given by Venkātāpati in this connection, or to estimate their general heights of friendship and intimacy. The style is uniform throughout the work. The name Veṅḡaya is used instead of Venkātāpati at the end of the fourth chapter but with no change with regard to other particulars.

A great scholar, with a wide field of varied scholastic interests as he is, Raṅgaśāyī seems to have felt no inducement to write a Parbandha like all other men of letters, but he has chosen an encyclopædic work of great magnitude, which revealed his unlimited knowledge of different Śāstras, Purāṇas, and Smṛtis to suit his magnificent poetic imagination, fluent style and candour.

The author has gathered information from various sources and has condensed and arranged it in proper order. This work has been dedicated to Lord Venkateśvara and the title Vāṇī Vilāsa Vanamālīka is aptly suited.

It will make a long list to enumerate all the subjects that have been discussed in this. A number of topics from purāṇas, the gist of the Vaiṣṇavite Āgamas, a concise view of Vedāṅgas, the six Darśanas, the arts, rhetorics, sculpture, Veterinary science, Gaṇaśāstra, Aśvaśāstra, Sāmudrikā and Gaṇita are only a few to mention. Daṇḍanīti and Dāyādyamu are elaborately dealt with. Nothing has escaped the attention of the author and the work is always ready to clear any doubts with its store of knowledge. While Bhārata expounds the Dharmas by means of stories, this work codifies them in a compact form.

The style is fluent and follows the ideal of Tikkana Sōmayāji in the usage of words. The epic style that has been attempted does not interfere with the narration and it only takes its rightful place. Examples of style are given in the Telugu part of the introduction.

The author has approvingly taken the Ropha-Śakata-Ropha Maitrī and Kthvārthaka Sandhi. There is much scope for research in this work and those who are interested may probe in and dig up new channels of thought.

It may not be out of place to mention here that Mr. C. P. Brown who was in Madras Civil Service (1837) was the pioneer of research in Telugu. He has done yeoman service to the promotion of Telugu language and literature by collecting Telugu manuscripts from private individuals and preserving them, which, otherwise, would have been totally lost to the present generation. Many of the manuscripts that are now preserved in the Government Oriental Manuscripts Library, Madras, owe their existence to Mr. C. P. Brown. The scholarly notes, explanations and translations to several works, which he has left, go to show his depth of knowledge and the great interest which he evinced in Telugu language. He has written a lengthy running commentary in English to the present work, comprising the various topics dealt with in it. This commentary of Mr. C. P. Brown is also prefixed to this edition as it will serve a suitable introduction to the work by giving a short epitome of its contents.

My thanks are due to Sri M. Sarabhesvara Sarma, Telugu Pandit of the Library, for preparing the press copy and correcting the proofs.

It is hoped that this work, which is a rare gem of its kind, will win its proper place in the field of Telugu literature.

GOVERNMENT ORIENTAL MANUSCRIPTS T. CHANDRASEKHARAN.

LIBRARY, MADRAS

Dated 16th August 1953.

INTRODUCTION

BY

C. P. BROWN.

This is an [a] Telugu poem in padya metre, in four Cantos, written by Ranga Sai : who in the preface asserts that he wrote the Bhagavat in the Dwipada metre.

The present work is a general miscellany upon all branches of Hindoo learning. [In the Madras Journal No. 24, p. 1 (July 1839) is an account of this book ; but too brief to be of much use, and far from correct.] The Introduction as usual describes the Naimisha forest, where Suta and other hermits abide ; and Suta is requested to read lectures on a series of miscellaneous subjects. The Introduction extends from page 1 to 16. Then comes the Sasht-yantalu, or Dedication. Then the work commences.

Chapter I is all copied from the third part of the Bhagavat.

On Divinity, Nature, etc., discussed in a conversation between Varuna and Bhrigu. Creation is described in the usual style, Vishnu is named as the all-pervading deity. On his heaven Vaicontha : its walls, gates, etc. The usual statement regarding the Virat Purusha, or world considered as the form of the deity. The commencement of the Krishna Avataram. The usual story of the four castes being created from Bramha's mouth, arm, thigh and foot (page 26). Description of Ananta the great serpent who supports the world. The eight elephants and eight mountains that support the heavens. The 25 tatwams or essences (page 30). Then the birth of 100 sons to Siva who began to devastate the world. Bramha advised them to reform and to employ themselves in prayer to Vishnu. They obeyed and departed to the solitudes of the forests. Then from his toe, breast, thighs, navel, etc., Bramha created Bhrigu, Narada and other sages, seven in all. Then Justice, Injustice, etc., etc., were created from various limbs, wrath from the eye brows, ocean from the peos [penis] (page 33). Then Bramha having created Saraswati became enamoured of her and the seven sages dissuaded him from this impropriety. Thereupon Bramha cast away his body (an expression for suicide) which became Night and assumed Day as another body. Next he created the Vedas (p. 34) language, metre, etc., etc. Then he created the raxasas who all attacked him. Some wanted to devour him, others to ravish him, some being giants and others being sylphs.

Thereupon, Bramha again cast away his body (p. 35) and assuming another form carried on the work of Creation. [The story differs a little from that told in the Vishnu Puran. See Wilson's translation, pages 53, 54.] Then are prepared the statements regarding the length of an hour, a day, etc., see Vish: Pur: page 22. The four ages (page 37. See Vish: Pur: p. 43) of which the first equals four days of Bramha, the second three, the third two and the last one, 38. The reveries, and theories about generation, 40. [All this is extracted, as already noticed, from the 3rd book of the Bhagavat. See the Telugu version verses 400-450.] Then are named Marichi Bhṛigu and other ṛishis who were the patriarchs (see Vish: Pur: p. 49.) Vasishtha had by his seven wives seven sons (Vish. 83). Other details of creation, page 47.

The part [part] still continues to narrate the story as given in the third and fifth books of the Bhagavat. Description of Mount Meru and of Jambu Dwipam 49 and of Bharata Varsham 50 and of Havruta 50 regarding which there is a curse, dooming every man who goes there to become a woman.

Description of the seven seas 54 and of the glorious island of Shanda Dwipam in the centre of it. Then a description of (Hades) Pātāla and of Swarga and the fourteen worlds. Descriptions of the Hindu paradise 61 with the usual attendants of Indra. Then the arrangement of regions and worlds one above another with all their measurements—copied from the Fifth book of the Bhagavat. Description of Jambu Dwipam, or India which closes the Chapter—Here the extracts from Bhagavat stop.

Chapter II—Names of holy places and rivers particularly Badraa [Bhadra] near Curuxetra. Here dwelt Vishnu under the name of Rama and Krishna. p. 68. Description of Manicarnica and of Jagannath 73—This place is so holy that a crow one day bathing in a pond there was transformed into a swan. Then comes the legend regarding the carpenter who made the image at Jagannath—Then the description of Canchi—then of Sri Rangam. Story of a gang of robbers who attempted to rob the shrine—p. 83 and as in crossing the holy river Caveri on their way to the shrine, they actually all went to Vaicontham !! Those who worship Sri Ranga Naik never can fall into hell. The shrines at Combaconam and other holy places are next described. Story regarding a Brahmin named Caundinya 87. His wife decked in all her ornaments adored the god. But her husband threw her wedding jewel into the fire; she recovered it but this crime ruined him. To recover his wealth he set out to worship Vishnu and on the road there he was met and blessed by God himself.

These stories regarding celebrated Vishnu pagodas being finished, the following are told regarding Siva pagodas. 87. One of these is Pancha Crosham. The legend of Canchi 92 and of the Cavery, legend of a sacrilegious thief who attained heaven merely by bathing in this river. Various other Siva temples are spoken of, 96. Then the question is put, why Siva is adored under the form of the Lingam. Siva once annoyed the wives of the rishis, who cursed him and he therefore was deprived of the linga which fell on the ground. The other Gods then interposed and appeased the hermits who thereupon restored the linga which from that time has been worshipped, 97. Names of the five hills sacred to Siva. The Prabhasa-tertham, a celebrated Siva temple near Rameswaram. Borrowing largely from the (Santi and Anusasanica) laws and rules given in the Mahabharat, the author now commences a description of the Vedas, p. 102, and the divisions appertaining to various tribes of Bramina. Description of a Bramin as the most admirable of beings. 103 and are (charadaivamul) many divinities. The immense advantages derived from liberality shewn to Bramins, 109. The four states of the Bramin : viz. childhood, boyhood, youth and manhood. Description of the Valakilya and, etc., being four classes of months p. 109.

He now describes the origin, being marriage ; and commences by describing all those beauties which shew a woman to be of happy destiny ; p. 112. Description of a grihastha Bramin or a respectable householder. Dugging : a particular description in the usual beastly style. 113 with all the details of his washing himself. Women are also taught all these elegancies.

He who washes or oils his head on Tuesdays, new moons, etc., etc., shall be cursed and born in a future birth as a pariar. Other rules equally sagacious about bathing 116. Rules regarding nyasam or certain gesticulations with the fingers during prayer 117. These rites form a perfect protection against the power of fairies and demons. 119. The Gods now acknowledged to Bramha that by his aid and the aid of the God of the Sun they had vanquished the *Raxasas*. Bramha himself offered his prayers to the Sun using the formulary or Mantra called Gayatri 121. On the Pranava Mantram and Yoni Mudra. The various *balis* or offerings made to hawks, dogs, etc., at morning and evening 128. Rules for worshipping the Gods 129. Rules for eating. Certain are permitted and others forbidden, 135. Rules for using the rosary, 138. These close the rules regarding Brahmins.

Rules regarding the royal race, page 138. The prince is bound by the six rules excepting *dānam* the command to receive alms. Rules for the other castes. The Sudras are the servants of all.

Rules for the guidance of an honourable life, 143. Rules for the widows, 146. Rules regarding accidental breach of rules.

On the merits of bathing at holy places, 148. To bathe in ponds is very sinful. 149. Regarding the *śrāddha* or obsequies. 151 The three great (carma) virtues are *agnicaranam* the holy fire, the *Pinda prad-anam*, oblations to ghosts of ancestors and bestowing a dinner on Bramins, 156. Rules regarding the rites to be performed when the moon is at the full. 156. and at the new moon, 157. Curses on him who neglects to perform the *śrāddha*, 158.

On the *Sālagrāma* pebble. He who worships this black stone shall be blessed here thereafter, 158. Blessings on him who presents holy instruments, vessels, or furniture on a temple. The *sālagrāma* legend—a pious woman named Gaṇḍaki prayed that Brahma, Vishnu and Śiva might be born as her sons. Gaṇḍaki was changed into a river in the bed of which there are found *sālagrāma* stones each of which is a representative of the Trimurti. Defects in some of these stones, 164, which renders them useless. Minute classification of these pebbles: various species being declared to picture various *avatāra*ns, 174. Further absurd and foolish details, regarding the *sālagrāma* : as far as pages 192.

On the holiness of the place where these pebbles are found : even to think of it will remove all sin from the mind.

The order of worshipping Vishnu with the Tulasi or sacred blossom will form the next topic. Summary of contents of this chapter.

Book III—On the excellence and virtue of worshipping Vishnu. All the virtues and performance of duties cannot be compared to such worship. And the following legend shews the holiness of the *tulasi*, page 198.

Once upon a time Indra (Jupiter) came to visit Śiva (Saturn). The door-keepers wished to prevent his entering : but he disregarded them and entered by force. Śiva arose to slay him : but his wife Pārvatī interfered. Then Śiva said to her, there is one, Jalandhara, born who was educated by Neptune and is wedded to Brinda ; he has vanquished the Gods. So Indra and the other Gods, turned out of house and home roamed among the hills. But one day Nārada questioned Indra on the subject and on learning the details he went up to heaven and spoke to Jalandhara, 200. By force of flattery Nārada tempted him to try his strength against Śiva and to get his wife Pārvatī. Jalandhara was easily persuaded, and now Nārada went to Śiva and told him that

Jalandhara was about to attack him. Siva prepared for the combat but was beaten. Then all the gods ran away to Vishnu and entreated him to interfere—202. At that moment Vishnu was using many blandishments with Brinda, who, being the wife of Jalandhara, was scandalized at this; for Vishnu had secretly come to seduce her. Brinda then by the force of her outrageous virtue absolutely consumed herself to ashes. The Laxmi blessed her and said “from these ashes shall thou rise as a plant named Tulasi and all who use the Tulasi leaves in adoration shall obtain all they desire”. This blessing was confirmed by Vishnu—203. Who declared the blessings attending worship with one, two, three, four and five leaves of this tree; with usual list of crimes which shall be pardoned to all who use this rite. Then as her virtue had been the source of all her husband’s super-human might her death made him powerless and he was slain by Siva. 204.

Now to prove the miraculous powers of the Tulasē, listen to the following story. There was a forester who continually committed the sin of slaying animals. He, one day, was disappointed and got no game for his wife and children. So to get bread for them he collected some faggot of wood for market. He took up the faggot and was carrying it along when a heavy shower of rain fell—205. He put the faggot under his head as a pillow and fell asleep. There was a snake in the faggot; and as he slept it stung him and he died. The messengers of yama (Pluto) came to seize him but were opposed by the officers sent by Vishnu who claimed him as a servant of his: admitting that he was a great offender there was by chance a bit of Tulasi wood in the faggot and as he touched this he is freed from all sin. But the messengers of yama doubted if this was wise and equitable. To convince them the servants of Vishnu told them the following story:—

There was a man named Ajamyula who so detested the name Vishnu that he always tinkled a bell in his hand lest the name Narayan should per chance enter his ears. When he died he notwithstanding was favoured by Vishnu merely on this ground that he constantly bore the name of Vishnu in memory even though he remembered it merely to hate it.

In like manner every one who uses the sacred tulasi shall without doubt go to heaven—206.

The next story is regarding a king named Kásēsa and his wife. Lalita was a perfect angel. His other wives asked her what was the particular blessing she enjoyed. She replied there is a certain pagoda at Avanti near the river Charumanti where the worship of the Vishnu is continually celebrated. And a very pious shop-keeper there kept

a number of lamps lighted in honour of the god. At that time I was a mouse . . . . . and sometimes I stole the wicks out of his lamps. A cat one day saw me and rushed at me. In my fright I accidentally instead of drawing back the wick, pushed it forward so that the lamp was actually trimmed by me and became brighter. This was the good deed which gained me, in a future birth, this virtue and happiness—211. This shows the prodigious holiness derived from lighting a lamp in honour of the god.

Again there was Mandhata, a king, whose son was named Muchisona: and whose son-in-law was Saubhari. These two boys waited on him: and one day the hermit Vasishta came there and saw another monk of whom the king and his wife asked saying "Tell me what were my adventures in my former birth." He replied: In former age you two were a Sudra couple and the king was a cruel ruler and drove thee, O king! out of the town. You then took refuge at a Pagoda where the priest fed you and you collected flowers daily for him to use in worship—214. One day you and your wife happened to trim a lamp there, and this trifling good deed was rewarded by your being now king and queen.

The various Blessings that attend trimming the lamp with oil. To trim them with butter will do away your sins but will not like oil acquire blessings for you—215.

On the blessing that reward bounty to Bramins. A legend that represents Brhmha declaring that bestowing charity on Bramins and investing them with the thread is the most meritorious of action.

On the merit acquired, by bestowing land on Bramins—220. In old times there was a Bramin who with his wife was in great poverty. His termagant wife expressed her surprise that they were in such trouble while those inferior to them were so well off. The Bramin then began to offer his (tapas) devotions to Vishnu and as usual Indra sent a fairy to tempt him to sin. He rejected her blandishments: and in consequence Indra was forced to grant him wealth. He remained at his devotions and directed his wife to attend to the wants of strangers. She however was of a hateful disposition and considering that when in poverty she had received no kindness, she now refused to grant so much as a cup of water to the thirsty. After a while thieves broke into the house and plundered it. Her husband declared that her niggardliness had brought this misfortune upon them and expelled her from the house. He now resumed his former bountiful conduct and went on until he had reduced himself to poverty. He now resolved on bestowing his house and land on Bramins and retiring as a monk to the forest. Thus his piety was complete.

Besides : the royal Daxa (Dacsha) bestowed lands and livings on Bramins and thus attained to (Vaiconṭha) heaven.

But the equity exercised by a king is rewarded by (Moxam) future happiness : whereas (dānam) bountifulness is rewarded with (bhogam) comfort in this life : being inferior in merit to the virtue of equity.

On the excellence and comparative merit of bestowing (Canya) virgin and a cow. [The author speaks of gifts in the usual mode : viz., the gift of land, learning, a wife, a cow, gold and others.] Once upon a time the celestial cow happened to tread on Siva's matted hair, he opened his fiery eye and reduced her to ashes. The distress of the gods at this : for they were now deprived of milk and curds and butter and cowdung. So Siva pleased to sprinkle her ashes with water and she was restored to life : and as she had touched his locks which were of (Capila) a dim colour, she was now named (Capila) the dim cow. Then all the cows subscribed for a bull whom in their gratitude they presented to Siva who named it Nandi and uses it as a nag—227.

The hermit Chyavana was in his retreat at the river Hrádini and as he was bathing a fisherman caught him in his net and carried him to a baron who lived in the neighbourhood, who said he did not want this odd creature. The fisherman however demanded to be paid the weight of the fish. This they attempted to ascertain; but when put in the scales he outweighed all they put in the opposite scale—228. At last they tried the cow of a Brahmin who lived there ; and she was heavier than the hermit. So they paid the cow for the hermit. All which proves that the gift of a cow outweighs any other gift.

And still further to prove this fact we must know that if he who at the hour of death bestows a cow should actually sink into hell he shall return to heaven. Indeed if any man presents a cow to a Bramin all his relations shall attain heaven. For a Bramin and a cow are precisely equal to each other—230. The man who digs a well sufficient for ten cows in hot weather shall assuredly go to heaven.

As to the gift of food: life is the greatest of blessings ; and as food sustains life, he who bestows food is verily a god—236.

There was a Bramin who was very bountiful in bestowing food. To try his liberality Indra came to him in disguise with some hundred gods as a travelling party during a heavy shower of rain. The Bramin was at a loss what to do, and as he had exhausted all his firewood he put his legs into the fire by way of fuel and burnt off his legs.

Then his wife served up dinner ; but wishing to try him further they desired him to wait on them in person. This led Indra to bestow his blessing on them: and this story proves the virtue of bestowing food.

On this subject there was a conversation between Vishnu and Yama. For a Dharmaraz was bestowing Alms. Yama came there disguised as chandala (or foraster). The door-keepers refused him admissions; Dharmaraz was at a loss to decide on giving food to Sudras before Bramins were satisfied—241. Yama then declared who he was and vanished.

Here the story ends and the author declares that this shows the wondrous virtue of bestowing food. The analogy is not clear.

On fast days and fast days, 242. If a man ventured to eat on a fasting day he shall in a future birth be a woman, and a woman shall be born as a man,

On the marriage of Bramins. There are four kinds called Brahyam, the 2nd Daivyam, the 3rd Arsham and 4th Mutual. The first bestows eternal happiness on him who gives his daughter in wedding to a Bramin. The others are described. There are other sorts of marriage called gandharva, etc.—242.

To illustrate the principles of such a wedding the author relates the story of Caundilia, a monk, who with his disciples went to the forest. A heavy rain fell; and he heard, from a pit the words Deliver me! Help! Help! He approached the pit and seeing no one he asked who was in trouble. It was replied : We are the spirits of your fathers who are sorrowing for you: and we are in this hard plight because of your ill-conduct—because you have not offered the due rites by bathing in the Ganges where by we might attain heaven. Because the great rites that gain happiness for our forefathers are th: bestowing of a virgin; or if you have no daughter, then the bestowing of ample gifts on Bramins. The greatest of good deeds is the performing a marriage for a Bramin who is in poverty.

Thus warned he obeyed the injunction and accordingly went to heaven—242. Further remarks on the virtue of bestowing charity. So great is the holiness of Badarica that the bestowing of mere water there is as meritorious as elsewhere bestowing food.

There was a Bramin at Badaraca who dug a well, the land being dry. From this he supplied water to all. Indra envied him and dried up the water. He however managed to get a little for wayfarers. Then

Indra called on Agni for aid but Vishnu protected the Bramin and at last Vishnu sent heavy rain which filled the pits, 246. Then the Bramin as usual went to heaven.

This shrine Bhadraca was named after a man who was a great sinner who wasted all his halteh on prostitutes, and became a thief. Losing his character he left his country and went east to a country where he lodged : and employed himself in cultivation : having a bullock and a she-buffalo. He then ran away and returned home with these two animals. His neighbours questioned him about them and he asserted that they had been given to him. They appointed him a stony field to plough; these animals were exhausted with fatigue in ploughing: and at last the ox spoke to him and remonstrated with him on his conduct. In the course of conversation the ox said : In a former birth we were in debt to you three pagodas. Sell us and recover the money—A Sudra made him an offer and bought both animals : who soon died in consequence of his cruelty. Then a royal vehicle descended from heaven and carried off these two excellent creatures who were so kind as to take the Sudra along with them—

All which shows that debt is the greatest of sins. 248.

Further to illustrate the criminality of running in debt we have the story of a Bramin named Causica. Ultimately he and his brother Susila fell into hell : the younger having borrowed money from the other.

There was a baron who was a great villain and always took the part of the wicked against the good : he at last attempted plundering the temples. A hermit was in the temple sitting in silent prayer—and his zeal was so great that the robber on entering was consumed to ashes.

Blessings on him who digs a tank of water 252. On him who plants a grove. On those who are dutiful and chaste.

On the blessings that reward the performance of fasting on the eleventh day of the moon 254. This shall attain heaven. This brings the Hari Vasam. Rules for the tenth and twelfth days of each fortnight.

The greatest of beings is God, the best of rivers is the Ganges, of places is Canchi, the noblest of Gods is Vishnu and the holiest of days is the Ecadasi, 255.

There was a baron named Katra Bandhu who being an undutiful reprobate was expelled from his father's house and took refuge in the woods. There he was found by a hermit exhausted whom he served for a while.

And this slight virtue caused him in the next birth to be born as a Bramin and to go to Olympus. That hermit gave him a blessing saying Thou shalt be happy if thou observest the (Ecadasi Vratam) fast on the eleventh day of every fortnight, 257.

A baron named Rucmangada was taught by his priest the holiness of this Eleventh Fast, 258, and on the duty of fasting on the anniversaries of the ten avatarams. The merit of sanctifying some other anniversaries : especially the month of Kartica. Then the legend of baron Dilipa. The virtue of vows performed in the month of Magha 267. Legend of saint Bhrigu who in the forest met a man with a tiger's face, and this he was relieved from by bathing at the advice of Bhrigu, 263. Story of a hermit's daughter named Suratta who with her play-fellows used to bathe in the Cauveri praying for husbands. One day a wild elephant came there and all the poor girls fell into a pit and perished. Her father mourned over her, but she was restored to life by the saint Mriga Sringa (literally Deer's horn). He also cursed the elephant to resume human shape : for this elephant was originally a man turned into an elephant by reason of a curse, 272. As the good deed of bathing in the month of Magha had acquired the hermit Mriga Sringa (Deer's horn) a stock of superfluous merit he bestowed part of it on this Dharmagupta who had been changed into an elephant, 273, thereby he resumed the human form and went to Swargam. The girls being now restored to life their father begged Deer's horn to marry all of them.

Other stories intended to prove that it is by no means unusual to be restored to life : or ; literally, to return from the realm of Yama 276.

The legend of Jaladhara : who was a victorious prince : he vanquishd the gods and at last was slain, Mricanda's son Marcandeya was very devout in adoring Siva : at last Yama's messengers seized him, and Siva interfered and saved him. This virtue was acquired solely by his bathing in the month Magha. List of the various crimes such as incest, etc., which are done away by bathing in the month of Magha. Stories of persons who by reason of bathing in this month have repeatedly revived from death, their souls returning after visiting the realms of Yama, 284.

On the Sivaratri feast and the blessings attending it—285. If a man is too poor to celebrate the rite completely let him merely offer two leaves to an image of the Lingam.

The daughter of Bhrigu was left a widow in childhood and performed this rite so nobly that she was afterwards born as the divine Tilottama.

He now proceeds to describe the merit of bathing in the month of Macara. A pious girl named Canchanamalini returning from bathing a few drops from her clothes fell on a rakshasa who bore that shape as a punishment and these holy drops changed him into an angel (Opsara) 288 and went to heaven. Description of the loveliness of this pious maiden.

Story of a monk who saw five lovely girls (apsarastri, angels) and as they tempted him he cursed them to become (pisachis) goblins. They were restored to their original shape by the saint Romaharsi.

Story of a king who was metamorphosed into an ape : his guru and the gurus wife were changed into sparrows 290—they begged a Bramin to give them some water to drink—this restored them to human shape. In like manner were the abovementioned five goblins restored to human shape by the virtue of bathing in the blessed month.

On the merit of celebrating the Sivaratri festival. Story of a forester or savage who accidentally dropped some leaves on an image of the lingam on this day : and this chance act of homage gained him admission into heaven. 295. Also of a thief who broke into a temple and for a similar unintentional act gained heaven.

Now truth and veracity being acknowledged to be the highest of virtues 296 ; there is narrated a story of a Bramin named Sumati who was seized by a tiger with whom the man remonstrated saying I am too lean to suffice you for a dinner ; besides remember my wife and children : the tiger said I am willing to let you go if you will come and let me dine off you next year : but how am I to know whether you keep your promise. The man replied that he would scorn a lie even to save his life. The story ends in Vishnu releasing the man and carrying both him and the tiger to Swargam.

Then follows the story of Sibbi who rescued a hawk from the power of Indra (who was disguised as a forester) and Sibbi redeemed him with a slice of his own flesh. As usual this is rewarded by his being transported to Swargam 299.

The question arises whether falsehood is excusable under certain circumstances : and the opinion is given that sometimes falsehood is decidedly the right course : particularly to save a cow or a Bramin from harm. Examples drawn from the stories of the Gods.

Then follows the land of purity morality and all virtues 302 and to illustrate the subject the story of Sananda Ganesa is related 305. There is a description of the various divisions of hell with the crime

punished in each. [In all this the author merely transcribes the statements made in the popular book called the life of Sananda Ganeswara.] Certain crimes are in a future birth punished with certain diseases which are specified 390-312. Then the usual list of various crimes and the punishments appointed in hell for each. He now proceeds to specify the rules regarding the six (angas) divisions of science 317. On orthography 318—On pronunciation and prosody then on (Jyotisham) astrological rules, particularly regarding pregnancy 329 ceremonial rites performed before and after birth. The good and evil destiny attending those who are born on certain planetary days. The various animals typifying the various planets. Rules regarding purification of women 344. On the days of the month and week which are fortunate or unfortunate 349 for setting out on a journey, etc., list of good and evil omens.

On sound 534 and the nerves which according to their notions produce notes—The system of nerves called Pingala, Sushumna nadi, etc., being the pineal gland and its dependancies. The spirit dwells for a time in one nostril and then in the other 356. Rules for finding out the good or evil result of an intended act.

On the *Calpams* or Rituals 359. On the various sacrifices of the bull the cow the goat, etc., 360. Then follow questions regarding the Upavedas or supplementary treatises.

Close of the chapter : and table of contents.

Book IV.—On the Vedàs and Upavèdas after completing creation Bramha created disease and death. On various diseases 364. Then at the entreaty of the Gods, Vishnu created Dhanvantari, the father of Physicians and gave him the Ayur Vedam or book of anatomy and physic—Death is caused by apoplesey, produced by the excess of (Sleshma) phlegm. On the various winds that assist digestion and life. Names of the various nerves 367. There are 72,000 nerves. Certain diseases are punishments for certain crimes committed in a former birth—On certain medicines and their effects 372 particularly quicksilver. On dreams : which are to be interpreted according to certain rules 374.

From the breath was produced sound and from sound musical notes 377. On various tunes 382—On the art of playing the lute. On archery 384. On alidha and pratyalidha 385-386 being the modes of placing the legs when using the bow. The names of the six sciences—386 Logic, Memamsa etc. The six names are Taroam or Logic, in two parts : viz, 1 the logic taught by Gautama and (ii) that

taught by Canada. Then (iii) Danda Niti or politics (iv) Sankhya or Transcendentals (v) Purva Memamsa or the ceremonial law of reigion and (vi) Uttara Memamsa or the religious system grounded on devotion—Description of the logic founded (i) by Gautama 386. Distinctions between life and spirit : between soul and the divine spirit—The fourteen gunas : the jatis—

III Danda niti—Rules for Government page 389 and regarding theft, fraud, gambling etc., etc. On perjury. Rules for testing evidence.—On the form of solemn adjuration—The ordeal with arrows—On inheritance and the principles which should guide decisions regarding heirship. On various wrongs and crimes 405. Rules regarding pawns—On Interest and the modes of exacting it p. 412. The author thus proceeds to translate the various principles laid down in the Daya Bhaga and other law books Finally are given the laws regarding marriage.

Next he proceeds to the Sankhya Sastram 420 or Transcendentals with the usual Yoga rules and prediction and omens, particularly evil omens. On the Yoga Sastram. The Yogi is decidedly the holiest of men 436.

Regarding the Memamsa 438 and its two divisions. He seems to omit the Purva, but regarding the Uttara he gives a conversation that took place between Rama and Vasishtha 438. The Yoga Sastram shines as a lamp in the chamber of the heart.

On the *Upasashtrams* or supplementary sciences, such as music—On long and short musical measures of time 444. On quick slow and common time, etc., etc., 449. On the attitudes used in dancing 451 and the different shakes of the head, the body and the limbs. The modes of expressing various passions: rules regarding the eyes. Personifications of various notes : and superstitious rules 456. On Bharata Sashttram or Acting which name is fancifully stated to be compounded by the initial syllables of the three words, Bhāvam, Rāgam and Tālam or passion, Tune and Time 457.

Next he proceeds to the Cala Sastram or Venera 458 wherein as usual are the definitions of various descriptions of members and sexual minutice. On the symptoms or demeanour betraying love 467. On the behaviour of virtuous women and that of the immodest. On temperament as governed by lunar days. On the peculiar beauties of each description of mistress and lover (i.e. Nayika Nayaka laxanam) 470. On the learning and temperament which constitute a poet.

On Hyperbole and other figures of rhetoric. On the component parts of a poem, being descriptions of the sea, a city, seasons, hills, war, the lover, and the wedding : gambling, hunting, drinking and rural rambles, women, love, the griefs and enjoyments of lovers, the passions and government or justice with descriptions of the sun and moon. To begin with the eight descriptions of gallants and mistresses. The Vasa Sajjica, etc., etc. 473 On Rhetorick the *alancara laxanam*, on *Upama*, *Upamānam* and *Upameyam*, etc., with other figures, with various rules for rhyme for (478) hyperbole, for puns, etc.

On Beauty 481 rules regarding female beauty and ugliness—On beauty in men 483. and those characteristicks which denote length of life—On the scrotum and testes.

On the peculiarities of elephants and rules to know whether an elephant is lucky. 487 diseases to which elephants are subject. 490 Regarding camels and horses with the fortunate and unfortunate marks on them. The diseases and remedies. Prayers to be offered to horses on certain days 498.

On precious stones and their fortunate and unfortunate qualities.

On Arithmetic 504 which is divided into ten portions or chapters. On measures of length, capacity, time.

The next subject is the farriery or the treatment of animals 508 with a list of the drugs used.

Regarding Dreams page : 517. Regarding the *silpi sastram* or Architecture and statuary: p. 521—524. with various superstitious rules.

Conclusion of the Fourth Book—Here the volume ends ; but whether the work concludes here or not is not stated.

పీఠిక

మద్రాసు దొరతనము వారి ప్రాచ్యలిఖితగ్రంథాండారమున “వాణీవిలాస వనమాలిక” అను నీ గ్రంథమునకైదు ప్రతులు గలవు. అవి డి. నెం. 762, 763, 764, 765, 766 సంఖ్యలలో వర్ణింపబడినవి. ఇందు గడపటిది మూత్రము తాళపత్రప్రతి. మిగిలినవి కాగితపుట ప్రతులు. అద్యంతప్రతులు మాత్రమే సమగ్రములు. నడుమ మూడు ప్రతులను ఆసమగ్రములు. వీని యాధారమున ముద్రణ ప్రతి సిద్ధపఱుపబడినది. తాళపత్రప్రతి అతిప్రాచీనమగుటచే పాఠభేదములు లేకుండుటను నట్టైకదేశములగు కొన్ని పద్యములు, అన్ని ప్రతులయందును ఒక లీఱుననే యుండుటను గడపటి ప్రతియే వై వానికి మాతృకకానోపునని యూహింపవలసి వచ్చుచున్నది. అసంఖ్యాకములైన లేఖక దోషములలో బ్రుంగుడుపడియున్న యీ పెద్ద గ్రంథముయొక్క నిజ స్వరూపమును వెల్లార్చి ముద్రణ ప్రతిని సమకూర్చుటకు వలసినంత శ్రయాసము పట్టినది.

ఈ యుద్దగ్రంథమును రచించిన తేనుమల్ల రంగశాయికవియొక్క కాలాది నిర్ణయమునకుం బ్రకృతగ్రంథస్థములైన యాధారములేవియును గనవచ్చుటలేదు. కాని యీతని కృతులలోనన్యతమమగు ద్విపదభాగవత ప్రస్తావనలో “విద్యానిధి పుష్పగిరి తిమ్మ సుకృతి యీ కృతికి సాహాయ్య పరుడుగా స్కంధములే పదియును రెండు” అనియును—“సునయుండు మత్సనాశ్రోతయునైన గిరిధైర్యనిధి పుష్పగిరి తిమ్మ నార్య! వరుని సుపుత్రువిశ్వామిత్రుగోత్ర—చారుకవిత్యసుజ్ఞానరహస్యసారజ్ఞుఁ దిమ్మన సత్కవి బిలిచి” అనియు నుండుటవలన బుష్పగిరి తిమ్మన యీతనికి సహశ్రోతయే కాక భాగవతరచనమునందు సాహాయ్యకర్తయనియు నేర్పడుటవలన వీరిరువురును సమకాలికులగుట తెల్లమగుచున్నది. పుష్పగిరి తిమ్మన కాలము శరునెనిమిదవ శతాబ్దియు తీరఁబడవని కవుల వరిత్రమున, కీ. శే. శ్రీ కం. వీరేశలింగము కంతులగారిచే నిశ్చయింపబడుటవలన రంగశాయియును దత్వాంతమున వెలసియుండవలయుననుట సంగతమగుచున్నది. ఇందలి ప్రస్తావనవలన నీక్రింది విషయములు తెలియుచున్నవి. వీరిది శ్రీవత్స గోత్రము. తేనుమల్ల తిప్పామాత్యుఁడీయనకుం దాతతాత. ఈ తిప్పామాత్యుండు ధర్మపురి నృసింహస్వామి భక్తుండు. రామభద్రగురుని శిష్యుండు. రామమాంబ యీయన ధర్మపత్ని. వీరినందనుడును రుక్మా యి వల్లభుండునగు అప్పయమంత్రి యీ కవికి బ్రహ్మతామహుండు. వారి పుత్రుండును లక్ష్మమాంబావల్లభుండునగు రామమంత్రి పితామహుండు. ఈ దంపతులకుం గప్పరామాత్య నృసింహమాత్యులను పుత్రులును సరసాంబయను పుత్రికయుఁగలిగిరి. వీరిలో జ్యేష్ఠుడగు కప్పరామాత్యుఁడే రంగశాయికిఁ దండ్రి. ఈకప్పరామాత్యుఁ డిట్టివాఁడు.

ఉ. “వాసవ వైభవుండు బుధవర్తన దాసవిధాన మాన వీ
లా సమ కీర్తి సత్యముల నంబుద కొరవ దస్ర శేష ర
క్షోఽనువిదారులం గెలుచు నంచిత సంచిత పుణ్యశాలియా
నాసచివాగ్రగణ్యుండు కులాంగన తిమ్మమ నెమ్మి గొల్వంగన్.

తిమ్మమాంబ సౌశీల్య మిట్టిది—

శా. సామాన్యత్వము నంది రత్నధిక భాషా చంచలా చండికా
నామ ప్రాప్తిని సత్య నిశ్చల కళానాథానుకూల్య క్రియా
సామర్థ్య స్థితి దిమ్మమాంబ కెనరా, ప్రాప్తీ రమా పార్వతీ
థామ ప్రాభవశీల లయ్య నది చిత్రంపా త్రిమూర్త్యంగనన్.

వీరి సంతానక్రమమున—

సీ. ఆ కప్పరార్య తిమ్మాంబల కవని
జనావన కల్పవృక్షాశ్రిత బోలి
యిగితి కీర్తుల హెచ్చిన యచ్చన,
ధర్మ తత్పరుడైన ధర్మనయును,
రాజిత సుకవిసమాజి రామాజయు,
ధీ యుక్తు లాప్పు నారాయణప్ప
రమ్య విద్యా విశారద బుధ జనగేయ
రంగద్గుణస్థాయి రంగశాయి.

వీరిలో రంగశాయి—

సీ. ఆన్వర్థనామ పుణ్యాస్పదలైన భా
గీరధి కృష్ణమ్మ ధీర కొండ
మాంబయు నైదోడులై వెలయ జనించి
యధికసక్తిర్తుల ననుపమధృతి
గజవెల్లి జనపదగతి నైదిపురి బాంధ
వాథార విద్యానిబోధ సింధు
సన్నత సుకృతైక సప్త సంతాన సం
పన్న ప్రసన్నత వన్నె కెక్కి

తే. వెలగిలివి రామభద్రార్య శిష్యవర్య !
వేంకటాచల పాదారవింద చూక
రందసుమత్తిడ్పిథానంద కందహృదయ !
కృతియొనర్చుము నీడు కోర్కెలు ఘటిల్లు ”

అని వర్ణింపఁబడినాఁడు. “గజవెల్లి” “నైదిపురి” అను గ్రామము లెచ్చటి నో పొల్వకొనవలసియున్నది. ఈతఁడు సప్త సంతానకర్తయట. వానిలో నస్వతమమై శాశ్వతముగ నిలిచినది కృతియొకటి. దీనిలోఁ దటాకారామాదికముల ప్రతిష్ఠాపనము వలని పుణ్యము గీర్తింపఁబడినది. ఈతని యితరకృతులు—

చం. “ఉరు శుభసన్నతిక” దిరువళూరి పురాధిప వీరరాఘవ

స్థిర శతకము గృష్ణ గుణదీపిత దండకమొప్పు జానకీ
పరిణయ యక్షగానమును భాగవత ద్విపదప్ర బంధముకొ
విరచన చేసినట్లు యిది వేడ్కనొనర్చుము రంగధీధీ!”

తిరువళ్లూరి వీరరాఘవ శతకము, కృష్ణ దండకము, జానకీపరిణయమనుయక్షగానము, ద్విపదభాగవతము, ప్రకృత వనమాలారచనమునకు ముందటివి. వీనిలో ద్విపద భాగవతము నాలుగవస్కంధమునఁ బృథువర్ణితావధికముగ, సీగ్రంథాలయమునఁ గలదు. అది ఆర్. నెం. 697, 765 సంఖ్యలలో వర్ణింపఁబడినది. పై మూఁడును ఎచ్చటనుండియైన వెలువడు నేమా ప్రతీక్షింపవలసియున్నది. మొలూరి లక్ష్మీమానంత మంత్రులకితఁడు జామాత. ఈతని ధర్మపత్ని లక్ష్మిబ. వేంకటపతి, అచ్చన, అనంతపుడు, జగన్నాథుడు, వీరు నలువురు నితని పుత్రులు.

మఱియును—

“వరకవి బహుశ్రుతుఁడు శేషగిరివాస
భక్తుఁడు వివేకియు బహుప్రబంధకర్త
విశదమతి శ్రీమహంకాళి వేంకటపతి
వెలిమికాఁడట.”

ఈ కావ్యనిర్మాణోద్యమముననీతఁడు గృతార్థుఁడయ్యెనట. ఈ వేంకటపతి కుత్సగోత్రజుఁడు. అన్న పార్వ్యుండియనప్రపితామహుఁడు. కోనయపితామహుఁడు. అప్పకొండార్కుఁడు తండ్రి. అచ్చమాంబ తల్లి. అన్న లింగార్కుఁడు. అలమేలు మంగాకృపాపాత్రమగు నీ వేంకటపతి చతుర్విధకవిశానిర్వాహకుఁడు. ఆశ్వాసాంత గద్యములయందుఁగూడ నీతని పేరు కూర్పఁబడుటచే రంగశాయికిఁ బ్రకృత గ్రంథ నిర్మాణమున నితని సాహాయ్యమెంత యవధికలదియో, లేక రంగశాయియొక్క సాహార్యమెంతయవధిలేనిదియో పోల్పరాకున్నది. వైలి యేకప్రస్థతి కలదిగానే పొడకట్టుచున్నది. నాల్గవ యాశ్వాసంపుగద్యలో వేంకటపతికి నామాంతరముగ “వేంగయ” అనియున్నది. గోత్రపితృనామములు యథాపూర్వముగనే యుండుటవలన “వేంగయ” వేంకటపతికి నామాంతరము కావచ్చును.

విద్యానిజోధసింధువగు రంగశాయి కావ్యరచనోత్కంఠకు అష్టాదశవర్ణనాదిక పరికరములతోఁ గవి సామాన్యముచేతఁ బ్రబంధంపుఁదొడుగున నమర్పబడుచున్న ఐతిహాసిక కాల్పనికవస్తువులాటిరాలేదు. ఈతని విజ్ఞానపరిధి లోకాలోకమునంటి యున్నది. రచనాప్రయోజనముదానినిమిడ్చికొనియండవలెనని యీతని యాకాంక్ష.

ఉ. “ఏక కథాప్రసంగతి రహిం గభులాద్యులు సత్ప్రబంధముల్

ప్రాకటమాధురీ రసశుభస్థితిఁజేసిరి వారి సత్కృపకా

శ్రీకర సత్పురాణములకేషత రాగమ సంహితైక బా

ధా కలితార్థముల్ వినినయంతయుఁ గూర్చుఁ బ్రబంధసంగతికా.

కం. ఏ తత్కథా సరిద్వర

జాత వచన్సురభి పారిజాత ప్రసవ

వ్రాతాంచిత దామము శ్రీ

నేతకు ఫణిరాజ వైలనిలయునకిత్తుకా.”

శక్త్యశాసనముల కనురూపముగఁ దనసేవ భగవత్పర్యవసాయియగుటకు సంకల్పించి వాణీవిలాసములనఁ దగిన నిఖిలవిద్యాస్థానములను సంశోధించి త్రివర్గపరిపూర్ణితో నధికారసంపన్నమై మోక్షమునందుఁబర్యవసనింపవలసినమనుష్యజీవితమునకుఁ బ్రధానా వశ్యకములైన లౌకిక పారలౌకిక విషయ సారాంశములను నేకరించి వనమాలా విరచనమునకు రంగశాయి దొడంగెను. నిఖిలవిద్యాప్రసూనగుంధనముతో మాలాభరిమాణము నుద్భూతమైనది. శ్రుతిస్మృతిపురాణాగమములయొక్క దివ్యార్థసార సారభములీ వనమాలయందు నాపాదచూడముగ వాసించుచున్నవి. ఇవి శ్రీ వేంకటేశ్వరునకుఁ గంతమాలకాదు. వాఙ్మయరూపమగు వనమాల, వనమాలా లక్షణమిట్లు కీర్తింపఁబడినది.

“అజానులంబిని మాలా సర్వరు కుసుమోజ్జ్వలా

మధ్యస్థూల కదంతాఢ్య వనమాలేతి కవ్యతే.”

శ్రీ వేంకటేశ్వరునకు సమర్పితమై వాఙ్మయరూపమున శాశ్వతత్వమును గడించి శాస్త్ర యీ వనమాలయొక్క ధన్యత్వము ప్రశంసించఁదగినది. పుణ్యశ్లోకులగు రాజనరేంద్రాదులతోఁబాటు శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామిపూడ ఆంధ్రవాఙ్మయ పరిపాక కులలో నొకఁడు. ఆయన యాస్థానమునఁ బారంపర్యముగఁ బలుపురు కవులు వెలసి వాఙ్మయమును సంపన్నమొనరించిరి. వాఙ్మయిపాకకులగు నాయా రాజుల కాలముల యందు విడివిడిగ నభివృద్ధములైన వాఙ్మయశాఖలన్నియును స్వామి దివ్యాశ్రయమున

బకకాలికముగ వికసించినవి. ప్రబంధములు, శతకములు, యక్షగానములు, ద్విపదలు, లఘుకృతులు, వచనములు, గేయములు పెక్కులు తన్నామాంకినములై వెలసినవి. అందీ వనమాల స్వామి యాదేశమున నిర్మింపఁబడిన విజ్ఞాన సర్వస్వము. ఇందు—

సీ. “బ్రహ్మ స్వరూపంబు బ్రహ్మాండ విభవముల్

వరుసఁ జతుర్వ్యూహవైభవములు

లోక నిర్ణయములు లోలోద్భవస్థితి

లయగతుల్ వర్ణాలి లక్షణములు

నుచితకర్తకలాప మురుజీవదేహ పిం

డోత్పత్తి విధములు నొనరు జాత

కస్థితి ఋడశకర్మ విభాగముల్

స్త్రీపుంస లక్షణ స్థితులు భేష

తే. జప్రకారము భరత శాస్త్రంబు స్వప్న

నుప్తి జాగ్రదవస్థా విశోధనములు

ప్రతసపనదాన గోవిందవైభవములు

విష్ణు తైంకర్య తద్భక్తివిధ ఫలములు.

చం. త్రిగుణ విభాగముల్ నృపవిధిక్రియ లిండ్రమనుప్రచారముల్

దగఁ జతురాననాయువు విధంబును గాలనిరూపణంబునుక

మృగధర సూర్యవంశజుల మేఱును.”

మున్నగు వివిధపురాణాంతర్గతవిషయములేకాక పెక్కు వైష్ణవాగమముల యందలి సారాంశములును, సంక్షిప్తముగ వేదాంగస్వరూపమును, ఋద్ధర్శనములును, గళాలంకార శిల్పగజాశ్వ చతురత్న సాముద్రిక గణితశాస్త్రములును వివరింపఁబడినవి. దండనీతిప్రకరణమున నానావిధములగు నపరాధములకు శిక్షాస్థితివివరణములతోఁ జాటు దాయాద్యము మున్నగు వ్యవహారధర్మకాండమంతయు విస్తరింపఁబడినది. పారమార్థిక వ్యావహారికములయందు మనుష్యునకావశ్యకమైన యే విషయము నిందు విడువఁబడలేదు. సందేహనిర్ణయమునకిది యాచార్యస్థానము. భారతమునందువలె ఇతిహాసకథాసంవిభక్తములు కాక ధర్మములిందు రాశీకరింపఁబడినవి. ఇంతయ వాసి.

తైలి యసర్గమైనది. అర్ధసర్గహణమునందును వివిధ భర్తస్వరూపనిరూపణమునందును దిక్కున సోమయాజుల మార్గ మీయనకు నొరవడి. ఇది కావ్యముకాకపోయినను, ఆఖ్యానపద్ధతియొక్క సర్వంకప్రపాధిచే నెచ్చును వినుపుపుట్టింపదు. గంగాజల సమ్మితములైన శ్రుతి స్మృత్యర్థనిర్ణయ బహుళోక్తులచే సంవలితమైన యీ గ్రంథమునందీతని కావ్యతైలి సరస్వతీనదివలె అంతఃప్రవాహినిగానున్నది. ఈతనియితరకృతులు పలభములైనచో దాని నిజస్వరూపము మనకు గోచరముకాకగలదు. ఇట్లైతే దాహరణమునకు—

శా. “సింధుప్రస్ఫుర దంతరీపక చతుస్సీమావనీపాలనో

త్సంధానామిత శౌర్య ధైర్య కలనాచాతుర్యతః బద్ధినీ

బంధూద్యత్కుల శేఖరుండగుమ శుంభల్లీలక బొల్చున

మ్మంధాత్మక్షితిపాలహాళి శుభధామంబౌ నయోధ్యాపురికః.

మ. కుముదాంభోరుహ చక్రయుక్త బకరాట్కాజిత్రహేన్నత్య వి

ప్రభుమందారమరంద కందలిత శుంభచ్ఛృంగ పైక ప్రసా

దమదాధారము దృష్ట్య గోచర మహాదైర్ఘ్యం విస్తారముక

గమలాగారముఁ జేరఁదోడ్కొని చనకగారామునకఁ జూనియుక.

శా. బ్రహ్మాండమ్ములు పాదభాగమున సంపన్నమ్ముగా వించి త

ద్భ్రహ్మ నేకమరుచ్చరాచరము లుదృద్ధిబృదేహమ్ముగా

బ్రహ్మాంతస్తతి పాత్రమై మెఱయు రూపంబాద్యమై యొప్పుఁద

ద్భ్రహ్మాండోపరి నౌత్రిభావమున నిత్యశ్రేయస్థానమై.

చం. మినుకుకడాని చెక్కడఁపు మేలిమి మానికఁపు నివ్వనోదముల్

పనిహరుభుల్ శైలంగక శుభంబును రమ్యము సప్తరక్షయో

జనపరిమాణముక విబుధసన్నతమైన విమానముప్పు నం

దనుభుగ శేషశయ్య రమ యయ్యవనీసతియుక భజింపగక.

ఉ. చారుతరప్రభాపటల సంగతమై తగిలొట్ట సంఖ్య క్రొ

క్కాటు మెఱుంగు లేక గతిఁగైకొని నిల్చిన రీతి సారశ్చి

మారు వరాంశుకంబు కటి నొప్పుగ వక్షమునందు సంబరా

ధారశుభర్ష శంక్తుల విధంబున హారములూ రిపిం దగక.

శా. లావణ్యమున మించి నీలగిరిలీలంబొల్పు నెమ్మేను సు
 శ్రీవత్సాంకిత పక్షమాశ్రితజనక్షేమంకరాపాంగమున్
 బ్రాహ్మణ్యాన్వితముక్తమానసలసద్భద్రాంఘ్రిపంకేజముల్
 దేవప్రస్తుతిగల్గునట్టి పరమున్ దేవేశుఁ గీర్తిం చెదన్.”

రేఫ శకటరేఫమైతి క్షార్వర్థకసంధులు మున్నగునవి యీ కవి కనకభిమతములు
 గావు. లక్షణశ్రద్ధాభుప్రబాద్యప్రితోః బరిశీలించి యింకనుగలిగిన విశేషములను
 వెలువరించుటకు వలసిన యవకాశమిందు లేకపోలేదు. ఇందనుస్మృతమైన విషయ
 ప్రపంచము సూచికపలన వెల్లడియగునుగాన నిచ్చటఁ బ్రత్యేకపరిగణమున చేయఁబడుట
 లేదు. శ్రీ వేంకటేశ్వరునకు రంగశాయికవిచే సమర్పితమై నిర్తాల్పవైభవమునంది
 కొనిన యీ వనమాలాసౌరభములు నేఁటివఱకును చాళీదళ సంపుటములలో నణగి
 మాఁగియున్నవి. నేఁడిది యుద్ధరింపఁబడుచున్నది గావున అవి వాఙ్మయ లోకమున
 సీమావగాహనలై కల్యాణకరములు కాఁగలవు.

తి. చంద్రశేఖరన్.

విషయ సూచిక

విషయము.	పుట.
ప్రథమాశ్వాసము.	
అవతారిక ...	1
పశ్యంతములు ...	8
నైమిశారణ్యవర్ణనము ...	9
మునుల ప్రశ్నము ...	11
వేదశాఖా, సూక్త, కల్పాంశ సంఖ్యానము.	12
అష్టాదశ స్మృతులు ...	12
ఉపవేద శాస్త్రములు ...	13
తైవైష్ణవాగమములు ...	13
శాక్త, శౌర, గాణాపత్యబ్రాహ్మణము స్మరూపము.	14
అష్టాదశ పురాణములు ...	15
బ్రహ్మస్మరూపము ...	16
అనంద తారతమ్యములు ...	16
భృగువరుణ సంవాదము ...	18
అంధోత్పత్తి-సప్తావరణములు ...	18
విరాట్పురుషవర్ణనము ...	19
ఐత్యుహములు ...	20
త్రిపాద్విభాతి ...	22
వైకుంఠవర్ణనము ...	23
క్షీరసాగరవర్ణనము ...	23
శ్వేతద్వీపవర్ణనము ...	24
యోగనిద్రామూర్తి ...	29
పూర్వా వివరణము ...	30
మహాదాది పరిణామము ...	32
బ్రహ్మాత్పత్తి ...	33
ప్రాకృత వైకృత స్మృతులు ...	35
దేవసర్గము ...	37
ప్రజాపతి సముద్భవము ...	37
వాణీ పరిగ్రహము ...	37
వేదావిష్కారము ...	37
మిథునస్పృష్టి ...	37
అపారాధత్ర సంఖ్యా సముద్భవము.	38
ఐత్యుహంతి తత్త్వములు ...	38

విషయము.	పుట.
కాలస్వరూప నిరూపణము ...	36
సింధోత్పత్తి ...	42
వివిధ జీవరాసులు ...	46
ప్రజాపతుల స్మృతులు ...	47
భూలోక ప్రమాణము ...	52
మేరువు ...	53
సవవర్ణములు—తత్త్వ గిరి వననది, జినాయుర్నిర్ణయాదికము.	54
సప్తద్వీపములు ...	58
సప్తపాతాళములు ...	64
జ్యోతిశ చక్రము ...	65
ఊర్ధ్వభవనములు ...	67
యోజన సంఖ్యాప్రమాణము ...	73

ద్వితీయాశ్వాసము.

భారతవర్ష నదులు ...	75
విష్ణు స్థలములు ...	77
గంగా సముద్భవము ...	77
కాశి ...	78
గయ ...	81
యమునా ప్రభావము ...	82
జగన్నాథము ...	85
సవనారసింహులు ...	87
గౌతమీ ప్రభావము ...	88
ధర్మపురి ...	90
శ్రీకాకుళము ...	91
పౌండరీకము ...	92
తిరుపతి ...	96
కాంచి ...	97
తోతాద్రి మున్నగునవి ...	98
శ్రీరంగము ...	98
కుంభకోణము ...	98
కపిసలాదులు ...	98
మధుర ...	98
అనంతపద్మనాభము ...	98

విషయము.	పుట.	విషయము.	పుట.
శివస్థలములు ...	98	గంజీ వర్గితము ...	158
కాశి ...	99	సాలగ్రామ సామన్య లక్షణములు ...	159
కేదారిము ...	100	గ్రాహ్యములు ...	160
దాక్షిణ్యము ...	"	అగ్రాహ్యములు ...	161
శ్రీశైలము ...	"	గౌరీనాథ శివనాథాది ప్రభేదములు.	162
తెలంగాణ ...	101	వత్సముర్రులు ...	164
మహాబలిపురము ...	102	కూర్మముర్రులు ...	"
వికశిలా నగరము ...	"	వరాహముర్రులు ...	165
పినాకి న్యాయము ...	"	నరసింహముర్రులు ..	166
శ్రీకాళహస్తి ...	"	వాసునముర్రులు ...	167
ముషివింధ్యములు ...	103	పరశు రామముర్రులు ...	169
తామ్రపర్ణి ...	"	శ్రీరామముర్రులు ...	"
కావేరి ...	104	బలరామముర్రులు ..	172
కణ్వశివము ...	105	శ్రీకృష్ణముర్రులు ...	173
చిడంబరము ...	106	కల్కిముర్రులు ...	175
రామేశ్వరము ...	109	బుద్ధమూర్తి ...	"
గోత్రబుధులు ...	110	నారాయణముర్రులు ...	176
బ్రాహ్మణ స్వరూపము ...	111	తివిక్రమముర్రులు ...	178
బ్రహ్మచర్యము ...	118	శ్రీధరముర్రులు ...	"
వశుధ్వజప్రస్థులు ...	"	హృషీకేశములు ...	"
గార్హస్థ్యము ...	120	పద్మనాభములు ...	179
నిత్యవిధులు ...	121	దామోదరములు ...	"
యజ్ఞోపవీత ప్రభావము ...	126	వాసుదేవముర్రులు ...	"
సంధ్యావిధి ...	128	ప్రహృష్టముర్రులు ...	180
బ్రహ్మయజ్ఞము ...	131	అగ్రుద్ధముర్రులు ...	"
వైశ్యదేవాదికము ...	"	పురుషోత్తమములు ..	"
దేవపూజ ...	134	అధోక్ష్యములు ...	181
భోజన విధి ...	135	అచ్యుతముర్రులు ...	"
వానప్రస్థ సన్న్యాసములు ...	140	జినార్జునముర్రులు ...	"
రాజ ధర్మములు ...	141	హరిమూర్తి ...	182
వైశ్య ధర్మములు ...	145	ఉపేంద్రమూర్తి ...	"
శూద్ర ధర్మములు ...	"	హయగ్రీవములు ...	"
కుత్సితా ధర్మములు ...	"	దత్తాత్రేయము ...	183
స్వర్గయాయులు ...	148	శింశుమారిము ...	"
గ్రహణ స్నానాదికము ...	150	విశ్వరూపమూర్తి ...	"
దశవిధ విప్రులు ...	"	లక్ష్మీకృతి ...	"
సముచ్చయ ధర్మములు ...	151	గరుడధ్వజము ...	184
క్రాంతివిధి ...	152	సర్వకామదాదులు ..	185
దర్శనార్థములు ..	155	సాలగ్రామ తీర్థప్రభావము ...	187
విష్ణు పూజా ప్రభావము ...	157		

విషయము.	పుట.
తృతీయశాస్త్రము.	
జలంధరోపాఖ్యానము ...	192
తులసీ ప్రభావము ...	197
ఉపాఖ్యానములు ...	199
దీపారాధానము-ఉపాఖ్యానములు ...	200
దేవప్రావృణ పూజాఫలములు ...	206
దానఫలములు ..	207
మానదాన నిర్ణయము ...	209
చిత్ర దానములు ...	211
భూదానము-ఉపాఖ్యానములు ...	214
ధాన్యాది దానములు ...	215
గోదాన ప్రభావము ...	218
పాత్ర నిర్ణయము ...	219
ఆన్నదానము ఓషధి, వ్రీహి, భేదములు.	219
ఉపాఖ్యానము ...	220
యమధర్మజ సంవాదము ...	222
దురన్నములు ...	223
అష్టవిధ వివాహములు ...	224
కన్యాదానము-ఉపాఖ్యానములు ...	225
ఉదకదానము-ఉపాఖ్యానము ...	226
ఋణానాశనము-ఉపాఖ్యానములు ...	227
సత్సంగత్యము-ఉపాఖ్యానము ...	230
హరివాసర ప్రభావము రుక్మాంగదోపాఖ్యానము.	235
జయంతలు ..	236
మాఘస్నానమహిమ-ఉపాఖ్యానములు.	239
పుణ్య తిథులు ...	257
సత్యవ్రతము-ఉపాఖ్యానములు ...	258
భాగవత ప్రశంస ...	262
సరక్రములు ...	265
సరక్రయాయలు ...	266
శిక్షా ప్రకరణము ...	276
వ్యాకరణము ...	278

విషయము.	పుట.
భరిమము ...	279
నిరుక్తము ...	283
జ్యోతిషము ...	284
యోగశాస్త్ర వార నక్షత్రములు ...	301
స్వర శాస్త్రము ...	306
కల్పము ...	309
చతుర్థశాస్త్రము.	
ఆయుర్వేదము ...	312
రోగహేతుదుష్కర్మము ..	316
గాంధర్వవేదము ..	323
ధనుర్వేదము ...	329
కాశాద్యాదులు ...	331
దండనీతి ...	334
దాయాద్యము ...	344
వర్ణవహర కాండము ...	348
సాంఖ్యము ...	360
మరణానంతర లక్షణములు ...	363
రాజయోగము ...	367
మీమాంసాద్వయము ...	376
భరతశాస్త్రము ...	380
కామశాస్త్రము ...	393
అలంకార శాస్త్రము ...	402
స్త్రీసాముద్రికము ...	412
పురుష సాముద్రికము ...	413
గజలక్షణము ...	417
ఉష్ణి లక్షణము ...	420
ఆశ్వలక్షణము ...	421
చికిత్సాక్రమము ...	424
రత్న లక్షణము ...	428
గణితశాస్త్రము ...	432
పశుచికిత్స ...	436
స్వప్న శాస్త్రము ...	448
శిల్ప శాస్త్రము ...	447

వాణి విలాస వనమాలిక.

ప్రథమాశ్వాసము

అవతారిక

శా. శ్రీ విశ్వంభర లాత్తపాద సదురస్సీమారు పీఠంబులన్
 తీపుల్ మీఱఁగ శంభు శక్ర ముని వాణినాథ మఃఖ్యుల్ నుతుల్
 గావింపక శుభదాధిక ప్రభులచేఁ గల్యాణపద్వంకట
 గ్రావాధ్యక్షతఁ బొల్పు వేల్పుఁ గొలుతున్ వైవల్య సంసిద్ధికిన్.

సీ పరసీల చికుర వైవాల జాలమ్ము న
 నిందిత వదనపూర్ణేందు విభవ
 మతుల విశాల తరాక్షి మీసంబులు,
 కమనీయ దంత ముక్తాఫలములు
 సులలితదరహాస శుభ్రడిందీరమ్ము
 మధురాధరామృత మహితసుధయుఁ
 గలిత త్రిరేఖా ప్రకాశ తగళదర
 మామోద పృథుల తుపాచలములు

తొ॥గ్॥మానితోజ్జ్వల జంఘికామకరములును
 లీలఁ దళుకొత్తు పాదప్రవాళ లలిక
 లమర గాంభీర్యగతి జనకానురూప
 మమర నుష్పాంగు నలమేలుమంగఁ గొలుతు

ఉ హార కిరీటు భాక్తమల హారికి వారణ దైత్యవీర ని
 హారికి రాప్య భూధరవిహారికి దేహవిభాజితాతి నీ
 హారికి గాలకూట శరిహారికి సంతత సంత్రితామృతా
 హారి కజిహ్నుగ ప్రకర హారికి మ్రొక్కెదఁ గార్యసిద్ధికిన్.

చం. జగములకైల్లఁ దల్లియన సారనిదానతఁజెంది తల్లిడికిన్
 మగనికి ధైర్య భూతిగరిమల్ విహితంబుగఁ గూర్చునేర్చునన్
 ముగుణతఁ బుట్టినింటికినిఁ జూచ్చినయింటికిఁ గీర్తిరాఁగ న
 త్యగణిత సన్నతుల్లనిన యద్రుసుతన్ మది నెంతు నెంతయున్.

చం. అనువుగ దేవ తిర్యగచరాభిల మానవ మానకల్పనం
దనచతురాననత్వము యథాస్థితిగా వెలయుంగఁ జేయుచుక
మును మినుకుల్ తదియగతి ముఖ్యములై నెరచుంగ రంగునక
దనరిన వాగ్వధూసహితు ధాపను సృష్టివిధాతఁ గొల్చెదక.

కం. షోణీ చక్రశ్రోణిక
వేణీ రుచి విజిత నీలవేణిక ఘన క
ల్యాణిక సతగీర్వాణిక
వాణిక శుభవాణిక దలఁతు వనజజు రాణిక.

కం. సంతత దంతురవిఘ్న
ధ్వాంతార్క ప్రతిభ సుగుణవంతు ననంతక
శాంతు నిరంతర కరుణా
క్రాంతుక గాంతుక నుతింతుఁ గరిముఖి ననఘుక.

మ. హరి సేనాపతియు సమస్తదితిజాతానీక సహార శా
ర్యరసోదంచితుడై రమేత భజనా రంజన్మహాయోగి భా
సుర చిత్రాబ్జ పరిస్ఫుటైకవిలసత్సూరాకృతిక బొల్చి భా
స్వరకారుణ్యసుధానిధానుఁ డగు విష్వక్సేనుఁ డ్రాధించెదక.

కం. ఆది మదీయ కవిత్వము
సాది మహిక్ సుకవి తురగసమితికి ననుచుక
బ్రోంది మదిఁ బాదుకొల్పిన
యాదిము వాల్మీకి కవి మహామునిఁ గొలుతుక.

ఉ. వేదపుఁ బాదునక స్మృతులు విత్తులుగా నితిహాస వృక్షసం
పాదనచేఁ బురాణము లపారసమంచితశాఖలై తగక
మోదముతోడ భాగవత ముక్తిరైనైక ఫలప్రసంగతా
స్వాదన భీరులం దనువు వ్యాసమునీంద్రుని నన్ను తించెదక.

చం. గురుకులవర్యుఁ గణ్యమునిగోత్రుని వామనదేవు పుత్రునిక
స్థిర శుభచర్యు భర్తపురి శ్రీ నరసింహ వరప్రసాది ని
ద్ధరఁ దగు నారద ప్రకటిత స్థిత భాగవత క్రమాధ్యునిక
జిరమతి రామభద్ర గురుశేఖరునిక భజియింతు నిత్యముక.

సీ. భవభూతి శివభద్రు డాణుమనూరాఖ్యుఁ

గలభుని హేరంబుఁ గాళిదాసుఁ

గవిమిత్రు శ్రీ హర్ష భువ భారవిజయ

దేవు నుల్ల యి శుకదేవు మాఘు

భాట్టుఁ బ్రాభాకరు భద్రు శంకరు వంశి

కవ్యాది గీర్వాణ కవులఁ దలఁచి

భీము సూరయఁ దిక్క పెగడ నన్నయ పాత

నార్యు నెఱైన సోము నమరు రంగ

తే.గీ. నాథు శ్రీనాథు గౌరన నవ్యకావ్య

భానురాంధ్రకవిత్వ ప్రబంధ బంధు

రార్థ సర్వజ్ఞ నిధుల మహాకవింద్ర

వరుల నభినుతి గావంతు గరిమ మెఱయ.

ఉ. సారత రాచికాస్థిక విశారద శిల్పిక ముఖ్య మాధురీ

ధారల సత్కృతుల పదులు లాము రచించుగ లేక యూరకే

నేరని ప్రజ్ఞలకు నుకవి నిందయొనర్చుట, వానరంబు తె

వ్వారల వెక్కిరించి శుభవైఖరిఁ బూనఁగలేని చాడ్వగుక

చ. వె. అనుచు నిష్ప్రదేవతాభివందనమును

వరకవీంద్రనతియు నెరయఁ గుకవి

నిరసనముచేసి నెమ్మిలో నొకకృతి

నమరఁబూనియన్న యవసరమున.

సీ. * వేలుపు మిన్నల విందు మానికే కందు ?

కలిమింతి పొందు వడుంబువాఁడు

సోఁకు మూఁకల హత్తి వీకచూపెడు సత్తి

కాఁకల బలుకత్తి గలుగువాఁడు

మగరాల జిగడంబు మహిమంబు మకుటంబు

తల నొడికంబుగఁ గలుగువాఁడు

తమ్మిచుట్టఁచు టేవు నెమ్మివెన్నెల ప్రాపు

గ్రమ్మినకనుచూపు గలుగువాఁడు

తే.గీ. శేషనారద గరుడ సంసేవ్యమాన

చారు చరణాంబుజ ప్రభోదార సకల

దాస మానస సంతోషదాయకుండు

వెలయు గల్గూణ వేంకటాచల విభండు.

మేలంపు మిన్నల విందుతాలి మానికకందు. ఆసిమాలపాఠము

* ఇందు గణ భంగమును, బట్టి పై పాఠము సరియని యూహింపబడినది.

సగర్|| శుభ్రాంభోద ప్రభావిస్ఫురిత హయమువై శోభనాంగ ద్యుతుల్ నీ
 లాభభ్రాంతిక్ ఘటింపక్ హవణిక జగిపాంగి చుంగుల్ వెలంగక్
 విభ్రాజ దత్త భూపావిభల దశదిశల్ విశ్రుతం బందగా భ
 త్రభ్రాజి (స్వా) నననాంచ ద్దరహసితము నిద్దంపు మేలింపు నింపక్.

ప. చతుర మితజన సేవితుండై వితత విభవసంగతి సురగరాడ్డిరిపతి యుషకికాలం
 బున మదీయద్యగోచరుండై ప్రణామ ప్రణతులుగైకొని నీ తలంచిన కృతి వాణీ విలాస
 మాలిక యన మద్వనమాలికభాతి మెలయచు మామకాలంకారంబగు, నగణితనుగుణం
 డును ప్రంబధ కల్పనాధురంధరుండును నగు మద్దానుం డొకరుండు సహాయుండుగా
 నేతత్కృతి, మత్సమర్పణంబు సేయుమని మన్నానసనివాసుండయ్య నంత నివ్విధంబు
 మద్గురు పాంధవజనంబుల కెఱింగించిన రోమాంచకంచుకితగాత్రులై మత్సుకృత పరిపా
 కం బభివర్ణించి యిట్లనిరి.

నీ. శ్రీ విష్ణునాభిరాజీవ సముద్భవ
 భవనేత మానసపుత్రుడైన
 భృగుఁడమృతాబ్జభూనగవిభల గుణంబు
 లరయుచో హరివత్స మంఘ్రే నదుమ
 వారిజోదరుండు శ్రీవత్సాంకుఁడగుట న
 మ్మునిశ్రీ వత్సాస్థ్య మొనర నొసంగి
 నీ గాత్ర సంభవుల్ శ్రీగరిష్ఠు లటంచు
 వరమిచ్చి దయమెచ్చ నిరుపమాన

తే.గీ. మహిమఁ జెన్నగు శ్రీవత్సమాని గోత్రుఁ
 డనఘతర లేకుమల్లాన్వయైక ధర్మ
 పురి నృసింహంఘ్రై భజనాత్ నిరత రామ
 భద్రగురుభక్తియుతుండు తిప్పప్రభుండు.

కం. ఆ మంత్రి రామహంబా
 సేమంతినియందుఁ గనియె శ్రిత నుకవిజన
 స్తోమ డ్రేమంకర వి
 ద్యామహిమాన్వత్స నప్పయామాత్యుఁడగక్.

ఉ. ఆయత కీర్తిశాలి యగు నత్సవ యొప్పగు కృష్ణకీతి ట
 క్షాయి శుభప్రదాయిని బుధాధ్యవిధా యినిభార్య కాఁగ బాఁ
 గాయజావంటి సద్గుణనికాయుఁడనూభవుగాంచె వైభవ
 శ్రీయుతు రామనార్య మతిశీఘ్ర దేవగణార్య నయ్యుడగక్.

సీ. ఆ రామమంత్రీ సీతా రమణీ నిభ

సద్గుణనికురుంబ జనకదంబ

మత కచరోలంబ సతి లక్ష్మమాంబ స

త్కులకాంత గా సముజ్జ్వలనియాడి

నరసింహ వరజాతు నిరుచమ విఖ్యాతు

మతినిత్య గప్పరామాత్య సత్య

ప్రాకట సద్గుణా లోకవిఖ్యాతాహ్వ

స్థిరకార్యరంజను నృసింహు నాన

తే.గీ. నాబ్జరిపు బింబయగు నరసాంబు గనియె

నందు ననవరతాన్న దానాతిశయ మ

హా ప్రభావ సదాచార విప్రభజన

కప్పరామాత్యుడలరు లోకప్రసిద్ధి.

ఉ. వాసవ వైభవుడు బుధవర్తన దానవిధాన మాన వీ

లా సమ కీర్తి సత్యముల, నంబుద కారవ దస శేష ర

క్షోనువిదారులం గెలుచు నంచిత సంచితపుణ్యశాలి యా

నా సచివా గ్రగణ్యుడు కులాంగన తిమ్మనెమ్మి గొల్వంగక.

శా. సామాన్యత్వము నొంది రత్యధిక భాషా చంపలా వండికా

నామ ప్రాప్తిని, సత్య నిశ్చల కళా నాథానుకూల్య క్రియా

సామర్థ్య స్థితి తిమ్మమాంబ కెన రా, ప్రాప్తీ రమా పార్వతి

ధామ ప్రభావ శీల లయ్యు నది చిత్రంబా త్రిమూర్త్యంగనల్.

సీ. ఆ కప్పరామ తిమ్మాంబల కవని

జినావన కల్పవృక్షాశ్రిత బోలి

యింగితకీర్తుల హెచ్చిన యచ్చన

ధర్మతత్పరుడైన ధర్మనయాను

రాజిత సుకవి సమాజరామాజియు

ధీయక్తు లాప్ప నారాయణాత్మ

రమ్యవిద్యా విశారద బుధజనగేయ

రంగద్గుణ స్థాయి రంగశాయి

తే.గీ. యనంగ నీపును జనియించి తంచిత మతి

హరి కరాంబుజ దీప్త పంచాయధముల

కరణి గౌరీశ చంపవక్త్రముల రీతి

నమిత కీర్తిప్రభావ ధర సతిశయిల్ల.

పి. అస్వర్థ నామ పుణ్యాస్పద లైన భా
 గీరధి కృష్ణమ్మ ధీర కొండ
 మాంబయు నైచోడులై వెలయ జనించి
 యధిక సత్కిరుల ననుపమధృతి
 గజవెల్లి జనపదగతి నైదిపురి బాంధ
 వాధార విద్యానిజోధ సింధు
 సన్నత సుకృతైక సప్తసంతాన సం
 తన్న ప్రసన్నత వన్నెకెక్కి

తే.గీ. చెలఁగితివి రామభద్రార్య శిష్య వర్య !
 వేంకటాధిప పాదారవింద మాక
 రంద సుమలిద్దృఢానందకంద హృదయ !
 కృతి యొనర్చుము నీదు కోర్కెలు ఘటిల్లు.

చం. ఉరుళుభసన్తతిఁ దిరువళూరి పురాధిప వీరరాఘవ
 స్థిర శతకంబు కృష్ణగుణ దీపితదండక, మొప్పు జానకి
 పరిణయయక్షగానమును భారవత ద్విపదప్రబంధముకొ
 విరచన చేసినట్లు యిది వేడ్క నొనర్చుము రంగధీనధీ !

సీ. ధర మొలురస్యయామరతరుఫల లీల
 మంతు కెక్కు ననంత మంత్రపత్ని
 యగు లక్ష్మహంబ యం దనువాందఁ గలశాభి
 ఘనవీచి శ్రీకాంత కరణిఁ బొడమి
 యస్వర్థనామ్మియో నట్టి లక్ష్మేంబ శ్రీ
 రంగశాయి ప్రభ రంగు మీఱు
 వరు నిన్ను వరియించి నిరుపమ శుభగుణో
 దార సద్భాంధవాధార గరిమ

తే గీ నమరి వేంకటపతి నచ్చనాఖ్యు నయ్య
 నంతు వేంకటపతి జగన్నాథు పద
 నాథు బాహులు నాగ నందనులఁ గాంచ
 ధరణి ప్థిల్లు నీకు నీ ధర్మ మమరె.

తే.గీ. వరకవి బహుశ్రుతుఁడు శేషగిరినివాస
 భక్తుఁడు వివేకియు బహుప్రబంధకర్త
 విశదమతి శ్రీ మహంకాళి వేంకటపతి
 తెలిమికాఁడాటఁ దగు కార్యసిద్ధి నీకు.

సీ. అతఁ డల కుత్స గోత్రాస్వయక్షీరపా
 రావార తుహినాంశుఁడై వెలుంగు
 నన్నపార్యాన్న హంబాత్తజుండగు నీన
 యాఖ్యుండు లింగమ యందుఁ గనిన
 గుణనిధి ఘనుఁ డప్ప కొండాఖ్యుండవచ్చుమాం
 బిక యందుఁ గనిన సైత్రీతనుతుల
 లింగార్కుఁ డలమేలుమంగా కృపార్తుండు
 విశ్రుత శుక్రతియా వేంకటపతి

తే.గీ. ప్రచుర లీల చతుర్విధ రవనలెఱుంగు
 నెమ్మి నాతఁడు నీకృతి నిర్వహించు
 నింపు ద భుజాత్ శ్రీవేంకటేశుపేర
 నంకితమొనర్చు మనుడు నే హర్ష మొంది.

ఉ. ఏక కథా ప్రసంగతి గహిక్ గవులాద్యులు సత్ప్రబంధముల్
 ప్రాకట మాధురీ రశభస్థతిఁ జేసిరి వారి సత్కృపక
 శ్రీకర సత్పురాణము లశేషతరాగమ సంహితైక బో
 థా కలితార్థముల్ వినినయంతయుఁ గూర్చు బ్రబంధసంగతిక.

కం. వితత్కథా సరిద్వర
 జాత వచస్సురభి పారిజాత ప్రసవ
 వ్రాతాంచిత దామము శ్రీ
 నే తకు ఫణిరాజులెనిలయన కిత్తుక.

చం. కృతమున బ్రహ్మ సందనులు లేత రఘూద్వహముఖ్య భూపతుల్
 తతమతిఁ బొండవారు లల ద్వాపర వేళలఁ బూజసల్పఁ గా
 హితమతిఁ దన్నవోరథము లిచ్చిన వేంకట భర్తయిప్పుడ
 ట్లు తులిత లీల నాక్రిత జనాభికి నిచ్చు నభీష్ట సంపదల్

ఆ.వె. ఆంబురాశి తరగ లవనిరేణువు లాడు
 గణము లమిత వర్ష కణములైన
 నెన్నవచ్చుగాక యీ వేంకటేశ్వరు
 భవ్యగుణము లెన్న బ్రహ్మ వశమె !

షష్ఠ్యంతములు

కం. శ్రీ రమ్య స్వామి సర
 స్త్రీరావనిజాత కుసుమసీఘ పరిమళా
 సార మహాధీరానిల
 వార స్ఫుట స్మశ్రుసన్న వదనాబ్జనకుఁ.

కం. ఆటవికా నయనోత్సవ
 కోటరవిద్యోతమాన కోటీర విభా
 కూటహృత భక్తకలుష
 ధ్వాని తమః పుంజనకుసు గరకంజునకుఁ.

కం. వనజభవార్చిత కాంచన
 వనజాధిక దివ్యపాదవనజ దృతి స
 స్తునిహృద్యోభాకరునకు
 జనితాదరణునకు శంఖచక్రధరునకుఁ.

కం. వృషభాసుర మదవిదళన
 పృషదశ్వామిత సువేగ భీకర శారోజ్ఞ
 త్కృషణా మిత బాణవజ
 విషయాస్పద లాఘవునకు విహతాఘునకుఁ.

కం. సేవాగత కలుషాపహ
 సావన పటుత్థినికర పరివృత రుచిర
 శ్రీవైకుంఠాగత శుభ
 భావ విమానాభిరతికి బంధురధృతికిఁ.

కం. చేతోభవ కోటివిలా
 పాతత సౌందర్యదీప్తితాకృతికిఁ గం
 జాతభవ భవనత ప్ర
 భృతికిఁ గల్యాణ వేంకటాచలశతికిఁ.

వ. సమర్పితంబుగా నే రచియింపం బూనిన వాణీవిలాస వనమాలికయను మహా
 ప్రబంధమునకుఁ గథాక్రమం బెట్టిదనిన—

సీ. చందన మందార గాంధేయ జింబీర
 కురవక మాలూర కోవిదార
 కేతకీ ఖర్జూర కింశుక కటవీర
 శీర్షప వాసీర సిందువార

మాతులుంగ తమాల మన్నభ(వ)టసాల

మాలతీ హింతాల తాల వాల

సరళ చూతాంకోల శర కదంబ రసాల

వకుళ కుద్దాల బిల్వ ప్రియాళ

లే.గీ. పనస లికుచామలక లుంగ. కనక తిలక

హింగు నారంగ తుంగ లుంగ రంగ

దమిత నుమఫలతరు కుంజ యమి మనోజ్ఞ

కుశల హర్ష ప్రదంబు నైమిశవనంబు.

ఉ. తామరసోద్భవుండు ప్రమదంబునఁ బుణ్యము లెల్లఁ బ్రోవు గా

నేమి యొనర్చి ధాత్రి నిది నిల్చిన చోటతిపుణ్యభూమినాఁ

దా మది తోరికస్విడువఁ దారక యచ్చట నుక్కి దాని చే

నైమిశ కాననంబున ఘనం బగు తద్వన సీమ దొంతయున్

లే.గీ. నీలగళ సంగతిన్ ఫణినివహ మలరు

హరి మదేభేంద్ర రక్షణ మావరించు

పుండరీకాళి సారంగములను బ్రోచు

సరస నవోన్య మైర ప్రచార ముడిగి ||

వ. తద్వనంబున—

ఉ. కుత్స మరీచికానక భృగు చ్యవనాంగిరసాత్రి కణ్వులున్

వత్సపులస్త్య మంకణ కణాదులు నా హరి సత్ప్రభావ మ

త్యుత్సవ మాన సుండగుచు నొప్పెడు సూతుండు దెల్ప వించు రా

జత్సుగుణాభియై మెఱయు శానకుఁ డాతనిఁ జూచి యిట్లనున్ ||

శా. సూతా! నైగమ భానురార్థ పదవీ శోభాత్త మేధా లస

త్థ్యాతా! శాస్త్రపురాణ సంహిత కళా ధారాళ లిలా వచో

జాతా! పావన దోమహర్షణ తనూజాతా! సదా తత్త్వ వి

ద్యా తాత్పర్యయుతా! బుధానుమత చర్యాస్థిత! ధీరవ్రతా !

కం. యుక్తాగ మోక్తి స్ఫుట లను

రక్తిగ్ గడు విస్తరించు రహి స్ఫుత్పర్థో

ద్యుక్త గతి పురాణములా

సక్తిగ్ బ్రకటించు సకల సారార్థములన్

మ. మునుమిమ్ముల్ గొనియాడు వేని వరుడున్ ముఖ్యుండు నానంద కం
ద నిరూ త్తుండమేయం డవ్యయండు విద్యాగమ్యుండా విష్ణుం గీ
ర్తన నేయన్ భవదోషముల్ దొలంగు నిత్యక్షేమసిద్ధిం దగున్
మనుజుం దూరిత తత్కథామృత సుధామాధుర్య నేవారతిన్॥

ఉ. కావున సర్వలోకవిభు గౌరవ చారు కథా సుధారస
శ్రీ వహి వీనులం జొరంగు జేయంగదే! మది సంతస్థిలంగా
చావనండాదిమూర్తి గుణపారగుండా విభుండా డెల్లు లోక స
భావితమా ప్రపంచమనుభావముగా సృజించె నెంచంగన్॥

తే.గీ. వింటిమభిల పురాణముల్ వేఱు వేఱు
నిశ్చితార్థము దెలియంగ నేరమింక
కరుణ సర్థవిభాగ సంగతులు నెరయ
వలయుం దెలుపక మిత్రభావంబు గాంగ.

నీ. బ్రహ్మస్వరూపంబు బ్రహ్మాండ విభవముల్
వరుసం జతుర్వాహ వైభవములు
లోక నిర్ణయములు లోకోద్భవస్థితి
లయ గతుల్ వర్ణాళి లక్షణములు
నుచిత కర్తకలాప మురుజీవ దేహ పిం
డోత్పత్తి విధములు నానరు జాత
కస్థితి పోడకర్క విభాగముల్
స్త్రీ పుంస లక్షణ స్థితులు, భేష

తే.గీ. జప్రకారంబు భరతశాస్త్రంబు స్వత్తు
సుప్తి జాగ్రదవస్థా విశోధనములు
వ్రత సవన దాన గో విప్ర వైభవములు
విష్ణు కైంకర్య తద్భక్తి విధ ఫలములు.

చ॥ త్రిగుణ విభాగముల్ నృపవిధి క్రియ లింద్ర మను ప్రచారముల్
దగం జతురాననాయువు విధంబును గాలనిరూపణంబులున్
మృగధర సూర్యవంశజుల మేఱయ సాంఖ్య హఠాదియోగ శా
స్త్ర గతులు, కల్పరీతి విశదంబుగ నిప్పు డెఱుంగం బల్కవే!

కం. మున్ను పురాణార్థము లీ
సన్నవి యేవర్లు రీతి నమరగ సంతే
పోన్నతి విస్పష్టము గా
సన్నత సారార్థమెల్ల జతురతం జెల్లమా!

మ. అనినఁ నూతుఁడు శాసకాదుల మహాహృదంబునం జూచి యో
యనఁమాగోసరులార ! మీలు, భవదీయంబైన సంప్రత్నమా
వనమాలిక్ శుభశీలి దాసజనభావ ప్రస్తుతస్మృత్యపా?
వనశాలిక్ మది భక్తి న్నెఁగి దగు కైవల్యా భిలాషస్థితిక్.

కం. మీరడిగిన పక్షిల హరి

గౌరవ మహిమములు తేటగాఁ బలుకఁ బడుక్

సార పురుషార్థదాయక

మై రహిఁ దగు విష్ణు సత్కథామృత పదభ్రువ్.

చం. విలసిత బుద్ధి నిచ్చుటలు విశ్రుత ధర్మము, నీతి తోడ ని

శ్చల గతిఁ గూర్చుటర్థము వశంబద వృత్తి మెలంగు కామిని

గలయుట కామ, మీ క్రియలు గావని విష్ణు రమేశు భక్తితోఁ

గొలుచుట మోక్ష మచ్యుతునిఁ గోరి భజించినఁ గల్గు కోరికల్

కం. తోరక యూరక గొల్చిన

వారికి నపవర్గ పద మవారిగ నొసంగుక్

జేరిక నెట్లయినక్ భవ

తారకమగు విష్ణునేవ తత్వం బరయక్.

తే. గీ. క్రమ పురాణము లుపపురాణములు స్మృతులు

త్రిగుణాయుతములు, పదునెన్నిదింటి నమరు

నందు సాత్త్వికములు హరి నభినుతిఁచు

నల రజస్తమములు ధాతృహరులఁ బొగడు.

చం. హరియొకఁ డెల్ల దేవతభద్రాకృతులక్ జనకోటి పూజ నే

ర్పణుపగఁ దానె కైకొనుచు భవ్యమనోరథ దాయుయై తగుక్

సురపథపాతి తోయములు సొంపున వారిధిఁ జేరునట్లు న

పురుషవరేణ్యుఁ డెందు నెటఁ బొందిన వేల్పుల మ్రొక్కు లన్నియుక్.

కం. ఆ రోగ్యేచ్ఛక్ భాస్కరు

సారజ్ఞానమ్ము కొఱకు శంకరు, ధనధా

న్యాయాధి కగ్ని, ముక్తికి

నారాయణుఁ గొల్పఁ దగు జనంబుల కెల్లక్.

సీ. వెన ఋగ్యజుస్సామవేదముల్ సకల క

ర్మ ప్రతిపాద్యముల్ మఱియు నవియె

హరి హర మాహాత్మ్య వరసూచకంబులొ

నం ద ధర్మణము మంత్రాత్మక మగు

నుపవేద వేదాంగయుక్తములగు సందు
 నైదగు శాఖల, నాఱు సూత్ర
 ముల, నొప్పు ఋగ్వేద మెలమి యజుర్వేద
 మన్ని సూత్రముల నెన్న నెను

తే.గీ. దాఱు శాఖలు సామంబు నన్ని సూత్ర
 ముల వెలయు సప్తగానత లలిం దనరై
 బ్రాహ్మ్య మృషిభిక్షులం బరిధవిల్లి
 ననఘరీతి సహస్రశాఖాన్వితముగ.

వ. సూత్రము తెవ్వియించేని, బోధాయ నీయాపస్తంబ సత్యామెడద్రావ్యయ
 నా గస్త్య తేయన శాకల్య కాత్యాయన వైఖానస శానకీయ భారద్వాజా గ్ని వైశ్య
 వామూల మాధ్యందిన కాండిన్య కాశికము లష్టాదశంబులు, ఇవి యొక్కొక్క
 వేదంబున కాఁటేసి సూత్రంబులు. పూర్వోక్త లీల నమరు నైదు కల్పములు నాఱంగ
 క్షులును వినుండు—

తే.గీ. ధరణి నక్షత్ర కల్ప విధాన కల్ప
 శాంతి సంహిత కల్పముల్ సరసత నివి
 దాన కల్పము శిష్యేప్రధాన మంగ
 షట్క మిరవగు కర్మ శ్రవణ మగుచు.

మ. మను శాత్రాయన విష్ణు దత్త గురు యామ్యంబుల్ తగ్గ గౌతమం
 బును శాత్రాయన యాజ్ఞవల్క్య హరిశంబుల్ వ్యాస వాసిష్ఠ శో
 భన సంవర్త పరాశరాధి లసదాశస్తంబుల్ భార్గవం
 బ నంగా మేల్స్మృతు లొప్పు శంఖ లిఖితాఖ్య గూడి పడ్డెన్ది.

వ. ఇవియె ధర్మ శాస్త్రంబులగు న్నాయతర్క మీమాంసాద్వయ సాంఖ్యయోగి
 శాస్త్రంబు లాఱు ప్రధాన శాస్త్రంబులు. భరత శిల్ప కల్ప కళా స్వరాశ్వ రత్న శాస్త్రం
 బులును, ఆయుర్దాంధర్వ ధనుర్వేదాది వేదంబులును, ఉపవేద శాస్త్రంబులనందగు,
 నింక నాగమంబుల తెఱంగెఱింగించెద—

సీ. వైఖానసము భాగవతము ఋగ్గాగమ
 పంచరాత్రంబులు వైష్ణవమును
 వాసుదేవార్చనా వైభవములు చెల్పు
 శైవ దీక్షలు మహాశైవ సోమ
 ములు శైవ సిద్ధాంతమును జిదంబర వివ
 రణ మాకులమును సరవిని బెక్కు
 భేదంబులక శివప్రియకర పూజ లి
 య్యాఱును వివరించు, సౌర బౌద్ధ

ఆ.వె. ములును గణపతి యది వెలయు దేవి పరమ్మ

లగుచుఁ బదియునాల్గు నమరు బెరసి

ఁలురువదెనిమిదగుట నిందు రమాధీశ

పరములెదు నేరుపఱుతు వినుఁడు.

కం. వేదోక్త మంత్ర తంత్రము

లాదిగ వైఖానసార్చ నా రూఢిఁ దగున్

శ్రీ దగు వేంకట ఘటికా

ద్యౌమల ముఖ్యుల్లు లగుచు నతితంత్రములన్.

వ. అదియు వైఖానస మరీచి భృగ్యుత్రుల ప్రవర్తకులు గా బలిపురావాస క్రియాధికారంబు లాదిగా నిరువదెనిమిది తంత్రంబులం బరగియుండు.

కం. భాగవతాఖ్యంగల్గిన

యోగమ మిది నీల భూధరానంతములన్

బాగగు బహుభేదార్చన,

నాగతిఁ బూజనలు యోగ్యులుగు హరికింటన్.

కం. పదునెనిమిది ఋక్కుల కా

స్పదమగు నప్పురుషసూక్త పద్ధతి పూజా

నిరతికిఁ దనరు ఋగాగమ

మిరళుగ గృహదేవతార్చనెప్పితమగుచున్.

ఆ.వె. బ్రహ్మరుద్ర శక్తిరాత్రులు మాని న

వగ్నిహోమలమర వరుస వేద

మనుర యెత్తినప్పు డమృతార్చకు గా

రవనఁ జేయఁ బాంచరాత్రమయ్యె.

వ. అది తంత్రక్రమం బయ్యె. వైష్ణవాగమంబు క్రియాయోగంబగు. క్రియాయోగం బగు శివాగమంబు లాఱునుం బదినాల్గు భేదంబులం బ్రవర్తిల్లుచుఁ బంచాక్షర్యాది జప భేద పార్థివ లింగార్చనాది లింగభేదార్చనామహిమలును దివ్యస్తవ వైభవోత్సవవిధానంబు లును వివరించు. సౌరంబు సూర్యోపాస్తియు, గాతాపత్యం బష్టావింశతి గణపతి పూజావిధులును, బౌద్ధంబు పాపండ్ల క్రమంబులును విస్తరించు మఱియును—

తే.గీ. తనరు నిందాణి త్రిపురసుందరియు వాణి

యశెడు వసునాల్గు నామము లతిశయిల్లి

గలవు తన్నామ నేవకాగమము లవియు

తలచ విద్యలు నా నిందుఁ బరిధవిల్లు

వ. శ్రీ విద్యా కాళీ మాతంగీ శూలిసేదుర్బలను సిద్ధా యవనేశ్వరీ వారాహీ పూర్వకంబు లగు విద్యలమరు. సాఘ్యయన వామకేశ్వర బద్ధా మళేశ్వర యామకాది

తల్లతంబు లమరు. భైరవా కాశదక్షిణా మూర్తి కల్పాదుల సేకంబులును, రుద్ర భైరవ యా
మళ జ్ఞానకులార్జునాది చతుర్దశ భేదంబుల మంత్ర తంత్ర యంత్ర జపపాపామ దాశ
తర్పణ విశ్రుభోజన విధానంబుల వామదక్షిణాచారంబులం బ్రవర్తిల్లు వెండియు.

సీ. కార్తూతాత్మ్యగ్ని లైంగ్యములు వాయు స్కంద

తత పట్టురాణముల్ తామసములు

బ్రహ్మాండ వామన బ్రాహ్మ్య మార్కండేయ

బ్రహ్మకైవర్తముల్ శటుభవిష్య

ములు నాఱు రాజసంబు లురుభాగవత వై

ష్టవ పాద్య వారాహ నారదీయ

గారుడగములు సాత్త్వికంబు లాది పురాణ

సమితి యష్టాదశ సంఖ్య నిట్లు

తే.గీ. నారసింహంబు శైవంబు సార విష్ణు

ధర్మ ముఖ్య పురాణముల్ తతమ లుప పు

రాణములు సంహితలును విరాజితముగ

బదియనెనిమిది విద్యలై పృబలు నివియె.

వ. ఆగస్త్య సనత్కుమార, ఉమా మహేశ్వర, సూతసంహిత లాదిగాఁ బదునెని
మిదియగు నిట్లు.

ఉ. ఆరసి యీ పురాణ వివిధార్థములెల్ల గ్రహింప వేడ్కతో
మీరిటు కోరికం బలుకు మేలిమి ప్రశ్నకు నుత్తరంబుగా
గరవ మొప్పుఁ జెప్పెద వికాస మనస్థి న్నరులై వినుండు దు
ర్వార మహాఘోషారణ మపార శుభంబు హరి ప్రసంగముకొ.

వ. అని పలికి.

ఉ. కంతునిగన్న తండ్రి నుడుకాంత నిశాంత మృదంతరుకొ శుభా
త్యంత నిరంతర ప్రదు, ననంతు ననంతశయాను సర్వ వే
దాంత నితాంత సంతత దురంతవిహారు పరాత్పరుకొ రమా
కాంతుఁ దలంతుఁ దచ్చరణకాంతి భజింతు నుతింతు నెంతయుకొ

ఉ. భాసుర వేదకల్పక విభాగిత భవ్య శిఖాగమోత్కళా
భ్యాసు ముని ప్రతోష దరహాసు వినిర్మల వేదలాతి గీ
ర్వాసు మనస్సరోజ హరివాసు వరాజనవాసు సంతతో
ల్లాసు మునీశు వ్యాసు సుఖిలాసు మదీశుఁ దలంచి మొక్కిదొకొ.

తే.గీ. అనుచు హరిగురు వందన మాచరించి
యంచితోక్తుల నల శౌన-గాఢమునుల
సావధానత వినుడని చతుర మధుర
రచన సూతుడను బుల్కె ధీరతర మతిని

మత్తకోకిల. నిర్వికారుడను నిర్గుణుండును నిత్యుడను విభుడాద్యుడను
నిర్వికల్పుడను నిష్కళంకుడను నిర్మలుండు నిరీహుడను
సర్వభర్యయు సత్యవర్తియు సర్వజీవాయుండు భా
ధూర్వహ ప్రణవస్వరూపుడను తొల్ల ప్రశ్నచనం దగుకొ

కం. ఆ నిరుపమ తర సత్య
జ్ఞానానందాత్మ తోడఁ గలసిన దగుచుకొ
దాసున్నది లేనిదియె
పూనికతోడ బ్రకృతి చేష్టపాలుపరియిండుకొ

తే.గీ. నిస్తరంగా(బ్ధి) కరణి సమస్త వస్తు
శస్త్రమై పూర్ణత నఖండ నిస్తులగతి
విస్తరిల్లు నపార గభస్తిసమితి
వాస్తవంబగు సంచితాభ్యస్త మహిమ

చం. జగములు సత్తు సత్యమని సార వివేకముచే నెఱుంగ వా
దగునది జ్ఞాన మయ్యెఱుకదాల్చి ముదంబెడఁ బాదుకొల్పిటిం
పుగనది చిత్సుఖం బనఁగఁ బొల్పుఁ దదీయమహత్సుఖంబు వీ
రగణిత మా నెఱుంగుటకు నారసి పల్కుట కాగమార్హికెకొ

సీ. ఎలమి మహానుభావులు మానవులు తదా
సందశతంబు నింపొంద మనుజు
గాంధర్వమగు దేవగాంధర్వ మదినూఁట
నగు (గుణింపఁగఁ) వైద్యకాఖ్య నముల

చిరలోక లోకుల చిన్మృదంబులు నూలు

నాజానజానంద మమరునొకఁడు,

శవి నూలు కర్మదేవానంద మానూలు

పొందగుదేవతానంద మగుట

తే. గీ. శక్ర జీవ ప్రజాపతి సరసిజాత
జాత పురుషాహ్వాయంబుల శతగుణోత్త
రోత్తరాధిక్య మానంద మొనరు తుదిని
కలదు పురుషునియందు భాస్కరునియందు

వ. అట్టి పురుషానందంబె బ్రహ్మానందం బగుటకు వరుణ భృగు సంపాదం బెఱింగించెద.

చం. వరుణుని పుత్రుఁడాభృగుఁడవశ్యతఁ దండ్రీనిఁ జూచి బ్రహ్మమే
కరణియొ నాఁ దపంబనుడు గైకొని చేసిక నెద్ది నాపుడుకొ
ధరిఁగల భూతకోటివిదితంబుగఁబుట్టు నడింగి శీతమై
పరగిన యన్న మన్న పరిపాటి యెఱింగి మఱెద్ది నాపుడుకొ

కం. ప్రాణమై బ్రహ్మాంబనఁ ద
త్ప్రాణక్రమ మెఱింగి భృగువు బ్రహ్మము నడుగకొ
రాణఁ ద్రిగుణక్రియా సం
త్రాణంబగు మనసు బ్రహ్మతత్త్వం బనుఁడుకొ

చం. వరుణభవుండు మానసము వారక నారసి బ్రహ్మ మెద్దినా
గురుఁడును జ్ఞానమే యనుఁడు హరిమి మీఱ నెఱింగి బ్రహ్మమే
ర్పఱుపు మటన్నచో, మతుని ప్రాధిమ్య మెచ్చుచుఁ జిత్తుఖంబె
కరమగు బ్రహ్మ మా యెఱుక కల్గిన మానవుఁ డొందుఁ దద్గతికొ॥

కం. అని నిజ తనయునికి న్నుని
వినిపించిన వరుణువలన విజ్ఞానమునకొ
దనరి భృగుఁడట్లు బ్రహ్మము
గని మనె నని యతఁడు మానిగణముల కనియొకొ.

కం. ఆ దిమతేజోనిధి యతఁ
డాదట లీలావిరోధియైలోకములు
త్వాదింపంగఁ దలంచి మ
హా దయతోఁ జూడఁ బ్రకృతి యప్పుడ వాడమొకొ

కం. అండత నవలంబన చే
నిండిన తత్ప్రకృతివలన నెరిఁ బెక్కుగు బ్ర
హ్మాండుముని త్రిగుణయూతములు
మొందుగ సప్తాక్షరణ సమేతములయొకొ

చం. బహుళ తర బద్ధజాండములు భాసిలగాఁ బరుఁ డంతర దద్బహిక్
వివితళభాకృతిం దనరి విశ్వమయస్థితి వానుదేవుఁడై
మహిమ నిధానమయ్యెడ రమాగతియుం దను గొల్వఁగా మహా
ద్వహవికృతి వ్యక్తత పరివార సమేత విభూతి నేతయై

సీ॥ మహనీయ మణిహేమ మయ కీరీటంబును

కౌస్తుభమణి షతకంబు హార
కేయూర కటక సత్కృత భూషణంబులు
శంఖ చక్ర గదాని శార్ఙ్గ కలిత
ఘనచతుర్భాకములు కాంచనవసనంబు
మేఖలా కింకిణీ మిళితకటియు,
నిందిరా నుందరీ మందిరవక్షంబు
డంబైన కంబు కంఠంబు గలిగి

తే.గీ. గరుడ నైస్యేత పన్న గేశ్వరులు నిత్య
ముక్తు లంచితభక్తిసంస్కృత గొలువ
హరియు సొంపొందు వైకుంఠపురము నందు
లీల కేషునివై బవ్వళించి యుండు.

కం॥ బౌదుంబర వృక్షంబునఁ
చాదగు తత్ఫలము లట్టి బ్రహ్మాండము ల
య్యాదిము తనువున కంటె ను
సౌహదితమగు మాయకంటె నుజ్జిల్వ మయ్యెన్

తే.గీ. మహదహంకార నురవర్త మారుతా గ్ని
కమల పృథ్వీలు నావరణములు గాఁగ
ప్రకృతిచేఁ గప్పఁబడి లెక్కపఱుపరాని
యండముల్ నిండె సకల దిగంతరముల.

ఉ. ఆండము లిట్లు చాలఁగ నయంబగుచున్ వర వానుదేవుఁడై
దండ సమస్తదిక్కుల నుదారత నిండఁగ మాయ యప్పుడా
చండతర ప్రభా విశదసారకళల్ గొని చొచ్చి యన్నిఁ దున్
దండిగ నుండి తత్కమలనాభ విధానవి రాజ మాన శక్

కం. అచ్చట నండంబులలో
నచ్చుగ శ్రీ విష్ణు లేజ మను తన కూట
స్థాపనయత విరాట్పురుషం
దెచ్చుగఁ గనుపట్టె బ్రకృతి హితసంగతి శక్

కం. మును పెట్టినుంచు రత్నము
 లనువుగ వెలినుంచ మెఱయునట్లిన జగముల్
 ఘనమాయాసంగతిఁ ద
 త్తనువునఁ గనుపట్టె గిరి నదహ్రీమ యుతమై

తే.గీ. రమణు వీర్యవృద్ధు సత్యదరస్థ మగుచు
 పృథ్విఁ దద్గర్భగోళమ్ము వెడలి రూప
 మమరఁ గనుపట్టుగతిఁ బరమాణు కళను
 బ్రకృతి భరియించి లోక సేర్పడఁగఁ గనియె.

స. అట్టియెడ—

కం. శిరములు పెక్కునేలమరఁ జేతులు కన్నులు పాదముల్, బహు
 దరములు కర్ణముల్ గలిగి తత్కనదండము లెల్లనిండి మీ
 నిరవుగ వానికిఁ మిగుల నెంతయు నొప్పఁగ సర్వలోక వి
 స్ఫురణ నదీనదావని విభోజ్యుల లోల నిజాంగముల్ దగ్గ

కం. వర్షాశమా భిముని సౌ
 వర్ణగిరి ప్రకర దేవవరముఖ మాహా
 దీర్ఘగతి మెఱయుఁ దద్విభు
 వర్ణితలేజు మిగుల వైభవ మెసఁగున్

తా. బ్రహ్మాండములు పాదభాగమున సుపన్నము గావించి త
 ద్భ్రహ్మానేక మరుచ్చరావరము లుద్యద్వివృదహమ్ము గా
 బ్రహ్మాంతస్తుతి పాత్రమై మెఱయు రూపం బాద్యమైయొప్పు
 ద్భవత్కిందోపరి నా త్రిభావమున నిత్యశ్రేయస స్థానమై

కం. పురుషుఁడు విశ్వమయుం డను
 వరనామము లన్యులయెడ వర్తింపవలెన్
 పురములు దేహము లచ్చటఁ
 బురణింపుచు నుండుకతనఁ బురుషుండయ్యెన్.

కం. విశ్వములన్నియు మేనున
 శశ్వద్గతి నట్టియునికి సర్వాత్మకుఁడున్
 విశ్వమయుండనఁ దనరున్
 విశ్వాత్మకుఁ డగుటవలన విష్ణుం డయ్యెన్.

సీ. అది విరాడ్రూపమా నఖిలపూర్ణతఁ జేసి

క్షీరాబ్ధియం దాదిశేష శయ్య

శ్రీభరానీశలు నేవ యొనర్పఁ

యోగనిదారతి నుండు మూర్తి

శ్రుద్యమ్నుఁ డనఁదగు ప్రాణికోటుల కెల్ల

నాథారమగుచుఁ దదాత్మ యైన

విష్ణుఁ డయ్యనిర్బద్ధ విఖ్యాతి విలసిల్లు

పాతాళమున లోకపంక్తిఁ దాల్చి

తే.గీ. బహుశిరః పాణిపాద విభాసితఁడను

ఘన సహస్రభణాన్వితఁ డనుపమాన

మూర్తి సంకర్షణుం డిట్లు, ముర విదారి

క్రీడఁ గావించు నిజమాయ తోడఁ గూడి.

కం. భోగార్థముగా బ్రహ్మం

బీగతి పరవాసుడేవుఁ డిందిరతో జ్యో

త్స్నాగత శశియును బోలె

చాగగు కందర్పకోటి భాసురలిలఁ.

ఉ. ఏ సతిచూడ్కిచే జగము లిన్ని పరిస్ఫుట మందు తెప్ప పా

టేసతి నేయఁగా భువన మంతయు సంతమునందు నట్టి ల

క్షీసరసీరుహాక్షి యెదఁ జెల్వగు భుగిఁ ద్రిపాద్విభూతి ది

వ్యా సమవైభవంబుగ మహాపురుషుండు వసించు నెందఁగఁ.

చం. జగములకెల్లఁ దల్లి పరసంపదకెల్ల నివాసభూమి యై

మగఁడెటనుండు నచ్చట రమాలనాఖ్యుఁ బొసంగి వెండియుఁ

దగు ధరణీస్వరూపమునఁ దాలిమి లోకములఁ ధరించి యొ

ప్పగు రసవాయు రూపముల నర్చిలి నీశయ నాగ లీల మై

కం. మేలిమి చూపులచే ఏ

త్వాలామర తతికి సిరులపారము గాఁగఁ

శ్రీ లెల్లనైజ కళలుగఁ

జాలఁగ లీలావిభూతి సలుపుక మఱియుఁ

చం. అరుదుగ వేదసంతతుల యంగములఁ బ్రభవించు ఘర్షణముల్

విరజయ నా దనర్చునట వేదనలుఁ భుజిలుఁ జరల్ సమ

త్వర మదదాంలికుల్ పొడముచందము లేవది హేయశూన్య మీ

శ్వరసమ నిత్యముక్తజనసంతతి యొప్పు నిరంజనస్థితిఁ.

శా. చూడంగూడునె! రుద్రధాతృ టవిజ సోమంబు లా దిక్కునక
గూడంగూడునె! నిత్యముక్తతనులక గ్రోధాదులచోటునక
వాడంగూడునె వేదశాస్త్రమత సద్వాదంబులం గాక వా
దాడంగూడునె! తన్నహంమహిమ లుద్యద్బుద్ధి నెవ్వరికిక.

౬౦. పరిఘ గతి విరజ వలగొని
పురి వరణోన్నత్య సౌధపుణ్య సరో భా
సుర వీధి మణివేది
తరు మోది కృతత వెలయు ధన్యజ్ఞుల మై.

సీ. సరవితోఁ జండప్రచండ భద్రసుభద్ర
జయ విజయులు విధాతయును ధాత
ప్రాప్త్యాది దిద్వార పాలకుల్ కుముదుండు
కుముదాక్షు పుండరీకులును బామ
నుండల సర్వవేత్తుండును మొగి సుప్ర
తిష్ఠిత బలులందు దిగధిపతులు
పరనానుదేవుండు కవ్యయుఁ బ్రద్యుమ్నుఁ
డనిరుద్ధ సంకర్షణామములు

తే.గీ. శాంతమూర్తియు రతియు నిచ్చలు వసించు
రాది వరణంబునందుఁ బ్రాగాది గాఁగ
నమరు రెండవయేది కేశవాదిమూర్తు
లవల మాతృస్వాది మూర్తుల యావరణము.

తే.గీ. నవనిధులు సత్యుఁ డచ్యుతానంతవిధులు
నైన్యపతి ముఖ్య హరిపారస్వ చరులు నాల
వయదియగునట్టి మేటి యావరణమునను
వెలయు చుడుదురెప్పుడా విష్ణుఁ గొలిచి.

కం. వేదములు ఋక్కులుక్రతు
భేదములుక గరుడ జంభభేదులు ధర్మం
బాదట సావిత్రియు లో
కాదులు నుండుదురు పంచమావరణమునక.

సీ. అట్టి సప్తావరణాళి మధ్యంబున
నప్రాప్త్యాన్నిత మగుచు దివ్య
సభ యొప్పు సురసిద్ధ సాధ్య మరుద్దణ
వను నేవ్య మగుచుఁ బావకసహస్ర

భానుకోటి ప్రభా భానుర వృత్తి మై
నందు సౌందర్య మహావృరసలు
సకల గణంబులు సన్నిధి నేవించ
బ్రహ్మగ్నివిధుల సత్ప్రభల మేని

తే.గీ. మహిమ వెలయు సరౌఢ్యయన్ మందిరమునఁ

బ్రబల ధూషణదీధితుల్ ప్రజ్వరిల్ల
భానురస్థితి న వృరవాసుదేవుఁ
డందు శ్రీ లక్ష్మీతోఁ గూడి యధిగనించు.

చ. ఆ వై కుంభపురి యండోపరి యగుట సప్రావృతంబును ముక్తిసాధనంబును
ననన్యగోచరంబును వేదవేద్యంబునునై చిలసిల్లుననిన మునులప్రావృతలోకివర్తి
యగు నవాసుదేవుండు ప్రావృతలోకంబున మెలంగు పెట్టులని యడిగిన గిరిజతుం
డరమేశ్వరుడానతిచ్చిన తెఱంగెఱింగింతు నని సూతుండు శానకాది మునుల
కిట్లనియె—

చం పాలుమఁ ద్రి భాగయక్తమగు భోగవిభూతి వహించి లీలకై,
యలకడు నొక్కభాగమున నండము లెల్ల భరించినట్టి, యా
జలజ దళాక్షుఁ జేరు సరిసమ్మగ భోగవిభూతి నెన్న ని
శ్వలము నిరంజనంబు నతిశాశ్వతమై విలసిల్లు నెప్పుడున్.

శా. అంతన్ శ్రీహరి వాసుదేవుండు వినోదార్థంబు భావించ, న
త్యంతాసన్నత మాయ భక్తిమయి సాష్టాంగంబు గావించి దా
నెంతే వేడుక సన్నతింపఁ గృతతో నీక్షించి గోవిందుఁడా,
క్రాంతుడై ప్రకృతిన్ భరించి కడువేడ్కన్ నిండె బ్రహ్మాండమున్.

కం. సత్త్వ రజస్తామస గుణ
సత్త్వాధ్య ప్రకృతిఁ బూని సర్వేశ్వరుఁ డా
త్తత్త్వరదిత సృష్టి మహా
త్తత్త్వము బుట్టించి సగుణ భామ స్ఫురిన్.

తే.గీ. అం దహంకార మొదవించి యందు వలనఁ
బంపతన్నాత్రలు నొనర్చి ప్రబల వాటి
వలన నలపంచభూతముల్ గలుగ నందు
నివ్వటిలు క్షీరహరిధిఁ బవ్వలించి.

కం. హరి లోకసృష్టి నేయఁగ
నిరుపమగతి యగుడు యాగనిద్ర వహించెన్
వర నారశాయి యగుటన్
నరుల కడన్ మెలంగు వలన నారాయణుఁ డై.

ఉ. లీలగ విష్ణు నాభిముకుళీకృత చారుసరోజ మయ్యెడక
జాలఁ బరిస్ఫుటంబగుడుఁ జయ్యనఁబుట్టిఁ జతుర్ముఖుండు త
త్సాలితుఁడై తపంబు సలుపక హరిమెచ్చి షరంబు లిచ్చినక
జాల నతండు సృష్టివిధి చాతురీకృత ఘనమేధ సాంపునక.

వ. అట్టి చతురాననజనక నాభిసరోయమంబగు నారాయణునకు నాగారం బైన
క్షీర పారావారంబు.

శా. శ్రీరామామణి పుట్టిసిల్లు హరికీకృత జిత్తంబు రంజిల్లు సా
రా రావంబుల నుప్పత్తిల్లు సాబగొయ్యారంబు వాటిల్లు ష
ట్పారావార వర ప్రభావ శుభ శుంభత్సృష్టి పరిల్లు నా
క్షీరాంభానిధి నెన్న శక్యమె! ఘణిశ్రీ నేతకుక ధాతకుక.

సీ. గుటి నెన్న నెఱమిన్న తరి సన్నరుచిఁగన్న
విను మన్నియల యెన్ని కనుఁ బొసంగి
తెలితక్కులల గుల్కుకళ్ళజిల్కు బలుబెక్కు
కోడెబేడిసగమి పోడి మలరి
నెరపూన్కి హ(రి) కున్కిమెరమన్కి మినుజిన్కి
బలువైన వలుపుటావటము గలిగి
వగచివ్వ వగబువ్వ తగ రవ్వలుగ నవ్వ
గల మునివినతులు నలవుదనరి

తే.గీ. పరిపరివిధంపు గరిమగవుఁ బెరిమ నింపు
మించుటంచెల రాయంచ లంచితముగ
మొఁగు జిలిలిలి వెలిదమ్ము లలము కొనఁగ
నమరి విలసిల్లు క్షీరాబ్ధి యతిశయిల్లు.

మత్త. వెండికొండల వంటియున్నతి విశ్రుతంబగు మార్తముల్
మొండుగా నొకఁడొంటికంఁగెను మిక్కుటంబగు నక్రముల్
చండసంచర దండకాండ సుజాత రీతుల మీసముల్
దంగినుండఁ గరళ్ల తుంపర తండ మెల్లడ నిండఁగక.

ఉ. ఒప్పుగు నప్పయోమయ మహిమాదధి మధ్యమునకృత నిష్ప్రభత్
గప్పుచు నాలుగెన్నిదల లక్షల యోజనముల్ వెడల్పుగా
గొప్పగు నైకతం బొకటి కోటికలి ప్రభమించు దేవియై
యెప్పుడు విస్తరయాకరము నింపుగు దివ్యతరు ప్రసంగ లిక.

శా. పూవుల బిందెల నాకు జొంపముల నొప్పుకొనెత్తులకేసిచే
 తేవకొ జూడ్కికి విందొనర్చుచు నిరూఢికా వాసనల్ వింతంగ
 దేవ ప్రీతిదహా సువర్ణకవిధి దివ్యప్రభాలేలు నా
 నా వైచిత్రులనెన్న దిన్నెలంగడుక రాజించుచుకొ మించంగ.

చం. మినుకుకడాని చెక్కడపు మేలిమి మానికపు స్వినోదపుకొ
 బనిహరులుల్ వెలంగంగ మభంబును రమ్యము సప్తలక్ష యో
 జన పరిణామముకొ వివిధసన్నతమైన విమాన మొప్పు నం
 దనుపము శేషశయ్య రమ యయ్యవనీసశయ్యకొ భజింపంగ.

సీ. పాదశిరఃకర్ణ బాహునైత్రముల్
 గూహనాకృతులటు మురుపు చూప
 పరగ నిన్నూట యేబది యోజనముల
 (1) దివ్యదేహము చెలువుగులుక
 శ్రీ వత్సకాన్తుభ శ్రీ విభానివహము
 దిక్కుల నెక్కున మిక్కుటముగ
 ప్రస్ఫురన్నిగనిగ ప్రకటిత బ్రహ్మసూ
 త్రంబు భుజాంతర స్థలిని మెజయ

తే.గీ. వైజయంత్యాది మాలికల్ వైభవముగ
 మేరు సంకాశుడై భక్తిమిళిత హృదయ
 వీక్షణానంద సంధాన (ద) య చరణ
 రుచి మెజయఁ జ్ఞకి యోగ నిరూఢుడగుచు.

సీ. వెలయ నిర్వదియైదువేల యోజనముల
 నరవింద సదృశహృ నంధ్రేయుగము
 నందుల వైదువేలగు యోజనముల మీ
 పై మక రాకృతి నమరు జంఘ
 లేబది రెండువేలిభకర పరిమాణ
 మొనర నిద్దంబు తొనూరుయుగము
 సంతయి వృత్త మై యలరు కంఠంబు నేఁ
 బది వేల సేనూలు వదన శశియ

తే.గీ. చంపకము భాతి నాన పంచ శతసంఖ్య
 లక్షయోజనముల్ సు విలాసవాహు
 లుంగరమ్మలతోఁ గూడ సంగుళములు
 వనరు నిడివి సహస్రయోజనము లగుబు.

౧౦. విరివిక్ సహస్రయోజన

వరిమితక్షుక్ బుండరీక పత్రసదృశమై

కరుణామృత ధారా జగ

దురు కారణ నేత్రయుగము వొప్పగ మఱియుక్.

తే.గీ. మకరకుండల కర్ణయుగ్మంబు మెఱయ

నర్థ చంద్రాభమగు ఫాల మమిత రత్న

హేమమయ కోటిసూర్య విభామహితము

నైన మేటి కిరీటంబు నమరిమెఱయ.

ఉ. చారుతర ప్రభావటలసంగతమై తగి కోట్ల సంఖ్య క్రొ

క్కారు మెఱుంగు లేక గతిఁగైకొని నిల్చిన రీతి సారహే

మారు వరాంశుకంబు కటి నొప్పగ వక్షమునందు నంబరా

ధార శుభర్తు పంక్తుల విధంబున హారములారహించఁగన్

సీ. నవరత్నమణిమయ నానాప్రభాయు (గిన్)

మానంబునందు సమస్తదేవ

మానులు జయజయమహిత శబ్దంబుల

నేవంప నచ్చరల్ చేరి నాట్య

గతులఁ బ్రౌఢిమ సూప గాయక తుంబురు

నారద వీణా నినాద మెసఁగ

కల్పప్రసవ ధూపకాశ్శీర కస్తూరి

కాసౌరభమ్ములు గ్రంధుకొనఁగ

తే.గీ. ఘనవత్సర్వరబంధుర కనకఖచిత

మందిరంబున నిత్య సన్నతులు గొల్చు

గరిమఁ బ్రహ్లాదముఖ భక్త గణులు, లూడి

గములు గావింపఁ బేరొలగమున నుండి.

తే.గీ. లలితమణి హేమ భూషణాలంకృతాంగు

లగుమఁ జండప్రచండులు నమరవీర

శక్రశక్తి బలాత్కృతుల్ సరవిఁ దూర్పు

వాఁకిటను గొల్తురెపుడు నవ్వారిజాక్షు.

కం. కుముద కుముదాక్షుశక్తులు

యమగణపతు లమితగణ సమన్వితులై శ్రీ

రమణాలయ యామ్యు ద్వా

రమునన్ నేదింతు రితివిరాజిత భక్తిన్.

అ.వె. శంఖకర్ణ వరుణ సర్వనేత్రులు శతా
 నీకుఁ డాది గాఁగఁ జోకఁ దనరి
 మహిమ మొనరఁ బశ్చిమద్వారమున నుండ్రు
 కమలనయను గొల్పి ప్రమదమెసఁగ.

కం. పద్మాక్షు ధనదదుర్గులు
 పద్మండు చంద్రుండు మణియుఁ బార్శ్వవరుల్త
 త్వదోత్తర గోపురమునఁ
 ాద్యాధిపుఁ గొల్పియుండ్రు పరమప్రీతిక్.

శా. లావణ్యంబున మించి నీలగిరి లీలఁ బొల్పు నెమ్మేను ను
 శ్రీ వత్సాంకితవక్ష మూత్రిత జనక్షేమంక రా పాంగముక్
 ప్రావీణ్యాన్వితముక్తమానస లసద్భక్తాంఘ్రే శంకేజిముల్
 దేవప్రస్తుతి గల్గునట్టి పరముక్ దేవేశుఁ గీర్తించెదర్.

కం. క్షీరాబ్ధినుండు శ్రీ మ
 న్నారాయణు విష్ణు నభిననాభుఁ దలంపక్
 వారలు సుఖులై తత్పద
 వారిజములు గాంతు రనిన వైభవ మరుదే !

ఉ. ఈ గతి నుండు విష్ణుఁ బరమేశ్వరు నాత్మఁ దలంచురేని య
 యోగివరేణ్యు లెంతయు శుభోచిత లీల దదీయసన్నిధిక్
 బాగుగనుండి తాపములఁబాసి సుఖస్థితి నంత నమృత
 భాగుని దివ్యదేహమున బాగుగఁ గూడు రైక్యవైఖరిక్లై

కం. ఏ తత్పుణ్య చరిత్రము
 ప్రాతః కాలక్షునండుఁ బలియించిన వా
 రా తత సౌఖ్యాన్వితులై
 పాతకములఁబాసి ముక్తిఁబడయుదు రెలమిక్.

తే.గీ. రేపకడ మాపు ప్సరియించుఁ బాప మడఁగు
 నిశఁబరించిన పుణ్యుల కెసఁగు ముఖము
 ముద్దులుండు వేడ నిది ధాత మున్ను దెలివె
 క్షీరసాగర మహిమ మచ్చికదలిర్ప.

వ. అని గిరిజకుఁ బరమేశ్వరుం డానతిచ్చి వెండియును.

శ్రీ.గీ. అట్టి క్షీరాబ్ధికాయీ యో సబ్బనాథఁ

దూహ మెరియఁగ రెండవ పూహమునకుఁ

బ్రభవతఁ బ్రద్యుమ్న సంజ్ఞచే విభవమొందె

సంత సజ్ఞ ఫాలమున మర్మమమరఁ బొడమి.

వం. ఘనతర బుద్ధ్యదప్రతిభఁ గైకొని ధాత్రిఁబడంగ నందు (నే)

జననము నందితిన్ హరినిజ ప్రకటాంశము దాల్చి శూల శో

భన కర సజ్జటా మకుట భానురవైఖరి సంతఁజేరి యా

వనజజుఁ జూచి మేమివని పంచెదొ నేయుదునన్న నాడఁడున్.

మ. ననుసంకర్షణ సంశంబూని జగముల్ నాశక్తుగానించు న

ప్సనికిన్ బూన్చిన నియ్యకొంటి వినుమో పద్మాక్షి ! క్షీరాబ్ధి శ

య్యహ బ్రద్యుమ్నఁడు వైజయంతిమున నెయ్యంబొప్ప గావించె నృ

ప్సిని వాణిపరికిన్ సహాయఁడగుచున్ జెన్నొందు లీలాగతిన్.

వ. అది యెట్లుంటేని—

నీ. శిరమున నభము భానురముఖంబున నగ్ని

సంద్రుని విప్రల సైలమిఁ జెల్లెల

దిక్కులఁ గన్నుల దినకరు నాసిక

వరుణుని మిత్రునిఁ గరయగమున

సకలామర దినర్థ సంఘ దిక్పాలుర

ప్రాణంబులన్వాయు కటలమూ మది

(సరి) నాభినంతరిక్షము కుక్షి జగముల

సుజ్జ్వల ద్వగుల మహేంద్రధులను

శ్రీ.గీ. మేహనమునఁ బ్రజాపతుల్ మేటి కటినిఁ

లితరు లూరుల వైశ్యులు గ్రతువు లభిల

మమమృగాండ తతి రోమపంక్తి వనుత

జైలములు శల్యముల నాడిసమితి నదున్.

కం. పదముల హృద్రులు భూమియు

హృదయంబున మరుఁడు భానురేక్షణముల సం

పదలున్ మడ్చుతు వేళలు

నుదితంబుగఁ జేసె నిజమహేష్వాస్వల లీన్

వ. మఱియు నతల వితల మతల రసాతల తలాతల మహాతల పాతాళంబు లధో

భాగంబులును, షూర్భువస్సవర్తహర్షణ స్తప్సస్సశ్యలోకం బులు నాభ్యుర్ధ్వంగంబులు

నుం గా విరాడ్రూపంబు భరియించె నతండు క్షీరాబ్ధికాయీయం గూటఘండును

విరాట్పురుషుడును విశ్వమయుండు ప్రద్యుమ్నుండు ననం భరిగి వెండియు :—

సీ. అణుపరిమాణుండై యఖిలదేహంబుల
 నేకాకృతిని జీవుండెలమి నున్కి
 నచట సంతర్వామియై కాలధర్మముల్
 క్రమము దప్పకయుండు గతుల నరిసి
 సకల చరాచరసంఘములకు నైజ
 కర్తృంబు లెయ్యెడ గలుగ వలయు
 నప్పు డట్టివ కల్లుకట్టుగ వసియించు
 ననిరుద్ధనాముండై యబ్జనాథుం

తే.గీ. డమరు సంకర్షణాఖ్యచే నవనిదార్పి
 విలయవేళల ముఖస్థూరవిష మపెల్లగ
 వీతిపెల్లతునిచే లోకవితతి నణచు
 నతివ ! తెల్పితి నాల్పువ్యాహముల తెఱంగు.

మ. గుటి సంఘోషరిం గారణాఖ్యమగు వైకుంఠక్షునకొ క్షీర సా
 గర సీమకొ జనకోటి యాత్మల వికాసస్ఫూర్తిం బాతాళ గ
 వ్వరసీమకొ బరవానుదేవుండను లేవకొ బొల్పు ప్రద్యుమ్నండుకొ
 ధరితై నమ్యనిరుద్ధమూర్తియు ననంతస్వామియు న్నాదగొ.

కం. ఆని యాత్రిపాద్విభూతియు
 ఘనతం జతుర్యూహములును గౌరికి శివుం డి
 ట్లనుపుగం దెబుపుట లిది చది
 విన వినినకొ శుభము లొదవు వృజినము లుడుగుకొ.

వ. ఆనిపల్కి రౌమహర్షణి వెండియు నిట్లనియె

ఉ. తామసయుక్త విగ్రహముదార్పి రమాధభ్రండుండు శేషుండ
 న్నాను మనంతసంజ్ఞయు ఘనక్షుగ సర్వచరాచరస్థ శో
 భా మహితోర్ధ్వలోకములు భవ్యకిరీటు వినూత్నరత్నముల్
 గా మహిమకొ సహస్రఫణి గౌరివ మాభవనంబు నిండగకొ.

కం. గంగా ప్రవాహసంగతి
 రంగచ్ఛా కిరణ భరణ రాజికహిమవ
 త్తుంగాంగ ద్యుతితతి ధృతిం
 తొంగుచు దశదిశలనెల్లం బూర్ణము గాంగకొ.

సీ వి కకుండఃఖును బ్రాకట నవరత్న
 భరితంపు వతకముల్ బాహుపురులు
 ఊక్తికహారముల్ మణి కిరీటములు
 హల సుసలములు రత్నాంగుళియ
 కన్నురత్నకంఠ కమనీయ బాహువుల్
 కనకాంబ రావృత కటియు దివ్య
 గంధానులేపన కల్ప ప్రసవదామ
 సౌరభంబులు దిశాసమితిఁ బర్య

తే.గీ. ధూప చరిమళమేళన దీపితాంశు
 కన్నుట వితానశృంగార కనకరత్న
 సభ సుధోపమ మధుపాన చలితరక్త
 మూర్ఛితేక్షణుడై యుండు కొలుపునందు.

కం. శిరముల రత్నదీధితులు చెన్నుగ డిక్కులఁ దెల్పి నింపఁగ
 నుర గరుడోరగాంగనలు సుందరయాప విలాస భామరా
 కరగతి నాటపాటల వికాస మొనర్పుచుఁ జేరి కొల్వి నా
 మరముని దైత్య దానవులు మానిత భక్తి భడింప నింపగున్

కం. మంగళహారతులిడి నా
 గాంగనలును యక్ష కిన్నరాబ్జాతముఖుల్
 సంగతి నిష్టుగైలఁకులఁ జోఁ
 కం గొలుతు రనంతు ననఘు కడువేడుకలన్.

సీ. తత్ప్రభావము నెన్నఁభాతయుఁ బార్వతి
 నేతయు సురమునుల్ నేర రసన
 నితరుల కలవీయ ! భృతిఁ దలల్ కదలింప
 సకల లోకంబులు చలనమొందుఁ
 బ్రీతి వడ్పాలుగు బాతుల దేవతల్
 గొలుతు రా విభుని నెక్కుడగు భక్తి
 వారల్ల వేర్వేట వర్ణింపుచోఁ దద్దు
 నావళి మిగుల ననంతుఁ డయ్య

తే.గీ. వ్యాళకాంతా కరాబ్జ పావన సుగంధ
 గంధ మాహూణ మొనరించి ఘనత నిశ్చ
 సనము గావించి దిశలఁ దలెన్నరభంబు
 నిందు గర్భుఁ డెఱుంగుఁ దన్నిత్య మహిమ.

తే.గీ. అట్టి సంకర్షణుని మహిమతిశయత
విష్ణుచక్రంబు చీడకలుల్ మీకక దతిమి
దుష్టనిగ్రహమును ఘన శిష్టపాల
సంబునేయును మెలంగు నిత్యంబు నవట.

శా. కూర్మం బావరణాంత సంస్థితిని దత్తోజీ భరప్రక్రియక
గూర్చిక్ జెల్వగు దాని మీద జగముల్ త్రోడంబు దంతంబు చే
బేర్చిక్ బూసక దదియ సంగతగతిక బృధ్విభరేభాళి యుక్
శార్వాధిక్యము పూని శేషుడ మమరుక్ జాతుర్య ధుర్యస్థి తిక్.

ఆ. వె. అనుడు శౌనకాదు లనఘాత్త ! పరవాను
దేవులైన సృష్టి భావ మెందు
వలనక గలిగె జెలియక బలుకవే ! యనవుండు
నూతుడ డిట్టులనియెఁ బ్రీతి తోడ.

చం. ప్రకృతియనందనర్చు బహుభంగుల నుండుట చేసి మాయ యా
సకల విచిత్ర సృష్టి నది జ్ఞాననిరుద్ధత చే నవిద్య నా
బ్రకటము నందుచుక్ ద్రిగుణ భావము నందుచు గారణక్షు నా
నొకటియ యై నిదానమన నొప్పు గుణముల్లు వేటువేటుగ్.

కం. వినుడదియె మహత్తత్వము
గనుచు నహంకార భూతగణ తన్నాత్రత
జనియింపఁజేసి వరుసక
దన గుణములక బ్రబలక జేసెక దత్త్వములక దగ్.

తే. గీ. సరవి సాత్త్వికంబు జ్ఞానకర్తృద్రయ
చిత్తములను గనియె హత్తి తామ
సంబు గనియె భూత జనక తన్నాత్రత
రాజసంబు తమకుఁ దేజమెసక

గీ. శబ్ద తన్నాత్రక బుష్కరమును దాని చే
స్వర్భంబు స్వర్భచేద బవనుడ మర
తదనిలజము రూపతన్నాత్ర రూప త
న్నాత్రచేద దేజంబు పాత్రమయ్యె
తేజో భవంబుగు ధృతి రసతన్నాత్ర
యా రస జనితమై నీర మమర
సంబుల గంధంబు నట గంధ తన్నాత్ర
చేత ధర్మితి సంభూతమయ్యె

తే.గీ. మహా దహంకారభూత సవహము కార్య
మునకు గా నొక్కటిగఁ జేసి యుఖ్యలీల
లోకకారణ ఇయము సప్తీకరణము
చేయుటకు రెండు భాగముల్ జేసి యొకటి.

తే.గీ. కమల జాండమ్ములకు వరణములు నొకఁట
చేతన స్థిత దేహముల్ చేసి నొకఁట
సృజన రక్షణ విలయముల్ చేయుటకును
దానె యై శాశ్వత వెలయు మాయానిరూఢి.

కం. గాత్రముల సప్త ధాతు వి
చిత్రత మహాదాదు లమరు శ్రీ విభు నాశ్శక్
ధాత్రి మొవలొక్కటొకటి జ
గ త్రాప్తాత దశక వృద్ధి గను వరణమ్ముల్.

తే.గీ. ఇట్లు లతాస్వలి జగముల నెసఁగఁ జేసి
క్షీరసాగరశాయి యై శ్రీ భరుండు
నాభి పద్మంబునను నళినజుని గాంచి
సృష్టికారణుఁ గాఁగ శిష్యుఁడె నెలమి.

కం. క్రమ భూతసృష్టి పరిమిత
మమరంగ సమష్టి సృష్టియగు వ్యష్టియనాఁ
గొమరొప్పు సృష్టి యయ్యెన్
గమలజముఖ దేవజంతు గణభవ మరయన్.

తే.గీ. చేతనా ద్వారకం బను రీతి నమరు
నా జతుర్ముఖ జనన పర్యంత మవల
చేతన ద్వారకంబు విఖ్యాతి సకల
జంతు సంభవ మంతయు శాస్త్ర రూఢి.

ఉ. ఆరయుచో జగమ్ములు రమాధిపుమేనునఁ జిచ్చరీరి యా
వారిజనాభుఁ డెన్నఁగ నవారిత కారణ వృత్తు లన్ని యున్
దా రహిం దాల్చు నెయ్యడ నుదారతఁ గుంభపట ప్రవృత్తికిన్
గారణముల్ విభేదమగు కైవడి గాఁగ మహత్త్వ వైఖరిన్.

తే.గీ. మేలి శ్రకృతి వెలార్ప నిమిత్తమవటఁ
గలుగు భూతములొగి సహకారి ప్రాణి
మాన నిర్ణయగతి సహదాన కార
ణాకృతుల్ బూను తగు నవస్థాంతరముల.

కం. మేలిమి తత్త్వము లిరువది

నాఁగు తత్త్వముల మించివక జీవుఁడు త

త్వాలన షడ్వింశఁడు హరి

కాలం నిది తృణము (ఖ ?) ప్రకాశత నమరుక.

ఆ.వె. అట్టి కాలయాపుఁ డాధ్యుఁ డవ్యయుఁడైన

కమలనేత్రు నాభికమలమునను

కమలభవుఁడు పాడమి కమలాధిపుని పాద

కమల దర్శనమున కమల బుద్ధి.

బం. తప మొనరింపఁ గా మురవిదారి దయాకరతక బ్రహ్మయుఁడై

యపుడతిభక్తి మీఁ విసయంబునఁ జేరి ముహుర్ముహుః ప్రణా

మ పరిమితాధి కస్తుతులు మానిన యా నశివప్రసూతి వైఁ

గృ ప దళుకొత్తగా ననియెఁ గేవలలోక విధాన దక్షుఁడై.

డి. నీవు సమస్తజీవముల నెమ్మి సృజింపుము నీకు సర్వముక

భావగతంబగుక భువన భార భురంధరతక సహాయమై

కావలె నన్న వెల్లి నొడికంబుగ నే నొన గూర్తు నెప్పుడుం

గావునఁ జేయుమీ నలినగర్భ ! నశుగ్విధసృష్టి నెమ్మెయింక.

మ. అనినకొ బంకజ సంభవుండు నిటలాయతోజ్జ్వలత్పాణి యై

యనఘా ! పావన నామధేయ మునివంద్యా ! సర్వదేవాత్మ వి

శ్వ నిదానామితథీ ప్రసంగ ! గుణభాస్వచ్ఛాయచారిత్ర ! ధీ

ర నిర్మాణా పరమాత్మ ! సర్వగ ! రమారామామహారంజనా !

నీ. వీలా విహారైకలోల చిత్తమున

జగములు గల్పింప సరవిఁ బ్రకృతిఁ

బుట్టించి త్రిగుణాభి భూతాత్మకమ్ము తా

తన్నాత్ర నిరసించి దానివలన

జగములు తప్పించి జగముల లోకుల

జెలుపల నీవ యై యిల జరావ

రాత్మ సుస్థితుఁడవై యమిత తేజశ్శక్తిఁ

బ్రకృతి తోఁ గూడియుఁ బ్రకృతి దళుల

తే.గీ. కవల నెక్కటివై సాక్షివగుచు నుండు

నిన్ను నెన్నఁగ నేర్తునే నీరజాక్ష !

దైత్యకుల శిక్ష శతజనోద్ధరణదక్ష

కల్ప కారణవీక్షి భాగవతపక్ష !

కం. నీ లీల లెఱింగి నాతురిం

జాలంగ సృష్టింప శక్తి సమకూరదు నీ

పాలన్వసించి కొల్పెదం

పాలింపుము శోభనకర భవంధహారా !

చం. అని నుతియించు ధాతం గని యాత్మజ ! నీమది సంశయమ్ముమా

ను నిఖిల భూతకోటుల వినూతన వర్తన లన్నిట నన్నున్

గనుగొని (నీవు) నిర్గుణ వికాసు ననున్ సగుణప్రధాను గా

వినుతియొనర్చి తిందులకు వేడుకయయ్యె సరోజ సంభవా !

ఉ నాదగు మేనలోకములు నవ్య విచక్షణ ! నీవు చూడంగా

వా ద గునట్టి లీలం గనుపట్టితి నీకు మదీయమా లన

త్వాద నిరీక్షణగలుగు భద్రములన్నియు నింక నిట్టి మ

ర్వాద ననుం భజింపుదుం గృతార్థతనుండుము నీరజాసనా !

కం. కనుగొనియెదు నన్నున్ నీ

వసువుగ సృజియించు సృష్టియందునం దేజః

ఖనియగు మద్వీర్యం బెం

దును నీకు బలం బొసగుం దోడ్చి మహిమన్.

మాలిని. అని యిటు నియమింపన్ హరి చిత్తాంబుజాతం

బొనరంగ హరి యాపం బొప్పం గన్గించు వేడ్కన్

విసమిత (శిరుం) డై యా వేళ శ్రీనాథు నాజ్ఞన్

బనువడ నొనరించెన్ భక్తితోడం దపంబున్.

కం. కావించి శారి. వరమున

నా విభుమైంగనిన జగములన్నియు బయలన్

దా వీక్షించి సృజించెన్

శ్రీ వెలయంగ వర్తమాన సృష్టి యనంగన్ ॥

నీ. ప్రాకృత వైకృత ప్రకటిత ద్రవ్య గు

ణంబులు నాం ద్రివిధంబు లగుదుం

బ్రబలు మహత్తది ప్రథమ సర్వంబగు

...

...

...

... లీలమై పార్వీకా

హంకార మగునది యలరు నేన

ఆ. నె. వది సమస్త జీవవరణ మబుద్ధి కృ
తంబు నైన యట్టి తామసంబు
నాటవది యవెల్ల హరి లీలైన ప్రా
కృతము లనఁగ సర్వ కీర్తితములు.

కం. ఆ ఊకటిది వైకృతమగు
భూరి నగనికుంజలతలు భూరుహ తతులుకొ
ధీరాండజ పతు మృగము ల
పారము లివి యష్టమంబు బహుధాకృతులకొ.

నీ. అవనినై మఱియును నావాస విజ్ఞాన
రహిత మాహారనిరతుల వస్తు
భులు ప్రాణమున నె నిచ్చలు నెఱిగెడు వృష
ఖర మహిషా జ సూకరము లుష్ణ
రురు కృష్ణ గవయాదు లరయ ద్విశేషములు
నిలఁ దురంగాదులొ నేకశేషము
లాలునుం బంచనఖా ఖుభగాది క
ద్వాదశమును మకరాది జలచ

తే.గీ. రములు కంకి గృహ రాజహసా నేక
ఖగ గణంబులేక గణన మెఱయ
దిర్యగాఖ్య నొప్పు భృతి సమానుష మైన
సర్గ మమరు సవమ సర్జి నలరి.

కం. ఈ మూడు వైకృతములు మ
హా మహిమకొ దేవ సర్వ మది యష్ట విధం
బై మెఱయు దశమముగ నది
తామరస జానకు స హయతగ హరి నేనెక.

నీ. సుర పితరులను కిన్నరకింపురుషులఁ జా
రణ పన్నగుల యక్ష రాక్షసులను
గరుడాపురసల భాస్కర మరుత్తుల సిద్ధ
సాధ్యుల భూత పితౌచములను
గంజిజుఁ డెనిమిది గణములుగాఁ జేసి
యేను నాదను ? మోహ మెసఁగు చంద
నాదుల విషయెచ్చవాదుగ త్రోవంబు
చిత్త విభ్రమములు జెంద నొల్చి

అ.వె. యనెడి క్లృత్తగతియు నైద విద్యలు భూత
 కోటి యందుఁ గలుగఁ జేటపఱచి
 దాన ఫలము లేమిఁ దలచి చతుస్సనా
 తనుఁఁ గాంచి వారి మనుజ తతిని.

వ. పుట్టింపుఁడని నియమించిన—

ఉ. వారలు వారిజాననుని వాక్యము లారసి త్రోసివేసి సం
 సారము రోసి యింద్రియ వశస్థితిఁ జూసి మురారి పాద పం
 కేరుహ భక్తిఁ జేసి తన క్రేవ మెలంగమిఁ జూచి శ్రోధి యా
 నీరజస్సూతి భూతుటి జనించిన పావకునందు నయ్యడక.

చం. పాడమిన నీలలోహితుఁడు పూనిక వందన చూచరించి యె
 య్యడల మెలంగువాడఁ బనియేమి యనా విని ధాత వేడుకల్
 గడలు కొనంగ నాదరణ గౌరవముప్పగఁ జూచి మేలు నా
 నొడుపు లితండు సేయనని నూత్న విచక్షణ ముప్ప నిట్ల నుక.

సీ. తనయ ! పుట్టివెడ రోదనము చేసితి గాన
 రుద్రనామత ననిరుద్ధ వృత్తి
 ననిలా నలేందు జలార్క భూమ్యాకాశ
 హృత్మహః ప్రాణమ్తు లింద్రియమ్తు
 లను పదునొండుల నభవ మన్యు మను బు
 త ధ్వజనామ ధృత వ్రతోరు
 రేతస శివ కాళు లాతటి వామదే
 వ మహాశు లనెడి పాపన సరాహ్వు

తే.గీ. యములు తత్సంఖ్య సేర్పడ నమరి ధీయు
 నుమయు నేకయు సంఖిక యూర్ధ్వ వీక్ష
 సాధ్యి యిఁయు నిలావతి శశియు సుధయు
 ననెడి పత్నులఁ గూడి నీ వనఘ గరిహ.

చం. ప్రజల సృజింపు మందుఁ బనుపక జని రుద్రశతమ్ము గాంచ న
 య్యజుఁడగు నీలలోహితుఁడు సంతఁ దదాత్మజు లెల్లలోకముల్
 గజ బిజి మ్రొంగ ధాత యొడికంబుగ వారలఁ జేరి యిట్లునక
 విజనధరం దపస్థితులు విష్ణు భజింపుడు మీర లింకింపక.

కం. మీ సృష్టి చాలు ననవుడు
నా సరములు వనులఁ జేరి యనుమోద తపో
వ్యాసంగ వృత్తి నుండిన
చో సరసిజభవుఁడు సృష్టి చొప్పరసి తగ్గె.

చం. బొటమనవేల నూరుపులఁ బొక్కిటఁ ద్వక్కున ఘర్తబిందులకొ
బటుతర నాసికాస్యముల భావమూనం గనుదోయిల బద్వజం
డటఁ గనె దక్షనారదల నా భృగునిం బులహుకొ బులన్త్యు న
జ్జటిలు వసిష్ఠ నాంగిరను శాంతు మరీచిని నత్రినిం దగ్గె.

తే. గీ. దక్షిణస్తనసీమను ధర్తు వెన్ను
నందు ధర్తము మృత్యువు నాత్మఁ గాము
ముఖమున న్వాణి నధరోష్ఠమునను లోభ
వర్తనంబును బుట్టించెఁ బద్మభవుఁడు ||

కం. కను బొమలయందుఁ గ్రోధం
బానరఁగ మేఢంబునం బ సూధు లిపానం
బునఁ బాపాశ్రయనిఋరుతి
... కర్దముని విధాత సృజించెకొ.

ఉ. ఒప్పుల కుప్పయై మెఱయుచున్న తనూభవ వాణిఁ జూచి తా
నప్పుడె మోహ ముప్పతిల నంగనఁ బొందఁగఁ బూను ధాత పెకొ
జొప్పు లెఱింగి హారతకుఁ జొత్తురె యందు మరీచి ముఖ్యుల
య్యెప్పమిఁ జల్కనాడిన నిజోచిత హీనతకుకొ దలంకుమకొ.

శా. దేహం బప్పుడె వీడినంత నది నల్లిక్కుల్ భరింపకొ దమో
నీ హరిమ్ములు పుట్టి దాని వలనకొ నీరేజ సంజాతుడ
త్యూహకొ వే జొక దేహమంది నిజకృత్యోపాయ హీనస్థితిన్
మోహంబందిన వేదముల్ మోడమె మోముం దమ్ములకొ నాలుగై.

తే. గీ. మఱియు ధర్తగతులు ముఖమంత తంత్రము
లాశ్రమములు నడక లమరఁ బొడమె
తూర్పుమొదలుగాఁ జతుర్ముఖ ముఖముల
సామ ఋక్ష్మయములు శాస్త్రములును.

వ॥ అవి యెయ్యది యనిన.

సీ. ఋగ్యజుస్సామంబు తెలమి నధర్వణ
 ఘోరము నుద్ధాత శుభబుష్పయంబు ప్రా
 యశ్చిత్త ముఖ్యకర్తావళులును
 సునత నాయు ర్వేద గాంధర్వ వేదముల్
 స్థాపత్యమును శిల్పశాస్త్ర సరణి
 యమరగ సకలేతిహాస పురాణముల్
 కర్మతంత్రాహ్నిక క్రియ చయనము

తే.గీ. లఖిల సవనప్రవర్తన మనఘ ధర్మ
 పదములగు సత్య శాచ తపః కరుణలు
 నాలుగాశ్రమములలోన లీలనొక్క
 టొకటి నాల్గన వృత్తిక్రమోక్తిచయము

తే.గీ. వరుస నాన్వీక్షకీత్రయీ వార్తలఁ గల
 న్యాయ విద్యాచతుష్కంబు నాయత మగు
 వ్యాహృతి యుతగాయత్రి వర్ణపంక్తి
 నదనమునఁబుట్టెఁ మదిఁబ్రణవము జనించె.

కం. రోమత్యక్తర్కంబుల
 నా మాంసస్నాయశోణితాధికశల్య
 స్తోమములకొ మజ్జమునకొ
 దామరస భవుండు గాంచెఁ దగు భండములకొ

చ. వరుసఁ గ కారముఖ్యమగు వర్ణలు జీవుడకారమంగమున్
 గరిమ శషాదియాత్మల వికాసము లింద్రియ పంక్తిగాఁగ న
 య్యరలవలుకొ స్వరంబులు నిజాత్మబలంబుగ నొప్పు శబ్దముకొ
 బరుఁ డజు లీలలుకొబొడమె భవ్యతదాఖ్య వహించి యయ్యెడకొ.

కం. వ్యక్తా వ్యక్తముల నా
 సక్తముగఁ జరగుచున్న శబ్దబ్రహ్మ
 ద్యుక్తత నారాయణ నా
 ముక్తికొ భగవంతుఁ డమరు నొప్పుగు మహిమకొ.

గీ.వే. అంత భూత వీర్యవంతమా పురుష సం
 తతిఁ దలంప విస్తృతం బటించుఁ
 దలంచి ధాతపూర్వ తను సర్జనము జేసి
 యప్పుడర్హదేహ మధిగమించె .

కం. అది యాదిఁ జతుర్వదనుఁడు
పొదలుచుఁ దగ మిధునస్మప్తి పూని జగములకొ
విదితముగ జనుల మిక్కిలి
యొదవించి కృతార్థుఁ డగుచు నొప్పెకొ మఱియుకొ.

సీ. అది యెట్లులన వినుఁడజుని దేహద్వయ
మున నొంటుఁ బ్రజలు లేకునికి నొకఁడు
జనములు గలుగుట చర్చింపఁ దత్తమ
వండు భాగముల స్వామ్యంభువుఁడను
మనువును శతరూప యనియెడి కన్యయు
జనియించి మిధువమై సరవి మెలగఁ
నింపుతో నామెటి దంపతులకు వరా
త్తజులు ప్రియవ్రతోత్తానపాదు

తే.గీ. లాత్తజులు దేవనూతియు నా బ్రసూతి
యమరు నాకూతియన మువ్వు రపుడు వొడమ
మనువు నాకూతి బుచ్చికునికినిఁ బ్రసూతి
దత్తునకు దేవనూతి కర్దముని కిచ్చె.

కం. ఆ దత్తునికిఁ బ్రసూతికిఁ
చాదుగ నట నాటువదులు భాసుర రూపా
మోదలగు సుతలు పుట్టిరి
యాదట నచ్చెలలవలన నయ్యె జగముల్.

సీ. మఱియుఁ బామరస సంభవుఁడు వేటొక దేహ
మున యక్షరక్షస్సులను సృజంప
భక్షతి రక్షతకొ బల్కులఁ దన్నామ
ముల భజించిరి వెండి నలువ యపుడు
సాత్త్వికతనువున సరవి దేవతలఁ బు
ట్టించి వీడిన దేహమంచితముగ
నది యపెఱారాత్రంబులయ్యె వెఱొక్కటఁ
గనిన రక్షస్సులు వనజభవుని

తే.గీ. బట్టిరతి సర్విగదియఁ దత్పటు శరీర
విరహితమునేయ సంధ్యనా వెలఁది వొడమి
మోహమగ్నులఁగావించె నూహా బాసఁ
చితరు లుద్యవ మందెరి వేర్చి దనర.

చ. వనజభవుండు వెండియును బాగుగ గాత్రములకొ గుణముల్
మనసున నంగకముల్ క్రమంబున దేవగణాళి నప్పరో
జనమును బ్రహ్మహానుల విశాలజగత్పరిరక్షణ క్రియా
ఘన బహుకాల వస్తు గణ కల్పనఁ జేసె మహానుభావతకొ.

తే.గీ. మహాదహంకార భూతముల్ మఱియు నింద్రి
యములు పదునొండు ప్రాణంబులైదు ప్రకృతి
వజ్రల నిరువదినాల్లి తత్త్వము లవల
జీవుఁ డివ్వల పరమాత్మ స్థిరత వెలయు.

కం. ఇరువది యేడవ తత్త్వము
పరమాత్మాకృతియ యగుచుఁ బరగైడుకాల
స్థిరవై ఖరి యెఱింగించెదఁ
బరగు పరబ్రహ్మ మదియె భావించునెడకొ

కం. కాలగతి నిర్ణయముల్లు
పోలింపఁగ సకలధర్మములకుకొ మూలం
చాలీల లెఱుఁగ వశమే
కాలమె బ్రహ్మము తెలివి గలవారలకుకొ.

వ. అది యెట్లనిన—

కం. పదునెనిమిది నిమిషము లిం
పొదవఁగఁ గాఢయగు గాఢ లాగి నిర్వదియుకొ
బది కళ, కళలన్నియ డ్దణ
మదనకొ డ్దణపట్క మేక మగు నాడియగుకొ.

కం. ఘటికాద్వయము ముహూర్తం
బటు మూడు త్రిపాదయక్తి యామంబగు న
ప్పటి యామాప్తక మొకదిన
మిటులని పదిమూళ్లు మాస మిరుపక్షములకొ.

సీ. క్రమమునఁబగలింటి గడియల పాటి ప్రా
తస్సంగవములు మధ్యాహ్న వేళ
యశరాహ్న సాయంబులను కాలములు సమ
మగు పితృప్రసూవన నమరు సంభ్య

నైఋతి రెండు జాలర్థ నిశ నిశీధిని రాత్రి
సంజ్ఞల నొప్పగు సరవిశేష
దైదగు గడియల కవల బ్రాహ్మణుషః
కాలంబు నవి రెండు గడియ లరయ

తే||గీ|| నవల నరుణోదయము నాడి యగుటఁ బడప
గడియ ప్రాతస్సమయ మగు గడియ సూర్యుఁ
డుదయమగుకాలమీ మాసమొప్పు వేద
మార్గకర్తృలగు ధరామరులకెపుడు.

కం. మాసద్వయ మొక ఋతు వవి
భాసితమగు మూఁడు నయన భావం బవి రెం
డాసరవిత్ వర్షంబులు
మాసారక చక్రయాప మసితం బదియున్

సీ. వినుడు పక్షంతరంబునను గాలాత్మకుం
డగు సూర్యు కిరణజాలాంతరస్థ
పటిమ గన్వట్టుటఁ బరమాణు వవి రెండు
ననువగు నవి మూఁడు సమర నొక్క
త్రాసరేణు వవి మూఁడు తగునొక్క తృటియనఁ
దృటులవి పది వేద తెలియ మూఁడు
వేదలు వలయంబు వెన నవి మూఁడు, ని
మేషంబు, నవిమూఁడు మొదలు క్షణము

అ.వె. క్షణములైదు కాఠ కాఠలు పది లఘు
వవియుఁ బదియు నాడి యయ్యె నాడి
కాద్వయము ముహూర్తగతి పూర్వసంఖ్యసం
వత్సరము కాలవర్తనమున.

కం. పరమాణు వనఁగ భాస్కర
వరకాలం బదియ సూక్ష్మసంజ్ఞఁ దనర్చున్
వరుసన్ ద్వాదశరామల
కరుగుటకుం బట్టునది మహత్కాల మగున్.

కం. నైల పితరుల కొక దినమగు
నలవడ నొకయేడు దేవతాళికి దినమా
నిల ద్వాదశ రాశ్యైత్తక
సలలిత సంవరణ మాస సంజ్ఞ లగు ధరన్

కం॥ ఆరయ వార్తస్వత్సము

సారము నక్షత్రచంద్ర సంజ్ఞల మానో

దారత సూక్ష్మ మహత్కా

లారూఢిఁ జగము బ్రోచు నర్కుఁడు మహిమఁ.

చ. తరణియె నుమ్ము కర్తవ్యదాయయుఁ గాలనిరూపణ క్రియా
వరుఁడును సాక్షి దేవమయ భావుఁడు సత్త్వ రజస్తమో గుణా
కరుఁ డుదయప్రవృద్ధి లయకారణుఁడు స్విభుఁ డంతరాత్మ య
క్షురుఁడు క్షురుండు సంతత జగన్నయనుండు తమోఽపహర్తయుఁ.

కం. కృతముఖ్య చతుర్యుగములు

ధృతి నాల్గొ మూఁడు రెండు తెలియఁగ నొకవే

యతులిత దివ్యాబ్దము లు

న్నతి సంధులు నెనిమి దాఱు నాలుగు రెండుఁ.

కం. శతసంఖ్యలు ధర్మమునకు

గతి పదములు కృతను నాల్గు కలి నొక్కటి గా

వితతమగు నేండ్ల వరుసనె

యతులిత భాగములు సంధి నల్పము నవియుఁ.

అ.వె. పరగు భూర్భువాది పదపుల కెల్ల న

త్యున్నతంబు దివ్య మొప్పు నైన

సతలోకమునకు స్వామియో చతురాన్యు

నాయువది వినుండు హర్షమొదవ

కం. అలఘు చతుర్యుగములు వే

యలవడ నొకపగలు నట్టి యగు రాతిరికిఁ

గల రొక పవలన మన్విం

ద్రులు పదునలుపురును వరుస లోడ జగములఁ.

చం. ఆనువుగ డెబ్బదొక్కటి మహాముగముల్ మనుకాల మింద్రు ల

ట్లిన పదునల్లిరొ నెడల నమృతుఁడప్పటి కప్పుడా కృతుల్

గొని మునిదేవ సంఘముల కోరిక దీరఁ జరించు, ధాత ని

ద్ర నొనరియన్నలోకములు దారుచుఁ గ్రమ్మట బుట్టు మేల్కొనఁ.

ఉ. హర్షము గల్గి పంకజభవాంచిత నిద్ర రమేశుఁడైన సు

కర్షణు వహ్ని భూర్దివముఖి ధీరలోకములకా దహింప ను

త్కర్షితఁ దచ్చిభిప్రభల కాఁకల కోర్వక యా మహాన్నిరా

మర్ష జనమ్ములేగుదురు మానవ భవర్భువనమ్ము జేరగఁ.

తే.గీ. వీక తోబూర్పువస్స్వర్గ లోకములకు
మిగిలి యొగసి పయోరాశి మెలయ శేష
శయనుడై యొగనిద నిశ్చలత లోక
సంస్థితోదరుడగుచు నాశార్థి యుండు.

కం. హరి పరమేశ్వరుఁ డిట్లుగు
సరణి జనురోక జాస సంసేవితుడై
మెలయుట దైవందినమనఁ
బరగు నిటుల నేఁబడెండ్లు బటు వగునంతకొ.

సీ. విను మిట్టి శేఁబవళ్లను బహుమాన వ
త్సరిము వైనట్టి వర్షములు నూలు
బ్రహ్మకు నాయపు పద్ధతి నేఁబది
యగుటఁ బరార్థమునాఁ దనర్చు
నిప్పుడు పూర్వార్థమొప్పుగఁ జనుట ద్వి
తీయపరార్థమై తేటపడెడి
నవిరెండు వైనచో నట బ్రహ్మకల్పమకొ
సంజ్ఞ చెల్విగు నట్టి సరసిజాతము

తే.గీ. నాభిపద్మంబు భవనజన్మ తరుఁ బొడము
నవియె తగు బద్ధకల్పాహ్వయమున నిట్లు
లమరు పూర్వపరార్థము లవని నిప్పు
దైనయట్టి ద్వితీయపరార్థమునను.

తే.గీ. హరివరాహాకృతిం బొచ్చె నట్టులగుటఁ
బరగు శ్వేతవరాహకల్పంబు నాఁక
మెలఁగు కల్పములవి వెక్కు జలజనాభు
నకు నిమేషంబులగు నెన్నఁ బ్రకటితముగ.

కం. కాలము భగవదధీనము
కాలాశ్రయ పుభిలభూతగణ లోకముల్
కాలమయఁ డచ్యుతుఁడు త
త్కాలాధిపుఁ డతఁడనంగ గజుతింపఁ దగుకొ

సీ. యుగములు నాలుగు దగ జనుచోట భూ
లోకము పొలియుట జోకతోడఁ
దగ యుగ ప్రళయము ధాత నిద్రించుచోఁ
బొందుగ నదియ దైవందినంబు

మన్వంతరంబుల మలయు సవాంతర
 ప్రళయంబు బ్రహ్మకుం బరగునాయు
 వంతయుం దీటుటలదియె బ్రహ్మప్రళ
 యంబు దనరును గాలంబునప్పుం

తే.గీ. డచ్చుతుని గర్భగోళంబు నందుం బ్రాణి
 కోటి వసియించి తత్కృపా పాటవమున
 సృష్టి కుండలం టి మాయా విశిష్టియగుచుం
 బుట్టి తల్లిల రెల్లంగప్పట్టుం బ్రబలి
 తుదలగ్రమ్ముట నాతనితోడం గలియు.

సీ. కడగి యధోర్ధ్వలోకము రెల్ల జీవ
 ధ్రానె కఫల రూపమాన గతుల
 భోగభూములు నాంకం బొలుపొందు భూబోక
 మటుం గర్తృభూమి నానమరు నందు
 భరతఖండము దక్కపటుతర ద్వీపాద్రి
 జలధి కానన నీమ లలరు భోగ
 భూములై కొలుచు లొప్పుగం బంటుం బెట్టిన
 నది కాపు భుజియించునట్టి వరుస

తే.గీ. నివటుం గావించు నుకృతముల్ ఊయ పాప
 ఫలము లచ్చటనచ్చట కొలంది మనుజుం
 డనుభవించుచు గ్రమ్ముట నవనిం బొడము
 దత్త దుచితోరు జంతుగాత్రముల యందు.

ఉ. ఈగతిం బుట్టుచున్ మరల నెచ్చటనేనియుం గర్తయుగ్మ మా
 యాగతులన్ భుజించి యవి యన్నియుం దీతినం బుట్టి బుచ్చుతన్
 యోగ విధానరీతి మది నుండు రమాధిపుం జూడ భోగమో
 డు గతుండొ మత్రీకీయల నామిక దీక్షపు జన్మకర్తముల్

శా. పాపాత్ముండు దరిద్రుండై పొడముచున్ బాపంబులై చేయుచున్
 బ్రాపింపున్ నరకంబులున్ మణియునున్ బాపాత్ముండొ నందుం
 ణ్యోపేతుండు ధనాధ్యుండై మణియుం బుణ్యోపేతుండై పుణ్యలో
 కాపాద్య స్థితి సౌఖ్యమంది మనుజుండొ నెన్ని జన్మంబు లన్

కం. ఆతులిత మతులగు స్వర్గ

చ్యుత సరికచ్యుతుల నెఱుంగఁ జొప్పడునే! త

త్కృత కర్తృబులను గుణ

ప్రతతుల యాపముల వలనఁ బ్రబున్నట్లీలక.

వ. ఆనిన విని శౌనకాదు విట్లనిరి.

కం. అండాండము పిండాండము

రెండొక రూపంబై యనుచు ఋక్సామకళా

పాండితి ధీ (యు ?) తులనఁ గా

మెండుగ వినియుండు పుట్టిమేఱలు చెవుమా !

చం. ఆన విని సూతుఁడిట్లను సమంచితమా పరమాత్మయందు న

య్యనువున నండముల్ గలిగినట్టి విధంబును బిండ సంభవం

బును వినుచోట నైక్యమగు బుద్ధినెఱుంగుఁడు తత్త్వసంగతిక

ఘనత వివేకయోగములు గానబడుక గడు నిశ్చయంబుగ

కం. గాత్రములు ప్రకృతి మయములు

చిత్రంబుగ బ్రహ్మమయఁడు జీవుఁడు త్రిజగ

ద్ధాతి చతుర్విధ తను మ

తాపత్ర స్థితి దత్త్వమయము ప్రకృతియై యగుటక.

సీ. వాత వైత్య శ్లేష్మజాత పంచాశయ

పంచన మా నయ్యన్న పాన వివిధ

సారము లాత్మ మనోరంజనం బగు

రస మజ్జిములు నస్థి రక్తములగు

మొగి నధమము మలమూత్ర రూపం బగు

పురుషుని శుక్లంబు పాలతి రక్త

మును సమమైన నపుంసకుం డగు రక్త

మధిక మా నెడఁ బుట్టు నతివ వీర్య

ఆ.వ. మధికమైనఁ దనయఁ డనువుగ జనియించు

శుక్లభిన్నమైన సుతయుగంబు

బేసి దినము పుత్రి వేర్చితో సమదిగ

మైన సుతుఁడు బుతుడినాధిగ గ లియె॥

శా. జోకం జీవము లందు సూక్ష్మములు లేజోనంత ముల్ గా జను
 రోకావాసత పొడవైక వికృతుల్ సొంపారఁ గర్తాభి త
 మ్మాకర్షింపఁగ సూర్యమండలగతంబై తత్కరోహ్యత ధా
 రాకారాగతి భూమి వోషధుల తీరై సారమై పిమ్మటన్.

కం. అవి భక్షించిన పురుష

ప్రవణ శరీరమున నిల్చుఁ బరగఁ ద్రిహాసం
 బవలం దదీర్ఘరైక

ప్రవణత స్త్రీగర్భయుక్తి సమకొను కడకున్.

సీ. అతిన పుష్పిణియై పదాఙుదినమ్ములు

ప్రసన్నుట కుల్బస్థ పద్మయగుట

నది రక్తమయమగు నచ్చట శుక్లంబు

గలిసిన యంతటఁ గలలమగుచు

నొకరాత్రి బుద్బుద ప్రకటనూ నైదు ది

నంబుల దశమ దినంబు లందుఁ

గల్గెనూ నొక్కపక్షంబున ముద్దయై

యండనూ నిరువది యైదు నాళ్ల

తే.గీ. నెలకు మస్తక మమరు రెణ్ణెల్ల నవయ

వములు పొల్పగు మూణ్ణెల్ల పరుస నస్థి

రోమ నఖ లింగ రంధ్ర నిరూఢి నాల్గు

నెలలఁ దగు సస్త్రధాతు సంవలితమగుచు.

తే.గీ. శ్వక్కు శర్మంబు మాంసంబు దగ రుధిరము

మెదడు నరములు నెమ్ములు విదితముగను

సస్త్రధాతువు లనఁదగు సరవి నిట్టి

వేర్పడిన యంత మీఁదట నెలమితోడ.

కం. ఏ నవనెల క్షుత్తృష్ణలు

పూనఁగ నార్చెలల మావి పొదువంబడి యం

దానిక జననీ భుక్త వి

ధానాన్నాంబువులఁ దృప్తిఁ దనరుచు మఱియన్.

తే.గీ. కుక్షి దక్షిణదిశ నుండు గురుతరైక

కటు లవణ మధురామ్లముల్ ఔర రసము

లపుడు తల్లి భుజింపఁగ నందువలనఁ

బొడము వేదనచేఁ గడు నడలు కొనుచు.

మ. మల మూత్రమ్ములు శుక్ల శోణితములున్ మైఁజుట్టిరా నందు లో
వలఁ బొల్లాడుమఁ గీటుముల్ తనువు వే భక్షింప మూగ్నిల్లుచున్
దల కుక్షిస్థితి భగ్న పృష్ఠం దగుచున్ దాఁక్కొన్న దుఃఖంబునక
దొలు జన్మమ్మునఁ దానుజేయుటలు తద్దుర్భావ మూహింపుచున్.

ఉ. అక్కట క్రూరకర్తముల నారడియె యిటువంటి బాధలక
దొక్కట మందగా వలనె ధూర్వహ బుద్ధి వివేక యుక్తిచే
నెక్కుడు పుణ్యకర్తముల నీశు రిమాధిపునిక భజించి యా
చక్రి వసింపఁ బుట్టువుల చందము లొందునె యెందు నేనియున్.

కం. ఎఱుగఁగ నైతి నటంచున్
ఋషి దుఃఖములఁ బొరలి పంజరమున నొ
వ్వరి చిక్కుబడిన విహగము
కరణం జింతించు జ్ఞాన కలితాశయుడై

తే.గీ. ఇట్టి జ్ఞానమ్ముచే జేష్ఠరెలమి గలిగి
సత్త మాసంబులను బూర్వజన్మకృత మ
హా ధుశతములఁ దలఁచి యుస్సనుచు వగచి
తనకు దిక్కింక హరియని వినుతినేయు.

సీ. సూక్ష్మదేహమున నచ్చో జొచ్చి పాంచభౌ
తిక గాత్రయుక్తిచే దీనదశలఁ
బొదలంగ సకల భూ భువన రత్న దక్ష
చర్యచే భూతపంచక మహత్త్వ
మున జగదాధార మూర్తి నౌ పరమేశ!
దయ గర్భనరకచాపలు దొలంగఁ
జేసి రక్షింపు భాసిత నిత్యలీలావి
హార! నా బాధల నణఁచు టరుదె!

..గీ. హేయమూత్రపురీష సంధాయకంబు
జీర్ణ మతిరంధ్రయుక్తంబు నిర్ణయాను
హీన మైనట్టి గాత్రంబుఁ బూసనీక
నిత్యసుఖ మిట్లు నిరజేక్ష! నీరజాక్ష!

కం. అని నెల రెన్నుచు భౌతిక
జనిత విపద్దశలఁ దవలి సతతము బాధా
తను సంతాపాన్వితుడై
దినదిన మొక యుగముగాఁగ దీనత నుండున్.

శా|| అంతః జండ మరుత్ప్రభుత్వం గుట్టనగతిః హః కృష్ణ ! గోవింద ! యం
 చెంతే వేదన నొంది తన్ను దలకిందిడ్వంగ ద్వాంతరా
 ధ్యంతః ప్రస్తవ భేదగాత్రుడు నవీతః లోచన ప్రక్రియా
 సంతాపాన్వితుడై ధరంబి వగ్ జర్చాత్మకం నత్తరి.

కం. నీళ్లా ననమునం జల్లంగ
 బొల్లగు విజ్ఞానబుద్ధి పూర్వ వివేకం
 బెల్ల న్నాని తమోవృత్తి
 నల్లలన నేడ్చు గేళ మడరక బేర్చుక.

మ. మశకీ కీట తృడాది బాధ లాదవక మాలిన్యదేహమ్మనక
 గృకుండై త్పుత్తతి చాధంజేయ మిగులక గ్లేశంబు దుఃఖంబు దు
 ర్దశలుక రోగములొందం గుండుచు మనస్తాపమ్మచే సంద్రియ
 ప్రశమద్దుర్బలత నైలంగు వివిధ ప్రారబ్ధ లబ్ధ స్థితిక.

అ.వె. గర్భనరక బాధ ఘనచాల్య దుఃఖంబు
 గురుల శిక్ష నలత తరుణజన వి
 యోగవీడ గ్రహసముద్ధరణ క్రియా
 తాప మృత్యు వృద్ధ దశల కీడు.

కం. తొడర నొడలు నిలుకడ యని
 పడతులు నందనులు వెడంగువడు తొడునుగ నె
 ప్పుడు దొడరెడి యలజడులను
 గడువంబడి పొడము పూర్వగతి నిమమడరక.

ఉ. నేదజ బుద్ధుదాండజ విశేష జరాయుష లుద్భిజంబులుక
 బ్రోచి ననేకవర్తనలం బొల్పగు సృష్టి నిజాంగకంబు ల
 ట్లాడట బాధనొంద జననాంతదశల్ పడడా విశేషసం
 పాదిత ముక్తిమార్గిత పావనయోగ నిరూఢి దక్కినక

కం|| చెవిగల జంతువుకెల్లను
 నవిరళముగం బిల్లపొడము నండంబులచేర
 బ్రవణమగు గూబ గలయవి
 యవనిక బళుపక్షి మృగ జలాకర తతులక.

నీ. స్థావర జాతు లెంచంగ నిర్వది లక్ష
 లటు క్రిమి కీటంబు లైదు నాటు
 లక్షలు బిక్షులు లలిం బదిలక్షలు
 జలజరంబులు నవ సంఖ్య లక్ష

లమరంగం బహుగృహాశ్వాదు లిర్వచ పది

లక్షలు నాలుగు లక్షలైన

మానవు లేతత్వమాని నాయుక్త్య ని

ర్ణయ మది శతసంఖ్య నలువచేత

అ.వె. నిర్మితము నగుచు నెగడిన యట్టి యీ

జంతుతతులు మనుజ సంఖ్య అపనిం

గమలనాథు నాజ్ఞ గడలు కొనంగను

మిథునస్పృష్టి వలన మెఱసె నెందు.

అ.వె. ఇట్టి మిథున స్పృష్టి నెసంగె జగంబు స్వా

యంభువాదిగాఁగ నతని పుత్రు

లొగిం బ్రయవ్రతుండు నుత్తానపాదుండు

క్షత్ర ధర్మనిరతి జగతి మనిరి.

కం. భృగువు మరీచ్యాంగీ రను

లగణితగతి బ్రహ్మకుల మహత్కారణులై

రొగిం దత్త్రేయములు చెలికదం

దగుం జాతుర్వర్ణ్య భవ విధంబులు చెలియన్.

సీ. అబ్జ తనయుడైనట్టి మరీచికిం

గర్దమ నుతకు శ్రీకాంత సముండు

కశ్యపుండు నువర్చక్రమమున నుదయించి,

రా నువర్చకు విరజాహ్వయండు

గంగయుం బుట్టిరి ఘనతం గశ్యపునకు

దక్ష పుత్రిక యందు ద్వాదశాఖ్య

లమరగ నాదిత్యు లాభిర్భవించిరి

యందు వివస్వతుం డనెడి సూర్యు

తే.గీ. వలన వైవస్వతుండు వైవస్వతునకు

మనువు మనువున కిత్వాకుం డినకుల ప్ర

వర్తకుండు పుట్టెం జతురాన్యు వలనం బొడమి

నట్టి భృగునకుం గర్దము పట్టి యైన.

కం. ఛాయాతికిం బుట్టిరి ధాతృ వి

ధాతృలు శ్రీ యనెడు కశ్య తగ ధాతకు సం

ప్రీతి మృకండుం డతనికి

భూతిక జరకాలజీవి పుత్రుండు పుట్టెన్.

తే.నీ. మలతియు నొక కామినికి భృగు మాని వలనఁ
గవివృక్షభుఁడ తాతనికిఁ బుట్టెఁ గావ్యుఁడనఁగ
ననురగురుఁడన నఖిలవిద్యానియాధి
నమరు శుక్రుఁడు లేజోవిహారుఁడగుచు.

కం. బాగుగ నతనికిఁ జ్యోవనుం
డాగమినిధి పుట్టె బుచ్చిపుఁడ తాతనికిఁ బొడమెక్
ఆ గుణికిఁ జమదగ్ని ను
రాగళ, నాతనికిఁ బరశురాముఁడు పొడమెక్.

నీ. ఘనతరాం గీరస ముని శ్రద్ధయందు బృ
హస్పతి సంపర్తుల నడి నుతుల
నేని రాకా మానినీ హరిణీ నుమ
వతులఁ గన్యల గుణవతులఁ గనియె
నత్రికి ననసూయ కమృతాంకు దుర్వాసు
లనఁగ దత్తాత్రేయఁడనఁగ నలువ
రుద్రుండు విష్ణుండు రూఢి జన్మించిరి
క్రతునకు సూనృత వ్రతపవిత్ర

ఆ.వె. చర్మలగు పవిత్ర సహచరుల్ పొడమిరి
దేవలుండు గనియె ధీరుడగు శ్ర
జాపతిఁ మహాత్ముఁడా పావనుండు సప్త
భార్యల యెడఁ జాలఁ బ్రజలఁ గనియె.

కం. సరవి హవిర్భుక్త యనా
తరుణియెడఁ బులస్త్యమాని తగఁగిన్నరులక్
గర మధికులఁ గింపురుషుల
గరిమక్ విశ్రవసుఁడ గాంచె గౌతుకముప్పక్.

కం. ఆ విశ్రవసుండు గనియెక్
రావణునిం గుంభకర్ణు రాక్షస వంశ
శ్రీవిస్తారు విభీషణుఁ
తావనుడగు ధనదునిక్ ద్విభార్యల పలనక్.

నీ. పులహనుండు గతియను పాలతుక యెడ వరి
యాంసుల శ్రేష్ఠుల ననల భార్య
యగు క్రతుక్రియ (వ ?) ల్ల ననఘులౌ వాఙ్మ
ల్య సహస్రములఁ గాలచె సంచితముగ

తగ నుధర్మజుండు చిత్రాసతి మణి యందు
శ్వశిరస్కు సద్వృత్తు సరసుం గనియె
నల వసిష్ఠుండు నూర్జ్ఞ యను లలన-మణి
వలన నిశ్చయ తపఃకలితులైన

తే.గీ. చిత్రకేతు స దోశ్యా ద్యశేష సప్త
జూనులం గాంచె మణియొందు (మగుడు) వలన
వినయచర్యుల శక్త్యాది మునుల ఘనుల
వితతలేజుల సూర్యుల సుతులం గనియె.

చం. జననుతుం డందుం బెద్ద మగు తక్కికెంబుట్టెం బరాశరాఖ్యుండ
య్యనఘుండు విష్ణునన్నిభుం డహర్వతిలేజుం డతండు వ్యాసులకొ
గనియె మహామహుం డతండుగాంచె శుశుకొ గమాలాధినాథ (శు)
ద్వనరుహ చంచరీకగ్గణవంతుం బ్రశాంత నితాంత దాంతునికొ.

కం. నారదుండు బ్రహ్మచారి యు
నారాయణ పాదపద్మ నవ్యమరందా
సారాత్మేందిందిరుండును
సారజ్ఞాన ప్రమండు జననుతుండయ్యె.

అ॥నె॥ తీవరి గర్భమునకు దేవహూతికిం బుట్టెం
గపిలం డభిలయోగకారణుండు
ఘనత మణియం బుత్రికా నవకముపుట్టి
బ్రహ్మసంభవులకుం బత్నులైరి.

తే॥గీ॥ దక్షునికి వేదసంఖ్యం బుత్త్రకులు పాడమి
సంగరాహితులై తపశ్చరణ మనిరి
కూతు లేంబది యేడ్వరు కూర్చి బొడవ
నెమ్మిం బదునల్వరును ధర్మనికి నొసంగె.

కం. పదు మువ్వురు కశ్యపునకుం
బదపడి శశికింద్రుణవక బాలామణులకొ
మదనారి కొకతె మిత్రుని
కొదవగ నొక కన్య నగ్నికొక్కతె నొసంగె

తే.గీ. అమరు నా ధర్మనికిం బ్రియయ నెడి కన్య
యందుం బుట్టిరి నరుండు నారాయణుండు
నఖిల లోకోపకార మహానుభావు
లమితలేజులు మునినుతు లనఘు మగుచు.

కం. పావకుండు స్వాహా వలనక

కావక వలతభుక్కు లనఁగఁ బవమానుఁ డనం
గా వెలయువారిఁ గనెఁ ద
త్పావనులకుఁ బంచనవ విభావనులు నుతుల్.

సీ. కశ్యపుఁ డదితయ న్నామినియందు థా

తృప్త్యక్షువను భగ శ్రీధరారు
ణాంకు మిత్ర వినస్వ దర్శమ పూష స
వితృ విష్ణునాములై వెలయు రవుల
రహిఁ గాంచె దితికి పారణ్యకశిపు హిర
ణ్యాక్షులు పుట్టిరి యా పారణ్య
కశిపుఁడు ప్రహ్లాదుఁ గమలాక్షపాతుఁ గాంచె
రూఢి నాతనికి విరోచన బలి

తే.గీ. కాణుణాదిగఁ దత్కుల ప్రభువులయిరి

దనువువల్లను విశ్వజితునముచి వరు
ణులు పులోమాదిదాశపుల్ కలిగిరెలమిఁ
గాలియు వినాళుఁ గ్రోధుని గనియె మఱియు

తే.గీ. మేనకకు భీమసేనోగ్రసేను లాది

యైన గంధర్వముఖులు సూనులైరి
సురభికి గోగణమ్ములు సుధయు నప్ప
రసలు పుట్టిరి యెంతయు రాజితముగ.

తే.గీ. వెలయ వినత కనూరుండు విహంగవిభుఁడు

జనన మంగి రనూరు సంజాతులైరి
ఘనత సంపాతియు జటాయువు నట కేయి
దేగలక గ్రోధగుణము నాతీరి గనియె.

కం. మృగికి మృగసంతతియును

నుగతుక సిద్ధ మునివరులు నుక గద్రువకుక
దగ శేషుండు వాసుకిముఖ
లగు పన్నగు బుద్భవిల్లి రధికస్ఫూర్తిక.

తే॥గీ॥ ధాతకును బుట్టి రెలమి విధాత ధాత

లక్ష్మీయను కశ్యకయును విలాసలీల
నట్టి లక్ష్మీకి హృదయంబు నందుఁ బెక్కు
ప్రజలు పుట్టిరి లోకముల్ షరిధివిల్ల.

కం. వరుణునికి జ్యేష్ఠకుఁ స్థలుఁ
డరుదుగ ధర్తుడను సుతులు నట నందిని నాఁ
దరుణియఁ బుట్టిరి దేవలఁ
డదయఁ బ్రజాధీశుఁ గాంచె నంచిత వృత్తిఁ.

సీ. ఆతనికి సుతు లేడురందు ధూమ్రకు పరు
ణుండు బుద్ధికి నాధ్రువుండు న మ్మ
నస్వికి సోముండు నహఘండు రథకును
శ్వసనకు ననిలండు శాండలికి న
నలండు ప్రభాస కుజ్వలు లక్ష్మవసువులు
లలిఁ బుట్టి రందు నీత్య లఘులేజుఁ
డగు ప్రభావసునికి నాంగిరసాత్మజ
యోగసిద్ధికిఁ బుట్టె నుచితబుద్ధి

అ.వె. నమరు విశ్వకర్షుఁ డమర శిల్పాచార్యుఁ
డమిత మహిమ ధర్మ నంగనకును
సవితృ రామహర్ష శములనం బుట్టిరి
యందు సవితృనకు మహావిభూతి.

కం. బడవాకృతియగు త్వాష్ఠికిఁ
బొడమిరి యశ్వనులు దేవ పూజితు లార్యుల్
కడు నాయుర్వేదజ్ఞులు
కడకుఁ లోకోపకార కారణులగుచున్.

కం. రుచికున కా యూకూలికి
నవలితుండగు యజ్ఞమూర్తి యజ్ఞండు యశః
ప్రచుర శ్రీ దక్షిణ యను
సువర్త్రయ నుద్భవించె శోభనలీలన్.

తే.గీ. ఆది మిధునంబు లైరి మావ్యష్టులేమి
వారి తనువులఁ బొడమె దేవముని సమితి
క్రమముతో నిట్లు కమలజాంగముల వలన
సృష్టి విస్తారమయ్యె భాసిత నిరూఢి.

తే.గీ. నెరయ ధర్మనికిఁ భయ నిబులి మృత్యు
లనెడి తనయులు జనియించి రాసుతులకు
నేని ధృతరాష్ట్ర కాకి భాసియును శుకియు
బులికలు పుట్టి రెంతయుఁ జిత్రముగను.

నీ. కాకిక గాఢ బులూకముల్ జనియించె
 నేనికి డేగలు పూని భాసి
 నీని కంక గృధ్రముల్ ఘనభాసములు భృత
 రాష్ట్రానికి హంస చక్రి క టిట్టి
 భంబులు శుకికి నేర్పడ శుకమ్ములు పుట్టె
 మఱి కశ్యపునకును హరిణి చంద్ర
 మందమతంగియు మఱి శ్వేతశార్దూల
 సురసలుం బుట్టి రాసుభగల యెడఁ

తే.గీ. జగదమందకు బురుక్షముల్ పట్టడముల
 హరిణికి న్నానరమ్ములు హరిణచయము
 మంద కై రావతమ్ము సన్నహిను సురస
 కఖిల వృక్ష తతుల్ పుట్టెనమితముగను.

కం. ఆ సురసకు గంధర్వియు
 భాసురముగ దాని కశ్యపంక్తులు పొడమెక్
 వాసిగ మాతంగికి ది
 గ్భాసుర గజములు జనించె భవ్యసూర్పిక్.

చ. నఖినభవైకమానసమునక జనియించిన యా శ్రవజాపతుల్
 గల మనువుల్ జగమ్ములు వికాస సమగ్రముగాఁ జరాచరం
 బులు మిథునోద్భవంబులుగఁ బూని సృజింపఁగ నంత ధాత ని
 శ్చలమతి వాణిఁగూడి వరసౌఖ్యములక భరియించె హెచ్చుగక.

కం. ఇది భూతసంభవస్థితి
 చదివిన వ్రాసినను వినిన సకలాన్ధమ్ముల్
 పావలఁగ నాయుశ్రీ సం
 వదలొంది సుఖింతురెందు భవ్యసూర్పిక్.

భూలోక ప్రమాణము.

ప. ఇట్టి సకల జంతు నివాసంబగు మధ్యమభవవ ప్రమాణంబు వినుండని సూతుం
 డిట్లనియె.

కం. భూలోక స్థితియంతయు
 హరికొ మ్రోలేయుఁ డడుగ నతి విశ్రుతమా
 లీలఁ బరాశరముని వా
 వాగ్జ్వాలత వివరించిట్టి సరళియన చెలివెడక.

శా. భూలోకాగచిత మధ్యభాగమున నొప్పుకొ మేరువైల్లంబు నా
నాలంకార తట ప్రవేశ విసద్యావృత్త ప్రభారత్న శృం
గా లోలామరసిద్ధచారణ విహారానంద సంధానతా
కేళి కానన సార సాకిర భగ క్రేంకార సారస్థితికొ.

సీ. ఆదియాఁ జౌశీతి సహస్రయోజనముల
విశదోద్భయంబు ఊడత సహస్ర
యోజనంబుల పాతు నొప్పు నచ్చటి వెడ
ల్పంతియ మీదట నమరు విరివి
యరయ ద్వాత్తింశత్సహస్ర యోజనముల
చదరమ్ము వన సరస్వారసదుల
పురములఁ దగు బ్రహ్మపురము తన్నధ్యమ
వీధిఁ బద్మాలుగు వేల్ యోజ

తే.గీ. నముల విస్తారమగు చుట్టు కమత దిగధి
పతుల నగరమ్ము తెనిమిది భాసురముగ
భూమి తామరవిరి మిద్దె ప్రేమ దాని
కరికల్ నవఖండ సంగతుల వెలయు.

సీ గిరికిఁ బ్రాచ్యాదిగాఁ గేసరముఖవైల
ములు లన దాపధి కలన దనరు
(వై ?) తంకమును మాల్యవన్నుంజవంతమ్ము
లరయ శీతాంతముకొ గిరివరములు
సరగు త్రికూటంబుపలశిరమ్ము పతంగ
మువకను ల్ నిషధంబు ప్రచురలీల
శిఖికాస జారుస? సీమార్య గంధమా
దన కపిలాఖ్యల ధరణిధరము

అ॥ రే॥ తెలమి శంఖకూట బుుగభ హంసములు కా
లాంజనమ్ము నాగ మనెడి కరులు
గలపు వైతరథము గంధమాదనవైద్వి
జములు నందనమ్ము నమరు వనులు...

సం. ఆరుణోద మహాభద్రము
లరయఁగ ననితోదమును మహా బధమును నా
సరసులు నాలుగు తూరుపు
గుఱిగా నద్దెసల నమరుఁ గుభరస్థములై.

ఆ వె. నీలఃకరియ శృంగశైలమ్ము శ్వేతాద్రి
యుత్తరమున నుడు నొగి హిమగిరి
మౌలమి నిఘఢశిఖరి హిమకూటుము దక్షి
ణమున వరుసగాఁగ నమరియుండు.

కం. వారక గిరులకు నడుమగు
ధారుణి పదివేల పరిమితము యోజనముల్
మేరుగిరి దక్షిణోత్తర
ధారుణిధరములకు సఁధి తగఁ దత్సంఖ్యన్.

కం. ఆల హిమవంతం బాదిగ
గల షడ్భాగముల పొడవు గమకము సరియై
విలసిల్లు నొక్కరూపం
బలవడి ద్విసహస్రయోజనా నివృతమగుచున్.

కం. సురగిరి దక్షిణమునఁ గిం
పురుషము హరిభరతవర్షములు దగు చుట్టున్
బరగు నిలావృత ముత్తర
ధర రమ్య పారణ్యకములు తగఁ గురువనఁగన్.

తే.గీ. మేరుగిరి తూర్పు భద్రదాశ్వ మారయఁగఁ
బడమటున్ గేతుమాత్యనాఁ బరగు వీటి
సంధి తొమ్మిది వేల యోజనము లమరు
వెలయు నలువంక నయ్యిలావృతము నటుల.

శీ. మఱియుఁ బ్రాచ్యాదిగా మందర గంధమా
దన విపుల సుపార్శ్వ ధరము లుండు
నొసరఁగఁ బదివేల యోజనోన్నతి సంత
వెడలుపుచే నిలావృతము చుట్టు
కనకాద్రి పూర్వాద్రిగాఁ గడంబంబు జం
బు వటు పిప్పలము లావృగఁ దనర్చు
నొసర వేయున్నూరు యోజనమ్ముల వెడ
ల్పమరఁ దదాఖ్యల నమరు దీపు

తే.గీ. లరయ నేనుఁగు తలలంతలైన పండ్లు
ధరణిఁ బడి జంబుపండంబు దిరిగి దాని
పేర నదియై ప్రవాహ ప్రచార దక్షి
ణాభిముఖ్యతఁ బ్రబలు రసాన్నితముగ.

ఉ॥ ఆ నది నీరు ద్రావిస మహామహు లందఱు ఘృత్విపాసలున్
బూసక రోగఘర్తములక బొందక యింద్రియవృద్ధి జెంది యెం
దేనియు దేవతాకృతుల నింపుగనుందురు టైడి యయ్యె జాం
బూ నవనామశక్ దటిని పాంథలక జెన్నగు మన్నుమిన్నలన్.

చ. హరిపదజాత తీర్థము సుధాకరుక బొంది సుమేరుసంగతిన్
సిరిక దళకొత్తు తూర్పుదెస శీత యనందగి దక్షిణాది గా
నరసుర సేవ్య యై యలకనందన చక్షువు మేటి భద్రనా
గరిమను బిశ్చిమోతర ముఖంబుల వారిధి గూడు వేడుకన్.

నీ. క్రమముతోక బ్రాహ్మదిగాఁగ మర్యాద ప
ర్వతములు రెండేసి ధృతి సుమేరు
గిరిసంటి వార్ధులు దరియఁ జూచ్చివనించు
నొగి నెనుబదివేల యోజనములు
నిడివియు వెడలుపు నెరయంగఁ గైలాస
గంధమాదనముల కవల జలర
దేవకూటము లొకదెస నిషధము పారి
యాత్రము నొక్కెడ నా త్రిశృంగ

తే.గీ. వారు ధీగిరు లొకదిక్కు మేరుపునకు
బ్రాహ్మవైలంబు లివియొల్లఁ బ్రబల లీల
నదులు వనములు భూములు విదితమగుచు
నిట్టి చందాన వానితో నెనయుచుండు.

తే.గీ॥ వెలయు ఖండవృక్షం దెల్లఁగులశిఖరులు
నదులు ప్రత్యేకమగు పెక్కులాదవియుండు
దేవగణములు సతులతోఁ దిరుగుచుండు
రట్ట వర్షంబులను రవ్యమైన యెడల.

కం. అచ్చటఁ బాతకసహితులు
చొచ్చుట లే దమిత సుకృతశోభన మతుల
తృప్త్యయ ఫల కేషము వా
రచోచ్చుల ననుభవించు రతి మోదమునన్.

నీ. యుగి భేదములు లేక నొప్పునెప్పుడు నొక్క
తీరున విభవ సందీప్తమగుచు
హరి హిరణ్మయక కింపురుష భద్రాశ్వ ర
మృగ కురు కేతుమాలాదు టైన

వర్షముల్ భారతవర్షంబు కర్తృక

భూమి లక్ష్యనాథ నామ కిర
నంబు తద్దాస్యంబు నవ్య తచ్చరితాను
లాపముల్ పోకార్చుచాపసమితి

తే.గీ. గాన నిది మేటి నదులలో గంగఁ జూలి
వ్రత దినంబుల హరిదినవ్రతము లీలఁ
దానముల లోన నయ్యర్చదాన మహిమ
వర్షముల లోన భారత వర్ష మొప్పు.

గీ. సప్తకుల పర్వతంబులు చాల నదులు
గిరులు వనములు దేవతాగృహ నికుంజ
పుంజములు పెక్కులీ వర్షమున, గిలాశ్వు
తమున గిరిజయు హృదయందు రమిత సుషిమ ॥

ద. గిరిసుత చారుయానన సుగీత కళామహిమాధ్యలైన నుం
దరు లట కోట్ల సంఖ్యలు మువంబురఁ గొల్పఁ బురారిఁ గూడి త
ద్దిన తరు దీర్ఘికా నదుల క్రేవలఁ (తే?) వ మొంగు నందు నే
పురుషుఁడు చేరరా దరుగఁ బొల్తుక రూపముపొందు గావునక.

తే. వాన కురియంగ వోషధుల్ వర సుమధుల
పూర్ణమగు క్షుత్పిపాసలు పుట్ట వచట
వారి తనువులు పదివేల వత్సరములు
జిరయు రుజయును శోకమ్ము బొరయకుండు.

కం. గౌరీసతి గిరికానన
వారంబుల మెలఁగు నితరవసుధఁ గల జనుల్
శ్రీరమణు హయగ్రీవు క
కారమ్యం గొల్తు రా యిలావృతభూమిక.

తే. పాతకా ప్రాప్తమది పుణ్యభావ లబ్ధి
మరయ నయ్యర్చ వర్షంబు లచట విష్ణుఁ
డమరుఁ బ్రత్యేకనామంబు లవధరించి
యచటి జనములు గొల్చి కృతార్థులుగను.

గీ. హరివర్షమున నరహరినాము విష్ణుఁ బ్ర
హ్లాదాదులు భజింతు రనవరతము
చెంది కింపురుషము నందు శ్రీ రఘురాము
హనుమదాదులు గొల్తు రధిక భక్తి

ఘనతతోఁ గేతుమాల్వను గామదేవుని
నిందిర నేరించునెల్ల వేళ
నా కురుధర వరాహస్వామి సత్తను
జగతి విభుండు నిచ్చలు భజించు

ఆ॥ వె. మహిమ రమ్యకమున మత్స్యమూర్తి న్నను
వనుదిసమ్ము గొల్చు నా పారణ్య
యమునఁ గూర్చ దేవు నమరంగఁ బితృవిభుం
డర్యముండు నుతించు నధికభక్తి.

శా. భద్రదాశ్వత్తునఁ గల్గివారలు లసద్భావంబునఁ గొల్తు రా
రుద్రుఁ ధారతవర్షసంభవులు కారుణ్యాత్మ నారాయణుఁ
భద్రదాకారుని వ్యాసవంద్యు బదరీభర్త౯ సదా నారదో
న్నిద్రసోత్రవరిత్ర పాత్రుఁ బరము న్నిత్యాత్మ నేవింపుచుకా.

తే.గీ. ప్రకట శుభపుణ్య లగుమఁ దద్భజనపూజ
నా కథాభారణముల ధన్య శ్రవృత్తిఁ
జెంది యుందురు సంతతానంద మహిమఁ
గాన భారతవర్షంబు ఘనత మెఱునె.

తే.గీ. జలనిధికి నుత్తరము హిమశైల దక్షి
ణంబు తొమ్మిదివేల యోజనంబు లైన
నిడివి భారతవర్షంబు నెరయఁ గర్త
భూమి యగు సప్తకులగిరుల్ పాలుపుమీఱు.

కం. మలయము వింధ్యము ఋక్షము
నలవడ మాహేంద్ర పారియత్రత సహ్యం
బులు శక్తిమంతమును నాఁ
గల గిరులివి భారతవర్ష కుతల సితముల్.

వ. హిమవంతంబున శతద్రుత చంద్రభాగలును పారియత్రంబున వేదశ్చృతి
ముఖంబులును వింధ్యమున మందా సురపలును ఋక్షంబున నిర్వింధ్యా పయోక్షులును
సహ్యంబున గోదావరీ భీమరథి కావేరీ కృష్ణా వేణీ తుంగభద్రలును మలయంబునఁ
గృతమాలా తామ్రపర్ణులును శక్తిమంతంబునఁ గుమారీ ఋషికుల్మలును, మాహేంద్రంబునఁ

ద్రుసామా మునికుల్యలును నను పుణ్యనదులు దర్శన స్పర్శన స్నానపాన విధంబుల
జనులఁ గృతార్థులఁ జేయుచుఁ బ్రవహించు, మఱియుఁ బైక్కుగతుల బహు నదీనదంబులు
పొడిమి భారతవర్షంబునఁ దనరియుండు.

కం. వారుణ లంకా నాగ క

శేరు గభస్తులును సౌఖ్యసేంద్రములు తగఁ

బారదము తామ్రపర్ణము

నా రహి ద్వీపములు జలధి నడుమ స్వైలయున్.

ఆ. ఓగి సహస్ర యోజనోజ్జ్వల విస్తార

మగుచు లవణవార్ధి తగిలియుండుఁ

దూర్వునను గిరాతు లేర్పడఁ బడమట

యవను లుండ్రు నడుమ నవిరళముగ.

కం. శాతుర్వర్ణజు లుందురు

నాతతగతి నివట నిచ్చి యంచిత లోక

వ్రాతావాప్తియుఁ దిర్య

జ్ఞాతిత్వము నిరయవస్థతి గలుగు జనులకున్.

ఉ. తూర్పునఁ గామరూపములతో విహరింతురు దాక్షిణాత్యుల

య్యార్చున నుండ్రు మాగధికు లుత్తరభూమిని సౌరశూద్రకుల

నేర్పునఁ బశ్చిమాశఁ గడు నెమ్మిగ మాళవులుందు రెన్నింటుం

దేర్పడు మేలిమా కురుమహిన్ మహిదేవతలుండు రెంతయున్.

తే.గీ. చతుర నారాయణాది దైవతము సకల

జంతు కోట్యాకరంబును జంబుకండ

మండితా ఖండ నవఖండ మండితంబు

నైన యిదివి భరతవర్ష (భృ?) మరయ.

వ. సముద్ర లగ్నద్వీపములు గాక యంగవంగ కళింగ కాశ్మీర కాంభోజ కామ
రూప సౌవీర సౌరాష్ట్ర మహారాష్ట్ర మగధ మాళవ సేవాళ శేరళ చోళ పాంచాల
గౌళ మలయాళ సింహళ ద్రవిళ ద్రావిళ కర్ణాట మరాట కరహట లాట కాణాట ?
కైబ్య పాండ్య పుళింద ఆంధ్ర చూణ దాశార్ణ భోజ కురు కుకురు కొంకణ పెంకణ గాం
ధార విదర్భ విదేహ బాహ్లిక బర్బర కేకయ కోసల కుంతల ఘూర్జర శూరసేన మత్స్య
మాధుర సింధు పారసీక యవన జాలాంధ నీధి అవంతి కాశ బంగాళాది భుష్పత్న
దేశంబులుం బలిగ భారత వర్షంబునందు.

మ. హరి శ్రీ వేంకటరంగ సద్గుణుల యుగదా నీలశైలాదులకొ
హరి వేధో మరహాని సన్నతులదానర్చావతారమ్ములకొ
బుగుకొ బుణ్యనదుచేలంగ జనులీపట్లకొ మహాజంతు సం
కర సంఘమ్ములకొ బుట్టి మానవగతికొగైకొండ్రు భాగ్యస్థితికొ.

ఉ. దాన తపోవ్రతాధ్యయన ధర్మవిధానములకొ రమాధిపా
నూన కథాప్రసంగ భజనోచితకర్మములకొ గృతార్థులై
మానితమోక్ష మార్గ మసమానతఁ గాంతురు భారతంబునకొ,
గానఁగ వచ్చునే! యితరకాననశైలధరాతలంబులకొ.

అ. వె. పారమైసయట్టి నేరేడుదీవిని
రాజితమగు లక్షయోజనముల
విరివి దానిచుట్టు నెరయ నంత వెడల్పు
నమరు లవణజలధి యధిక మహిమ.

క. పూనిక ప్లక్షుద్వీపం
తా నీరధి చుట్టునుండు నది జంబూ ద్వీ
పానూన డెర్లిక ద్వీగు
తానుగతికొ సకల వైభవా కర మగుచుకొ.

సీ, అందు మేధానిధి యను రాజు తనయుల
పేర వర్ణములేడు వేర్పిఁదనరు
శిశిర శిఖోదయ శివనేవకానంద
శాంత ధ్రువా భయ సంజ్ఞ లమరు
కులగిరులగు నందు గోమేధ చంద్ర నా
రద దుందుభును వైభ్రాజకమును
సుమనసంబును నాఁగ సురగణగంధర్వ
వన్నగ నేవ్యమై భాసురమగు.

తే.గీ. నదులు శిఖియు నుదస్తయుఁ ద్రిదివి యమ్మత
సుకృతయు విపాశ యమరయు శోభనగతి
మఱియు నదులును దేశముల్ గిరిపురములు
వనులు గలవెన్నియేనియు ననుపము గ.

క. నైర్ధ్యము జంబూవిస్తృతి
ధార్యము ప్లక్షుంబు దనరు బహుశాఖలతో
నార్యక కురక విదమ్యుల
వార్యత భావికులు నాల్గు వర్ణము లవటకొ.

మత లంబనాఖ్యలు ధృతిఁ బభాకర కపి
లులు నా నమరు లగురులు విహతి
సారిదిని దమినులు శుష్కిణుల్ నేహ మం
దే హులు వర్ణులు తెలివి నుండ్రు.

ఆ. వె. హేమ విద్రుమములు నా మఱి హరి మంద
రములు నురు కుశేశయమును బుష్ప
వరతమునుదమాంత మెంతయుఁ గులగిరుల్
నదులు వనులుమిగులఁ బొదలు నచట.

చ. వెలయు విధూత పాశయఁ బవిత్రశిలాభిద సమ్మదంబు సొం
పలరెడు విద్యుదంబు మహితాభయ నాయతధూర్వహల్ నదుల్
గల (వ ?) ట దర్శ చాల యొడికంబుగ మిన్నొరయ న్విశాలమై
చెలువగు బ్రహ్మచూపుండగు శ్రీధరుఁ డిచ్చు నభీష్టభోగముల్.

ఆ. వె. ఆమరు దాని చుట్టునంత వెడల్పున
ఘృతసముద్ర మెలమి వితత మగుచు
నందు నలరు క్రౌంచమనుడివి పదియాఱు
లక్షయోజనముల లలిత మగుచు.

సీ. అందున ధృతిమంతుడను రాజు తక్కుతా
ఖ్యాన వర్షస్తు లచ్చోన నమరుఁ
గుశలోద ధరమాష గురువిచల ప్రివ?
రహములు నర్ధతారకము లనఁగ
దుందుభి యూష్ణియఁ దొడరు దేవతల కా
వాసమై కులగిరు లమరు నచట
క్రౌంచ వాసునగంధకారక రత్నది
వ్యావృత దుందుభు లనఁగఁ బుండ.

ఆ. వె. రీక మనెడిపేర జోక నొండొంటికి
ద్విగుణ మగుచు నదులు తేజరిల్లు
గౌరి సంధ్య రాత్రి ఖ్యాతి మనోజవ
పుండరీకయును గుముద్వతియును.

చ. అచట రుద్రరూపమున నభిమతార్థిచ్చు లొసఁ గు.

క. పుష్కర పుష్కలధిషణులు

నిష్కంఠక మైన తిష్ఠనికరంబును శో

చిష్కేశప్రభ వర్ణ చ

తుష్కం బలరారు నచట ధూర్వహ మహిమన్.

వ. నిరాతంకులు దేవనిభులు నగు జనంబులుగల కౌంచద్వీపంబు చుట్టు నంతియ
విస్తారంబున దధిజలధి దనరు దాని సలగొని ద్వాత్రింశల్లక్షయోజనంబుల వెడల్పున
శాకద్వీపంబు నమరు తత్పతియగు భవుని కుమారనామంబుల జలద కుమాల సుకుమాల
మణిచక కుసుమాక్త సమీక మహాద్రుమంబులను సప్తపర్వంబులు గలిగియుండు—

తే. గీ. అంభ ముదయంబు జలధార మంథకేయ

రైవతకశాక ఋక్షముల్ రమ్యకేస

రీ సమాఖ్యలం గులగిరుల్ భాసుర మగు

వాన కురియక సస్యముల్ వసుధంబ్రలు.

క. చారు సఖినేక్షువులు సుకు

మారీ వైణికలు నాకుమారిగ భ (స్తువ్?)

చారుమతి భేనుకలు (నా?)

నారూఢిగ నదులు వెలయు నతి శోభనమై.

క. తద్గిరి తటిని మారుత

సద్గంధము స్రాంకినంత సంతోషిత భా

స్వచ్ఛాత్రు లగుచు శోక వి

చుద్ధతు లాతంకములును చాయుదు రచటన్.

తే. గీ. మగ మగధ మానసాఖ్యలు మందలుగను?

నాల్లజాతుల జనులు, శ్రీనాథుడవట

సూర్యయాశస్తుచే నిచ్చు శోభనములు

ధర్మ మభివృద్ధియగు హాని దడవదచట.

వ. మగాది నామంబులం దద్వర్ణ నివాసంబులగు నాల్లదేశంబులు గల వట్టి శాక
ద్వీపంబుచుట్టు నంతియ విస్తారంబున క్షీరసాగరంబు చెలువొందు

తే. గీ. ఆమరుక్షీరాంబునిధి చుట్టు నావరించి

యరుబదియు నాల్లలక్షల వైన యోజ

నముల వెడలుపుగలిగి విన్నాణమగుచుం

బుష్కర ద్వీపమంతయుం బొలుపు మీఱు.

సీ. జాతిభేదములు లే వాతాళి దశ సహ

స్రాబ్దంబు లాయు వడందఱికిని
నొక్కగుణమున నొక్కకైవడి దుల్గు
లగుచునుందురు ధర్మ మతిశయిల్లు
ధాతకీ పండాఖ్యుఁ దనయ నాదీవికి
వట మొక్కటవటలేవం బొసంగు
దానిక్రిందటనె శ్రీధరుఁ డుండు బ్రహ్మస్వ
యాపుండ్రై తజ్జనుల్ యాధిఁ గొల్పు.

ఆ. వె. నచటఁ దగు మహేంద్ర మస్మిరి యా దేవి
నడుమఁ బంచినట్టి వడుపుదోష
నుండు గిరులు పనుల నొండు లే వచ్చట
సరవిజుట్టు శుద్ధజలధి యుండు.

తే. గీ. మద్రసోపేతపత్వాన్న సమితి యొసంగు
వైరు లచ్చటిజనుల కా పరమ జలధి
యదియు నే నూటపది యంగుళముల పొడవు
పూర్వపక్షచ్ఛనకా హెచ్చు పొసంగు పిదప.

క. ఆ పుష్కరమను దీవికిఁ
త్రాపగు శుద్ధార్ణవంబు కలుప, లియ యై
యోపికవానికి నవ్వలఁ
జూపట్టు నువ్వభ్రామి శోభన రుచులకా.

క. అది నిష్ఠనధర యవ్వలఁ
బదివేలగు యోజనముల పలుపుకా నిడివిన్
విదిత మగు చక్రవాళము
గుదిగొని బహు భూధరములు గూడగ వరుసకా.

ఆ. వె. దాని కవల సంధతమసంబు బ్రహ్మాండ
కర్పరమునంటి కరము శ్రబలు
చక్రవాళయుతము సగము నవ్వల నింతఁ
గూడియైదుపదుల శోట్ల ధరణి.

క. భూలోకం బది డెబ్బది
వే లా మడలైన పాతువెన్నకా బది నే
లొ లలి విస్తారము పా
తాళములు సప్తసంఖ్యుఁ దగు భేదములకా.

ఆ. వె. సారది సతల వితల సుతల మహాతల

తల తలాతలములు దగ రసాత

లంబు లాఱు గడచినది బయి పాలోళ

మఱురు గార్ద్ర వేయి సమితి కలిగి.

సీ. భక్త్య భోజ్యములు పానార్హి రసములు

గోపుర ప్రాసాద కుడ్యవయము

సాంకవ మృగమద చందన కంకుమా

ద్యుంచిత సౌగంధి కావళులును

గడవ నింపెన్నఁగఁ గల భూపణములు

శీర పుక్తా హార చారు పాణులు

వీతాంబర దుకూల ధాతాంశుక-బులు

కమనీయ రూపముల్ గల్గు చెలులు.

తే.గీ. శారితా శీర మాయూర చారు సనులు

కమలకల్పార శోభిత విమలవారి

పూర కాసార వార గభీరనదులు

వీలఁ జెలువగు సత్తపాతాళములను.

తే. గీ. శుక్లకృష్ణా(రు)జైక పీత — —

శర్కరాది మయములు కాంచన వయము

లగుచు నతలాది లోకము లతిశయిల్లు

నమిత వైభవ భోగ భాగ్యాయతముగ

ఉ. పన్నగరాజ భోగమణి పంక్తులఁజేకటి వాయ విక్రమా

భృన్నతి శ్రీధరుం డనుప నూర్జిత భానుశత ప్రభా సము

త్పన్నవిభూతి నొప్పు నతి పాతక దుష్టనిరాససంబునకొ

జెన్నగు విష్ణుచక్రములు చేరి సురాసుర నాగనేవ్య మై

క. స్వర్ణమున కంటె భోగా

నర్గళసద్వస్తు విభవ నందితమై వై

సర్దిక లేజోమయ మగు

నిర్దత కలుషమ్ము సుకృతనిలయంబగుచుకొ.

చ. తనరిన యట్టిలోకములు చా మునుకన్దొనివచ్చి నారదుం

డనుపమ భోగవీల నైనయోనె స్థురాలయమెన్నఁ గార్ద్రవే

యనిలయభూమికంచు మును లామరులు న్విసం బల్కెఁ గాడె యిం

ద్రుని సముఖింబునందుఁ గడు దోరపు వేడుక లాత్మ సంధిలకొ.

చ. తగ నట వాప్పు భోగవతి దావున వృక్ష లతా వితానముల్
భగభగ తావు తెల్లడలఁ బూర్ణముభోక నీకతాల తమ్ములకొ
యగువలఁ దాముఁబన్న గికుమారులు వీణీయలు స్వప్నదంగముల్
ధిగధిగ దింధిమార్భటుల నిమ్మని మ్రోయఁగఁ జేతురెప్పుడుకొ.

ఉ. చల్లనితావు తెల్లడఁజల్లుచు గాంగ తరంగ శీఘ్రో
త్పల్లి సరోజతైరవ మధురవ రంగదభంగ వాసనల్
మెల్లని మెల్లనఁ జను సమీరకిశోరము లల్లఁ జాల రం
జిల్లఁగఁజేయు నెల్లపుడుఁ జిల్వకుల బు బలంబులకొదగకొ.

ఋ. బలిదైత్యాధిపసద్ద పద్మనిలయ ప్రాంతోరు కాంతార వృ
క్ష లతాంత్రాగ మరంద కందళిత సుస్వాంత ప్రసక్తాళి సం
కులర్థుంకార విరావసంగత లసత్కుంభీన స స్త్రీ మిధః
కలనా గీతము లందు దంపతుల యల్కల్ చీర్చు నుత్సాహతకొ.

క. ఒక్కొక్కటి వదివేలగు
నిక్కుకొ విస్తారమట్టి నియతికొ సంధుల్
పెక్కు వగల యవి యగున
య్యిక్కువ పాతాళభవన మీగతి నమరుకొ.

లే. గీ. అట్టి పాతాళభవి దక్షిణాశ ధర్మ
రాజపాలిత నియమమ్ము లోజఁ బెక్కు
గలవు పాతకజనుల కాకరములగుచు
ఘోరవిగ్రహ జంతుసంగులము బెరయు.

వ. తత్క్రమంబు క్రమాంతరంబున నెఱింగించెద నింక జ్యోతిశ్చక్రతో ధ్వలలోక
విధంబులు వినుండు.

నీ. మేరు శృంగాగ్ర సమ్మిత మై శింశుమా
రము సప్తకోటుల నమరు నరుబ
దియు మూఁడు లక్షలు దీర్ఘమయ్యుఁ గులాళ
చక్ర బు రీతి నిష్పలను దిరుగు
నంతియే యదయాచలాస్త్రాది మధ్యంబు
నందు జ్యోతిశ్చక్ర మనుసరించి
కోటు లిర్వదినాల్గు సూటి నిర్వదిరెండు
లక్ష లేఁబది వేలు లలిత వస్తు

లాక్యతి స్నూట యెప్పనియైన వీధు
లమి మలుచుట్లగతిఁ బొల్చి హైమశైల
దక్షిణాశ రథాంగవిధ ప్రచార
దృతిని గాలస్యహుషమై లేజరిల్లు.

క తుల మొదట మేష మావిని
సలిలత తచ్చక్రమధ్య సరణి ధరణిదా
మొలఁ గైదువేలు నే నూ
అవడ నామడల బింబ మమరఁగ నైమిక్.

తే. గీ. ఇలఁ గుళిగ ధనుర్వాసములు మొదలుగ
నాటు నాటేసి నెల లుత్తరాయణము
దక్షిణాయన మగు హెచ్చుతక్కువ ల హ
ములగు శత్రాన (మ ?) దృతు లలవడంగ.

క. ఆతలగతి దక్షిణానత
గతి చక్రముక్రిందు మీఁదుగల చల్లక
స్థితిఁ దిరుగు శోభనముల
దృతి గ్రహమండలము లచటి తెరువుల నమరక

సీ. రవి శీఘ్రగతి శశిర హినతిశీఘ్ర గుం
డవలి యెవురును వక్రానువక్ర
మందమ డ తరసమవికల శీఘ్రతి
శీఘ్రగమాన్వితుల చెరుంగురాహు
కేతువు లట వక్రగీతి సదాచరి
యింతు రక్కండు నెల్లెవునునయవ
కోటి లంకాపురికా మే (టి?) రోమశ సిద్ధ
సగరాది నుదయంబునన్ బగలిట

ఆ.వె. మాఁపు సర్పరాత్రిఁ బ్రాపింపఁ బ్రతిమాస
మొక్కఁ డొక్కఁడుగ మహాబాహుల మగు
విభవ మొసఁగ రవులు వేదమయల్ మొలం
గుదురు మునులు నురలు గొలువ వరుస.

వ. అట్టి ద్వాదశాధిప్త్యం యందు విష్ణుండు ముఖ్యుండగు నట్టి శంఖమార శక్ర
మహమ్మండగు భ్రువుని కరగత పాశలక్ష్యంబులై యూర్ధ్వ లోకంగా బయలు.

తే.గీ. సగవి ముక్తికిఁ జను శివశర్మ కైలమిఁ
బుణ్యశీల సుశీలు రద్భుతము గాఁగ
మున్నెఱింగించిన విధంబు లెన్నికలర
నూర్ధ్వలోక ప్రకారము బాసర వినుడు.

ఉ. మంద విభాకరుల్ మిగుల మందమతుల్ వికృతాకృతుల్ సదా
నంద విహ రులల్ప సుఖనందితులైన పితౄణామృతంబు లిం
పొంది పితౄణామృతమున నుండురు భక్తి విహీనులైతిపుక
జందన గంధులక గలసి సారె భజించినయా ఫలమునన్.

కం. ఆదీణధనము ధాత్రిన్
నిక్షేప మొనర్చి దాన నిరతి దగనిః వా
రక్షములు గుహ్యకులు తగు
దక్షత వసియింతు రవలఁ దగుపాటి మదిన్.

.ఆ వె॥ గీతములను దేవతాతతి మెప్పించి
దానధర్మ నిరతిఁ దనరు ఘనులు
కాంతి సౌఖ్యముతులు గంధర్వు లవ్వలి
వలన నుండు రధిక వైభవమున.

మ. ఘనహ విద్యలు శిష్యసంతతికిఁ జోకం దెల్పుచున్ వారి
తనయన్నేహత నన్న పానములు నిత్యం బొప్పఁగాఁ బెట్టి తి
న్నని భక్తిన్ గురుదేవతాభజన లెన్నన్ గల్గి విద్యాధర
తృనియాధిక వసియింతు రవలఁ బ్రహేదశీ విశాలసిద్ధిన్.

నీ. ప్రతపర్యతో నేకవార సంభోగిని
కామ్యపుక్కిములు గల్గు లలన
చరుఁడై కొనిపోవఁ బత్నియా సతియును
విర హార్తి నౌరుఁ బొందు విద్రుమామ్మి
ధవు నాశ్చర్యగ నీధవతుఁ గూడిన వెలి
జారయై పతిభక్తి సలుపు నుదతి
తగ దేవరన్యాయతన్ సుతుఁ గన్పన్నింతి
స్తర పూజనాదర సారసాక్షి

తే.గీ. పాలకడలి జగించి కన్పట్టు నట్టి
మేనకయు రంభ మొదలగు మానిసులము
గలసిమెలఁగుదు రప్పరోగణ నివాస
మైనచో నది త్రిదివాలయంబు వెంత

రే.గీ. ఆమరపురికి నభోభాగ మవని కెగువ

యంతవట్టు భవరోక్తమనఁగఁబరిగు

గుహ్యక పితౄచ సిద్ధ సంకులము మెలఁగు

వలన దెంతయు వాయు సువళిత మగుచు.

ఉ. కొద్దివిమానముల్ కలిగి కూర్చి నెల్ల తమతోడ నాడఁగా

నొద్దికమీఱ స్వల్ప విభవోచితులై యొక వేళ స్వర్గమున్

దద్దయువేడ్కఁ జేరుచును ధారుణి నెప్పుడు సంపరింతు రు

ద్యద్దురితము లందొరఁగి ధర్మమెఱుంగక వార రెప్పుడున్.

కం. తదుపరి భాగము నందున్

విదిత మహద్వస్తు విభవ విశ్రుత మగుచున్

బొడరెడి వన దీర్ఘికలన్

జడలన్ బ్రాగాదిగా విశాలము లగుచున్.

కం. అమరావతి యర్చిత్తుతి

శ్రుముదిత సంయమని పుణ్యవతి యమలావ

త్యమిత శుభగంధవతి యల

క మహాదయ మనఁగ వరుసగా దిక్పరముల్.

ఉ. సత్యము శౌవమున్ దయయు సౌమ్య నుశీలమున్ గ్రతు క్రియా

న్నత్యము నాహసోచిత రణస్థలవైధన మార్య కోవిద

సౌత్య యశస్వితుల్ విబుధ సజ్జన పాషణ సత్సంతతుల్

నిత్యము గల్గి వార లట నెమ్మది నుందురు స్వర్గసంస్థితక.

తోటకము|| త్రిదివమ్మన గల్గిన దీపితస. పదలన్నియు నొప్పుగ బాల్పడుతు
లొడవందగు కర్తవ్యబుండఁగనిపొదబున్ పెసలన్ లలితోజ్జ్వలమై.

నీ. అందుల స్వరోక్త మతివైభవాస్పద

మచ్చట నైజవిభాతి శయత

వినము రాత్రియు లేక వివిధ సౌగంధికాం

శుక భూజాన్విత ప్రకట దివ్య

తరి విమానములందరుణీ మణులఁ గూడి

మొట్టడిర్పది పదియెండ్ల ప్రాయ

మలవతు తనువుల నారామ కేశిత

ల పహోవరంబుల నసమ సరస

తే.గీ. గతుల విహరింపు చమృతాల్ని కడ జనించి
నట్టి తారుణ్య యాప విహరులైన
యప్పురస లుండు రచ్చట నరువదాటు
కోట్ల సంఖ్యల దేవేంద్రు కొలుపు చె లులు.

కం. నందన మను వనమున హరి
చందన సంతాన పారిజాత ద్రుమముల్
మందార కల్పకక్షులు
నం దమరుల కొసంగు. కోర్కె లన్నియిం దలఁచన్.

శం. చింతామణి యనబంగరు
కాంతుల దేవతల కోరికల నీయ శుభో
దంతముగ సకిల విభవ ని
రంతర సౌఖ్యముల సురపురం బతుల మగున్.

కం. త్రిదశవరు లచ్చటన్
వృద్ధి మూడగు కోట్ల నైజబంధుర లేజో
విదిత దశదిశా భాగా
స్పదురై చరియింతు రాత్త భామలతోడన్.

ఉ తెల్లని మేను నెమ్మొగము లేటయ నొప్పగు సూపురింబు ను
త్పల్లినీశాబ్ద సేత్రములు తోరపువాలము మేల్చిశృంగముల్
పల్లవభాతి పాదములు బాగగు కర్ణములుం జేలంగఁగా
నల్లన నందికిన్ మమత నందమృతంబిడె ధేను వత్తఱిన్.

కం. వీరులు యాజక వర్యులు
సారతర వితీర్ణి సప్తసంతాన యుతుల్
చారు శుభధర్మ కీర్తివి
హరులు నచ్చట పసింతురతి విభవమునకా.

గీ. వైజయంతి? నామ వరసౌధమున నుభ
త్తాఖ్య సభాస్థలి నమిత భూష
కాలంకృతాంగుడై యచ్చరల్ నేవించ
గరుడ గంధర్వ కింపురుష యక్ష
కిన్నర పక్షగ శీర్వాణ వసు సిద్ధ
సాధ్యామరుల్ గొల్వ శక్రు డుండు
నుచ్చైశ్శ్రవంబున నొప్పు నైరావత
మనఁగఁ జతుర్ధంతి యంధమోధి

తే. గీ. వరసుధా ర. స పాన దుర్యార బల వి
లాస సౌందర్యచైర్య పీలా విహారు
లమరు అచ్చటి శూరులు ననఘ మతులు
నుందు రందుల నెంతయుఁ బొందుగాఁగ.

కం. క్రమమొప్పుఁ ద్రిదివ విభవము
లమరంగా వీతిఁబూత్ర యమ నిరుతి సరి
ద్రమణీశ సదాగతి ధన
ద మహేశుల పురము లమరుఁ దత్సమ మగుచుక.

ఉ. ఒంటను రెంటుఁ దొమ్మిదింటు నొప్పుగ నైదింటు బద్ధకొంటు నే
డింటుఁ ద్రయోదశస్థితి రహిం బదునాలుగు మూడు నాల్గునా
నొంటుగు లక్షలా మడల యున్నతి రావులు సూర్యుఁడాది గా
నంటి నవగ్రహములకు నజ్ఞుని పత్నులకుఁ గ్రమంబునక.

కం. పదియేను లక్షలకొనొం
పాదవఁగ భృశుఁ డధిపనీచు జ్యోతిశ్చక్ర
స్వదుఁ డగుచు శింశు మారము
కుదుర మరఁగ సూర్యభవన గుణధారకుండై.

కం. హరి నామజాపకులు శ్రీ
హరి భక్తులు హరి దివసమహోవ్రత నిష్ఠుల
కర మర్థి నుండు చోటై
జరగు మహర్లోకమవలఁ బ్రస్తుటమహిమక.

కం. వనజా నారస పుత్రులు
సనకాదులుమెలఁగు తాత్ర సార్థిక లేజి
ఖని యైన జనురొకం
బనఘంటై యవల వెలయు నంచితలీలక.

చం. అనశన సద్రవతుల కుశ ధశాంబు నిశేవణు లాత్మదృక్కులుక
వనజ దళాక్ష పాదయుగ వాంఛిత మానసు లుండు చోటునై
తనరు తపోమహత్వమున ధార్మికులై తగు యోగులగుట
ఘనశుభలీలఁ జెందుట కుగాఁగలదైన తపోభ్యుని మవ్వలక.

కం. నియమపరాయణుల సవననిర్మల కర్మ నిరూఢిలాత్మ యా
గయుతులు రాజయోగులు వికాసమహద్దులు మూనిసంఘముల్
నయవినయాస్వితైక గణనన్ భజియింపఁగ నల్ప యుండు చో
టయమయ సత్యలోక మొటపై తగు సర్వ మహోజ్ఞ సంపదక.

ఆ.వె. ధరణి యంతవిరివి పరగు నంబరము వి
స్తారమంతె కోటిసంఖ్య యోజి
నఁబు లవని మీఁద నాకంబు పొడవగు
వసుధయగుచు భూర్భువనము పొసంగు.

సీ. మేటి స్వర్గమునకుఁ గోటి యోజనము ల
పొడవు మహర్లోక భూమి దాని
కవ్వల రెండు కోట్లగు యోజనంబుల
దవు జనుర్లోక మవ్వలినికి
సంతియ పొడవగునట తపోలోకంబు
సూటి దానికిఁజతుక్కిటి యోజి
నములపై సత్యలోకము పృథ్వికాశత మగు
గుటి దాని కెన్నది కోట్ల పొడవు

తే.గీ. సందుకార్య దైకఁడఁ మింపొందు సందు
నవలఁ బడియొఱు కోట్ల పైసంద మమరు
మహిత దేదీప్యమాన విమాన కాంతి
నచట రేయఁబవళ్లు లేకతిశయిల్లు .

సీ. కల్పాంతమున లోకగణము నశ్యంబగు
సంచునఁ గృతకములనఁగఁ బరగు
స్వర్లోక పర్యంత సరణి మహర్లోక
మది కృతకా కృతకాఖ్య నొప్పు
నవల జనుర్లోక మాదియౌ లోకత్ర
య మకృతకమగు మహా విభూతి
స్వప్రకాశంబు లౌ సరివిని లోకముల్
వెలగ పంటను బీజ వితతి నోరె

తే. నబ్జజాండకటా హమ్మునందు నుండు
నల్ల మది భూమి విస్తార మవని మీఁది
లోకములు నాఱునఁదియ నీక పొడవు
వాని విధములు చెప్పితి పరుసతోడ.

కం. నిధివియు వెడలుపు చాతుం
బొడ వేఱది కోట్ల సకల భువనము లగుటే
నృడ మును మీ కెఱ్ఱించిన
వధు వాద్యంతమ్ముఁ గూర్చి వచ్చియుండుభగవం .

తే. భరత హరివర్షయతము కింపురుషము తగ
 మూఁడు తొప్పుదు లిరువది యేడువేలు
 హిమనిషధతైలముల యోజనములు సమత
 నాటువేల్ మేరుగిరి దక్షిణాశయందు.

సీ. పదునాల్గువేల పాతొదవు సుమేరువు
 చుట్టు నిలావృత ట్రోణిగూడ
 చతు ర్తర త్రిదశ సహస్రము బుదీచి
 రమ్యక ముఖ్య వర్ణములు శ్వేత
 నీలశృంగాదు లెన్నికఁ ద్రయస్త్రింశ త్స
 హస్రముల్ భరత వర్షాభిధంగి
 దక్షిణోత్తరముల లక్ష యోజనములు

తే.గీ. ఖ్యాతిగ భద్రదాశ్వకేతు మాల్వ
 లమరుఁబడునాల్గువేలు ప్రా గపరదిశల
 వరుస వేయేసి యగు మాల్వవంత గంధ ?
 మాదనము లయ్యి లావృత మహియుఁ గూడు
 జాడ లెందును లక్ష నేరేడు దివి.

చం. ఆమరిన దిని చుట్టు లవణాబ్ధిముఖార్కవ సత్ప్రయుక్తి బ్ల
 య్ముఖ మహాంతరీక్షముల గైకొను కంధలయంత దీర్ఘమై
 క్రమమున రెట్టియై నెరయగల్గినకోట్ల వియైదు లక్ష లే
 డు మెఱయ దీర్ఘవిస్తృతి పటుత్వము లేకవిధంబునం దగున్.

ఉ. సూటిగ నిందు కవ్వల విశుద్ధ సువర్ణధరిత్రి యిర్వ దౌ
 కోటులు నిర్వదెన్నిది యకుంతిత లక్షలఁ జక్రవాళ యు
 త్పాటవమైనలోక మది పాటిగ నిర్వదినాల్గు కోటులన్
 పాటిలఁ గోట లిర్వదిటివైఁ బడి యవ్వల నండయుక్త మై.

కం. గర్తదక మాధారో
 ద్వర్తుల గతి మూఁడు పదులపై నై దగు వి
 స్ఫూర్తిన్ లక్షల దగు నిటు
 కీర్తి (ల?) విస్తృతము కోట్లు కృతి నేబదియా.

వ. చతుశ్చమంబు ? నట్టి సంఖ్యం బంచాశతోక్తి భూమం డలంబు బొక్క కైవ
 డిం గనుచుట్టు సూర్యాస్య ధోభాగ నీధియు వివరించెద.

సీ. గర్జితకము నరకములు శేషుని లోక
మిరువది నాలుగోట్లై సంగు దొంబు
దెనిమిది లక్షల నెనయుఁ ద్రిశత్పహ
స్రములు పై సంధుల నమరు సప్త
పాతాళపంక్తి డెబ్బదివేలు దానిపై
నినమండలము లక్షలిరువ దైదు
కోటు లవ్వటికిఁ గీల్కొను నువేంద్రాదుల
యధ్రువలోకపరిమిత మవిరళముగఁ

తే.గీ. బదియు నాలుగు లక్ష లేర్పడ మహర్షి
వన ముఖ జగంబు లవి వరుస నగు కోటి
రెండు నెనిమిది మఱియుఁ బండ్రెండు కోట్లు
నలువ లోకంబుదనుక నిట్లులవడంగ.

కం. ఘనతఁదగు నవలఁ గోటియు
నెనుబదిపై యాఱులక్ష లేఁబది కోట్టి
యనువున నూర్ధ్వ ధో భా
గ నిరూఢిఁ లోకపంక్తి క్రమమున నమరుఁ.

వ. ఇట్టి లోకంబుల నుత్తమంబగు భూలోకంబు నందు భరతఖండంబు రమ్యంబగుఁ
గావునఁ దత్ప్రాభవంబు రెటింగిం చెవనని సూతునిం గనుం గొని యెందువలన భరతఖం
డం బత్యుత్తమంబయ్యె విశవలయునని మునుబు కౌతూహలాయత్నచిత్తురై యడిగిన.

శా వ్యాభా హర్యతట ప్రసంగ సుకృత వ్యాదిప్త కాసారతీ
రాలోలనన్తః హేమసాలగత దివ్యానందసంవాసలీ
లా లావణ్య విమానరాజ శుభదొల్లాస ప్రభా దేహదీ
పాలంకార విలాస భావ్య దరహాసాంచన్ముఖ శ్రీధరా !

కం. సకాది యోగి మానస
వనజో దిత మిత్ర రుచిరవరచరణా (బాణ?)
వనజాతాకర తీర్థా
వనభూతా ! శేషశైలవాసభూతా !

పంచకామరము. విరించి వాసవాదివంద్య ! వేదవేద్య ! భూధరా !
చరాచరప్రపంచగర్భ ! సర్వలోకసాధరా !
కరారవిందకీలి తప్రకాశ పాండు సద్ధరా !
శురాపరేశ ! వాసితాపిపర్యతా గ్రకండరా !

వ. ఇది శ్రీ మదలమేల్మంగావేంకటేశ్వరవరప్రసాదనుకవితావిచిత్ర తుత్స గోత్ర
పవిత్ర మహాంకాళి అప్పకొండార్యచిత్ర సకలసుకవిసోత్రపాత్ర విషయగుణ

సమేత వేంకటేశ కవి సహాయ తే సమశ్లాన్వయపయఃపాథోధి పూర్ణనుధాకర తిమ్మ
 మాంబాకప్పరామాత్యకుమార సకలవిద్యజ్ఞనాథార శ్రీసత్సంగోతపవిత్ర అపస్తంబ
 స్మూత్ర సత్కవిప్రమాదానుసంధాయి రంగశాయి ప్రణీతందైన వాణివిలాసవనమాలిక
 యను మహాప్రబంధంబునందు నైమిశావాస మునిశ్రవణయు వేదశాస్త్రపురాణ సంహితా
 గణనయు బ్రహ్మస్వరూపానందతారితమృంబును ద్రిపాద్విఘాతీయును సృష్టిప్రకర
 ణాద్యచతుర్వ్యూహలక్షణంబులును ప్రాకృత వైకృత దశవిధ సృష్టిప్రకరణంబులును
 వాణిపరిగ్రహనిమిత్తనిర్గత చతుర్ముఖ పూర్వదేహ భవ యక్షరాక్షస సంఘా నీహార త
 మోఽష్టవంబులును వేదాది సకలవిద్యాసృష్టియును శబ్దబ్రహ్మ నిరూపణంబును మిథున
 సృష్టియందు నానావిధ పశుపక్షి మృగ గజాశ్వమనుజసంభవంబును, పిండోత్పత్తియు
 జీవజాతి గణనంబును సకలభూతపంచావతారంబును మేరుజంబూద్విష సంఖండ ప్రమా
 ణంబులును సప్తద్వీపా పద్వీప సముద్రప్రమాణ తదేనావాస జనాయుర్నిర్ణయ తత్త
 ద్వస్తునిరూపణంబులును గిరినదీనదసంఖ్యయుఁ బాతాళలోక ప్రమాణంబులును శింశు
 మార జ్యోతిశ్చక్ర విధంబులును సూర్యలోకప్రమాణంబులును పంచాశతోక్తి ప్రమాణ
 భూలోక విభాగ యోజనసంఖ్యానంబును నను కథలంగల ప్రథమాశ్వాసము.

ద్వితీయాశ్వాసము

శ్రీమద్దేహాంభోరుహ

ధామ ప్రేమానుగతసదావినుత శ్రీ

రామామోహనకర దే

హా! మహితోదార! వేంకటాద్రివిహారా!.

ప. దేవా! అచధరింపు మక్కుధికుండు చతుర్దశభువన క్రమంబు లెఱింగించిన భరత
ఖండ స్థిత పుణ్యస్థల నదీ తీర్థ ప్రభావంబులెట్టులని యడిగిన, శాసనాది మహామునుల
కా సూతుండిట్లుని చెప్పందొడంగె.

సీ. గంగాసర్వతీ కాళిండులుకొనిండు.

సరయూ శిలల్ శోణ వందభాగ

గండకి నర్మద కాశికి గోమతి

సుముఖి విశాలయు శోణ భద్ర

యరుణయు వరుణయు నశియు గౌతమి తుంగ

భద్ర మలాపహ భవహరిణియు

నిర్వింధ్య కృష్ణవేణియు భీమరథి పయో

ష్ణయు దాప సువహ దృఢద్వలియును

తే.గీ. దమన గరుడ పినాకిని తామ్రపర్వి

వైఖి మణిముక్తి ప్లతి వేగవతి సువ

ముఖిరి వాహుద సురస క్షముద్వలియును

క్షీరసదియును గావేరి సారసదులు.

పం. అలుపగు పుణ్యశైలములం బుట్టి హరిస్థల సంగతంబులై
యలఘు మునీంద్ర నేత్యములు సంచితధర్మ నిరూపణమ్ములై
తలంపం గనుంగొన న్నివంగ ధన్యసుఖాస్పద దీప్తవర్తనకొ
వెలయును భారతాఖ్య పృథివీ జనభాగ్య నిధానముల్ నదుల్.

ప. మఱియు వరుసగా హరిహర నిలయ పుణ్యతీర్థ నదీ నద మహిమంబులు నెప్పెద
సావధానులరై వినుండు.

కం. శ్రీ వైకుంఠమ్మనల

క్షీపనరుహసయన గొలువ శేషగరుడ భ

క్తావృ భజియుంపంగ మో

దానవకుండగు వాసుదేవుడ దాద్యాకృతియై.

నీ. అమోద నగరి పూర్వ హాత్మకుండగుచు శ్రీ
కరలీల (నుండు?) సంతకర్షణుండు
రమణీయమగు ప్రమోదమునఁ బ్రద్యుమ్నుండు
నమరు పూర్వహాత్మకుండగుచు నటుల
నొందు సమ్మాదంబు నందనిరుద్ధుండు
విధిలోకమున నుండు విష్ణుఁ డనఁగ
ఘనోప్ప సూర్యమండలమునఁ బద్మాక్షుఁ
డమృతాబ్ధి శేషశయానుండుండు

తే.గీ. వెల్లదివినిఁ దారక వితతసంజ్ఞ
నుండు బదరీపనమ్మున నొనర ధర్మ
సంఘ జనియించి నా రాయఁజాఖ్యుఁ డగుచు
సరునితోఁగూడి విహరింపు గరిమ మెఱయ.

మ. అది పుణ్యస్థల మాద్య మంచిత ఫలం బౌటన్ దపశ్చర్యచేఁ
బదిబుండై తగు మంచుగొండకడ సద్భక్తావనశ్రవణీయన్
గుమరై యోగనిరూఢతన్నిగులఁరేగుల్ పుణ్యతీర్థంబు లు
ద్భిదసంఘంబులు విస్తయం బెనఁగు రీతిం బొల్పు నచ్చొటునన్.

తే. గీ. వెంతఁ గేదారమున శిలాకాంతుఁ డీశుఁ
డమర నవ్యోన్యబోధ మహత్త్వతత్త్వ
యోగవిధవంబు చేనుండు యోగవినుతు
నేన భవబంధ హరణమై నేమమొసఁగు.

ఉ. తామరసోద్భవుండు సుకృతస్థల మెయ్యదియో తలంప ని
భూమి నటంచు నేమినిడ పూనికనచ్చటనిర్పఁ గావునన్
నైమిశనామమై మునిజనమ్ముల కున్నియం బుణ్యదంబు నా
నామహనీయ కాననమునందున శ్రీహరియందు నిత్యమున్.

కం. వెంగటఁ జెల్వగు కురుధర
ఁగిం గల పరపుణ్యతీర్థ నిర్మల సుకృతో
త్సంగాన్నద కారుణ్య
పాంగుండో హరినిఁ దలఁప నమరున్ శుభముల్.

మ. నరగంధర్వ సురామరారులకు నైవజ్ఞజేరఁగా రానిచో
స్థిరచక్రాఖ్య సరస్వతంబున హరిక్షేత్రంబునా నొప్పగున్
గరి, తచ్చాయలఁ జక్ర శార్ఙ్గ దర లక్ష్మీ దామ చిహ్నము లీ
లరహిన్ బెక్కుగు మాపుల నైలఁగు సాలగ్రామ నామంబులన్.

తే. గీ. ముక్తిసగరములకు నెల్ల మొదలిదొ న
యోగ్య సరయూసదీతర యోగ్యభూమి
రాఘవాఖ్యం జెలంగు శ్రీరమణుడవట
నేవకాభీష్ట దాయుయై శిష్ట వినుతి.

చం. విధిముఖ దేవతాస్తుతుల విశ్రుత చారు సురూప మొప్పుగా
సుధ నిశ్చయ లే నగవు సౌంధగు మోమున దుష్టునాశన
ప్రభవభూత లోకహిత భాసురచర్య వసించు నెప్పుడు
మధురను చాలకృష్ణుడన మాటికి నేవకకోటి బ్రాచమణ్.

కం. వరసౌఖ్యదమగు మాయా
పురమున మధుసూదనుండు పాబుపగు భక్తి
స్ఫురిత మతికానెవించిన
నరులకు సౌఖ్యప్రదాయి నా ముని వినుతి.

కం. సగరతనూభవ భస్మము
తగ గంగా జలముగలియఁ దపమొనరింపక
నగచావుండు తలఁదార్చెన్
భగీరథు (ని ?) మెచ్చి నలువి పంపినదానిని.

ఉ. అవృత నుండియొక ఘమఘమార్భటి శీతనగంబు మీఁది క
త్యవృత తచ్చిలావయ తలోపరిభాగ వికీర్ణ తూర్ణ దీ
వ్యవృత మన్నతి ప్రకట భంగ సురంగ దభంగవైభవో
ద్యవృతుల ప్రవాహ బహుధాగతు లల్లన నుల్లసిల్లఁగన్.

శీ శుక్రయోగ్యాయాకృతాభయై విభ్రమా
దభయై యూర్తి యుగభ్రయగుచు
ప్రమదయై శోభితకుముదయై శ్రీతముని
శమదయై విబుధసంభ్రమద యగుచు
ఖ్యాతయై హరి పదజాతయై హతదోష
జాతయై సుగుణసంహత యగుచు
హరియై సజ్జనాధారయై జహ్నుకు
మరియై లోకోపకార యగుచు

తే. గీ. వెలసి విలసిత జలచర కుల కలకల
లలిత విహగ సమాకుల కలిత తట సు
ఫలిత తరుకుంజ పుంజ నిర్దళన చలన
రణనవేగాతిదాంతి సౌరప్రపంతి.

చం దరదురు శ్రుండరికి విశద స్ఫుర దుజ్జ్వలదాతపత్ర చా
మర పరరాజహంస యసమానకనఘనమీనసాధనో
త్కరమకరీతురంగమ సకాశవనస్థమదే భయక్తసా
గర కలుషాది వారణ వికస్వర వాహిని వాహినీ స్థితిక్.

కం. చెంచి భగీరథు రథము పి
ఱుందనె చనుచెంచి సుకృతరూఢి మహిభృ
న్నందనతను భూతిచయం
బుం దడుపుచు వారి సనిపెం బుణ్యగతులకుక్.

శా ఆ గంగాతటిసీవరంబు హిమశైలాగంబు నందండిపు
ణ్యాగణ్యస్థితి నాశ్రతావలికి నిత్యానందముగ్గూర్చ యో
గ్యాగరమ్ముగ నాజగత్పతికి నీహావే హరిద్వార భూ
భాగం బందుం దనర్చెం దద్దనఘృణా పారీణతక్ బొల్పుచుక్.

కం. దేవనది యా జగత్పతి
పావన చరణములకెఱంగి పటుసూక్ష్మంబై
యీవల వెడరెం బ్రకాశత
నావిధమున నది శతాధ్వయై విలసిల్లెక్.

చం. సరసిజ సంభవుండు మురళాసనుం గూర్చిభజింప నర్హు
ధరణి మదిందలంచి ప్రమదంబున గంగతటిం గ్రతుక్రియా
పరుండగుటక్ బ్రయాగ మనం బ్రస్ఫుటమయ్యెం దదీయధాత్రి 4
వరుం డల ధాతయాగమున వత్సలతక్ బాడసూపె నేవునక్.

తే. గీ. అటులం బ్రత్యక్షమై వర మమగు మనిన
నీత్రివేణి మకరమున నెవ్వరేనిం
గ్రుంక భవబంధ మణిపుమీ ! కువలయమున
నిలిచి మత్కృతుపాలన మెలమింజేయు.

కం. అని వేడిన నలినజానకు
వనమాలి వరంబు లాసంగి వర గంగా యా
మున వారి సరస్వతిం గూ
డినయెడ మాధవసమాఖ్య తేవ నిర్మలక్.

సీ. సంవర్తవేళ నాశనము నందనిదయ్యు
నఖిల తీర్థాస్పదమయ్యు వరణ
యసి యను భునులం బెంపెసంగం గూడెనదయ్యు
4విశాలాక్షీశ్వరీ పతికిని

దివ్యతారిక జపస్థిర బుద్ధి కనువగు
చోటయ్యుం బను పక్షికిట మృగము
లైనను మృతించెంద నపవర్గరమ నొందఁ
గల మేలిమైన యాకాశి యందు

అ. వె. నొక్క పుణ్యతీర్థ మొప్పు విష్ణుఁడు గాంచి
యెలయు విస్తయమునఁ దలఁ గదల్చు
గర్జ్మహుష దానికడఁ బడి మణికర్ణి
కాఖ్య తీర్థమయ్యె నందు మీఁద.

కం. ఉత్తరవాహిని యగుచును
హత్తర శ్రోశంబులెదు నగు తద్భూమిన్
హత్తుగ వలగొని గంగ తు
భోత్తరముగఁ బలుచే ముని సురోత్తమ లెంచున్.

ఉ. ఆవరణము లెన్నిదగునట్లు గజాననుఁ డష్టదిక్కులన్
భావన దుంతి ముఖ్య పటు భద్రవరాఖ్యులఁ గాన దుర్గలుక
భావజశ్రోతవాంశజుఁడు భైరవుఁడున్ బెరివారిఁ బ్రోచుచున్
గావలి యై వెలంగఁదగు గానిని భోగశయాన నామతన్.

కం. నెలకొనియె గంగ గ్రుంకిడి
జలజాక్షుని విశ్వనాథు సందర్శింపన్
గల యనఘు లిహపరమ్ముల
విలసిత సౌఖ్యములఁ గాంచి వెలయుదు రెలమిన్.

చం. గయుండను వాఁడు రాక్షసుఁ డఖండిత సత్వసమగ్రుండై ప్రహ్లా
భయ మొదవంగ బాధ లిడఁ బద్మదళాక్షుఁ డెఱింగి వానిపై
రయమునఁ జేలి వెన్నద లిరాలున ప్రవేయుచు వాని వక్ష మ
త్యయ పదపీడ చేసి విచితముగ నిర్భా మనుల నుతింపఁగన్.

కం. ఆపు డగుర విష్ణుదేవుని
విపుల పదస్పర్శనమున విద్యాయుతుండై
యపరిమిత చరితు నమృతుఁ
గృహాయుతుఁ బొగడుచును బల్కెఁ గేవల మైతిన్.

ఉ. నీ పదపద్మసంగతి ననింద్య చరిత్రుండనైతి నిప్పుడి
వే! పరమాత్మ సద్వరము వేడుక నాదగు వత్స నీమ నీ
వీ పగది న్ననించి సురలైభభింపఁగ నుండి తిండ భిం
దోపిక నెవ్వరే నిడిన నున్నతిఁ దత్పితరుల్ వెలంగఁగన్.

చం. అనపుడు మంచిదే యనుచు నబ్జజ శంకర కాద్రి కేయల
య్యిన శని చంద్రు లిందుండి గణేశుఁ డగన్మృతఁడూ నశ్యపావి స
న్మనులట సంఘోపంక్తు లిడఁ బూన్చి గదాధరుఁ డట్లు నిల్చె భూ
జన పితృకోటి ముక్తి గనుచాయ నయంబగు నగ్గయకొదగక.

తే. గీ. ఆట శమీప త్రమంతైన నాగమోక్షిం
బిండమిడ సభగోత్రజుల్ వేర్చి నూఱు
నొక కులమువారు వైషల్య మొనరఁ గాఁతు
రచటి మహిమంబు పొగడ బ్రహ్మకుఁ డరంబె!
సీ. అటఁ బ్రేతగిరి యన నసనీధ్ర మొక్కటి
ఫల్గుని నది చెంతఁ బరిభవిల్లు
మును రాముఁ డట నిజజనకుని మృతి విని
పిండ ప్రదానంబు వేర్చి జేయ
నరుదేర, గయయందు నావరణము చేసి
పాలకుల్ పో నిమిషతియ నవలఁ
బేర్చిమైఁ గయినేసి పిండము లొగ్గునుటకు
గయ జిహ్వఁ జాఁప వీరక న్య చింప

తే. గీ. నాలుక వెలార్ప జిహ్వ విహీల మయ్యె,
మున్నె యిసుమున ఫల్గుని సన్నతాంగి
నీత పిండము లిడినచో భూతలేశుఁ
డిడఁగఁ బితరులు రాకుండు పెంచి యతఁడు.

కం. విమి నిమిత్తము రారన
భూమిజ యిడుటచటి యేరు పూనికఁ బలుకక
రామామణి ఫల్గుని నట
భూమిక గుప్తముగఁ గోపమునఁ బల్కెదగక.

కం. అంత గయాపాలకుల
త్యంత భయభ్రాంతి నిటుల నభిల జనుల్ కా
వెంట రిటు వలవడని భూ
కాంతుని వేడఁగ శుభగయఁ బిండ మిడక.

కం. ఇప్పుడు సీతారాముల
యొప్పందము నెఱుంగఁజేయుచున్నది యదియుక
జోప్ప మరు రామగయ యనఁ
బెప్పఁగఁ డర మే! తదియచిర మహిమంబులే.

శా. రంగ త్తంగతరంగసంఘములు తోరంబై కడు నేడుకన్
గంగా వాహిని రా సముద్రుఁ డతిలోకంబౌ పృవాహంబు నా
గంగా లేక హరిం దలంప నది పోకన్ వేయి పాయల్లి డిం
దంగాఁ జేయుచు విష్ణుఁ డందు నిలిచెన్ దాసావన ప్ర క్రియన్.

కం. గంగ శుభాస్పద యనిత త
రంగిణి యఘహారి తీర్థరాజం బేత
తృంగమ మెంతయు నొప్పగు
బంగారము పరిమళమునఁ బాటిల్లు గతిన్.

కం. మనువులు మును లఖిల సురల్
దినమున్ సేవించు రట్టి తీర్థోత్తమమున్
మననునఁ దలంచిన శుభమగు
మునుకడలం గలుగు టరుదె మోక్షం బెలమిన్.

ఉ. ఎవ్వఁడు గ్రుంకు నయ్యెడల నెవ్వఁడు మాధవుఁ గాంచు థ క్తిమై
నవ్వమలాత్మ వంశకరులౌ పితరుల్ ఘనపుణ్యలోకముల్
నివ్వటిలింగఁ గాంతు రకని న్నటి పుట్టురు చూడఁ గ్రోలుడున్,
నవ్వుల కైన నెన్నఁగ ఘనంబగు పాపము లూడు నన్నియున్.

ఆ. పె. తలంచినంతఁ దీర్థములఁ గ్రుంకు ఫల మగు
నవటి మట్టి సుదుటు నమరఁ దాల్చఁ
దలను జలకణములఁ జిలికించి కొననెల్ల
పుణ్యగతులు గల వగణ్యగరిమ.

సీ. ఈహిమ మేషాదిగా మాసముల్ పండ్రెంటుఁ
గృష్ట గోదావరి ధృతి సరస్వ
తీనది వేతవతిన్ దుంగభద్రదార్క
భవలం దమన సరయువున భీమ
రథిఁ దామ్రపల్లి నారసి రేవ నిరసించి
యఖిల లోకుల యఘం బణించి యిట్టి
నదుల తీర్థము పావనము చేయు క్రమమున
నా గంగ కైన్మంగ నజుని వశమే !

తే.గీ. నదులలో గంగ మేలండ్రు త్రిదశవరులు
తత్సమంబగు తీర్థంబు దలంప విష్ణు
మూర్తు లయిన సాలగ్రామముల నిమజ్జ
నాంబువుల కాక యెందు లే దరసి చూడ.

కం. సూర్యునికి ద్వష్ట పులికి

నార్యస్తుతి బుట్టినట్టి యముని చెలియ ల
య్యార్యాధి పనుత చరణు న
వార్య మతిం గూర్చి తప మవశ్యకం జలివెన్.

కా. కాళిందీ ప్రతనిష్ఠకున్ హరి నిజాకారక్షుర స్వచ్ఛినన్
బాలారక్షిము సన్నుతింపుచు నెదన్ బట్టెన సిగ్గొండఁ గా
హేలాదృష్టిఁ గనుంగొనం దెలిసి నీ యిష్టార్థమున్ గూర్తుఁ జా
మ్మి! లీలాకృతి నీ తటముననె నెమ్మిన్ బుట్టి యెప్పట్టునన్.

కం. అనవిని కాళిందీ నది

మనమున ముద మొదవ హార్యుండలమున నుం
డి నిగిడి కళింద శైలము
నినుపుచుఁ బ్రవహించి గంగ నెమ్మిన్ గలనెన్.

సీ. యమునకుఁ బ్రత్యక్షమైన యాకృతి జగ

త్పతి యవంతి పురి నతిశయిల్లె

నదియగును మధుర యట్లుకవర్గదం బాటె

గనుగొను జనులకు నొనరు శుభము

లబ్ధియుండఁ దంత గృష్ణావతారము నొంది

జలధి మధ్యమునఁ ద్వష్టమృతు చేత

వితతమై తగు ద్వారవతి యాదవేంద్రుండు

డంబగు నందప్రజంబు నందు

ఆ. వె. గోపికా ప్రియుండు నా పట్ల బృందావ

నంబు నందుఁ జెలంగు నంజనుతుండు

ననంగఁ గాళియప్రహదావని గోవిందుఁ

డగుచు నమర నేవకావనతను.

కం. గోవర్ధనమున గోపతి

గోవల్లభుడైన శారి గోమంతమునన్

తావనత భక్తలోచనుఁ

డై వెలయు భవఘ్నమున మహత్త్వము వెలయున్.

తే. గీ. గోపపురి గోపతి యనంగఁ గొమరు మిగుల

నమరు, రాముండు చిత్రహాటమున, రాక్ష

సఘ్నుఁ డుండు నంద్రామచర్య, రామ

భూమి, జానకీ ప్రియుండుండు భూరి మహిమ.

కం. భాసుర పుణ్యద మైన ప్ర
భాసం బను తీర్థ ధరణి బద్ధదళాక్షుం
డా సక్తి విష్ణుమూర్తి య
నా, సురసుత మహిమ వెలయు నవ్య స్ఫూర్తిక.

కం. శ్రీ మార్చంబునఁ గూర్చం
లై కవ్యపుఁ గొండ తాలుపన విలసిల్లెక
జోకక దులభీవనమున
శ్రీ కరగతి గది యనంగఁ జెలఁగున్నపామక॥

సీ. శైలోత్తమంబగు నీలావలమ్మున
నలువకుఁ బ్రత్యక్షకలనఁ బొసఁగి
పురుషోత్తమాఖ్య నద్భుత మహత్త్వంబునఁ
గను కట్టి, వినుతించి వనజభవుఁడు
బహు నివేదనములు విహితోపచారముల్
గావించి లోతైక పాదనమగు
నా శ్మితమున నెవ్వరంతర జాతి భే
దము రెంచిరేని యిడుములు గాంతు

తే.గీ. రనుచు భగవదనుజ్ఞ సయ్యమునఁ గాంచె
నవటి జలనిధి నెక్కాలమైనఁ గ్రుంక
శుభము లిహపరసౌఖ్యముల్ విభవ మెసఁగు
నందుఁ గలదొక్క సరసి పుణ్యతను మెఱసి.

మ. దశమై యంతటఁ బద్మకల్ప సమయాంతంబందుఁ బుణ్యాస్పద
స్థల మిచ్చోనని యాత్మలోఁ దలఁచి యింద్రద్యుమ్న భూషాలుఁ డి
చ్చల నీలావల పుణ్యతీర్థమున నాశ్చర్యముగాఁ గాకి క్రుం
కి లనదైవభరి రాజహంసమగుటల్ గీర్తింప విను నెవ్వరక.

కం. నీలావల విభుఁ గొల్వఁగ
హాళిం జనుడెంచి విష్ణు నచ్చటి గిరిపై
నా లోకింపఁగ లేమిక
జాలా సంతాపమంది జనవిభుఁ డంతక.

మ. తపముం జేయఁగఁ బద్మకల్ప మగుపంతక థారుణీ చక్ర వ
ల్ల పయారాశి మునుంగఁగా నృపతి లీల స్త్రీలశైలమునక
నిపుణుండై కమలాక్షుఁ జక్రధరుఁ డర్జితం దవశ్చర్య చే
నపుడా శ్వేతవరాహ కల్పమగుచో నా థారుణీ భర్తతోక.

కం. నురలచె “యంబుధి లోనకొ

దరంగములఁ గూడి రత్నదారులు వచ్చెన్

హరికరుణ గా నెఱుంగుచు

స్థిరమతిఁ దన్నూర్తిఁ దానఁ జేయుము భక్తికై”

సీ. అని పల్కుటయు నట్లు యవనీశ్వరుఁడు దరి

చేరిన దారులు నారసి కడు

సంతసమునఁ దెచ్చి యంతటి పుణ్యుండో

దీన నేనవ్విష్ణు దేవుఁ జేయ,

నని చింతసమునాయ హరి యటు కొక్కవ

క్షంగి యై వచ్చి పొసంగఁ జేయు

దా వరణమ్ములలో నదినేయునంతకుఁ

జూడకు మని పల్కి వేడుకలరఁ

తే. గీ. బెక్కు దినములు నేయచోఁ బేర్చెఁగర ప

దాంగుళము లానఁ గూర్చిని యవుడు నృపతి

తొంగిచూచిన, నతఁడు తొలంగి చనియె

యవుడు వగనొందు నృపతితో నభవాణి.

కం. వానిక బలభద్ర సుభ

ద్రా సహిత జగత్పతిని ముదంబున నిల్పిం

గా, సమకొను మటు లుండుట

కా సరిసిజనాథనకుఁ బ్రియం బన, నతఁడున్.

వ. తద్దారు కేషంబునఁ బురుషస్తంభంబు నా నేసిన స్తంభంబును దద్విగ్రహంబు లగు నగ్నిరియందు నునిచి యప్పుడు—

చం. నలువ యెఱింగి తెల్పిన దినంబున శ్రీకరునిక బ్రతిష్ఠ యే

సలిపెద వందు నచ్చటికిఁ జయ్యనఁ బోవఁగ దేవ మాని తో

నెఱిమి వసించియున్న పరమేష్ఠి నృపాబునిఁ జూచి యా తపో

బలయత ! యీశ్వరాక యిటు పృస్ఫుటమయ్యె మదియ మృదగతిక.

ఉ. నీ విటువచ్చు సంతన యనింద్యచరిత్ర ! యనేక కాలమున్

పోవ, విదర్భరాజు హరిఁ బూనిక నీలగిరిక బ్రతిష్ఠ మే

ధాన్తిధి చేసి తత్సరము దా పరిపాలన నేయుచున్నవాఁ

డో విమలాత్మ ! నా, నవుడు నుర్వి విధండు విధాతతో ననున్.

కం. ఏ నానరించిన దేవుని

నేనె ప్రతిష్ఠించు సుకృత మీపె ! మహా త్మా

గీనుత యని ప్రణామి నచో

నా నారదుఁ బంపె నట్టి యనువాసరింపన్.

చం. అతఁడు తపోబలమున గజాశ్వరథావళిఁ జేసి మైరి ధూ
పతిఁ దఱిమించి వేటై గృహపంక్తు లానర్చి జగత్పతిఁ రమా
యతు నటనిల్పఁ జో, వలవదుండెద నిచ్చట నంచు సత్కృపా
మతి విలసిల్లి నమృతుఁడు మానవనాథునితో ముదంబునకొ,

సీ. పలుకు డింద్రద్యుమ్నుఁడలఘుచింత వహించు,

నీవు కట్టిన గృహ నివహమునను
ప్రతి హాసము నేర్పడ సత్కృతముల్
వనియింతు, నేవించు వార లవట
మద్దర్శన ఫలం బమరఁగఁ గైకొందురు
నని, భగవంతుఁ డిట్లాడి పతిత
పావనుఁడొ జగత్పతి డొలికా యంత్ర
మా రభోత్సవము జ్యేష్ఠాభిషేక

లే.గీ. మాదియైనట్టి విభవములతఁ డొనర్పఁ
బ్రబలి దారుపర బ్రహ్మ భవ్య నిగమ
వాక్య వైఖరిఁ గను పట్టె వసుధ యందు
నట్టి పురుషోత్తముని నేవ యమృతపదము.

కం. ముదమున భూపతి గుంకిడ
నది యింద్రద్యుమ్ను సరసి యనఁదగు ప్రళయం
బాదవ వటపత్ర శయనునిఁ
గదియం జని కాంచెనట మృకండజుఁ డెలమికో.

కం. వినఁ డచ్చట మార్కండే
య నిరూఢాఖ్యాతి నర్థ మనువగు సుకృతం
బసఘం బత్యద్భుత మా
వనధి దరికొ నీల కైల వైభవ మరయకొ.

లే.గీ. అవట మృతిఁ జెందు జంతుకాయములు పూతి
గంధరహితము ల్ శంఖచక్ర ప్రచిహ్ని
తాస్థి పంక్తులునగు నట్టి యద్భుతములు
గలవె ! యందేని మోక్ష మార్గము నరయఁ

లే.గీ. సింహగిరి యందుఁ దగు మహాసింహుఁ డనఁగ
శ్వేత కైలమునందు నృసింహ రూపి
యౌ యహోబల గరుడ కైలాగ్రముల ను
దనరు దపనీయకశిపు మర్థనుఁ డనఁగ,

- మ. భవనాశీ నది పాపహారి యగు తత్పారాపనికదద్దుకాన్
నవరూపంబుల నారసింహులు జనానందమ్ముగా నుగ్రరూ
ప వరజ్జ్వలలు గల్గువారు గలరా పట్టిన్ రహస్యుఁడు లౌ
నవదాతాబ్జదళాక్షు దివ్యకథ లాహా ! యెన్నఁగా శక్యమే !
- మ. ఘటికాద్రిక దశమావరించు మునులం గావన్ సమీరాత్మజున్
బటుసత్త్వస్వితు నిల్పి సప్తబుధులన్ బాలింపఁ బ్రత్యక్షమై
నటనన్ శ్రీ సరసింహదేవుఁడు బుధానందమ్ముగాఁ జెల్వగున్
దృటికాలమ్ము వసించు మానవులు తృప్తిన్ గాంతు రద్ధారుణిన్.
- సీ. అనఘుండౌ గౌతముండౌ శ్రీమాంతరమునఁ
లిత్రలిఘల పూజ వేర్చిజేయ
నీవార సస్యమ్ము నెమ్మిఁ బోగిఁది యొనర్చు
దిసము మధ్యందిసమనకు నొదవు
తన్నహ త్వమునకుఁ దాళకిందుఁడు పశు
వై వచ్చిమేసి సంయమి పరుండు
తృణముచే నదలింప భృతిచెడి కూలిసఁ
గటుకటపడి మునిగణపరులకుఁ
- అ.వె. చెలుప శంభుశిరమ నెలవగు గంగ ని
య్యాయుమీఁదఁచెమ్ము హత్యతొలఁగు
ననుడు జూనియట్లు, నా సహ్యాగిరి యందు
శివుగుఱించి తపము నేయుటయును.
- సీ. హరుఁడు ప్రత్యక్షమై యతని కిష్టమునర్ప
గంగఁ బూనుతెఱంగెఱుంగ లేమి.
నాదుంబురపు వేల్క నందమై నాసికా
లిలముల నల్లన మెలఁగ విడువ
నచ్చొట సహ్యాద్రి త్వంబకంబనఁదగు
నాగంగయుఁ బ్రవాహ మడర వడఁ
... ..
... ..
- తే.గీ. గంగ కటమున్న వచ్చుటఁ గలిగె వృద్ధ
గంగ యనుపేరు గౌతము కతనఁజేసి
గౌతమీనామ, మయ్యాయుగైకొనుట ను
వినుతి గోదావరి నామమును బొసంగె.
- కం. భాగీరథి జాహ్నువి యన
నా గంగాతటిని కాశియందు వెలసి తా
నాగౌతమిఁ గలియున్ సిం
శోగతుఁడై గురుఁడుమెఱయు నయ్యబ్ధమునన్.

అ.వె. రిక్తరుచిని బుష్కరత్రయంబున నాసి

కా త్రియంబకంబు గదిరి జలధి

గలియు వృద్ధిగంగ జలము లంతర్వేది

దనుక నుడు నురలు మునులు పొగడ.

వ. అట్టియెడ గుంకులిడు జడులైన నిహపర సుఖంబులం బడయుదురు. తర్పణక్షులూనర్పణ దత్తితరు లక్షయపదవిం జెందుదురు. ఇష్టుశానది యుభయ తటంబుల బహువివృష్టలంబులు గలవు. గరుడఃపదసంగమంబున వాసర యనందగు నచట సరస్వతీ భజనంబు విద్యాప్రదంబగు, గౌతమండు కుశచేద బహు నడంచినయెడ గు శశర్పాంబును పుణ్యస్థలంబయ్యె. మునెగణంబులారాధింప నందఱికి నన్నిరూపులై విరాపాక్షుండు ప్రత్యక్షుడైన కతంబున గోటిలింగస్థానంబునం బరగు. సకల వేదోపనిషత్సారంబులగు మంత్రంబుల మునివారంబులు నారాయణుడై వారంబు నేయుటంజేసి మంత్రకూటంబును, ప్రజీతాసంగమంబున గాలగళుండుండుటంజేసి కాశేశ్వరం బనందనరు, నారామచంద్రుండు సీతాసమేతుడై పంచవటంబున నుండుట భద్రావలంబున దదీయవిహారచిహ్నంబులిపుడుం గనంబడు. పదంపడి సీతావియోగంబున శపియించి దేవమునిపార్థికుండై కబరీ తీర్థసంగతిం బని త్రంబునని గోదావరి ననుగ్రహించి నిజభనుష్కృతీచే మార్గం బేర్పరించిన నంది తంబుగ రామప్రభావసూచకంబై కబరి గౌతమిం గలసినయెడ యలిసుకృతప్రద మగు మఱియు సరసిజభవనవనస్థానంబగు ధర్మపురి రామేశ్వరసన్నిధి బ్రహ్మ శిర్ష యమ శ్రోతా శేషహృదాది పుణ్యలాంఛనంబులం బరగి యుండు.

కం. ఆ ధర్మపురిమహత్త్వము

సాధు స్తవనీయ మమిత శాశ్వత మగుటక

వేదయును దెలియనేరం

దాధరం దగు యోగవృక్షరి యంచిత లీలక.

కం. నందిత విబుధుడయ్యా

నందనసేనుడు బుధజనప్రియుడై యా

నంద ఫలప్రదవిభవా

మందవిహారతం బొసంగు మహనీయరుచిక.

కం. ధృతి మలిన హరియగుటక

గృతశాశం బనంగ వెలయుం గేవలభాసం

గతుడగుచుం బాపహరుడన

నభిశయెడగు నేవక ప్రజాభీష్టుడుడై.

కం. లలితాంధ్రభూమి శ్రీ కా

కుశమున సంధ్రపతి యనఁగ గోవిందుడు ని

ర్శల చర్యదనరు తెర్దిక

ఫలయాపంబగుచు భవనభాసుర మహిమన్.

చం. జ్వలఁగడు పాపసంగతులు హింసకులున్ గతితుల్ తమంత దా

రలవడ నాథులంబు గన, నందు వసించిన, పుణ్య మూర్తులై

వెలయఁగఁ బాండురంగమున విధ్వలనామ మురారి యొప్పు ద

ల్లలిత మహత్త్వ మెన్నఁగఁ గళానిధిజూటున తైనశక్యమే !

చం. తనభుజియించు శేషు నిల ధారుణిభృత్వర రూప మొందఁగా

ననిలుని వాడుచే నొదవు నట్టులానర్చి రమాసఖుండు శ్రీ

వనిత తపము మెచ్చి నుతవైఖరి వక్షమునన్ భరించె భ

క్త నికరసౌఖ్యదాయి యనఁగాఁ దగు వేంకటనాథుఁ డయ్యడన్.

.శి. అంజనధర గరుడాహార్య వృక్షశైల

నారాయణాద్రి కనక శిఖరులు

నీలాద్రి చింతామణి గిరి వైకుంఠాద్రి

వారాహ వృక్షశైలమేరు గిరులు

సింహాద్రి తీర్థాద్రి శేషాద్రి పుష్కరా

చల వేంకటాద్రిలు నెలమి శ్రీని

వాసాద్రి శ్రీశైల భాసుర సంజ్ఞల

గుణకృతనామముల్ కోట్లకొలది.

తే.గీ. కడఁగి పాతకవయములు గ్రాచువలన

సమృత మైశ్వర్యము నొసంగు నందువలన

వేంకటాచల నామంబు వెలసె మిగుల

నచటఁ గల్గు భృథానతీర్థాళి వినుఁడు.

అ.వె. స్వామిపుష్కరణియు స్కందభారయు దేవ

తీర్థ పాపహరణ తీర్థములును

దురితహరమైన తుంబురుతీర్థ మా

కాశగంగ యనఁబ్రకాశకములు.

వ. గిరిపాదంబునఁ జక్రతీర్థాదృష్టాదశతీర్థంబులును మార్కండేయపాండవ
తీర్థంబులును, ఆరుంధతీర్థంబును మణియును—

కం. ఇవి మొదలగు శుభవిభవా

త్యవిరళ సార్థ త్రికోటి యగు తీర్థములన్

నవకాంక్షన తరుకునుమో

ద్భవ గరిమన్ మేరుసమతఁ దద్గిరి యమరున్,

- కం. విరివియు నిడివియుఁబొడవును
తిరుమొప్పఁగ నేడు నెనుబడియు నాలుగు రెం
డురుతర యోజనముల చే
నిరవొందుకొ దత్ప్రభావమెన్నఁగవశమే.
- కం. శ్రీ వేంకటగిరి మహిమం
చా వేలుపుఁబెద్దయైన సభినుతి నేయం
గా వెరవెఱుఁగఁడెంతయు
శ్రీవైకుంఠంబె యది విశేషఫలదమై.
- సీ. మున్ను శ్రీవైకుంఠమున కేగి నారదుం
డట నుండి కృష్ణులు సరుగుఁడెంచి
తన కెదురైనట్టి మునికదంబముఁ జూచి
వినుఁడు రమాసఖుం డసఘమూర్తి
దేవుఁడు వైకుంఠ దివ్యవిమానాధి
మాడుఁడై విరజయు రుచిరసరసి
గతిఁ దన్ను భజియింపఁగా కేషగిరి మీఁద
నున్నవాఁడని తెల్ప విన్నయట్టి
- తే.గీ. ససక శుక జానుదేవాది సంగమమిందుగ్రి
లుత్సవంబున నట కేగి యుచిత రీతి
నా జనార్దను భజియించి రట్టి విష్ణు
నేవ లిహపర సౌఖ్య శుభావహములు.
- కం. గంగాది దివ్య లీర్థిము
లంగజహరముఖ్యదేవతాళియుఁ దచ్చె
లాంగణము న వసియించు ను
సంగతి హరిపాదభజనఁ జరితార్థకమై.
- కం. గిరి కభిముఖమై ముగ్ధిక్రీడ
సరసత జనవినుతి నేయ సకలశుభంబుల్
వరికింతు రనిన హరిఁగను
వరమ చుహాపుణ్యమెన్నఁబ్రహ్మకుఁ దరమే !
- శా. క్షీరాంశోధి జనించి యంచిత తపశ్శ్రీ వేంకటాధీశ్వరుకొ
గారాబంబునఁ బెండ్లియాడుటకు నై కల్యాణ శుద్ధాకర్
చారాంచత్తట కుంజపుంజ విలసత్పాటీర వాటి కుటి
వారాధార నుగంధ బంధుర తను వ్యాపారహేళాగర్హి,

కం. వలను గ నలమేల్తుంగక

గలుముల చెలిం బెండ్లియూడి కంజవళాక్షుం
డలరుం టెలువగు సాబగున
నిల్పైఁ గల్యాణ వేంకటేశ్వరుండనఁగక.

వ. తత్కారణంబున క్రీవేంకటపతి రమా సక్తుడనఁ బరగు.

తే. యాదవాప్రియు నారాయణాద్రి యనఁగ

నమరు నగ్గిరి మాని జవనానాను
రక్తిఁ బొలుపొందియుండు నారాయణుండు
తత్ప్రాంభోజభజన మశ్వంతకుభము.

కం. తిరునారాయణ పుర మనఁ

బరగిన తదాధితిఁ గల్గు పాండురకాంతి
స్ఫుర దురు మృద్ధారణ మన
నరులకు నారోగ్య మఘవినాశనము నగుక.

సీ. నలువ యజ్ఞమునేయ వెలయు సత్వవ్రత

క్షేత్రమునక హస్తిశిఖరి మీఁద
వేగవత్సత్తరభాగావళిక ధాతృ
వరుండైన తద్యజ్ఞవాటమునను
హరిపారెల్చి నాకాంచి నబ్జాక్షమూర్తులు
కమలాక్షుండు యధోక్తకాగి మణియుం
బరమేశ్వరుండును చాండవదూత మ
ధూన్మన నృసింహుటాగి ద్రివిక్ర
ముండు నయ్యష్టభుజుండు పృవాళ వ
ర్ణుండు దీపాభుండు నిండువేడ్క

తే గీ. నుండుదు రయోధ్య కాశియు బొప్పకాంచి

మొదలుగా సత్పురముల విదితసుకృతి
మహిమ లత్యద్భుతంబులు మదనవైరి
వెలయుఁగామాక్షిలోఁగూడి వేడ్క నచట.

కం. వినుండట గృధ్రసరస్తట

మున మున్ను జటాయువునకు మోక్షప్రదుండై
తనరారు విజయరాఘవుం
డనుపమధృతి వెలయు నేవకానందగలిక.

మ. స్రుత సమ్యగ్గుణ! శాలిహృతాత్మఁడు తపస్సుస్ఫుర్తి భజింపఁ బ్రక
ల్పితలీలఁ విపులాంశజఁ గనకవల్లిఁ బెండ్లియై సంతతా
తతవృత్తాఽప వివాశనాఖ్యపరతీర్థ స్వార్థచారిత్రిఁడై
ధృతమాహాత్మ్యఁడు వీరరాఘవుఁడు నాదిపించు వీక్షాటవిఁ.

కం. శోభాద్రిఁ దుంగశయనుఁడు
భ్యాతి గజస్థలమునకొ గజార్తిస్నుండుకొ
భాతిగ బలిపురిలో సరి
వీరి మహాబలుఁడు నుండు శ్రీకరలీలఁ.

తే.గీ. భక్తిసారమునకొ జగత్పతి వెలుంగు
నైంద్రమున దేవదేవేశుఁ డనఁబొసంగు
మహితమున పద్మనేత్రిఁడు రహిఁ జెలంగు
స్వర్ణమందిరభూమి నువర్ణుఁ డమరు.

సీ. ఝిల్లికావనమున శ్రీముష్ణదమున?
సారమా మణిముక్తతీరభూమి
వృద్ధాచలముచెంత వెస నిత్యపుష్కరి
జీతటమున శుభభ్యాతిమెఱయ
ముసులెల్లఁ దపములిమ్ముగఁ జేయవారల
రహిఁ బోవ శ్వేతవరాహమూర్తి
దనుజు పారశ్యాత్ముఁ డునుమంగ శంఖ చ
కృకరముల్ పిఠిఁడిచక్కటిని దాఁచి

తే.గీ. వాని నటఁగూర్చిధరదాల్చి మానితముగఁ
జరణయుగి రసాతల మురస్థలమునొకట
కుప్పగించుచుండల్లెల కొమరుమిగుల
నున్న వాఁడిప్పడిందతొచ్చిన్న లెఱుంగ.

కం. శ్రీముష్ణమహత్స్వంతా
తామరసజుఁడింపుతోసదా కొనియాడుకొ
భీమజ్జన సుకృతఫలం
వామహి నశ్వత్థనేవ లలిసుఖదంబుల్.

కం. వి దిసమైనకొ వారం
బేదైనకొ రాత్రియయిన నే వేదైనకొ
మోదంబున భజించిన
నా దివ్యాశ్వత్థమొసగునఖిలశుభంబుల్.

తే.గీ. నాభి వదోద్భవులం డగు నలినజనకు
హంసమై తత్త్వబోధన మురఁజేసి
ఘోటకాకృతివేదముల్ హరిన్మనఁగ
నావతుర్ముఖుఁ డబ్బాఱునభినుతించి.

శా. నైజాకారముఁ జూపవేయనుడు నానందాత్మఁడై శారి వి
భ్రాజిల్లెల వికుంత ధామయుతుఁడై పక్షింద్రినాగేంద్రులు
దేజోయుక్తుఁడు నైస్యపాకుఁడు నర్థికోనిత్యులుగొల్వ ల
క్షి జేమాత శిరోజ, నీల, భర, నెమ్మిం జేరేనేవింపఁగఁ.

తే.గీ. పుణవమయ వి[తా?] నప[టము?] ఁజతుర్వేద
యాపశ్యంగయుక్తి నేపుమీటి
నట్టి నెజ్జలోన నబ్జజుఁ డలరంగఁ
గానుపించె వేల్పుగములు పొగడ.

ప. అట్టి శ్రీరంగవిభునిం బ్రార్థించి నిజార్చనలు గైకొనుటకు గృహదేవతగా
నలువ నిలుపుకొనియె సంత.—

ఉ. గంగకు సహస్రందనకుఁ గల్గిన వాడమువల్లఁ గోప ము
ప్పొంగఁ గవేరకన్య కడుపుొన్నిఁ దపంబొనరింప మెచ్చి శ్రీ
రంగ విభుండువచ్చిన వరంబుగ వేఁడె, నిజోదరైక నీ
మం గుడురై వియన్నదికి మక్కువ నెక్కువ నేసియుండఁగఁ.

పం. అనహరి చంద్రపుష్కరిణి కవ్వల నివ్వల నీ ప్రవాహమున్
దనరంగనుండు మే నవతుఁ దార్కొని నిర్బేద సంచుఁ బ్రక్కె న
ట్లన నటధర్మ వర్షుండు దయాపరు శ్రీహరిఁ గూర్చి నిష్ఠ సౌం
దరసర దపన్ము నేయ హరియుం బొడసూపి నృపాలుతోడుతఁ.

ప. కాలాంతరమున నచ్చట వసియించెద ననియె సంత—

నీ. విను త్రిరాత్రుల జాహ్నువీనది యొగి పంచ
రాత్రు లర్కజ సప్తరాత్రుల యెడ
గౌతమి రేవతి ఖ్యాతి నాలుగురాత్రు
లను జన దురితములను హరించు
నా కవేర కుమారి యాక్షణమునఁ గ్రుంకు
లిడు వారి పాపము లెడలఁజేయు
గట్టి కావేరి మధ్యావనిఁ జంద్రుండు
హరిఁ గూర్చి నిరళనుఁడగుచు ఘోర

తే.గీ. తపము గావింప మురదైత్య దమనుఁ డలరి
నీవలె తపంబు గావింప నేర రెవ్వ
రనుచుఁ బ్రత్యక్షమైన యబ్జాతునకు న
మస్కృతులు సన్నుతులు నేసి మహితభక్తి.

కం నా వేరట నెల్లప్పుడు
నీ పుష్కరిణి వరమ్ము నింపొందంగా
నో చరిమపురుష! వరమీ
వే, పూనిక నివట నిల్పవే యన వేడ్కొ,

వ. ఆట్లయని వరంబొసంగి యంతరి తుండయ్యె నంతకుమున్ను—

మ. తప మిప్పంగని బ్రహ్మదేవుఁడు గరంధాముక్ సదా పూజ నా
ద్యుపరచామ్ముల దృష్టుజేసి యతఁడెంత వేడ్క నిట్వేకు పక్ష
నృపతి శ్రేష్ఠాన కీర్త్యే దత్కులజులా నీరేజపతామున
చ్చపు భక్తిక భజియింప రాఘవుఁడు తచ్చారిత్ర సంయుక్తుడై,

కం. పూజలు నేయుచు దానవ
రాజైన విభీషణునకు రమణిసంగక
దేజోధనుఁడానెజ్జ మ
కూజను వనమాలి గొంచు నురుతరభక్తిక.

కం. లంకకుఁబోవఁగఁగని యా
కుంకజనయనుండు లేమి భారతవర్షం
బింక పసలే దనుచు గరు
డాంకుని హరినెంచి రంత నమరులు మనులక

నీ. అంత విభీషణుఁడా శౌరిఁ దెచ్చట
ధర్మవర్షుఁ డెట్టి తా నెదురుగఁ
జని సహజా మధ్యనెకత వాచుని
గావించి యర్చనల్ పావనాన్న
పాన నైవేద్యముల్ మానితగతిఁ జేయ
నా రాత్రియుండి దైత్యాధినేత
మఱునాఁడు నెజ్జ సృభమున నెత్తఁబో
గావేరియున్ శీతకరుండు ధర్మ

వర్షయును వేడు వరములు వేర్చి నురల
తలఁపుఁ బరికించి శ్రీరంగధాముఁ డవల
నిలచి తరలక చెఱత చింతిలెడు దైత్య
విభుని నూఱడఁ బల్కుచు వేడ్కతోడ.

ఉ. అంత ముఠాంతకుండు దనుజాధిపు నిత్యము గొల్వవచ్చు న
స్థైర్యము వేడ్కతోననిచి యేపున నచ్చటి ధర్మసర్వకుఁ
సంతసముప్ప నవ్యశుభసౌఖ్యము లిచ్చి సమస్తలోకులుకొ
మంతుకు నెక్కి నేపల సమంచితభక్తి భజింపవర్తిలెన్.

కం. శ్రీరంగ రంగ యని మన
సారంగఁ దలంచు జనుల నమరగఁ బ్రోచుకొ
సారంగ వరదుఁ డగు నా
శ్రీరంగవిభుండు విబుధ నేవితఁ డగుచున్.

కం. తేత్రత్రదక్షిణా ధ్వప
విత్ర స్థిరతీర్థ నవకలిందు గడమునో ?
మిత్ర స్పర్శాంగులు
హరి చిత్రాకృతు లగుదురందుఁ జెలు వెసఁగంగన్.

సీ. ధరణి సోమకులుండు ధర్మకేతనుఁ డందు
నవవర్గమొందె రంగార్చనమున
గ్రామయాచక పాతకతఁ బలితుం డొక
విప్రుండు మృతుడైన వేడ్కవాని
వెలది జారిణియైన వీతసద్గుణుఁ డొక్కఁ
డుదయించి క్రుచ్చునై యర్వియందుఁ
దిరుగుచు రంగమందిరముఁ గన్గొని స్వామి
సోములు దొంగిలఁజూచి తోడి

తే.గీ. దొంగలును దాను దిగ్గియఁ దొంగి గుఱుతు
ల మర రంగాధిపునిఁ జూచి యటఁ బ్రసాద
మునర భజియించి తటివేచికొని కవేర
కన్యకా పులివోర్వి దాఁగంగ నంత.

ఉ. వెల్లువ వచ్చి చుట్టుకొని వేగమునకొ బలునీట ముంచినకొ
గల్గిరిదేహముల్ విడిచి క్రమవిమానగురై జగంబులం
దెల్ల నుఖంబు లం గనఁగ నింపుక వారలకిచ్చె నంత శ్రీ
వల్లభుఁడాత్మ దివ్యపదవాసము భామర సార సత్కృపకొ.

అ.రె. బంధుమంతుఁ డనెడి పార్థివుఁడటఁ బూర్వ
భవమునందు విష్ణుభవన మార్జ
నంబు నేయు ఫలమునకొ జ్జక్రవర్తియై
రంగభూమి మోక్షరమ వరించె.

కం. కావేరి విరజ రంగము
శ్రీ వైకుంఠంబు దలంప శ్రీరంగ విభం
డా వాసుదేవుఁ డతనికి
నా వాసంబైన నెజ్జి యా ప్రణవ మిలకొ,

కం. ద్విపాంతర దేశాంతరు
లౌపాతకులైనఁ దద్దిశాభిముఖ శుభ
వ్యాపారగురై మొక్క ద
యా శురుడఁగు రంగభర్త యభిమత మొసంగుకొ.

తే.గీ. చంద్రపుష్కరిణీ సహ్యాజా నిమజ్జ
నముల జనకొటి కన్యతీర్థములు దలంచు
టఘము వీ రెంటు నెట్టి తీర్థాభివైనఁ
దలంపఁ బుణ్యంబులాదవు నుపారమహిమ.

కం. ధారుణి నరుండై పుట్టియు
శ్రీరంగనివాసు శేషశిఖరి నివాసుకొ
జేరి భజింపకయండిన
సారకపరుఁ డతఁడు నెన్నినాళ్లకు నైనకొ

కం. పట్టుగ నెచ్చట దానముఁ
పట్టిన నఘమొదవు రంగపతి నిలయమునకొ
బట్టిన నిచ్చినఁ బుణ్యము
గట్టిగ లభియించు జన నికరమున కెల్లకొ.

సీ. హరిగూర్చి చంద్రుఁడత్యంత తపమ్ము గా
వించిన గురుశాత వికల మణఁగ
నిజ శంఖతీర్థము నీరజారి శిరమ్ము
పైఁ జల్లి కాంతి శ్రీకృతి యొసంగు
టిది శంఖతీర్థహా నిరుఁ గ్రుంక సిరు లొందు
నని శ్రీనివాసుఁ డయ్యవని నిల్చు
దక్షత శ్రీనివాస డేత్రమన సహ్య
కన్యదక్షిణతఃపింగరము మొలసి

తే.గీ. మున్ను రాచాదు లా శీర్థమునను గ్రుంకి
సర్వసర్వంసహాధార చరితులైరి
సంయమీశ్వరు లట శేషసరసి యంగుఁ
దపము గావించి యెంతయు ధన్యులైరి.

కం. ఉద్దాలకుఁడుకొ శంఖుఁడు
నద్దనుజారాతిఁ గొల్తు రహరహమును న
య్యొద్దిక నిరుపార్శ్వములకొ
దద్దయుఁ గావేరి ప్రబల త న్వహియించెకొ.

కం. ఆపూర్ణశాంతయాప
శ్రీ పటిమకొ మిగుల వెలసె శ్రీరంగపురికొ
దీపించు భక్తవత్సలుఁ
డై పూర్ణస్వామి దేవతావళి గొల్చెకొ.

తే.గీ. వైభవాన్నితమైనట్టి వ్యాఘ్రు నగరిఁ
బంకజాక్షుండు దగు మహాబాహుఁ డనఁగ
మిగులఁ జెలువగు నాశాశ నగరభూమి
మురవిదారి వెలంగు శ్రీ హరి యనంగ.

సీ. వారక యుత్పలాపర్రంబునకొ శారి
మణి కూటమున నుండు మణివిభుండు.
భక్తస్థలంబున భక్తిప్రధానుండు
మెఱయుఁ గృష్ణక్షేత్ర సరణి విష్ణుఁ
డొనరు శ్వేతప్రహదంబున శాంతమూర్తియు
రహి నన్నినగరి సురప్రియుండు
వైకుంఠమున మాధవస్వామి పురుషోత్త
మమున భక్తసఖిండు నమరియుండు

తే.గీ భార్గవస్థానమున నుండు భర్గుఁడనఁగఁ
జక్రశీర్థమునకొ నుదర్శనుఁడు నంది
పురి మహానంది కృష్ణకుల్య రుచిర ధరఁ
దగు మహాత్మ్యుఁడైత్రయు ధన్యలీల,

శా. కావేరి తటినీ తటమున జగత్కల్యాణదం బుకొ మహా
త్తై వెల్గొందు రథంబువై సకలదివ్యశ్రేణి కీర్తింపగాఁ
ప్రబోధ్య స్థితి శాగ్ధవాణి వెలయుకొ భాషాధిప స్తుత్య పు
త్యావాసంబగు కుంభకోణమున భక్తాశ్రయ సంభాషియై.

తే.గీ. చక్రపాణియు నాఁగ నచ్చటనె మెలఁగు
గంగ తనయందుడిందు పుంకంబు లడఁగ
నచటి తీర్థంబునకు వచ్చుననిన, నచటి
మహిమ లింక వేఱ నెన్నెడి మాటలేల !

కం. ఇతరస్థలముల పాపము
లతులిత పుణ్యస్థలముల నడఁగు నచటి విక్
ధృతిఁబాయుఁ గాశిలోపల
చ్యుతమగు నవి కుంభకోణ శుభతీర్థమునకా.

తే.గీ. అందుఁ గుంభేశ విశ్వేశులాది గాఁగ
నైదు శంభునివాసములమరు నచటి
స్నానపానంబు లిహపరసాధకములు
శార్ఙ్గపాణి పదార్చన జన్మఫలము.

సీ. శ్రీరంగనిలయముఁ చెంత నుత్తరమున
నుత్తముఁ డనఁగడు నొప్పుమీఱు
విలసిల్లమగు కపిస్థల పుణ్యభూమినిఁ
గూర్చిని గజరక్షకుండు మెఱయు
పాపనం బగునట్టి పార్థస్థలంబునఁ
జెలఁగు వషట్కారుండలఘు మూర్తి
చిత్రమాటమున శివనాట్యవీక్షణ
రహితబొల్పు గోవిందరాజ శౌరి

తే.గీ. విబుధసంసేవ్య మైనట్టి వృషపురమున
శ్రీమహితుఁడా వృషాశ్రయ స్వామి వెలయు
సంగమ గ్రామసీమ నసంగుఁ డమరుఁ
జారుమణి మంటపమున మల్లారి యుండు.

కం. సింహక్షేత్రమున మహా
సింహుడు శరణమున దనుజసింధుర విదళ
త్సింహుండు శరణాఖ్యుండు ధేమా
రాంబెవాదూర ప్రసిద్ధి సతిశయ మందుకా

కం. భీరతి నిబిడక నిబిడా
కారుండు భానుక్కుపురి జగత్పతి గోష్ఠి
గారత గోపతి కురుకక ?
శ్రీ రమణీకతి వసించు జిరతర మహిమకా.

మ. అటలోకోజ్జ్వల సుందరేశ్వరుడు మీనాక్షి సహాయస్థిలిక్
గృతమాలానదిచెంత సంతతము తన్ గీర్తింపఁగా సుందరా
న్వితరూపమ్మున సుందరు డనఁ దగున్ నీరేజిమిత్రాత్మజా
చితదిక్ప్రస్ఫుటమైన యట్టి మధురన్ శ్రీ భూ సతీనేర్పుడై

తే.గీ దక్షిణోదధి చెంగట దర్భశయన
భూమిశయనాఖ్య మెసఁగ సామ్రాజ్యమహిమ
నభిలలోక మనోభీష్టదాతిమహిత
దక్షుడై నట్టి శ్రీవత్సవత్తు డమరు

కం. భ్రమరంబున శౌరియనాః
నమరుఁ గురంగమునఁ బూర్ణుడనఁ జెలువొందున్
ఏమలతటీస్థులి విష్ణు
ఘ మహార్జిక్ గాలమేఘుడున్ జెలువొందున్

తే.గీ పాలుచు వృక్షభాద్రిపై మహాపుష్పిండనఁగ
సంజ్ఞికం బరమస్వామి సంజ్ఞిఁ దసరు
మంగళకమున ధన్వినా మహిమ మీఱు
క్షుద్రమత్సంతరమున నహ్యతుఁడు మెఱయు.

కం. శ్రీమద్ద్వారంబున నా
తామర సదభాషుడమరు దాసాః న సు
శ్రీమహిమన్ గుణనాథుడు
నా మహితాకృతి పహించి నతముని జనుడై.

సీ. కాండిన్యుడను విప్రు కాంత సుశీల యా
వద్దనాభ వ్రత పటిమ సల్పి
సకల సద్భాషణ జాలములదాల్చి కా
పురము నేయఁగ గర్వమునఁ దదంగ
మైన సూత్రుబేల ననుచుదత్పతి సతి
సందిటఁదగు నది సడలఁదిసి
యగ్నిలోఁ బడచేయ సంగన వగనొంది
కడువేగఁ దిగిచి తాఁగైకొనుటయు

అ. బె. సతని నీరులు దొలఁగె నయ్య నంతాక్షిప
ణమున నది యెఱింగి బ్రమసి ద్విజుడు
పరగ నే ననంత పద్మనాభునిఁగాంతు
నగును నిల్లువెడలి చనియె నియతి.

కం. యనివని దక్షిణముఖుడై
జెనుబడలిక నరుగుచున్న పృథివిసురునకున్
ఘనుడైన యయ్యనంతం
డనువొందగ పృథ్విపుండై కనుపట్టెన్.

కం. కనుపట్టి భక్తసులభుడగు
గనకం దన దర్శిదమెల్ల గడ తొలగంగా
దని నిజరూపము జూపిన
వినుతింజెన్ ద్విజుడగు వేయ విధముల భక్తిన్.

ప. ఆ విప్రుని యంశమున నిజకరతలం బభయప్రదానంబుగానిడి పుష్పశించె నది
యాద్యనంత గు, సతసికిమున్ను విప్రుహంబునం గనుపట్టిన యెడ భోగానంతంబయ్యె,
నమ్మహిమ లెఱుంగ నగజహర సరపిజాసనుల కలవియగునే ! తామపర్వతటంబున నిట్లు
నంత శ్చయనుడ డమరెనని—

కం. పులహుడగు భీష్మునితోడ
జలజాతైవాన విభవ సస్త్వహిమబుల్
తెలిపిశిష్టులగరిమల
విలసితమతి వినుమటంచు వేడుక ననియెన్,

సీ. పంచతత్త్వంబులు పంచవనంబులు
నై దరణ్యంబులు నా(ది)గాంగ
గణుతికి మిగుల శంకర నిలయంబులు
కలవందుఁ గాశి శ్రీకింతు జీవ
మితరజూ దేశము, లెల్ల దదేహము
లెన్నడు లయమొందకున్న కతన
నవిముక్త నగరక్షు, నానందవనము మ
హా స్మశానంబు శివాలయంబు

తే.గీ. ననగఁగ దనరు పంచక్రోశ మమితవిభవ
మనట మృతవెందు క్రిమికిటకాది జంతు
పులకం దారకమును శివుండొసంగి
రుచిర శుభతర వైజసాయాప్య మిమ్ము.

కం. ఆ పంచక్రోశధరా
వ్యాపకమా తీర్థనికర మధుపుని మూర్తు
చూపట్టు నసంఖ్యములై
పాపహరము లభిలలోకపావన మగుచున్.

ఉ. భైరవమూరి యై శివుఁడు పంచశిరఃస్థుల లోన నొండు దో
 స్సారతఁ దున్ది తత్కలుషశాస్తికి నందు మెరింగి చేరికఁ
 మీఁతఁడు బిందుమాధవ సమీపముఁజెంది తదియ దీక్షచేఁ
 దీఱఁ గపాలతీర్థమన దేవనదితట సేమనొప్పగుఁక.

వ. అట్టి కాశీస్థులంబున లోలార్కకేశవబిందుమాధవుల నివాసమహిమలు సనేక
 తీర్థంబులగు గలవు. గంగాకుళవాహం బుత్తరవాహినియగుట సకల లోకోత్కల్యణంబగు
 వెండియ—

శా. కేదారం బతిపుణ్యతీర్థపర సలకేతంబు తత్వాన స
 మ్నాద స్వాంతులు తృప్తిజెందుదురు సంపూర్ణప్రభారాశిక
 బాదై యచ్చట ముమంగొండఁగనుచున్ బాలేందు చూడుండు కృ
 వ్యాదామిత్రసురుల్ తనఁబొగడ తేనెంబొల్చు నాత్సల్యతఁక.

ఉ. సూరసుతాస్రవంతిదరి సోమశిఖామణి యుండు సర్పదా
 తీరయగఁక్తు నందు మునిదేవనికాయము లాశ్రయింపఁగా
 గౌరియుఁ దానుఁ బెక్కిడలఁ గాలగళుండు ఎనిమిది నెంతయున్
 గౌరవతీలఁ దన్నహిమ కంజభవుండు సులింప నింపుగఁక.

సీ. గోదావరీ జన్మమతలమునన్ ద్రవ్యంబు
 కుండు ధర్మపురియందుఁ గుండ్లి రామ
 లింగంబు కల్యాణ రంగస్థలికఁ గేత
 కులు నాగవల్లులు నైమిరబూజ
 సలుకు నాసంగమేశ్వరుండనఁ జెలువొందు
 సప్త గోదావరీ సారభూమిఁ
 దనరు ద్రాక్షరామమున భిమలింగంబు
 నతి పాతకములు పుణ్యముగఁజేయు

తే. గీ. కృష్ణవేణి తటమునఁ గృపదలిర్ప
 నమరు నమరేశ్వరుండు మహావిభూతిఁ,
 దత్తటమున శ్రీగిరి తనరు శిఖర
 దర్శనమున మోక్షప్రదాయి యగుచు.

కం. అచ్చటిస్తానము దానము
 లుచ్చయ ఫలదములు పావకోఙ్క్షిలులమరుల్
 సచ్చరితులు మునులా శివు
 నచ్చటి భక్తి భజింతు రంచితమగుట॥

కం. తన నీరతుఁ గ్రుంకువారట
ఘనదురితము లెల్లఁ బుణ్యగణములుగావే
నొనరించుఁ గృష్ణ యశ్వతు
ననువుగఁ బాతాళగంగ యన ననుపమయై.

కం. వి రాజు వేరుదలఁచిన
ఘోరాఘములఁగను రాజకువలయశశియా
శ్రీరాముఁడు నారాయణ
సారాంశభవుఁడు నిజానుజ సహితుఁడగుచుకా.

సీ. తుంగభద్రాతీర తుంగభూమిస్తు మ
తంగునిఁ గాంచి సాష్టాంగ మొరఁగి
యుష్మన్ని నాసాశ్రమోచిత మగుట నీ
తటిని పుణ్య ఫలప్రదాయి తలఁప
నిదటి మహత్వము లేటిఁగింపు మనవుడు
రాముని (తో) మునిరాజు పక్క
ప్రేమ నీనదిఁ గ్రుంకఁ బితరులు దాను స
త్పూజ్య లోకావాప్తి బొలుచు మనుజుఁ.

అ. వె. డమరులెల్లమున్న హరుఁజూడఁగాఁ గోరి
తనము లిదట నేయ స్థానుఁ డమిత
రూపగతులఁ దోఁప రూఫి నిట్లనయిండు
మనుచు నురలు వేడు టిష్టమూరి.

కం. ఎనిమిది రూపము లమరఁగ
గనుపట్టెక బ్రహ్మశిలను గమనాసనుఁడుకా
సన కాదులు నిగ మోక్షుల
మునుకుచ్చుటఁ బొగడినట్టి ముఖ్యాహ్వానయతకా.

తే. గీ. శంకర స్థలవాసు విశ్వజన నేత్రు
న విప్రయాపాక్షు నేవించి యభినుతించు
వారల కవర్గ సురుచిరావాసు లరయ
... ..

కం. నురలెల్ల వరములడిగిరి
చిరకాలంబువట నున్మిసేయఁగ హరుఁడుకా
ధరనే రాముఁడ నయ్యెద
తరుజర కతులగుడు మీరు దశమూఖ వభకుకా.

చం. అని వరమిచ్చె భూతపతి యాతడె నీనిపల్కి శ్రక్మృతన్
మునిపతి రాముతో ననియె మున్ను వసిష్ఠుండు దేవమూలినం
దనుండు తపంబుచేసి రిటం దానమొనర్చినఁ గోటి శంకరున్
స్వరహుఁ ద్రిలోచనుం గనిన శంకరహుళము గాంతు రెప్పుడుకా.

చ. అని మునిపతి జనవరున కెఱింగించిన నతండు నచ్చటి కోటిశంకర విరూ
పాక్ష బ్రహ్మలింగంబుల దర్శించెనని పులహుండు వెండియు శాంతనవున కిట్లనియె.

కం. ఆతత కృష్ణ తటినీ
జాతాంబధేతు సహ్యజైలావనిఁ బ్ర
భాతమగు మహాబల శివుఁ
డా తరుణేందుధరుఁజూడ నమరు తుభమ్మల్.

కం. ఏక శిలా సగరక్తునఁ
బ్రాకటముగ స్వర్ణవేది భాసం బమరెన్
శ్రీకంఠుండు శంభుండు లిం
గా కృతి విలసిల్లు నేవకాఁ వనుఁ డగుదున్.

అ. వె. నంది కొండ లైదు నదులు పినాకీనీ
ద్వయము క్షీరనదియుఁ దగు మువర్తి
ముఖరి వాహునదియుఁ బొడమి తత్తటములఁ
బెక్కు శివునియున్కు లిక్కువలర.

కం. సంగమ కోటిశ్వరముల
రంగగు పుష్పగిరియందు రహిమూలస్థా
నాంగణ మున నుత్తర ది
క్సంగ పినాకీనిదరిన్ పృష్ఠధ్వజుండుండున్.

అ. వె. ముదముతో నువర్ణముఖరి యుత్తర నాహి
ని యగు నచటఁ గాశి క్రియఁదలిర్చు
కాళహస్తియందు లీల సోమాద్రిని
వెలయు శివుండు భక్త సులభుఁడగుడు.

కం. పాలేటిగట్టునన్ బటు
హాహాలగగుండు మునుల యాశ్రమమున నా
లీల విరించి పురంబునఁ
బ్రోలుల మేలైన బిల్వపురమున నుండున్.

కం. సిద్ధిద మగు ఋషివింధ్యము
స్మృద్ధావల ముఖ్య హరసివేశంబులును
శుద్ధమగు దక్షిణాశా
విద్ధ పినాకిని సమీపవిపుల న్యైలయున్.

సీ. నైమిశారణ్య పుణ్యక్షేత్రమునను వే
దారణ్యమున దండకాటవి యెడ,
పంశఃపటారణ్య వరపుణ్యభూముల
హరుండు పసిండు మహా మహిమను
జేర్చి ఛాయావన బిల్వనోశీర
చిరిబిల్వ తాళవిశేష ననుల
దర్శించు జనుల పాతకము లణించుచు
శితికంఠుఁ డుండు భానిత నిరూఢి.

తే.గీ. మధురీహ నుగదారేశ్వర మహితమూర్తి
సరవి దక్షిణాశాశి విశ్వపతి తంజ
పురిని బృహదీశ్వరుండు స్రాంపుగ హరిహర
సముండు శంకర నారాయణమున నుండు.

ఆ. వె. సహ్యాగిరి నగస్త్య సంయమి తపము గా
వించి తామ్రపల్లి వెంటఁగొనుచు
మనికియైన మలయమున గుప్తగామిగా
నొనరఁజేసి మోదమునఁ జెలంగె.

చం. అదియు నిజాంబు పూరముల నాడటఁ దామముఁబుట్టఁ జేయుచున్
బొడలి సముద్రుఁ జేరు నెడ ముత్తెము బుట్టగఁ జేయు తత్తటా
స్పద శివమందిరాఃకు లసంఖ్యము లెన్నఁగరాదు నేరి క
భృదయ మహా మహత్త్వము లపూర్వము లాయత తవ్వరితముల్.

కం. వేదగిరి పక్షిచీర్థం
బాదట నిజమహిమ తెలియ హరుండిం పొందున్
శ్రీ దనరు వేంకటాద్రిన్
బాదుగఁ గపిలేశ్వరుండు ప్రస్తుటలీలన్.

సీ. అనిల తత్త్వము కాశహన్తి జ్ఞాన ప్రసూ
నాంబాధిపతి యుండు నచట నెపుడు
నగ్ని తత్త్వంబగు నరుణావలం బాది
తత్త్వంబు కాంచి సదాశివగృహ,

మజ పురమ్మను గేశవాలయమును ద్రిమూ
 ర్త్యా వాసమును జగద్భావ మభిల
 సిద్ధిద లయకాల చిత్తామ వీర త
 పోమయ తుండీర పురములు దగు

మహిమ గన్య తిరక్ష ? నామమును బదియ
 చెండు వేరులఁ జెలువగు పృథివిసతికి
 మూర్ధ కేదారమును గనుబొమల నడుమ
 కాశి, యోనిప్రదేశమై కాంచి మెలయు.

ఆ. వె. సహ్యగిరి జనించి శంఖమాలాన్విత
 జలధిఁ దరియఁ జొచ్చి కలియఁదనుక
 నభిల దేవతా గ్రహార పుణ్యస్థలా
 ధార నిరతిదగుఁ గవేరకన్య.

శా. ఆ కావేరి తటమ్మునన్ము ను ధరాధ్యక్షుండు రాముండు నీ
 తాకాంతానుజ యుక్తుడై యనల తీర్థంబొప్పఁ గావించె వి
 ద్యాకౌతూహలులై మునింగి రట నుద్యద్బ్రహ్మ విజ్ఞాన ని
 ప్తా కాంక్షాససియించు మర్త్యులు రమేశస్థానవాసుల్ తగ్గ.

సీ. దనుజు విభీషణుం గని రాముఁడిట్లను
 దశముఖ సాంగత్యతత దురితము
 లణఁగ నిచ్చటఁ గ్రుంకుమా యగస్త్య వినిర్ది
 తం బైన కావేరి దానధర్మ
 ములు కోటి గుణితమా ఫలిత మిచ్చునటన్
 నెలమితో నతఁడు కపులును మునులు
 స్నాన దానమ్ముల భూనుతులైరట్లు
 నవనిజాలక్ష్యణులా చరించి

తే.గీ. రంత గౌతమ పులహ సంయములు గొలువఁ
 గలశజుండు వచ్చుటయుఁ బూజలలవరింప
 న య్యగస్త్యుండు నుతియించి యనఘరామ
 చంద్రుతో నిట్టులను మృదు చతురఫణిలి.

ఉ. విప్రలిపాలరాజపు వివేకివి వేల్పు కర్తవైసచో,
 గో ప్రసవమ్మ నేయు మిలఁ గ్రారతరాసురమర్దన క్రియా
 దీప్తి మహాఘముల్ తొలఁగు ధీవినుతా! యన నట్లచేసె ధా
 తృ ప్రముఖామరుల్ పొగడ దేవమయందగు రాముఁడచ్చటక.

తే. గీ. అట్లు గాయత్రిశిల మున్న యాపుండ్రజేసి
యవటి మానులఁ బూజించి యవని విభుఁడు
దనరు కావేరి దక్షిణోత్తరతటముల
ననుజుఁడును దాను వేర్వేరు నభవు నునిచి.

సీ. కూర్చి దైత్యులు కపుల్ గోశ్రవణ మొనర్చి
హరుఁ బూజనేసి కృతార్థు లైరి
యపు డగస్త్యుఁడు రాఘవాధిప! వృతప
థాఘక్తు వో బ్రహ్మ యనుప నింద్రుఁ
డమల గాయత్రీ శిలాగ్ర జపక్తుచేఁ
గావేరి గ్రుంకుడు పానతను
దత్వాప మెడఁబాసి తగ స్వర్గపాలన
మహిమచే నుజ్జ్వలైకమాన్యుఁ డయ్యె.

ఆ.వె. ననుఁడు బల్కి రామునయ్యయోధ్యకుఁ బంపి
స్నాన జపములచటఁ దాను మునులు
నావరించి పుణ్యులై వెండియును రాముఁ
గాంచి రతని పురిని గౌరవమున.

ఉ. అనది చెంతనర్కుఁడు మహాతపమున్ శివుఁగూర్చి నేయుచో
నానతపత్నలుండు భవుఁడబ్జ (సఖా ?) పరమిత్తునన్నఁ ద
ద్యానుఁడు బ్రహ్మరుద్రహరిభావము వేదమయత్వ మాత్మ ధా
మానుజ పావనీ ? జన సమాజ కృతార్థతయపు వేడినన్.

ఆ.వె. హరుఁడు నట్టివరము లర్కుని కొనఁగి దా
కర్తనాథ నామకరణనచట
నర్క పుష్కరిణి తటావనిఁ గావేరి
దరి సనించె మునికదంబ మలర.

వ. సకలమునులచటఁ గ్రతువులొనరించుటంజేసి తద్భస్మంబులు రానురై
యున్నవి. అవి ధరించిన మహా పాతకములడంగు.

కం. కావేర్యుత్తర తటమునఁ
కావన హేమపతి గలియు ప్రాంతమునఁ దప
శ్శ్రీ నెలయు కన్యమునివరు
ధీ వినుతాశ్రమము పొల్పు దివ్యాకరమై.

సీ. వ్యాఘ్రుకేతుఁడు హైమవతి పురంబేలుచు
 న గ్నోర్కకుండ మధ్యావసీ స్థ
 లంబునఁ జాల యజ్ఞంబులు నేయుచుఁ
 గణ్వుని కేనూఱు గ్రామములను
 దక్షిణ యొసఁగ నాధన్యుఁడు నన ప్రియ
 శిష్యుని నధికారిఁ జేయ నతఁడు
 దమ నాముఁడాద్రవ్య (తతి!) సంకన మొనర్చి
 యల్పకాలమ్మున యమునిఁ జేరి

అ.వె. పెక్కు నిరయగతులఁ జిక్కి బ్రహ్మానురుఁ
 డగుచు నంత పృథులుండె జనించి
 కణ్వునాని యున్ని కడఁ గల్లు కావేరి
 మునిఁగి పూర్వ జన్మముల నెఱింగి.

చం. ఘనుడగు కణ్వునాని పదకంజములకా బ్రణమిల్లి కావవే
 యన, నతఁడన్నియుం దెలిసె నైనను శూద్రుడ వీ కవేర క
 న్య నెసఁగు నీటఁ గ్రుంకి శివునర్చనచేసి ప్రదక్షిణాభి సం
 దనములు నల్ప నీ కలుషతాపము లీటు నటంచుఁ బల్కినకా.

తే.గీ. వాఁడు నలుబది యేనేండ్లు వామదేవుఁ
 బూని పూజించి కావేరిఁ దానమాడి
 యంతఁ బ్రమథులు నేమింప నభవుఁడెంచె
 కణ్వుముని నెంచి తత్కృపా కలన వలన.

అ.వె. అగ్నిదత్తుడనెడి యవనిసురుం డందుఁ
 గ్రమము తోడఁ దర్పణములు నేయ
 ముక్తి కర్తృనంచు మొనసి తత్ప్రీతరులు
 వనిరి మోక్షమునకు ఘనత మెఱయ.

సీ. అది కణ్వుమునిభూమి యందుకుఁ జెంగట
 నెలయఁ గావేరితోఁ గలనెఁ గపిల
 కపిల కోరికలిచ్చుఁ గావేరి యఘు హరి
 తలఁచిన ముక్తి ప్రదంబగు నట
 హరిహరబ్రహ్మాదు లమరులు మొను లుండు
 రచ్చోటఁ దపమున యక్ష భర్త
 భనదుండె శివసభిత్యమునందె నయ్యడ
 యాజ్ఞ వల్క్యుని గుతులైన చంద్ర

లే.గీ. శాంత విజయ మహామేధు లంతకారి
గుఱిచి తప మొనరించి శంకరుఁడు వరము
అడుగుఁ డన మోక్షమిచ్చుని యధిక కఠిన
భాషులై వేఁడుటయుఁ బశుపతి కడంక.

కం. పదునాల్గువేల శిష్యులు
పదపడి మీరిచట ననురభవము లొదవఁ గాఁ
గదనమున మడిసి తుదఁగనుఁ
డ దురితచరితమునఁ దనరి యపఁర్గమున్.

కం. ఆన వారలు ఖరదూషణు
లును ప్రశిరస్కుండు శిష్యులున్ దైత్యులు నై
యినకుటఁడు దునుమ మోక్షము
గని రాముల్వరుఁ గవేరకన్యక చెంతన్.

లే. గీ. దర్పకారి మరుద్ధుఁడె? డా దక్షిణమున
ఘోరము గిరులఁ ద్రేతప్రించి పూజ సల్పి
రవియు శ్రీరంగ సామిష్యమైన భూమి
రత్నగిరి తూర్పుదెసను విరాజితముగ.

కం. ఈశాన భావనేశము
లాశంకరు నిలయములు మహాశుభదంబుల్
శాశికఁ డోడై నగు వి
శ్వేశ నివాసములు మాని హితఫలదములై.

కం. కుశలింగము సంపర్తక
పశుపతియును నిఖిలపూజ్య భానురచర్యుల్
విశదమగు గజారణ్యపు
నిశాకరమకుటుని నేవ నియతఫలమగున్.

శ్లో. శ్రీరంగభూమికెఁ దూరువుదెస నుంచి
శావేరి శతవిధగతులఁ బ్రబలి
నప్పు తత్త్వము శోభనాకరంబై యొప్పు
జంబూసహితమైన జంబుకేశ్వ
రం బవవర్గమయందైన కుంభేశ
ధామంబు పంచనదంబు బ్రహ్మ
మాతా ఘోరహరి విఖ్యాతి మధ్యాక్షున
మోక్షపగు మాయూరపురము నీరుల

తే.గీ. వెలయు శ్రీ కంఠముఖ హర నిలయములును
భోగమోక్ష ఫలప్రద పుణ్యమయము
లభ్రపురిఁ గల్గు సభఁజూచినంతఁ బొసఁగు
నిహపర నుఖము లెవ్వరి కేనియైన.

తే.గీ. శంఖ ముఖియనఁ గావేరి జలధిఁ గలియు
నైడలఁ దళకొత్తు హైమవలీశ్వరుండు
మఱియుఁ గావేరి తటమున నిరవులైన
హరుని నిలయము లవి వెక్కు నురుచిరములు.

కం. ధరణీ జటా నలా నిల
నురవ ర్చిత్రకటత త్వ శోభితములు ను
ర్వరఁ గాంచి, జంబుకేశ్వర
మరుణాద్రియుఁ గాళహస్తీ యంబరపురముకొ.

తే.గీ. కాశిఁ గాంచిని మధురఁ బ్రకాశలీల
నన్న పూర్ణా విశాలాక్షి యాశ్రితావ
నాతి మతియైన కామాక్షి ఖ్యాత రూప
పతి మహేవాన్నతి మీనాక్షి యతిశయిల్లు.

కం. జ్ఞానప్రసవాంబయు న
న్తానిత మూకాంబ యధిక మహిమకొ విద్యా
దానాస్పద భ్రమరాంబయు
భూనుతి సంపాత్రయంబు పాలుపగు మిగులకొ.

వ. పశ్చిమ దక్షిణ జలధి తీరంబుల నదరూప కావేరీ తటంబులను గోకర్ణ శంకర
నారాయణాద్యనేక దేవస్థలంబులు గలవవి యధిక ఫలప్రదములగు మఱియును.

కం. ధర నుబ్రహ్మణ్యంబునఁ
గర మధిక స్వామిమలను గల్వార గిరికొ
సరసపు మహిమ స్వైలయకొ
వరుసఁ గుమారత్రయము వర్ణింపుంగకొ.

వ. అని తెల్పిన సూతుం గనుంగొని మానులు డమరుక త్రికూలపాణి యగు త్రిలోచ
నుండు మావతి లింగాకృతి స్వసించుటకుఁ గారణం బెఱింగిపుమనిన, నక్కఱికుం డిట్లునియె.

తే.గీ. దారుకావన హాసీంద్ర దారకామి
యైన వృక్షవాహనుని శేఫమవనిఁ బడఁగ
నవటి మునురెల్ల శపియింపునభవు శక్తి
యంతముగా నది ధరఁబడె నతులగతిని.

చం. కనుగొని విన్ననై ముని నిశాయముడై గినియంగ లేక క్ర
న్నన నిజమూర్తి యెంతయు ఘనమ్ముగ లింగమునందు జేర్చు శం
భుని గని బ్రహ్మ విష్ణు మునిపుంగవ శక్రసురాళి వేడి కో
లనుపుగఁ బూర్వశర్య నగజాధిపుఁడుండఁగఁజేసి యయ్యెడక.

మ. హరుఁడా లింగమునందు బొందొనరఁగా నాత్మీయతేజమ్ము ని
ర్భర మోహమ్ము వహించియుంచుట, హరి బ్రహ్మర్షిదులు న్నానులున్
ధర నీ యాకృతినుండు నీశ్వరుఁడు భక్తశ్రేణి యర్చింప ను
స్థిర సౌఖ్యమ్ము లభిష్టుమౌ కరుణతో జేహర్షుచున్ ధీరతక.

చం. అని ముని కోటి మున్నుగ సురాళి సన్నతి నేయ శంకరుం
డనుచు లీల ధాత్రి శుభదాధిక పుణ్యనదీ తటమ్ములన్
ఎనుల ధరాధరమ్ములను వృష్టి సమష్టుల నిష్ఠ నిర్వృణ ద
స్సను గొనఁ బూజనేసిన సుఖస్థిరులై జను లుల్లసిల్లఁగన్.

ఆ.వె. అను ! పార్థివమున వృష్టి సమష్టుల
నైన స్ఫుటికరత్న మానసియ
రజత నూత్న హేమ రచిత లింగాకృతి
బూజనేయఁ గల్గు పుణ్య సమితి.

చ॥ అట్టి లింగాకృతిందగు హరునికి మైనాక మందర మేరు కైలాస గంధమాద
నంబులైదు సత్యంత ప్రియకరావాసమ్ములయ్యె, నందు గంధమాదనమ్మున—

ఉ. రాముఁడు రావణుండునిమి రాజితపుష్పకమెక్కి తమ్ముఁడున్
భూమిజ రాక్షసాద్రుచర ముఖ్యులు గొల్వఁగ వచ్చి ప్రేమతో
నామహి రామలింగము మహాద్భుతవైఖరినిల్పి వింటిచే
నామికఁ గోటి లీర్థము నయంబుగఁజేసె శుభప్రదమ్ముగన్.

నీ. ఆమరుఁ బ్రభాసలీర్థము లిరువదినాల్గు
నందు ధనుష్కృటి యతిశయిల్లు
కోటి లీర్థమ్ము నెక్కుడు ఫలప్రదమగు
కపిసురనామమున్ గల్గు శంభు
లింగమున్, లీర్థమున్ సంగతిఁ బెక్కగు
నట్టి నేతుపుఁ జూచినంత ఘోర
పాతకమ్ము లడంగు నాలీర్థములఁ గ్రుంకి
హరుని నేవించిన యట్టి ఘనుల

లే. మహితనుకృతంబు లింతని మట్టుగలదె !

కాకి రామేశ్వరంబు ప్రఖ్యాత మఖిల

సౌఖ్యదమ్ములు మోక్షప్రశస్త పదము

లనుచు సూతుఁడు మునుల కిట్లనియె మఱియు.

చం. వసుమతి నెన్ననీ భరతవర్ష మశేష విశేష పుణ్యదం

బససు మధోక్షజార్చన కథానుభవానర మార్యసంగతం

బు సకల వస్తుభోగపరిపూర్ణము కర్షణల ప్రదాయి యిం

దు సరవిజేయు తత్ఫలము తోడనె చేకులు నెక్కుడై తగ్గె.

సీ. సత్త్వరజస్తమస్సహితం జనములు

సాత్త్వికసాత్త్విక సహితమైన

దేవత్య ముండ నెంతేనిట సత్కర్మ

మాచరించిన దాన నదియుఁ బొసంగు

బ్రహ్మవిదాత్తుడై పరమేశ్వరునిఁ గొల్చి

బ్రహ్మపదస్థుడై పరిధవిల్లు

మఱియుఁ గ్రియాయోగ మహనీయ వృత్తిచే

భజియింప ఫలము శ్రీశతయోగంగు

తే.గీ. భాగవత సజ్జనైక సంభాషణముల

న్నాన దాన వ్రతాది విధానములను

హరి హర ప్రతి మార్చనాద్యాగమముల

భరతవర్షజులకొ శుభప్రపతు లొందు.

చం. హరిపదనేవ తద్విషయంబు లమృత దివ్యకథానులాపముల్

దొరకనిచోఁ బ్రివిష్టపము దుర్గతి దుర్గతి, విష్ణుకీర్తనం

బరమపదమ్ము గావుతను భారతవర్షము నందుఁబుట్టి త

న్నైఱింగి మెలంగకున్న నరులెన్నఁగ వానరముల్ లులాయముల్.

కా. బ్రహ్మక్షత్రియ వైశ్య శూద్రులనఁగాఁబాటిల్లు పర్ణములకొ

బ్రహ్మద్యంఛిత విద్యలకొ పరకళా పారీణ వేదాంగ వి

ద్యుత్తజ్ఞాన భరీణతా నిభవతకొ బ్రావీణ్య సద్వైఖరికొ

బ్రాహ్మణ్యము జగత్ప్రసిద్ధమగు శుంభదేవతాసామ్యమై.

చ॥ చతుర్వర్ణ్యులందు శ్రేష్ఠులగు భూమరుల గోత్రప్రభావాశ్రమభేదసాచార

క్రమంబులు వినుండు—

శ్రీ. భృగు వీతహవ్యవార్ధీయస విష్ణుః
 ధృవ వియాపాక్ష గౌతమ వసిష్ఠ
 కస్మికారస్మృతమద వైస్య కణ్వ విశ్వమిత్ర
 కశ్యపా గస్త్య మౌద్గల్య హరితు
 లత్రి భరద్వాజు లఘ్వాదశ గణాధ్యు
 లండు దేవతర వత్సాన్తరీ షేణ

వ్యవనైతిశాయన జావాల్యసూపక
 ప్రాచీనయోగివిరోచితవతు

శ్రీ. తార్వ జమదగ్ని దేవరాతాష్ట వాన
 మునులు శ్రీవత్స సావర్ణ లూనరు మందుఁ
 డా భృగు గణము సప్తదశానురూఢి
 సంఖ్యదగు సంయమింద్రులు జగతి నాటు.

శ్రీ. మాక వాధూతు లుపవేద మానయాస్క
 వీతహవ్యలు నార్వులు వైతహవ్య
 గణము త్ర్యాశ్వేయ మది యేకగణము ప్రవర
 కలియు నెడల వివాహముల గాదునేయ.

॥ యభుఁడు మిత్రుడు వార్ధీయసగణము

శ్రీ. మషణభద్రణ త్రసదన్యు మానులు శత
 పారుకుత్స్నపమితులును వాదరాయ
 శౌపగివిసాంత్య కాములు నరుణ తుండ
 సాత్యకులు విష్ణువర్ధన సారగణు

॥ అష్టాదంష్ట్ర ముద్గల పృషన్యునులు వియాపాక్షగణము.

కం. గౌతమయాశ్మాబధ్యులు (?)
 బ్రాతిగనాశిజుఁడు కక్షవంతుఁడు బృహదు
 కాథతతులు వామదేవుఁడు
 గౌతమమునిగణము లెన్నఁగా ధరయందుక

కం. ధర నావరద్వగు వరా
 శరులు ప్రమదసంకృతీంద్రశక్తులు మిత్రా
 వరుణోపమన్యు కొండిన
 గురు ద్వివతులు పూతి మాషకుఁడు వాసిష్ఠుల

సీ. అంగిరసుండు మహాహయండు ఋక్షండు
కపిసంయమి ప్రభుగణము ధరణి
కార్తస్త్విమదుండు శునకక్షి శానకుండును
విదితమ్ముగాఁగార్తస్త్వి మదగణమ్ము
వైన్యండు పార్థుండుర్వరగణ మయ్యెను
భృగుగణ కలిత మాజగతి నెన్న
మితి నంగిరుండజామిఁకుండు కణ్వగణమ్ము
శైలమి నిర్ధమ్యతుం డిధ్మవాహుఁ

తే.గీ. డ య్యగస్త్యగణమ్ముగు నవనియందు
రేఖశాండిల్యనీదృశ (?) కృతులు పూతి
మాష వత్సార దేవలమాను లసితుఁ
డరయఁ గశ్యపగణమునాఁ బరగు ధరణి.

సీ. బాదర బృహదగ్ని బ్రహ్మ లోహితమను
జాలకి చికితులు వాలుకియును
వావల్లి పను యాజ్ఞవల్క్య కాశికదేవ
కాలఖివో లూక కామకాయ
నులు దేవరాతుండు శలిల శాలంకాయ
శాలావతాగ్నులు ఛందరసుండు
నఘమర్ష పూరణకాశ్మక శ్రీమత
పారిధావక శృంగ పసన జాత

తే.గీ. వైకహవ్యక ధూమ్రజ్య లలధనంజ
యండు రైవశ్రవుండు కకుండు సూను
తైశిరికులును గాధిజగణము ముప్ప
దెనిమిదగు సంజ్ఞ మాసిండు లిద్ధమహిను.

కం. ముద్గరభర్తాశ్వంగిర
సద్గురులును దార్క్ష్యనామ సంయమి నరుండు
మాద్గల్యగణము వాఁటి ల
సద్గతి నాంగీరసుండు చయ్యనఁ గలియు

సీ. అంబరీషుండు యువనాశ్వ కుత్సులు పింగ
దర్భశంభులును మాంధాత హరిత
పరమునిగణము శౌవాశ్వపవిత్రులు
నచనానసాస్త్రియాలా గరిష్ఠి

యధిధియు సత్రిగణాస్మితు లాంజాయ

నాక్షేయపులును బృహస్పతియును

వైశ్య ఋగ్వాగ్నులు వాందనకతశృంగి

తైశిర కపి గార్గ్య శానకులును

తే.గీ. ఖ్యాతిగల సద్వస్తుస్తంభ మాతవచను

లా భరిద్వాజగణమగునవని, ప్రవర

గణము గలిసిసఁ బెండ్లిఁడ్లు గాదునుక్తు.

... ..

తే.గీ. హరితుఁ డాంగిరసుఁడు గూడ సగునుగాని

యన్యయుక్త వివాహముఁ జేయు నొందుఁ

బలితవర్తనుఁడనఁగఁ జూపుడు వరుండు

గాన గణగోత్ర మరయ సౌఖ్యప్రదంబు.

కం. కర మనలునితోడ విరా

ట్వురుపుని నదనమునఁబొడము పుణ్యాధికులున్

నిరుపములగు భూసురు లీ

కరణిన్ గోత్రవిధ మరయఁగాఁ దగువరుసన్.

సీ. ఆశ్వలాయనము ఋగాహ్నాయ మమరు లో

థాయ నాశేయ కాత్యాయనములు

సరవిహిరణ్య కైశంబు సత్యాపాథ

మలరు నావస్తంభ మయ్యజున్సు

ద్రావిశ్యయనం బనఁదగు సామ మదిసత్త

దాన మష్టప్రాప్తజానుయాథి

నైనిమిది సూత్రము లిల మూఁడు వేదముల్

కృనుకున కాఖలుగలవు సత్త

తే.గీ. సంఖ్య షడశతి సాహస్రసంఖ్య లానరఁ

దగు సభర్వణ మెన్నఁజుంత్రీ కృసంగ

గతులు నలువదినాల్గు సంస్కారములు ద్వి

భర్తములు విభ్రీలకుఁ గులభర్తసరణి.

అ.వ. అభిలదేవమయలు నాహ్నాయవేత్తలు

మోదరతులు తీర్థపాదు లనఁము

లలి పవిత్రమూర్తు లవనిదేవత లౌట

విశ్ర జన్మమరుదు విబుధవినుతి.

ఉ. ఎన్నఁగ జీవసంతతుల నెల్ల జనించికదా మనుష్యుండై
యన్నింట సంకటస్థితుల సంతఁ ద్రివర్ణ్య తనూభవత్వతఁ
గ్రన్నన విపులఁడై పొడవఁగావలె పుట్టినయంత తూర్పుఁడా,
సన్నతఁ గర్తముల్ సలుప సద్వినుతిఁ ద్విజుఁడౌ తలంపఁగఁ.

కం. వేదములు చదువు విప్రిం
దాదట జ్ఞానాత్తుఁడైన యట బ్రాహ్మణుఁ డి
ట్లాదరణఁ జేయఁజేయక వి
ధోదిత భాగ్యస్వయాప ముర్వినురుడగుఁ.

తే.గీ. అట్టి భూసురకర్త మెంతైనఁ గలదు
కాలకర్త వివేకముల్ గరిమ నెఱిఁగి
మెలఁగ నవవర్గ సౌఖ్యము గలుగుగాక
నితర వృత్తులఁ జిత్తుఖ మేలఁ గలుగు.

ప॥ అట్టి బ్రాహ్మణ స్వయాపము వినుండు.

చం. భరణిసురుం గనుంగొని ముదంబున లేచి నమస్కరించినఁ
గర మసురక్తి వస్త్రముఖ గౌరవ వస్తువులిచ్చినఁ, మహా
దరమున నన్నపానముల దావలమై పరితృప్తుఁడై జేసినఁ
నరుల ఫలము లెల్లగణనఁ మితమానె న్నురాళికేనియుఁ.

కం. పెద్దలఁ గని లేవని నరు
నొద్దఁ గల సిరియు నాయు వొగి నెగయుఁ దా
నొద్దిక లేచిన నవి యం
పెద్దయతో నధిక గురు సంతస మొసంగుఁ.

చం. పొడగనిసంతఁ బాపములుపోవు నమస్కృతులూచరించినఁ
రొడరు శుభము పూజలిడఁ దోరపు మోక్షముగల్గు భక్తి పెం
బడిఁ గనకాంబరదులు కృపామతి, నిచ్చిన భేనుధాన్యముల్
పుడియె నిత్తురేనిఁ గ్రీతు పూర్ణఫలములు జెందు హెచ్చుగఁ.

కం. వరదైవము లవనిసురు
లరయఁగ నిర్మోఘుఁడైన నభయతుండైనఁ
బరికింపఁదగదు వందన
తరితోపిత వస్తువులకుఁ బాత్రుండగుటఁ

ఆ.వె. కాణ బధిర కుబ్జ ఖండరోగ గ్రస్త
నిగనికులు నైస నెరసు లెన్నఁ
జనదు శాస్త్రకాల సముపాగతా పని
సురులఁ బూజనేయ శోభనమ్ము.

తే.గీ. ఆరయ క్షత్రియ వైశ్య కూద్రాదులైన
యితర వర్ణులు ముక్తకయేని దీవ
నలు పాసంగఁగఁ గాంతు రా ఖలులు నిరయ
వాసులగుదురు దౌర్భాగ్య వర్తనమున.

కం. సభ దేవతాగృహమ్ముల
విభవాస్పదయాగవితతి విపు నికరిసెన్
విభండని నమస్కరించిన
శుభము దొలఁగు నిరయవసతి సొరిది మెలంగున్.

ఆ.వె. పరువువారువానిఁ బనిగల్గునాతని | తైలమూర్ధ్ధ స్నానదాన నిరతు
నుదకపాత్రహస్త నుదైసించిన ముక్తకు పాత కాస్పదంబు ప్రిజలకెందు.

కం. ధనగర్వితునకుఁ బతితున
కనయున కవివేకిన్ దురాచారునకున్
మును కలుగ ముక్తికలిడినన్
ఘనకలుషము లొదల పుణ్యగణములు సమయన్.

కం. దైవాధీనము జగములు,
దైవము మంత్రములయందుఁ దన్మంత్రము భా
దైవత వశ్యంబగుటను
దైవము వాస్తవజుడెకాక, తక్కురుగలఁడే!

ఉ. విప్రీలతోడ బొంతు నవివేకియై, నిచ్చెదనంచు నీని వాఁ
డప్రీతిమ ప్రభాత్రుల ననాదృతిమై మది నిందనేయు వాఁ
డప్రీయభాషణుండు కలుషాత్ముడు వైతరణీ సమగ్ర ఘో
ర ప్రబలికృతాశల వరంపరఁ గాకల నొందు నెంతయన్.

శా. లోకాధీశ్వరుండైన విష్ణుండు నుపశ్లోకించు ధాత్రీసురా
నే కాంచత్ప్రీతిభవ ధరాధిపులు నెన్నే భంగులన్ గొల్చి కా
దా ! కీర్తుగని తెక్కుగాలములు నీ ధాత్రీతలం బేలి యా
నాకావాసమునం జెలంగిరి జనానంద ప్రభాస్వీకుతై.

శా. కోపంబూనిన పర్వతపతతి సుగ్రువసేయుటల్ సత్ప్రసా
దాపూర్ణస్థితి శుష్కవృక్షముల నుద్యత్పల్లవ 49కరా
టోప పక్కియ నుండజేయుటలు మట్టుక మేరయుక లేనిత
ద్యావ్యపరములు, వానిలెక్కగొన దేవప్రాతముల్ చాలునే !

కం. వసుధాసురు నర్పించినఁ
బొసఁగు ద్రిలోకాధినాథపూజాఫలమ
ట్లసదృశగతిఁ దన్ముఖమున
వెనఁ దృప్తిపహించు భూతవిసరము హరియుక.

కం. వారల ప్రితివృత్తలనక
సారస నాభాదిదేవసమితిఁ బ్రితివృత్
కూరిమి నేసిన ఫలమగు
ధామణి నిహపరసుఖ ప్రిదాయకులగుటక.

మ. గ్రహచారముల కిడుబాయు శుభముల్ గామ్యార్థముల్ గల్గుదు
ర్గ్రహ శైశాచిక బాధలెల్ల నిలఁగుక వ్యాధిబాధనాశంబగుక
రహి విష్ణుండు కృపన్ముడొ యముండు చేరకరాండు, సద్భక్తితో
విహితాంశంతి విప్రపూజ సలుపక విశ్వేశుండింపొందుటక.

ఆ. వె సకలపర్ణజాలకు జననియు జనకుండు
గురుండు దైవ మిష్టం డరయ విప్రైఁ
డభిలభాత సేవ్య నమ్యతు నపరావ
తార మెన్ని చూడ ధరణినురుండు.

కం. భావమున విప్రైఁడే నిజ
దైవంబుని యెప్పుడెంచు ధన్యుడతఁడు నా
నా విధశోభ్యములొంది మ
హా [విభవత ?] బ్రహ్మలోక మమరంగఁ జెందుక.

చం. నయవిదులై గృహపాపకరణము లాసంగిన నిండులిచ్చినక
రయమున నన్నవప్రతిశుభరాజిత గంధవిశేషహేమ ర
త్న యంత విభూషణం దనివనక గునుమంబులు విద్య మిచ్చినక
దయ దళిత్రం బోచిన, ముదంబులుగాంతురు తక్షణోత్తముల్.

కీ. గీ. వారి నవమోనమునరించువాండు, వాడు
లాడువాడును నితనించు నట్టివాండు
దూషణము నేయవాండును దోషయింతు
అగుచు యమవాద నొందుదు రనుదినము.

కం. విద్యాఽంతుండైన న

విద్యాఽతుండైనఁ గూరవృత్తిఁ దిరిగినఁ

సదృశ్యుభద్రుని ద్విజు నన

వద్యునిగా నెఱుంగువాఁడు వరసుకృతి యగుఁ.

చం. ద్విజుఁ గనుగొన్న మోహమునఁ దేలుచు భత్రము లీప్సితార్థముల్

వృజినము లన్న పానములవారిత భక్తి నొసంగఁగాఁ దగిలె

సృజన మొనర్చె విప్రుల, విశిష్టుల పూజకునై విధాత ముఁ

వృజిన మణించి పుణ్యములు వేడుక గూర్తురు వారలేరికిఁ.

కం. వచనములు వజ్రనిభములు

ప్రచుర వచోర వన లమృతరసవంతము లౌ

పచరింప భూమి సురులకు

సుచరిత్రత వానికెనయె! సురలెయ్యడలఁ.

కం. ధారుణ్యమరులఁ జూచిన

వారల పిశ్యపంక్తి తృప్తవర్తనులై వి

స్తారానందసుఖమ్ముల

పారముగావించి మిగులఁ బ్రీతులుదు రెందుఁ.

కం. స్వారాజైనను విప్రుల

గారింప దరిద్రపాప కలితుడగుఁ ద

దాదిద్రావ్యాన్వితుడైనఁ

వారల కృపగల్గఁ ద్రిదశవరుల డగు పేర్తిఁ.

కం. గో భూ హిరణ్య కన్యా

వైభవ హరిమూర్తివయము వారికి నొసంగె

శ్రీభద్రప్రాభవముల,

నా భూమి సురులకరుణ నతి సుకృతి యగుఁ.

తే.గీ. అఖిలదానమ్ములకు నెక్కుడైనయట్టి

జ్ఞానదానమ్ము నేయు మహానుభావు

లగుట విప్రుల కొనఁగిన యట్టి దాన

మమిత నిరయాభితరణ మయ్యనన్వయములకు.

కం. ఎంతనికెలుపఁగవచ్చు దు

రంతము తన్నహిమ లెన్న నవని సురులకుఁ

వంతఁ మాన్యుచు దత్పద

చింతారతి భక్తిసలుప నేమము లొదవుఁ,

అ.వె. అట్టి యగ్రభవులయందు న్నాల్లెన యా
 శ్రమము లమరు బ్రహ్మచారియు గృహీ
 వితత వననివాసి యతి యనఁగా, వ్రత
 ప్రీతిఁ గొనెడి వటుని రీతి వినుము.

సీ. ఉపనయనాది గా హుతమును ద్రిదిన గా
 యత్రి ప్రాజాపత్య మవల వలయు
 నాగచువ్రత చతుష్కవధిగాఁ దగు
 ననఘ హుతవ్రతం ఁట్లినయగు
 వరుస సంవత్సర పరిమితంబవి యాచ
 రించుట బ్రాహ్మణుఁడ నెంచ వేద
 సంగ్రహణాంతంబు సలుప నైష్ఠిక మిట్టి
 నాలుగు దెలుగుల నయమెలర్ప.

అ.వె. నెలయు బ్రహ్మచర్యములు ననిష్ఠివ కృ
 త్యాది కర్మనిరతి యదియ వార్త
 యజనకర్తయుక్తమగు వస్తుసంపాద్య
 మదియ సంచయాఖ్య నమరు మఱియు.

కం. మేలి యయాశ్చావ్రతముఁ
 శాలినమను నాల్గుగతులఁ జను గార్హస్థ్యం
 బోలి నికృష్టములగు వా
 గాజ్జలాహర విఖనన తతి కడువేడుకలక.

కం. నూతన ఫల లబ్ధంబు పు
 రాతనవస్తువుల విడుచు రహి నైజ ప్ర
 ఖ్యాతియగు వాలఖిల్వలు,
 ప్రాతఃకాలమున లేచి పరికించి దిశక.

కం. చనియచట దొరకినవిత్త
 కొన, నాదుంబరులు, దాను గోరకనే వ
 చ్చినఁదినుయాదృచ్ఛకు లను
 వనహాస చతుష్టయంబు వర్తిలు వనుభక.

సీ. మకుటాశ్రమప్రధాన కుటి చతుండును
 శర్కృదసజ్జన జ్ఞానియైన
 యట్టి యశ్వదుంబరాఖ్యుఁడు కేవల
 జ్ఞాన నైష్ఠికత హస్తానురూఢుఁ

డట బ్రహ్మతత్త్వ విద్యాకంతుడైన ని
శ్రేయసుండను యతుల్ చెలంగ నట్టి
రీతుల బ్రహ్మచారియు గృహస్థుండు వా
నప్రస్థుండును యతి నాల్గివిధము

అ.వె. లగుట బ్రహ్మచారి కట వీడ్చుము గృహస్థు
నకును భిక్ష కాననస్థున కిలు,
యతికి (స్వ) ర్ణ మొసంగు టత్యంత దురిత హా
తత్తదుచిత శస్త్రదాన మురు.

అ.వె. వేదమార్గములు విడిచి శావిర మంత్ర
తంత్ర నిరతుడైన ధరణిసురుడ
నగ్ని కుం డనంగ మగ్నుడౌ పాపక
ర్తములఁ బతితుడగుచు మందబుద్ధి.

కం. భార్యయుతుడై పాపక
కార్యంబే విప్రుడైన గ్రమమునఁ జేయం
డార్యత్వరహితుఁ డాతఁ డ
నార్యుండు కర్తముల వేదవంతుడైనకా.

సీ. అట్టి వతుర్వర్ణులైన భానురులు ని
జాశ్రమాచార నిత్యక్రియాభి
రతులైన వారి శ్రీపతి దయామతిఁబ్రోచి
నిర్మలగతి నిచ్చు నిఖిలభూత
సము లలిశాంతులు సత్యవ్రతుల్ వర
ధనదార విరహితాత్యనఘమతులు
నాశావిహీనులు సతిలోభ మోహ దం
భ వివర్జితులు ధర్మభద్రయశులు

తే.గీ. మానితామ్నాయ తత్సరులైన వారి
నఖిల భూతాంతరాత్మయు యజ్ఞభర్త
మైన శ్రీవిష్ణుఁ డిష్టదాయకుండు నగుచు
సంతసము నొంది రక్షించు సంతతమును.

కం. సంతోషమానసుండు వే
దాంతశ్రవణుండు పితృమహావ్రత సవతు
డంతర్ముఖుడగు విప్రు ని
రంతరముకా చాయకుండు నమృతుఁడైలమి

సీ. యజనయా జనము లభ్యయన మభ్యాసన

భృతిదాన దాన కృతిగ్రహములు

బ్రాహ్మణ కర్తముల్ బ్రహ్మచారికి గురు

శుశ్రూష భిక్షాన్న మిశ్రభక్తి

నిత్యకర్తక్రియా నిరతి యభ్యయనంబు

కౌద దమ క్షమాశాంతిగతులు

ననలార్క సేవన మనుచినగురువంద

సంబు విద్యాసంగ్రహంబు సతులఁ

తే.గీ. గదియుటలు, భాషణములు వీక్షణము మాను

టఖిల వేదాంగములు నేర్చి యాత్మగురుని,

కభిముఖంబగు దక్షిణ లమర నిచ్చి

యతని యనుమతి గృహి యాట లర్హవృత్తి.

ఉ. మంచివియ్యక సమానములు మంగళముల్ విహితార్థవృత్తి న

భ్యంచిత ఘోషవర్జితములై తగు నక్షరనామధేయముక

గాంచన దీప్తదేహుచి కన్నులతేటయు సన్నితాస్యముక

గొంచెపు మధ్యముక సొబగు గొప్ప పిఱుదును గల్గి వెండియుక.

చం. పవడపుచాయలౌ చిత్తురుచాగుపదమ్ము లరోమశేషులై

రవణము మీఱు గుల్ఫము లరంటు నిద్దపుటూరుపుల్ స్మర

ప్రవణశరాసనమ్ము గతిఁ బాటిలు కన్యోమ లింద్రసీలపుక

సవరనిముంగురుల్ మెఱుంగు శంఖవిడంబన మొప్పుకంతముక.

కం. చెలువలరు కుండుఁబలుకులు

తెలపుప్పము బోలునాస తేటగుడెక్కుల్

పలువరుసదట్టము న్నైతి

గలవెండ్రుక లమరు మంచికసృక భస్యక.

కం. వరియించి గృహస్థుండై

గురుపుల గురునుతుల నైనఁ గొలిచి యతిధులం

బరిరక్షింపుచుఁ గర్తా

చరణుండై మెలఁగవలయు సాధులు పొగడక.

సీ. అట్టి భాసురుఁడు బ్రాహ్మణమహారత్నమున మేలు

కాంచి కాంచనదుకూలాంజిత మారి

నాత్మస్వయాపు నిత్యానందు నెన్నుచు

భర్తాత హృదయమ్ము దనర సర్థ

కామముల్ విడువ విఘ్నములేక భర్తంబు
చేకఁజూగాన, నిశ్చింతఁడగుమఁ
గర మర్థి భర్త మేనుఁజక పుణ్యనదీ పు
రా రణ్య ముని నృప ధీరభాగ

తే.గీ. వత మహద్వృతయత పతివ్రతల నెంచి
వెలయు పురమైన నరువది విండ్లపట్టు,
పల్లెయగునేనిఁ బదివిండ్లపట్టు, నిబుతి
భాగమున కేగి యచ్చట బాగుమీఱు.

అ.వె. గాలికెదుటఁ ద్రోవ గ్రహతారకలఁ గంచ
గోసుపర్వనిలయ కుంజ జల స
మీపములను సస్యమేదిని రేఁగల
బైట మలము విడువఁ బాడిగాదు.

ఉ. ఊపిరి బిగ్గఁబట్టి తడవుండ కుదఱుఁబుండై పవళ్లు, రే
యూపిక దక్షిణాభిముఖమొప్పుఁ దృణావృతమైన ధారుణిఁ
జూపడకుండు నిమ్మ మునఁ జుట్టు జనావళి లేనిచోట, మూ
రోధపరివస్తుండై నిజభుజోన్నతి జన్నిద మాదటం దగ్గఁ.

తే.గీ. మలవిమోచన మొనరించి కెలన మఱలి
చూడ కొకచేత కేళంబు మాడఁబెట్టి
పుట్టి మూషకఘాతమ్ము పులినజలము
లను గలది కృష్ణధూముల దినుసుగాక.

కం. తరబడిమృత్తిక శాచము
కొఱకై వలకేలఁ బూనిగుఱుతుగఁ గొలనుం
దరికేగి దూరముగఁగడు
నిరవుగ వసియించి మృత్స్వయలమింగొనుచున్.

సీ. ఆసులకముపాటి నమర వృత్ప్తిండముల్
గొని గుడమున నైదు నొసర నొకటి
లింగంబున న్వామనంగకరంబున
ముహూఱు నిరుగేలు మొనయ రెండు
వామపాదమున లేవన్నది వరుసలు
సుభయపాదమ్ముల నొసర రెండు
మాఱులు మేదించి మన్నిడి శాచమ్ము
గావింపఁగ గృహస్థ కర్తమిట్టి

తే.గీ. సరవి కిన్నిలదగు బ్రహ్మచారులకును
విభవలకుఁ దద్విగుణమొప్పు విను వనస్థ
వితతికిఁ జతుర్గుణంబగు యతులకట్ల
నమరు సందష్టమాంశార్త మైదువలకు.

కం. ద్వాదశగంధూషముల
మీఁదట జన్నిదము దాల్చి మితివార్చుచు సం
మోదత ములు పొప్పిట్టయుఁ
చాదగు జేసంతపుడుకఁ బల్కొమఁదగుకొ.

కం. ఘన తృణ పర్ణ ఔశన
మనువగు దర్శముల వైష్ణవాహముల వినా,
వినుఁ [డు ?] ప్పినుమును మాగా
జు నిటిక శిల బూది యుముక శుభములఁ బాపుకొ.

కం. వలగొనురీతిగఁ దోమ
న్వలయును దర్జనినిఁ దోమువైపది పాపం
బిల నయినహితము రుచ్యము
తలఁపకొ దృఢకరము దంతధావన మొలమికొ.

ఆ.వె. దంతశోధనమున దానమొనర్చుచో
భోజనమున దేవపూజ తఱిసి
జుకుము సలుపునెడల స్వర్ణకేళియప్పుడు
జూననియతి వలయు మహినురులకు.

కం. మలనిర్మోచన మనఁగాఁ
గలుష విమోచనమనఁగఁ గలదిరు తెఱఁగుకొ
దలఁపఁగఁ దైలాభ్యంగము
మలహరణస్నాన మనఁగ మహి నెన్నఁదొకొ.

కం. పర్వముల ఋషిదశముల
సురీధరు తిథిని నూనె యొగినంటిన శ్రీ
ధూర్వహత దొలఁగి యామిష
చర్వణ చండాలయోని జనియుంతురిలకొ.

కం. తలఁగడుగుట పలుదోముట
వలనుగ రవిగురు భృగుకుజ వాసరముల యం
దిల శ్రాద్ధ జన్మదినములఁ
దలఁపఁగ వ్రతవాసరములఁ దగ దఘమగుటకొ.

కం. తాపముగాంతియు మృత్యువు
శ్రీపతియైనదృఢమున్ దరిద్రత కోర్కున్
ప్రాపించుటలగు రవి మొద
తొ పర్యయవాసరముల నభ్యంగములన్.

అ.వె. మంత్రహీన మదియె మల విమోచనమనఁ
బరగు మంత్రయుక్తిఁ బ్రబలు నైదు
దెఱుఁగులగుచు నార్యసరణికిఁ ద్రిషవణ
స్నాన మర్హుమా ప్రమాణ యాధి.

కం. సంకల్పపూర్వకంబుగఁ
బంకహరణ మరయఁ బుణ్యపావనతీర్థం
బింకువ ? తో నదికర్త ల
తాంహరవసంతసమయ మాహ్నిక ఫణితిన్.

సీ. కంఠకటిస్నాన కాపిల మంత్ర వ
స్త్రావర్తనములన నైదు విధము
లవియు[శక్త్యుచిత ?] ములగు నాలుగ్రాశమ
ముల వారికర్హము మూడువేళ
లందుఁ గ్రుంకిడుటలు నాగ్నేయమగు భూతి
చే నగు స్నానము మానితముగ
నిశియందుఁ గ్రుంకుట నిరయహేతువు మంగ
ళార్థముగా స్నానమాచరింప

అ.వె. వలయునేనిఁ దటిని వారి దివంబునఁ
దెచ్చి స్వర్ణమునిచి యిచ్చఁగ్రాచి
యైన నింట స్నానమర్హుమా పుణ్య, తీ
ర్థములఁ గ్రుంకవలయు దార్థ్యగులకు.

కం. స్నానాంగంబగు దైవత
శూనిప పితృతర్పణములు మఱిఁజేయఁదగున్
బూనిన పవిత్రమంగుళి
లేనిది దురితమగు గర్హనీనంబగుటన్.

కం. తడిఘోవతి విడువఁగఁదగు
వడిబైటికి వచ్చి నీటివైపుగ విడువన్
గడదొలఁగుఁ బుణ్యములు తటి
విడిచినయది భుజము దేర్ప వృథ గ్రుంకిడుటల్.

తే.గీ. ఆర్ద్రవస్త్రము సడలించునపుడు కటికి
 సూర్యభాగమునం దిగిచుర్వి నిడఁగ
 వలయు దిగజార విడిచినఁ గలుఁజుమొదపు
 జలము దరిఁజల్లి భూతత్వపులు ఘటిల్లు.

దం. అజినమునందుఁ బేటి నిడినట్టివి యంశుకముల్ ధరించుటల్
 ద్విజులకు నర్హుఁడౌ లిమి తేకువఁబ ట్టువియ్యావికంబులుకా
 రజత సుపర్ణ భూషణవిరాజిత వైఖరి గూఁగ్య మాటచే
 సుజనులు సృష్టిదోషమని చూడ రఁదెందుఁ బవిత్రమై తగుకా.

వం. నుదుటను గోపిచందనము సూత్రగతికై ధరియించి నిష్కతోఁ
 గుదురుగ వార్చుకట్టి కైయకుం దగు కేశవముఖ్యనామముల్
 పది పదునాల్గు సంఘములఁ బట్టుగ నెట్టుగ నంటు చోటఁ బెం
 పొదవఁగ సంగుళములు సమున్నతఁ గూర్చునిభమ్ము దెర్పదకా.

సీ. వ్రేల్లేదు సమముగావించి ముంచిన నీళ్లు
 మాచమగ్నంబగు మాత్రమున్మి
 గాఁగ గోకర్ణ వికాసత ముష్కాటు
 తలమార్గమునఁ గ్రోలి తవిలి రెంటుఁ
 గరమార్జనము నేసి మఱిరెంటు వోష్ణముల్
 దడవి చెక్కులరెంటుఁ దుడిచి యొకటఁ
 జరణద్వయిని జల్లిశిరసంతి తుద్రివేల్లే
 యిడి నానక్రిందొంటుఁ బిడికిలం.

తే.గీ. మొనయ సంగుఠ్ఠ తర్జని ముక్కుగోళ్ల
 కడ ననామికఁ గన్నులా కరణిఁ జెపులు
 కడను బొటమన నాభి వక్షము తలమున
 శిరము భుజములఁ దుద్రివేల్లేచే స్పృశించి.

తే.గీ. ప్రణవపూర్వక వ్యాహృతుల్ పరగ వేద
 మాత మూర్ధముతోఁగూడ మానియగుచు
 నపుడు మధ్యమ తర్జని నంట నీక
 కడను వ్రేల్లేను నాసికఁ గదియఁబట్టి.

కం. త్రాణిక్ ముష్కాఱ్ దపఁగఁ
 త్రాణాయామంబనంగఁ బరగు నటులుగా
 రాణిసోనర్పచ వాగ్గీ
 రాణి స్తుతిమార్జనములు పలయుం బిదపకా.

శీ. ఆష్టక్షరయంతంబు సంబుదైవత్యంబు
 నవపదంబులునైనయవి ద్విరుక్తి
 కడునెనిమిదియగు పావకం బొకనాల్గు
 హరితదంబొక రెండు నన్నిగూడి
 తరవతుల్ తుదనుండు నెఱిఁ బదునొక్కట
 హృదయంబు మునిసంఖ్య నెసఁగఁగదదఁ
 బదముల రససంఖ్య నొవపు సనేధల ?
 శిరసున మాన్జన మిరువదియును

తే.గీ. నాల్గుపాదాంతముల మార్జనంబులు దగు
 మొదలు నడుమను తాతకములు పహించు
 దొమ్మిదిఁటి మీఁద సూర్యోక్తి తొడరి రేపు
 జలము మధ్యాహ్నమున నన్నిసంధ్యయందు.

కం. గుఱిచిన మంత్రంబులచే
 నిరవుగఁ బ్రాపింపవలయు నెలమి నుదకమున్
 మఱి మార్జనములు పదియే
 నరయఁగఁ బదయుక్తి వలయు నాహ్నయగతిన్.

కం. సాయం ప్రాతర్వేళలఁ
 బ్రాహ్మిత్వార్హయగము బరగు న్నాగై
 యాయస్త్రము లుపసంహృతి
 నాయతమఱి జేయవలయు నవనిసురులనున్.

తే. గీ. బ్రహ్మశిర్షిస్తు దండస్తు పద్మజాస్త్ర
 మనఁగ మందేహముఖ్యైత్యాళి వాహ
 నములు శస్త్రాస్త్రములు దైత్యసముదయంబు
 నడుప పజ్జోపమస్తురై యడరు వరుస.

శీ. అదియెట్టులనిన మున్నసురులు సురలును
 స్వర్లోకపాలనాచార్య మహిమ
 లభిలషించి విరించి నర్థించి నిత్యతో
 సవనతంత్రములు సలుప నందు
 నసురులు దృఢచిత్తు లగుచుఁ దత్కర్తృంబు
 గావించి బల్లిచే గర్వులగుచు
 స్వర్గముగొన్న సర్వగీర్వాణులు
 సరసిజాననుఁ జేర నర్హిమొక్కి

తే.గీ. యనురు లధికత స్వరోక్తమాక్రమించి

రింక వారలగెల్పుట రెత్తెఱుగొ !

కరుణ మముఁజోవవే ! యన్నఁ గమలభవుఁడు

వారి నందఱి నిజకృపా వారిఁ దేల్చి.

ఉ. వారలు తానుసప్రకృతి వైభవమొందిన నేమి యింకిటన్

మీరలు బ్రహ్మచర్యమున మేలిమి తేజముగాంచి దైత్యులన్

మీఱుట కేనుదెల్పెద నమేయవిభాస్వితుఁ డర్కుఁడెంతయున్

ధీరమతిన్ సహాయముగ దెల్లి జయంబు భరింతు రెంతయున్.

శా. నాచే నిర్మితమైన సూత్రమిదిగో నాపేర వర్తింప నెం

లే శాతుర్యత నుత్తరాంసమున వర్తింపంగ సవ్యంబుగన్

ప్రాచుర్యంబుగఁ దా నివీతమగు నొప్పన్ గంతదామస్థితిన్

సూచింపంగ నసవ్యకూ నరునకచ్చో దక్షిణాంసోద్భృతిన్.

కం. దేవఋషి పితృప్రీతిగ

నీవిధముల నుండు వరుస నింగితకర్త

ప్రావీణ్య స్థితిఁ దల్లె

జోవిలసితులగుచుఁ గనుఁడు శుభములు ఘనతన్.

చ. అని పరమేష్ఠి పల్కిన రయంబున దేవత లట్లచేసి యా

వనజసఖుండు తోడుగ నవార్యుల దైత్యుల గీటుణించి హె

చ్చునఁ ద్రిదివంబు చేకొనిన, సోలుచు దానభులెల్ల నెప్పు డ

య్యును నిలుసందెలం దొడరి యేచుచునుండెద రుగ్రశూర్యతన్.

ఉ. అత్రైఱుగెల్ల దేవతలు నబ్జజాతో వినిసింప భాతయున్

మత్త నిశాచరప్రహత మంత్రవరంబగు వేదమాతృకన్

హత్తిజపించుచున్ వికసితాంజలిఁ జల్లుతదంబు లాహాతో

ద్వృత్తుల దైత్యుల దునుమ వేమఱుఁ దద్భజనంబు దీఱుగన్.

కం. ఈయాదిత్యుఁడె బ్రహ్మం

కాయతగతి ననుచుఁ దిరుగుటది తలఁపఁగఁ జాం

ప్రదాయణ ఫలదంబై పు

ణ్యాయత్తులఁ జేయ మిమ్ము నని.విధియించెన్.

కం. ఆదికారణముగ నే త

ద్విదితోక్త క్రియలొనర్చు విప్రులు మహిమా

స్పదమా తదస్త్రముల నిం

పాదవఁగ నుపసంహరించు టొప్పగు నియతిన్.

తే.గీ. వెస తకారాదిగా మున్ను విడిచినట్టి
యస్త్రగూప మహామంత్రమైన లలిత
శుభద గాయత్రిఁ గ్రమ్మఱించుట తు యాది
యైన వర్ణక్రమమ్మున సర్వమగును.

సీ. ఈరీతి గాయత్రి హృదయస్థముగఁ జేసి.

వెలఁగి సంధ్యోపాస్తే సలుపవలయు
క్షేత్రజ్ఞు ననుమతిఁ జేకొని యబ్జాస
నానీనుడగుడు దిశాంగణములు
బంధించి పరమాత్మ భవ్యముఘమ్మ చేఁ
గడఁగి బ్రహ్మస్థాన గతునిఁజేసి
మది నుండినట్టి బ్రహ్మమ్మ శిరుక్ స్వర్ణ
హరణోరువాళు పానార్హ హృదయ

తే.గీ. సలఘు గురుతల్పకైకదుష్కలుష జఘను
తత్త్వసంయోగ చరణుఁ బాతకచయాంగు
రోమకూపోపపాపు నియాధు వృజిన
పురుషు నీలాంగు సంగఃకృతర శరీరు.

క. మారుత బీజాక్షరమున

వారక శోషింపఁ జేసి వరశిఖి బీజా
దారత వహించి వెలికిం
దారిచి మదికాయఁ జేయఁ దగు సమృతమునక.

తే. గీ. అటుల మది సుధాప్లావన మమరఁజేసి

బ్రహ్మసంస్థానగతుడగు పరమ మరల
నా సుఖమ్మధ్యమునఁ దెచ్చి యవట నిల్చి
హృదయశబ్దస్థు గావించి విదితమతిని.

సీ. ధర్మంబు దానికందంబు జ్ఞానము నాశ.

మైశ్వర్యములు నెన్ని దమరు దళము.
అవియె దిక్పాలకు లవటవైరాగ్య క.
ర్ణిక, కేసరంబులు నిఖిలదేవ
గణము తత్కర్ణికాగత రవిబింబంబు
నడుమ చంద్రుడు వాని దొడరు వహ్ని
యందుఁ జతుశ్రమమై హేమమయ మురు
రత్న కీలకము విరాజమాన

తే.గీ. మైన వీరిక నీవారక్కాగళాక
 పరిమితాణు శరీరుండు పసిమివన్నె
 ననుశమానుండు, శంఖ చక్రాదిశస్త్ర
 ధరుం డనేక విభూషణాంబర ధరుండును.

కం. శ్రీవత్సకోస్తుభాది మ
 వావైభవ భూషణుండు రమాస్వతుం డురు తే
 జోవంతుండు మూర్తితయ
 భావుండు వేదమయుండుగుటు భావింపదగుకొ.

ప. ఆతండ్ ప్రణవస్వరూపంబగు నత్తెఱంగెఱింగించెద.

సీ. మఱి ప్రహ్వమ్మును మణివింధహూర్వర
 తలకక్కాములు తత్తలము వెనుక
 నంటింక గరళుద్ది యగు నంతట నకార
 మును నుకార మకారములును గూడఁ
 బ్రణవ మట్టి యకారపటిమ ఋక్సంగతి
 బ్రహ్మదైవత్యంబు పరగు జాగ్ర
 మగు నవస్థయుం బ్రథమాంవిత సవనంబు
 నాహవసీయాగ్నియగుచు సురభి

తే.గీ. ముద్ర సృష్టి క్రియయుం గర్తముఖ్య విద్య
 యగు ను కారము గార్హ పత్యాగ్ని విష్ణు
 దైవతంబు యజుర్వేద భావి స్వప్న
 మగు నవస్థయు యోనిముద్రాంకితంబు.

శా. అత్త జ్ఞానము పాలనస్థితి ద్విలియంబొ మకారంబు రు
 ద్రాత్పీయంబును సామవేదము సుషుప్తావస్థయుకొ శంఖ ము
 ద్రాత్తస్థానము దక్షిణాగ్నియుం దృఢీయంబొ మఖంబొప్ప మో
 త్తాత్కానందవిధానతం దనరు సంహారక్రియారూపమై.

కం. తత్తద్బిజాక్షరముల
 హత్తుక పలుకంగఁ దనరునట్టి త్రివర్ణ
 పాత్రమగు ప్రణవమంత్రము
 చిత్తవృత్తం గుమరుగాఁగఁ జేయఁగవలయుకొ.

తే.గీ. ఇట్టి ప్రణవము జరియింప నెలమి రేపు
మాపు గావించు కలుషమున్ మాయు ప్రతిది
నంబు తేజంబు బలము సత్యధికమగుచు
నాయువొనఁగూర్పు నిది నిక్కమే యెడలను.

కం. ఆదిక్ నుముఖాస్వితము
ద్రాదులు నిర్వదియనాల్లు నంగోపాంగా
పాదితమగు న్యాసంబులు
పాదుగ గాయత్రి హృదయ పతనము పలయున్.

తే.గీ. మధ్యమునను బదింటికేమిటక నొకటి
తగుఁదురీయ జపింపంగఁ దనరు నిత్య
కర్తరాధిక భూసుర గణములకును
కవచము సురభి ముద్రాప్తకంబు పిదప.

తే.గీ. ఆల ఋగాదుల నెనిమిదేసక్షరములు
నగుచు నిర్వదినాల్లు గాయత్రి యాయ
ధర్మణంబునఁ బదునొంటఁ దగు మరీయ
సాంగ నిగమఫలంబిచ్చు జాపకులకు.

కం. ఎచ్చోట సర్వమైత్రిన
నచ్చో గాయత్రి నొడువనగు సుదయముగా
నచ్చో సుత్తితత నినుఁ
దచ్చుగ సుదయించు నేని నాసీనుఁడునై.

అ.వె. సంధ్యవార్చనచోట సలుపక గాయత్రి
యొండుచోట నేయ సుస్మితముల
సంధ్య వార్షవలయు శాస్త్రవిధిజ్ఞుల
మతము లిట్లు ద్విజవిత్తులకెల్ల.

కం. ప్రాతఃకాలంబున న
త్యాతతమతి ప్రాజ్ఞఖంధు నకరపు సంధ్యన్
ప్రీతిన్ బ్రత్యజ్ఞఖండగు
రీతిన్ జపియింపఁదగు గరిష్ఠ స్థిరతన్.

సీ. రమ్య పీఠిక కంటె రాంకవశార్దూల
చర్త కుశాసన సరణిమేలు
స్ఫటిక పద్మాక్షిది జపమాలికల కంటె
నంగుళి సంఖ్య శుభాస్పదంబు

లంతకంటె ననామికాచిగాఁ దత్పర్య
సంఖ్యఁ జేయుట ప్రశస్తమ లిట్లు
బుత్తమంబగు వేయి నొగి మధ్యమము నూలు
చదియైన సభమమెన్నిది మిగులఁగ

తే.గీ. నెలమి గాయత్రి జపింపున నెసఁగు శుభము
నాల్పదిక్కుల సాడతన నడుమ క్రిందఁ
క్రమము వసియించు నదేవగణములకును
వందనస్తులుజేసి గోవిందునెంచి.

కం. ఉత్తమ శిఖరంబుల నుమ
హత్తరగతిఁ బుట్టి విపులభ్యర్థింపక
జితము వచ్చునెడలను
హత్తుగ ధరఁ బర్యతముల నమరుము దేవీ !

కం. అని, వేదమాత ! వరదా !
జనని ! కృతక బ్రహ్మవర్చసము లేజము న
వ్యవజాసన లోకాప్తియ
ఘనత న్నా కొసఁగుమనుచుఁ గడుభక్తిమొయిన్

తే.గీ. గోగణములకు బ్రాహ్మణ కులజులకును
ఘనత శుభమగు ననుచు వందనమొనర్చి
సవితృవకు మ్రొక్కి బ్రహ్మయజ్ఞమున దేవ
మనుజు పితృభూత యజ్ఞక్రమములుఁ జేసి.

వ. కర్తారంభకర్త సమాప్తుల నాచమనంబు నేయందగు తత్ఫలంబు వినుండు—

కం. సానత్రయమున ధృతి నో
ఘానూన స్పృశత మార్గ మంటుటచే నెం
లే నితరాగ స్పృక్కుల
నా నిరుపమవేద్య.....లరయు ఫలమగున్.

కం. సౌరోహస్తికి మధ్యా
హ్నరూఢి వార్షిసత్తూర్ణివ వదహా
గౌరవర మంత్రమున నొక
తారయ గాయత్రిచేత సర్వభద్రయమున్.

కం. ప్రాయశ్చిత్తార్థంబును
ధీయక్తి నొనర్చిన వినుతించిన పిదపన్
గాయత్రి దుదన్ సేయన్
న్యాయంబగు కర్తృతులకు నందితబుద్ధిన్.

కం. హరిపూజ దేవయజ్ఞము
కర మొప్ప నొనర్చి భూతగణతృప్తికి గా
నిరవైన, వైశ్వదేవము
స్థిరమతి సేయంగవలయు స్తుతిముఖఫణికిన్.

సీ. బ్రహ్మయజ్ఞంబది పటుదేవముని పితృ
తృప్త్యర్థి సంకల్ప భృతి ముఖాంగ
ములు సృజించుచు వేదములు నాల్గు నుపనిష
త్తులు నిగమాంగము లెలమి సూత్ర
మమర మీమాంసాద్వయంబు నధ్యయనంబు
శక్తికి దగినంత వదిలి తర్క
ణములు సేయుచు నాది సంజలి మునివేళ్ల
సవ్యోపవీతుడై సరసిజభవ

తే.గీ. ముఖ్య సురులకు వ్యాసాది మునివరులకు
సరవి శిథిలీ కృతాంజలి సంధి దగవు
పితృవితతికెల్ల నపసవ్యవృత్తి బెద్ద
ప్రేలిముదట నొనర్చుట విధిదలంప.

కం. సురపైతృక భూతమనుజు
పరితుష్టికి వైశ్వదేవపటిమన్ తాక్య
స్ఫురితాగ్ని నితరు లట గృహ
పరుఁ డౌపాసనమహ్నా వడి వేల్పడగున్.

సీ. పాసఁగఁ బ్రాణాయామపూర్వక సంకల్ప
మమరఁగ నాత్మశుద్ధ్యర్థ మన్న
శుద్ధ్యర్థ మను పంచసూత నిర్మరణార్థ
మిష్టదైవక్రీతి యాసఁగ నుదత్త
మంటుచు గృహమునైన యన్నముదెచ్చి
యవట పాక మొనర్చి నటులంజేసి
సాజ్యహాసదియఁ బంచవిధాగములుజేసి
పరిమేళన మొనర్చి ప్రథమ భాగ

తే. ౧. కలిత మార్జన విధములు గల్లు పంచ
 సూనపాతక హరిణమ్ము నైనయట్టి
 విధి పదాశయతు లగ్నీలా వేష్ట వలయుం
 దత్తదర్శక చుంత్రయక్తముగ మఱియు.

కం. విను రెండవ పాల వ్యం
 తనయుక్తంబన్న మగ్నిసరస నుదీచి
 దనరార నష్ట భస్మం
 బున నిడి నేచనముచేసి పూసక సంతక.

అ.వె. ప్రేమ మొదటిపాలు రెండవ పాలును
 గూర్చి పటిమమునను నేర్చి ధర్మ
 మున కధర్మమునకు నొనరంగ స్వాహంత
 మనెడి మంత్రనేచనా నురూఢి.

నీ. దానికి నుత్తరధరణి నాప్యశయతి
 పరిశేచనము దానినెరయ నోక
 ధి యట రక్షోజనస్థితి కగునేకనే
 చనము 'గృహ్యతి' నాసరణి నల్లి
 ధర్మాశయతికిఁ జెంత దక్షిణంబున నేక
 పరిశేచనస్థితిఁ బరిధరించి
 యా యధర్మాకృతి క్కగంబునందుఁ గా
 మా భ్యాది నాశయతు లవియు మూడు.

తే. ౧. నేనునేనున నేచన విధు లొనర్చి
 యవటం బృథ్వ్యాదిగా బ్రాహ్మణాంతముగను
 బదియు నొక్కటిగా జలమొదవఁ జుట్టి
 మొదలదాకి దక్షిణంబుగ మఱియును.

కం. ప్రాచీనవీతిగ పితృగ
 హోచితముగ నొకటానర్చి యొగి నవసజ్జ్య
 నేచన మమరుం దదుత్తర
 మై వెలువగు రుద్రునకు మహాశయతి యిడుచుక.

తే. ౧. అది ప్రజక్షణ నేచనమాచరించి
 రేయిం గలిపటం గల భూతతృప్తికి బలి
 [మిగిలి] నన్నంబు నిన్నింటి మీద నిడుచు
 శయ్యమతి సంప్రదానంబు కొఱకు.

కం. ప్రాణాయామము నేయుచు
నాణెముగఁ దృతీయభాగ నయగతిఁ ద్రిజగ
త్రాణున్నా రాయణు సు
ప్రీణన మొనరింపవలయుఁ బృథుకలాప్తికై.

సీ. పరగునట్టి తృతీయ భాగశేషంబున
దేవయజ్ఞము నెంతేని భౌతి
కంబగు సవనంబు గావించుఁ దనరు ప్రా
ణాయామ సంకల్ప ధీయతముగ
పరిశీచన క్రియల్ పాటిల్లి నగ్నిల్
దేవతలకు వేల్పు తెఱఁగు లమరు
ననల దక్షిణ భాగమునఁ బితృ ప్రీతిగా
నభవవ్యమున స్వధా యనఁ జతుర్థ

తే.గీ. భాగమునఁ దెచ్చి యిడి వఱి భౌతికమగు
క్రతువున కల తృతీయ భాగముననెత్తి
రమ్యసూత్రిత శిఖ్యుత్తరమున నునిచి
మనుజునవన మొనర్చు క్రమంబువలయు.

కం. పంచమభాగం బగ్ని ను
దంచితముగ వేల్పు వలయు నమరు విసేతిక
మించఁగఁ బరిశీచనములు
నెంచఁగ మునురీతిఁ జేసి మంతయు ప్రీతికై.

తే. అగుఁ “బ్రజాపతయే” యను నామతి త్ర
యంబు నయ్యగ్ని వేల్చి శేషాన్న మెల్ల,
నొగి గృహద్వారమున నిల్చి యుడకయుక్తి
నష్టదిగ్వాయసముల కాహారమిడుచు.

కిం. వైవస్వత కుల సంభవ
మై వెలసిన శ్యామశబ్దకాఖ్యానములకై
లేవగు శునులకు యమ ప
ద్యా వనమున బలియొసంగ నగు శాస్త్రాక్తికై

అ.వ. భూతికామి శూర్పరీతి, సామ్రాజ్యాధి
పాలుచు కేతుభంగి, బోగకాంక్షి
చక్రవృత్తి పుత్రసంపన్న కుండు వ
ల్లీక గతి బలియిడ శస్పయగును.

కం. పాద ప్రకృతే శకుండై
యాదట వసియించునట్టి యభ్యాగతులక
దాం దోడ్కొని వని యర్చా
పాదకుండై భోజనమ్ము పంక్తి నిడఁ దగుక.

వ. అంతకు మున్న యొనర్పం దగు దేవపూజాక్రమంబు వినుండు.

సీ. ఘన శంఖ చక్రలాంఛన ముక్తదళ కువ్వ
భాసురాలంకార బంధురమును
బహుదివ్య గంధ ధూప ప్రసవామోద
మగునట్టి పీఠి కల్యాణ రజత
తామ్ర శిలా మృత్స్నచారు మయంబుల
నైన శ్రీహరిమూర్తి నావహించి
రంగవల్లి వితానాంగణము విచిత్ర
విహితమా దేవతా గృహమునందుఁ

తే.గీ. బ్రాహ్మికుండును శుచియునై తరమ నియతి
సమతఁ జిత్తంబు హరిపదాబ్జముల నిల్చి
భద్ర సంశోభితాగన ప్రాధి నమరి
మాతృకాంగ కరన్యాస రీతి మెఱయ.

ఉ. అచ్చట నట్టదిక్పతుల నావహనం బొనరించి రాక్షసా
త్ముచ్చయవర్గముల దొలఁగ నూర్ధ్వగ దేవతలెల్ల రాఁగ భా
స్యవృలనాత్మఘంటిక ధువమ్ముగ మ్రోయఁగఁ జేసి దిక్కులక
హేమచ్చ నిజాసనస్థితికి నింతయు బంధనముకొ ఘటింపుచుక.

కం. కలశమునందుఁ ద్రిమూర్తులఁ
గల త్రిదశులఁ దీర్థ చయము గలుగక మంత్రో
క్తుల నావహించి శంఖము
జలజాహిత దేవతముగ సమకూర్పఁ దగుక.

తే.గీ. శంఖ చక్ర గదాపద్మ శౌర మాస్త్రు
నిందిరా సుందరీ సదా ముద్దిలైక
వారు కాస్త్రుభవము నీరేరుహాత్ము
నవ్య దరహాసవదను ధ్యానం బొనర్చి.

కం. శాంత నశతుని లోకా

శ్రాంత రమాశాంత భక్తగణవంతుఁ గళా
వంతు మహాదాంతుఁ గుణ
వంతుని నా వాహనంబు వలయుం జేయన్.

తే.గీ. ఆఖిల జీవాంతరస్థు మహానుభావు
నబువునకు కొద్దిగొప్పకు నధికమైన
యట్టి విభవకు రత్న సింహాసనంబు
నార్యుఁ డిడ నగు భక్తి తాత్పర్యములను.

కం. ఆద్యుం దాగమచయ స
వేద్యుండు నిజభక్త సుజన వివిధామయ స
దైద్యుండగు విష్ణుమూర్తికి
చాద్య సమర్పణమునేయఁ బాటి బుధులకున్.

కం. నీరేజ భవాంశమ్ములు
నీరనిమగ్న మగునపుడు నిద్రారతిచే
నారాయణుండగు హరికి ను
ధీ రతి నర్ఘ్యంబొసంగు తెఱఁగొప్పమరున్.

కం. ఆ చతురానన రుద్రులు
వాచయమిరులు నెన్న వాంచిచినచో
వాచామగోచరుండగు
నాచతురున కొసంగవలయు నాచమనమ్ముల్.

కం. శ్రీ సూక్త పురుషసూక్త మ
హా సూక్తములన్ సుధాబ్ధి సంచిత లీలా
భానురుండగు శ్రీ విభవకు
వాసిగ నభిషేచనమ్ము వలయుం జేయన్.

కం. కనకాక్షహరణుఁగ్రమ్ముట
గనకాన్వితప్రీతి నునిచి కనకాంతుకముల్
కనవేడుక గాఁ బెనుజో
క నకుటిలప్రీతి నొప్పుగా నిడవలయున్.

ఉ. బంగరు కమ్మనిగ్గుల విభాసితమౌ దర మౌక్తిక ప్రభా
సంగతయజ్ఞ సూత్ర మురుసార మృగీమద కుంకు మార్ద్రితో
స్తుంగ సుగంధి గంధముల తోరములై యరుణప్రభాస్థితన్
రంగు మేలియక్షతలు రాజితీల నొసంగగాఁ దగున్.

చం. కలువలు చంపకమ్మలును గన్తురి పట్టెలు జూజిపూలు మొ
ల్లలు విరజాజాలూప్పు ముకుళమ్మలు పొన్నలు బొండుమల్లియల్
జలజములుకొ జివుల్ల వరసారథ సంగతనవ్య పుష్పముల్
వలయు రమాధినాథ పదవారిజ పూజకు భక్తకోటికికొ.

శా. తాళిక్ శ్రీహరిపూజ కొక్క తులసీపర్ణంబు సద్భక్తి తో
నాలగ్రామముపై నొకండు దళమెచ్చక బూజ గావించు సౌ
శీతోన్నత్యుండు పాతకావధుల నిశ్చింతకొ విసర్జించి త
త్పాలోక్యంబున మించఁ గాంచు విభవాశ్రాంతస్థితికొ నిత్యుండె.

కం. తులసీదళాపచితికికొ

[దులయగునే!] యితరపూజ తోరపు భక్తికొ

గలిగిన సువర్ణపుష్పము

లలవడఁ బూడించుటొప్పు హరి చరణములకొ.

తే గోఘృతంబును సాంబ్రాణి గుగ్గిలమ్ము
నగరు కురువేరు మొదలు దశాంగములను
ధూపముసంగుచుఁ గర్పూర దీప మిడిన
నిరయవాఢలు తొలఁగు వర్ణితనిరూఢి.

ఆ వె. భక్త్య భోజ్య లేహ్య పానీయ చోష్యమ్ము
లాది గాఁగ విహుపదార్థయుక్త
కనకపాత్రపంక్తి కమలాక్షునకు నివే
దనము నేయవలయు భస్మమతిసి.

కం. హస్త ప్రత్యేకనము బ్ర

శస్త్రగతింజేసి నుదళ సక్రమిముకమ్మవ్

నిస్తుల చూర్ణమ్ముకొ సౌ

మృస్తుతి పాత్రస్థవీడ్య మగు హరికొసఁగకొ.

ఆ. వె. ఆగు ద్రిలోక తిమిర హరణుండొ హరికి నీ

రాజనమ్మనర్చి రమణ వలయు

భాగవతుల కెల్ల భగవత్ప్రసాదమ్ము

తీర్థయుతము గాఁగ భృతి వాసంగ.

నీ. మహితసౌరభపుష్పమంజరి, తుళసీ ద

దళంబుల మంత్రపుష్పంబొసంగి

న్యాయంబు దప్పక నరపతుల్ భూమిఁ బా

లింపంగ నలయు సేలిమిగఁ గాల

గతులు దప్పక వాన గల్గఁగా వలయు స
 స్వములు పండఁగవలె నధిక శుభద
 సౌఖ్యము లమర దేశము లుండఁగవలె
 గో బ్రాహ్మణులకు నెక్కుడుశుభము.

తే.గీ. ల మరవలెనంచు సాష్టాంగ మాచరించి
 సృతముల్ సల్పి కీర్తించు నియతవలయు
 నమృతుని సన్నిధికి బాహురణమునకు
 నంతకంటెను గ్రీయులు లేవరసిచూడ.

చం. కల కొలదికి సుగంధి కనకక్రసవాంతుక సృతగీత ని
 శృల బశుభద్యభోజ్యముల సౌరభలేప బహుపచార సం
 కలిత మహానురాగమునఁ గంజదళాక్షునిఁ గొల్పువారికి
 దలఁగు విపద్దశల్ శుభము దాల్చొను సౌఖ్యము లుల్లసిల్లఁగన్.

కం. స్రక్పందనాదు లతి సుతి
 వాక్చాతురి మెఱయ భక్తవత్సలుడగు స
 మ్మృక్షరితున కర్పించిశ
 దిక్పయ పాలైక విభవ ధృతి గాంతు రిలన్ ||

చం. అనుదిన మధి విష్ణుడని యంచిత భక్తి నమస్కరించి పూ
 జనములొనర్చి చుట్టములు సాధులు బాంధవు ల్లాశితుల్ ముదం
 బున వసియించు నచ్చట విభుత్వముమాని సమస్తవస్తువుల్
 దనకును బంక్తికిన్ సమవిధంబున వడ్డన నేయుటాప్యగున్.

తే.గీ. పరఁగ నాత్మార్థ పాకియుఁ బంక్తిభేది
 యను బృథక్పాకి బ్రహ్మస్ములనఁగఁ దగుట
 నట్టి కృత్యము రెడసి శ్రీహరి నివేద
 నాన్నము భుజింపఁదగు దామసాళి విడిచి.

కం. అన్నము లోపలి సారం
 బెన్నఁగ నమృతమటఁ గలుష మేర్పడ సురయా
 నన్నమునఁ గలియు సారం
 బెన్నఁగ మలమండ్రుశులి విహిత వాక్యవిదుల్ .

కం. మానియు మితాశనుండ గు
 మానవుఁ డశువర్గమొందు మ [ఁటి] ద్వాత్రింశ
 న్నాన కబళోదనుఁడు శుభి
 యా ను ద్రివారావగాహి యటు ముక్తుఁ డగున్.

కం. ఆపోశన మూపాసన

మేపారఁగ నాసనమ్మనితరులిడఁ దగున్
శ్రీపతిమకు శోధిస్తబ
లా పదరజములును సోక లలి సిరులెడయున్ ॥

కం. ఉల్లియుఁ దిలపిష్టమ్మును

ముల్లంగి యలాబు హేయభూ జనితంబువ్
పెల్లగు బచ్చలి తామస
ముల్ల నివి త్యజింప వలయు నింగితబుద్ధిన్.

తే. పీఠిఁ గూర్చుండి పదములు పృథివి నునిచి

యొడువేళులఁ గబళమ్ము లనుభు గాఁగ
యొడమచెయి నేలనూనక కడ నునుపక
భోజనము చేయఁ దగవగు బుధులకెల్ల.

కం. పరిశేచన మారభ్యము

పారిఁ బ్రాదక్షిణము చిత్రభక్తు లిడఁదగున్
మఱి యప్రదక్షిణమ్ముగ
నైరయించుట లిష్టభక్తినియతిఁ దలంపన్.

తే. చిత్రఽలిఁ జూచుచు వెవర్చుభుజింతురేనిఁ

బరగు దోషమ్ము యమసూక్త పఠనములను
గాని లీఱదు చిత్రాన్నమూని యవల
మఱఁగు నేయఁగఁ దగు ధరామరులకెల్ల.

కం. కబళ కబళమ్మునకు మఱి

ప్రబలఁగ గోవిందనామ పఠనము చేతన్
సౌఖ్యగౌండ మాస నిరశన
ప్రబల వ్రతఫలద మగుచుఁ బరగు బుధులకున్.

చం. మునుమును దియ్యగూర లతిమోదముతో గటు శాకతిక్తమువ్

గొనకొని వెనక్ నాప్లుములు కూర్చి దుదక్ భుజియింప మేలగున్
బనువడఁ బాయసాన్నములు భక్ష్యము లొప్పగు నుత్పిబంబులున్
ఘనతఁ బవిత్రపాణి లలనామణి వడ్డననేయ మౌనతన్.

కం. రాత్రిక దధియుక్తాన్నము

పాత్రము భోజనము నడుమఁ బానజలమ్మువ్
గౌతమ్ము పుష్పి నేయున్
ధాత్రిక భుక్త్యంత పానతన్ బలమొనర్చున్.

కం. పన్నపుఁ బాసము చేతను
నన్నము జీర్ణింపఁ బోవ దధికంబైనకా
దిన్ననగు జాతరానల
మెన్నిక కలుమాటు ద్రావ మీషవగు భుక్తికా .

కం. సలవణ జంబీర రసో
జ్వల దేలా తక్ర మమరుఁ జతురత భుక్తికా
జలిపిన వెనుక, నసాక్షిగ
వలనదు భజియింప శీయవర్తనమగుటకా

సీ. తానైన సతియైనఁ దనమేతు లైనను
సద్బంధు శిష్యులు సఖులు శ్రోత్రి
యులు నేయు పాకమ్ము వలనగు భజియింప
రహి నెందుఁ బరపాకరతుఁడు, నెవుడు
నెచ్చట భజియింప నిచ్చగించినవాఁడు
నిరయ రూపమ్ములఁ బొరలు మిగుల
భోజనానంతరంబున నుదకము ద్రావ
నమరు తర్జని మధ్యమములనడుమ

తే. వలయు ధరఁబడవిడఁ గారవములసద్వ
తతుల వసియించు పితరుల దరికిఁ జేర
నవ్యగఁడూషముల ఔశనంబు నైగ
మొక్తముగఁ జేసి వార్చి యిధోచితముగ.

కం. కరములు గడుగక మున్నుగఁ
గర మమరఁగఁ బుక్కిలింపఁగాఁ దగు జలముల
గరములు మున్నుగఁగడుగఁ బి
తరులకుఁ బుణ్యంపు హాని తప్పదఁబెందుకా .

తే. నాలుగెనిమిది పన్నెండు వోలిఁ బదియు
నాటుగఁడూషములు క్రమాచారముగను
మూత్రముల సర్జనముల భుక్తి పిదప
సురతకృత్యము పిమ్మట తుచులకెపుడు.

కం. సారపురాణాగమ మువి
పారముచేఁ జూర్చు జరగ సంభ్యావేశకా
ధీరమతి సంధ్యవార్చి జ
పాయాధికా మెలఁగవలయు హరిసుతి దశరకా .

కం. కర్మకులన్నియుఁజేసియు

నిర్మలమతి విష్ణుభక్తినిరతుఁడు గామిన్

దుర్మతి దుశ్చర్యుఁడు నా

నర్తిలి లక్ష్మీకుఁ గొల్వనమరున్ శుభముల్.

శా. నిర్వాపంబున సత్పితృపతతి నెంతే యజ్ఞకర్మంబులున్

గీర్వాణావళి, సజ్జనాతిధుల భుక్తిన్ వేదపాఠంబునన్

సర్వాంచన్దునులన్ బ్రజాపతులఁ బ్రాజాపత్యరీతిన్ బలిన్

దుర్వారస్థితి భూతకోటి, జనసంతోషంబుగా మైత్రిచేన్.

కం. ముదమొదవ మొలఁగు విప్రుని

కొదవున్ సకలార్థసిద్ధి యురుతరనుకృతా

స్పద దివ్యలోక సౌఖ్యము

లదనందగు బ్రహ్మపదవి యంచిత వృత్తిన్.

సీ. ఆనఘ వానప్రస్థుఁడభిల సంగమ్యులు

విడిచి శుశ్రూషకై వెలఁచి వెంట

రా నగ్నిహోత్ర సంతక్షణమున కద్ర

వను లాశ్రమములుగాఁ దనర నవటఁ

గందమూల ఫలాదికము లగ్నిలో వేల్చి

తచ్చేష మగ్ని సంతర్పణమున,

కాత్మపోషణమున కనుమనస్థితిఁ జేసి

నిత్యకర్తాచార నిరతుఁడగుచు,

తే.గీ. బ్రహ్మచర్య వ్రతస్థితిఁ బరగి యజిన

వల్కులంబులు దాల్చి దేవతల పూజ

తేమఱక, భిక్షులిడుచు నెంతేని ద్వంద్వ

ములకు వోర్చి చరించుచు నలఘువృత్తి.

కం. అవసానకాల మొదవిన

నవీరశమగు వహ్ని నాత్మ నారోపణమున్

సవరించి బ్రహ్మనిష్ఠా

వ్రవణుండై యిష్టపదము ప్రాపింపఁ దగున్.

ఉ. అంతట భిక్షుండైన యొడ నాత్మ నిరీహయు నిర్విరేంద్రియా

భృంతరవర్తనము ప్రణవార్హ జపాన్విత నిత్యకర్మముల్

సంతత విష్ణుదేవ పదసారస చింతనమున్ నిరింధనా

త్వంతిక పావకస్థితి మహాక్షుచు గల్గిన ముక్తి చేకులున్.

కం. స్నానంబు చతుర్వర్గ ని
దానఫలశ్రదము స్నానధర్మనిరతుడై
పూనిక భజింపఁ డెవ్వం
డా నరుడడు మలాశి యనఁగ నవనిం బరగున్.

కిం. గాయత్రిఁబోలు మంత్రం
జేయఁడలనులేదు మానసేష్విత లోక
శ్రీ, యనుభవమున్ మోక్షం
బాయతమగు విష్ణు పదమునై పాలుపమరున్.

ఆ.వె. బ్రహ్మయజ్ఞ మభిలపాతక హరణంబు
నభిలదేవతా ప్రియంబు వైశ్వ
దైవమబ్జనాభ ధన్య పదాపాప్తి
యతిధిపూజ నుగతి కాకరంబు.

సీ. జల్లవ తృణ దారు పార్థివోపల కృతా
సనము లామయము నిర్ధనము నేయు
బలవగు రత్నకంబళి సర్వకార్యాధి
సద్ధిద మపవర్గ చింతనులకు
వ్యాఘ్రవరక్షు పావనము గుణాసన
మంతుక మైశ్వర్య మంగుళముల
సంఖ్యకెక్కుడు పర్వసంఖ్య దానికి నెచ్చు
పూతజీవీయఁ దమ్మి పూసలొకఁ

ఆ.వె. స్ఫటికరాజితోరు [స్వర్ణ] మయములు
ననభురత్న మయము లంతకంటె
మోక్షదమ్మ దర్భ ముల్లు రుద్రాక్షులు
వేదమాతనెన్ను విశ్ర తతికి.

కం. ఇట్టినియమములు మనునవటి
పుట్టువు సత్కర్మతతులు పుణ్యపదమై
నైట్టుకొని మరల నవనిక
బుట్టిన భూసురుల కొదవు బుధనుతగతులున్.

కం. విన రాజుల కాయుధజీ
వనమున్ శిష్టావసమ్మ పారక రిపుమ
ర్దన దుష్టనిగ్రహంబులు
జను భూసురరక్షణమ్మ సత్యగుణమ్మన్.

తే.గీ. యజ్ఞ మధ్యయనమ్ము దానాభిరతియు
నర్హ మగు యాజ్ఞనమ్ము నధ్యాపనమ్ము
దానములు గొంటు నృపతికిం దగవుగాదు
ప్రబలి తామస [రాజస ?] భరితులగుట.

చ. రహి దళకూత్తఁగాఁ బ్రజల రంజన నేయుట రాజనామతక
వహి గను సర్వలోకహితవర్తనకై సృజియించె బ్రహ్మ దు
స్సహ ధరణీ ధరావ్యమిత సంపద సాధు జనావన క్రియా
బహుతర శస్త్రజీవిక కృపాకరభూవర వంశ మిష్టైయిన్.

సీ. సకలవర్ణాశ్రమాచార ధర్మక్రియా
నిర్ణీతిచాతుర్య నిపుణ మహిమ
దుర్మదోద్ధతఘోర దుష్టశిక్షా శౌర్య
ధైర్యమహాదార్య ధన్యగరిమ
నిఖిల దేశిక సుఖాన్విత విచక్షణ కళా
మంత్ర సామంతసామర్థ్య వహత
ధరణీసుపర్వ నిత్య విధి ప్రపూర్ణ త
త్ఫల భాగ సంగ్రహ విలసితమతి.

తే.గీ. శక్ర యమ వరుణ ధనద సన్నతాంశ
కలితబహుభోగదంజన ఘనకృపా వి
శేష వితరణ గుణగణా శేష లోక
పాలకోత్సవపరులు భూప కులవరులు.

తే.గీ. అట్టి క్షత్రియవంశజు లఖిల భవన
రక్షణాధ్యక్ష సత్ఫలాపేక్ష ధరణి
సురులఁ బోషింప వారి తేజో విభూతి
క్షేత్రబలవర్ధనంబగు సారమహిమ.

కం. వారలకు నలిగిరేనియు
వారని తతోక్తవహ్ని వడిఁ గ్రాంగుడు రా
నీరమునఁ బుట్టు ననలము
నీరక్షాన నణఁగు నట్టినియతి దలిర్పన్.

ఉ. పాలితలోకుండైన నరపాలశిఖామణి యాత్మరక్షకున్
జాలిన భృత్యవర్గముల సార బహుకరణమ్మనర్పి వి
ద్యాలలిఖాత్మ నీతియుతు ధర్మవిచక్షణు స్వామికార్య ని
ష్ఠా లసద్రమము సరసన్ సచిహ్నగణిక జేయఁగావగున్.

ఉ. భూప్రజ భారమెంతయును బూనికతోడ వహించి వారివో
నప్రియముల్ ప్రియొత్తు లట నాడుట కొక్కని నేర్పరించి శ
త్రు ప్రళయప్రసంగఁల ధూర్వహుఁడై సమ శత్రు మిత్ర శ
క్తి ప్రకృతి ప్రవీణమతిఁ గీర్తి వహించినఁ గాంచుసంపదల్.

ఉ. నమ్మిక పుట్టఁగాఁ గల జనంబులఁ బ్రోచిన కాపు విత్త ము
ట్లామ్మగఁ గాంచి భూపతికి నూర్జితవైభవ మావహిల్లఁగా
సమృద్ధిఁజేయు నెంతయు వశంపద సద్ధనధాన్యుఁడైనచో
నమ్మపిభర్త దేశముల నన్నింట మేలనఁబొల్పు నెప్పుడుక.

కం. సత్యంబాయువు నొసఁగును
సత్యమే ధనధాన్యవృద్ధి సమకూర్చు జయో
న్మత్తమ్ము గల్గు దాననై
సత్యమే ధర్మమ్ము కీర్తి సద్వృత్త మెందుక.

సీ. పరశురాముఁడు భూమిపాలుర నందఱు
వధియించి యఖిల సర్వంసహాయను
గత్యపునకు దానకాంక్ష నిచ్చినయంత
నతఁడు విప్రుల కిచ్చె నవనిదొల్ల
భూనురు లది యేల బొత్తు వోవక వైశ్య
శూద్రులు, తత్సత్సితము ధనము
లిపహరింపఁగ నంత నయ్యధర్మమునకు
నోర్వక నిల్చుంగ నూరుపులను

తే.గీ. నెత్తు కత్యపుఁ గని ధాత్రి యొరఁగి రాజు
నేర్పరింపఁగ వరము దా నెలమి వేడ
నజుని యనుమతి నతఁడట్లు యలవరించె
క్షుత్ర కలమును ధాత్రిరక్షణమునకును.

కం. కావున భూనురుల న్నిజ
దైవములుగ దలంచి వర్ణధర్మస్థిరతక
గావింపవలయు రాజ్యము
పావనమగు దండనీతి పద్ధతి దనరక.

ఉ. అపుల మేపి పాలు గొనునట్టి తెఱంగునఁ బోయి బెట్టి యా
పూవులు దాల్చు వందమునఁ బొల్తుకఁ గైపొనరించి క్రీడలక
భావ మెల్లనందుగతి పట్టుగ భూప్రజఁ బ్రోచి వారిచేఁ
గావర నన్న దెల్లఁదగఁగైకొని భూవిభుఁడొప్పు నెప్పుడుక.

మ. చదువుచేసాము పురాణగోష్ఠి ఘనభాస్వద్విప్ర సరక్షణా
 స్పద నానావ్రతదాన విష్ణువదనూజా శాస్త్రవిజ్ఞానముచే
 విదితాజ్ఞావిభవంబు న్యాయములు సద్విద్యా ప్రవీణత్వ ము
 భృవయానేక విధాన కర్తవ్య మొప్పుకొ రాజధర్మస్తుతె.

కం. తపములు వ్రతములు యజ్ఞము
 లపరిమితము చేయుకంటె నధికము ప్రజలకొ
 గృహ న్యాయక్షుణ్ణమనువుట
 లెపుడుకొ ద్విజవరుల భక్తియెడలమి పతికికా.

సీ. అర్థికోటికి దగినట్టి కోరికలిచ్చి
 పరిజనములకు సంబంధములొసంగి
 మిత్రుల నెల్ల నెమ్మిగ ధనాధ్యులజేసి
 శత్రుకార్య విచార సరణు లెఱింగి
 ప్రతికార్యమును నీతి మతి సంఘటింపుచు
 బ్రాతవారలను శోభనత మనిచి
 చారదృక్తుల దేశస్వాస్థ్యముల గని
 సామంత మిత్రుల జాడ లరసి.

తే.గీ. ఘనత నేకట్ల దన్నుదాఁగించొనుచు
 ధీర విశ్వాసకుల కధికారమిచ్చి
 ద్రోహి కుటిలా వివేకుల దూరు నేసి
 రాజ్యమేలెడి యాతఁడు రాజవరుఁడు.

కం. వర్తకులకు భావప్రజకు
 గీర్తికి [దగ ?] కల్పలొసంగి క్షీణిం బేదలం దా
 వార్తకు నెక్కఁగఁ బ్రోచి ను
 వర్తనుడగు రాజు భాగ్యవంతుం డెందుకొ.

కం. వికలాంగుల రక్షింపుచు
 బ్రకటితసాహసేుల ఘనములఁ బావనకులులకొ
 నుకరుల నై న్యేకులఁగా
 నకలంకత మనుచు నృపతి యెల్లి ధన్యుడగుకొ

గీ. చోరు లుబ్ధు నవిశ్వాసుఁ జేరనీక
రోగి వృద్ధుని దీను నాహుధి మనిచి
యాయమున నర్థధనమున కధికముగను
ధనమువెచ్చింపఁ జనదు భూధవున కెందు.

. ఇది రాజనర్తకింకను గ్రహంతరములనెఱుంగఁబడు వైశ్యధర్మంబు వివరించెద.

సీ. కృషియు వాణిజ్య సుకృత ధేనుగుత్తముల్
సత్యవాక్యము విప్రజనకదాబ్జ
సేవయు దానమ్ము శ్రీహరి భక్తియు
క్షత్రియోపాసన శాంతి సకల
కాస్తార్థ విజ్ఞాన శమదమ సుగతి
బ్రాహ్మణా చారత పాదభాగ
మొనరఁ గర్తము చేయుట చితవర్తనమును
సత్యాశ లుడుగుట లమరువైశ్య

అ.వె. కర్తములు దలంపఁగా హరి భజనమ్ము
విప్రభక్తి గల్గి వెలయ వలయు
మాద్రధర్మమునకు భద్రాత్మకమగు త్రి
వర్ణ సేవనంబు వశ్యకరము.

కం. ఆ చాతుర్వర్ణ్యక్రమి
తాచారము లొదవుకంటె సతిసులభంబుకా
బ్రాహ్మర్య తుభద్రము మ
హావతురతఁ దగు పత్నివతాచార మిలకా.

సీ. పతిదైవ మనుచు సంతతము దలెవ నే
నీన నెల్ల దేవతల్ దనివి గాంతు
రమ్యుతుఁ డ్ద్యైవ హర్షించుఁ గాత్రనఁ
బతి తుష్టి నేయుట సతికిఁ దగవు
భర్త లేవకమున్నె పరగమేల్కొని గృహ
తుడ్ది గావించి భాసుర లతాట
లిలకమ్ముధరియించి లలిత హర్షిదా వి
లేపనయై నయలీల విభంజు.
V.V.—10

తే. గీ. కనుపు టది వేగ నొనరించి కనులయెడల

నలయికలు మాని వేసట నంద కటుల

సంతసంబునఁజేయుచు స్నానదేవ

పూజనాదికములను నేర్పున ఘటించి.

తే. గీ. పొట్టు సమ్రాజ్యనియుఁ బ్రోయి బూది కట్టి

యలును గనుపడనీక యూలలకు నొదిగి

చూడ్కి కింపుగ గృహము భాసురమొనర్చి

కుచి రుచులుగల్గఁజాక [మచ్చు?] గనొనర్చి.

చ. తనపతి కెద్ది యో ప్రియము లానది పూనికఁజేసి భక్తియుక్
విషయము చాల్చి భర్త కడువీడఁగఁ బల్కినఁ జిన్నవోక, మా
జనక ప్రియము లిన్నడిగ నంచితశీలమున నైలంగు న
వ్వనితగదా! సమస్తజనపద్యచరిత్ర కవిశ్ర యిష్టుహాక

మ. పతి యెవ్వారలఁబ్రోచువారు తనకుఁ బంధువ్రజు జేరి నై
నతిశోపంబొనరించువార లహితుల్. హర్షింప చూర్ణము, దుః
ఖితుఁడైనం గడుదుఃఖి, నల్పునెడలఁ గేళిగతుల్, విన్ననై
న తతిఁ విన్నదనంబునొందు సతివో! నారీలలామం బిలక.

డి. దాసివిధంబులంబనులఁ, దల్లి విధంబునఁ బోషణంబులఁ
భాసురబుద్ధి మంత్రిగతి, కాంధపురీతి విపద్ధశక్, మహిమ
ల్లాన సుఖశ్రవసంగరతులక వర వారవధూటి కైవడిక
వాస గునట్టి కాంత గుణవర్ణిత సాధ్వీ దలంచి చూడఁగఁక.

కం. పతిపలుకులు జవదాఁటక

వ్రతదానము లననియాజ్ఞవహిఁ జేయుచు న

న్నతివాక్కాయుక కర్త

వ్రతతులఁ బతిమీఁదిభక్తిపట్టుగ నెలమి.

ఉ. తల్లియుఁదండ్రీ కాంధపుఁడుదైవము నెచ్చెలియాల్చుఁడు ముక్
వల్లభుఁడార్యుఁడుకు సుకృతవైభవ మాత్మవిభవంబై యున్ముఖ
నెల్లరు నాత్మభర్తగతి నిష్టులుగారని నిశ్చలత్వయుక్
పల్లవిపాణియే ద్వికులపావని శ్రీవనితాంశజాతయక.

వం. విభుఁడువివేకియైనఁ గడువీఁడియొనఁ భవాభ్యుదయము

మృగభత దరిద్రుడైన మతిబంధురుడైన, నలుదియొనఁగ

మృగభరుచిరాంగుడైన గత సుందరుడైనను మైవభాతన

ప్రభు సతిభక్త నేయఁదగు భామకు భర్తయై దైవభావముగ

శా. గంగాస్నానము నేతు నేవయును లోకత్రాణదానప్రసాదో
త్తుంగప్రక్రియ లావరించు వెలయుంతుల్ సాధ్వితో సాటియే!
సాంగత్యాధిక భక్తి సుస్థిర హృదవృత్త క్రియాధారయో
శృంగారాకర భర్తృ నేవ వలసక జెల్పొందు నెంతేనియున్.

కం. పతిపూజ సకల దేవ
ప్రతలిం బూజించునట్టి ఫలములొసంగున్
బలికెడురాడినదానికి
గతికలదే! నిరయలోకగతి దక్కంగన్.

కం. చెదరనిభక్తి మదిగడు
ముదమున ధర్మార్థకామ ముఖ్యార్థముల్
పొదలంగఁ బలి నేమియెత్తగు
సుదతికి మఱియొందుగతుల శుభములు గలవే!

చం. పురుషుడు సిద్ధమేర్పనుమఁ బుణ్యసులక్షణహీనఁ జూచినన్
దొరకొను కిమి తల్లి సముదోడులు దక్కంగ భర్తృ హీనయ
తరుణి కృతాపగాహయ్యయి తత్సరతకథ శూర్య లావుఁగా
గుఱించి నమస్కృతార్థములు తోరికనిచ్చుచు నేకభక్తయై.

కం. సుతులయనుమతిన్ దాన
ప్రతములు గావించుకొనుచు వహి సన్న్యాసే
స్థితి యేనడవడికిం దగు
మతి విధవయు సుకృతశీల మహిమజెలంగున్.

చం. తనయులులేని యంగన ముదమున భర్తకుఁడ్రీతిగాఁగ
వ్వనజదళాక్షుఁబూజ లనువారము భూసురతర్పణమ్ము శో
భన ఘనదానధర్మములు పావనసద్వ్రతపర్య వౌందినం
దనవిధుఁ గూడి స్వర్గసుఖధన్యత నుండి వర్తించు నెంచఁగన్.

కం. ప్రాధిమ సద్వ్రతనిరతా
యాధీన్ సార్థ తిరోటి రోమవణిమితో
ద్దాదబ్బింబులు సురపురి
నోదంచబ్బై భవముల నుండుకదిరయై.

కం కలికాలవృక్ష శ్రీ శుభ్రావృక్షము
ద్రులు సాధువులనుచు మునులతో వ్యాసుఁడు మున్
దలివెఁగదా! మురతటిని
జలమధ్యస్థితిని సుకృత చరితాస్వదుండై.

జం. వినుడు ప్రమాదమైనయడ విపులుమున్నుగ నెల్లవారలుక
దనరు నజోచితక్రియలు దప్పినచో నిశ జాములలోపలక
మునుకొని యన్నియుక సలుప ముఖ్యమగుక నిగమొక్తి, నట్లు గా
వునక గులధర్మవర్తనలభుక మతి యొప్పుగ నేయంగదగుక.

తే. గీ. వేదవేదాంగశాస్త్రముల్ వెలయు దీపి
తాంగములుగాంగ వెలుంగొందు నబ్జినాభుఁ
డతని యాజ్ఞోత్పలభిలేతిహాస పరణి
గాన జనుల కపశ్యమ్ము కర్తనిరతి.

జం. తమ కులధర్మముల్ నెరవర దాలిమి మేలిమి లేకయన్నచోఁ
గనులదళాక్షు లోకవిభుఁ గారణకార్యనియామకుఁ రమా
రముఁ బరేశు నాద్య మునిరంజనుఁ గీర్తన పూజలక జరి
త్రమహిత సన్నతిం గొలువధన్యత నొందుదు రెందునేనియక.

జం. హరిలయంబు దారువుల నందపు టిట్టికతాలనైనఁ దా
విరచిత మొప్పజేసి శుభవిశ్రుతుడై భజించు మర్త్యుఁ డా
పరమున విష్ణుయాశమునఁ బాటిలు నీ యిహమందు సౌఖ్య భా
సురవర కీర్తులం బొదలి శోభనవైఖరి మీటు నెంతయక.

కం. కేశవగృహ మార్జనమునఁ
గ్నేశమ్ముల నెల్లనడచి కృతకృత్యుండై
యాశా విహీనశుభలా
కాశాత చరితుఁ డగుచు నల్లి ముద మొందుక

గీ నిత్య కర్తమ్ములా శ్రమనిరతి వర్ణ
భర్త మేమరకున్నట్టి భర్తరతులు
శరణుఁ జొచ్చిన వారల గరుణ మనుచు
ఘనులు నల భూతహితులు స్వర్గమున నుండు

కం. విధివక్రమమున మెలంగుచుఁ
గధితసేవకములు మాని కడు సత్యవచః
త్రధితులగు పుణ్యలందురు
సుధాశనులు పొగడ వినుము శోభనలీలక

మ. వ్రతులక బ్రోవుచు శౌభయక్రముగ సద్వాత్సల్యుండై బ్రహ్మసం
గతునిక క్రీ విభునెంచి తత్సయము గాంగ సర్వముక గాంచు సం
తతమానాభ్యుక్తుఁ యభ్యయుక దివిష దుద్యల్లక సౌఖ్యంబుక
భృతి సత్యాధిక లోకభోగములు నెంతే గాంచు నత్యున్నతిక

సీ. సత్తసంతాన భాస్వచ్ఛారు చరితులు
కదన హంపీరురై యదరుగుండె
పిఱికి కండయు లేక యరులచే నీల్గిన
ఘనులు సమ్యగ్దాన కలన నమరు
వితరణ గుణులు సద్వినుత సత్యవ్రతా
చారులు నియమ ప్రచార హితులు
మచిత వర్తనులు సర్వోపకారులు ఘన
స్వర్గాది లోకసంచారులగుదు

తే. గీ. రఖిల పుణ్యనదీ భూభరాశ్రమములు
గాంచువారలు సత్యలోకమున నుండు
పుణ్యకాలమ్ము గడవని భూరి సుకృతు
లబ్ధిభవు నొద్ద నుండు రత్యధికలీల.

కం. ఉప రాగవిభువు లయనము
లుపవాస వ్రతదినమ్ములొగి పర్వములకొ
విపుల తర పుణ్యకాలము
అపరిమిత ఫలప్రదమ్ములవగాహమునకొ.

సీ. గ్రహణకాలమ్మున గంగగోదావరిఁ
గృహ్ణం గావేరిఁ గ్రుంకి పుట రెచ్చు
జాహ్నువీ సహ్యాజా సంగంబుధుల జగ
న్నాథ నేతువుల స్నానఫల మధిక
మగుకోటి ధేనువు లన్ని కన్యాదాన
ములు నేయు సుకృతమ్ము గలుగు కతన
స్వామి పుష్కరిణిని శశి పుష్కరిణియందు
నిత్య పుష్కరణిని కైరయు శుభము.

అ. వె. మఱియు జలధిఁ గలయు మహనీయ నదుల యం
దంకొకింత తక్కువగు ఫలమ్ము
దేవభాతసమితిఁ దెలియనట్లుగు నర
భాతసరసు లల్పగత ఫలములు.

కం. మాపాదకములఁ గ్రుంకుట
పాపం బుపరాగవేళం బరగనశక్తి
వ్యాపారు [లు] తటి నీహ్రద
నా [వీ] తీర్థోకముల వరం గ్రుండిడంగ.

చం. ఘనతరపుణ్య తీర్థములఁ గాఁగుల [చెచ్చుక] స్నాన కర్తముల్
దన కల కొద్ది దానములు దానిమి మేలిమి నేయఁగాఁ దగున్
వినుఁడట సంతకోపమిని వెచ్చని నీర్లని యేని స్నానమున్
దనరఁగ నేయ కున్మియగు ధర్మ విరోధము సాధునిందయున్.

తే. గీ. విషయన సంక్రమంబుల వెస నుగాదు
లందుఁ బర్యంబులను గ్రుంక నట్టివాఁడు
బహురక్ష స్వభావమ్ము పరగ మెలఁగు
పక్షము పోదకంబైనఁ చాపమొదవు.

కం. తోయమురెల్లకఁగం
తోయము దానములు భూమితులలకు నెనయౌ
నామొడ విప్రులు బ్రహ్మస
మాయతులౌ గ్రహణకాలమగు నెడఁ దలపన్.

సి. ఆందు శాఖాత్రయ మనువుగఁ జదివి గ
శ్చాభానమాది యానట్టి వేద
సంస్కారములు గల్గి సద్గుణుడతఁడు బ్ర
హ్మణుఁ డాత్మకౌళి తదంగ పంక్తి
సంస్కారయుక్తుఁ డై చదివిన యతఁడు వి
ప్రుండదేమియు లేక పూన్కి సకల
సంస్కారములు గల్గి సత్కర్మఫలంబైన
యతఁడు ద్విజుండగు నదియు మాని

తే. గీ. కాలము రెటింగి గాయత్రి మేల్ ముసఁగ
జపము నేయుచు నాచార నిపుణుఁ డైన
యతఁడు ధారకుఁ డట్టి గాయత్రి యొప్పు
డోపలుకు వాఁడు జాతి మాత్రో పడేవి.

కం. ఆదిగాక విప్రులెన్నఁగఁ
బదివిధములఁ బరగు చుండు బంధుర కర్త
స్పదమగు రీతుల గుణముల
విదితముగాఁ దద్విధమ్ము వివరింతుడగన్.

సి. శౌక్యుఁడై సాత్విక సద్గుణుఁడై కర్త
పరభోగి యతఁడు దేవద్విజుండు
తను వలమట కోర్చి తనధర్మములు చేయు
పుణ్యుండు సంయమ భూసురుండు

సంతానకాముడై సత్కర్త నిరతుడై

ప్రబలు నాతడు విప్రవాడబండు

నాముఖజీవియై యాదార్య పరుడగు

త్కర్తయనాతడు డ్రివిజుండు

తే. గీ. వర్తకత నుండునాతడు వైశ్య విప్రు

డరయఁ గృషి నేయ హుద్రధరామరుండు

పలు వగల వాడు సంతకర బ్రాహ్మణుండు

తిరుగునెపుడు విశావభాత్రీసురుండు.

ఉ. మానవవిత్తముల్ గలఁగ మాటికిఁ బల్కుచుఁ గర్త హున్యుడై

దానోరులకా హసించువట దబ్బటలాడుచు నీర్వచే నను

యాను భవక్తు హింసలనయంచల మాననివాడు భారుణి

దానవవిప్రుఁ డెంతమదిఁ దాలిమి మేలిమెఱుంగఁడెక్కుడక

కం. బరువులె మోముచు గడు దు

క్కుర కర్తము దవిలిసర్వకంటకవృత్తిక

బరుషులపు మాటలె నిజముగఁ

బరగిన యతఁడవని గార్జభద్విజుఁడెలిమిక॥

ఆ. కె. కులము విడిచి యవ్యకులమునఁగలసిన్

యతఁడు పతితుఁడగు మహాఘమాక్తి

మఱియు నట్టిజాతి మర్గి మెలంగిన

వాఁడు నట్టిజాతి వాఁడు దలకు॥

కం. సందెల భోజననన్ద్రులు

నుండెఱవలసాందు వేదనతి హతముగా

దెందుక వృక్షారోహత

యందటినిందాఁటికరములూడుటఘక్తుల్॥

సీ. ఒరునింటఁగాఁపుర ముండుట కొఱగాదు

పుత్రదారలతోడి పోరుగాదు

ద్విజభృత్య బాంధవ వ్రజ వివాదముగాదు

పతితులతోఁ బ్రతిభాపవనదు

గోమహిషిక్రయకుల వర్తనగాదు

దేవతా సన్నిధి దీర్ఘాయాత్రలఁ బుణ్య

తీర్థ స్థలాదులఁదె యవ గవధుఁ

తే. గీ. జనదు వీడ్యము నుదకవస్త్రములు నన్న
మంగమొత్తుట తలయంటుటంఁగివీడ
నంబు శూద్రులచేగాదు నయవిదులకు
గూఢజలపాన శాచముల్ గూడవరయ ॥

అ.లే. మూర్ఖులొ వివాదమును గులటా గోష్ఠి
స్థండిలమున భక్తి శయన దేవ
పూజనములు జపము పూర్ణి ధ్యానమురతి
సలుపఁజనదు నెట్టి జనులకైన ॥

కం. అందున వేదము శాస్త్రము
పాంచెఱుంగుచుఁగర్తయుక్తి భవనేశు హరిక
జెంది భజించు మహాత్ముల
శౌంధుక దానంబొసంగ నెసఁగక శుభముల్ ॥

తే. గీ. గ్రామ నక్షత్రయాచకుల్ కడగుదేవ
లుండు సామాన్య విప్రులు జండకోపి
గాయకుండు సదాగతి ఖలులు పంక్తి
కర్ణమగు వారు గారు శాస్త్రము రూఢి ॥

తే. గీ. శ్రాద్ధముల నిట్టి జారల సంగమమర
దరయ శ్రద్ధ వానర్పిగానగుటఁజేసి
శ్రాద్ధమగు గాననర్హ ప్రచార విధులఁ
బ్రతి శరత్తునఁజేయమి పాపమగును ॥

కం. ఒక నెలకలదనఁగానే
ప్రకటిత వస్తువులు గూర్చి పడతుల పాండుక
రకముడిగి బ్రహ్మ విద్యా
ప్రకరప్రతనియతి మెఱయ భావ్యంబరయక ॥

కం. వైతృకము లిట్లు నేయఁగ
రీతియగుక గర్త శాస్త్ర వృత్తి ముగుణయా
పాతిశయ యోగ్యముల శుభ
చాతుర్యుడుఁవలయు భోక్త సమ్యక్చర్యక ॥

అ. వె. పూర్వవయసు, తండ్రి, పాసఁగు నధ్యయనము,
సమశుభాంగగరిమ సారనిగమ
కథితనియమవిధము గలవాఁడు భోక్తయో
భాగ్యయుక్తి శ్రాద్ధయోగ్యుడగుచు ॥

సీ. అమర సమావాస్యలట సంక్రమణములు

మన్వాదివైశ్యతుల్ మహి యుగాదు
లావ్యతీపాతలు సమృహళయ పక్ష
ఘనగజచ్ఛాయాప్తుకమ్మసూడ
షణ్ణవతిశ్రాద్ధ సంజ్ఞచే నిత్యముల్
నైమిత్తికమ్ము లామ్నాయనియతి
గ్రహణాయనములందీర్థంబుల విషువుల
మృతదినములఁ బెట్టుపెసఁగు నిష్ఠ

తే. గీ. నవియ సంతద గల్గుచోనైన విస్త
రమ్మునేయక నియమపూర్వముగ భోక్త
నాగ్నిక్షుబ్ధులైన నార్యుగా నరయవలయు
నితర కృత్యుల రోగుల నిడఁగఁజనదు ||

సీ. గణుతింప నగ్నోకరణ పార్వణములు నే
యమిఁ గర్తనరయవయంబునందుఁ
దగ నిమృతితుఁడొండువగ భుక్తిఁగొనినఁద
త్పితరుల కొందు దుర్గతులు వెక్కు
పరదినన్నానతర్పణ హీనతఁ గర్త
లితృతతితో నసద్గతి వసించు
గాయకుఁ గృతఘ్నుగర్భకు వ్యాధిస్థుఁ
బలితు స్తబ్ధుని మూర్ఖుఁ బాపకర్మి

అ. వె. వేదరహితువైద్యు విక్రయ క్రయరతు
జాడ్యుమూఁగ బంధుజన విరోధు
నశుచి శస్త్రజీవి నంగవైకల్య దు
ర్ద్రామణి ననధీతుఁగాదు వాడువ.

ఉ. వేదపురాణ శాస్త్రజపవేది లసచ్ఛుచి శ్రోత్రియుండును
ర్యాది జితేంద్రియండునఘుఁడగ్ని కుండధ్వరి యాత్మతత్త్వసం
వేది విరాగి కర్తరుడు విశ్రుత సద్గుణి జీవజైత్రకుం
దాదట శ్రాద్ధ కర్తమున నర్హుడు భుక్తి గొనంగ నమ్మియిన్ ||

అ. వె. కర్త పాపయుతులఁగనిపల్కఁగారాదు
నలినముఖులతోడ నవ్వరాదు
కుటిలు జూని బై యుక్తుఁ బ్రహ్మచారి స
పంక్తినిడి భుజింపఁబాడిగాదు ||

చం. కడువడి భోక్తనిందితవుగైవడి వానినిగాక మేలిమా
వడువగు నట్టివానిగ నవశ్యముగా నియమించి కర్తయున్
గుడుకొకయింత లేక పరితోషిత హృద్ధతి నాటితోడ్పినం
బెడపని నిష్ఠ భుక్తిదగు నేకమనస్థితి నేకవారముల్ ॥

తే. గీ. క్షౌరమభ్యంగ తాంబూల చర్వణములు
దంతభావన ముడిగి శ్రాద్ధ దినమునను
గర్తయుండుట తగవు భోక్తలకు వలయు
నన్నియుం దద్ది నమ్మున కెన్నిచూడ ॥

౪౦. తెరువునడత పనిపాటలు
తరుణి సంగమము మఱియందగు భోజనమున్
పరివర్జితములగు నిరుం
దెలుగుల వారతకు నేయం దెగు పుణ్యముల్ ॥

కం. మఱలంగుడువ వాయసమగు
సూరిదిక్ సురతమున గ్రామసూకరమగు న
తైలంగుల పనులకృత్రము
కరణిక్ జనియించు భోక్తకర్తయు జగతిన్ ॥

సీ. బహుబీజయతశాక పంక్తులు గొఱకాదు
క్షుద్రభాష్యముల చొప్పుగాదు
వసుధనెండును నింద్య వస్తువుల్ కూడవు
పూర్వ సంచితములు పాసంగవు తగ
మాససంపాద్య మా మహనీయ వస్తువుల్
శాకముల్ నిశ్శబ్ద సరణిదిరుగ
పోతలు గావించి పారింబారిబేల్చక
ద్రవయుతముగఁజేసి రవణమెసఁగ

తే. గీ. నరఁటి పూవు దక్క నవినాలుగున్ గండ
మూల ఫల మధువులు శాలితండు
లములు చామ లడవి నమరిన శాకముల్
గల్గుగఁజేయ యోగ్యగఁదనన్పు.

కం. అడుగకమున్నె పదార్థము
లిడగా మానమున మంత్ర మేమియందామె
నొడువక తదుత్తరములు
తోడిఁబల్కుచు భోక్త నియంతిలోఁ గుడువఁదగున్ ॥

కం. స్థానముననుండు విప్రుఁడు
 పూనిక మంత్రములు వాడువఁ బొల్పిరి శ్రాద్ధం
 బూసమగుగాన వేటొక
 మానఘనుఁడు వలయు శ్రాద్ధ మంత్ర పఠనకుఁ ॥

కం. అన్నము పరమాన్నము మృదు
 సన్నత భక్ష్యములు శాకసమితియుఁ గ్రమమై
 పృష్ఠైరి నిడఁగాఁదగుసం
 పన్నముగా లవణతక్రపరివర్జముగఁ ॥

ఆ. వె. భక్ష్య భక్త సూపపరమాన్నముల మీఁద
 నాజ్య పాత్రమును చుటది యనర్హ
 మిడిన పృథము సురకు నెన తదన్నము మాంస
 సమమటంచుననిరి శాస్త్రవిధులు ॥

కం. తనరెడి యగ్నైకరణము
 కునుకొని పిండప్రదానముఁ బ్రాహ్మణభో
 జనముఁ గర్తవ్యమన
 జను నిష్ఠులుకలయు ధుక్తిస్థులువఁగఁబడవఁ ॥

వ. ఇట్లుగఁచుకొంటుగా వానర్షినఁబితృత్వప్రియగు మఱియును.

సి. ధర్మంబునఁ శశధరుడాత్మ కళలెల్ల
 నుడుగ వోషధుల యందుండు గాన
 నా దినమునఁగోయుటదిగాదు శాకప
 ర్ణములు మఱిపదార్థములెవ్వి
 యాపులఁబిండుట లవని దున్నుట దధి
 ద్రచ్చుట కొఱగాదు తద్దినమునఁ
 గపిలఁదగు హవ్య కవ్యంబులకుఁబిదు
 కంగ సంతకుల నంటంగఁజనదు

తే. గీ. తైలిరజకులఁగనుగొనఁజాల వాఢ
 మిట్లు నడువక తప్పినయేని సకల
 పితృగణ విఘాతీయన నఘవిఠతి వొంది
 నిరయమున నుండు నిజ పంశకరులఁగూడి ॥

ఆ. వె. బహుళ పక్షయక్తి పాడ్యమి మొదలుగఁ
 జందకశలు గొండుసరసి నిచ్చి
 నట్టివరుసనుల వడుగు నమావాస్య
 నిందుఁడదియె కుశువనం దనరును

కం. తీవిగ నాకకళ గల్పిసి
 నీవాలీనామదర్శ నిరతిం దగు నా
 యావేళ నోషధీస్పృశ
 భావింపగ పాతకంబు ప్రబంబు బెలుగున్

సీ. వహ్ని సూర్యుండు విశ్వవరుణ దేవ వ
 ఖట్కార నిర్జరస్వాములఖిల
 దేవర్షులజుండను తీవితోయమ వాయు
 పార్వతుల పితరులు పరంగధనద
 పశుపతులును బ్రజాపతులును గృష్ణ ప
 ఙ్గంబున గ్రహించి కడంగి శుక్ల
 పక్షున్నునందిత్తురా యుపాకరునకుం
 గళలాక్కటాక్కటిగాంగ వరుస

లే. గీ. నొక్కకళచేతం జుండ్రుండు చిక్కి సూర్యుం
 గలయు నమవస నిట్టిది కారణముగ
 నా యనూవాస్య నోషధులంటింజనదు
 దడవనేరికిఁ బాపముల ద్రులుకతన ||

ఉ. సంతతివర్ధిల్లున్ మిగుల సంపదలెచ్చగు బ్రహ్మణేజ ముం
 తెంతయు మీరు రోగవయ మేంపణంగున్ మతిగల్గునిత్యమున్
 సంతస మొందుగాన సరసమున శ్రాద్ధమొనర్ప ధర్మ ము
 త్యంత వివేకమునవలయు నట్టిక్రియన్ ధరణీసురాళికిన్ ||

కం. చాతుర్వర్ణ్యులకిట్టి ద
 రీతియగున్ నేయరేని ఋణసంగతులై
 పాతకములనుభవించురుం
 గాతరరోగాదిపాదకతలూదవ నిలన్

కం. సుజనస్తుతినేతత్క
 ర్నజ ఫలమద్యతునికొనంగు రహిదగు పితృ యా
 పి జనార్ధనుడనుశ్రుతివా
 గ్రంథవైఖరి నెచ్చుతక్కువలుసగుణముగన్.

తే. తవిల్లిశాద్ధమ్ములిడమి బేతాభుండగును
రోగవీడలునొందు విరూఢిసంత
తియును వర్ధిల్ల దెంతయుఁ దెలిసి చూడ
నది గృహస్థాశ్రమకర్త మధికనియతి ॥

వ. ఆదియు జనార్దన ప్రీతికరంబగుట దద్రూపంబులగు సాలగ్రామ సన్నిధానం
బు సత్పుత్రమంబగు ననుడు సాలగ్రామ మూర్తిభేద పూజా ప్రభావ జన్మస్థానంబులు
వివరింపవే యనిన శాసకాదులకు సూతుండీట్లనియె—

చం. హరిపద పూజితై యొదపు నట్టుగఁ బూజులతోఁటలకై బరా
త్పర హృదయాను మోదమును, భాసురహా తులనీవనక్రియకై
నిరతము స్వర్గసత్యసుఖనిశ్చలభోగములూంది పిమ్మటకై
మురహర సన్నిధానమున ముక్తులనై వసియింతురాఘనుల్.

ను. సరసిజాత్యునియొద్దఁ గీర్తనము భాస్వల్నీలఁ గావించి త
ద్వరపాదిత్ర విశేషనాట్య కలనా వైయాత్య సదృశ్య వి
స్ఫురణ ప్రక్రియఁజేసినట్టి నరు లిచ్చోసౌఖ్యముల్ జేంది త
త్పరభోగములు గాంతురా హరికృపా పారీణభావమునకై ॥

మత్తతోకిల॥ ఇందిరా విభుమందిరముల నింపుతో జలసిక్తతకై
సౌందర్యాధికరంగవల్లులు సాధునందిత సత్క్రియకై
వందనైక పరీక్షమంబుల వాసుదేవు భజించినకై
జెందు నైపాక వాంఛలకైదుదిఁజేరునాతఁడు శ్రీవిభుకై ॥

ఆ. వ. పంకజాక్షునికి పట్టునఁగొలఁకులు
నుపవనమ్ము రెవ్వరొప్పఁజేతు
రట్టిపుణ్యులధికు లఖిలలోకమ్ముల
వారి మహిమ లఖిల వైభవములు ॥

చం. గొడుగులు చామరంబులును గొప్పగు లీర్థపుహిమపాత్రముల్
వడగలు నాలవట్టములు పక్కరముల్ వరదర్పణంబులుకై
సడలని భక్తి శ్రీహరికి శాశ్వతలీల సమర్పణమ్ము రె
ప్పుడు తగఁజేయు సావనుల పుణ్యములెల్ల గణింపశక్యమే ॥

తే. గీ. వారిజాక్షుఁ డనంతావతారములను
పాలనోజ్జ్వల విభవమ్ము ప్రబలఁదార్ప
నవిలకృతి గండకి నమరె ననుడు
వరమునిండులు తత్ప్రభావములువేడ ॥

కం. అనఘుండు సూతుండుదయసి

ట్లను గండకీయ నెడు కాంత యందితనిష్ఠ

మునుదనము నేనె హరిహర

వనజజాలాత్మజులుగాఁగవాంభదలిర్ప.

చం. తప మొనరించినంత మురదానవహరి విభాత్యశంకరుల్

కృపదశుకొత్త వచ్చుటయుఁగేవల భక్తి నమస్కరించి మీ

రపరిమితానురాగ భరితాత్మకులయ్యు మదీయగర్భమం

దివుడు జనింపఁగా వలయు నేర్పడనంచు నుతింపునింతి.

కం. త్రిగుణాత్మకులిట్లనిరో

మగువా ! ధుని ముప్పగునీవు మహి నీయందు

ముగురము బుట్టెద మనుడా

సుగుణాకర గండకీ విశుద్ధాహ్వాయయై ॥

కం. మేరు గిరిదక్షిణమున

సారహరితైత్రభూమిఁ జక్రసదీ తి

ధారూఢిక్ బ్రవహించె ను

ధీరంజన శుభఫలప్రదీపితయగుచున్.

తే. గీ. బ్రహ్మనిర్మిత చక్ర సరస్వతీత

రమున బహుపుణ్య తీర్థ విరాజితముగ

గరిమ మెరయు మహాశృంగ గిరివరంబు

రాజితంబగు పండ్రెండు యాజనముల ॥

ఉ. ఆగిరిసేదలన్నది మహాంబులైక్ బ్రసరించు రావులక్

వాగగు చక్రచిహ్నములు భాసురజూ శిలలుక్ ద్రుమంబులున్

నాగ పతంగ కీట మదనాగ మృగావలి తన్నగ్రాగ్ర

భాగత భూమినిల్చి లసదాకృతు లౌవర చక్రసంగతిన్.

ఉ. అచ్చట నాధిమూర్తులు నిజార్చకమోక్ష ఫలప్రదాతరై

యచ్చుగ నాత్మ చిహ్నముల నర్చిలితోడ శిలానుహిత

హేచ్చుగఁ బుట్టిరార్య వినుతేప్పీఠలీల సనేకయాశముల్

మెచ్చుగఁదాల్చి మాధవు నమోయశుభాకృతు లెక్కువైతగన్.

సీ. తచ్చిలా భేదముల్ ద్వారమాంబులు

గ్రాహ్యమ గ్రాహ్య ప్రకారములును

తైత్ర లక్షణములు చిత్రచక్రస్ఫురి

గులుతుం వివరింతు సరసిజలపుం.

డలరి నారదముని యడిగినఁ దెలియంగఁ
బల్కిన విధమెల్లఁ బ్రాధిమమున
స్థలజముల్ జలజముల్ సరవి సాలగ్రామ
నామనా శిలలట నయముతోడ

తే. గీ. కొండ దండఁబె యూరడి మెండుజలము
గండకిన్ గూడు చో శిలాకారములగు
సమరు సందూస వజ్రకీటములొకటియ
యన్నచోఁ జక్రయుగ్మము చెన్నమీటు.

కం. రెండున్న నాల్గు చక్రము
లుండున్ మఱి యరువదేండ్ల కొగిసూక్ష్మములై
చండాలి తీక్షణముఖముల
నిండిన బహువర్ణ [భేద] నిరతిన్ శిలలన్ ॥

కం. శిలవెలుపల నంటినచోఁ
బొలుపుగ నొక్కొక్క చక్రమున్ బుట్టున్ లో
పలనంట నొకటి రెండుగ
సలవ్వుడు చక్రములుచేయు సంచితరీతిన్ ..

సీ. బాలచక్రము పుణ్యఫలమిచ్చు యోవన
మెలమి శుభాశుభ ఫలములొసంగు
వృద్ధచక్రము పుణ్యవిధమల్ప మతివృద్ధ
మది శుభాశుభమిత్ర మగుమనుండు
తద్వర్ణ గరిమ రక్తంబైన రాజగు
మధుపింగళమ్ముల మలయుఫోగ
మోక్షఫలములు వళక్షమా నెడ ముక్తి
భవ్యనివస్థియ పాండురమున

తే. గీ. భసముచేతులు సతిరక్త ధాతుచక్ర
మూర్తి గారాదు పూజాసముజ్జ్వలలగు
కృష్ణవర్ణములైన శ్రీకృష్ణమూర్తి
సకల సౌభాగ్యసుఖము లర్పింపుకొనంగు ॥

తే. గీ. అందుల పారణ్య వ్రజ కీలానురచిత
పటిమ మణిచక్రములనంగఁ బద్మములన
భేదములు దెల్పఁగాబడు పేర్ని దనర
స్థలజ జలజమ్ములను సంజ్ఞ జరుగునందు!

30. స్థలజమ్ము దద్దురంబగు
జలజము కోమలము నునువుచాయల నమయ్క
గలక్షేత్ర నిర్ణయమ్ములు
దెలిపెద వినుడింకఁదేఁట తెల్లముగాఁక ॥

నీ. వాసుదేవము శ్వేత వర్ణాకృతి హరిద్ర
చిత్రిత మా హరిక్షేత్ర మరయ
రహిఁబైడి వన్నె పిరణ్యగర్భంబగు
చిరపీఠవర్ణము శీఘరమ్ము
నారాయణక్షేత్ర మరయశ్యామమ్ము
కృష్ణవర్ణంబైన విష్ణువగును
దగునీలవర్ణమ్ము దామోదరంబట్టి
దనిరుద్ధమెఱిమి మధ్యాభి మాధ

తే. గీ. వంబు రక్తంబు సంకర్షణంబు కపిల
వర్ణములు నారసింహంబు, వామనాఖ్య
మగ్నిసేపూచాయ బహువర్ణ మయ్యసంత
మిట్టిక్షేత్ర ప్రకారమ్ము లెఱుఁగవలయు ॥

ఉ. శ్వేతముగ్గేశ మిచ్చ నతనీద్యుతి లక్ష్మీ పాంసగు నీల మ
త్యాతత వృద్ధి శ్యామలము నంచిత తీర్చిద మద్దునంబురా
జ్యాతిశయమ్ము రక్తమును హైమము పీఠము గౌరవర్ణముకొ
వీతి ధనంతాసంగు నిరతేర్చి దనర్చున నేకవర్ణతక ॥

తే. గీ. తగుకుమెఱుఁగు గలది దారప్రదంబగు
గ్రాహ్యమింకఁ దెలియఁగా వినుండు
స్నిగ్ధసూక్ష్మ వృత్త శీతలాంగ సగహ్య
రములు మస్తకోన్నతములుమేలు ॥

తే. గీ. చారుచక్రవాసు చక్రముల్ మధ్య చ
క్రంబు వృత్తవక్రకమల నిభము
లనఘములు దలంప వనమాలికాయుక్త
మమిత ఫలము గ్రాహ్యమగుచునుండు.

నీ. స్నిగ్ధంబు నిష్టార్థ సిద్ధి సూక్ష్మము దివ్య
ఫలము శీతలము ముత్పద్రము వృత్త
మమరించు సద్వృత్తి యోన్నత్యమస్తక
మత్యున్నతి పాంసగు ననఘచారు

వామచక్రకములు పరమధ్య చక్రంబు
 నతికిర్తి పుత్ర పౌత్రాభివృద్ధి
 కరము మోదముగ సగహ్వరమభిలేష్ట
 ద మరయ నవకమలాభ మమిత

తే గీ. ధాన్యధనధేనుపులనిచ్చు దనరుభిన్న
 మధికముగ గొద్దివెడలుపు నతికఠినము
 గాని దశపర్గ రాజ్యభోగముల్లాసంగు
 చక్రపంచక మిహపరసౌఖ్యదంబు ॥

మ. వనమాలాన్వితమైన మూర్తియెడ శ్రీవామాక్షితోనుండు న
 వ్వనజాత్యుండలువంటి మూర్తితగు నె వ్వా నింట దార్పద్ర్య ము
 ష్టునిశాటోరగవాధ, శోక [తను] కార్యంబుల చొరంబోలు, త
 జ్జను గేహమ్మున మోక్షమంతమున నిస్సందేహతక జేపఱుక ॥

తే గీ. ఆమలక జంబు తుల్యంబులగుచు సూక్ష్మ
 చక్రయుగ యుక్తిదగుమూర్తి చక్రపాణి
 యిందిరా దేవితోనుండు నైతయెంక
 సూక్ష్మ శిలలంత లెంతయు శుభములిచ్చు ॥

కం. క్షీరములఁ దండులమ్ముల
 నారూఢిగ నుంచి కొల్ప నధికంబైనక
 ధీరులు సాల్పరామము
 లారసి గ్రహింపవలయు నధిక ప్రీతిక.

సీ. అ గ్రాహ్యము వికరాళాతి కరాళ తి
 ర్య గ్వక్త్ర పృథు వక్త్ర మన్విదిజ్ఞు
 ఖంబు ల్ధార్యాభో ముఖంబులు పార్శ్వన
 క్త్రము తుండముఖములు కడఁక బద్ధ
 చక్రము చక్రంబు చక్ర చక్రము భిన్న
 విషము భుగ్నమనుక్త వివిధ పంక్తి
 చక్రముల గలయది సరవి ధూమాభ పిం
 గళ కళంక వర్ణములు మధురుచి

తే గీ. భగ్నభగ్నోక్త భంధుక స్ఫటికదర్దు
 రములు సందిగ్ధ వర్ణమ్ము లమిత మల్ప
 మధిక మస్తక నిమ్నంబు లమరు సలిల
 ధారణములైన మూర్తులు తగదునుమ్ము

చం. గుఱుతులు లేని రేఖలఁ ద్రికోణములకా వెస చిహ్నహీనతకా
 బరగు చలాసము లతిభంధుర దగ్ధత పృథ్వీగూఢతకా
 బొరిసగ మున్నతంబులును సోభింపుములందగ నిద్ర పీత వి
 స్ఫురణముగల్గు మూర్తులవి పూజలు నేయ రి హికవాంగితుల్.

ఆ. వె. మిత్రలక్షణముల మేలి వర్ణముల
 లక్షణముల మూర్తిలక్షణములు
 ధేత్రగతులు చెలిసి చెప్పంగఁదగు బుద్ధి
 నుంతు లింక ద్వారమాన విధము.

కం॥ చుట్టు నొకయష్టమాంశము
 పట్టుగు ద్వారము శుభము పాతికపాలకా
 నెట్టుకొన మధ్యమంబగు
 గట్టిగఁ ద్రవ్యశైలమైన కడ వసాచెలియకా.

కం. బహుమూర్తులు చెలియందగు
 విహితంబగు లక్షణముల వెసధేత్రములకా
 రహిమించు వర్ణరూపా
 ద్వహముల బుధులైనవారవారితబుద్ధికా.

సీ. తలఁప మత్స్యద్వ్యవతారముల్ కది శేష
 వాదులు కపిలుఁడు యజ్ఞదత్త
 హయ శింశుమారులు హంస పరమ హంస
 కూర్మ వైకుంఠ ముకుంద పుండ
 రీతాక్షులమరు లక్ష్మీకాంత దేవేశ
 వటు శత్ర శయన విశ్వంభరులును
 సత్యవీర శ్రవణ కనకాంబర విశ్వ
 రూప తార్క్ష్యధ్వజుల్ రూఢి నమృత
 † హరణ చక్రపాణుల బహురూప నా
 రాయణము సుదర్శనాభిధంబు
 నటు జగద్యోని పారిజాతాహ్వయండు
 నంతుఁ డివి హరిమూర్తు లత్యంత సుహిమ.

కం. ఇవి యేఁబది యింకన్విన
 శివహరిహర పూర్వులనఁగ శ్రీమూర్తులనకా
 భవినారాయణుఁడు స్వయం
 భువు పతురాగ్యుండనంగఁ బొలుపగుమఱియకా.

† ముక్తుగీతి సగమాటవెలఁది సగము లేఁటిగీతిగా నున్నది.

తే. గీ. అల్పవలంబమ్ముఁ డనఁగు హేమాయుఁ డనంగఁ
బురుషుఁడును సూర్యుఁడనంగ భానుర నిరూఢి
బహువిధంబుగ మూర్తులు పరిధవిల్లు

... ..

ప. ఇవి యిరువది రెండును గౌరీనాభ శివనాభాది శివమూర్తి పంచకంబునుం
గూడఁగ డెబ్బదియూఱగు నిందొక్కటి బహుభేదమ్ములగు దత్తల్లక్షణమ్ము లెఱిం
గించెద

సీ. ఏక చక్రము దెలుపెసఁగు పద్మము పృథ్వి
వివరమ్ము పరమేష్ఠికివిను చిన్నె
లక్ష్మ చక్రములు నాల్గిగు వక్త్రములు హరి
ద్వర్ణమ్ము గల్గించితామహుండు
బలుపు పారణ్యగర్భము వక్త్రమున స్వర్ణ
పటు బిందువులు శుభ్రపద మదియును
హేమగర్భుండు ద్వారపాత నైల్య శీతల
మూర్తి శుభంబు లిమ్ముగ నొసంగు.

తే. గీ. హ్రస్వపదనమ్ము పృథునాభి యధికపృథుల
చక్రపార్శ్వగ లాంధన సరసిజములు
[నా?] ఁ తరధ్వని స్వర్ణమిత్రాకృతియును
గలిగిన పారణ్యగర్భంబు గడు శుభదము.

కం. ద్వారం పీఠల నావల
నారూఢిగఁ జంద్రవర్ణమై స్థూలంబై
మీఁకెడు పారణ్యగర్భము
సార లసత్సహిని శుభము చాలఁగ నిచ్చున్.

తే. గీ. నలుపు గొడు గండమును ద్వారనాసికమున
బిందువు పారణ్యగర్భ మింపొందు మిన్న
రెండు చక్రంబులున్ పార్శ్వరేఖ లమరు
నాలుగింటఁ జతుర్ముఖలీలమరు.

కం. తలమీఁద ఎలయరేఖలు
గలుగు నలుపు నిడివి నోరుగల్గి స్వయంభూ
జ్వల సంజ్ఞఁ దనరుఁ టాజా
ఫలమతులములుక్కి ముక్కి చాగుగ నొసంగున్.

ప్ర. ఇంక మత్స్యమూర్తుల నెఱింగించెద దీర్ఘాకారంబులను శ్యామలచిత్ర శబ
[ల] వర్ణంబులును బృష్టచక్రయుక్తంబులునై యెను తెఱంగులం బరగు నందు.—

సీ. ప్రక్కల శబల శోభన రేఖలనుమమ

స్థిగ్ధంబు దళు కొత్తఁ జెలంగునదియు
నట్టియ్యు బిందువులనువొంద నొక దంష్ట్ర
విషమ చక్రంబుల వెలయునదియు
ముఖమున నొక చక్రమునల్లి శ్రీవత్స
బిందు మాలికలఁ జెన్నొందునదియు
కంచుకాయల మిన్న గల్గి చక్రద్వయ
వదనము జెలువొందఁ బొదలునదియు

ఆ. నె. నిట్టి చిహ్నములనుబట్టుగుఁ బృష్ట ము
పిరము బిందువులను బరగునదియు
మత్స్యమూర్తు లిట్టి మహితా కృతుల నొప్పు
కూర్చ మూర్తులకును గుఱుతులింక.

ఉ. ఉన్నత పృష్ట భాగము సముజ్జ్వలబిందులు వర్తులమ్ములున్
మున్నగు శ్వేతవర్ణ ఖరమున్ మకరాకృతులన్ దురంగపుకన్
జిన్నెల రూపముల్ దగ విశేషపు వన్నెలు స్వర్ణరేఖలున్
సన్నత దాసు మోరయగు చక్రములుండగు కూర్చపంక్తికిన్.

కం. అది వది తెఱంగుల శ్వేతా
స్వద ఖరమునఁ జక్రకంబు సకల శుభదక్షా
వదనమున రేఖ నిడివిం
గదిసి రవివలయములైదు గది శుభమగున్.

కం. కనకచ్ఛ వియాన్నుపీతా
న్నన చందపుఁ జక్రయుగమునయవృత్తంబా
భనధాన్య పుత్ర పాత్రద
మనఘంబగు కూర్చమూర్తియనుపచులీకన్.

ఆ. నె. మొసలిరూపు నిమ్మ మెసఁగిన వదనంబు
నాధి చక్రకంబు శోభనాన
నంబు నలుపు నెఱుపునను బొల్పు నొక్కటి
నలుపు శామలిండు లాలయు నొకటి.

శే. గీ. వక్ర చక్రము దక్షిణ వదన శంఖ

వక్ర చిహ్నముల్ వృత్తంబు సరసిజాప్త
గలయములు నైదు తమ్మియుఁ గలది సర్వ
కామదంబగు కూర్తంబుగా నెఱుంగు.

కం. కమలా కృతిదిర్ఘంబై

యమరెడు దక్షిణపు వదనమట శ్రుక్కలఁ గూ
ర్తము గతియు నాభి చక్రం
బహునఁ గీర్తిదము కూర్చు మారయ నెలమిన్.

మ. ఆవనిన్ స్థూలము దట్టమున్నులుపు చిత్రాంగంబునం గూర్చు మి
ట్లు విసోదంబుగ రెండు నొక్కటిగ నుండున్ జంపమై శంఖ చ
క్ర విధంపున్ గుఱిగల్గి నోటి తుదఁ జక్రంబున్న [యా] రీతి కూ
ర్చు వరాహంబతి సౌఖ్యదంబు నిఖిలార్థంబిచ్చు పూజంపఁగన్.

సీ. ఎలమి వరాహ మూర్తుల లక్షణము విను

మగినె పూచాయ నైల్యంబు శ్యామ
లాకృతి నెఱుపు నల్పమరు వర్ణములు భూ
వలయమ్ము దంష్ట్రలు గల గుఱుతులు
దీర్ఘాస్యవలయముల్ భృతిద్వార దేశ చ
క్రములు గల్గివదివరాహ మొకటి
మూడు రేఖలు స్థూలమును శక్తి లగ్నంబు
విషమ చక్రము నల్పు విధము నొకటి

తే. గీ. యలకలువ వాయు నిడి [వం] ద మైనవోరు

వరమతనువున జర్జరీ స్పష్ట మొకటి
కొస్తుభము పాదలాంగూలకముల రేఖ
ల మరదగు భోగమోక్షదంబైన దొకటి

తే. గీ. ఆంకుశాకారవదనంబునందుఁ గోఱ

గలది భూప్రద వారాహ మిలను ఖాన
నమున్నై వాయు స్థూర్ణరంధ్రమునఁ జక్ర
దంష్ట్ర యుగమున్న మూర్తియె ధరణి యొసఁగు.

కం. నిడివి బృహత్కేశంబులు

నడుగులు వాలమ్ము చిద్రమగు తనుకాంతుల్
కడురక్త నైల్యములు నె
య్యడలన్ విష్ణురత్నగిటి మహిప్రదమరయన్.

తే. గీ. పాడవధో వక్త్రమును నిగ్గులడరు మిసిమి
గలది ధాన్యవరాహమ్ము చెలువు ముఖము
పెద్దయున్నత మస్త్ర త్రిలింగు సూక్ష్మ
చక్రముల నమృతవరాహసంజ్ఞనమరు.

చం. నలుపును బచ్చచేఁ బొడవునందగు వెన్ను హరి ప్రకాంతి చె
న్నలరునధిః ప్రదేశము మహామణి చిహ్నము వైజయంతియుక్
సలలిత వత్స పార్శ్వగత చక్రములుండిన లక్ష్మీవేరిమిన్
గలుగు వరాహమూర్తి సుఖగౌరవ మోక్షము లిచ్చునెంతయున్.

తే. గీ. దీర్ఘమును గోణమును దంట్రి తెల్వి మాలి
కయును శ్వేతవరాహమ్ము ఘనతనాల్లి
చిహ్నముల్ ఘోణి మోక్ష సంసిద్ధిదంబు
బ్రహ్మచారులు పూజించ భాగ్యమరయ.

సీ. నరసింహమూర్తుల నెఱింగింతుఁ గపిల వ
ర్ణంబులు దీర్ఘోదరములు గలవి
బహువర్ణ యుక్తముల్ బహుచక్రయుక్తముల్
కలవవి వేత్సైఱుగా వినుండుఁ
గడు కొద్ది చక్ర యుగ్మము మాలికయు బాల
నారసింహంబు సంసారహరము
ముఖయుగ్మమున స్థూలమునను విద్యుజ్జిహ్వ
మది లేమినొనఁ గూర్పు ననుదినమ్ము.

తే. గీ. దీర్ఘ చక్రము మిన్నలు దీర్ఘమైన
యది విభీషణి మధిక దళిభాకరంబు
ముందఱ నాబర్హముల నల్పు మొనయు చక్ర
మును నభోముఖ మది యిచ్చు మోక్ష పదవి.

కం. బహువక్త్రద్వారంబుల
బహువర్ణ బహూదరములఁ బాతాళమగున్
బహు[ళో?] ద రాల్ప చక్రో
ద్వహముననది కుక్షిస్తృహరి వైఖరి వెలయున్.

తే. గీ. సప్త చక్రము బహుముఖ స్వర్ణమయము
సరదమగు వక్త్రమతి తుభ సర్వముఖము
భిన్న వక్త్రము శిద్రములున్న రాక్ష
సాఖ్య నరసింహ మదియిచ్చు నగ్నిభయము.

సీ రక్తబిందుల విచారణమనఁదగునది
 హైమప్రభస్వికృతాస్యమగును
 తఱచువక్త్రముల విచాహకమనఁదగు
 స్థూలమైనది మహాజ్వాలమగును
 సరవిదఁబ్బ్రలఁదగు జ్వాలాస్పసేహంబు
 కాపిలం బెఱుపు చక్రవ్యయమునఁ
 గడుబద్ధవక్రముల్ కపిలాఖ్యచేనొప్పు
 దంష్ట్రాఽజిహ్వలుదగినదదియె

తే.గీ. చాలచక్రంబుల సూక్ష్మవక్రబిలము
 గలది లక్ష్మీనృసేహంబు గపిలకాంతి
 పాయనోరును బంగరుపాయగలది
 యదియయైనను బ్రహ్మచర్యార్హమగును॥

తే.గీ. వానచక్రత్రిలిందువుల్ వఱలునలుపు
 చెలఁగుచున్నది లక్ష్మీనృసేహమూర్తి
 భుక్తిముక్తి ఫలములింపుగనొసంగు
 రాజితోదారమహిమచేదేజమెసఁగ॥

కం. కపిలముత్రిలిందుయుక్తం
 బువమింతుఁగఁబంచ బిందుయుక్తంబైనకా
 నిపుణతయోగానందం
 బవరిమితసుఖంబు మోక్షమర్పకులకగుకా॥

కం. ఇవిరెండు తక్కుఁదక్కిన
 యవి వఱుపులుయతులు దక్క నర్చననేయకా
 భవినిగృహస్థులుబూనరు
 వివిధైహికఫలములిచ్చు విధములుగామికా॥

సీ. వర్తులమ్ము కొద్దివారవిసూక్ష్మవ
 క్రమ్ములుబిందువుల్ గ్రమ్మునన్ను
 నగి [నె?] పూచాయచేనమరు వామనమూర్తు
 లాభేదములువినుడంచితమతి
 వర్తుల హ్రస్వమ్ము వామన మొక్కటి
 కడప పూరూపురేఖలది యొకటి
 సేతబిందువులనతసేద్యుతినొక్కటి
 మామికాహరి నీల వీల నొకటి

తే.గీ. భద్రశిరమును బిందువుల్ స్వర్ణరేణు
భాతి హేమాంగవామన ఖ్యాతినొకటి
భద్రమండలబిందువుల్ సరవివక్త్ర
బిందువుల ముని పుష్పంపుటందమొకటి॥

కం. నిద్దమునస్పష్టచక్రము
తద్దయుగహ్వరము దీర్ఘతందగునోరుకొ
ముద్దగురేఖావలయము
లద్దేవుడడు భూప్రదాఖ్యమగువటుండెలమికొ.

కం. నిగ్గుకొ సూక్ష్మద్వారము
నగ్గులికొ స్వర్ణబిందులగు వామనుడ
స్త్రిగ్గుగుగుఱుతులు సూక్ష్మము
నొగ్గుగ నున్నతశిరుండు నొసంగుంగోర్కుల్॥

అ.వ. నిగ్గుకార్యకంబు నెఱిమధ్యచక్రంబు
నర్చకేష్టదాయయైన మూర్తి
యగి నెఱుపుచాయయై కించిదున్నత
మస్తకంబుమూర్తి మహిమ యటుల॥

సీ. నీలమేఘాకృతిమాలిక సూక్ష్మరం
ద్రము కుటీవిరివి రమ్యము దలంప
నీలాభ పద్మంబుమాలిక గల్గు హ్ర
స్వపుమూర్తిశుభదమీచందమరయ
దధిబుద్బుదంబులు దగిలి నీ [లాబ్దంబు]
వడువైనయది దధివామనంబు
స్త్రిగ్గుంబువర్తులనీతి శ్యామరుచి బరు
వైమించునది దధివామనంబు

తే.గీ. హ్రస్వమతిరక్తబిందువులర్కభాతి
చక్రపార్శ్వ స్తుపిప్రసూనక్రమంబు
కడప పూరితి సుచ్చాయగతి దగు దధి
వామనంబర్చ కా నేక కామదంబు॥

ఉ. బంగరుబిందువుల్ నలుపువైదగునిగ్గుల శ్యామవర్ణ ముకొ
దంగగు నాస్యచక్రములు రాజిలగాదధి వామనంబగుకొ
పరిగతి రెండుఖండములసంగతి నిగ్గుగు మాల్వబిందువుల్
పొంగుచుసర్వకామ సుఖభూతిదవామన మెంచిదూడగొకొ॥

తే.గీ. రక్తసీలాభదధి బిందురచితమముల
 సూర్యవక్రత్రాగదధి బిందుశుభ్రమూర్తి
 భూమివధ్యుక్త గోపాలనామనంబు
 మృత్యుదారిద్యహరణము మేటిశుభము||

సీ. భృగురామమూర్తులు దగువలువన్నెల
 పరశురేఖలు దంష్ట్రనెరయ బిందు
 సంగతిశ్చేతకృష్ణద్యుతులయణము
 భిత్తిచక్రమునిడిచిలము చక్ర
 భాగబిందు సదృష్టభాతి రేఖలు పర
 శ్వకృతినున్నట్టి [భద్ర] మూర్తి
 రాజులకర్ణంబు పూజలకవివేసెన్
 బరశురేఖానోహరతదనరి,

తే.గీ. యన్నిచిన్నెలులేమి శాంతాఖ్యశుభద
 సుర్లు దూర్వాభమున్నత మగుచు నాభి
 రేఖయు మహాజ్ఞ చక్రములేరితినమరు
 నదియ జనుదగ్గి రామాఖ్యనతిశల్లు

తే.గీ. పీతవర్ణధనుర్బాణబిందుయతము
 పరశుచిహ్నంబునగినె పూపగిదిరామ
 మూర్తు లపమృత్యుహరణముల్ కీర్తిదమ్ము
 లింక శ్రీరామమూర్తులనెల్లవినుము||

సీ. కుక్కుటాండమురీతి కోదండగణిజాప
 బాణతూణీరముల్ రాణమెసంగ
 ధృతిబ్రహ్మమునఁ బంచరేఖలుగల్గిన
 బాలరామము పుత్రభాగ్యదాయి
 శ్యామలోన్నత పృష్ఠసవ్యాపసవ్యతూ
 జీరకల్పదుమాస్వితము పిఠిఁది
 భద్రముగలమూర్తి తెలుపుగదాశర
 భ్యాహ్వయమదియఁబూర్వానురూఢి

అ. నె చాపబాణబిందు సహితమ్ము సూరిమ్ము
 దీర్ఘనాభి చక్రధృతినినదియె
 నీలజలదభాతి నైతివర్తులమ్ముకో
 ధండరామసునఁగఁడనరియండు||

ఉ. నేరెడుపండుబోలితగుసీలత వెన్నుననుండి వోటిదాఁ
కా రుచిరాంశుకాకృతివికాసము కుండలముల్ లలాటరే
ఖారతిహేమపాపమును గల్గినబిందువు కృష్ణక్షేత్రపుక
శ్రీరఘరాముడౌ కలిసిజేరఁగనీయఁడు పుత్రదాయయై॥

తే.గీ. శ్యామమున్నతచరమంబు చాపరేఖ
లెలమిద్వారంబుఁక బార్శ్వములనురెండు
గలుగ దశకంఠహరణదోర్బలుండఁ రాముఁ
డరివినాశనమొనరించు సంచితముగ॥

తే.గీ. సూక్ష్మకేసరచక్రముల్ సూనదామ
రచితకుండలమగు వీరరామమూర్తి
పార్శ్వఖురములుదలవిల్లు బాణముగల
దృష్టరామంబు భుక్తిమక్త్రపదంబు॥

తే.గీ. రక్తబిందువుతోడఁ జక్రముకరాళ
విదితముఖపాపవిచ్ఛిత విజయరాసు
మేకచక్రంబు ముఖసీమ నెసఁగుకృష్ణ
వర్ణశోభనమొసఁగు పావనశుభము॥

కం. నలుపున్వనమాలిక శో
భిలు భానుత్రయముస్వర్ణబిందువు దలవైఁ
గలజానకీవిభండిల
వెలయక సకలేస్పితములు వేడ్కనొసంగుక॥

సీ. చాపబాణాంకుశ దృత చామరకేతు
దామమ్ములున్న సీతారఘపతి
వామహస్తద్వార్సృఖ వరచక్రకల్పకా
భోవక్త్రకుండల శ్రీవిలసిత
మదియెసీతారామ మఖిలార్థఫలదంబు
గోఖురపుచ్చ సంగుత్తమదియె
యిట్టిచిహ్నమ్ముల నెసఁగు బహిశ్చక్ర
యతము సీతారామ మతులమదియె

తే.గీ. చారుసవ్యాపనవ్య తూణీరయంగము
సీతచక్రంబుగలయది వెలఁగునటుల
గలగుఱుతులుండే నాల్గుచక్రములనేక
వదనయొక్కిచతుశ్చక్ర మదియెఱుంగు॥

శా. ద్వారద్వంద్వము నాల్గిచక్రముల మూర్ధంబొంటి సొంపొందఁజూ
 ణీరాద్యాయుధ కల్పచిహ్నములు వర్ణింపంగ స్రక్కుండఁ
 దారందైనది పంచచక్ర మతిమోదం బాయురారోగ్యను
 శ్రీరమ్యాభిలకామదంబగునుహశ్రీ బొల్పుతద్దేహమున్॥

తే.గీ. పార్శ్వమున రెండురెండు నేర్పడఁగ శిరము
 నందునొకచక్రమున్నఁ బట్టాభిరాము
 మదియు నెన్నఁ గ సతివైభవాస్పదంబు
 మున్నుఁజెప్పిన చిన్నెలనెన్నికెలర॥

కం. ద్వారద్వయమున నాలుగు
 నారయఁజరమమున శిరమునంపున రెండున్
 జారుతరచక్ర యామా
 ధారత బట్టికమరయ ధంశిజ చిన్నెల్॥

సీ. ముందఁజవదనముల్ మూఁడిటఁజక్రము
 లాఱుపార్శ్వములనందునొకటి
 బాణతూణీరచాపము కల్పకమ్మునెం
 హసనచిహ్నములలర సప్త
 చక్రపట్టాభిసంజ్ఞంగల రామసు
 భీష్మదాయకమట్టి పేర్కొల్లి
 యున్నతచరమంబు చిన్నెలుదగఁబంచ
 ముఖసూక్ష్మదశ చక్రములఁబొసంగి

తే.గీ. ఘనశిరపార్శ్వ కలితచక్రద్వయమున
 నైశఁగ్రిందటఁ గూర్చచక్రాంకమైన
 నమరద్వాదశ చక్రపట్టాభిరామ
 మది మనోభీష్మదాయక ముఘహరమ్ము॥

కం. తూణీరాశ్మతిధనువున్
 బాణము నానాయుధములు ప్రస్ఫుటమైనన్
 నాణెమగురామచంద్ర
 ఘాణవమలహరణమగుచు నది జయమొసంగున్॥

సీ. బల రామచూర్తులయలపు నీకెఱింగింతు
 హలముసలముల శ్వేతాభముమర
 మధులిందువులు దమ్మిచూడ్కిని వదనంబు
 గల్గినమూర్తి సంకర్షణమ్ము
 చక్రమ్ము లేకపార్శ్వము పూర్వభాగ పు
 స్కరము రక్తాభసంకర్షణమ్ము
 చక్రయుగ్మము స్వర్ణసంలగ్నవదన పు
 స్కరమున్న నదియె సంకర్షణమ్ము

తే.గీ. హరితల్పహితవర్ణమ్ము నెరయ స్థూల
 చక్రబలరామ [మన్వయ ?] శాశ్వతంబు
 శంఖచక్రగదాకృతున్ సరవి నడుము
 గలిగి కనుపట్టు శుభదసంకర్షణంబు॥

తే.గీ. గొప్పయును దీర్ఘమగు శోరు నొప్పుగల్గు
 చక్రయుగ్మము వేల్పు ముసలహలాది
 చిహ్నితంబును గుముదభాసిత నిరూఢ
 వదన బలరామ మది వంశవర్ధనమ్ము॥

కం. వామదిశఁజక్రముకొరే
 ఖామానిత దక్షిణాంక ఘనలాంగల ను
 శ్రీమించు శాంతవద్బల
 రాముండు లాంగలిక ముఖ్యరాముండునగున్॥

కం. అంతయు నరుణచ్ఛవి న
 త్యంత లసచ్ఛక్రయుగ్మమగుచోఁ [దగ] న
 య్యంతిక చక్రములున్నఁజి
 రంతనమగు నీరపాణిరామమనఁదగున్॥

సీ. వీతవర్ణము వింటిరీతి వక్త్రము కాప
 కరశుచిహ్నముల నేర్పడిన దొకటి
 కడకు పూచంద మాకారంబు బిందు కా
 పాంబుజ చాణచిహ్నములు పిఱుండ
 చంద్రంబు పీతాభభద్రదోఖయంగల్గు
 కీర్తిప్రదము రామమూర్తి యొకటి
 పద్మచక్ర ముఖ్యపార్శ్వముల నాయుధములు
 శోభనవదనముల్ గుగుషిరంబు

తే.గీ. కల్పకంబు నత్యంత వికసనమమరు
రక్తమధునీల వర్ణప్రయుక్తమూర్తి
మహిమచే నొప్పు నదియె సమాత్మి రామ
మహాపరమ్మ లాసంగు శుభేష్ఠితంబు॥

ప. ఇంక శ్రీకృష్ణమూర్తుల నెఱింగించెద—

ఉ. ఉన్నతమస్తకంబు నలువొప్పగు చక్రయుగంబు బిందువుల్
సన్నతవేణువేత ఖరసంగతరేఖలు కృష్ణమూర్తు లీ
వన్నె త్రిబిందుయుక్త మనవద్య శుభానన దీర్ఘమున్న యా
చిన్నెల బాలకృష్ణుడితి నేమము సంతతియిచ్చు నెచ్చుగో॥

తే.గీ. పచ్చదనమున నీలిమ పార్శ్వభితి
చక్రయుగ్గము వదనంబుసాటి నాభి
శృఙ్గమునఁ గూర్చరేఖ యొప్పిదఁపు వలుఁడ
మైనచోఁ బాపహరకృష్ణుఁడనఁగఁదనరు॥

కం. సమచక్రద్వారము కడు
నమరఁగఁ గృష్ణాభశోభనాకృతిఁ గృష్ణం
డమర శుభంబు లాసంగుఁ
సుమహితముగఁ బూజకులకు శుద్ధిర లీలఁ॥

సీ. వదన వత్సన్నతి వామపర్యంక కృ
ష్ణాభిరేఖాద్వయ హరి బిందు
మండనుఁ గాళియమర్దనుఁ డనఁడగు
సర్వకాత్రవహరి సౌఖ్యదాయి
సవ్యావసవ్య భాస్వదేఖలుఁ బార్శ్వ
ఖరసూక్ష్మ చక్రముల్ మెఱయుమూర్తి
యది ధనంజయవిభుఁడనఁడగి శుభమిచ్చు
రత్న బిందులు శ్యామరచితవర్ణ

తే.గీ. మునరఁగా నొప్పు దంతి కరోపమాన
రేఖ దక్షిణమున ముద్భిరీతి బిందు
వమరఁ జాబూరమర్దనాభ్యానకృష్ణుఁ
డమిత శౌభాగ్యమునరించు సంచితముగ॥

తే.గీ. పార్శ్వవదనమ్ము తగు పూర్వభాగముఖము

శుద్ధనీలాంబరప్రభాశోభి కంస

మర్దనాభ్యాసమది కృష్ణమహితమూర్తి

పూజకాభిష్టదాయయై పొల్పుమీఱు॥

కం. స్థూలము కణయుక్తములగు

మేలిమిచక్రములు సురియ మిసిమి తనురుచుల్

చాలన్ శ్రీవత్సంకీతుఁ

దాలిత శమంతహారి యశము లొసంగున్ ॥

మ. తనుదీర్ఘబతికృష్ణవర్ణమును సార్థంబైన చక్రాఖి ప

జ్జను నిమాన్యము గల్గి బుత్రదుండు శ్రీసంతాన గోపాలుఁడౌ

నునుపున్ శ్యామము ఛత్రరీత్యరుణబిందుల్ గా శిరఃపుష్కరం

బును సూక్ష్మైన సీమ బిందువుల నొప్పున్ గృష్ణఁడిష్టార్థుఁడై॥

తే.గీ. కుక్కుటాండమురీతి లాంగూల వేణు

డోలికాకుండలమ్ములుమేలి నిగ్గు

పరగ లక్ష్మీ నివాసగోపాలమూర్తి

భాగ్యదాయని పుణ్యసంప్రాప్తమదియు॥

సీ. దామంబు పంచాయథమ్ముల చిన్నెలు

భృత సూక్ష్మచక్రముల్ కృష్ణమూర్తి

రహి నిదియె బహూదరము వేణువున్ దైర్ఘ్య

మమర శ్రీగోపాల మనఁగఁబరగు

దనరు నెల్లము శృంగదండ పార్శ్వము వేణు

వదనంబు తదోపవల్లభుండు

కుండలమాలికల్ రెండు పార్శ్వమ్ములఁ

దరుయుక్త శార్వణ్యమ్ము మెఱనెనేని

తే.గీ. మదనగోపాలుండగు నీలిమంబునెఱుపు

చెరిసగమ్ము దీర్ఘమును సుషిరము చక్ర

శరశరాసన శంఖలాంభసము గలుగు

నిట్టిమూర్తులు సకలశుభేష్టదములు॥

కం. వలుండయు రాజతబిందులు

తల నిమ్మము నిడివిగల్గు దక్షిణభాగం

బలరన్ గోవర్ధనధరుఁ

దలఘుత రైశ్వర్యదాయయై విలసిల్లున్ ॥

తే. గీ. ఆమరఁ బ్రచ్చన్న సూక్ష్మచక్రములు మీఁద
వస్త్రిచిహ్నము క్రిందట వరుస వృక్ష
చారుచిహ్నము వస్త్రాప్రహారి కృష్ణుఁ
డఖిలకామ్యము లానఁగూర్చు నర్చకులకు.

క. స్థూల శుభచక్రయుగళుఁడు
మేలి గదాకార మధ్యమిత్రిత రేఖో
ద్వేల శుభాంగుఁడు కృష్ణుఁడు
సాలఁగ ధనధాన్య విభవ సౌఖ్యములానఁగఁక.

సీ. కలికిమూర్తులు నిల విలసితాకృతి దీర్ఘ
మగు నంకుశాకారమైన వోగు
ఎనమాలికయుఁగల్గి వరకల్పి మూర్తి నా
సురుశుభసుకృతము లానర నిచ్చు
నతిరక్తతఁక సూక్ష్మమగు బిలంబును వెన్క
చక్ర శరాసనాంబత్కృపాణ
[ములఁదనరెడు] మూర్తి కలివినాశనకర
మని యెఱుంగుఁడు శుభమమరనొసఁగు

తే. గీ. విరివిగల గహ్వరము చక్రవిధము లేమి
పూని నిర్వాణబుద్ధునిగా నెఱుంగుఁ
డనఘ వినుమింక శ్రీ కేశవాదిమూర్తి
భేదములు దేటపడఁగఁ బ్రహాదమెసఁగ.

క. కనకరచిత బిండుపులక
ఘనమై సూక్ష్మమగు చక్రకము శ్యామంబుక
వనమాలికచే గేశవ
మనఘనతుష్కీటి యుక్తమదిశుభదమగుఁక.

సీ. నా రాయణమ్ములు నాభిచక్రమ్ము లు
స్తోతములు వలఁదలు నతువులెలమి
కనకచూలికయు రేఖాత్రయయుత మున్న
తం బపమృత్యువిదారణమ్ము
స్థూలచక్రంబులు మేలి శ్యామాభయు
ననువైన దఖిల శోభనకరంబు
నేకచక్రము గానుగాకువర్ణము స్వర్ణ
కాయము వీరనారాయణమ్ము

తే.గీ. సుముఖశోభన మధ్యచక్రములు కటక
హరి తాటంకముతము మాయాభిధంబు
నగుచుఁ బూజాభరతులకు ననవరతము
నాయురారోగ్య మొసంగు నారాయణమ్ము.

క. వీతాభమేకచక్రా
ఖ్యాతధ్వజ వజ్రచిహ్నమా లక్ష్మీము
ఖ్యాతత నారాయణ ము
క్షైతగు చక్రద్వయమున నది శుభ మొసంగున్.

సీ. వాసుచక్రంబు, పూర్వప్ర చిహ్నిత పద్మ
మమర శ్రీ నారాయణాఖ్యమదియు
ఖగచక్ర ముఖ్యరేఖలు వాసుచక్రముల్
రమఁ గూడియుండు నారాయణుండు
పంచాయుధంబులు పద్మగదా వాసు
చిహ్నముల్ శ్రీ లక్ష్మీచెలుపు గలుగఁ
గ్రహమున నేకచక్రము ద్విచక్రమునఁ ద్రి
చక్ర చతుశ్చక్ర సంజ్ఞలందగు

తే.గీ. రమణ లక్ష్మీశయుక్త నారాయణములు
మఱియు నొకటైన నాల్గైన మహితచక్ర
ములు గుణుతులుండి కొలఁదిమై వెలయుమూర్తిఁ
జూచినంతనె చేకులు శోభనములు.

శా. భక్తాకార దృఢమ్ము లొప్పగు చతుశ్చక్రమ్ములున్ స్థిగఢమున్
జిత్రాస్త్రాన్వితమున్ ద్రివిక్రము ధ్వజశీవత్సనామాంకమున్
చాత్రంబై తగు గోఖరంబుల లసద్భద్రాసన నైర్వ మి
ద్ధాత్రిక్ మూర్తులొక్కెల్ల సుతమమునాఁ దశ్కోత్తు శ్రీయుక్తమై.

క. నేరేడుఁ బంటిరూపున
నాచూఢిగ నెల్ల చిన్నైలమరిన లక్ష్మీ
నారాయణ మనఁదగు నది
యారసి కనుగొనినయంత నభుములు దొలంగున్.

సీ. మున్ను జెప్పిన చిహ్నములు గలయవియు ల
క్ష్యను యుక్తనారాయణాఖ్యములు
గల వెన్నియైన రేఖలు మూండుగల్గిన
పృథగర్తమున నొప్పెనంగు వాసు

వర్తులమ్మనఁ బత్నివర లేఖ నాగ భో
 గమున శ్వేతపాగు లేఖలను రెంటు
 సారిది నాలుగు రెండు సుషిర గంభిరమ్ము
 లున్న చక్రమ్ము బాటున్న వెల్లి

తే. గీ. భుక్తిముక్తి ప్రదమ్ములౌ పూజకులకు
 నలరు లక్ష్యనుయక్తనారాయణము
 పరశుభంబట్టి మూర్తులు దొరకె నేని
 జెలంగి సాక్షాత్కరించు లక్ష్యవిభండు

క. స్థితమధ్య చక్రములు ని
 గ్గతిశయమున మధువిభక్ మహాశ్రేయస్సు
 గతి మాధవమూర్తియగుకొ
 యతులకుఁ బూజార్హమగుచు సంచిత మహిమకొ.

అ. వె. నైరయవర్తులమ్మ నిగ్గు గదాచక్ర
 పద్మమతుల వాచు భాగనిరతి
 కుమతులున్న మూర్తి గోవిందుడిబులుండి
 పంచవదనయక్తిం బరగునదియె.

తే. గీ. వామచక్ర బృహద్ద్వారవర్తులములు
 కపిలరుచి మధ్యనిమ్మంబుగలుగు విష్ణు
 డటుల నాయుధమాలిక లమర కాంత
 కుసుమ రుచి విష్ణుఁడెట్టార్థ విసరమొసంగు.

సీ. బటువు కృష్ణాభశోభనతయనుం గల్గి
 విష్ణుమూర్తియనంగ వెలయు నొకటి
 స్థూలచక్రందైన వీల క్షత్రియులకు
 శుభమిచ్చునట్టి విష్ణుండు మణియు
 మెఱుపులీనెడు మొగ మెఱుపు మొల్లము విల్లు
 తలగలమూర్తి సంతత శుభదము
 బటువు చక్రంబు శోభనమగు గదయును
 బిణుదంగల్గంగ విష్ణుఁడరయ నదియు

అ. వె. ఘనతనకచక్రమును మహాద్భుతతేజ
 మమితశాంతి వైభవములు మిగుల
 శుభములిచ్చు మధునిఘాదన మూర్తియై
 విను త్రివిక్రమముల విధములింక.

తే.గీ. మూడుకోణములుకొ జ్జక్రమున నచటన
కలిగినది ద్రివిక్రముంబు నా వెలయు నధిక
యత్నమునఁ బూజనీయ మయ్యవనిసురుల
కభిల సౌభాగ్యదాయక మగుటఁజేసి.

క. గద వామమునకొ దక్షిణ
పుడెస నగయుఁగల ద్రివిక్రముండు, శ్యామంబై
నది దీర్ఘము దామాబజ్జ
స్పదమైనది ద్రివిక్రముంబు చతురతఁ దెలియక.

శా. చక్రం బొక్కటి మూర్ధి నీమఁగడు శస్త్రం బేకభాగంబునకొ
జక్రద్వంద్వము కుక్కుటాండనిభమెంచకొ బుష్కరంబబ్జముకొ
జక్రంబుకొ గద బంగలంబు ధ్వజమంచన్నిమ్ముకొ గర్జి ని
ర్వక్రంబైనది ద్రివిక్రముం బమరు దీప్యద్యైభవాధారమై.

నీ. మున్ను వామనమూర్తి లెన్నికఁదెల్పితి
శ్రీధర మూర్తుల చి న్నె వినుఁడు
నీవ స్రవణపరే ఖాపంచకము మధ్య
చక్ర పద్మములు సూక్ష్మమగు నోరు
తగు శ్యామలాభ శ్రీధరమూర్తి మణియు ని
మ్మవర్తశిరము హ్రస్వాకృతియును
సిద్ధిదంబగు నిట్టి శ్రీధరమూర్తి మా
త్వాభయు విషయ చక్రాంక మదియె

తే.గీ. హ్రస్వముతి వర్తులంబు వీతాభదాయ
చిహ్నము పాసంగుమూర్తియే శ్రీధరస్త్వ
సర్వకా ప్రదానైక ధూర్వహము
విను హృషీకేశమూర్తుల విధము లిం.

తే.గీ. అర్థ చంద్రాకృతియగు రేఖతైదు కడప
పూవుచాయ హృషీకేశమూర్తి యమరు
నీల రుచికేశరమ్ములు నిడివి కేస
రములు నూర్ధ్వదరారుల నమరు నదియె.

క. పదములునైదుకొ మణివ
క్రదశకముకొ శ్యామలాభ గర్జి రుచిరమై
మృదుశీతలమై మిన్నలఁ
బొదలు హృషీకేశమూర్తి బుధశుభదంబై.

సీ. పద్మనాభకుఁ జేర్పఱిచెద . గంధద్వి
 వసంతులకలును శ్రీ పత్మచిహ్ను
 మమరిసఁ బద్మనాభమది శాత్రవహరి
 జంబూధలవిభాలసత్తనువును
 నాభిచక్రము పద్మనాభహా విశరీత .
 మైన హలాయుధమనెడి మూర్తి
 స్థూలచక్రముల నెంతో లలితాకృతి
 నాభ్యున్నతియుఁ బద్మనాభ మగుచు

తే.గీ. నుదటఁదెల్పగు రేఖయు విదిత హేమ
 చక్రములు గల్గినన్ నిగ్గు సంత మాయ
 నలవడఁగఁ బద్మనాభమై వెలయునింక
 నైమి దామోద రాకృతుల్ తెలియ వినము

క. స్థూలంబు మధ్య శక్రము
 మాలిక స్థూఞ్మననంబు మఱి దూర్వా భో
 ద్వేలత దామోదరమున
 గాలింఁదగి శుభము లొసఁగు కడు పర్చనచే.

క. ఈ లీల మధ్యరేఖలు
 గాలిమన ప్రభయఁగల్గఁగా నటయయగున్
 స్థూలము కాపిలకార్షణము
 లోలిన్ దామోదరము మహాతప్త మొసఁగున్.

క. గద దడిణమున వర్తుల
 విదితము తిలకంబు స్థూఞ్మవిభవక్రము లాం
 పాదవఁగ దామోదరమగు
 ముదమున సంకర్షణముల మున్సింటి గదా.

సీ. వాసుదేవుఁడు శ్వేతవర్ణము సమచక్ర
 ముల నొప్పుమూర్తి నిశ్చల శుభదము
 పంచాయుధము లిందుభూతియు నాభి చ
 క్రము శాంత వాసుదేవము దలంత
 పాక కైండి హస్తమును వర్తులద్వార
 చక్రము తన్నామసంజ్ఞ నమరు
 విజుఁడు చిద్రంబును బిందువుశ్వేతనా
 X లలాటమున మూర్తిగా నెఱుంగు.

తే.గీ. పెద్ద రేఖలు పద్మంబు వేర్పెనమరు
వానుదేవాఖ్యుడప మృత్యువారణుండు
కలువరే కొప్పు దీర్ఘ చక్రములు గలుగు
వానుదేవుండు సకలార్థ వైభవదుండు.

తే. గీ. పీతవర్ణంబు సుషిరముల్ పెక్కు సూక్ష్మ
చక్ర దీర్ఘ కృతుల్ గల్గి సరస నొకటి
దీర్ఘచక్రము బిందువుల్ తెలుపు నలుపు
గలుగు ప్రమృత్తు మూర్తి సౌఖ్య ప్రదమ్ము.

మ. వనమాళంబుజముల్ జపాకుసుమ సద్వర్ణంబు దైర్ఘ్యంబుగా
నాసరక సూక్ష్మములైన చక్రములం బ్రద్యుమ్నాఖ్య మీ లక్షణం
బున సూక్ష్మంబగు చక్ర యుగ్మములచే ముఖ్యంబు బంగారు రే
ఖ నయంబొన నిరుద్ధమూరి. నెఱుంగంగావచ్చు మేధానిధి !

సి. ధృతి నిత్య హుళంబు దీర్ఘ నైల్యాకృతి
యైనది యనిరుద్ధుడని యెఱుంగు
రేఖాద్వయద్వార శృష్ట పద్మాంకత
సూర్యచక్రంబు కృష్ణాభ చణక
కుసుమాకృతియుం జ్ఞకళాణమ్ము గల్గిన
సనిరద్ధమది విభవాస్పదమ్ము
ద్వారసంకీర్ణమ్ము వనజచిహ్నము కృష్ణ
పర్వానిరుద్ధంబు వాంఛితదమ్ము

తే.గీ. వర్తులము పీతవర్ణమ్ము వదన నీమి
మూండు రేఖలు వెన్నున బురుహరేఖ
నమరు సనిరుద్ధుం డిచ్చు నిష్కార్య చయ్యము
నింకం బురుపోత్త సూక్యతులెల్ల వినుండు.

క. అతనీ ప్రభ బిందు విభా
పీతముకా ధ్వజ పారిజాత చిహ్నిత వజ్ర
ద్యుతి వర్తనముకా శోభన
గతిం బురుపోత్తమము భాగ్యకలనం బొసంగుక.

తే. గీ. ద్వార చక్రములంకుశోదార పాశ
ములు వెలిని లోనం బైన సొంపలర రెండు
వదనములు సుఖగాననాదాప్తి చాప
చిహ్నములు పురుపోత్తమ సిఫిలి వహించు

౫౧ ద్వారమున రెండు చక్రము
లారయ లిందువుల నలుపులట సేతతనుచ
క్రామాధియుఁ బురుషోత్తమ
మై రహిఁదగు సౌఖ్యదాయుయై యెల్లెడలన్.

అ. వె. అగినెపూవు పసపుటాగు మైకాంతియు
లిందు శోభిశంబు నొంప నవియె
స్వర్ణ చక్రమస్త చక్రములది పురు
షోత్తమంబు మోక్ష మొసంగు నెలమి.

కం. శిరసున ననంత రేఖయు
వరచక్రము నల్పు కృష్ణవర్తులములచే
బురుషోత్తమమూర్తియగున్
గరమర్ధిన్ భుక్తినుక్తిగల్గఁగఁజేయున్.

కం. అతి కృష్ణరక్త రేఖా
నితమై కాపిలము గొంత నెరయఁగ సూక్ష్మ
స్థితి చక్రం బొక్కటి సం
గతమైన ఫలోక్షజమ్ముకడుఁ జెన్నొందున్.

లే. గీ. ప్రాప్త చక్రంబు మధువర్ణ మధికమృదుల
వర్ణమున్ బార్శ్వలిందులల్ వరుస గల్లు
నదియె యచ్యుతమగు నైష్ఠికార్చితంబు
నిహకరనుఖమ్ము లెప్పుడు నిచ్చుకతన.

చం. పరిగఁగ నాల్గు నాల్గుభయ పార్శ్వగ చక్రము లేక వత్త) మం
దిరపుగ నైదు నాయుధము లేర్పడు చిన్నెల ఛత్రకేతు భా
స్వర ముసలాంకుశంబులును జారుతరంబగు వజ్రరేఖచే
నరుదగు నచ్యుతంబు మునులర్చనసేయ నొసంగు మోక్షమున్.

లే. గీ. చంద్రనిభ వనమాలికా సౌరచక్ర
మమరు శ్లేష్ఠంబు నచ్యుతింబనఁగఁ బరగు
కడక చెవిలోన నాల్గు చక్రములు సూక్ష్మ
రంధ్ర ప్రకృత్యములయ్యెను రహిఁదనర్చు.

కం. ద్వారద్వయమునఁ జక్రము
లారయ నాలుగు సమంబులైయుండినచో
నారయ జనార్దనంబగు
ధారుణి నర్చనలఁ బుత్రదాయితలంపన్.

కం. శ్యామలతశిరోవర్ణం
బామికగల్గిన జనార్దనాహ్వయఁడెలమిన్
శ్రీమించు వానుదేవ
స్వామి యెసంగిన ఫలమ్ము చతురత నిచ్చున్.

తే. గీ. పూర్ణ పశ్చిమ భాగాస్య పుణ్యమూర్తి
యరివినాశి జనార్దనంబనఁగఁదనర
మాలికయు శీతలోత్పలలీల గలుగు
నదియును జనార్దనంబన విదితమయ్యె.

కం. నీల స్థూలాకృతియున్
మాలిక చక్రాబ్జ శంఖమానిత పదన వ
మేలిమి సేతకరశీతల
లీల జనార్దనము శుభఫలితమై వెలయున్.

తే. గీ. వదన మట్కంబు చక్రముల్ పదియు రెండు
సవ్యమాలికగలది జనార్దనంబు
కలువపూచాయ మట్టంబు చెలువు మొగము
గల జనార్దన మఖిల సౌఖ్యప్రసంబు.

సి. మణివర్ణమగు హ్రస్వ మహిత చక్రములు తో
మల పార్శ్వ చక్రముల్ గలిగి యల్పు
వదనంబు హరిమూర్తి విదిత గదాశంఖ
చక్ర రేఖలు నల్పుచాయ మేను
దనర నుపేంద్రుండు వినిపించితి న్నున్నె
కృష్ణమూర్తుల రూపకీర్తనమ్ము
లింక హయగ్రీవు నెఱింగింతు రక్త సీ
తాభమిత్రము సంకుశాకృతియును.

తే. గీ. పద్మచక్రముతద్రేఖ పార్శ్వ కంఠ
లములుగల్గి హయగ్రీవ మమరు భోగ
మోక్ష విద్యాస్పదండునై ముదములొసఁగు
మఱియుఁదద్భేదములు వినుఁడెఱుకతోడ.

తే. గీ. పద్మజంబూ ఫలాకార భానురంబు
సంకు శాకారవదన మత్యంత దీర్ఘ
లింపులున్న హయగ్రీవ మెందుఁగపిల
వర్చులము విద్య యొసఁగు నశ్వముఖఁడెఱుమి.

తే.గీ. బదు శేఖరులు బిందువడరుఁ జరమ
నైల్యమైన హయగ్రీవనాఁడు మట్టి
హయమఖము పుస్తకాంకంబు నబ్జముద్ర
పాలికయుఁ గల్గినదియ యమ్ముహితమూర్తి.

కం. నిడివిమడి యథోక్తము
కడు కొంచెంబత్వగతుఁడు గడుమోక్షుడఁ డొ
ప్పెడు నైల్యము నంకుశపుక
పడుపు హయగ్రీవుఁడొసంగు వరవిద్య తగక.

ఆ. వె. రక్తవీరవర్ణ రతి ద్వారవాసుఁడు
క్రంబు సృక్సృవంబు గడఁక దక్షి
ణకుసంకల్ప మూర్తియమరు యజ్ఞాఖ్యచే
భవ్య నవన విమల ఫలదుఁడగుఁడు.

కం. వీతారుణ సిత వర్ణము
లాతటి జట యక్షుల యత్యున్నత దం
ష్ట్రాతిశయత దత్తాత్రే
యాతత శుభమూర్తి యిచ్చునతి సౌఖ్యంబుక.

కం. అరయం గపిలాననగ
హ్వర మున్నత పుచ్ఛ చక్ర వది జగదభిలా
ధరణమగు శింశుమారము
ధరణిక్ సకలార్థ సిద్ధిదమునుజులకుక.

కం. పరుషత బహు చక్రంబుల
మరు వొప్పెడు నైదు వదనములుగల్గిన యా
హరి విశ్వరూప్యనతుం
డిరపుగ సంతాన వృద్ధి నిచ్చుకొనునతక.

కం. పారావతోపమంబై
సారపు బహు చక్రములును స్వచ్ఛ సకల మా
ర్గారూఢాంకముల ప
ద్మరమణుఁడు విశ్వరూపితగ శుభమొసంగుక.

ఆ. వె. నూత్న చక్రములను శుభపృథులాస్యము
వరనుదామ కృష్ణ వర్ణములును
లలిఁడలిర్చు మూర్తి లక్ష్మీ పతిభ్యాతుఁ
డభిల శుభమలిచ్చు ననవరతము.

ఆ.వె. ముఖమునందుఁ బార్శ్వమునైనై న మాయాఁత
గళమురీతి చిన్నై గల్గినట్టి
లలితమూర్తియదియు లక్ష్మీపతిఖ్యాతి
యభిల సౌఖ్యమిచ్చు నర్చకులకు.

కం. ఆల నానావర్ణములన్
జెలువరులచు నాగభోగ నేవితుండైనన్
విలసిత లక్ష్మీకాంతుం
డిల నుత్తమమది గ్రహించుటెంతయునొప్పున్.

సీ. సూక్ష్మచక్రముగౌరసూక్ష్మరేఖయును దూ
ర్గాభయదృగ్దృశ్యమగువెడల్పు
పాసంగియున్నఁబురాణపురుషోత్తముఁడు వట
పత్రశాయి దలంప బటువుమిన్న
నిడివియు వటచిహ్ను మడరఁ బైచక్రముల్
వామచక్రము మణివర్ణమమరి
తమ్మిఁబోలిన గహ్వరమ్ము చెంగటఁబెద్ద
రేఖలు మఱియష్టరేఖలు దగి

తే.గీ. చూలికయఁగల్గి శ్యామకోమలతఁదనరు
సఖ్యవైకుంఠమూర్తి పార్శ్వమునఁ జరమ
మునను నయఃస్వయంబున్న పుండరీక
నేత్రుఁడిచ్చువశంకర చిత్రమహిమ.

కం. శిరమున బంగరుకొమ్మును
బరవర్తులకేసరములు పటుచక్రగత
స్థిరకృష్ణరేఖ బిందుల
గరుడధ్వజమూర్తినిగ్గు కలిమియొసంగున్

కం. ఖ్యాతిఁబసిమిగోరోచన
భాతిన్వర్తులపుఁజక్ర పటమ మురిసన్
రీతి బహువర్ణమైనన్
వీతాంబరధరుఁడుసిరులఁ బేర్చినొసంగున్.

తే.గీ. వర్తులము హవ్యచక్రముల్ స్వర్ణబిందు
యుక్తమగునట్టిమూర్తి మహాజ్ఞులగతి
సత్యవీరశ్రవాంచిత సంజ్ఞనమరు
నర్హసౌభాగ్యదాయియైనారమహిమ.

సీ. హ్రస్వాస్యసీలోత్పలాభాతివర్తుల
 మైసచో నమ్మితాపహరణమూర్తి
 మున్ను త్రివదనముల్ వెన్నున నొకనోరు
 చక్రపాణి త్రిలోకచక్రదుండు
 బహుళచక్రముల నభ్యంతరచక్రంబు
 గూడి మాల్బము బహుగూపి శుభద
 మేకచక్రాసక మెసంగు శుభ్రము వుండ
 రీకుండు మోక్షమర్చిలి నొసంగు

తే|| ౧|| ప్రాంతచక్రములున్నచోఁ బారిజాత
 హరణుండర్తుండు బ్రహ్మచర్యాపచితికి
 దక్షిణావర్తమిలరు స్రగ్వర్ధరచక్ర
 రక్తిమముర జగన్మోహిని రహించొసంగు.

ఆ. వె. నలుపు ద్వార చక్రములు వర్తులమునిగ్గు
 వన్వయాఖ్యుండెచ్చు నర్చకులకు
 ధనము ధాన్యవయము ఘనరత్న భూషణ
 పుత్రపౌత్రవృద్ధి పొల్పుమీఱు.

సీ. ద్వారస్థచక్రముల్ దగుపదునాలుగు
 బిలములు పర్ణముల్ పలుదెఱుంగులు
 సిద్ధతనాగభోగనేష్ఠితము ధ్వజాకార
 చిరరేఖ సూర్యులదీర్ఘరుచిమూర్తి
 యగు ననంతకుండెన్నిదైనను బడయైన
 బదుమూండు నేడునుబదియనాలుగు
 నైన చక్రములననంతండు శుభమిచ్చు
 కమలంబు శంఖచక్రములునూర్వ

తే|| ౧|| గడలుగల్గిన సర్వకామదుండనంతుఁ
 డతుల శోభనపూర్ణ చంద్రాకృతియను
 మోక్షమిచ్చును గలుము తిమ్మగ ననంతకు
 డదియె సూర్యైకృతిక సుఖహవహిల్లు.

కం. ఇరువది నాలుగు చక్రము
 లరయంగఁ బెండ్లెండు నోరులబ్జముశంఖం
 బిరవొండఁబాలబుగ్గకు
 సరి విశ్వంభరుండు నాలుగు చక్రములున్నాఁ.

కం. శ్యామలము నాలుగ్గక్రము
 లామిక విశ్వంభరాఖ్యుడతిసౌఖ్యదుండె
 ప్రేమకృద్వాదశచక్రము
 హామూర్తియె సూర్యనాముండై విలసిల్లున్.

తే.గీ. సద్వత్తాత్మతీయం బైడిభాతి కలిగి
 యరయ అశక్తులచక్రముల్ హైహయండగు
 ఘనత రెక్కలురెండున్న గరుడమూర్తి
 కలియ విజమునుబోకార్చు గౌరవమున.

తే.గీ. పీటడుట్టుగులయముల్ వేర్పిరెండు
 మూడునాలుగునైదును బైడినిగ్గు
 గలిగి శుభచక్రముల పర్వముల కలయిక
 గలుగఁగా శేషుండెనిమిది కలములొసంగు.

సీ. నలుపును శిరసునగల యేకచక్రంబు
 తగుఁబాపహరణ సుదర్శనంబు
 తన్నిరూపెఱువులబెద్దయునోరునిమ్ననా
 భిముపాత పూజ్యమైయిమరియందు
 కపిలమై స్థూలచక్రంబున్న తముపూజి
 తంబు న్మనీంహసుదర్శనంబు
 కడునల్పు నగుదు రేభాక్రమమున్న ని
 త్యసుఖద విష్ణుసుదర్శనంబు

తే||గీ|| చాల్చు వట్టుపద్వార పృథ్విద్యచక్ర
 ధార్యమైనది శుద్ధసుదర్శనంబు
 ధరణిదగునిట్లు పెక్కు సుదర్శనములు
 మూర్తులెన్నెనినవిలేక పూజదగదు.

ప|| దక్షిణావర్తనుదర్శన శంఖంబు లపూర్వంబులవి భాగ్యవంతులకు లభియించు,
 పికచక్రంబులు సుదర్శనబలరామకృష్ణమూర్తులు, ద్విచక్రంబులు సర్వసాధారణం
 బులు, త్రిచక్రంబులు, పురుషోత్తమాచ్యుత త్రివిక్రమశింశుమారమత్స్య నీతారామ
 మూర్తులు చతుశ్చక్రంబులు, హరిహరనీతారామ జినార్దన విశ్వంభర కంఠమర్దక
 గోపాల లక్ష్మీ నారాయణమూర్తులు పంచచక్రంబులు, వాసుదేవ పట్టాభిరామ వృషీకేశ
 మూర్తులు షట్చక్రములు, నీతారామసామ్రాజ్యరామ లక్ష్మీనారాయణ సంకర్షణ
 మూర్తులు సప్తచక్రములు, పట్టాభిరామపరాహన్యసింహమూర్తులష్టచక్రములు,

శురుషోత్తమ పుత్రుడు సృనింహంబులు సుచక్రంబులు, నారిసింహానంత బహురూప మూర్తులు దవశక్రంబులు, హృష్టికేశ వాసునానంతమూర్తులేకాదశ చక్రములు. అనంత ప్రద్యుమ్న మూర్తులు ద్వాదశ చక్రములు, పట్టాభిరామ సూర్యానంత బహురూపి విశ్వ రూపమూర్తులు మణియు బహుచక్రంబులు, పరమాత్మస్వరూపంబుగా నెఱుంగుమని భగవంతుండు గరుడని కెఱింగించెనని విరించి విషంబీమాని కానతిచ్చెనని సూతుండు శానకాదుల కీట్లనియె.

శా. సాలగ్రామశిఖోదకంబు నరులెంచక గ్రోలిసం తాపముల్
తూలుక సౌఖ్యములొందు పడతొలంగుక దోడ్పొసిరుల్ చెల్వగుక
లీలక మోక్షముగల్గినీచరిత వర్ణింపఁగఁదత్వైత్వకుల్
శాలా సౌఖ్యముగాంతురయ్యపుత వాస్తవైర్భ్రమేపారఁగక.

శా. విద్యోతముగ వాసుదేవుడమరుక విప్రాలికిక బూజనుక
భిద్యోతాబ్జకులై కభూషణుల కెన్నక శేషుడర్చుండగుక
ప్రద్యుమ్నుడగు వైశ్యసంతతికి నాపాదోద్భవ శ్రేణికిక
దద్యోగఁబనింపఁగమూర్తి శుభసంధానైక పూజార్హతక.

కం. ఎన్నెనియోగ్యమర్చన
కెన్నఁగ విప్రులకు రాజులిల మూర్తుల మూఁ
టన్నెఱి వైశ్యులురెంటక
బన్నుగ శూద్రులకు నొకట భావ్యంబరయక.

ఆ.వె. ఆతిరహస్యమైనయట్టి యా శ్రీమూర్తి
విలసనమ్ముకొంత పలికితినిది
యెవ్వరేని చదువ నెలమితో వినివ్రాయ
నభిలసౌఖ్యవయము లమరఁగల్గు.

సీ. అట్టి శ్రీమూర్తుల కాకరంబైన హ
రిక్షేత్రదర్శన ముక్షయమగు
ఫలములు లభియింపఁబడకడి మది నెన్నఁ
బయసమై యోజనపంజకమ్ము
నరుగ దశాశ్వమేధాధ్వర ఫలమగు
దలఁచినఁ బితృసంతతులును దుష్టిఁ
బొందుడు రప్రాప్యభూరి పదమ్మున
శ్రీమూర్తి నర్చన నేయనలయ

తే||గీ|| దినముతత్తిర్ధకణముగ్రోలినయతంబు
శిరమునంజల్లుకొనువాడు మెఱయు సకల
తీర్థసున్నాన ఫలమంది దేవదేవు
విష్ణుసన్నిధిచాపించువేడ్కతోడ.

కం. సాలగ్రామపుదానం
పీశోకమురెల్ల దానమిచ్చిన ఫలమా
సాలోక్యహేతువందిన
శీలాధ్యుని పితరురెల్ల జెలగుదురెందఁ.

చం. హరిపరమైకరూపమగునంచితమూర్తులు నాల్గురెండు భా
సురహరి పూజనాస్విత విశుద్ధమనస్కునిజూచి దాన మా
దరమున నిచ్చి పూజన ముదారత సేయఁగఁ బంపఁదిర్థముల
శిరసున జిహ్వనిండగుణశేఖరుండొందునభీష్టవస్తువుల.

తే||గీ|| దినముడత్తిర్ధముల గ్రోలునునుః విష్ణు
మందిరావాసులగుదురు మహిమతోడ
గంగ కరుగ గలేని న్యూనాంగులకును
నానదీస్నాన ఫలమొందు నందువలన.

తే||గీ|| నాలుగెనిమిది బండ్రెండు మేలిభక్తి
నిరువదియునాల్గు పూజింప నిర్మడగును
పురుషసూక్తాభిషేక మా హరి స్వరూప
మొసఁగు సందియమెన్నరాదుచితవృత్తి.

కం. ఈ గణుతి మూర్తులుండెడి
యాగృహములు దివ్యనిధులు హరిపదతీర్థం
బొ గదతత్తిర్ధము తగ
నాగుణనిభ భక్తికుత్తు లలవడఁ గాంచుకొ.

చ|| తత్సన్నిధితాద్ధంబు పితరుల కక్షయఫలావాప్తియగు, తద్దర్శన స్వర్గన
పూజలమిత సౌభాగ్యకరంబులు.

కం. క్రతుదాన హేమకర్త
వ్రత జప సత్సంత్ర తంత్ర వర్తనములు స
న్నతదత్సన్నిధిజేసిన
నతిఫలదములగుదు నతని కవవర్గమగుకొ.

తే ౩. మాని నివేదాన్నభక్తిచే నధికుండగుట
శక్తికొలది తదర్చన సౌఖ్యమొదవు
నెవట శ్రీమూర్తులుండు నయ్యెడల భూత
చోరరాజ భయంకులు చేరవెందు.

మ. కనఁ బూజించినఁ బూజనల్పపునులకొ గారామునకొ బ్రోచినకొ
వినిమోదమునునొంద మొక్కులిడినకొ వేడ్కన్నుతులనేయ న
మ్మునజండీశ్వరుండొ శివాకృతుల సామ్యంబైనఁడన్నాభవు
జ, నభిష్టార్థమునొంది పాపములు వో శశ్వద్ధర్మకొ ఋత్వికొ.

మ. హరియే శంభుఁడు బ్రహ్మశక్రముఖదివ్యానీకముకొ విష్ణుఁడా
హరియే లోకవయమ్ములై తనరు నయ్యబ్జాక్షుండొ సర్వముకొ
హరియే కాళునఁ దత్సర్వరూపమున నొప్పొనట్టి శ్రీమూర్తిఁడ
త్సరతకొ బూజలునల్పగా నిహపరప్రఖ్యాతులకొ గూర్చెడుకొ.

కం. హరియితఁడు హరుండితండని
పరికించెడు భేదబుద్ధి పాపాత్ముఁడు దు
స్తరఘోరనిరయమొందుకొ
హరియానతి భూతసంప వానిధిగాఁగకొ.

వ. కాళుని సకలదేవాత్మకుండు శ్రీమన్నారాయణుండని యప్పరమేశ్వరునెంచి
తలంచి తులస్యాదియోగ్యవస్తుభూపదీపాద్యుపచార్యనములం గృతార్థులు కావలయునని
సూతుంగనంగొని శానకాదులు తులసీగోభూదాన వ్రతమాహాత్మ్యములు క్రమంబునఁ
దెలుపుమని వినయవచనులై యడుగుటయును—

ఉత్సాహ. రాజహంసనేత్ర! మానిరాజపూజనప్రియా!
రాజరాజ మిత్రమిత్ర! రాజితాశ్రయాశ్రయా!
భూజ నేష్టదాయకాతి పూర్ణసద్దయోదయా!
భూజరాజనేజ శేషభూమిభృద్వసిక్రియా!

కం. ఖరకరవైశ్వానరహేమ
కరనయనాంబర చరప్రకరనుత!చామి
కరచామరదండమణి
స్థిరతో భయభాగ! శేషఖరిమరాగా!

తోటకం. ఇరకామితకామిత కారణ కా

నవనాకణవా గవనాదరణా!

అనపాయకృపా! నునయాతిగయా

విసతాజనతాధిప! వేంకటపా.

గద్య॥ ఇది శ్రీమదలమేల్పంగా వేంకటేశ్వర వరప్రసాదాను కవితా విచిత్ర మహం
కాళి అప్యకొందార్యపుత్రసకలసుకవిస్తోత్ర ఘమతి వేంకటపతిసహాయ తేకుమల్లా
న్వయపాధోధ పూర్ణసుధాకర తిమ్మమాంబా కప్రసామాత్య కుమార సకల విద్యజ్ఞనాథార
శ్రీవత్సగోత్ర, ఆపస్తంబసూత్ర సత్కవిప్రమోదానుసంధాయి రంగశాయి ప్రణీతంబైన
శ్రీవాణివిలాస వనమాలికయను ప్రబంధంబునందు, అష్టోత్తరశత విష్ణుస్థల మహత్త్వంబును,
పుణ్యనదీ సంబంధమును శివస్థల, మహత్త్వలింగాకార పూజాఫలంబులును, బ్రాహ్మణవంశ
క్తిర్తన గోత్రగణ నిరూపణంబును, పర్ణాశ్రమాంతరభేదసదాచారవిధులును, పాపపుర
దాహనస్నాన ప్రాణాయామ లక్షణంబులును, గాయత్రీ మహత్త్వార్ఘ్య ప్రభావ యజ్ఞో
పవీత సంధివంబులును, వైశ్వదేవప్రకరణ దేవపూజావిధులును, భోజన ప్రకరణంబును
క్షత్రవైశ్యహృదజాతిధర్మ కతివతాలక్షణంబులును విధవాచారగణనంబును పుణ్య
కాలదాన నిరూపణంబులును, దశవిధ బ్రాహ్మణ లక్షణంబులును సముచ్చయ ధర్మంబు
లును ఋణవతి శ్రౌధనైమిత్తిక కాలకర్తృభోక్తృవస్తు యోగ్యాయోగ్యనిరూపణంబు
లును హరిపూజా వైభవంబును నాలగ్రామ గ్రాహ్యవశారమూర్తి కేశవాది బహువిధ
మూర్తి శివనాథాది లక్షణలాంఛనంబులును దీర్ఘవైభవంబును ననుకథలంగల ద్వితీయా
శ్వాసము.—

తృతీయాశ్వాసము

శ్రీమదలమేలును . గా

రామాశ్వుదయా బుజాతరమ్య వికసన

ప్రేమాస్పదమిత్ర ! వ్యా

యామ క్షణకరణ ! వేంకటాచలరమణా !

వ. దేవా ! ఆవధరిపు చుక్కనకుడు శౌన కాదులకు దులసీహాహృత్యం బిట్లని చెప్పందొడంగె—

సీ. ఆరయ ద్వాదశుల ధీరాభిషేకిమునేయు

ననఘుండు దలఁచ నవ్వనజభవుడు

తత్సన్నిధౌ గర్వత్రముల్లామించు

నతఁడె మహాదేవునంతవాఁడు

తత్ప్రదేశమున వాద్యములు వైభవములు

గావించునతఁడు స్వర్గప్రభుండు

రహి యడశోపచారములఁ దత్పూజలు

సలుచునాతఁడె విష్ణుసన్నిభుండు

శ్లో॥గీ॥ సృతగీతమ్మ లవ్వట నేర్పుమీఱ

నేయునాతని ఫలమెన్న నాయతమగు

నవని శ్రీమూర్తిపూజల కధికమైన

కర్తములు లేవు ధర్మైక కర్తృలకు.

కం. దుష్టుడె శిష్టుండు దుష్కుల

కష్టుడె సత్కులుండు వాపి ఘన పుణ్యుడగుకొ

దృష్టువు హరిమూర్తుల వి

స్పష్టముగాఁ దులసిపూజ సల్పినమాత్రకొ.

సీ. ఎండలఁ జను జనులండి నేదలు దీఱ

వనముగావించు పాపనశరతుండు

పశురక్షై జీర్ణపద్మాకరమ్ము గ్ర

మ్ముట శుభస్థితిజేయు మహితనుకృతి

హరిహర దేవాలయంబులుగావించి

విభవమున్ నడిపించు విశదబుద్ధి

పుడమి వేలుపులకు వడుగులు పెండ్లిండ్లు

ధీరతఁజేయు సుధీవినుతుండు

తే.గీ. వేదలకు నర్థములొనంగు పృథులకేర్తి
 ధరణి సత్సంతతింగాంచు ధార్మికుండు
 పలకగి హరిమూర్తిపూజలు నేయునట్టి
 శిష్టజనములంబొలమి సిద్ధమరయ.

ఉ. కావున సృత్తగీతములు గౌరవకీర్తనముల్ ఘటిల్ల నా
 నావిధభక్తి నచ్యుతన నారతమున్ భజియించు మర్త్యుడై
 శ్రీవిలసిల్లెగా నిహముంజిన్ముదమున్ సుఖవృత్తిగాంచు నా
 దేవుని సత్కృపామహిమ బ్రహ్మతరప్రకటికృతశ్రవణ.

కం. హరికింబియము సుధానా .
 గర జనితంబైన తులసి కమనీయగతిన్
 ధర బృందావన సంజ్ఞన్
 బరగుట కితిహాస మొకటిపలికెడఁ దెలియన్.

తే.గీ. శ్రాద్ధకాలమ్ము తులసిచే జగతిసురుల
 నర్చనమొనర్చు నతఁడొందు నధికపదవి
 హరితిథిన్ ద్వాదశినిఁ బుణ్యమైన హరి
 ములను హరిపూజ గావింపఁ గలుగు శుభము.

కం. తులసి పక్షపాతముల
 నిలవైష్ణవ సమితియందు నీశ్వరుండుండున్
 తులసిన్ జాహ్నువిఁ దలఁచినఁ
 దొలఁగున్ దుస్స్వప్నగతుల దోషములెల్లన్.

వ. తత్ప్రభావేతిహాసంబు వినుండు

తే||గీ|| చంద్రశేఖరు నేవకు నిలఁడుండొక్క
 నాఁడు రా ద్వారపాలకు పొండిమమర
 భవుడై యిదివేళగాదని ప్రభుతఁ బలుక
 నతనిఁగాదని చనెడి యయ్యమరవిభుని.

కం. చేనుండు దండ మానిక
 గా నిడి వలదనుచు నాఁగఁ గ్రతుభక్తులినా
 తోనేనా ! యీశంతము
 మాను వశావళియటంచు మదమునజనఁగన్.

మ. అనఘుండిశుడు ద్వాన్ధ్యరూపమున దేవాధీశుడర్పము మా
స్వనిజాకారము మానియున్న కతనక బాకారిసీశించి పో
జనునే ! నీసననెంత ! సంతతము నాసక్తిక మహాదేవుని
గన నిన్నించిన వారలిండు శతసంఖ్యల్ గాచియుండక గడుక.

చం. అనవిని వజ్రమెత్తి తెగటార్తునో ! వేగదొలంగిపోయెదో !
యనఁ జిలువవునవ్వి యహహా ! బలిసీవననేమి నీదుచే
ననువగు వజ్రమేమి ! యిటులాటడి మాటలు మాని క్రమ్మఱక
జనుమను డామర ప్రభుడు సడ్డయొనర్పక త్రోచిపోవఁగక.

కం. పిఠిదికిఁ ద్రోచిన నాతనిఁ
గర వజ్రంబెత్తి దేవగణపతివ్రేయక
హరుఁడురక నిజాకృతిఁజే
వ్పఱకనుదెలువంగబూన శైలజపలికె.

ఉ. నీదగునాజ్ఞ చే నితఁడు నిర్జరపాలకుఁడుక దిగ్గిరుడై
పాదుగ లోకరక్షణకుఁ బాల్పడియుండితఁడెందు డిందినక
మీఁదటనొక్కఁ డట్టిపనిమేకొనకున్ని జగము వీతమ
ర్యాదఁ బొసంగునానఁ గరుణాకర ! యీతనిఁ బోవుమిత్రటిక.

మ. అనిసం దాలిమినొంది యో గిరిజ ! యీ యర్చిష్కదుగ్రమ్ము దా
ల్పినఁ గాకెవ్వరో రిత్రవోవదిది యిచ్చన్నాఁగ దామోయజీ
వనితారత్నము ప్రార్థనల్ [దగనొనర్పక] దేవతా శైల భా
వనజాప్రాభుల జ్వాలఁ బట్టుడనఁగా వారోర్వలేకున్నెడన్.

తే.గీ. జలధీప్రాధింబి జ్వాల తజ్జలధినిడిన
బంధురబలుండు సుతుఁడు జలంధరాఖ్యుఁ
డుదయమందిన వానికయ్యుడధిసకల
విద్యలట నేర్ప నేర్చె నవ్వీరవరుఁడు.

చం. సకలకలాప్రవీణుఁ డతిసత్త్వ సమేతుఁడునై సముద్రు ను
త్సుకమతిఁజూచి ధాత్రిఁగలచోటులఁ గ్రుమ్మటివత్తునన్నఁబు
త్రకు నటునేయు మంచనుప దానవకోటులఁగూడి హులముక
ల్రుకటితలీలఁబట్టి భవభాసీతుఁడై ధరసంచరింపుచుక.

ఉ. లోకులు చూచి భీతిల నలూన గతిం దివిఁజేరి యచ్చటక
నాకనివాసులంగెలిచి నాజెముగా సురరాడ్డృహమునక
క్రీకరవైభవ స్థితులు జేకొని యచ్చరల్లఁగొల్పి హ
లాకమనీయవైఖరి జలంధరుఁ డా మయపుత్రి నత్తటిక.

కం. బృందానామః బలీవత

నందంబుగ రూపయావనావి తళీలా

నందక బరిణయమై చెలు

వంది సుఖంబుండె దైత్యులందఱు గొలువక.

ఉ. ఆప్పుడు దేవతల్ వసుల నద్రులఁ గ్రుమ్ములుచున్న నారదుం
డొప్పుగ వారిఁగొని యథోచిత సత్కృతు లొంద సంతతం
బిప్పగిదిక జలంధరుఁడసీనబలస్థితి నేచుచున్న యా
చొప్పులుచెల్పి వాసభఁడు చోద్యముగా మునితోడ నిట్లనుక.

చం. హరిహర పద్మగర్భులకు నాదట నీ తెఱఁగెల్లఁదెల్పఁబో
దురుసున రాక్షసుఁడధిక దుర్బలి యడ్డము వచ్చెనంచు పెక
వెరపుననుండువారి మము విశ్వమయుల్ శరికింపలేరె మా
తెఱఁగు జలంధరోద్ధతియు దేవముసింద్ర ! యదృష్టమేమొకో!

ఉ. నావిని మంచిదయ్య సురనాథ వసేపుము దేవకోటియుక
నీవిట నిప్పుడే ననుర నిఘర సత్త్వమణంగఁ జేసెదక
భావ మెలర్పనంచుఁ జని పద్మజసూనుఁడు స్వర్గసీమ నా
నావిధ శోగి నయ్యసురనాథునిఁ జేరిన వాఁడు నత్తఱిక.

కా. ప్రత్యుత్థానముచేసి పూజలిడి శుంభత్పీత్రిపై నుంచినక
దైత్యేంద్రుంగని హనిపర్క వినుమీ ! త్రైలోక్యమందుకొ భవత్
ప్రత్యాక్షాయ బలాతిశార్యయతులక భావింప నత్యద్భుతం
బల్యైత్సక్యము దైర్యహర యన వాఁడహ్మనితో నిట్లనుక.

ఉ. కంటివి నీవు వేడుకలుగాఁ బడునాలుగు లోకముల్ ముదం
బంటుఁగ మత్సమానబలునందుఁ గనుంగొననఁటి, సిక్కమే
వెంటలనైన మేఁటియగు వీరుఁడు గల్గినఁ దెల్పుమన్న ము
క్కంటికి నీకు నెక్కటికఁ గయ్యముగల్గెడు నంచునెంచెదక.

కం. నీ విభవమునకు మహిమకుఁ
గావలయుం గౌరిదేవిగాఁ గల్గినచో
శ్రీవెలయు త్రిభువనములకును
దేవుడ విక నీవెకావె దీపితశక్తిక.

చం. ఆన విని మేలుమేలనుచు నాదట దైత్య లలక్కు గొల్కఁగా
దనుజాఁడు స్వర్గముక వెడలి దారస రా సతఁడంతనేఁగి శం
భునిఁ గని యా జలంధరుఁడు పోరికివచ్చుట చెల్పి వేఁగ దై
త్యునిఁ దెగటార్చి చాల దయతో జగముల్ మనఁగా నొనర్పవే !

మ. అనునంతక బ్రహ్మధాళిచిల్చి పట్టుదైత్యాసీకముక్ ద్రుంపఁగాఁ
జనుచున్నక వడి దైత్యుల గరిజరస్థానములం గ్రమ్మఱక
గని యుద్ధంబొనరింప దానవులు వీఁక రాక్షసాధీశుఁడా
ఘననైన్యంబుఁ బురస్కరించికొని వీఁకదాఁకి వైవావళి.

లయగ్రాహి. బంధుర బలుండగు జలంధరుఁడు ధాటిగ మ

దాంధ జమదార్భటి వసుంధరదలంక
సింధురశతాంగ భట్టనైంధవ బలావతుల
గంధులు గలంగ నిజబాంధవులు దాన
య్యంధక విరోధిబలముం ధరణి గూర్చుడను
సంధు రెడలంగ శితికంధరుని భృత్యుల
సంధుల జనక శుభధరంధరుఁడు శంభుడ మృ
తాంధస పితాతి గరిమంధ్యుడలిర్పక.

ఉ. కూలము గేలఁబూని జిగిసాంపలరక దెలిగిబ్బ నెక్కి దై
త్యాళి వసుంధరక గెడపినంత జలంధరుఁడిశుఁదాఁకినక
మేలిమి కూరతక హరుఁడ మేయబలస్థితి జూప వాఁడు ను
ద్వేలతఁ బోర వేల్పుగమి వీరులు వీరల సారచూడఁక.

చం. మఱియు జలంధరుఁడు కలుమాయలుపన్ని యనేకబాణముల
బరపిన మోహనాస్త్రభి వభాసురకామిను లాటపాటలక
నైరపఁగ జూచుచుండె మది నివ్వెఱశంకరుఁ డంతదేవతల
వెరచి ముకుందుఁడేరి మొఱుఁబెట్టినవించు మురారి ధీరతక.

ఉ. లాలితమాయనచ్చుగ జలంధర రూపముదాల్చి నైన్యమ
ట్లొలఁకలంగ గేతన శుభోజ్జ్వలవాజిమదేభ సంఘముల
గ్రాల మహేశ్వరుం గెలిచి గౌరవమొప్పక వచ్చెనంచు నా
ప్రాలునఁ జూటఁగాఁ బనిచె భూరితరాంచిత వైభవస్థితిక.

కం. సర్వ జగదంతరాత్మయు
సర్వేశ్వరుఁడభిల మయుఁడు సాయీయునగు
య్యుర్వీధరునకు దైత్యుల
బర్చెడు నిజమాయమోహ పటుచుటలరుదే !

సీ. ఇట్లు దైత్యుల భ్రమయించుచు స్వరోక
భాసురంబగు దైత్య భవననీచ
దరాభ్యర్థమైన బృందాకాంత నివసించు
సంతకపురమున కరిగి విష్ణు

జమలినశయ్య నొయ్యనఁ దరుణీమణుల్
 నేవయొనర్పఁగాఁ జేరి మీటి
 బృందతో సరసంపు టందచందముల
 చాహ్యరతుల్సల్ప బ్రాధితెలిసి.

లే. గీ. యాపత్రివర హరియాటలాత్తఁదెలిసి
 పలికెఁ ద్రైలోక్యసంఖావ్య భద్ర ! నీవె
 యిటుల మన్యదఁదప్పిననేమి నేయ
 వచ్చు శపియించుటర్హ మే ! వాసుదేవ !

చం. అని వనితాశిరోమణి రయంబునలేచి శుద్ధిశుచారయై
 తనుగతకుండలీ స్థిత నిదాన మహానలమాత్తకుంభకం
 బునఁ బురిగొల్ప గాత్రమట బూదిగఁగూలిన విష్ణుఁడంతయున్
 గనుగొని మోహమాపని వికారమునం దవిలున్నయంతటన్.

తే. గీ. క్షీరసాగరకన్యక చేరవచ్చి
 బృందరూపమ్ము గైకొని వేర్చివిభుని
 కట్టెదుట భస్మరాశివైఁ గదలకున్కి
 గాంచి హర్షించి హరి రమఁ గొఁలించి

చం. తెలివి పొనఁగఁగా నిజనతిం గనుగొంచు పసింపు మిందు ని
 శ్చలమతి వృక్షరూపమున సర్వజనస్తుత పావనాంగివై
 తులసి యనాగ నెట్ల విబుధుల్ భజియింపఁగ నెందుఁదద్దళం
 బుల ననుబూజనేసి భువిఁబుణ్యముగాంతురు మర్త్యులెంతయున్.

కం. మత్ప్రియవగుటన్ నీవే
 తత్ప్రకటార్చావతార భస్మశివానం
 పత్ప్రభల భరణిసమరిన
 మత్ప్రియార్చాంగ సంకషమున నలరుమీ !

గీ. లలితచిహ్నముల సాల్గ్రామ రూపంబు
 వైకొన్న నన్ను వికాసచిత్తు
 రై యొక్కడభమున నర్చింప రెంటు ద
 శత్రయంబునఁ జతుష్పత్రయుక్తి
 నైదింట నర్చించునట్టిచారికి పీఠ
 త్యాజ్యేయ గురుతల్పగాఢ మద్య
 తరబ్రహ్మహైక సంపర్కాదివృజిన పం
 శకము ధోలంగు నిచ్చలు నశేక

తే||గీ|| పత్రములఁ బూజనేయు సత్పాత్రులయొడ
ధర మహాపాత కోపపాతకములఁగి
యిహపరనుఖంబులు పాసంగ యీదనర్చి
దివ్యపద మొందుటలకు సందియములేల.

మ. తులసీపర్ణయుంబు మత్తనుశిలోత్తుంగ ప్రసంగంబు వా
జల మెవ్వారలు గ్రోలుచుండుదురు నిచ్చల్ వారిభాగ్యము శ్రీ
లలనా ! లెక్కయిడంగ నేనెఱుంగ లీలామత్స్వయామైక్య ని
శ్చలభోగాన్విత లోమ రాజనులు భాస్వదీప్యదేహభూతై.

కం. ఆ జన్మకృత మహాఘన స
మాజములఁగించు వ్యాధి మదములుబావుకొ
శ్రీజయమగు తులసీయు
గృహిజన్మస్సచనాంబురతి మనుజులకున్.

వ. అని యానతిచ్చి లక్ష్మీసహితుండై నారాయణుండుండు వసియించె నంత జలంధరు
మాయదలఁగుటయు శివుండు వాని వధియించి సురల కథయంబాసంగి కైలాసంబున
వసియించె నట్టి భస్మంబు వేదికగాఁ బ్రోచి దనరు లక్ష్మీస్వరూపంబగు తులసీ మహిమ
వినుండు—

నీ. దుర్వారభక్తి చాతుర్తాస్యలక్ష్మి ద్వాద
శుల నమృతాబ్ధిజ తులసీ కెలమి
నర్చనల్ గావించి యత్యుత్సవములతోఁ
జూపట్టగా జోడతోపచార
పదవాక్యనతుల తేవంగొల్తురట్టివా
రచ్యుత సమయాపులగుదు రెందు
భాత్రీతరచ్చాయఁడగు తులసీ ప్రద
క్షీణమునసేయ ముక్తిరమ గల్గు

తే||గీ|| వేడ్క బృందావనమ్ము గావించితగ న
లంకరించిన స్వర్గపాలకత పాసంగు
కర్ణమునఁ బ్రత మొక్కట ఘనుఁడు మెఱయ
నవ్యయానంద సంభాసమైనచోట.

కం. అలవడఁ జరమావస్థ
దళమొక్కటి జిహ్వానునుచు ధన్యుఁడు హరితోఁ
గలయం గల్గిపియైనం
గలదే తన్నహిమయితర కర్ణములందున్.

శే||గీ|| ఇట్టి యదృత వృత్తికి నెన్నికలర
 గలదు ముక్కొక యొక్కటి కలువృత్తి
 దిరుగు జీవాళిక గఱకుటంపఱుదునుముచు
 బుట్టుమొదలుగ నొక బోయ దిట్టయగుచు.

ఉ. పుట్టిననాటగోరె చలపోరి మృగముల సంతరించుచు
 నెట్టుగు జీవహింస లెనిందితవృత్తి నొనర్చి పాపముల్
 పట్టుగ నొక్కనాఁడు మృగపంక్తి లభింపమి నాశ మీఱఁగా
 నట్టడవిం జరింపుచు మనంబునఁ జింతలవంతనొందుచున్.

కా. ఆలుం బిడ్డలు పుత్రు లాసపడి యాహారమ్మువేఁడెచ్చునాఁ
 జాలా నమ్మిక గాంచియున్న యెడ మాంసంబేమియున్ లేనిచో
 నేలీలన్ భరియించువారు యుధచేసింకే యిహాయంబోన్
 వాలాయంబని ప్రాద్దుగ్రంకుటయు భావంబెంతయున్ గుండఁగన్.

కం. కట్టియ లొక మోపైనా
 పట్టుక యది విక్రయించి వైకంబును చే
 పట్టుకనేడిలు జరిపెద
 నిట్టటు మఱి రేపుచూత మెల్లవిధంబున్.

చం. అని మది నిశ్చయింపుచు రయంబునఁ గట్టెలుమోపుగట్టి యొ
 య్యనఁ దలనుంచి పోవునెడ నదృతలీల ఘనాభ్రమచ్ఛటన్
 మునుకొని చిన్నిపిచ్చుట నమోఘమహాకణ యుక్తమైన వాఁ
 డనువగు త్రోవదప్పి భయమందుచుఁ గానన భూమిఁబోవఁగన్.

అ. వె. మిట్టుపల్లమ నెడి మేఱయేర్పడక ప్ర
 వాహుడర నడవ వైపుగామి
 నొక్కమిట్ట పొదల చక్కటికైచేరి
 మోపువైచి కంపమునవసించి.

కం. తొందెచ్చిన మోపుపయిన్
 కాదుగఁ దల యునిచి చాల బడలినకతనన్
 హా! దైవమ యని వగచుచు
 నాదురితాత్మకుఁడు నిదుర నల్లనసోరెన్.

ఉ. సోలినయంతఁ గట్టియలఁ జుట్టుకయండిన ఘోరసర్వమా.
 పాలమీసంటినన్ నిదురపాల్పడి యంతటఁ బెద్దనిద్దురన్
 గూలినఁ గాలకింకరులు కొట్టుచుఁ దిట్టుచుఁ గట్టివైచి యా
 భీతఁ గొంచుపోవునెడఁ బేర్చిరమాధిపు మాతల త్రణ్ణిన్.

శా. అడ్డంబొయ్యనవచ్చి యామృతభటులొకటై మ్రొక్కభర్తించి యీ
యొడ్డారంపు టుభర్త మేమిటికి మాయొద్దకొ విడుండితనికొ
ఎడ్డెల్లాన రహస్య భర్తములు నెంతేబుద్ధిచింతింప కీ
దొడ్డాపుణ్యని చాక పెట్టెదగువా ! దుర్భార్గులై సాకెకుకొ.

కం. అనవుడు నిటలాంజలులై
యనఘాత్తుకులార! పుట్టినప్పటి గోలకొ
దినదినము జీవహింసలు
వనిగా నిటు సర్పదష్ట పాపసహితుడై.

ఉ. దేహము వీడె వీని నతిదీర్ఘతమిద్రవిపాతుం జేయ సం
దేహమే! ధర్మమంతగలదే కలుపాత్తుని కన్న వారితో
నా హరిహత లిట్లునిరి యట్టిద వీని విహారమైన మీ
గూహనెఱుంగలేరు సుకృతోచితకర్త నిరూపణక్రియల్.

సీ. వంటకట్టియలలో ఎంటుగాఁ దులసి కా
ఘంటాక్కటున్న సంస్కర్మగాత్రుం
డై పవ్వలించి యాయహి విషవహ్నికేఁ
గ్రాఁగి యిట్లుగుటం దత్కాశ్వు మంగ
మంటియుండుటంజేసి యధికుండు వీండు వై
కుంత నివాసయోగుండడు దలంప
సంత్యకాలక్షున హరి నెంచువారలు
తులసి దళంద్రెసఁ దులసికాశ్వు

తే.గీ. మైనఁ దాల్తురువారలయ్యమృతాను
లోకవాసార్థు లటుగాన శ్రీకరముగ
.....
నితని భజియించి విడిచిపొండిప్పడనిన.

కం. కనమాలి భృత్యులకు బో
య నెలమి నప్పనముజేసి యటం దులసీవా
వనమహిమ రెఱుంగగాఁ దమ
మనములం దలపోసి శ్రీరమావిధు భటులకొ.

వం॥ కనుగొని కాలకింకరులు గౌరవనస్సతి సంత్యకాలమం
దనుపమపుణ్యదంబయినయా తులసీదళముల్ భరించినకొ
ఘనసుకృతంబుగల్గు నొడికంబుగ నజ్ఞతద్రూపకర్తుడీ
యనతనుభవంబినకొ సుకృతియౌటమఁ గారణమేమి తెల్పరే !

తే.గీ. ఆనుడుహరి మాతలనిరి యాయామ్యులకును
మున్న జామీకుం బట్టి మీరున్న యప్పు
డెఱుకలేమిడి హరినామమెన్ను ఫలము
వింటిరేకద తత్కథ కంటిరిపుడు.

కం. ఆరీతి నతుల తులనీ
ధారణ సంస్పర్శనములు ధన్యశ్రేయ
ధారణముగఁ దన్మహిమ ము
పారంబగునైనఁ గొంతపలికెదమెలమిన్.

నీ. నదులచెంగటల వనంబులఁ గొలఁకుల
దరుల హ్రదంబుల చావునఁదుఁ
దులసిఁ బ్రతిష్ఠించి యలరించి దేవపూ
జల కొదవించిన సకలదాన
ఫలవైభవంబులు బహుయజ్ఞ సుకృతంబు
గాంచి లోకముల సౌఖ్యంబునొంది
దివ్యదేహముల సందీపిత విభవము
లన్నియు ననుభవమైన పిదప.

ఆ వె. సత్యలోకమున లిసరుహ సంభవునిచేఁ
బూజలంది యవల భవనవంద్యు
నమృతున్ భజింతురతని సన్నిధియందుఁ
దత్సయాపగరిమఁదనరి వరుస.

కం. మఱియు మరీచికి గరుడుం
డెఱిగించిన తెఱంగు దేవముషికిని విష్ణుం
డొరపుగ నానతియిచ్చిన
కరణి నదివినుండు తులనీ గౌరవమహిమన్.

మ. చెవిఁ దర్కాశ్వుపు ప్రోఁగులిడ్డదళమున్ చెల్వొందఁగాఁ దాల్చినన్
భవి బృందావన మే నొనర్తు ననుచుంబూనంగ వేనట్లు నే
య విలాసముగఁ జూచి మ్రొక్కులిడ జన్మాద్యైక సాంగత్యజూ
వివిధాఘ్నములుచాసి విష్ణుపదవిన్ వేడ్కన్ వసింపందగున్.

కం. తులనీదళమున హరిపద
జలములు దలఁజల్లుకొనెడి చతురుల కులశో
క్తు లఘుపదవి వనియింతురు
తొలఁగున్ బ్రహ్మవధ ముఖ్య సురితమురెల్లన్.

కం. ద్వాదశులఁ దద్దశమ్ములఁ
బాదుగ హరిపూజనల్పఁ బటుదీపముల
త్యాదరతఁ దులసికి నిడ
మోదములో విష్ణులోకమున వసియించున్.

సీ. కార్తిక శుక్లపక్ష ద్వాదశిక్ విష్ణు
దశములఁ బూజింపఁ దత్ప్రదక్షి
ణము దదలంకరణములు గావించిన
బహుజన్మకృత ఘోరపాతకములఁ
బాసి దివ్య విమాన భానురారోహత
సకలలోకమ్ములు సంచరించు
దన్మూలమృత్తిఁ దగఘాలమునఁ దాల్చు
వారి పుణ్యము లవ్వారి దలఁపఁ

తే.గీ. దులసి భక్షింపఁ బరువిడు గురితచయము
తులసిఁ జోషింప విష్ణు సంతృప్తియగును
దులసి వలగొన నుకృతముల్ గలుగు జాలఁ
దులసికిఁ మ్రొక్కు ఫలములు దెలియఁదరమె.

ఆ.వె. తులసి మొదలికనపు దొలఁగింపఁ దత్సంఖ్య
నైన జన్మచయ మహాఘమెల్ల
యముడై తొలఁగఁద్రోయ నంబువుల్ నించిన
యతని పితరులుందురతులగతుల.

కం. జపములలో గాయత్రియు
నువహసములన్ హరిప్రియోచితదిసముః
గృహ సకల ధర్మముల ఫల
మహరిమితంబల్ల తులసినగు సర్వనలన్.

వ. అని చెప్పి సూతుండు వెండియు మునులకు నిట్లనియె—

ఆ.వె. అట్టి తులసి భక్తి సర్వనగావించి
దీపమిడిన ఫలము దేవుండెఱుంగు
నైనఁ దన్నహత్వ మదివినుండెఱింగితు
భానురేలిహాస ఫటిమ నైరయ.

కం. కాశీకుండు నిజసతితో

నా శశి యయ్యింద్రుం డెట్టులటులన భోగా
వేశ మహాసౌఖ్యానుభ
వాశయందైయుండె లలితయను సతి దానుక.

కా. ఆ కాశీకు సతుల్ లసత్సుచుతులాయ్యారంపు టాకారముల్
రాకాబంద నిభాననమ్ములు విహార ప్రక్రియల్ గల్గు దా
రేకాధిక్య సహస్ర సంఖ్యమది గ్రోధేర్వ్యాదులన్నాని తా
రా కంజాసనం గొల్తురెప్పుడు మహాహ్లాదక సంసక్తతక.

అ.వె. సవతి మత్సరంబు సాలించి నెనరున
నపుడు లలితంజేరి య బ్జముఖులు
భక్తిదయయుం గల్గి పరివర్యనేయుచు
నిట్టులనిరి మోదమెసక మెసంగ.

చం. జవపతి నిన్ను మన్ననలు సల్పంగ వాడికిటి పెద్దలెల్ల నిక
గనిమని కొల్వభృత్యు లతిగౌరవ లీలభజింప వాంఛపుల్
మనవులుదెల్ప నైజముగ మానిని నోములనెమిన్చితి
విసంగడు వేడుకయ్యె ఘణివేణి ! యెటుంగంగం దెల్పవే యనక.

కం. ఏ మందఱుమును నీవై
ప్రేమయకానొండు దెఱంగు బిమ్మిటి నీర్వ్యా
సామగ్రిఁ బూనమెన్నడు
కామిని! నీనోముఫలముం గౌరవమేమో.

లే. ఎప్పుడిటవర్తలానరించుటెప్పు దీప
ములు రమానాథ గృహమున నిలువదబనుచు
టింతియేకాని మఱి కృత్యమేమిలేదు
నీకు నీభాగ్యమేమిట నెరయంగలె.

చం. తెలుపుమటన్న యాలలిత లేటట మిటారపులేత నవ్వుతో
బలిక నవంతిదేశమున భాసుర వారుమఱి తటమ్మనక
గలదొక దేవతాగృహము కద్రువిశంకట సాల గోపురో
జ్జ్వల బహుచిత్ర శోభితము సారవనావృతమై తనర్చుచుక.

ఉ. వాద్య మృదంగ రావముల వారసభీ నటనస్ఫుట క్రియా
హృదయతర ప్రవర్తనల నెంతయు భూపనుగంధ వింధుర
ప్రొద్వదనేక చిత్రముల భూరి విలాస సుమాధిరామమై
యాద్యుడనంతం డుండుటకు నర్హ మునై తగునై భవంబునక.

సీ. అట్టి విష్ణునకు నిత్యంబొక వైశ్యుడ
 త్యంత విభవతః బూజనాది విధులు
 గావింపుచున్నచో కార్తికమాసము
 వచ్చిన దీపముల్ వరుస నెరయ
 సన్నిధినుంచు నిచ్చలురేలు బవలును
 వెలుగఁగ నొనరించివేడ్క లూదవ
 నఖిల వైభవములు ననుభవఁ జేయుచు
 బార్ణమిహుడ నట్టి భంగిఁజేసి

లే.గీ. వేకువను నిద్రఁజెందిన వేళ శ్రీశు
 నెదుట దీపములటఁ గాంతిహీనమగుచు
 వర్తి సమయమ వచ్చుచో వైశెషింగి
 యచట మూషికమై యున్నయట్టి నేను
 నది గ్రహించఁడలంచి జాత్యానురూఢి.

కం. ప్రమిదె నడినున్న వర్తిని
 గ్రమమున దంష్ట్రములఁ దిగిచి కైకొనుచో నం
 దమరిన మాజ్ఞాలము త
 త్సమయము దఱివేచి నేర్పు సమకొనుకడఁక.

ఉ. ముంగలికాళ్ళ భూమిపయి మోపఁగనీయక సాచి వి
 వఁగి క్రమక్రమముననువచ్చి మఱుంగున దాఁగి పొంచు
 చంగునదాఁటి పట్టిన భృశంబగువర్తిని బాత్రనుంచినక
 బొంగి వెలుంగ శారి ముఖపూర్ణ రుమల్ గనుపించె సొంపుక.

చం. వినుడటవంటి పుణ్యమున విస్తృత మూషిక దేహవర్ణనక
 దనరఁగ వైభవ స్థితులు దార్కొన రాజకుమార్తెనై కడుక్
 ఘనుడగు కాశికావిభుని కామినినై బహుభోగయుక్తిచే
 దినమును దీపపంక్తులట దేవునికే నిడఁ జేయుదుం దఁక.

కం. ఎలుకనయియుండి వర్తె
 సిలఁజేసిన పుణ్యఫలము జెలువము ప్రాగ్
 న్న లలిత చర్మల తెలివిడి
 యలవడు విభవము సురూప మమరగ గంటిక

ఆ.వె. యిప్పుడిట్లు భక్తియెసంగిన యెఱుకచే
దీనము లక్ష సంఖ్య దీప పంక్తి
యిందిరేశునెదుట నిడుటకు సిద్ధించె
దీపదానమహిమఁ దెలియుడిట్లు.

కం. అని లలిత సవతులకుఁ దా
ననువుగఁబోధించె ననుచు నా సూతుండ
వ్వునులఁ గనుంగొని మఱియు
స్వినుఁడని యిట్లనియె దీప విధి ఫల మెలమిన్.

శా. సింఘప్రస్ఫు రదంతరీపక చతుస్సీమానీపాలనో
త్సంధానామిత శార్య ధైర్యకలనాచాతుర్యతక్ బద్ధిసి
బంధూద్యత్కుల శేఖరుండగుచు శుంభల్లీలన్ బొల్పు న
మ్మంధా తృక్షితి వాలహుళి శుభధామంబౌ నయోధ్యాపురిన్.

కం. కులగురుఁడు వసిష్ఠుఁడు ముద
మలరంగాఁ దెల్పినట్టియంచిత నీతిన్
వెలయఁగ భూప్రజనేలుచు
గుల ధర్మము పూర్ణ మహిమకున్నిల్కడఁగా.

ఆ.వె. రమణ నశ్వమేధ రాజసూయాదులు
పెక్కుఁజేసి యచటఁ బృథ్వీసురుల
సకల వస్తుతతుల సంపూర్ణకాములఁ
జేసె విశద కీర్తి భాసురముగ.

ఉ. నీరదనేటి సాధ్వీ శుభనిర్మల చారుతరాంగ భద్ర నా
వారిజగంధి యాత్మసతి వారక నేవయొనర్ప నావులున్
గూఱిమి పుత్రుఁడైన ముచికుండుఁడు నల్లుఁడు సౌభరిప్రమే
ధారసికాగ్రగణ్యుఁడు నుదారతఁ గొల్వ సుఖాసన స్థితిన్

కం. ఉన్నంత వసిష్ఠుఁడురా,
సన్నతమతి సర్వపాద్యసత్కృతులొనరన్
మన్నించి భద్రపీఠమ
హేమాన్నతగతిమెఱయుజానినొయ్యనఁ గనుఁచున్.

కం. మతిలోన నతీతానా
గతచర్యలు వర్తమానగతియున్ దెలియున్
జతురులగు వారి మిమునే
ధృతి నొక సందేహమడుగఁ దెల్పుదు నెపుడున్,

ఉ. విమితపంతు స్రగ్వతములేమొ లసత్సుకృతంబు లెవ్వయో
యేమహిమంపు దానములూ! యే నొనరించితి నింత ద్వీపయు
గూర్చియు నెల్ల నేల బహుభోగములూండఁగ రూపయావన
శ్రీమహిమందలిర్ప గుణ సింధువుభద్ర భడింపనియ్యడన్.

మ. తెలియంబల్కుచుటన్న భద్రయను బాతివ్రత్య చారిత్ర ని
శ్చల సాష్టాంగమొనర్చి నాదుమది నీ సందేహమే వేడఁగాఁ
దలఁతున్ మత్పతి యిప్పు డిట్లు నె యితింద్రా! సంత సంఘా ను
జ్జ్వలతేజోధన! యానతీవలయుఁ బ్రాగ్జన్మప్రకారక్షులన్.

కం. ఆనవిని మునిమచమున నెన
రొక్క దంపతుల బంధులూనర గఁగిటులూ
ప్పునె లెస్సగ నడిగితిరది
వినుడని యిట్లనియెఁ బూర్వ వృత్తాంతక్షున్.

సీ॥ సాలఁతి మీరిరువురు పూర్వజన్మంబున
హృదులయ్యడ శోణభద్రతీర
భూమి దంపతులయ్యఁ బేమనండంగ దు
శ్చరతుడైయింతడు నిశ్చలమహాఘ
కర్తంబులొనరింపఁగని బంధువులువెళ్ల
నడిచిన నా యూరువెడలివచ్చి
యడవిలోనొక్క దేవాలయంబున నిల్చి
నచ్చటియర్చకు లాదరించి

అ.వె. యొక్కపూట కన్న మొదవఁ గట్టడనేయఁ
గడమపూట కెందునడిగి కొనుచుఁ
బూలతోటఁబలులు పూనినేయచ విష్ణు
సిద్ధబుద్ధిగలిగి వెలుపుదనర ॥

ఉ॥ అచ్చటనుండునట్టి యెడ హరి నొకానొకనాఁటి పూర్ణునన్
దెచ్చినయన్న మింపలర దేవుని సన్నిధి భక్తిసల్పఁజొ
హచ్చగు తెలహీనత రహింపకు కొత్తని దీపపుష్టికై
పొచ్చెములేకఁ జొనికొనఁబూనిన నూనియ చెంతనించినన్.

కం॥ భద్రంబగు పయ్యదన్
భద్రా! నీవంతచించి పురుషర్షిగ ని
ర్జితస్ఫూర్తినినర్చుచుఁ
హృదిచిన నదివెలిఁగె హరిముఖాలోకగతిన్.

ఉ॥ తత్సకృతంబునకొ భవదుదార నిబోధన విష్ణుగొల్చియ
తృప్తుకతకొ మహావిభవ మూహాబొసంగగంగోరి యిట్లుసం
పత్సరాజ వైభవవిభక జెలు వొందితి రాముకుండ భా
స్వశునుదామదీపముల చందములిట్టి వటంచుఁబల్కినకొ.

తే॥ గీ॥ దైవమనుకూలమైన చోదానొనర్చు
కర్తములూకింత ఫలమధికము బొసంగు
దైవమేప్రతికూలమై దనరఁగర్చు
ఫలములల్పంబులని రాజు పడఁతిదాను.

వ॥ హరికొభజించి యతికృతార్థులెరిది దీపదాన ఫల ప్రభావంబు—

సీ॥ పుణ్యతీర్థములఁబుణ్య ఫలములఁ
బుణ్యకాలములఁబుణ్యసూర్య
శనిరోహిణీ బుధాశ్వినుల యోగములఁ బం.
చామృతస్నాన ముఖ్యార్చనముల
హరిహరభేదము లాత్మనెంచకనుర
భిళ కుసుమముల వెయఁబూజి
సల్పిన నుభయ వంశములతో నెల్ల లో
కముల సౌఖ్యము లొంది కాంచుముక్తి.

తే॥ గీ॥ నూనెనిష్టార్థములు గల్గు పూనినెంత
దీపమిడఁ బాపహరమగు తెలివి కార్తి
కమున మాఘమునకొ విశ్రాంతము లలర
భోజనంబిడు నతఁడొందుఁ బుణ్యపదవి॥

కం॥ హరిహర దేవాలయములు
ధరణింగట్టించురేసి ధాతృపురికొను
స్థిరులగుచు విష్ణుదేవుని
చరణములొందుదురు ముక్తసామర్థ్యమునకొ.

కం॥ కలవాఁడు తాఁతఁ గట్టఁగఁ
నిల మృత్తికచే దర్శింపఁజేపునఁజేయకొ
గలుగుకొ సమమగు ఫలములుఁ
విలసింపజేతులు వొసంగు విశ్రుతలీలకొ

తే॥ గే॥ ద్విజాలవడుగులు పెండ్లిండ్లు వేడ్క నేయు
నతని నుక్యతంబు మిక్కిలి యథక మరయ
పూర్వజన్మ విశేష సత్పుణ్యమహిమ
గాక లభించునే యట్టి కర్మమిలను.

సీ॥ కామకాంతుండను త్సేతలాధీశ్వరుం
డశ్వమేధశతమ్ము లాచరించి
పుత్రులులేమినపుడు చింతనొంది యిం
ద్రునికడకేగి మన్ననలుగాంచి
సంతతి సడిగిన శక్రుండు దిక్పాలు
రట్లన యన నృపుండజునికడకుం
జనివేడుదమటంచుఁజని దిక్పతులుదాను
నబ్జజుల్రాధింప నాతఁడవని

తే॥ గీ॥ మురుల నుప నీతులగఁజేసి గరిమతో వి
వాహములుజేసికొ బుత్రవంతులగుదు
రనిన భరణీశుండట్లన యాచరించి
కడక భర్త వ్రతాహ్వయం గొడుకుఁగనియె॥

చం॥ పితరులు ముక్తిచెందఁ గడుఁజేర్చి గుణస్థితుఁ బుత్రుఁగాంచి ప
ద్ధతి నతిభర్తముల్ సలిపెఁగాంతల సన్నిధి నొక్కయభి? మీ
యతులచరిత్రమెన్న సుగుణాస్థితులౌ తనయల్ జనింతురా
శతధృతి విష్ణుచే వినిన చందమునుమ్మిది నిక్కమెన్నఁకఁ.

సీ॥ భరణిదివిజునికే దలనూనెయంటినఁ
గలుగు గంగాస్నానఫలముపాద
మర్దవనేయ సమస్తతీర్థస్నాన
ఫలమగు వేణీశ్ల జలకమార్ప
భోజనంచిడిన సబ్బు సఖిలదానఫ
లంబులు శయన స్థలములొసంగ
సశ్వమేధఫలమ్ములగు రోగములుమాను
నమృత పదమగు నాభునొసఁగ.

అ॥ వె॥ సపరిమితఫలమ్ములనుభుగ నుభయతో
ముఖి నొసంగె నేని ముక్తిగలుగు
సంతృప్తశల రోగియగునెడ గోదాన
మణిపదవికి సభ్యమమర నొసంగు॥

తే॥గీ॥ పుణ్యవేళల ధేనువుఁజొసఁగనొసఁగ
సకలదాస ఫలములుసంభవించు
పాదుకాచ్చత్ర వస్త్రముల్ పరగ దాస
మిడిన స్వర్లోక సౌఖ్యములెల్లఁగలుగు॥

తే॥గీ॥ వీనివీనాంబరములు చిత్రవస్త్ర
చయముసంగిన హరిపదసంగతుండగు
మహిష మేషగజాశ్వ సద్విహితదాస
తతుల నపమృత్యుభయము దుర్గతులు దొలఁగు.

క॥ వనజకులులకుఁగృహ
జినమిచ్చిన నాయువెచ్చుఁ జెడురోగముల్
ఘనవృషభదాసమునన
య్యనిమిషలోకము లూదపు నిధికస్ఫుర్తిక.

ఆ॥ వె॥ దాసులోహకాంస్య తామ్రజితహేమ
పాత్రపంక్తి స్వాదుపానయుక్తి
దాసమిచ్చినతఁడు దగు నెల్లలోకము
లనుబ్రహ్మదమెసఁగ ననుదినము.

క॥ యతికిఁగాపాయములు
నతివృద్ధుఁడు గృహఁజైన యతనికి వస్త్ర
ప్రతతియు రోగికిమంధును
ధృతినిచ్చినయతఁడు విష్ణుదేవునిఁజెందుక॥

సీ॥ వెండియుబంగరు వెస వరాయ్నైవెన
దక్కినయవి పలత్రయము నైన
దాసమిచ్చినవాఁడు తగు రుద్రుఁడెఁగట
ప్రీతినాపాథకార్తికముల యెడఁ
బూర్ణిమాహముల నాఁబోతుల విడిచినఁ
దత్తితరులు శివస్థానమున, వ
సింతురు బహువిధస్థిరత దున్నిన యెద్దఁ
గరమర్థిమై నిడఁగనినఁబుత్ర

తే॥గీ॥ పాత్రవృద్ధియు ననువగు పాడియనుము
నైన నమరంగనీనినయాభు నెనుము
నైన, నొసఁగినస్వర్లోకమమరఁగల్గు
విత్తనంబిడ్డ చేనీయ వెలయు శుభము॥

కం. చూటారికి శిశువులకుం

చాలాసంగినయారతఁడుండు పాలకడల్లిపై

మేలుదధితక్రగుడములఁ

చాలికఁబిడికులకు నొసఁగఁ బటుశుభమెసఁగున్.

సీ. వైతవైశాఖమాసములను గంధంబు

పరిమళోదకములు పానకములు

మేలిఫలములు నాళికేరాంబువు

లొసఁగ [నా ?] క నుఖమ్ములొదవు వగుసఁ

బువ్యమాసమ్మున భూరివస్త్రములు

జ్యేష్ఠమాసమున మచ్చికల దుక్కి-

పెద్దకుండగ నీళ్లు నిడుట మహాపుణ్య

మన్నిటం గడుమేటి యవనిసురుండు

ఆ. వె. గాన వారిఁ దిట్టఁ గలువమ్ములొదవు ద

తొప్పవనిముసఁగల్గు పుణ్యచయము

హరికి ద్విజుల యందు నపరిమితస్నేహ

మగుట విప్రసేవ యమితఫలము॥

ఆ. వె. ఫలనుగంధ ధాన్య పటు శాకలవణాది

దానసమితి సౌఖ్యదాయకంబు

నిన్ని దానములకు నెచ్చు సాలగ్రామ

దాన మదియెఱుంగ ధాత తరమె॥

కం. ఎచ్చటసాలగ్రామము

లచ్చగ వనియించు నిధులు నత్యుత్తమ తీ

రోఢిచ్చయపుణ్యస్థలములు

హెచ్చగ నచ్చోట ననిరి హితమతి విబుధుల్॥

ఆ. వె. ఆభిలలోకదానమైన శ్రీమూర్తి దా

నంబు సాటిగాదు నవ్యరత్న

దానచయము కలువతఱిచావు నతవర్గ

దాయు విష్ణు మూర్తిదాన మరయ॥

సీ. మహి దేవతాశ్చహమార్జన మల్కుట

క్రుంగులు వెట్టుట ముఖ్యవస్త్ర

ములనలంకరణక్రియలు ధూపదీపాప

చారముల్ సుకృత [సం] తానరకముల్గు.

నందుఁ బ్రదక్షిణ మభివందనంబులు
 నవ్యయపదకాంక్షులగుచుఁ బదియు
 రెండు గావించుట రీతి శంకరునొద్ద
 పోమసూత్రము దాటరామి నిజము.

తే.గీ. హరునికభిషేక మొనరించుటధికపదవి
 వాద్యరవయుక్తి భుజియింతు వాంఛలొదవు
 వినుతికెక్కి ధ్వజస్తంభమునుపఁ జక్ర
 వర్తియగు విష్ణుశంకరావాసములను॥

సే. తనగృహంబున నిత్యమును దేవపూజాగ్ని
 పూజాపరుండైన పుణ్యరతుండు
 నిత్యసంతోషియు సత్యవాక్యోదార్య
 భోగనిరతుండు విరాగుండమలుఁ
 డభిలషర్కోపభోగా సక్తచిత్తుండు
 విద్యచే బ్రతికెడి విశ్రవరుండు
 శార్యజీవనుడైన క్షత్రియుండును సత్య
 వాణిజ్యజీవన వైశ్యవరుండు

తే.గీ. కృషులజీవించు మాదుండు కీర్తనీయ
 వర్తనులు పుణ్యలోకనివాసులగుదు
 రలమితోశ్రోత్రియాన్న భోక్తలకు మఱియు
 శ్రోత్రియత్వభవమ్ము లెచ్చుగ లభించు॥

తే. గీ. జ్ఞాని పారాణికుండు ధర్మశాస్త్రవేది
 ప్రాజ్ఞుండు విష్ణుభక్తుండౌ బ్రాహ్మణుండు
 శ్రోత్రియుండగు నతండు సత్త్వత్రమగుట
 నతని కొసంగిన దాన మత్యధికఫలము॥

కం. విను నిగమార్థప్రతిపా
 దనమైన పురాణతతి సతత మతినిష్ఠ
 వినినం జదివినపుణ్యుల
 కనఘగతులు గల్గు సందియము లేదెందుకా.

తే. గీ. అబ్జపత్రాక్షు నిలయంబునందు రాత్రి
 వినినంబగలిటి పాతకవితతి దొలంగు
 పవలు వినునేని రాత్రిటి పాప మణంగు
 భాసురపురాణ ఘనసంభు భృథదంబు.

కీ. చంద్రమసుండు వస్త్రంబున రుద్రుండు
గోదానమున మేఁటి గుఱ్ఱముసంక
వరుణుండు పరమేష్ఠి పురుషదానంబున
మనుభుతత్వంబీయ ఘనుడు త్వష్ట
యజదానమున గొఱ్ఱై నర్కుండు ఖరముల
వేసడంబుల నీయ వెలయునియుతి
గజముచే హిమగిరి గంధదానంబున.
గంధర్వతతు లలంకారదాన

తే.గీ. మున సురాంగన లోదనమున విరించి
విద్యచే వాణి బండిచే వేడ్క నంగి
రసుండు జిఱి యువకముచే రథము నొసంగ
నగ్నిదేవుండు సంప్రీతులగుదు రెవుడు ||

వ. భాగ్యదానంబున విశ్వేదేవతలు తృప్తులగుదురు. ఇవి చిత్రదాన విధంబులు. ఇంక ధర్మజునకు శ్రీ కృష్ణదేవుండానతిచ్చిన విధంబున మహా భాగఫలంబు రెఱింగించెద—

ఉ. ధర్మజుతోడఁ గృష్ణుండను ధర్మపుబ్ధి తిరంబుగాఁగ నీ
వర్తిలి నెల్ల శాస్త్రములు నారసించేయుదు వండుదాన స
ద్ధర్మములకొ విశేషమగుధర్మము మానవనాథ ! భూమి యా
వేర్చిని భాత్రదానమునఁ బృథ్వికిరాజగుచుకొ బ్రవర్తిలుకొ.

తే.గీ. సస్యయజ్ఞభూమినిచ్చినఁ జంద్రసూర్య
తారలున్నంతకాలము ధన్యపుణ్య
గతుల వసియించు నాతండు గ్రతుశతంబు
నేయు ఫల మొంది లోకులుచెలంగి పొగడ.

చ. కృత మొకవిప్రవర్యుండు ప్రకీర్తిత నైగమశాస్త్రవేది సం
తతకుచి నిత్యసన్నదనిదాన చరిత్రుండు కర్మతుండునై
సతియుసుతుల భజింప గృహసంగతధర్మమున బ్రవర్తిలకొ
మతికలఁగంగదత్పతి సమగ్రపు లేవడి వీడనందుచుకొ.

వ. తన పతింజేరి యిట్లనియె.

మ. శతరామ్నయ నియక్తకర్మపరతక సంపూర్ణభావైక సం
గతిఁజెన్నొందినని న్వరించియును దాకష్టంబునొందంగఁ జూ
చితివేళా, పొరుగిండ్లకామినులు వానికొ పెండిబంగారు లం
చిలిలీకాభరియింప నిట్లునికీ ర్తియిచ్చెంబింత చింతింపుమా !

౪. అనవుడు మూఢవృత్తినిటులాడఁగఁ జెల్లునె వారువారు నే
 నిన సుకృతంబు లెంతయు వశిక్యతమై ఫలమీక తక్కునే!
 వనిత ! భవత్పురాకృత మవశ్యముగా భుజియింపఁజేలఁ బా
 యు ! నలిననాభుఁగొల్పి నీరులొందెద పొందుగనింకమీఁదటన్.

నీ. అని పల్కివ్రతము నేయఁగ దేవతాధీశుఁ
 డది విఘాతము నేయ నప్పరసలఁ
 బంపిన నాటలపాటలఁ జెంగట
 మెలఁగఁగ నతఁడు నిశ్చలత నునిశి
 నమరేంద్రుఁడంతయు [నబ్బజునకుఁ] దెల్ప
 నాతఁడు శ్రీధరు ననుమతమున
 సకలసంపదలిచ్చి చనవున నింటికే
 జనుమన్న వచ్చి నిచ్చలు స్వకర్త

చే.గీ. పరత నతిధుల నరయంగ భామ ననుప
 నదిమదంబున మున్నెవ్వరైనమమ్ముఁ
 బ్రజోవఁగలిగెరె యని దుష్టబుద్ధి మంచి
 లీర్థమును నీయ దడిగిన దినులకును.

ఉ. అంతటఁగల్గు సంపద రయంబున పొంగలపాలుగాఁగఁ దా
 చింతిలి ధర్మమేమితిసీ ! నినుబానెద నంచుఁబల్కు న
 క్కాంతునిఁ జాలవేడికొని కామిని తా మును చెప్పినట్లుగా
 నెంతయుఁజేయఁ దక్కుధనమెల్ల వ్యయంబగుడున్ గృహస్థుఁడున్.

కం. అనుకూలభార్యయును స
 జ్జనసంగతి మేటివిద్య సత్సంతియున్
 గనని గృహస్థు పసింపఁగ
 వనమే మేలింట నలఁగి వర్తిలుకఁటెన్.

కం. అనియిల్లుదక్కఁదక్కిన
 ధన మతిధుల పాలుచేసి తగనుండఁగ మి
 న్నున భూమి దానమున నీ
 కనువగు నీరులొదవుననిన యా వాక్యములన్.

ఆ. వె. దక్షుఁడాతఁడా గృహక్షేత్రముల దాన
 మిచ్చి కల్పిఁగాంచి సప్తర్షిత్ర
 వర్తనముల మిగుల వైభవములఁగాంచి
 యిహపరమ.ళ సౌఖ్యమొలమి పొందె.

కం. ననుగూర్చి పుణ్యకాలం

బున నన్నమువెట్టు ఘనులు భూదానము నే
సిన సుమతులెల్ల సుకృతము
అనుచుగ గనియుండ్రు మత్సదావాసమునకే.

సీ. ధర్మముల్ దాంజేయ దగ నితరులచేతఁ

జేయింపఁ జేయఁజూచి ముదమండఁ

గలవు నానావిధ విలసితభోగము

అపవర్గమును విను యమతనూజ !

యుభయతారకమగు సుర్విదానంబు స

శ్వాత్రంబునాండగు బ్రాహ్మణునకు

నిచ్చినపుణ్యాత్ము డెచ్చట వైకుంఠ

పురి విష్ణుసామీప్యగరిమ నమరు

తే.గీ. పరులాసంగినఁ బాలింపఁ బ్రబలు దానొ

సంగుకంటెను నినుమాడొనత్ఫలంబు

దానిఁబాలింపకుండినకొ దానొసంగు

టదియు నిష్ఫలమగు ధర్మవిదితసరణి ||

తే.గీ. దానమున స్వర్గభోగముల్ దనరు పాల

నమున నచ్యుతపదవియే యమరు గానఁ

బాలనము నేయుపుణ్యంబు పాటియగునె

దానములు పెక్కునేయఁ దధర్మమరయ.

కం. భూసురుల కిడిన భారుణి

కాసపడినకుమరి నారకావాసీ యగుకొ

భూసురభూమియె తోఁబు

ట్టాసర్వనృపుల కననుభవాస్పద మగుటకొ.

కం. సుక్షేత్రదాతలకు నభి

అక్షేమశుభంబులుకొ విలాసము శుభి మ

నృక్షేత్రదాత పశువై

యిరాక్షితి జడజన్మమొంది హీనత మొలంగుకొ.

తే.గీ. జ్ఞానదంబు సరస్వతీదాన మరయ

నది మహావాన్నతవైకుంఠ పదవి నిచ్చు

విద్యఁజెప్పట పుస్తకవితతియొసంగు

పెలమి దానంబు నాండగు విలసితముగ.

క. మేలగుధాన్యము విద్యా
శాలియగు మహీసురునకు సన్మతినొసంగె
శ్రీ లలితధాన్య భనపతి
యై లావణ్యమునుబొందు నంచితచర్యక.

తే. గీ. పూవులునుగంధచయము తాంబూలములును
వ్యజనములు దానమిచ్చినవాడు కలిమి
గలిగి బహుభోగయుక్తుడై వెలయఁబుట్టు
[భత్ర ?] దానముచే విరివృత్తవహించు.

కం. తేరులు పరికరములు నిడ
నారూఢికవన్నెగాంచి యాత్మజపాత్ర
శ్రీరమ్ముడగుచు మెఱయున్
వారక పాదుకలొసంగ వరచామండగున్ .

శీ. చలికాలమింధనంబులు విఘ్నకొసంగ
గాయ మయ్యెన్ సత్కృంతినెసంగు
కన్యామణిస్వర్ణ ఘనదానముల మగచి
సతి భూమ భూషణ వితతిఁగాంచు
పన్నెకోకలు రత్నవరభూషణము లీయ
యాపవైభవభూషణాంబుల డగును
సర్వపతిల పాయస కృపీట దానాభి
నురువిభవైశ్వర్యయుక్తి నమరు.

తే. గీ. మఱియు సద్ధర్మ కైంకర్యమహిమ విశ్ర
దేవ సంతృప్తిగావించు ధీరవరులు
చక్కదనమును దృఢమును సౌఖ్యమొంది
యా యరభివృద్ధిచే మింతు రవనియందు.

క. హవ్యకవ్యకారణంబులును సకలజనాధారంబులును నగు సురభిగణంబు
దానంబుత్పత్తమఫలదంబు నిహకరసాధకంబు నగుంగాత్రనఁ దన్మాహాత్మ్యంబును
వివరించెద.

చ. హరుఁడు సతీ వియుక్తవికలాత్మతచే దశమాచరింపఁ జ
ద్వరతఃపతంత పుట్టుయిడ వారిజసంభవనిర్మితంబు భూ
సురసుర వర్ధనీయ పరిశోభితమై తగుదేనువా జటా
భరము తృణోఘబుద్ధి బిగఁబట్టి తెమల్పఁగ నుగ్రుండగుతన్.

ఉ. చిచ్చటకంటఁ జూడుటయొక జెల్వగు మై కమలంగ లేవ లే
కచ్చటఁగూలఁజూచి కమలాసనుఁడామఁజూనియుత్తుడై
వచ్చినమస్కరించి గిరివల్లభ ! యాజ్ఞముద్రావి దేవత
హేచ్చుగనిట్లు నేసిరిదియొల్లిన వారలతృప్తి కెట్లాలో.

మ. అనుడెంతేదయితోడఁ జేతనిమురక హర్షంబుగా నాపుచ
య్యన భగ్గొంబకవప్పి ధూమపరిలిప్తాంకాతి గాత్రంబునక
దనరంగాఁ గపిలాఖ్యధేనువర మాద్యంబయ్య దేవేతుఁడా
డిన ముఖ్యస్థితినిొప్పే మాను లమరులేడెందఱులక మెచ్చఁగక.

మ. అపరాధక్షమచేసికోవలయు సంచాయాపులంతంతసం
వపునందికొమదనారికిచ్చుటయు నాధర్మండు సత్యాధ్యక్షుడై
యపుడొప్పారఁగ వానిఁగేతువును వాహంబుక మహాప్రేమ న
వృపుసఖ్యండునుగాఁగదాఁగయికొనెక శంభండు సందంభియై.

సీ. వ్యవసండు ప్రోదిసీజలములఁ గ్రుంకిడి
తపము నేయఁగ జాలధరుఁడొకఁడు
వలవేసిపట్టి భూవరుఁడగు మాంధాత
యొద్దకుఁదెచ్చిన నుద్వీచిభండు
నెప్పటిచోటుననిడుమన్ననమ్మని
వీనికిబదులిచ్చి విడుపుమ ! నను
నూరకచనఁగరాదో నృప ! యనుడు.వ
స్తువులెన్ని యిడ నవి తులకురామి.

తే. గీ. సంతఁగరజాతుఁడను ముని యాపునిడఁగ
సవతు వచ్చును నా నట్లు సర్వ విభండు
గాన నిల హస్తకవ్య విభాసములకు
నర్హుమగు తత్ప్రభావ మసంత మరయ.

సీ. గోదానమహిమ లెక్కువ సుకర్తాధ్యక్షుడొ
విప్రుఁడుగార్హస్థ్యవృత్తమాని
ముదిమిచేడపము సొంపొదవఁజేయును నీధి
నొంది యింద్రుని కడనుండ నప్పు
డమరేంద్రదూతలయ్యసురేశుతో యమ
భటు లిందులకువచ్చుఁ తావనులకు
నడ్డమ్మనచ్చి తదావాసమునకుఁగై
కొని వనిరనగనుననిమిషపతి.

అ. వె. యభుముచాలఁజేసి యాపునిచ్చినవార
లర్కభపునిఁజూచి యమరపురికి
వచ్చువారుగాని యచ్చటనుండురు
ధేనుదానఫలము దెలియుఁడిట్లు.

క. అపమృత్యు మరణమను న
చ్చపుబల్కును ద్విజుఁడు విని నిజప్రభువుల కి
ట్లుపదేశమిత్తునని ది
వ్యపుయానము నెక్కివచ్చియశరీరి క్రియఁ.

అ. వె. స్వర్గమభిలషించు సాధువుల్ గోదాన
వరులుగాఁగవలయు దొఱకనియెడ
నెరి నువర్ణమైన నిష్కద్వయంబిచ్చి
యట్టిఫలముగాంతు రనుచుఁజనిన.

కం॥ వారలు తద్బాంధవులున్
ధీరత గోదానవృత్తిఁ దెలివొందిరి యి
ద్ధారుణి దేవ ప్రీతిద
మారయ నదిగాక యొండులగునె యరయఁగన్.

తే. గీ. పుణ్యకాలక్షులన్ గుణగణ్యమైన
సాధుధేనువు దానంబు సల్పెనేని
దాని రోమంబులెన్ని తత్సంఖ్య దివ్య
వర్షములు స్వర్గమున వైభవమున నమరు.

కం॥ చరమంబునఁ దద్దానము
వెరపునఁ గావించునేని విను యమపురవై
తరణీ తరణమ్ముగ నుర
పుర భోగము లొందు నధిక పుణ్యస్ఫురణ్.

కం॥ అనిమిషులకు మావ్యంబును
ఘనముని పితరులకు నెల్లఁ గ్రవ్యము వలె నం
చును దామరసభవుండిల
ననుపమముగ ధేనుగణము నమర స్మరించెన్.

కం॥ ధేనువులున్ బ్రాహ్మణులున్
ఋషికి నొక యాప విశద పుణ్యస్ఫురణ్
ధీనుతగతి నవలొకన
దానార్చన విధులు జనుల భన్యులఁ జేయున్.

తే. గీ. సరవి గోత్రాహ్వానులఁ దృప్తినలుపు నతఁడు
సత్యవాదియు నిఖిలా త్తసముఁడు యోగ
నిరతుఁ డోదనదాతయుఁ బరమకృతులు
పంశ పాపనుల పవర్ధవల్ల భులును.

కం. శ్రోత్రియుఁడు గుటుంబియునగు
భాత్రీసురు వెదకి వేడ్కదానమొసఁగు స
త్రాతుఁడు సుభయ కులంబులు
చిత్రగర్భ సత్యలోక సీమ వసించుకొ.

చం. వజ్రపునఁ జాలమేపులును వారియుఁ గల్గఁగ రక్షణక్రియా
పరత మొలంగినకొ ఖలులు బల్విడిఁ దోలుకుపోవుచో ధరం
ధరబల శౌర్యతం దఱిమి తాలిమి గ్రమ్ముదెంచినకొ మహా
మరపురభోగ సంపదలు మక్కువగాంచి వరించు నెంతయుకొ.

కం. తేనుపులకు విప్రులకుం
గానెమ్మిఁ బొసంగు రణముఖంబునఁ దెగు న
మృనధనాధ్యనిఁ గైకొని
పూనికతో నప్పరసలు భోగింతు రటకొ.

చం. పతి పాత వృత్తికై పాలియు భంగికి నెక్కుడు విప్రరక్షణ
స్థితిఁ దెగటారుటల్, మిగులఁ జేకులు పుణ్యము గోపితార్థమై
ధృతి నని నీల్లు నాతనికి దివ్య సుఖములవేమిదొడ్డ ! గో
స్థిత భవనమైన నైలంగు ధీరతఁ గల్పితములున్నుతికొ.

మ. పదియారాత గడు వేసవికొ గడుపునింపకొ బావిఁ గల్పించు స
మృద వారితుఁడు మేపువెట్టు ఘనసౌమ్యస్థైర్య హృత్పద్మం దొ
ప్పిదపున [గో?] భవనంబునకొ జలనిధుల్ పృథ్వీదిశాక్రాంత మా
టది గన్పొందుఁ జరించుసంతతుభాహ్లాద ప్రసాదాకృతికొ.

సీ. ఉపహాసములఁ దీసియున్నచో వానలఁ
దొడియఁబెట్టిన వ్యాధి దడవిసప్పు
డరసిప్రావకయున్న నతితృప్త బడలింప
పడుకచో సమముగఁబరగఁజేయ
కునికి యాఁ గుఱుల దినమును వాలచేఁ
దనుపకయున్న దర్పితకంబు
లిల నెన్నచకమె నివ్వలు బహుదేవ
నిరయంబున న్నాడు నిరళనార్తి

తే.గీ. వారలఁబొదలుచు బాధలఁ బలుచు యముని

భటుల బ్రతిమాలు నతిదీన భాషణముల
భేనుపోషణమున కెచ్చుదీప్తనుకృత
మరయఁ దల్పిడనముకంటె దురితమెద్ది !.

కం. దానము నేసినవానియ

నూనఫలంబులకు లెక్కయున్నదె తద్రో
మానేక వర్షసంఖ్యను
భీనుతి గోటాకవాసధృతిఁ జెలువలరున్.

ఉ. కొమ్మలయందమున్ సొబగుగుట్టయు సద్గుణయు క్తమున్ నుభా
సమ్మదమాధురీ రసవికాలత దీర్ఘతవాలమొప్పుగా
నొమ్మగునాపు పేదయు నిజోచిత కర్తయు శ్రోత్రియుండు నా
నమ్మపాదేవునర్చనలనారిసి యిచ్చిన మేలు చేకులున్.

కం. పాత్రునకిచ్చిన సబల

క్షేత్రాంకుర రీతి వృద్ధిఁ జెలఁగు ఫలము దు
ష్పాత్రున కిచ్చిన నూచర
భాత్రీ స్థితవీజగతి వృథయగున్ ఫలముల్.

జం. కపిల నిచ్చునేని నధికంబగు పుణ్యము దేవతోపయో
గ్య పరిణతిం దనర్చ నగు నానురభీషృత దుగ్ధముల్ తదీ
య పరత లేక తానె కొనునట్టి దురాత్మల శ్రాద్ధదేవుడ
న్యపరిమితైక బాధల మహాపద లాండఁగఁ జేయునెప్పుడున్.

తే. గీ. ఉభయతో ముఖి విప్రుని కొసఁగ నుభయ

వంశ తారక మగును దుర్వార మహిమ
తండ్రి కడవారు పదియగు తరములట్లు
తల్లికడ వారు దివ్య పదస్థులుగను.

తే.గీ. శత్రుగణవాండు యాగముల్ నేయువాండు

దేవ పూజా విధేయుండు తెరువులయెడ
వెలయఁ జలి పందిరులు పెట్టి ఫలము లొజ్జక
నాశ్రునిచ్చినవాండు పుణ్యాత్మలరయ.

కం. కులహీనునికి లాభికి

నలకడ మూర్ఖునికిఁ గపటయగువానికిఁ జం
వలున కనాచూడి కిడం
గలవాఁ దతికష్టనిరయగతులవైలఁగున్.

కం. ఎపుడైన నన్నదానం
బవరిమిత ఫలాస్పదంబు హర్షంబును సత్
కృపదళు కొత్తఁగనిడినన్
వివులయశకి పుత్రపౌత్రవిభవములొదవున్.

సీ. ఉద్భిద సఁజ్జుచే నొప్పగు దరుగుల్
లతలు స్వేదభవసంగతులఁ గ్రములు
దంశాదుండజతతి జలచరశక్తి
చయము, జరాయజ సమితి మాన
పులు పశుసంతతి యిలఁ బుణ్యమహిమచే
దివిఁ బుట్టుదురు నరుల్ దేవతలనఁ
బ్రకటిత పాంచ భౌతికములన్నియునట్లు
లగుట దేహములు కర్మానుసరికి

తే. గీ. స్థావరములెల్ల నట్లుగు స్థావరముల
నన్నములు పుట్ట జనమెల్లనవిమెసంగు
నుర్విజలములఁ దడిసి వాయువున నావ
రింపఁబడి విత్తుదానంకురింపఁ దొడరు.

ఉ. వెండియు నీటి నాన నలవిత్తున నాశమునందుఁ బర్ణముల్
గాండము దానియందుఁ గడఁకన్ వెసమూలముగల్గి పూవులం
బండులు వెన్నులున్ బొడమ వాటిలు సస్యములున్ ద్రుమంబులై
యందఁగఁ జింతసంతతి నిజోచితభక్తిఁ దనర్చి వర్ధిల్లున్.

అ. వె. ప్రాగములను దుషయఁ బటుతుషయీరముల్
యీరయుక్తిఁ బొడమి వెలఁగు తండు
అములు దాన సస్యముమరు వోషభుల వ
ర్తనములిట్లు శాస్త్రభర్తృగతుల.

సీ. యవలాదిశాలిపర్యంతక్షు సప్తద
శకము ప్రభాతమై సరవి వోష
భులునాఁగ మెఱయు నవ్వలివెల్లియుద్రాఖ్యుఁ
బోలుపుగాఁవండులములు పాసఁగిన
యన్నంబు దేహాన నటఁ బక్వమై సప్త
ధాతుసంతతి వృద్ధిఁదనరఁజేయు
నని నాడి తరిఁజెంది యా ప్రాణవాయావి
గతులచే వడి బహిర్గతములగును

తే.గీ. సారమంతయు శుక్లమై మీఱి జన్మ
హేతుకరమగునది సృష్టి హేతువగుట
నన్ను మే బ్రహ్మమనుచు వేదార్థ విదులు
పలుకుదురుగానఁ దద్దానపటిమఁజేయ .

కం. ప్రాణాధారముగా ని
ర్మాణముగావించె భాతమహీనన్నమునన్
ప్రాణము లిచ్చుట లెక్కువ
ప్రాణతఁ దత్త్రియకు నెక్కుదానము గలదే.

కం. జపములు తపములు పెరచుము
ఋషివాస క్రతు చయంబు లొదవించు ఫలం
బుపమింపదగునె యన్నద
విపుల మహాసుకృతమునకు విశ్రుతలీలన్.

చం. దినమనమాన్నదానమున దేవతలందఱు దృష్టినొంది పా
వన శుభమిత్తు రార్యు లనవద్యులు నా నుతియింతు రెంతయున్
వినుతిఁ దడియ వంశజులు విశ్రుత భాత్య పదమ్ముగాంతురా
ఘనులకు సాటిలేరచటఁ గంజదశాక్షుని రూపమొందుటన్ .

మ. విను విధార్హజ యన్నదానము జగద్విఖ్యాతమున్ దృష్టిదం
బనఘంబాత్మహితంబు ముత్కరము విప్రాభ్యుండు మున్ బుత్రకుత్
మనుమల్ కాంతయు సర్వవస్తువులు సౌమ్యస్ఫూర్తియంగల్గి ధీ
రనుతిఁ భక్తము బెట్టు నిత్యము సుపర్యత్రేణి వర్ణింపఁగన్.

శీ. అతని మనశ్శుద్ధియరయ శచీభర్త
జడివాస గురిసి బెగడువఱచియు
తానప్పుడొక వృద్ధ ధరణీసుపయ్యుడై
చనుదెంచి భుక్తివేడినఁ జెలంగి
రమ్మని యర్పించి రమణిఁ బాకమునేయ
ననిచి తదోష్ఠి గృహస్థుఁ డున్న
యత్తఱి దేవతలందఱు విశ్రుతై
యన్నంబు వలెనంచునడుగుటయును

ఆ. వె. వీరలెడయ భుక్తివిధముల్లిగంచు ముక్
వృద్ధు పల్కు పాస విడమి వంట
కట్టియలకు లేమిఁ గాంత చింతిల వీర
లెల్లనూనె నద్ది యిచ్చి విభుండు.

శా. అందుంటాకము గాక దేవతల మాయకొ జిక్కినకొ గాంతయుకొ
గుండకొ బాదము లగ్నిలోన నిడు మోకొమ్మాయనకొ సాధ్వియ
ట్లం దెల్పొందుచు వంటనేయుటయు లీలకొ దధ్యం దెల్లకా
రిం దెప్పెన్ వెనక జంక్తికై నపుడు సంప్రీతాత్ముడైయత్తటికొ.

కం. పెంశొడలు గ్రాంగి వెసధర
జిందొరంగిన సాధ్విం జూచి శైరిశోకమునకొ
గుందుచు గృహపతి వడ్డన
కుందొడరిన నింతియిడక కూడదటన్నకొ

తే. గీ. అతడు వంటయింటికరిగి చిక్కిన సాధ్విం
జూచి మూర్ఛవోవ నుదతి లేచి
యింద్రుకరుణవలన నిడంగ భోజనము గా
మిచి సురలు విభునిం బిలుపు మనుడు.

కం॥ అతిథులు భుక్తిం గొనిరో
వతురా ! రిప్పునుడు నతడు సంతసమున సం
స్తుతులమర వచ్చి యా దే
వతలకు నుపచారరీతి వార్తలు నొడివెన్.

ఉ. దానికి సంతసింపుడు శతక్రతుడా మిధునంబునెంచి మీ
రానిక మత్పదంబున మహామహిమంబున నుండే యంత వా
జ్ఞానను వెంతనుండఁ గల యద్భుత కర్మలటంచు వారి స
న్మానపుఁ కోర్కె లిచ్చి సురమండలితో దివికేగ వేడుకకొ.

తే. గీ. పూని హినుడు కోరిన యేనిం గరుణ
దనర నాతిధ్య మొనరింపఁ దగవు బడలి
యన్న మడుగఁ బరీక్షించు టర్తమగునె
శాస్త్ర) కోవిదులైనట్టి సజ్జనులకు.

కం. పెట్టమిని దరిద్రుండై
పుట్టుంటాపములె నేయు పూని యితరులన్
బట్టుగ వేడున్ జులుక్స
పొట్టుగ భవినంతకంటె దోషముగలదే

ఉ. దానములందు మేటి శుభదాననిధానము దేవతాద సం
ధానము ముక్తికాంత పరిధానము సన్నతభర్త సంతతా
ధానము సర్వలోకగతిధాన మనూన రసాన్నదానమా
మానిత భర్తవేదులగు మానవకోటుల కెన్ని చూడంగన్.

౧. ౩. అన్నదానమాది యభిలదానములకుఁ

దృష్టిజేయుగానఁ దృష్ట మఱియు
జారఁజేయు నుదకదానముల్ గాన న
హస్తదకముల సాటి యొకటిగలదె !

కం. దట్టపుఁ జలిపందెరులకొ

బట్టగు శీతలజలంబు పరిమళ యుక్తికొ
బెట్టగు వేసవి నిచ్చిన
యట్టి మహామహుఁడు వరుణు నాకృతివెలయుకొ.

కం. వి జాతివాసికైనా

రాజితమతి నన్నమిడ సురల్ మునులుకొ ని
ర్యాజోపకారకరుణో
ద్వేషిత మన్నింతు రతని విభవప్రదులై.

కం. ఇంపుగ “ నన్నస్య యుధి

తంపాత్రమ్మ ” నెడి మేటిధర్మోక్తిఁ దగ్గ
బెంపలరు నన్నదాతకు
సంపల్నభాగ్యభోగ సంతతులొదపుకొ.

వ. అని వాసుదేవుండు కాంతేయగ్రామమున కెరిగించెనని సూతుండు వెం
శానకాదుల కిట్లనియె—

కం. పాదుగ నిందులకై కల

దాదట నిలిహాసముకటి యమధర్మజ సం
వాదము, గజపురిరాజ్య
ప్రదనరుచు భరతవంశ శేఖరుండెలమికొ.

మ. ఒకనాడొకమ కృత్యముల్ విదితధర్మోపాయ కర్తంబులుకొ

ప్రకటస్ఫూర్తిసౌందర్య విప్రజనముల్ పంక్తికొ వసేంపకొ రుచి
ప్రకరంబుల్ దళకొత్త హేమచయపుంపాత్రంబులకొ భద్ర్యభో
జ్యకరంభంబులునించినట్టియెడ నిచ్చకధర్ముండుదృష్టతికొ

కం. చండాలాకృతిఁ గైకొని

మెండుగఁ జూపఱకు హేయ మేళన నిజగా
త్రుండగుచు వచ్చి కాకిఁటి
తంభస్వసీయించి యువటి నౌవారికులకొ,

౪౦. కనుగొని ధర్మసూతి కలుగన్వినిపింపుడు నాదురాక నా
విని యిది దేవతార్చనకు వేళ భుజించిన యంతఃగోల్వులొ
నను బోడఁగందుగాక యనినకొ గడుకోపము దెచ్చుకోలుగాఁ
జనుగద రాచపుట్టుకకు చాలదె యింతటి నిష్కలందొగికో.

౪౧. రాజ్య ప్రతిపాలన గుణ
పూజ్యము గావించి దినము భూసురకర్మ
ప్రాజ్యత మెలఁగిన ధర్మ
త్యాజ్యంబగు నంచునాత్మఁ దలపడదొ వినఁడో.

సీ. అని పెక్కుమాటల నాతని సన్నిధి
గాంచి కష్టము తనకంటె నెవ్వ
రనిపాతకుల దెల్పువిని మెచ్చి మంచిదె
యూఁకలి గొనినాడ నన్నమిడఁగఁ
బంపవే యనరాజు బ్రాహ్మణుల్ భుజియించు
పిమ్మట ననవుడు వేర్నిధర్మ
శాస్త్రార్థములు దెల్పి సమకొల్పియిడరాగ
నవసీశ్వరులయన్న మధికకలుష

తే.గీ. మరయవైద్యుల పదుపురి యఘముసూన
రియు దదీయుల [దందఱి] దియు ధ్వజియు ?
నట్లవేశ్యయు వేశ్యలదంతయైన
పాతకపుయాప పెన్న నృపాలుండనుఁడు.

ఉ. కుంది వివర్ణుఁడైన నృపకుంజరుఁగన్దొని బోయవఁడొకం
డందముగాఁగ విశ్రవరు నాఁకలిఁ దేనియ చామవియ్యమిం
పొందఁగనిచ్చి లీర్చు ఫలముర్వికేనెల్ల విభండుగాఁగఁ బు
ట్టం దగునాఁటి విప్రఁడుకిడంగి పతివ్రత యార్తుఁ బంపఁగఁ.

ఆ.వె. అన్న దానమహిమ లడిగిన నారాజు
శుభునాఁటి తెఱఁగు నెప్పియంత
యింతయయ్యునెంత యంతగువో యది
తెలిసికొమ్మటంచుఁ బలికె ననఘ !

౪౨. కావున నీవుకొ ధరణీ
దేవతలకు నన్నమిడుట ధృతశుక్యత మభ
క్రీవెలయుదువని చనియెకో
భావనగు నన్నదాన పద్ధతులిటులకో,

తే. గీ. చాలమున ద్వాదశుల పోడశమునఁ గుడుచు
నతని పాతకమింతన నలవియగునె
పురుషుండేకాహుక్తిచేఁ దరుణియగుచు
బుట్టునే జంతువునవైనఁ బూనిపిదప.

కం. నుతుండఁడు యతియైనచో నా
సతి పురుషుండగుచుఁ బుట్టు సతియగుఁ బురుషుం
డతిఘోరైకాహాన్నా
ద్భుతభుక్త మహానుమున విబుధనుతులారా !

సీ. బ్రాహ్మ్యంబలంకార భాసితయగుకన్య
ధారవోయుట త్రిసప్తకులజాలకు
మోక్షదంబగు యజ్ఞములకు బుద్ధిద్వగ్ధి
యొసంగ దైవ్యమనంగఁ దనరు
నది ద్విసప్తకులుల కవవర్గమొనఁగూర్చు
గోమిథునక్రయ శేమమునకు
నొసంగ నార్జంబచి యొసంగు నేడుదరాఁ
పారికి ముక్తి దుర్వారగరిమ

తే. గీ. నొండొరులకు బదులకన్య నొసంగుటదియె
పరగు సంతాన కారణ పదమనంగ
నదియుఁ ద్రిపురుష మోక్షదమగుట ధరణి
నురులకివి నాల్గయోగ్యమా పరిణయములు.

కం. మఱి గాంధర్వము రాక్షస
మరయంగ రాజులకుఁ జెల్లు నవియుంగూడక
గుణివైశ్యుల కానురమగు
నైతిఁ బైశాచికము మాద్ర నీవహమునకగున్.

కం. ఉభయకులపవిత్రం బతి
శుభఫలదము నైనకన్య శోభనరేఖా
విభవము కులశీలము స
త్ప్రభుతయంగల మునికొసంగ భాగ్యములమరున్.

కం. ఇనమండలవరిమిత మిల
ననుభుగఁ బ్రతివర్గముకటి యవల నిడంకా
జనుకాలము కన్యాప్రదుఁ
డమపమభోగములనందు నంచితమహిమన్.

కం. కులమును రూపము శీలము

గలిమియు విద్యయును బ్రతిభగల వరునకువేఁ
జెలువ నొసంగుట పుణ్యం
చిలఁబుణ్యదినాశినిచ్చుఁ టెంతయు నొప్పుకొ.

ఆ. వె. పుణ్యతీర్థపుణ్య భూములగ్రహణంబు
నయనవిషువులైన యట్టియడల
ఘనతఁజేయునట్టి కన్యకాదానంబు
సార ముభయవంశ తారకంబు.

సీ. కాండిన్యకులుండొక్క పండితాగ్రేసరుం
డవనీనురుండు వేదాంతవేది
శిష్యులతో వననీమకుఁ జని కంద
మూలఫలాలి కిమ్ములఁ దిరుగుచుఁ
ద్రోవఁగానక ధేరహావనంబునఁ బడి
యటనొక్క కూపమధ్యమునఁ బాపి
పాపియకొ బల్కులు పలుమఱు వినిచేరఁ
జొయి యెవ్వరులేమి బుద్ధికలఁగి

తే.గీ. మఱలిరా మొదలిటి మాడ్కిమాటులువిని
తిరిగి చూచుచునటఁ గాంచి నెరయు ధూను
మతఁడు మీరెవ్వరనుడు మీ పితరులమిట
ననుచుఁ బల్కినఁ గడువిన్నతాన్యుండగుచు.

కం. మీరివట నిట్టులుండఁగఁ
గారణమేమనుడు మాకుఁ గల కులభవులె
వ్వారలు పుణ్యదమగు నా
వారమున మెలంగమిక్ గృశస్థితి వలనెకొ.

కా. గంగాస్నానము నేతునేవయ్యాను శ్రీకాంతార్చనలే పుణ్యతీ
ర్థాంగాగాహన దానధర్మములు నేయకొ లేరు నీవైన స
త్సంగత్యంబునఁ గన్యక చాత్రునక వశ్యంబిచ్చితేనికొ మహి
త్తుంగభ్యాతుల మాకు సద్దతులు జెందుకొ వేగఁగావింపవే!

ఆ. వె. పితరుల కపవర్గ గతిగల్గఁ గన్యాశ్ర
దానమొకటిదక్క మాననీయ
మితరకర్మచయము లెందులేవాత్మజ
లైన ద్రవ్యదాన మైనమీలు.

కం. వేదలగు విప్రలకుఁ బెం

ద్వాదరమునఁ జేయఁరెన్న యందున దోడై

నాదయఁ దోడ్పడ మేలగు

శ్రీదనరుఁ బిత్తుణ మది యశేషముగు దగ్గఁ.

చం. అనపుడు నట్లు కాక యని యాయవనీమరుఁ డాత్మకన్యకఁ

ఘనుడగు బ్రహ్మచారికి సుఖస్థితినిచ్చి సమస్తపుణ్యముల్

గని మనెఁ దల్పిత్పతతిగాంచె సమంచిత దివ్యలొకముల్

మనుజవరేణ్య ! తచ్చరితమంజుల పుణ్యద మించినన్నిసక

కం. కలవారు దానధర్మా

కలనక బుణ్యముగఁడు గడుదారిద్రుల్

గల రమిత పుణ్యలొకం

బుల నుండఁగ, నుదక మొసఁగి భూరిస్ఫురణక.

తం. అన్నమున కెచ్చు తృప్తా

వస్తుల ప్రాణములు నిల్పుపానీయము లి

ట్లన్నక దానికిఁ దులయా

సన్నత దానములులేవు సాధువిచారా !

సీ. భానురంబైనట్టి బడరికాశ్రమమున

వెలయు సుశీలుఁడన్విప్రవరుఁడు

శీతలజలములు నేర్చియందఱకిచ్చు

ప్రియపత్ని యునుదానుఁ బ్రీతితోడ

ఘృతని శోధనకింద్రుండట వానలేమిఁ జే

సినద్విజుగడు తపంబుచేత విష్ణు

కరుణనచ్చట తావిగావించి యానీట

నందఱి బడలిక లణఁపనంత .

తే.గీ. నచురులును దాను సురపతియందు దినము

నీళ్లు మిగులకయుండ నన్నియునుగ్రోల

వేసరకనిచ్చు కాగుల వెలితిదీఱ

భార్యతోడ్పడ నెప్పుడా బ్రాహ్మణుండు.

కం. అనలునిదోడ్కొని యొకనాఁ

డనిమిషునతిచ్చి జలము లన్నియుద్రావక

వనమాలి నెంచి విప్రకు

డనియఁగ నయ్యన్నినీళ్లు ద్రానించెఁ డగ్గఁ.

తే. గీ. అంతట నవగ్రహమ్ముల నటకుంబంప
 వారలా జలమానుచో దానగుటినె
 ఘనత హరిభక్త ధర్మవిఘ్నములునేయ
 నజ హర పురందరులతైన నలవియగునె.

కం. నెమ్మినుళిలుని దివికిన్
 రమ్మనుటయుఁ దైర్థికులును రహి నివటిఘనుల్
 ఇమ్మహిఁ గనువారలు మో
 డుమ్మునఁ దనరంగ వరము చతురత వేఁడెన్.

అ. వే. అటులనిచ్చి విష్ణుఁడా విప్రమిథునఁబు
 నమర నునిచె నవ్యయపద నేమ
 గాన నుదకఞ్చాన మాన మేదానఁబు
 గాన మనుచుధర్మసూనుతోడ.

వ. తెల్వి వెండియుఁ బుండరీకాక్షుం డిట్లనియె.

కం. భద్రకుండను విప్రుఁడు ని
 ర్జిద్రాహుచారకృత్య నిరతుఁడు మాఘాళి
 భద్రగుణాస్వీతుఁడు సో
 పుద్రవ కర్మతుఁడు నగుచుఁ బరగెన్ ధరణిన్.

చం. పతితుండతుండు యావనవిభాసీతుండై సోగనుల్ ఘటించి వా
 రతరుణులం బరాంగనల రట్టున గుట్టెడలంగఁగూడి సఁ
 చిత ధనమెల్లఁ బెట్టి కల చేనులునమ్ముక పూసబొట్టు దు
 ర్మతి వెనవెచ్చఁబెట్టి పలుమాయల నప్పులు దీసివేసకున్.

ఉ. ముచ్చదనానకుం దొడరి మూఢతఁ దద్ధనమెల్ల వేళ్ళకై
 యిచ్చుచు నంగ మచ్చములవెల్ల బయల్పడ నిల్వకోడి య
 యొచ్చెచ్చెపు [కాంబ] తకాఁడు భయమొందుచు దూరపుభూమి కేగి వాఁ
 డవృటఁ బోతునెద్దు ములులై హరియించి స్వకీయభూమికిన్.

కం. వచ్చినఁ గని బంధుజనుల్
 దవ్వనలాడుటయుఁ దీర్థతతిఁ గనుగొనుచో
 నచ్చోనిచ్చిరి వీటిని
 నచ్చగఁగృహి నేసి బ్రతుకుమని యని బొంకెన్,
 V.V.—15A

సీ. పాతులైన చుట్టమ్ములింకనైన గార్వస్థ్య
 ముననుండుమని పల్కననుమతించి
 దుక్కినంజోకలెత్తుక నెద్దు నెనుఁబోతు
 బోలుక యొక గుట్టచేల నడిమి
 బీటకొట్టుగఁ గొట్టి బెట్టుగఁ బగలింటి
 దనుక దున్నఁగదున్న భరణిఁబడిన
 దండించెదవు దిని మెండుగ మీఁద న
 నిత్యదేహమునకై నిఘరాఘ

తే.గీ. తతులూనర్చదవిట్లైన బ్రతుకుగలచె
 యనుచు నయ్యెద్దు భర్తశాస్త్రాశిఁబలుక
 మొక్కినిష్కృతి చెప్పవే నిక్కువముగ
 నట్టులూనరింతు ననుడు నయ్యనడుచుమ్ము.

తే. దానములు భర్తములును సత్సంగతులును
 బుణ్యకథనిన్ని గల్గినఁ బొలియునఘము
 లనుడు నట్లయైనర్తు మీ రరుగుఁడెచటి
 కేని ననుభద్రుకునిఁజూచి యెద్దు పలికె.

కం నీకున్మునుపటి పుట్టున
 నీ కొని నిష్కృత్రయమ్మునే మీవర వేఁ
 గైకొనుము విక్రయంబున
 నీ కడనొక శూద్రుఁడడుగు నిది యనునంతకా.

ఉ. శూద్రుఁడొకండువచ్చినుడి చొప్పున మూఁడువరాలూ సంగినకా
 భద్రకుడిచ్చి యెద్దు నొడిభంగి మెలంగి కృతార్థుఁడయ్యె నా
 శూద్రుఁడు వాని రెంటిఁగొని సొంపమరకా బెనబెట్టి యింటిలో
 భద్రముగాఁగఁగట్టనవి వానె శరీరములుచ్చ బిగ్గిలకా.

తే.గీ. శూద్రుఁడదిమూచి దుఃఖింప శుభవిమాన
 మునఁ దనరి బుణమెడలెనోయనఘ ! యింక
 రమ్ము సురపురి కనుచు సారగతి ముప్పు
 రరిగి రా దివ్యయానస్థులగుచునపుడు.

ఉ. పొంగుచు భద్రకుండు గడు పుణ్యములొందె మహాత్మసంగతికా
 భంగతనెద్దుక బోతు బుణభారమునకా బలు పాటుబొందె నే
 యంగునతైన నప్పు కలుషాకరమట్టులఁ ద్రావునేఁదికం
 మెం గడు మేలుగూర దిన తీధి తొరంగు బుణంబు పెంపుకా.

కం. జనకుండు ఋణమొనర్పఁగఁ
దనయలకుఁ శాత్రుఁడగు భనమొనఁగూర్చుకొ
విను దైవోపముడగు శా,
ప్ర) నిరూఢిఁ బుణముదాస్యతఁ ఘటియించుకొ.

జం. కలఁదొక విశ్రుంగవుఁడు కాశికనాముఁడు శాస్త్ర)వేది ని
శ్చల సుకృతాస్పదుండనఘచర్యుఁడు బేరము వడ్డిపాసి వి
ద్యుల గృహిగూర్చిఁజాలభనధాన్యము లాకృతవేళ వానికొ
జెలియగు సత్యశీలుఁడటఁ జిక్కి దరిద్రతఁ బీడితాత్ముడై.

కం. దీనత రా భన మవసర
మైనప్పుడొసంగు మఱల నడుగఁడు లోభం
బానక నెనరున నెయ్యెడ
నైనా లేదనక మోహమమరఁగఁ గరుణకొ.

సీ. అంత నయ్యిద్దఱి యమభటుల్ గొనిపోవఁ
జని కాశికుండందు సత్యశీలుఁ
గనుగొని యమునితో ననఘాత్త! నాచేత
భనమొంతయేనియఁ గొనియితండు
మగుడనీయక బాంకెఁ దగవేది నమ్మిన
వారి వంచించుటే పౌరుషంబు
పాలించుడన సత్యశీలుఁ డామని దీర్తు
నను నెడఁ గలహమ్ములయ్యె, నంతఁ

అ.వె. గరభవచ్చె నుతుండు పరభూమికిం జనఁ
జనఁగ నొకటి కొకటి సాగదయ్యె
నప్పుడీటదనుడు యముఁడుగ్రోవుండై
యతని నుతుడ వగుమటంచు నొడివె.

చం. ఇది కమలాసనుండు వచ్చించినధర్మ మటంచు బిల్కె సౌం
పాదజఁగ నప్పుదీసి రయమొప్పఁగ నీయమి నందునిండు దుః
ఖదశయికాని సౌఖ్యములుగల్గెల్ల గాన ఋణంబు కష్టహా
మదిఁ దలపాసి శిష్టులని మాని మెలంగుదు రింగిత స్థితికొ.

వ. ఇట్టి పాతకులు సత్సంగతివలనం బ్రబలి కృతసుకృతులగుదురవ్విధం బెఱింగించె.

తే.గీ. ధరణి నక్షత్రవర్ష నాదనరు రాజు
బలయతుడడు మూర్ధుడడదయండు పాపకర్తి
యగుచుముచ్చలఁ గొండీల నాదరించి
పరధనస్త్రీల హరియించుఁ గరుణలేక.

కం. ఎక్కువ సాధుల నెల్లఁ
నిక్కువముగ పాదవెట్టు నీతిరహితుడై
చుక్కలకెక్కువయగు నా
తక్కురి పాతకము రెన్నఁదర మె ! ధరితిఁ.

సీ. ధృతినొకనాఁడు విదేహపురికివచ్చి
యంబుజాక్షుని మందిరంబుగాంచి
తానొక్కఁడటకేగి ధనభూషణాంబరం
బులు నూచి దొంగిలఁబూని యచటి
యోగి విఘాతి యానో యంచు వధియింపఁ
బడఁద్రోసి యసే పూచి పట్టుటయును
నిరపరాధిఁ దపస్వినిఁ దయపోకార్చి
తునుమఁగనెల ! శత్రువులనైన

తే.గీ. వేడికొనఁగ వధింపరుర్వీరమణులు
దార చిడ్డలు చుట్టముల్ దానుగూర్చి
నట్టి యర్థమ్ము భుజియింతు రతికలుషము
దాననుభవించుఁ జూ ! భవాంతరమునందు.

ఉ. వానికి దుర్గతుల్ గల వనశ్యముగా ననిపల్కి చైవమా !
పూని సమస్తమున్ విడిచి బుద్ధిరమాధిప పాదపద్మ సం
ధానతనుండు వారలకుఁ దాదృశదుష్కృత కర్మమొందఁగా
నానతి ! యంచు విష్ణు మదినారయచున్నెడ వాఁడు నత్తఱిఁ.

శా. సత్సంగత్యము విష్ణుసంగతియు నెంతఁ గల్గుటన్ గ్రోథమున్
మాత్సర్యంబునుచూని యోగివరు సన్మానించి ప్రార్థించుచున్
మత్సంపాదిత పాపముల్ దొలఁగఁ బ్రేమన్నన్న మన్నింపవే !
వాత్సల్యాంబుధిపన్న యోగి దయఁ గ్రేవన్నేడు ధాత్రికుఁ.

కం. హరినేవన్ సత్సంగతి
దురితము రెడఁచాయుననుడు దోడనె యఘ సం
భరితాంతరి కరణోజ్జ్వల -
తరతాపానలమువలన దగ్ధుండయ్యెన్.

తే.గీ. అట్లు గ్రాంగినయతనిపైనబన్ధనాభ
దివ్యపాదోదకముంజల్ల దివ్యుడగుచు
యోగిగొనియాడి పూసోనటానరం గుఱిసి
మహితగతి నొప్పెసాంగత్య మహితగతిని.

సీ. శెరువుగట్టించినర జేరు పుణ్యంబులు
పథికులు నీరానఁబాపహరము
కులజాల కొదవునిశ్చల లోక సౌఖ్యముల్
తట్టెడు మన్నెనఁ గట్టఁబెట్ట
శాతఁడా చంద్రదార్క మమరలోకముఁజెందు
ప్రబలింప నినుమడిఫలముదీని

అ.వె. కెఱుక లాత్మక కిటి యెన్నునిభము మర్రి
రాజు నియ్యార్వరును దివి నోజ మనిరి
కొలన బావిని నూఁతిచేగల ఫలములు
సగము సగములు సగు నూఁతిసాటి కాల్వ.

కం. శతురత వనమొనరించిన
యతని పితరులుండురెపుడు సమరావతిలో
క్షితిఁదత్ఫలగతిఁ బశుకు
క్షితతుల జీవనములగుట శ్రేయస్కరమై.

అ.వె. రావివేము మట్టి రహి నొక్కటాకటి మా
రేడు వెలగలు నుసిరికలు మూఁటి
మూఁటిఁ జూతనవకమున్ దశేరింత్రిబుల్
ప్రబలఁజేయ బ్రహ్మపదముఁజెందు.

కం. హరిభక్తురైనకారికిఁ
తొరయపు దారిద్ర్యరోగ పుంజమ్ములు స
య్యరవిందనయనుచై మది
తిరముగ నొనఁగించి నతఁడె ధీరుంజరయన్.

సీ. తల్లిదండ్రుల సేవ దయఁజేసిన యతండు
హరిపూజ దినము నేమఱనియతండు
సత్సవతస్థుఁడౌ సజ్జన వినుతుండు
సర్వ భూతదయా విశారదుండు.

ననయంబు హరికథల్ వినుచుండు నాతండు
జ్ఞానబోధన కళామానసీయం
డతులితసదోష్ఠి చతురాత్మండగువాఁడు
నాఘలింతలు తుమ్మునడరదగ్గు

అ.వె. నవుడు విష్ణుండలంచు ననఘ సద్గుణశాలి
సాధ్వీచర్య నమరు జలజముఖియా
వేర్చి జలజనాథుఁ డ్రియమగువారలు
వారిఁజూడ నఘముదీటు నిజము.

కం. జల మధికాయువు నర్థము
నలవగు దేహమును గాలయాపన భుక్తికా
మలకువ నిద్రను గడు చం
చలమగు నివి నాల్గునెన్న సత్యముగామిక్.

అ.వె. తనదు నీషణములఁ దాపత్రయంబుల
విషయముక్తి మిగులవెతలబడెడి
యతఁడు విష్ణుఁగొల్వ నాత్మదలంచునె!
సంగరహితుడైన జనుఁడుగాక.

కం. ఏ దాన భర్తములు హరి
పై దృఢమగు భక్తి నిల్పు పావనమతియై
యా దానభర్తృఫలములు
క్రీ దయితప్రీతిఁజేయఁజేకులు శుభముల్.

సీ. తపము శాచంబును దయయా సత్యంబును
భర్తబేవతకుఁ బాదంబులగుట
గృతయుగాదిగ నాల్గుగతులు ముఖ్యములగు
నందుఁ దపంబు మే లరయ నెపుడు
గలియగమ్మున నందుకలవడ నోపమి
ననకనవ్రతము తద్దనతకెక్కు
నందు క్రీహరివాసరాంబద్వతంబు మ
హాసుకృతంబు మోక్షనువృత్తి

తే.గీ. కదియ హరికిర్తనంబు గీతానువాద
మమరతఱిసీజల స్నానమర్త తమము
లగుటఁ గలికాలమునకు నిట్లవడు జను
లవ్య యానంద మొందుదు రందునిందు.

కం. పక్ష ప్రాయశ్చిత్త మ
 ధోక్షజస్త్వీతికరము దురితహరము స
 ర్య ఙ్గేమంకర ముత్తమ
 ముద్యుత పద దాయకమ్ము హరిదిన మెలమిన్.

కం. వ్రతములలో హరిదివస
 వ్రతము తమమగుట భక్తవర్జనముదగున్
 గతిరహితము భుజియించిన
 మతిరహితులకెల్ల శాస్త్రమతముదలంపన్.

కం. హరిదినముల రాతిరి జా
 గరణము ద్వాదశుల దశమింగడునిష్ఠుల నో
 గిర మొకపూటయె కుడు మట
 మురహరుకీర్తనము వలయు మోక్షార్థులకున్.

శ్రీ. నదులలో నెల్ల జాహ్నువి తైలములలోన
 మేరువు సుఖములలో రహి దగు
 జ్ఞానంబు దేవతాగణములోపల విష్ణు
 డలగ్రహంబులలోన నబ్జిహితుడ
 చిలువకులమ్ములో శేషుడను పక్షుల
 యందు నుపర్ణుడు నభిలలోక
 ముల సత్యలోకంబు మునులలో వ్యానుండు
 ఘనసిద్ధవరులలో గపిలయోగి

తే.గీ. వర్షములలోన భారతవర్ష ముదధు
 లందు క్షీరాబ్ధి పలుకులయందు సత్య
 మధికమగు నట్లు వ్రతముల హరిదినంబు
 శ్రేష్ఠమైయొప్పు శాస్త్రార్థ సిద్ధమగుచు ॥

కం. హరివాసరమునందులనీ
 వరపత్రోదకము ద్రావ ద్వాదశి భక్తి
 స్థిరతా దద్ధళభక్షణ
 నరుదగు తైవల్య పదమునందఁగఁ జేయున్ ॥

కం. ఉపవాసమునకు వోపని
 యవుడొక పూటన్ భుజింప నట్టిఫలంబొ
 నెవుడొకాదశి విష్ణుని
 విభుల పురోభాగవసతి విభుల ఫలమగున్ ॥

తే॥గీ॥ అనశన ప్రతపరమైన యట్టిదొకటి
కలుగు నితిహాస మాశ్చర్య కరము త్మత్ర
బంధు చరితంబు శ్రేయోనుబంధురంబు
వినుడు దెచ్చెద నెంతయు విశదముగను ॥

సీ॥ అవసీనురవినిందుడు డతిశీయ చరితుండు

విశ్వాస పాతకీ విగతబుద్ధి
దబ్బుటకాండు మాతా పితృద్రోహి హిం
సాపరుండాద్య శీమాపహారి
గురుతల్పగమనుండు పరవీడ నుండున
నేకదుష్కర్తయై యెసగునట్టి
త్మత్రబంధుండు జనాసహ్యుడై విడనాడఁ
బడి యడవులలోన విడువఁ బడుచు

తే॥గీ॥ కడుపుఁబోసుక తిరుగనక్కరడవికి
శాక్తముని త్రోవఁ దప్పిమహోగ్రతర ని
దాఘ పీడిత శుష్కికృతతనుండగుచు
సం చలంబున నందందఁ జనుచు నటకు ॥

ఉ॥ వచ్చుచు ముందటనైలఁగు వానిని బోయనిఁ బోని క్రూరు న
త్యుచ్చయ పాతకుంగని, తనూప్తత నాలుక యెండియుండ నో
ర్విచ్చుచునీర్లు సూపునన, వీటిడి యయ్యును త్మత్రబంధుండా
సజ్చరితుక గృపారుచిరసారసుదృక్కులఁ జూచి చెంగటక ॥

మ॥ కుముదాంభోరుహయుక్త చక్రబకరాట్కూ జప్తబొన్నశ్యవి
భ్రమ మందార మరందకందలిత శుంభచ్చౌక పైక ప్రమా
దమదాధారము దృష్ట్యగోచర మహాదై ర్ఘ్యురు విస్తారమున
గమలాగారము జేరఁ దోడ్కొనిచనక గారామున న్నానియుక ॥

కం॥ జలములలోఁబడి వడి మును

కల గంధూపముల మఱియు ఔశములను
మృలికలెడఁ బాసి పొట్టుకుఁ
గొలఁది మిగుల నీరు ద్రావి కుతుకాన్వితుండై॥

ఉ॥ అంతకుమున్నవాండు వినయంబున నైకతజాత జాతమా
తాంతర పుంజ కుంజ కిసలాంచిత సుస్థి రశయ్యుఁ జేయఁ దా
నెంతయు వేడ్కనందు వసియించి తదీయ చరిత్రవింశతి వి
భ్రాంతనిఁ జేరఁ బిల్చి దయపట్టుగ నెట్టుగ మాని యిట్లునుక ॥

అ॥ తె॥ క్షత్రమిత్ర! ఘోరసంసారహరము ను

కృతమునైన విష్ణు కీర్తనంబు
మరువకున్కి నీకు మహిత భద్రములగు
ననుచుఁ దెల్పించనియైనతఁడు త్రోవ ॥

ఉ॥ వాఁడు తడుక్తి దప్ప కనివారిఃకముద్ది హరిన్నులింపుచుక

బోఁడిమి విష్ణు వాసరము పూనికతో నుతవాస వృత్తిచే
మాడఁగ పొంస మాని యటఁ గొన్ని దినక్షుల నంతఁ గాలునిం
గూడి మత్తొండు జన్మమునఁ గూరిమి భూనురవర్చుఁ డై తగక ॥

కం॥ జనియించి సద్గుణంబుల

కనువై హరివాసర వ్రతారూఢిని మున్
జనము దెల్విన వ్రతమ
ట్లన సర్వీయతండు మోక్షలక్ష్యం జెందెన్ ॥

చం॥ విశుత్తర పాతకాస్పదు లపార జహత్తులు శాంతి హీనులుక

వహి నతిహేయవర్తను లవారిత దౌష్ట్యలు మాధ కర్తులుక
రహి హరివాసర వ్రతశరాయణు లొ నెడఁ బావనాత్మరై
యపిషక యాకుఁడై మెఱయు నమృతు చెంత వనింతు రంతయుక ॥

కం॥ అగామి సందితంబులు

బాగగు ప్రారబ్ధమైనఁ బాయుక నుగతుల్
భోగములుక సమకూరుక
శ్రీగరిమకదద్యతంబున్గిరమరిఁడలక

కం॥ వేదములకంటె శాస్త్రము

లాదటఁ దల్లికిని మేఁటియగు గురుభుక స
త్యోదితధర్మామితల
బాధరనిరశనము కంటెనగునె వ్రతంబుల్ ॥

ను॥ మునురుక్మాంగదుడక ధరావిభుఁడు సమ్మాదాత్మఁడైయుండి సౌం
పున మానీంద్రులురాఁగ మ్రొక్కి విధి వత్సూర్వార్చనల్ సర్వీయా
నునులారా ! యిల నే వ్రతంజనఘవిఖ్యాతిం బ్రవర్తిల్లు ము
క్తి వానంగూర్చు నెఱుంగఁ బల్కుడన నెంచే మెచ్చి వారందఱుక ॥

కం॥ హరివాసరవ్రతంబును

హరణము మోక్ష వ్రదంబు నని సమ్మతులక
బరిశీలిత శాస్త్రార్థా
వరణులు వివరింప ధరణిధర్మదా రీతిక ॥

చ॥ వశమిని నేకభుక్తమును ద్వాదశి నట్లిన సల్పి కల్పి
వశమన విష్ణువాసరము భానుర విభువవస సత్త్రియా
వశత వాసర్వుమన్ బ్రజల వైపుగ నట్లానరింపఁ బంప నం
త శమనలోక మంతయు గతస్థితిఁ బాడ్పడె శూన్యయాతనన్ ॥

ఉ॥ అంతకుఁడంతథాతకుఁ దదాగతి డెల్పి నతండు మోహిసి
కాంతను విఘ్నశారిగ వికాసతఁ బంపిన మందరాద్రియం
దింతి వసింప వేడట తమి నేడైఱ వచ్చి ధరావిభండు త
త్కాంతకు పాసయిచ్చి నిజధామముఁ జేర్చి మనోజహాభచేన్ ॥

చ॥ అదియును గొన్ని నాల్గకు ప్రతాపరణమ్మున లేచి పోవు న
భ్యుదయ గుణాధిరాము నృపు పూనిక మాన్వ నతండు పుత్రసం
పదలును థాత్రి యీవ్రతము భంగి ప్రియం బొనరింపవన్న న
మ్ముదిత కుమారు ద్రుంపుమనఁ బూనె విభండు ప్రతాధిమానియై ॥

తే॥ అవుడు పక్షింద్రవాహుఁడై యబ్జినాభుఁ
డవనివిభుఁ దత్సతునిఁ బ్రోచి యలిప మోహి
నికినిఁ ద్వాదశి పగలిఁ టి నిద్రవోవు
వారి ఫలముల పాలిచ్చివనుధ నుంచె

క॥ ఇది రుక్మాంగదుఁడెంతయు
ముదమునఁ దద్రవతము సల్పి ముఖ్యగతి మహా
భ్యుదయము బొందిన వరితము
జదివిన వినఁ గల్గు నుభయసౌఖ్యము రెలమిన్ ॥

తే॥ గీ॥ అట్టి హరివాసరంబున నన్నయ్యక్తి
నిలిచి యభి లాఘములు భోక్తృకులముడెందు
సాతకుల కెందునిష్క్రమి పరగు నాఁటి
భోక్తృకెందును బాపంబు పోదుగాని ॥

క॥ ప్రతములలో నత్యుత్తమ
మతులిత మపవర్గదాయి యా మరునాఁ డెం
చితమతి విప్రుల కన్నము
జతుతత నిడఁ పుణ్యమెన్నఁ జాలరు విబుధుల్ ॥

తి॥ మఱియు జయంతుల తెలుగు చైత్రసింహ
క్షుచతుర్దశిన్ మాతృ జన్మ దిశము
జ్యేష్ఠానీత ద్వాదశిన్ గమత జయంతి
యొగిఁ చైత్రశుద్ధ త్రయోదశిన్ వ

రాహజయంతి నరమృగ జయంతి వై
శాఖసిత చతుర్దశ దినమున, న
భస్మిత ద్వాదశిక్ బటువామనజయంతి
ధృతి మార్గ కృష్ణ ద్వితీయఁ బరశు
తే॥ ౧॥ రామదేవ జయంతి శైత్రసితనవమి
మాధవసిత తృతీయ రామబలరామ
జననముల్ శ్రావణ సితాష్టమిని నభిషిక్తు
రోద్వితీయఁ గృష్ణ కలికే యాపజములు ॥

కం॥ ఇవి దశ జయంతులు నిన్మిగ
మవిధిక్ గల్పోక్తరీతి మహి సల్పఁదగుక్
భువిరామకృష్ణ వామన
మవరళ నరహరి జయంతు లవిలంఘ్యముల్ ॥
ఆ॥ వె॥ ఆచరింపకున్న సభములు దఱచగు
నాఁటి భుక్తి నిరయవాటిఁ జేర్చు
ప్రత్యవాయమగుట పరికించి పెద్దలు
దక్షులీవ్రతములు దవిలియుండు
ఉ॥ ఉష్ణగధస్థితేజమున నుర్విజనస్తతులాంది పిమ్మటక్
విష్ణు సమీపవర్తియగు వేదముఖామర వంద్యమాన రో
చిష్ణుత, భక్తితోనఁ గులశీలుఁడు పాపియునైన నొక్క శ్రీ
కృష్ణజయంతి సువ్రతము కీర్తిత సత్త్రియ సర్వసేనియుక్ ॥

కం॥ ఆదినమున భుజియించిన
యాదురితాత్మకుఁడు ఘోరమగునిరయములక్
వాదగునని నారదుఁడ
త్యాదరత సనత్కుమారుఁడైనఁ దెల్పెక్ ॥
తే॥ ౧॥ జపతపోదాన పెలామాది ఐర్యలెల్లఁ
గోటిగుణితఫల ప్రదపాటవమగు
నాజయంతులఁ జేయుట లనఘలకును
దన్నహిమ తెక్కయిడఁగ వాగ్ధవుని వశమె ।
తీ॥ చంద్ర కాంతుఁడు నాఁగజగదీశు డొకఁడశ్వ
మేధముల్ నలుబది మేధజేసి
పదివేల్ శరత్తులు పటుధర్మగతి రాజ్య
మొనరించి సుతకాంక్ష వనజభునిఁ

గూర్చితమంబు మక్కువఁ జేయ నలువయే
వరము గోరెద వన్నవాఁడు నుతుఁడు
గావలెననుటయుఁ గమలజుండు జయంత
లావరింపుము పుత్రులమిత రాజ్య

అ॥ వె॥ పదము గల్గిననుడు, పార్థివుఁడట్లిన
సల్పిరాజ్య పుత్రవయము సిరులు
గాంచియంత విష్ణుకడ మెలంగె మహా వి
భూతి నెరయ ఛాతి నీతి నెరయ ॥

క॥ జన్మాత్మమి కామితదము
సన్మహిమ జయంతి మోక్ష సంపత్ప్రదనా
సన్మనివాగీరిత మే
తన్మహిమ రెఱుంగునే విధాత తలంపన్ ॥

అ॥ వె॥ మున్నునృపులు సంయములు నావరించి కృ
తార్థులెరికృష్ణుఁడాదిదేవుఁ
డవతరించు దినములవి యెల్లఁ గల్గొక్క
గతుల నావరింపఁ గల్గు శుభము ॥

సీ॥ జగతివై నాశ్వయజుపరతి వరవతు
ర్దశినాడు సత్కీర్త్యధర్మనిరతి
పురుషసూక్తమున నంబుజనాభనకు షోడ
శోపశారములఁ బూజోపయక్తి
తైల దీపము లిడఁ దగనశ్వమేధాది
సవనఫలంబులు సంభవించు
హరి నరకాసురుఁ జారిగొని వరమిచ్చె
నీ చతుర్దశి, వెన నెవ్వరేని

తే॥ గీ॥ నతిముదంబున నభ్యంజనాది చర్య
నాత్మయతులై యొనర్చిన నభుము లణఁగ
మహి ముకృతమొందు నటు గాన మంగళంబు
లావరించిన మేలగు నభిప్రకృతను ॥

కం॥ శార్తికమున దీపము హరి

మూర్తులనన్నిధిని నిడిన మోక్షము గల్గున్

గీర్తిచాతస్సానము

వార్తకు నెక్కంగ సౌఖ్యవైభవ మొసంగున్ ॥

వ. శార్తిక మాఖ వైశాఖ స్నానంబులతృతమంబులగు ఫలంబు, లందుఁ గార్తికసితద్వాదశి హరి తులసీపూజకోతృప్తక్రియలు మోక్షప్రదం బంతరిక్షదీపంబు లధిక లేజుప్రదంబును ముక్తిప్రదంబునునగు దన్నాసశశివాసరోపవాప్త సక్తకాల భోజనంబులును హరిహరపూజనంబు లుభయసౌఖ్యకారణంబులునగు నేతత్ప్రకారా చారపరులగు వరమునిధరణీధతులనేకు లభిలార్థంబులునుంగాంచి రట్టిశార్తిక మార్గశిరముల నరుణోదయసమయస్నానదాన దేవతార్చనోత్సవమహిమలపారంబులు మార్గ శిరంబున నుషక్తకాల దీపదానముద్గాన్న నివేదన కీర్తనలవలనఁ బరమేశ్వరుండు దృష్టం డగు వెండియు.

ఉ. దాన మురానురాది ప్రమదంబునఁ గోరికలివృంబువృస
న్నానత మాఖమాసముల మానితఁ గ్రుంకిడి విష్ణుపూజన
ధ్యానములకొ ద్విజావళికుదారత భోజనమిడ్డ ముక్తుడౌ
భానుదినంబులానెలఁ బ్రభాతములంచిత పుణ్యయుక్తముత్.

కం. మాఖస్నాన ఫలంబుల

తాఘము మున్నావశిష్టమునిని దిలీప

శ్రీఘనుఁడడిగిన వేడుక

నాగుణనిధి చెలిపినవిధ మదియెట్లనినకొ.

సీ. వలలురుత్ జివురుగండలు పోగుకట్టెలు

జాగిలమ్ములు పెక్కు డేగవదుపుఁ

జోపుడుకోలలు భోగ నేజలు ఐలు

బల్లెముల్ తడికలు బల్లగోల

లరిదివిల్లమ్ములు నాయత్తపాటును

గలవేడుకాండ్రు ముంగలను నడువ

ధృతిమై నయోభ్యాధిపతిదిలీపుఁడు వేడు

వెడలి పర్వతగుహఁ బిసినముతను.

తే. గీ. పృగఖిగంబులఁ దున్నుచు మెలంగియచట

లేఁటినొక్కటిఁగాంచి యింకేటివేట !

బట్టెదను దీనిననుచు వెంబడిఁబరుచిడ

మాయమై జూని యగుచు నమ్మహి విభవకు

దత కటాక్షంబుతోడ నయ్యతివరుండు.

కబ. కనుగొనిరాతిరికా నిదురగానకమేక శ్రమముండ వేట వి
న్ననువగునే దిలీప ! మకరాన్నితుండై రవియాన్నమాస మిం
దనువమనిష్ఠగ్రుంకిడుట లర్హమటన్నదదీయ ధర్మముకా
వినియోదనాఁగ స్నానవిధివేళ కథల్ రచియింపగూడునే !

కం. భూనాథ ! నీవు గ్రుంకిడ
రా నదికిక మీద చూసిరాజు వసిష్ఠుకా
ధీనుత ! వేడుము మాఖ
స్నానఫలంబతఁడు నీకుసకలముచెల్పుకా.

చ. అనిమునియోగినంతన జనాధిపుఁడాత్మగృహంబుఁ జేరి తాఁ
జనినతెఱంగు వేటనగుచందము నాపులతోడఁచెల్పుచుకా
గనకరథంబునెక్కి మణికాంబనకేతుసితాతపత్ర శో
భనరుచిరాకృతిక ధరణిపాలుఁడు వెల్వడి ధీసమగ్రుండై.

తే. గీ. అలవసిష్ఠాశ్రమమునకు నరిగి వంద
నార్చనమ్ములొసంగి సంయమియొసంగు
నట్టియాతిధ్య సత్కారమనుభవించి
భక్తి మాఖావగాహన ఫలములడుగ.

సీ. మునికుల్కు జనవర ! వినుము మాఖస్నాన
ఫలమజనకునైనఁ బలుకఁదరమె
తగు నన్నదానాదిదానముల్ వ్రతములు
సవనముల్ సేయక స్వర్గభోగ
మనుభవించుకఁగఁగోరు ననఘు లహాఘమా
మాఖావగాహన మహిమ గాంతు
రమర వైశాఖిజాండాయణ కృత్రవ
తాదులు గార్తికమందు హేమామ

ఆ.వె. ములునుమార్గశీర్షమున జపవిధములు
మఱచుజనులు మాఖమాసమజ్జ
నమునఁదత్పలంబు శ్రమమునఁగాంతురు
శోక్మలాదబ్రముక్తి తుదురుకొనును.

కం. శచియునరుంధతి [ప్రా] గ్జ
న్నవర్జితల మాఖమజ్జనమునేసి కదా
శుచులగుడు మహామహిమ
ప్రతురతఁడగి రమిత సుకృతఫల మది వఱకకా.

శ్రీ. మాఖిజానంబున మహితోత్సవములతో
 హరిపూజయును నతు లతిథిపూజ
 లామ్నయపారాయణాది సత్కర్తము
 అధికఫలస్థితి నమరు స్వర్గ
 మున ప్థిరముగనుండు వినుమనస్య ధర్మముల్,
 భవిష్యనర్జన్య హేతువులు వలంప
 ప్రతహేలమజపదాన వరధర్మములకంటె
 నది పునీతులంజేయు నభిలజనుల.

తే.గీ. నదులంబున్బులంబుల నొడవుమజ్జ
 ననున నుభయకులంబుల నమరు సప్త
 సంఖ్యవారలంగూడి మోక్షంబుంజెందు
 నని వసిష్ఠుండు మఱియు నిట్లునియెఁబఱికి.

కం. భూమిన్ ద్వాదశవర్ష
 యేమమునన్ సహ్యవింధ్యసంధుల దేశం
 బోమమి మును జనులెడలిరి
 భూమీరుహసస్యచయము పాలుపరుకతనన్.

కం. ఆ కరువున తుల్సిదా
 వ్యాకులుండైభృగువు శిష్యవర్గముతో నా
 నాకానన శైలములా
 లోకింపుచు వచ్చియడవిలో నొకచోటన్.

చం. తరునుమ కుంజపుంజములం దామరలం గలమేల్ కొలంతులన్
 గురుతటిసీనియ క్తమణిహూటము నా గిరినొండుగాంచి యం
 దిరవానరించె మున్ బడలికెల్లను దీటు మునీంద్రచంద్రుడా
 దరమునం గందమూల ఘోషలావళి నాంకలి మాన్చివేడుకన్.

శ్రీ. అచ్చటికొక్క విధ్యాధరుండేతెంచి
 వందనంబిడి మునివరునింబొగడి
 తనకాంత సకలవిద్యా వయోరూప
 గాంధీర్యకలాప, యే నార్యచర్య !
 వ్యాహ్రాననంబున వర్తింపుచున్నాడ
 తలంప దుష్కర్తతతులననుడును
 హాళి మాఖిమునందైలాభ్యంగ మొనరించు
 కొనిన చాపమున నిట్లనువుపడియె.

తే. గీ. నపుడు వేఁకువఁ గ్రుంకిడుటమరదేహ
మొనరియును బాప మిటులయ్యె వినుమిచటను
మాఖమజ్జనమొనరింప మంచిముఖము
కలుగునన వాడటలఁజేసి కాంచెనుఖము.

తే. గీ. విలుడఁనురాజు కడు ససహ్యమగు రూఠ
వంతుడై మాఖనున్నాన మహిమవలన
నలరువిలుకాని చెబువున వెలనె ననుచు
నా దిలీపునితో మునియనియె మఱియు.

కం. కృతయుగమున మునివర్కుడు
చతురానను మానసమున జనియించిన స
న్నతి మేఘాధృతి తుత్సం
డతులితతపమునఁదలిర్చె నతి తేజమునక.

చం. అతనితనూభవుండు నిగమాంతరిదుండు మహాతపస్వి స
తతమృదుభాషి కర్దమనుతావర గర్భనుధాకరుండు వి
శ్రుతుఁడగువత్సమాని శ్రుతిసూక్తవిధిక్ బటుచర్యనుండి యం
చితధృతి సహ్యాభూధరముచెంగట శశ్వమసీమ నేవునక.

కం. నదవృత్తిదనరు కావే
ర్యదకంబునఁగ్రుంకులిడుచు నురునిశ్చలతా
స్పదనిష్ఠారతిఁ దపమిం
పాదవఁగఁగావించెనతఁడు పూర్ణపాధిక్.

ఉ. ఆయెడఁజిత్తశుద్ధిగని యక్షునిశేఖరుఁడాసమీకు నా
రాయణశైలభూమి సుకరంబగుభద్రసరస్వతంబునక
రాయక యోగమార్గమునఁ బద్మదళాక్ష భజింపుచుం దక్ష
పాయతనిష్ఠఁజేయుచు సహధిరతిక్ వసియింప నత్తటిక.

కం. మృగములుశృంగాగ్రంబుల
సుగుణుండ మానిమేను సొంపున నారయక.
మృగశృంగుడగుచు హరివై
దగిలినచిత్తముననతఁడు తప మొనరింపక.

సీ. శ్రత్యక్షమై కృపాపరుఁ డంబుజాక్షుండు
బండప్రణామ సంస్తవము లమరఁ
గారించి యవవర్గ కామియౌ వత్సుని
బహుభాస మొనరించి విహితవృత్తి

గార్హస్థ్యకర్త సంగతినుండి యటమీడ
 మముఁజేరుదనుపల్కు కమలనాభ
 నానతి మృగశృంగుండను నామము వహించి
 కల్యాణతీర్థావ గాహుండగుడు!

తే.గీ. భోజపురిఁజేరియట జననీజనకుల
 కచ్చుతోక్తులెఱింగించి యధికభక్తి
 నేయు దనయునితో మునిశ్రేష్ఠుడైన
 కుత్సుడిట్లని యె న్నదెఁగూర్చిదనరె.

కం. సుమహితగతిమాఖ స్థా
 నముఁజేసిన నీదుకోర్కి నారాయణుండ
 ర్యమతేజ! యొసఁగు టరుదే
 క్రమముననని సుతునిమెచ్చె గారవ మనురక్.

సీ. అంతఃపఞ్చుని యాత్మజ సౌందర్య
 ఖని సువృత్తానామ యనుగుజెలులు
 దానుమాఖమున నత్తటి సహ్యజామధ్య
 తీర్థావగాహన స్థిరత మంచి
 వరుని సర్పించిపావని యొకనాఁడందుఁ
 గ్రుంకిడివచ్చుచోఁ గుంజరంబు
 వైకిరా కూస్యకూపంబునఁబడి సఖి
 యుతముగ పృథినింద నురువిపాద.

తే.గీ. కలితులైతల్లిదండ్రు లక్కడికిఁజేరి
 వగవఁ గావేరిఁ గ్రుంకిడివచ్చుచున్న
 యట్టిమృగశృంగుఁ డవిధంబంత యెఱింగి
 యాదరణ వారి సూరార్చి యనియెనిట్లు.

కం. ధృతి మీకుమారికను నే
 బ్రతికించెద ననుచుఁబల్కి పటువేదోక్త
 స్థితి పృథ్వీసూక్త పతనా
 రతిఁగావేరీజల స్థిరతనుండు నెడక.

ఉ. కన్నెల మున్ను శావింబడఁగాఁగమకించిన భద్రనాగిమ
 సన్నతచర్యువైఁగినిసి చంచలమొందకయున్న యమ్మునిన్
 దిన్నఁగమూర్ఛినుంచుకొని తెచ్చుచుఁ దత్తను సంగతికొ శుభా
 త్యస్తతిఁదెల్పి చెంది నెనరాష్ట్రఁగ వత్సనితోడ నిట్లనుకొ
 V.V.—16A

సీ. కరమున్ననిజధనగరి విశ్వగుప్తుని

తనయండ వైశ్యుండ ధర్మగుప్తుఁ

డనువాండ ధర్మ మైనటులబేరములాడి

కోటిధనముగూర్చి కొడుకుపాలు

సగమిచ్చి తక్కిన సగమున సకల ధ

ర్మములునేయమనుందు రహి నవటికిఁ

గాపాలికుఁడువచ్చి కల్లరి రసవాద

మొనరించిధనమెల్లఁ గొనినలేమి

తే.గీ. నొందిమునుపటి ధర్మములాత్తిపెట్టి

కడుపుబోనుక నుండగ గొడుగు దూర

మరిగి బేరములాడఁ బరాన్న నిరతి

రోగమునఁధనువెడయ నీ రూపమంది.

చ భవత్తను సంస్కర్మంబున జ్ఞానంబుగలైనని కొనియాడునగ్గజంబునకు నమ్ముని
దశదిస మాఖిన్నానఫలంబు లొసంగిన నదియు దివ్యదేహంబున సురపురికరిగె. క్రమ్మఱ
నమ్ముని యమ్ముచానీయజలమధ్యంబున మృత్యుసూక్తయను సోత్ర పతనందనర నతనికి
యముండు ప్రత్యక్షులై మునికన్యకల బ్రతికించి వనియె. మృగశృంగుం డొసరించిన
యమస్త్రుతి పఠించినఁ గృష్ణాంగారక చతుర్దశీ తర్వణం బొసరించినను నశమృత్యుభయ
రహితులగుదురు తత్త్వితరులు పుణ్యలోకంబుల శుభింతురని చెప్పి యుపధ్యేండు మున్నె
బాగ్మతలైన యిచ్చానినులఁ బరిగ్రహింపుమని వత్సనిం బ్రార్థించె, నక్కన్యలు దమువేడిన
బంధువులకు యమలోకపుణ్య పాపానుభవజన కథనంబు వివరించిరనిన, వసిష్ఠునకు యమ
లోకంబునకు నరిగిన తరుణులు సుజలివచ్చుట తెట్టిది యరుదనిన ధరణిపతికి మునివరుం
డప్పనియె.

కం. నిష్కంటకుఁడును నిజహృ

త్వహ్మరకీలితరమా విధుండు బుధనుత స

త్వహ్మరజర్మతుఁ డగుచున్

బుహ్మరుండన నొక్క చిత్రపుంగవుండమరున్.

సీ. మఱియొక్కద్విజుండు పుహ్మరనామమునఁ దత్స

మీత దేశమున మెలఁగుచున్

నతఁడెమ్మని యముఁడానతియిచ్చిన

భటులు ఘోసమున నాటరతుపుణ్యుఁ

గొనిపోయి వైవస్వతుని చెంతనిడలేచి
 మ్రొక్కి కింకరులవై మురియఁగనిసి
 కొనిపొండితనిఁ బుష్కరుని వానిఁదెచ్చున్న
 నరకకూపంబులఁబొరలుపాప

లే.గీ. కర్తజనశోకముల్విని కరుణవారి
 విడువుమనివేడికొని తెల్పి విడువమనినఁ
 బుష్కరుఁడు విష్ణుఁ గేశవు భవనవంద్యు
 వానుదేవునిఁ గీర్తించె భానురముగ.

కం. వారలునరకోత్తిక్తము
 హరుచిరశరీరులగుచు నమరులఁగఁయె
 గ్రూరమతి యముఁడుభూనురు
 ధీరాగ్రణిఁ జూచిపర్మదెగువ దలిర్పె.

చం. నిరతము శ్రద్ధ భక్తియును నిశ్చలచిత్తముగల్గినెవ్వరే
 హరిఁగొనియాడ వారల మహాఘమువాయును భక్తిహీనతకా
 బరులనునెంచు నజ్ఞులకు భ్రాంతులకుఁ ఫలమబ్జమంచు న
 త్తరణితనూభవుండు విదితంబుగఁ బల్కుచు వెండియిట్లనుకొ.

కం. నారకులుదాముచేసిన
 ఘోరాఘమునెల్లనొడువఁ గూరిమిమీఱకొ
 వారలహరినెన్నఁగఁబలు
 మాఱునుబ్రేచిచిత్తివు మంజూలఫణితికొ.

చ. తన్నహిమవలన ముక్తురైరటుగావున భక్తిహీనులు కీర్తనశ్రవణంబుల ననల్ప
 ఫలులగుదురని యతని బహుకరించి నిన్నుదలంచువారలకు మధ్యయంబు లేదని యనివిన
 బుష్కరుండు భూమండలంబున నుఖంబుండెనని వెండియునిట్లనియె.

మ. మునుక్రీరాముఁడు రాజ్యమేలుతటి సమ్మాదాత్మరై భూవ్రజత్
 మనుచో విప్రకుమారుఁ డీల్లుటయు రాసుస్వామి వేఁ బుష్కరం
 బుననుండంతటఁజూచి [హృద్రుండు] తపంబుంజేయఁగా దత్కియిల్
 గని వానిఁదెగటార్చి వేడ్కబ్రతుకంగాఁ జేసెఁదచ్చబకుకొ.

సీ. మకరమాసపుఁబూర్ణిమను నావ్రభాస లీ
 ర్థనిమజ్జన క్రియఁదవిలియున్న
 సాందీపునుతునిగడింది నక్రముమీంగ
 సంతక్రీ కృష్ణుని నఖిలవిద్య

తెరింగించి దక్షిణ యీశోలుగా నిజ
 సుతునిఁ దెమ్మనుడు సమ్యక్తుఁడుకడఁగి
 క్రమమున యముని ధిక్కారంబొనర్చి త
 త్సతునిఁగమ్మజుఁ దెచ్చెనతులితధృతి

ఆ.వె. నయిన యముని పురికినరిగిన వారలు
 మహితవర్తనముల మహికివత్తు
 రదియు మాఖ మజ్జనాంచిత ఫలములు
 వినమటంచు మానివిభుఁడుమఱియు.

వ. సువృత్తానురసావిమలాకమలాఖ్యలంగలచెలులనలుపురి నేకమగా ముహూర్తం
 బున వరియింపుమను నుచుత్సృజచనంబులకు ననుమానించు కుత్సవత్సలకు వ్యాసుం
 డిట్లనియె. మున్ను దక్షపుత్రుల సస్తవినశతిసంఖ్యగల చెలులఁ గలువలచెలివరియించె
 మఱియును.

చం. అదియునుగాక సౌభరి మహామహుఁడాయమునాతటింబునక
 బదిలముగాఁగ గ్రంథిడితపంబొనరించెను ద్వాదశాబ్దముల్
 కుదురుఁగ సంతసండుఁ దళకుంజిగి బెక్కులమీను పుత్రపా
 త్రదముతక జెలుల్ గడుముదంబున దొల మెలంగఁ జూచుచుక.

ఉ. తాను గృహస్థధర్మమున ధాత్రివసింపఁడలంచి లేచి వి
 ద్యానిధి యయ్యయోధ్య యవనాశ్వకుమారునిఁజేరి తత్తనూ
 జానివహంబులొ నొక విశాలసీతాంబుజనేత్ర వేడినక
 మానవధర్మ యొ ముసలిహానికిఁచెక్కడి యాసపుట్టెఁబో.

కం. ఇతనిఁగనుంగొని చూడ్మికి
 హితదని వరియింప రెవ్వరేమిటి కీట మ
 త్సుతలధికయాపశీలా
 నివృత లీకొనఁజూతురితని నియతిఁదలంపక.

తే.గీ. ఇయ్యమనుడును శపియించునేమొ కన్య
 కామబులు నేబదుగురును గల్గి వారి
 యందు నెవ్వతె వలెనను నట్టిదాని
 నితనికిచ్చెదనని నిశ్చయించి విభుఁడు॥

కం. అంతఃపురమున కరుగుము
 కాంతలు నినువలతురేపిఁ గడువడినిత్తుక
 శింతింపకుమని యనిచిన
 శా. తాత్తుడు మానిమిగుల సౌందర్యముతోక.

మ. చనినక మారుండొ ! యక్ష రాజనుతుండొ ! శక్రాత్మజాతుండొ ! నీ
 డనుచుక రాజనుమారికామణులు మోదాస్వీతలై శేన యీ
 తనికిక బత్నిని నీతండేవిధుండు నాత్మస్వామి యంచందలుక
 మునిసర్థించిన రాజాస్ంగై సుతలక మోదంబు సంధిల్లకగె.

ప|| అల్లెకముచూర్తంబున నందఱుని రూపంబులం బరిగ్రహించి యంచిత భోగ
 భాగ్య సౌధారాసుభూషణాంబరవస్తువులం దనర ననేక పుత్రపుత్రికాపౌత్రసంపత్స
 మృద్ధినతిశయిల్లె. వెల్లగుయమునాజలంబునఁ జలంబునఁ బండ్రేండులు మాఖస్నానం
 బొనరించిన సుకృతంబున నంతటి ప్రభావంబునమఱె, తచ్చరిత్రం దలంచిన సంతాన సంప
 త్నమృద్ధులొదవునని వ్యాసుండు దెల్పినఁగుత్సుండావత్సుని నలుపురులలనలం బాణిగ్రహ
 ణంబున నర్పణఁజేసినఁ దత్సతీరత్నంబులు శరమపత్రివతలగుటఁ బూర్ణగార్హస్థ్యధర్మం
 బులం దనరి నందనులంగాంచి రందునువృత్తకు మృకండుండు జనియించి ముద్గలపుత్రియగు
 మరుద్వతికొ వరించి పుత్రకాంక్షియై యగతికులకు గతి కాశియగుటఁ దల్లులు నిల్లాలునుం
 దాను నచటికింజని యందాత్మనామంబుల డుంతిగణవిభువెంగట లింగప్రతిష్ఠలు గాలించి
 యంచిత వ్రతస్థితిఁ బంచశరవైరిం గుఱించి వసించినంత—

ఆ.వె. అమృతండుమునికి నచట మార్కండేయుఁ
 డనఘమూర్తి పాడమె హరుని కరుణ
 నచటి బుధులుకొస్త్రమరసి పదాతేడు
 లాయువసిరి యతనికాయతముగ.

కం. అదివిని మదివగవున నుతుం
 బదిలముగా శివుడు భక్తపాలనుఁడితినం
 పవలాయువొసంగునవ్విభు
 పదములుభజియింపు మీపుటాళిందలిర్పక.

నీ. అష్టమాబ్దమున శిలాదపుత్రుండుమృతుఁ
 డైనఁ బునర్జీవిగానొనర్చుఁ
 గాలపాశవిముక్తుఁగాఁజేసి శ్వేతశే
 తుని సుకృతాధ్యుగా నొనరఁజేసె
 లలిమీందహాలాహలము గంతముననిల్పి
 సకలచరాచర చయముమనిచె
 కమలాశుమెచ్చి చక్రంబిచ్చి యతని శూ
 లముగొనితునిమె జలంధరు వడి

అ.వె. మణియుఁ గొల్పుజనుల మనిచె ననేకుల
 నభవుడీశుఁడాధ్యుడతని భజన
 వలన నాయువొందు మిలనంచు దీవించి
 తనయుఁబంపె దేవతలు నుతింప.

వ. అనిన జలంధరు కథ వివలతుననిన దిలీపునకు వనిష్ఠుండెట్లునియె. పారజ్యం
 జను దనుజునకు దశముండతనికి సూకరుండతనికి వశజభవ వరంబున జలంధరుండు పుట్టి
 యతండు నలువవరంబులొంది మిన్నుండె. సురలందఱును హరిహరులంగూడి మేరుగిరిని
 మానససరస్సున వసించు నపుడుపుండరీకాక్షుండు మానసంబున కూలంబు నిర్మించె.
 పంచవదనుండును బాదాంగుష్ఠరేఖం గాలాత్మకంబును సహస్రారంబునగు చక్రంబు
 నిర్మించి హరిస్తోత్రాబ్జ పూజనకుఁగాఁజక్రంబొసంగి నూత్రేడుబు వెదకుచు నారద ప్రేరి
 తుండై తమపైకివచ్చు జలంధరునింగూర్చు నయ్యాశ్వరుండు త్రిపురంబులణించె, నట్టి శంక
 రుం గొల్పుమని తనయుననిచిన జనకునానతి గోదావరి దక్షిణతటంబున శివునర్చనా
 స్తోత్రంబులఁ దనువుచు సమాధినిష్ఠునుండునంత.—

తే గీ. బ్రహ్మయును మానులును శంఖుఁబ్రస్తుతిఁచి
 యతని మున్నేము చిరజీవివగుమటంచు
 దీవెనలొసంగితిమిగాన ! దేవదేవ
 యది యథార్థము నేయవే యనుచు వేఁడ.

కం. ఆత్మజిఁ బదియొకేడులు
 హత్తిమృకండాత్మజునకునగుటయుఁగాల్గుం
 డొత్తిగళనీమఁ బాశము
 గుత్తముగావైచి తిగిచికొన కునిసుతుఁడుకొ.

తే గీ. శివపదధ్యానమంతయు నేయుదనుక
 బాగుకొచ్చుని హరుని సదాశివుభవు
 బహువిధంబులనుతియించు భద్రగణు మృ
 కండు సూనునిజూచి యాశాలుండనియె.

ఉ. మీఁదటితైన కార్యములు మేకొని మున్నలుగంగనేయు మ
 ాయదలు మానఁగాడగునె యక్కట మర్హులకుకొ స్వతంత్రుల
 పాదితమాయువంచునికి పాడియె ! యెప్పుటియత్న మప్పుడే
 కాదికనెల రమ్మనుచుఁ గంతము రజ్జుపుబట్టి యీడ్చినకొ.

కం. హరుఁబరమాత్మనిఁ బహువిధాగమసూక్తుల సన్నతింప నా
తరుణ శశాంకహృయును దానును అంకెలగిల్చినక్కీ భూ
సురకృతలింగము న్నెడలి చూలముగేల నమర్చి కాలినిఁ
జరణహతిఁ ధరంబడఁగ సాధ్వసమొందగఁజేసి నలుంకృతిఁ.

కం. అంతట సమాధిఁదెలిసి పు
రాంతకు గిరిజాసహాయు నాధ్వసభవుఁ గా
ఘాంతకు ననంతునభవు ని
రంతరశివకరు నుతించె నమ్మునిసుతుఁడుఁ.

కం. యముఁడేమి నేయుదుష్కు
ర్తమములేమియొనర్చు హరు నుమాధపునిఁ శ్రీ
రమణసఖు సదాశివు భవు
నమరవినుతు భక్తిఁగొల్చినట్టి జనములఁ.

సీ. ఘనుఁడైనయట్టి మార్కండేయుఁడొనరించు
శంకరస్తవమది చదువ వినిన
యమచాధలొంద వెంచైన భూజనుల క
ట్లా యము దండించి యమిసుతునకుఁ
జీరకాల జీవిత్య మిరవొందఁగానిచ్చి
హరుఁడు తత్కృత [లింగ] మందునిలిచెఁ
దల్లిదండ్రులకు ముదంబొదవ నిజాశ్ర
మముఁజేరియతఁడుండె మహిమమెఱయ

శ్రీ. జాహ్నువీ గౌతములయందు సరవి మాఖ
మజ్జనంబొనరించిన మహిమలిట్లు
లామృకండు తనూజున కనుపుపడియెఁ
గానమాఖావగాహ మనూన ఫలము.

॥ అదియఁబుణ్యతీర్థతరంగిణులకంటె మహానదులయందత్కృతమంబు దానికంటె
మానసతీర్థంబతిసుకృతప్రదంబది దానజపతపోయజ్ఞదమశమవిషయానాసక్తియు క్తంబును
గురుమాతృప్తిశ్రుత్రాపాంతశ్చుద్ధిసత్యభూతదయామనోవాక్కాయకైక్యత్వాది సద్గుణ
భరితంబునగుట నదియ తీర్థోత్తమంబు సంతర్కలహాచనంబునని తెల్పి వసిష్ఠుండు
వెండియునిట్లునియె—

సీ. భర్తవాచయింజెల్ల భర్తంబులొనరించె

బహుతలైశ్వర్య శుంభత్రృభల ను
శ్రుతిపాలుండను విప్రుడతుల దారిద్ర్యంబు
నణంచి తీర్థాచరణాభ్యుండయ్య
మాఖమజ్జనత నామలకేక్షు— — — బా
దర శాక మాశ్వాండతండులములు
ఓలహేమరిజితపాత్రలు ఖామి దానంబు
నత్యుత్తమఫలక్తులగుచు నొదభు

తే.గీ. స్వర్గ సౌఖ్యములమరు నిశ్చలత ననుచు
సారదుడు దెల్పె సంగధరారమణున
కతడు గేదారమున నిటులాచరించి
బ్రహ్మ పదమొందె బురుషార్థ భద్రదంబు
మాఖమజ్జనమంచు నమ్మానిపలికె

కం. పంచమహాపాతకములు
సంచిత మాగామికలుచు చయము లణంగున
మించుగృతహ్ను ఘమునం
దెంచక ప్రార్థిమైన నెడయుందానుక.

సీ. ఆకలంకమను గ్రామమందు నువృత్తుండన్
విప్రుడు పాతక వివేకదవిలి
కనువృద్ధుడై వివేకముగల్గి నర్కదం
బది దినములు మాఖ మొదవ గ్రుంకి
తన్నహిమం బుణ్యతరలొకముల నుండి
మనుజుడై క్రమ్మట మకరమాస
మునఁ బ్రయాగ స్నాన మొనరఁ జేయుచు బ్రహ్మ
కడఁదికల్పములుండి కాశీ బాడమి

ఆ.వె. యశరుమాక్షమందె నంతకంటెను భాగ్య
మెట్టి జనులకైన నెద్ది కాన
మాఖ మజ్జనంబు మఱచు వారలఁ జెందు
గ్రుంకులిడె డిజనుల పంకమెల్ల.

కం. వాచీ ప్రాదప్రవాహము

లోపినచో ఫలములొసంగు నుత్తమముగ నే

రూపమున్ననైన నింటి

గూఢజల స్నానమైనఁ గొదవ దలంపన్ ॥

వ. జలాభావంబగు నెడను భృతఘటజల స్నానంబుర్లంబు. అతివన్నభృత జలంబు యోగ్యంబగు, గృతకుండగునేనిఁ బ్రతినిధి భాత వస్త్రయుగ్మయుక్తకుశా [ంకు?] రంబు విప్రునిచే స్నానమొనరింపఁజేసి యతని కుటుంబసోపానంబు నతనికి మధురాహారం బులుదన్నానందెల్ల ననువుపఱచి మాసాంతరంబున ధేనుదానంబుతని కొసంగునేని నిను మడిసుకృతంబు వొందు మాఖిశుద్ధికాదశి నుపవసించునేని నేకాబ్ది హరివాసరవ్రతా చరిత నుకృతం బొదపుంమున్న కమునికి నయ్యేకాదశి మాత్రంబు ఫలహరివై యాచరించితివేని సంవత్సర హరివాసరము లుపవసించిన ఫలమగునని ధామ్యుఁడానతిచ్చెగావున జాతుర్భుక్త వర్జితంబును హరిదివ సాపేబారాత్ర జాగరణ ప్రతిమారాధనంబులును ద్వాదశిఁ ౧౨తి మాదాన విశ్రభోజనంబు మోక్షప్రదంబులు శివరాత్రి సంతకంపె నెప్పు. ఏ తద్విదన్వయయక్తి.

సీ. ...

... ..

... ..

... ..

... ..

శుక్లులు దొరకమి

నుపవసించుచు నందె యొదుగ వాక్క

కొలనఁ దాపముదీఱఁ గ్రుంకితి చెంగట

విల్వభూజ ముక్రిందఁ బేర్చినుండు

తే.గీ. నట్టి లింగము మీద నయ్యాకు చాటు

చేసి[కొని నిల్చి] నీరానఁ జేరువాని

దునుమ మేల్కొని యేమియు దొరకకునికి

వేవ నిట్టుల నిజ పూర్వవృత్తి నుండి ॥

కం. అంతంబున శివకింకరు

లంతక భటవితతిఁదఱిమి హర్షమున శివా

కాంతుని చెంతకుఁ జేర్చుగ

సంతయు శివరాత్రి మహిమ యగుటటనుండెన్ ॥

వ॥ అని శివరాత్రిత్రతవిధియుఁ దన్నహత్వంబును దెల్పి మున్న భృగు పుత్రి యగు రుచిక తాల్యమునన విధవయై భూతదయాది నియమ ప్రత్యక్షయగుచు వింధ్యగిరి

నలుబది వత్సరములు మాఖ స్నానంబొనరించి తత్సకృతమున నలువచేఁ దీహతమయ్య
నిర్మింపబడి దేవలోక నివాసినియ్యెట్టి నట్టి మాఖ మాహత్వం బడిగిన దత్తాత్రేయంబు
కార్తవీర్యార్జునున కిట్లనియె. —

తే.గీ. శామకుండలుం డను వైశ్యుడెన్నియేని
కోట్ల ధనమొసఁగూర్చి యెక్కుడగు ధర్మ
మార్గమున వార్ధకమున నేమరక సకల
దానధర్మము లొనరించె ధర్మవృత్తి ॥

సీ. అంత నాతండు సురాలయంబున కేగ
దత్తుతులిర్వురు దధనంబు
పోఁ గొట్టుకొని పచ్చిబోయల చందానఁ
బలువిడి దొంగిలఁ బామొకరునిఁ
బులియొక్కరునిఁ బట్టి పాలియింప యముఁ జేరి
రందొక్కరుండు మాఖావగాపీ
గావున [హరి మాత పోవు] దోడ్కొని విను
మనసు మాతాపత్యమును మరాన్న

తే.గీ. భుక్తి సతత పరాన్నైక భుక్తి హృద
జనములకు వండిపెట్టుట సారత్థిర్ధ
ముల దరిని దానమొందుట నెలయ ధర్మ
విక్రయము ధర్మతులఁ ద్రోయు విధము లనుచు ॥

వ. మఱియు ననేకధర్మంబు రఱిఁగింపుచు గంగాస్నానంబును దులసీ గోవీ చందన
ధారణంబులును బ్రాణాయామంబున కేసయగు నవి సకల పాతకముల భస్మీకరించు ద్వాదశ
సాల గ్రామార్చన కోటిలింగముల జలములఁ బూజించు ఫల మగునని తెల్పి నీవేనిమిదవ
జన్మంబున నలువురు బ్రహ్మజ్ఞాననిష్ఠుల నతిథి పూజలఁదృష్టులంజేసితివా ఫలం బొసంగి
న నీతోబుట్టువునకు నుగతి గల్గునన నతండటులనిచ్చిన నయ్యిరువురు హరిలోకంబున
మండిరని తత్తాత్రేయండు గార్త వీర్యునకిట్లనియె. —

కం. డొరము నభ్యంగంబును
నారీసంగము వరోదనము దినుటయునున్
గారాదుఋషిదకవా
ప్యారాధ తటాక నదుల శధికము ఫలమున్ ॥

తే. గీ. మకరమునను బ్రయాగని మజ్జనంబు
నేయునుకృతంబు లెక్కింపఁ జిత్రగుప్తుఁ
డైన నేరఁడు రాజసూయాశ్వమేధ
ఫలములింద్ర చతుర్ముఖ పదవు లొదవు ॥

సీ. కాంచనమాలి నాగగల్గ నచ్చర కాంత
 దినము ప్రయాగను దీర్ఘమాడి
 చనునెడ మాఖమాసమున నట్లు యొసర్చి
 శివదర్శమునకై వెలంగి వెండి
 కొండకుఁ బోవుచోఁ జండానురుఁ డొకండు
 తద్వస్త్రజలకణస్పర్శ వలన
 ద్రోవనుండు నతండు చుట్టు భావము మాని,
 కాశి మున్ ద్విజుడ, దుష్కర్త నిరతి

తే.గీ. రాక్షసుడనయ్య నీవల్ల రాజితమతి
 నైతి నీ వెవ్వరన, నుమేధాత్తజాత
 నధిక సౌందర్య గర్వంబు లడర వార
 కాంతనైతి గళింగభూమ్యంతరమున ॥

ఆ. వె. అటులనుండి ముదిసి యవసీనురుండొకఁ
 డానతియగా బ్రయాగ తీర్థ
 మజ్జనంబొసర్చి మహిమ నచ్చరనయ్య
 నిపుడు నిత్యవిధిగ నిటు లొనర్తు

కం. అనియార్తుడైన వానికిఁ
 దనదొక నెలఫలమొసంగఁ దన్న హిమన్ వాఁ
 డనుశుచిమానమానదివిఁ
 కినిజనియెన్ దానిఁ బొగడి కీర్తితతనుడై.

వం. పిడికిటిలోని కాను గడు బెద్దపిఱుందును గీలుగంటునకా
 బెడగగు పెన్నెఱువ వలుడలింకపుఁ జన్నులు చక్కి మిక్కిలిన్
 దడిసినవైట కొంగులదాని వరాంశుకుక నిర్గతాంబువుల్
 బడ ననురుండు వేల్పుగుట భద్రము మాఖనిమజ్జనంబిలకా.

వ. అని దత్తాత్రేయుండు గార్తవీర్యున. కెఱింగించుటలుచెల్పివసివ్యముని జనవి
 భునికిట్లనియె : మున్ను బ్రహ్మహిని సుశీలా, సుస్వరా సుదారా చంద్రికా నామంబులు
 గలి యచ్చరలు సౌందర్య గర్వంబున నుర్వి దిరుగుచు వాకకొలనికెలన నిత్య కర్తావరణ
 నిరతుండగు బ్రహ్మచారింగని యంగజ శరపీఠితలై యాలింగనం బొసర్చి యతనిశాపంబునఁ
 బిశాచంబులై యతనినట్లన శపియించి తదనుగ్రహంబున బహుకాలంబునకు రోమఘంగులి
 తమ తెఱంగెఱింగించి ప్రార్థించిన నతండు వారలకిట్లనియె :—

సీ. వినుడు దేవద్యుతియనెడు విప్రుడు నదా

చారసంపదలఁ బంచశిఖి మధ్య

ముసఁ వపంబొసరించి వనమాలి పొడఁగూప

వరమొందె మాయానివారణముగ

నజటవనము నొప్ప నత్తటి ద్రవిడేశుఁ

డగు చిత్రసేనుడు యజ్ఞచయము

గావించి సుకృతముల్ గాంచియుఁ బాపండు

బాధచే సాధుల బాధపఱుప

తే.గీ. నతని సేమ యనా వృష్టి నణఁగ, నడవి

జడిసిదేహమ్మువిడిచి పితౄచమగుచు

వఱలిదేవద్యుతి వసించు వనముజేరి

యతని కృపనొంది ప్రార్థింప యమివరుండు ॥

కం. కేరళదేశమున దురా

చాని వసువునాఁ గద్విజుడు క్షౌఢమండలి సం

చారమునర్చుచున్నతుండె

కాటియఁ బడి ప్రేతమయ్యె కర్తము లేమిన్ ॥

శం. అటకొక విప్రవర్యుండు ప్రయాగను గంగను గ్రుంకి వచ్చుచున్

దిటవగువంశ పాత్రములఁ దెచ్చుతదంబువులాను తృప్త చే

నటఁ బొడఁగూపి యాద్విజుని కడ్డము వచ్చి భవద్దృశీతమా

పటు వియదాప గాంబువులఁ బాపుము దాహము నీవటికగన్ ॥

సీ. అనుడు విద్యాధిపుండను రాజు బ్రాహ్మణ

వన ఫల భక్షణవలనఁ బల్లవగ

మై పురోహితుండు మున్నతఁ డిచ్చుదానాళి

యందుఁ బంపద్రవ్య మపహరించి

పారస పక్షియై నారికొం బుట్టు కాం

స్వముఁముచ్చిలించుట పారసీయయి

యండఁగ మర్కటంబొడిసి పట్టి నడవ

పూర్వజన్మక్రమంబులు తెలిపెన

ఆ.వె. సారసంబు చెల్వెనీరీతి వినినాడ

దాహమణచినన్ను ధన్యుజేయు

మవనిమరుడ డనర్హు యాచనమునను బి

శాచమగుచు గంగజలము సోక

జ. పునీతుడయ్యుగావున నననది యెఱుంగవేడెద ననిన నవ్విప్రువుండు గంగాశీర్థంబొసం
గల్గబేతత్వ విజుక్తుండై యతని దీవించి త్రిదివమునకరిగెనని దేవద్యుతి రాజ పితౄచమును
బ్రయాగకనిచిన నితండు డత్తిర్థస్నాతుండై కృతార్థుండయ్యెనని రోమశుండవ్వరలను
బ్రహ్మచారినికొ గంగాస్నానం బొనర్చ నన్నుగహించి వారలటులానర్చి పూర్వశరీరు
లైనయెడ వారలం దోడ్కొని సకల తీర్థవరణ నేయించి యక్కన్యకల నవ్వటునికి
వివాహం బొనరించిన నమ్మని కృపనుఖంబుండిరిట్టిది మాఖస్నాన మహిమయని పసిష్ఠుం
డానతిచ్చిన దిలీపమహేపుండందవలన నమిత లేజన్మీయయ్యెనని నూతుండు శాసకాదుల
కిట్లనియె .—

కం. ధీనుతి ఫాల్గుణ పౌర్ణమి

మానిత పూజల వసంత మాధవుడగు త

చీన్రాయకుం గొల్చిన శుభ

మానరులకుం గల్గు గురుమంతయుం వాయుం ॥

తే. గీ. వైత్రవైశాఖ రాకల సారసాక్షు

పూజ వాక్యణ జనులకు భోజనములు

భవ్యశీతల గడజల పాదుకావ్య

జనములుకొ భద్రము లొసంగ సౌఖ్య మొదలు.

తే.గీ. జ్యేష్ఠ పౌర్ణమి నొనరించు గోష్ఠ పూజ

గోపపతి సంతసము నొంది కోర్కెల్లిచ్చు

నమరు నాపాదమున ద్వాదశాహములను

శాకవర్జన మొనరింపఁ జాలమేలు.

కం. శ్రావణ భాద్రపదంబుల

క్రీడిభు పూజయును వ్రతవిశేషము శనివా

రావని విబుధాభ్యంజన

మీదిధములు సల్పవిష్ణుండిచ్చుకొ గుభముత్.

కం. పాతములం బర మాన్నపు

దాతై శ్రవణములనన్న దానము ద్విజసం

క్రీడిగ జేసిన మేలగు

రాతిరి రవివాసరముల రాదు భజింపకొ ॥

లే. గీ. కంజహితవారముల తేజకడల గ్రుంకు
టమరనదిగ్రుంకులిడు పుణ్యమమరగల్గు
పర్వముల భానువాసర పాతములను
రాత్రి భోజన మధుమగు ప్రజల కెందు.

సీ. సతులు భర్తలతోడ సల్పగఁ దగువ్రత
సమితి చాతుర్మాస్యపాలగలదు
శ్రావణశుద్ధ దశమి మొదల కార్తిక
మునఁ బ్రథమద్వాదశి నెరయఁగఁ
గలహరి వాసరంబుల నుపవాసంబు
హితమతి దశమి యందేక భక్తి
ద్వాదశి హరిపూజ ధరణీసుపర్వ భో
జనమును గావించి వెనుక భర్త

తే.గీ. భోజనమునేయు పిమ్మటఁ జాలఁతి భక్తి
గొనుట దగు నిత్యమగు వ్రతంబనఘ మిష్ట
దాయకము కార్తికమున శ్రీధరుని పూజ
లిహపరనుఖంబులొనఁగూర్చు నెవరికైన.

కం. ఇది చాతుర్మాస్యవ్రత
మదనఁ గుళీరమున నర్కుఁ డధిపనియింపన్
మొదటి భృగు వారమునని
పాదవఁగ లక్ష్మీకు పూజ లొనఁగున్ శుభముల్.

వ. ఇదియు లక్ష్మీ నారాయణ వ్రతంబు కల్పాక్షరాచరణ సకలాభీష్టప్రదంబు
శ్రావణపూర్ణి మాపురో భృగువాసరంబు వరలక్ష్మీ వ్రతంబు నట్టిదియ యాశ్వయుజ
శుద్ధ శ్రవణదాది నవమీ పర్యంతంబు లక్ష్మీ సరస్వతీ దుర్గా పూజలు సిరుల కిరవగు
మఱియను.

ఆ.వె. చైత్ర పూర్ణిమయును శ్రావణమావాస్య
కార్తికాది శుక్లకలితసప్త
మియును బద్ధ కల్పమితి శ్వేతవారాహ
ధాత్యకల్పములనఁ దనరు వరుస.

కం. క్షీణిక గార్తీకసీతనవమియు

ధృతి వైశాఖగీత తృతీయయు మాఖా

గతదర్శము భాద్రాసుసం

గతశుద్ధ ద్వాదశియు యుగంబుల కాదుల్.

వ. చైత్రశుద్ధపాడ్యమి సంవత్సరాది యుత్సవకాలంబు తత్తృతీయ సౌభాగ్యదశ నవమిగౌరీవ్రతంబు సప్తమి సంతానసప్తమి యాత్రయోజగ మదనత్రయోదశి వైశాఖంబునఁ బూర్ణిమ మహావైశాఖి జ్యేష్ఠ శుద్ధతృతీయ కదళిగౌరీవ్రతంబు నాష్టమి యారణ్యగౌరీవ్రతంబు తద్దశమి పాపహరదశమి అపాశశుద్ధతృతీయ యమృత లక్ష్మీవ్రతము, ఆ పంచమి స్కంధపంచమి శమీగౌరీవ్రతంబును షష్ఠి కుమారషష్ఠి ఏకాదశి ప్రథమగోపద్ధవ్రతంబు శ్రావణశుద్ధవతుర్థి నాగచతుర్థి తత్సృష్టిమాపురోభృగు వాసరంబు వరలక్ష్మీ వ్రతంబు తర్వాప్తమి నుపాకర్తంబు తద్బహుళతృతీయ జడశగౌరీవ్రతంబు భాద్రపదశుద్ధవతుర్థి వినాయకవతుర్థి యాపంచమి ఋషిపంచమి యాసప్తమియ ముక్తాభరణసప్తమి అష్టమి జ్యేష్ఠాష్టమి దూర్వాష్టమి లక్ష్మీవ్రతంబు ఏకాదశి పరీవర్తనైకాదశి యాచతుర్దశి యనంతచతుర్దశి తత్సృష్టిమాపురోభానువాసరం వ్రతంబు తద్బహుళ పక్షంబు మహాలయపక్షంబుద్వితీయ బృహతీ గౌరీ వ్రతంబు ఆశ్వయుజ శుద్ధ దశమి విజయదశమి తన్నాసంబున రవిహస్తావ్రతవేశంబుగు నాండు హస్తీగౌరీ వ్రతంబు శుక్లపక్షాష్టమి నేమాసంబుననైన బుధవాసరమగు నేని నది బుధాష్టమి వ్రతంబు ఆశ్వయుజ శుద్ధద్వాదశి గోద్వాదశీవ్రతంబు తత్సృష్టిమాపురోభానువాసరం బుపాదాన ఫలవ్రతంబు తద్బహుళద్వితీయ చంద్రోదయగౌరీవ్రతంబు చతుర్దశి యమావాస్యలు కేదార గౌరీ వ్రతంబులు కార్తిక శుద్ధ తృతీయత్రిణివన గౌరీవ్రతం చాచతుర్థి నాగచతుర్థివ్రతం చాయష్టమి గోష్ఠాష్టమి యాద్వాదశి యుత్థానద్వాదశియుఁ బూర్ణిమ కార్తిక గౌరీ వ్రతంబు మార్గశిర శుద్ధ ద్వితీయ తింత్రిణీ గౌరీ వ్రతంబు అతృతీయరంభాతృతీయ యాచతుర్థి వరచతుర్థి వ్రతం చాపంచమి బడరీగౌరీ వ్రతం చామరునాండు ముబ్రహ్మణ్యప్రీతి కరంబుగు చాంపేయ షష్ఠి పుష్య బహుళవతుర్థి దూర్వాగౌరీ వ్రతంబు అదశమిత్రిలోక్య గౌరీవ్రతంబు ... .. సావిత్రి గౌరీవ్రతంబు మాఖశుద్ధ ద్వితీయ కైలాసగౌరీవ్రతంబు అతృతీయ కుండగౌరీ వ్రతంబు ఆసప్తమి రథసప్తమి సూర్యచంద్రవ్రతంబు నయ్యష్టమి శీష్ఠాష్టమి యాయేకాదశి తిలవద్ధవ్రతంబా బహుళ చతుర్దశి శివరాత్రియగు తత్ప్రకాశం బెఱింగింకెద.

సీ. శివరాత్రి నుపవాసశీలుడై శివపూజ

జాగరణంబును సలుపు పుణ్యం

తవిరళవిభవుడై శివరూపము వహించు

పనిహాక బోయ యాదినమునందగు

వనమృగ హింసకై చని దొరకమిఁ గుండు

వందురిరా నొక్క వ్యాఘ్రమెందు

గమకించి తూటినఁ గడుభీతితో బిల్వ

తరువెక్కి పులి క్రింద నిరపుకొనుడు

ఆ.వె. సైద్రలేక రాత్రి నెగులునఁ దచ్చాఖ

అందునందు దిరుగ నాకురాలి

శిలమీదఁ బడిన శివ పూజ ఫలమబ్బి

యంత్యమునను ముక్తి కరిగె నశంకు.

ఉ. చోరుఁడొకండు శంకరుని సూరలఁ జూచి విభూషణోత్కరం

తారయ దీపమెత్తికని యన్నియు ముచ్చిచ్చి పారిపోవఁగా

నారకు లేయ వాఁడు మృతుఁడై శివరాత్రి గిరిశనేవ చే

హరిన యట్టి పుణ్యమున గొబ్బున శంకరుఁ జేరె ధీరకన్.

కం. శ్రీ లైసంబురుషులైనన్

మేలిమి నుపచారసరణి మిహికాకరస

నైలిక్ బూజించిన శుభ

శీలర సౌఖ్యములు నెందు శివదివసమునన్.

వ. వఱియుఁ జైత్రశుద్ధ శ్రీతీయయు జ్యేష్ఠపూర్ణిమయు నాషాఢసితనవమియు
జ్యేష్ఠ బహుళాష్టమియు ఫాల్గుణ పూర్ణిమయుఁ గ్రమంబున నుత్తమ శావ్య, చాక్షుష, భర్గ
సావర్ణి, తుద్రసావర్ణి యింద్రసావర్ణి రైవత బ్రహ్మసావర్ణులనియెడు షన్మాదులు. వఱియు
ననేకంబులగు పుణ్య కాలంబులు విమర్శించి శతద్విహిత కర్మంబులాచరింపవలయు.

సీ. సత్యంబుచే హరిశ్చంద్రాదిభూపతుల్

కీర్తులు గాంచిరి వార్తకెక్కి

కల్లివెన్నొందు స్వర్గము గల్గు సంజాన

మభివృద్ధియగు దండె యంబ తోడఁ

బుట్టువుల్ సఖులును జుట్టుముల్ గురువులు

దైవంబునదియ సత్యమున కంటె

వ్రతములులేవు దేవత లెల్ల మెత్తురు

శుభములు జెలువొందు సుమతియనెడి

ఆ.వె. ద్విజుడు మున్ను శంఖతీర్థ తటాపరి

వనమహాశ్రమైకవాసుఁడగుడు

శిష్యులంత నింతఁ జేరిరాఁ గందఱూ

లార్థ మడలి కరిగె యెఱుఁడు నవట.

కం. పూవులు గోయచ నొక్కెడఁ

బోవగ నవ్విప్రమీడ బులి దుమికి మహి

దేవుని కడివెయి పట్టిన

నా విప్రుడు కంప మొంది యంతటఁ దెలివిఁ.

చం. కమలజ సన్నిధండతఁడు గౌరవతఁ బులిజూచి పల్కెనో

సుమహితసత్త్వ! పుత్రులు శుష్కము మాంసవిహీన మిందుకై

హమిణిక యేల నన్నిడుపు మంచన నాకలి బెట్టుగాఁగ ది

గ్రృహయొనగింపుచున్నయది పట్టితి నిన్నిడనేర నింటిటఁ.

చం. ఆనవుడు నిగ్ని హేలత్రముల నాత్మ వసించఁగఁ జేసి యింతికిఁ

దనయల కెల్ల శిష్యులకుఁ దాలిమి బుద్ధులు దెల్పివత్తునో

యనఘ ! మదియ వాక్యగతులంతయు నమ్ముము నెమ్మి మీఱ నా

విని మునితోడ వ్యాఘ్రు మతివ్రతుత ధర్మతరోక్తి నిట్లనుఁ.

కం. వత్తువారావో! యిదియొక

దత్తురమొ నమ్మఁ జాల ధరణీ సుర! నా

నత్తటి పులికిఁ సుమతి మ

హత్తర నిజసత్య మెఱుఁగ నపుడిట్లనియెఁ.

ఆ.వె. ఇప్పుడేను బాపమేమియుఁ జేయ ముక

బామువలననైన బాప నే. మొ

యస్థిరంపు జన్మ మానించి బొంకిన

సారిది నిహపరముల సుఖముగలదె.

కం. పాపంబుని చింతింపక

యౌషిక కృతములఁ దాపసోత్తములకొన

ద్యౌపారుల నానించిన

నీపట్లక జొంకులాడ నేర్తు నె! యనుడుఁ.

ఆ.వె. పాపమైన నేమి పరికింప నాత్మశ

రీరక్షణంబు రీతి వలయు

ననెడి ధర్మశాస్త్ర మరయవో విషవాశో.

యనుడు సుమతి యిట్టులని యె పులికి.

సీ. యింటికిఁ జనివేగమే వత్తు రాకున్నఁ

బంచపాతకులను భ్రాతృహంత

విశ్వాస పాతకి వీటిఁడి మిత్రఘ్నుఁ

డిలఁగృతఘ్నుఁడు బంధుకుల విఘాత

గురువంచకుండు పడునిరయముల్ గనువాఁడ

సనియను భర్తృవంశనియఁ బలికి

మాతాడు నదియను జోరాడి సతులతోఁ

గలపించునదియను గాంతుఁడెడయ

ఆ.వె. విధవయ్యును వల వెల్లుడుకల్ గలయది

తొడరి రేపు మాపు గుడుచునదియు

వృధిచరించునది యను భవించు దుర్గతు

లొందు వాఁడ సనియ నుర్విసురుండు.

ఉ. చానికి సమ్మతించి పులి ధాత్రిసురుం బనుపంగ నాతఁడున్

బూనికనేగి పుత్రులకు బుద్ధులు దెల్పఁగ నింతి భర్తయై.

యాసలినాక్షువేడుకొన నప్పుడు వాసపుఁడున్ దిగ్గితులన్

జూనివరేణ్యు నెంచుచు సమస్తసురల్ భజియింప వచ్చుచున్.

కం. సుమతి పులిఁజేరనరుగఁగ

నమరగురుండు హరిహాయుండు నప్పుడు పులికిన్

సురలోక మొసఁగి చనుడున్

భరణిసురుండుండె నైజధర్మ స్థితులన్.

ఆ.వె. అస్థిరంపు తనువు కాసించి బొంకక

సత్యనిరతి దొరయు సజ్జనుండు

సజ్జభవుని లోకమందె నానుమతియు

భర్త సత్యరతులు ధన్యుఁరెండు.

కం. శరణాగతులం బ్రోచుట

మరకుంబగు భర్తమట్టి పారీణగుణ

స్థిరుండగు శిలిభూరిమణుని

చరితము వినుండభిలకలుప చల వోత్కలనన్.

సీ. ఆ భరిణీపతి యాగంబు నేయుడు

నడిగెడి వారికిష్టార్ మొసఁగ

నమరేంద్రుఁడన్నియు నతిని గుణం బార

యఁగ డేగ గువ్వయు నగుచు నచట

దలుకుడు వడి గువ్వ భరణీను శరణన్న

వెరవకుమనుచు బృధ్వి విభండు

వెంటింటి డేగ నే వచ్చి తనకు నా

హారంబు దీని నీయఁగ దగు నశఁ

ఆ.వె. దనువునైన నీకుం దఱిగిత్తు గాక నా

శరణు జూచ్చినట్టి జంతువువిడ

పాపమగుటం జేసి పట్టియ ననుడు దా

నంతతూస్కి మాంసమడిగె డేగ.

చం. అతఁడటమాన్చి మేకదఱిగి యావట గువ్వకు మాటు వెట్టగా

నతిశయమయ్యె గువ్వ, తల యత్తఱి నుంపఁగఁగెంచు ధారుణీ

పతి శిబిమొచ్చి యింద్రుఁడును బావకుఁడుకొ దమరీతిఁ దెల్పియం

చిత తనువిచ్చుచుకొ దివికిఁ జేరిరి ధారుణినాథు డంతటకొ.

కం. ఇహాభోగాన్వితుఁడై ధర

బహు వర్షములుండి నలువ పజ్జితుఁ జనియెకొ

బహుమానాస్పదవరితా

వహ మృత రక్షణంబు వరధర్మమిలకొ.

కం. వచ్చుచుఁ దెచ్చినయదియొక

జచ్చుచుగొనిపోవునదియు సరవిం గలడే!

యజ్ఞపుపుణ్యము పాపము

నిచ్చలు నెడఁబాయ నెవట నిచ్చిన యేనికొ.

కం. కీర్తియె ఘనమీకృతం బప

కీర్తియెదుష్కృతము మేలు గీఁడొదవించుకొ

వార్త గనిరెంటి నడుమకొ

గీర్తివహించుట లసత్సృకృతము లభించుకొ.

కం. దయయొక సత్యముకొవము

రయమునసంపదలు మోక్షరమనానగూర్చుకొ

నయమగు కీర్తులు స్వర్గా

వ్యయదాతికలొకభోగ మనువుగ నొనఁగుకొ.

ఉ. భూతదయా పరత్వమున బొంతుట సూన్యతమట్లు, తద్దయా

నీతపు సత్యమయ్యెనృతనీతియ యట్లునటకొ సమస్తవి

ఖ్యాతతుభద్రదం బొరులకై తగబొంతుట యందుమేటి ప్రా

ణాతురదార సంగ్రహ విధాకృత మెందు మహాఫలంబగుకొ.

కం. అతివలయెడ నభిమాన

మృతముల నాతురుల కొలకు సూరిద్విజగో

ప్రతలికొ ప్రజఁగ బొంతుట

క్షీతిసత్యముకంటె మేటి శేముషి దలఁపకొ.

కం. క్షణ భంగురమై బుద్బుద
గణనంబగు టిహమునకునుగా బొంకక ర
క్షణ మొనరింపవలె నొరుల
గణతింప నసత్యనీచ కర్తృత్వలెనన్.

సీ. దేవతలడుగ దధించి వెన్నెముకిచ్చి
శాశ్వత కీర్తి ప్రసంగికాండె
డేగ కోరిన మేను తీవరి గోయుచునిచ్చి
నిలిచిరకీర్తి ముస్థిరుడుగాడె
పద్మ నేతుడు వేడె బంచజనుండు గా
త్రంబిచ్చి కీర్తి తత్పరుడుగాడె
యింద్రుడానింప మేనెలమితో నాలించిచ్చి
కర్ణుండు కీర్తి సంగతుండు గాడె

తే.గీ. యధ్రువమును సనిత్యంబు నల్పమైన
గాత్రముల మీది మమత పోకార్చి దివ్య
మతిధ్రువంబగు కీర్తిదేహములు గాంచి
రొరుల కర్థము లిచ్చుటయును ఘనంబె.

కం. ఇంద్రద్యుమ్నుని కీర్తులు
సాంద్రస్థితి కమరవిభుండు చర్చింపక న
య్యింద్రునిపదవికి గ్రమ్ము
నింద్రద్యుమ్నుండు చనుటెల్లరు వినరే.

తే.గీ. కడు గ్రియాజ్ఞాన పరమయోగముల వలన
హరి భజించిన నిరతనిత్యాపవర్గ
మొనరు గావున భాగవతో పచార
గతులు భక్తికి నైంతయుఁ గారణములు.

సీ. నిర్వత్సరాన్నితుల్ నిర్జితేంద్రియరతుల్
పరహితనిరతులు భాగవతులు
సర్వభూతదయా విశారద మానసుల్
పావన చరితులు భాగవతులు
మదలోభకామ నిర్మలనస్రభావులు
భవ్యతేజోయుతుల్ భాగవతులు
విషయ విహీనత విష్ణుపాద సరోజ
భక్తి సంగతులు శ్రీ భాగవతులు

తే.గీ. భానురామ్నాయ సహితులు భాగవతులు

పటుశుభాస్పద వేదగుల్ భాగవతులు

పరమ కీర్తిసరాకృతుల్ భాగవతులు

భాగధేయప్రశోభితుల్ భాగవతులు

ఉ. కోరికకోరిక బొక తమకున్ లభించిన వస్తు సంతతుల్

శ్రీరమణీధవార్పితము నేయుచుం దద్వందాస్యముక్తిం ద

త్సారనివేదితాన్నములుదారగతిన్ భజించు వారల్

గౌరవతత్కథాశ్రవణకౌతుకచిత్తులు వైష్ణవాగ్రణుల్

కం. పరనిందాసూయాదులు

పరదారధనానురక్తి పరభాషణముల్

పరికింపకె పుడల పరా

త్పర భజనాయాధమతులు భాగవతులిలన్.

ఉ. ధర్మముకంటె లాభమును ధర్మముకంటె శుభంబు నిత్యస

ద్ధర్మముకంటె సద్దతియు ధర్మముకంటె దనూజ బాంధవుల్

ధర్మముకంటె దల్లియును దండ్రయు నెక్కుడుగాడటంచు దా

సర్వలిధర్మమే హరియటంచు బ్రవర్తిలువారు వైష్ణవుల్

చం. సకలశుభంబులిచ్చు గల జాడ్యములెల్ల హరించు వేదవిత్

ప్రకరనుతుల్ లభింపంగనుపాయ, మపాయము బాప్తుచుక జయ

ప్రకటిత కీర్తిలిచ్చునని పట్టుగధర్మవై విష్ణువంశుం దా

రకుటిల వృత్తినుండు విబుధాగ్రణులారయ వైష్ణవసాక్షులు

కం. పరలోకమునకుం జూట్టుము

పరభయనిర్హరణమమితపాపహరము జ్ఞా

నరుచిరతమమని ధర్మం

బరయంగ నేమిటని నరుండు భాగవతుండెల్.

ఆ.వె. పరమపదము నదియె బాంధవుండు సహాయం

డభిలసౌఖ్య హేతువగుట నాత్మ

వర్ణ ధర్మగతిని నిర్ణయం బెడలని

పరమతత్త్వవిదుండు భాగవతుండు

చం. జగములన్నం టంగలుగు జంతువులన్ ధరణీరుహగ భూ

గగన చరాచర ప్రతతిం గంజదశేక్షణుండుండి తత్త్రియా

భిగణనచే మెలంగునని వేర్కినెఱుంగుచు శక్తియుక్తి ని

ముగ నతిథిన్ భజించు శుభ మూర్తులు భాగవతుల్ దండుగన్

చం. ఆతిథియోవిష్ణుఁ డంచుమది నారసి పాద్యమొసంగి శాస్త్రీయు
 క్తత యుధఁ దీర్చి సద్విసయగౌరవ [వృత్తిఁ] బ్రియానురాగసం
 గతనుత భక్తితో మతి జగత్పతిఁ గన్గొని నట్టులుండు భా
 సితగుణశాలి భాగవతశేఖరుఁ డెన్న ధరాతలంబునన్

కం. కన సర్వభూతపితమతిఁ
 దనరుచు నిర్దోషుడై స్వతంత్రము దనవై
 నునుపక శ్రీహరిపదస
 ద్వనరుహపరతంత్రుడతఁడు వైష్ణవుఁడుధరన్

సీ. నడచుట లెల్ల శ్రీనాథ ప్రదక్షిణ
 మమరఁ జల్కుటలెల్ల హరికళనము
 నాసఁ గ్రోలుటలు దన్నవ్యగంధామోద
 చాలింపుటలు తత్కథానుసరణి
 చూచుటలచ్యుతసురుచిరాకారంబు
 లంటుట చక్రి యంగంగకములు
 నేయుకర్తము హరి నేవానుచారంబు
 తలఁపు కృష్ణ ధ్యానవిలసితంబు

తే.గీ. లనుభవించుట తత్త్వ సాదాతిరుచులు
 గాఁగ సకలమ్ము శ్రీ విష్ణుగాఁ దలంచు
 ప్రబల సంతోషయుతులు శ్రీభాగవతులు
 . . . . .

కం. శాంతియు శమదమరుచున్
 దాంతియు సత్యంబు భూతదయయును సుకృతం
 బెంతయు వశ్యములుగ స
 ర్వాంతస్థుని హరిదలంచు నతఁడనఘుఁడిలన్

చం. హరిగృహ మార్జనంబు గునుమార్చనముల్ తగుభత్ర [చామర]
 స్ఫురదురు కేతుసచ్చతము పుణ్యఫలప్రద మిట్టి భక్తి శ్రీ
 వరు నుపచార వృత్తుల నవారిత భక్తి భజించునట్టిను
 స్థిరగుణశాలి భాగవతశేఖరుఁ డెన్నఁగ సన్నతోన్నతిన్

కం. పూవులతో [ర] లు నేయు
 శ్రీవిభునర్చనకుఁ దులసి చెల్వగు సుమమున్
 పాదపత ననుదినంబిడు
 నా విమలుండెందు సంతతానందఁ డగున్.

కం. ప్రతదాన ధర్మ కర్మ
స్థితవర్మల హరికిఁ బ్రీతినేయుచు భగవ
ద్వ్యతిరిక్త కర్మ వర్జిత
మతియగు భాగవతుఁడతఁడమానుషలీలక,

కం. మతినిలుకడ చాలనిచోఁ
బ్రతిమా రాధన మొనర్చి భక్తి సలుపుచున్
ధృతిఁ దధారణ గరిమన్
జతురుఁడతఁడు భాగవతుఁడు సజ్జనమినులిన్

తే.గీ. మఱియు సమితక్రియాయోగ మపితరీతి
భక్తియొదఁ గుదుర్పొప్పఁగాఁ బ్రబలు ఘనులు
భాగవత శేఖరులు దద్విభవ వితతికి
సములు గారెన్న బ్రహ్మాదు లమితమహిమ

కం. కర్మములెల్లను శ్రీహరి
కర్మలితోనిచ్చు [నట్టియతఁ] డతి భగవ
ద్ధర్మ పరుండై క్రమగతి
నిర్మల సాలోక్యగరిమ నెరయన్వేలయున్.

సీ. అనవిని శాసకాద్యఖిల సన్నుతులు నూ
తునిఁ జూచి యేమేమి దుష్కృతముల
పాల్పడి జేవులు పడుదు రధోగతి
యందెట్లు లనుభవమగుట అనుడు
నతఁడిట్లులను నిరయముల భేదంబులు
కల్పమ జనములక్కడ వసించు
పెల్ల సానందగణేశుఁడన్నని భద్ర
దత్తకు నల పూర్ణ విత్తనకును

ఆ.వె. బొడమిసట్టి ఘనుఁడు పొడగని నుగతికి
నిరయగృహులఁ బనిచె నెమ్మిదనరఁ
దేటుగాఁగనట్టి తెలుగు దేశోధను
లార వినుఁడటంచు నాతఁడనియె.

కం. భూమికిఁ జక్కటి క్రిందునఁ
దామస పాతక నివాస థామసులగుచున్
భీమారవయమభట నా
నామిత బాధలకునెల్ల నాకరమగుచున్.

సీ. శౌరవంబును మహారౌరవంబును జ్వల
 జ్వాలికా తాల విశేషములును
 తత్తుకుంభీ విచిత్ర లవణ రుధిరోద
 వైతరణ్యసి పత్రవనముఖములు
 క్రిమిభోజ సందశ కృష్ణ సూత్రంబులు
 తృష్ణ లాలాభక్షణోష్ణ శిఖలు
 పూయదాహానిలాంబు నిమగ్నములు నధ
 శ్రీర్షము దమము విచియు శ్వభుక్తి

ఆ.వె. కుణపభక్షణంబు ఘోరతామిసంబు
 కాలసూత్ర సూచికా ముఖములు
 పలలభుక్తిరు తృప్తతనమాలే తోరాంబు
 షేదనంబు తెలపాతనమును

ఆ.వె. కాకగృహ్రముక కంకఘాతంబులు
 తత్తులూహకము వితత్తు నైక
 తము పురీషగర్త తాపన లిక్షయం
 త్రాది నిరయ కోటులవటం గలవు

వ. ఆవి పాపకర్తాచితానుభవంబులు యాతనానివాసంబులునైయుండు.

ఉ. అచ్చటితోవ రాలినుము నన్నియుం గంటక మాతమంబు న
 * త్యుచ్చయ వేదనాన్వితము సంబువిహీనము గాకగృధ్రదం
 ప్పొచ్చలితాతిభీకర మృగోజ్జ్వల మ [య్యమ ?] కింక రాత్యసా
 మ్యాచ్చలితోక్తులు గరహలాద్భుత మర్దన లాండు పాపులు

కం. బహుభేదయాతనాస్థితి
 బహువాధలు తెక్కునిరయ పంక్తుల బీసవ ?
 బహుగతులఁ జేయుచుండుదు
 బహుఘోరాకృతులు శమన భటులుద్ధతులై

కం. వేదోదిత కర్తృపు మ
 ర్యాదలు దిగవిడిచి యన్యమగు దుష్ప్రియం
 కాదగు పాతక జనతతు
 లాదటసుండుదురు యమభటావగులేవన్.

సీ. విగత మర్యాదులు విషయసత్తులు త్కుద
నికరనాస్తికులు డాంబికకృతఘ్న
విప్రధనాపహ విప్రనిందారతుల్
పుడమిదేవతలతో బొంకుఖలులు
పరుష బాషణులు దబ్బితలాడు వారలు
పితును లమానులు పెక్కులరచు
నీతులు దేవితల్ సూచితరథను
లెపుడు స సూయచే నెసంగు వారు

అ.వె. ప [రథనైకర ?] తులు ప్రాణిసాంసాపరుల్
దేవ నిగమ నింద [నా వహితులు]
నవి యథార్థమనినయట్టి కుత్సితమతుల్
సార నిరయతతులఁ జేరు ఖలులు

శా. కర్తృభంశకు లార్య విద్విషులు భోగప్రాభవుల్ మక్కువా
క్కుర్కాలోలురు యోగులక యతుల సగ్ర్య బ్రహ్మచర్యవ్రతా ?
వర్తవ్యకుల నిందనేయు ఖలులుక వాగ్దోషకుల్ విష్ణుస
ద్ధర్మాద్యర్చన హీనులుండుదురు వాధల్ నెంద నారాపునక

తే.గీ. సర్వభూత విశ్వాస విచార రహిత
నిర్దయాన్విత వర్తనుల్ నీతివిగతు
లతిథి విడిచి భుజించిన యథమ గుణులు
దాన విఘ్నకరల్ నిరయానురతులు

కం. అన్నంబడిగిన విప్రుని
నెన్ని పరీక్షించువాడు హితధరఁగినురుక
సన్నత తటాకముల వి
చ్చిన్నము గావించు నతఁడు నెందు [నిరయముక]

సీ. విష కేశ రసములు విక్రయించునతఁడు
ప్రజల నెందవమానపఱచు నతఁడు
యజ్ఞ విక్రయఁడు దత్తాత్రహరియు మాతృ
పితృ విరోధియు నగు ప్రీతి రహితుఁ
డన్యయోని నయోని నల పతుయోనుల
తుక్లంబు విడుచు నిక్తుల మహాఘ్న
శర్వంబులను నీళ్లఁ బగట నింతులఁ బొందు
నతఁడు రజస్స్వల నంటునతఁడు

తే.గీ. తోఁపులకొ విమ్మి జలములఁ ద్రోవదేవ
నిలయ గోష్ఠంబులను జేరి జలము మలము
విడుచు వాఁడును భామిని పడయు ధనము
జేవనముజేసికొనువాఁడు జేరునచట

కం. సఖిరక్షింపనివాఁడుకొ
సఖులకొ పొంపించునట్టి జతుఁడలిదీనుకొ
వికలాంగ వృద్ధ రోగుల
నకుటిలతను బ్రోవ నశఁడు నందు వనించుకొ

కం. శస్త్రములు నేయువాఁడుకొ
శస్త్రము లఘ్నేడు నశఁడు శ్వసన పితార్చిక
శాస్త్రప్రతి పాద్యాధా
విశ్రుతచర్చుండు తారలు వెస నిరయములకొ

అ.వె. మద్యపానగీత వాద్య మాంసత్రాత
నిత్యరతులు యువతినికొ మహీను
రాన్ని పెూత్రకన్య కావని నాపుల
నరయలేని ఖిలులు నిరయ గతులు

కం. ప్రత్యాశ శ్రేతగృహ
ద్ధత్య కులాశార రహితులాత్మకళత్ర
స్థిత్యర్థమిత్ర ధనమారు
అత్యుర్జిత నిరయవాసులగుదురు తెలుచకొ

కం. గురుదేవ ప్రత్యాపహ
పరసంపద్వికల హృదయ పాపాణ తరు
స్థిరశంకు మాతమాదా
వరోధులు నిరయనివహవాసులు కడఁకకొ

శు. జపపూమాంచిత దేవతాయజన భాస్వదానధర్మోపహ
సపరిత్యాగులు గ్రామయాచకులు నక్షత్రానుయాత్మాంకులూ
త్తివవల్ నిద్రవహించువారు శరణార్థిక దుర్బలుకొ ద్యుభితుకొ
గృహతోఁ గావని వారు దుర్గతికి సరాకోతన్మ రెల్లప్పుడుకొ

కం. పరగృహరస భాన్యధనా
కరవిచ్ఛేదకుఁడు వాదకరణుండు సమ
త్వరుండుకొ లోభియు వనములు
నడికి నశఁడు గాఁపు ఫేరారసరకంబునకుకొ

తే.గీ. స్వామికేద్రోహి మిత్రవంచకుడగు శత్రుడు
పరగ గర్వియు నిశ్వాస పాతనుడు
[గరడుడు] గొండెకాడకుఁ గాణయాచి
యత్తరింతురు నిరయాళి హత్తియెపుడు

కం. మణియంగల పాతకముల
కరయిక నిరయములు పెక్కులగు నందందు
బారలుదురు పాపకర్ములు
దురితములము బాధపడక తొలంగునె! వరుసక

ఉ. పాతక సంఘమెన్నఁగ నపారములట్టివి నేసి రోగు ల
త్యాతతదుష్టవర్తనులు నల్పశరీరులు యీణజీవనుల్
గాతరులంగహీనులునుగా జనియింతు రవెల్ల నెన్నఁగా
భాతయు నోపఁడేము విదితంబుగఁ గొన్నిటి నేర్పరించెదక

తే.గీ. బ్రహ్మహతి యయవ్యాధి బాధవొందు
సమ సురాపాని దంతరోగాన్నితుడగు
స్వర్ణహరణుండు నఖరోగ సంగతుడగు
నవని గురుతల్పగుడు కుష్ఠ మనుభవించు

కం. గురుతల్పగు గానెఱుంగుడు
గురువకురగ ? గ్రుడ్డి బిచ్చకుంటును ధరణి
గురునిందించినవానిగ
నెఱుగుడు మూఁగయగువాని నెంతయుబుద్ధి

కం. విలిసదొర [గురుజనులను]
బాలనులై నింద నేయు పాపాత్ములగా
నాలాకింపుడు— కా
రా లక్షత మెలఁ గునట్టి యధముల నెందుక

తే.గీ. గురునవేక్షించుకాతని గుటి గడచిన
ఖలుండు దుర్గంధ కుష్ఠ భగంజరముల
పాలకడి చిట్కమిత్య మేర్పడఁ జరించు
గురునికెదురాడి పలకయై ధరణి మెలంగు||

కం. గురువందనఁబు నేయమి

శిరమున రోగములు గల్గి శిథిలతఁ జొరలున్

దురితన్ జండాలున్ బతి

త రజస్వలఁ గలసి మాలతసమునఁ బొడమున్

సీ. అగ్నిదాహఁకుడు వస్త్రాది సంగ్రహముండు

కుష్ఠ రోగంబులఁ గుందుచుండు

వెండిదొంగిలి జాడ్యవృత్తిఁ దామనుడగు

కూటసాక్షికిని గీల్కొనునతండు

నెన ముఖరోగియొ నిర్దయాత్మకుండును

నిష్ఠూర వాక్యఁడై నెగడు వసుధ

గరదుండు పాండు రోగము నొందు శస్త్ర జీ

వికుండు నిర్ధనవృత్తి వేదఁబగును

తే.గీ. పితరులన్ వృద్ధులను రోగ పీడితులను

తపసులన్ శరణాగతార్త జనతతుల

సతి సుతావళి విడిచిన జాడ్యగోబుండు

నేత్ర రోగంబులన్ బడి నిరయ మొందు.

ఉ. భూమిసురాగ్రగణ్యునకుఁ బూనిక నిచ్చెద సంఘనీనియా

తామనుడల్పజీవియగు దద్దయువారల వృత్తులెత్తినన్

పామగు నేర్పు గుంటలును పాదపముల్ నుమ భూసురాలయ

శ్రీమహిమల్ వినాశముగఁ జేసినవాడనవత్తుండొ వగన్.

చం. శిశుపతుగర్భ హన్యములు జేసిన మాధుండు సంతతిన్ లస

ద్విశదతఁ గాంచినయం బొలియ దీనతనొంది చరించిముప్పునన్

గృశతనుండున్ దర్శిండుండును గీర్తివిహీనుండు నాధరాస్థలిన్

బళుమిధునక్రియన్ గెడయఁ బావినవాడ నవత్తుండొ వగన్.

ఆ.వె చాలధనము గల్గి సప్తసంతానముల్

ధరణినెరయఁ జేయదాల్చిలేని

పామరుండు హియభవుండును గొడ్డుబో

తనగఁగ బుత్రహీనుడై మెలంగు.

తే.గీ. వైష్ణిక వ్రతసంత్యాగి నలకువ నిల

బడి సదారోగియగు పెక్కుపడతులొండి

వరుస ఋతువేళఁ గలయకందఁబముఁగ

యొకతె గవయంగ చండవృత్తుండునుండు.

కం. తగుమధురాది భక్ష్యములు తావుననుండెడివారి కీక తా
నె గెడసి తిన్న యట్టి యవిసీతుఁడు గుల్మపునోప్యసోందు నొ
ప్పగు ముమగంధ వస్తువులు నచ్చట నెవ్వరికిని వాఁడు నె
న్నఁగనిఁడు గంధమూషికమనకొ జనియించు [ధర్మి] వంచనకొ.

కం. విలిక పనివంచినచో
నాలస్యతఁ దనదుపనికి నధిపతి కార్యం
జాలి కడఁజేయు మనుజుఁడు
నా లీల నపుంసకుండు నధముండు నగుకొ.

సీ. కైతవ వ్యవహారి కడు ఖలోద్ధరుఁడగు
నగ్నిచోరకుండు చుందాగ్ని కుండుగు
దుర్బల జాతులఁ దొడరి చాధిపతి
క్షీండు నతండుంగ కుంచితుఁడగు
తగవునఁ బక్షపాతము పల్కునాతఁడు
మిగుల జిహ్వరోగి యగుచు వగచు
నమరుస్పదతాపహారి స్థానశ్రష్ఠుఁ
డగు కుత్స్యోదన మవనిసురుల

తే.గీ. కిడుమఁదామున్ను గా భుజియుండు నాతఁ
డగును గళరోగి గంధచూల్పాది యుక్తి
పంచయజ్ఞ పగిత్యాగి కుందియగుచు
శ్వానయోనిభవుండునై జూడుకొడగును.

కం. వినుఁడు మధురాది భోజ్యము
లనుపుగ నిజభార్యకిడక యతినిర్దయుఁడై
తినువాఁడుగళారోగితఁ
దనరుకొ బోకాలి బల్లితనము వహించుకొ.

తే.గీ. పక్షల ధనములు సూచించు పాతకుండు
యాచకుండు హీనవృత్తియు నగుచు మెలంగ
క్రోధి చండాలుఁడగు లోభి కూళ వూరి
గంధయత నాసికఁడునగు ఘనత దొరకొ.

కం. త్రోవలు తప్పఁగఁ జెప్పిన
యావీటిఁడి నేత్రరోగియగు పుస్తకముల్
దావెన దొంగిల మూఁగగు
నావిధమునఁ గంచుదొంగ యుబూదరుఁడొ.

కం. ఇనుమెత్తి విరూపకుండగు

వనరున్ వాద్యంపు దొంగ వడికండూతిక

విను పుణ్యక్షేపణమున

కనువెడలంగ వక్రనానుండై జనియించుక.

సీ. రూఢి నాచార విరోధి వక్రకాన్యుండౌ

దాన విరోధి యదత్తుడునగు

దేవతాద్విజగురు ధేను ధనాపహ

రకుండతిస్కూలగాత్రమున నలయు

నెలమి ధర్మద్వేషి యేకాక్షుండగు నీర్మయ

నతి వికృతాననుండగుచు బరగు

నొగి లోహ విక్రయఁడూర్ధ్వజానుండగు

దాసిఁ బొందెన వక్రతనువుదాల్చు

తే.గీ. దుర్భగాసక్తిఁగృహుండగు దొడరు సఖులఁ

బొంద, లేవటివాఁడునై చెందుఁగీడు

మఱియుఁ బాపంబులకుఁ దగుమ్మ రోగ

ములు ప్రవేశించునవి లేమిఁ గలుగు శుభము.

తే.గీ. ప్రజ్వలించని యగ్నిలోపల హతమీడ

వృద్ధ గురువుల నతిధుల విడిచిభక్తి

గొనఁగ గుల్మంబుచే నలఁకువలఁజెందు

కృశతనుండగు దుర్బలవశత నలఁగి.

కం. ధర్మణీ విభుండై యూషర

ధర విప్రుల కొసఁగు పశువు తాండ్రకుఁడునగుక

శరణాగతుఁ బ్రబోధని బాఁ

డరయఁగ శార్దూలమగు భయంకరవృత్తిక.

కం. కూరలు దొంగిలి ప్లవగా

కారుండగు సజ్జనములఁగైతవవిద్యా

కారమున మోసపుచ్చిన

క్రూరుండు పృథాలమగుచు గుటిలత మెలఁగుక.

తే.గీ. వేదకాస్త్రప్రస్తుతఁడై తద్విధుల మెలఁగు

వయస్ తెలుఁగక దుర్వాద నిరతుండైన

యాతఁడు సుగంధవస్తుభారానుకాత

మైన గార్దభమై పుట్టి యవనిఁ దిరుగు.

అ. వె. ఆత్మసాధ్యమాని యన్యాంగనాసంగ
మానురతుఁడు లేమి నలమట పడు
నతిధి విడిచి [కుడిచి] నతఁడు కపోలనీ
లత నసహ్యపదనగతి మెలంగు.

అ. వె. [తనదు?] మిత్ర ముక్తత జనులకుఁ బరుషంపు
వగలఁ గీడు నేయవాఁడు నీచ
వర్షనుండు కొద్దివాఁడునై యందఱు
రోయఁ జెందు [నట్టి] రోతబ్రతుకు.

నీ. సంధ్యల విరహియై సతివాండు నాతఁడు
ధర్మసర్వ? గురుబంధుజనుల యెడలఁ
గావించు నాతఁడు గడు భ్రంశబుద్ధియై
వంటలవాఁడయ్యు వనుధఁ దిరుగు
తనయందులేని పెద్దతనంబు ప్రకటించు
హేయండు బాంధవహీనతఁ దగు
నబ్బినదెల్లరోయక తినువాఁడు మ
హా వ్యాధియతుఁడు హీనాంగుడగును

తే.గీ. పశువు వీచునఁ బవళించు పండ్ [తొంటి?]
నొప్పివాఁడగు మృతవత్సను క్రియ లమరఁ
బిడుక జాత్యంధుఁడగు నెందుఁబేర్చి కెక్కు
గొల్లవారింట బంటగు గుజనుడగును.

తే. గీ. గ్రామ నక్షత్ర యాచకులొము దేవ
లుండు శ్రుతి విక్రయండు ధ్వజుండు నెన్న
గ్రామచండాల పంచకగణు, లంటఁ
గనిన భాషింపఁ బుణ్యముల్ గడకు దొలంగు.

కం. మాలనిఁ బాతకెఁ బీనుఁగు
వోలికా స్పృశియింతెనేని నొనర సచేలో
ద్వేలన్నా నము ననల
జ్వాలా స్పర్శనము ఘృతముచవిగొనుటదగుకా.

తే. గీ. అటులనేయమి నిరయ విహారియగును
శూద్రుఁడంటినఁ గ్రుంకెడి చొప్పువొప్పు
సంకమలదారి [కంటి?] నేయసౌరజపము
భవ్యనత్కర్త నిరతు త్రావాహులకు.

కం. మని కుక్కుట మండరజా

వనితా పవితా ? బేడి వ్యభిచారిని నూ

రను దిరుగు కుంధినంటుక

మునుఁగకయున్న తఁడు నరకమునఁ బడుఁజెలుచున్.

సీ. పరధననుత సతీహరణులు గాఢాంధ

పతితులౌదురు యమభటులు పాడువ

నేలికకున్ గీఁడులెలమిఁ జేసినఁబడు

మితలేనియంధతామిస్రవితతి

నుతసతులన్నిడి ధృతిఁ దనసొట్టకై

వనరు నాతఁడు రౌరవమునఁ బొరలు

పశుపక్షితతికంబు పానంబు దొలఁగించు

ములుచు కుంభీపాకమునను దప్ప

తే.గీ. శిలలైఁ గ్రాంగు దల్లిదండ్రులను నిగ్ర

హించినన్ గాలసూత్ర మంధిరపుకొనును

పలుదెలుంగుల జీవుల వాధపఱచు

నరుఁడు శాల్మలి ముండ్లలోఁ దరలఁ డెపుడు.

కం. ధర్మగతిఁదప్పు దుష్కృత

కర్మలు వైతరణిఁ గూలి గ్రాంగుమరు గడున్

నిర్మల నిగమార్ధగతా

కర్మగు లసి కృతవనులఁ గడఁబడుదురొగిన్.

తే.గీ. దండునినదండునిగ నవదండు దండు

గాఁగ నొనరించుపతి యంత్రకమున నవయుఁ.

దమకు నశకృతిలేని జీవములఁ దునుము

ఖలులు తామిస్రకూపదుర్గతుల నుండ్రు.

చం. నిసమును బంపయజ్ఞములు దేవమస్కృతి లేక భుక్తికిన్

జనియెడు వాఁడు పాకముల శాకములన్ దగపండ్తిభేదమున్

తెనఁచినవాఁడు కీటములు పెర్కితొ నుండిన దుర్గతింబడున్

గానకొని కొండెగాఁడు నఁటుఁ గూపకు నంబడి దొర్లువేదనన్.

కం. ఇలఁ జెలులు పురుషులైనన్

జెలఁగి యగమ్యగమంబుఁ జేసిన కాకన్

గల యుక్కు తదాకారము

లలవడఁ గావించురనుదినా లింగనమున్.

ఉ. వేదము శాంతి శావములు వీడియు వీడనియట్టివారలు
 బ్రోచిదిగ దుష్టులై వృక్షలిం బొందిన వారలు పూయమూత్రదు
 ర్వేదనలొంది త్రావుచును వీటిడు తొదురు కై తపంబునన్
 వాదు మొకంబులన్ మనుచు పాపారలున్ శతబాణసంగతిన్.

తే.గీ. డంబమున కథ్వరంబు నిష్ఠాక్రమంబు
 తత్ప్రగ్భావింప వీచిలొ తనిలియడలు (?)
 కులసతిని యావనంబునఁ గలియనతఁడు
 యమభటులు గొట్టి శుక్లకుండమునఁ బొరలు.

కం. గరదుంపం త్రోవదోపరి
 గురువంపనరతుఁడు వైశ్యకులములను ధనా
 హరణుఁడు గృహదాహకుఁడున్
 బరుపంబగు వజ్రదంష్ట్రుఁబడుదురు వెలుచన్

కం. ప్రతిపురుషైశ్చేయములుభ
 యతోముఖి [గవిని] భాగమనువగుకాలా
 నిత చక్రదానములుగొనూ
 నతఁడవనిన్ బుంస్త్వమొందఁడతి జన్మములన్.

ప. మఱియు ననేకవిధ దురితంబుల కొలఁ ది నిరయంబులం బొరలుదురందు.

సీ. కాకగృధ్రములు సూకర సారమేయ శా
 ర్దూలముల్ గలఁచు నైత్తురులు దొరుగ
 నెరచుట్టినినుము నూనియయుక్కు గంబంబు
 కాఁకలవేల్తురు గడు మొఱయిడ
 నసిప్రతగహ్వరో గ్రావనిరుహముల
 కడవైతురింతింత కండ ఆరుల
 సీసమ్ముచౌడు మూత్రాసవములు పూయ
 శుక్లముల్ పోతురచ్చొన బాసల

తే.గీ. నైపుడుగానుగ సంధుల నిడి కమల్లు
 రరి (ది ?) లోతగు బావుల నదిమివిడుతు
 రిట్టి బాధలఁబడక రమేశు విష్ణుఁ
 గొలిచి సుఖమొందఁ దగు మానవులకు నైల్ల.

కం॥ వేదోపనిషత్స్మృతిఃసం
 పాదితధర్మములు కర్మ పథతులకా మ
 ర్యాదలు దెల్పితి నింకను
 తోదితశాస్త్రార్థ వృత్తు లురుమతి వినుడీ!

కం. పూర్వోత్తర మీమాంసలు
 సర్వోత్తులఁ దర్కదండ శాస్త్రంబులు నం
 తర్విధ సాంఖ్యము యోగముఁ
 వేద్యయగ శాస్త్రవిట్క విశ్రుతి సమరుకా.

వ. శిక్షావ్యాకరణ భండోగీరుక్త జ్యోతిష కల్పనామంబుల వేదపురుషునికి నాననకర
 చరణశ్రోత రసనాను రూపంబులగు వేదాంగక్రమం బెఱింగించెద నందు శిక్షా ప్రకరణంబు
 ధిలోక మధిజ్యోతిష మధివిద్యమునధిప్రజంబథ్యాత్మమునన నైదుదెఱంగుల నధికరణంబు
 లవి భూమ్యున్న గురుమాతాగ [ణం ?] బులఁ దెలియందగు నదియెట్లనిన.

సీ. ధరపూర్వ రూప మంబర ముత్తరము బయల్
 సంధి సంధానంబు శ్వసనుఁడటకు
 నన్ని పూర్వాశ్మృతి యాదిత్యుఁ డుత్తర
 ముదకంబు సంధివైద్యుత మవలిది
 యాచార్యుఁ డొగి పూర్వమాశిష్యుఁ డుత్తర
 మఱివిద్య యేసంధి యవలవవము
 తల్లిపూర్వాశ్మృతి తండ్రియుత్తర ప్రజల్
 సంధి ప్రజననంబు సరవినవల

ఆ.వె. క్రింది హనువు పూర్వమందు మీఁదటిదుత్త
 రంబువాక్కు సంధిరహిని జిహ్వ
 సరసరీతి వొప్పు సంధానమై యధి
 లోక మాదిగాఁగ జోఁకనిట్లు.

వ. మఱియు సకారాది షోడశవర్ణములు నమ్ములు స్వరంబులును కకారాది వర్ణపంచ
 కంబు వ్యంజనంబులు హల్లులు స్పర్శులనగు వర్ణాంతంబులన్ జణనములు అనునాసకలనం
 దగు స్పర్శ లిరువదియు ననునాసకలుంగలయవి. యమలచ్చిన్న ములంజాలుపగు యరల
 వలు సంతతము తతసహలు నూత్నలనందగు కళివయను రెండు క్రమంబున
 జీహ్వ మాలీయా పథ్యానీయంబులన శైసంగునదియునుంగాక.

తే.గీ. తనరుద్ధిర్లుము రెండు మాత్రలను పుతము
 భృతిద్రుమాత్రలు హస్తాస్థగతియె వ్యంజ
 నమగు సంకేత మీక్రియ నమరు తాకి
 కమునకును వైదికమున కై కృతవహించి.

చం. స్వరములు వ్యంజనంబులను సంజల నేఁబది తానకంబులక
 బరగెడు వర్ణముల్ నిగమ పంక్తికి నేఁబది యొండు గాఁగ నే
 ర్పఱుపఁగ నూర్జయుక్తముగఁ బాటిలుచుకొ యమరైదు సంగములకొ
 గరిమ ననుస్వరంబును హతారమునుకొ స్వరభక్తి నాదముకొ.

కం. సరవిని బదియునుగూడగ
 నరువదియొకటగుచు నూష్ణలంఘికరెండుకొ
 దొరకొను కాలవిశేషత
 బెరయఁ గ నరువదియు మూఁడు పేర్పిందనతుకొ.

కం. స్వరములు వర్ణాద్యక్షర
 సరణియు ద్విజకులమువర్స జత తక్కువి భూ
 వరు లంతస్థోత్కరము
 త్వరు విట్కుల మూఁళ్ళిందులొగి శూద్రియముల్.

సీ. వెలయవర్ణ క్రమవృత్తి స్వరాత్పర
 వ్యంజనము ద్విత్వమందకగును
 నెరిఁడకారపుఁ బొల్లు పరమా నకారల
 కారంబులును నట్లు గర్హియండు
 నొసరఁగ స్వరములకును బరంబగు వ్యంజ
 నములకు ద్విత్వంబులమరియండు
 పొరివకారము పూర్వముననున్న వ్యంజనం
 బులు పరంబులుగాఁ గ గల లకార

తే.గీ. మదియద్విత్వంబునందు నిట్లమరు లక్ష
 ణములు వెక్కునియాపించుఁ గ్రమముతోడ
 శిక్ష వ్యాకరణానుగన్ధీతిఁ దనర్పు
 నిగమ పదవర్ణ వాక్యముల్ నెగడనిట్లు.

తే.గీ. అట్టి వర్ణంబులుదయించునట్టి యెడలఁ
 బలుకుబడి గోచరంబగు నెలమి మీఱ
 నైనఁ గొన్నింటి వివరింతుఁ యానికలర
 వాని రీతులు తెలిసికోవలయు బుద్ధి.

కం. రదనోత్థజము వకారం
 బదనఁ బవర్తవును సమృద్ధివదగుదీర్ఘా
 స్పదములు కారంబును
 బేదత్రుల మొదలంజనించుఁ బేర్పిందనరకొ.

అ.వె. సుధ్యములకు [గ్రహణ?] మలరుఁ బ్రత్యాహార
కలన వృద్ధి గుణముగ్ధ నువ్వు
లిజ్జ కృత్తులనెడి దీపిత శబ్దధా
త్వాదులభిల సూరు లలర మెఱయు.

శే. గీ. ధాతుసూత్ర గణంబులు దగను జాదు
లొగమ ప్రత్యయములు లింగాను శాస
నములు నాదేశములును వాక్యములును గూడ
సరవితోడుత నుపదేశసంజ్ఞఁ దనరు.

సీ. ధాతువుల్ ప్రకృతియోదానివై ప్రాప్తసూ
త్రాదేశములు ప్రత్యయములనదగు
మిత్రునిగతిఁ గూడి మెఱయు నాగమ [మది?]
తీరున నడచు నాదేశ మరయఁ
దగనుబంతము దిజంతము గూడఁ బడమగు
వరగఁ గృతద్ధితల్ ప్రత్యయమగు
సప్తవిభక్తు లెంబఁ గఁ గారకంబులు
ప్రపరాపలుక సర్గ లపరిమితప

శే.గీ. దంబు లొకటైనచో సమాసంబనఁ దగు
వహి విభక్తులులేని వవ్యవయ పదములు
దశల కారాత్మకంబులు ధాతువయము
లరయ నిదియూది గాఁగ వ్యాకరణమయ్యె

కం. ఛందము లిరువదియూటగుఁ
నందుల వృత్తములు పుట్టెనపరిమితములై
ముందాదిమ కవిబృందము
లందొక కొన్నింటి నొడివి రంచిత ఛణ్ణిక్.

అ.వె. గద్య పద్య కావ్యగతుల యందాగద్య
పాదరహితమగుచుఁ బ్రబలునాల్లి
పాదములును వృత్త భేదంబులగు వృత్త
ములను జాతులనఁగ ననఘగతుల

కం. అనుభుగ వృత్తముల్ లయసమన్వితముల్ లయనిల్చుచోట జ
య్యసయతి నాఁదర్చు యతులాజగతిక్ బదియయ్యె భేదముల్
దనరఁగనిర్వచెన్నిదనఁ దద్దయుఁ జెన్నగు వార్నికాదియై
యొనరు గణస్వరూపము రసోచిత జాతులెఱుంగఁ గాఁదగుక్

- కం. మొదలనడుమఁదుది నన్నిఁట
 బొదవినగురువులను భజనములు మగణమునా
 నదన నటులైనలఘువులు
 నొదవినయరతలును నగణ మొప్పగువరుసక
- కం. ఒత్తువెన్ననున్న నూఁది కల్మిన దీర్ఘ
 యుక్తమైన గురువులున్న వెల్లి
 లఘువులరయ నొక్కలఘు వేక మాత్రయో
 గురువు రెండు మాత్ర లిరవుగాఁగ
- కం. జాతులు మాత్రావిధము
 లాతత వృత్తములు గణసమాయత్తము లీ
 రీతిగ మభజనయ తవలు
 ఖ్యాతిగ ఫల నిర్ణయములు గల గణములెల్
- కం. మభయనతలు కృతిమొదలక
 మభనుభదనకనక విభవ సుస్థితుల నొసం
 గు భవి రజసలవి రుక్ త్మయ
 దభయ్రుద లాది నిడు నతనికిం బతికిక
- కం. నగనగతగయగరగలనఁ
 దగుగురు వెచ్చినను నలము తలము లఘువుచే
 గగలలములు గురులఘువులు
 [నగురులఘులు] తుదిమొదళ్ల సగణ తగణముల్
- సీ. యతనలు జగణంబు న ట భగణంబును
 మగణంబురసలు క్రమమున భూమి
 సురభూపక కిరాట శూద్రాంత్య కులజముల్
 పటుసిత రక్తముల్ పశ్చశ్యామ
 నీల వర్ణంబులు నెఱి వరుణేంద్రులం
 బరమును రవి శశిధరణి పవన
 వన్నీ యైవతములు కాసవాఖ్యను నల
 భరతనగ నలంబు లిరవు కొనును
- ఆ.వె. నమాములనుని గుఱుతు వహికెక్కఁ గ ఁ బ్రయాగ
 సరణి మీఁది వృత్త సముదయమున
 మాత్రతతులచే సమస్థితిఁ దగుపాటి
 యితరగణము లెల్ల నిందుఁ దగును

అ.వె. సహజయతియ వర్గు స్వర మఖండము చిందు
సంయత ప్లుతములు సరసయతియ
నటవికల్పమనఁగ నమరుఁ డొబ్బిది విభే
దాను సరణి నిరుప దాఱునయ్యె

కం. యతి మోదటి యక్షరంబది
చతురత యతి పిఱుఁద నునుప సహజవిరతియో
ధృతికఠటతపలు వర్ణలు
చతురక్షరములను వర్ణ జతయతు లిట్లె

౧౦. స్వరమిత్య మేత్వమునకుఁ
ధరనైత్వము నౌత్వములును దల కట్లకగుఁ
గరముత్వ మౌత్వమునకుఁ
బరగుఁ బుత్వంబు నిత్వ భావంబగుమఁ

అ.వె. ప్రాద్యఖండమనఁగఁ బ్రభునామ తౌఖండ
మయ్యభిధమనంగ నగునఖండ
మనఁగ నాల్గు రీతులగు ప్ర [వ(2)] రాదులు
ప్రాది దక్క కాటి పథము లిట్లు

కం. అనునాసికలగు వర్ణులు
లనువగు వర్ణమును చిందువైన ననుస్వా
రనియతి చిందువగుఁ జం
దన ఘాజము వెలయు నందనంబుననఁగఁ

కం. ధృతి దనరఁగసంయుక్తవి
రితియగు వేంకట విభండు ప్రభువిలకనుచో
మలిఁదలఁప నిదియె రివడియు
క్షితి నా దేశంబు స్వరమువెలుపున నమరుఁ

కం. పిలుచునెడ సందియంబగు
పలుకున గీతమున శోక భావార్థమునఁ
గలయది ప్లుతము త్రి మాత్రలుఁ
దెలియఁగ వృద్ధియును గాకు దీననయమరుఁ

కం. నిత్య సమాన పదంబుల
నిత్య విరలియుక్తదాదినిరతా భేదా
ద్ధత్యయతు లాయఖండమె
యత్యను మోదమున వెలయు నార్యులు మెత్త

తే.గీ. ఆయన చభజరుశబస లందు యతి సరసత
చక్కఁజెక్కటి పోలిక సరవి నున్న
మావడులు నా వి భాగంబు మఱి వి కల్ప
యతులు భేదములగు గావ్యచతురయుక్తి

సీ. ప్రాసవిధంబు లేర్పడు సుకరంబు దు
క్కర మనుప్రాస వికల్పములును
సమలఘు వెన్నమైతి మఱియు ఋప్రాస
యర్థబిందువు త్రికారాంత్యములును
ధృతిఁ జెలువొందఁగ ద్విత్రివతు ప్రాస
ముఖజ్జ్ఞాతయమునిప్పుగఁ బొసంగు
లక్షణంబు లివి విలాసమా నాద్యస
త్కవిరచిత ప్రథ గరిమ నమరి

తే.గీ. సులభదుక్కరవర్ణముల్ జూనుపనట్టి
ప్రాసములగుననుప్రాసపటిమ యటుల
పద్మవికసన మాకృష్ణ సన్నుఖంబు
ననుట యవికల్ప మనునాసికాంక సరణి

తే.గీ. విద్రివె దనుజుఁ హరి ధర యద్రువననఁగ
సమలఘువు నణలఁగ ప్రాసంబుమై త్రి
యమృత కమలాక్తి ఋప్రాసమనఁగఁ జెల్లి
వీఁటికిని సాటి యన నర్థ బిందువయ్యె

తే.గీ. సంఖ్య గోల్తెకారశబ్దంబది ఋకార
సద్భవమై త్రికార సంజ్ఞనమరు
పదము తుదను వర్ణపటిమ నాల్కాకగతి
నేక వర్ణ మంత్య మెంచిచూడ

కం. రెండును మూడును నాలుగు
నుండు వరుస వర్ణ పంక్తులుండు పదముల్
దండిగ ద్విత్రి ప్రాసము
లుండుఁ జతుప్రాసమటుల నుండున్ గృతులన్

కం. పదివిధముల పొంతులున్
బదిలప్పుగ గణము తార పతి తారకుపాన్
దడుకగతుభద ముగాఁ గవి
చదురుగఁ గృతినేయ నభిల సౌఖ్యములాదవున్

జయ విజయ శంఖములు మహాశంఖ మహాము
జాములగు రాత్రి రామయేరామ శి సుప్త
ములు ప్రసూప్తియూ వరుసన కలుగు మభజ
సనయ [ర?] తమాల కెనిమిది జాములపుడు

కం. అయో తాలము కావ్యము

లాయోగజములను దోషహరణముగ నిడక
శ్రీయగు నెఱుంగక చెప్పిన
నాయకునకుఁ గీడులగు వినాశము నొదపుక

శా. శ్రీకారంబమృతప్రధానమగుటకై శ్రీమత్రిమూర్త్యాత్మకం
బై కామ్యార్థములిచ్చుటకై మగణ మాద్యార్థస్థితికై గోవిదా
సికప్రాశత రోక్తికై జూల్పు కపురెంటే వేడ్క నిర్దోషభ
ద్రాకల్పంబుగఁ గూర్చి చెప్పుదురు పద్యాం [కంబు?] శుంభశ్శ్రితికై

కం. అది మొదటి జామునకై భ

ద్రదముగఁ గృతిజాని నెప్పడగు సుకవివరా
స్పదమగుట మగణ మొక్కెడఁ
గదియింతురు పొంతు వెఱింగినునులగుసుకపుల్

శా. ఆర్కాధై యరులేను దీర్ఘముల నాయావర్ణ పంక్తిట్లియే
తారాదుల్ సుకవర్ణ పంపకము జోకకై యాది పాద్యాదిదు
ర్వారాంపద్దశవర్ణు లెదు వరుసన్ వాతానలార్వ్యంబులే
జోరూఢికైదగు దుఃఖమృత్యు సుఖభాగ్య శ్రీలుదార్పిద్యముకై

వ. ఇచ్చుగావున క్షీతిజలబీజంబులేర్చి పద్యాదుల నిడవలయు మఱియు ననేకవిభభేద
వృత్త కావ్యదండకోదాహరణ నాటకాది ప్రకరణంబులందగు నింకనిరుక్తక్రమంబు

సీ. అర్థాంతి కమ్మన నమరు పూర్వోత్తర

ఋక్కుల సంధులు వెక్కువగలఁ

గలుగు కాలంబులగతి నిరుక్తము చెల్పు

మహిమదీర్ఘము రెండు మాత్రలు నగు

ప్రాస్సంబు నొక మాత్రయట్లు పుష్పతంబు త్రి

మాత్రాన్వితంబుగా మఱియుఁ బొల్ల

లతిలఘువులుదగు నర్థ మాత్రస్థితి

నివి పదక్రమముల నెసఁగువలను

తే.గీ. తెలిసివర్ణ క్రమంబులు తేటగాఁగ

వాడి పదవర్ణ జటలు నేర్పడఁగ నేర్పు
నతఁడు నియమాధ్యయనశీలుఁ డనఁగఁదనరు
శోత్రియోత్తముఁ డధిక పవిత్రవృత్తి

బు. యతఃప్రభాశ్రువులందు చోట సరసువో హుద్రువో వసించుకొనితా
గతులకొరూఢిఁ బ్రదోషకాలములఁ జోఁకకొ వాక్కునం బల్కకం
చిత పుణ్యావని సాధుదేశిక ముఖశీసూత సమృద్ధతికొ
దతభక్తికొ బలియింప శోభనములుద్యద్భాసుర శ్రేణికికొ

తే.గీ. త్రివిధమై జ్యోతిషము కడుఁదేజరిల్లు
ప్రబలు గుణితము జాతక భాగము ఫల
భాగమును నాఁగ సిద్ధాంతపటిమ గుణిత
భాగ మలపడు జాతకప్రథవినుండు

కం. ఆధానమునకలగ్నం
వాదటను శుభగ్రహంబులత్యుచ్ఛయ వీ
తేద్యతే నుండఁగమేలగు
పాదుగఁ బుంగ్రహ నిరీక్ష పట్టి జనించుకొ

ఆ.పె. శ్రీగ్రహముల్గున్ శ్రీ పుట్టు నట్లు న
పుంసకంబుల్గున్ బొడమినట్టి
శిశువు లత్రకాశదశ నుండ్రు పాప శు
భగ్రహములట్టి పగడిఁజేయు

కం. గురురవి భూ పుత్రులు తగ
బురుషులు శుక్రకుండు శశియు పాలతుకతెన్నకొ
దరణిజ బుధులు నపుంసకు
లరయఁగరావలెను గేతు వది ఛాయలగుకొ

సీ. గురుడును శుక్రకుం డెక్కుడు శుభగ్రహములు
కమలారి పూర్వ పక్షమున నట్లు
బుధుండుశుభగ్రహంబులఁ గూడియున్నఁ బ్ర
త్యేకమున్న సుశుభం బెన్ని కూడ
రవిశని కుజులు క్రూరగ్రహంబులు గురు
శుక్రులు కుజులై సోమ బుధులు
శనియుఁ జతుర్వర్ణ సంగతువో మేషవృ
క్షభ సక్ర కన్యలు సరవిఁ గర్క

తే.గీ. టమును మీనంబు తులయను గమలమిత్రుఁ

దాదిగ గ్రహంబులకును స్వోచ్ఛాసము రూఢి

నుచ్చకేటింబ నీచయై యొదవు గాన

ముఖ్యులగ్నము లాధానములకు శెన్న

సీ. తరణికి శశిశక్తు లరులు బుధుఁడు సముఁ

డితరులు మిత్రుల హిమకరునకు

రవిబుధుల్ మిత్రులు రహి నితరులు సముల్

కుజునకు శన్యర్కగురులు హితులు

బుధుఁడరి శనికపుల్ పారి సముల్ బుధునికి

శుక్రార్కు లావులు సోముఁడ రి స

ములు తక్కువారు సమున్నతి గురునకుఁ

గవిబుధు లరుల హస్తరజుఁడు సముఁ

తే.గీ. డావు లితరులు శుక్రన కర్కబుధులు

హితులు గురుభూనుతులు సము లితరులరులు

శనికిఁ గవిబుధులొప్పులు సముఁడు గురుఁడు

కుజుఁడు నరులితరులు [చూడ] గుఱుతు నిటల

అ.వె. మృగము కర్కటకము మేషవృశ్చికములు

మిధన కన్యలమరు మీనచాప

ములును వృషభతతులు నలకుంభ మకరంబు

లాలయంబుల య్యినాదులకును

కం. స్వక్షేత్రములను శుభమగు

వీక్షణ స్వోచ్ఛస్థులగుడు వెలయు గ్రహమ్ముల్

వీక్షింపఁగ నాధానము

దక్షిణత జేయంగవలయు. దనయులు గల్గె

సీ. పుంసవనంబునన్ బుత్రులను జనియిండు

కొఱకు నేయఁగఁ దగు గరము వేడ్క

మూఁడవ నెలయందుఁ బోడిమిఁ జంఘుండు

శ్రవణపు వృక్షల సంజరింపఁ

దెలిసిరిక్తులుగాని తిథులను శశిశక్త

... .. గురువారములఁ గుఱిర

కన్యాది శుభలగ్న కాలంబులను చాచి

లగు గ్రహములు త్రిషడాదులు

ఆ.వె. దగ శుభగ్రహమ్ము లగణితధృతి మంచి

రాపులను మెలంగ తీవిమెఱయ

నాగమోక్షరీతి నాచరింపుట రెస్స

పుట్టు శిశువు వృద్ధి బొందుటకును

కం. నాలుగు నాఱును నెనిమిది

మేలిమి మాసములు పుష్యమియు హస్తయుఁ జి

త్రాలిలితోత్తర ఋతుల

శీలత సేమంతవిధి విశేషముదలఁపక

కం. ధనధాన్య సమృద్ధిఁ ద

త్తనయుఁడు వర్ధిలఁగఁ జేయ దగు సేమంతం

బెనిమిదవ నెలను గొనకొని

వినుబ్రాహ్మణ కర్తమగుట విష్ణుప్రీతిఁ

సీ. సమమాస మాద్య పక్షమునఁ జంద్రదాప్తమ

జన్మతితారాతి చర్యగాక

శ్రేంద్రదాప్త మాధిపుల్ సాంద్ర వీక్షణముచేఁ

గనుగొన మాఢ శుక్ర గురులైన

సధిక మాసములైన నవి బోషములుగాఁగ

నెన్నంగఁ గాలబలోన్న తమగు

కర్తంబుగావునఁ గావింప మేల్ పట్టి

బొర్లమి నష్టమిఁ బరగు చవితి

తే.గీ. నల చతుర్దశి శుక్ర సౌమ్య ——జీవ...

వారముల సంహవృత్తిక వర్జముగను

గడమ లగ్నంబులను నేయఁ గలుగు శుభము

తేర్చి సేమంత మధిక సత్కర్త సరణి.

తే.గీ. శ్రవణ రోహిణి.....తిష్యలను జొంద్ర

చిత్ర నశ్వనిఁ గావింపఁ జెందు మేలు

మఱియు మతములఁ గొన్నిట మంచితార

లనుచుఁదత్కర్తములకు బుధావధి నొడివె

వ. ఇది తృతీయంబగు సంస్కారంబు నాలవకర్తంబగు జాతకర్తకమంబు.

చం. మృగధరచిత్ర విష్ణులును మిత్ర సువర్ణ సువాణిసా? ఫలా
శుగమును సుత్తరాత్రయము సౌంతుగు రోహిణి ముఖ్యతారలున్
భృగుశని సౌమ్య వాగ్గురుల వేడిటి వారములున్ శుభాస్పదం
బగునతి సూతి కాగ్యహమునందు జారంగ ఘటావలీయతన్?

అ. వె. షిత్ర తిథులు మాని రీతిమై లగ్నబ
అంబులరసి మంచలగ్న మునను
సూతికాగ్యహంబు సొచ్చిన నీర్లాడు
సంకటంబులేక సతి ముదమున

కం. భావింపఁగఁదగు నుదక
ప్రసావక ముత్తమము మాధిజము మధ్యమహా
నావల ఖాపతనము ల
న్నావధికిని సధమవృత్తియగు ఫలమెఱుంగన్

కం. ఆధానలగ్న మెఱింగి క
నేదియుఁ బనిలేదు తెలియు మిటులైనను ల
గ్నోదయ శుభాశుభైశ్
త్వాదన ఫలదగ్రహానువర్తనమెఱుంగున్

సీ. పుట్టిన శిశువున పుడ తండ్రికనుగొన
వలయుఁ బిశ్చుణంబు తొలంగుకొఱకు
సన్నిధి దేవతలాద్యంతముల మఖా
శ్లేష విట్లలరినలీల మూల
వల జ్యేష్ఠ రెండేసి యాద్యంత ఘటికల
భక్తమాలల సంకఠ బొలుచు సజ్జ
నవి విషమములు శాంత్యర్థ ములగుటను
జోకతోడుత మామజాకరము

తే.గీ. లట్టి గడియలఁ బుట్టినపట్టి ముఖము
తండ్రియనిమిది యెండ్లకుఁ దగడు చూడ
నితరులకు నిచ్చునది క్రియ మెసంగునేని
శాంతి నేయుచునది శాస్త్ర సరణి మరయ.

చం. ఇనశశి భామ సౌమ్యగురు లన్నిదియా నెల నందు నుండుచో
ననఃజల ప్రపాతరుజలయ్యకమృత్యుత్రా నొందు పూర్తియను
నన్ను గరళముచేఁ బొలియు శాశ్వతయైనవచోటినుండినన్
ఘనమగు గండముల్ శిశువుఁ గ్రమ్ము క్రమమున నిట్టి తన్ను లెక్కె

మ. ఇనిముఖ్య గ్రహఙ్క్తుమున్ వరుసఁగా నెంతేనియున్ బంచమం
బున నున్నన్ దలి తండ్రి యన్నలకుఁ బెంపున్దూలి తన్నాతులుం
డునుదన్నాత్మ తదిత లొందుదురు మెండున్ గండముల్ గాన న
య్యినచంద గ్రహణంబులున్ బరిధియందేనిన్ దగున్ శాంతికిన్

కం. జననపులగ్నము మొదలుగఁ
జను పండ్రింటికిని శాస్త్ర సంజ్ఞను బేర్చె
యను వెఱింగి శుభాశుభ ఫల
మునకున్ హేతువులు దెలియు మునుకొనుబుద్ధిన్

శీ. తనుకల్మ దేహములును పెహార లగ్నవి
లగ్నముల్ కేంద్రమున్ లలినిజన్మ
లగ్నంబుదగు సంజ్ఞలన్ ద్వితీయదవి
ణములు జాతియు నననమరు రెండ
వది విక్రమము తృతీయము సహజము పాటు
కము.....ష్కకములున్
సాతలాఖ్యయుఁ జతుర్థాతిశయ స్థాన
మగునుత బుద్ధి వాహన సుసంజ్ఞ

ఆ.వె. వైదవదది మంత్రయనఁగ ఙ్క్తుము కళ
త్రంబనంగ సప్తమంబు నక్ష
మనిధనల్ దరిద్రమనఁ ద్రికోణస్థల
ధర్త గురునవములఁ బేర్చిననియె

కం. వివరింపఁ గేంద్ర కర్తము
లవిరళదశమంబులాభమగు పదునొందై
యవలన్ వ్యయమగుద్వాదశ
మివి భావము వెఱింగి ఫలము లిట్లనఁగదగున్

తే. జ్యేష్ఠపదినాళ్ల [జమునితోఁ] జేర్చు వరుస
తల్లి జననియుఁ దత్పతి తల్లితోడ
దల్లి శిశువును గోత్రజాత్ ద్వైధ కులము
శిశువు తోడను మామయు స్నేహితుండు

శీ. అశ్లేష పండ్రింటనగు పాళ్ల నట్టులఁ
జెందుదోషము శాంతినేయఁ దొలంగు
నినుఁ డున్న తారకు మునుపటి దొకరెండు
నవియు మూర్ధము నాస్యమటుల కడుపు

నను నైదువలచేత నాలుగు నన్నియు
వామకరమ్మున వానిసంఖ్య
కుడిదొడమగు కాళ్లు దొడరి యిట్లెన్నుచు
భావింపరాజును బండ్రితుండు

తే.గీ. ధననిధనవేళ విభ్రమతత్వ సత్య
యుక్తుడగు జన్మముక్షంబునుండు చోట
లలితవారాహచక్ర ఫలంబు లిట్లు
లమరు జ్యోతిష శాస్త్రజ్ఞు లౌననంగ

తే.గీ. జన్మలగ్నాప్తమంబులఁ జెందుడున్న
యతనిఁ బండ్రెంటు గురుండున్న నన్య పీజ
జాతమగు దర్శక బార్హమి జన్మమాది
నట్టి శాఖకు తండ్రికి హాని చెందు

తే.గీ. అయిదు ఘడియలనొక్క పాలగుట మూల
కటుల నాళ్లే షకును ద్వాదశాంశములకు
గండముల నొక్క విధములగాన మూల
తుదను నాళ్లే ష మొదలున నొదవు శుభము
చం సమతఁ జతుర్దశింబెరసి ఐడ్విధ భాగము లాదిభాగమే
పమరంగ దోషవర్జితమునైతగు తండ్రీయఁ దల్లి మామ య
ర్థము శిశువైదు భాగముల దారగ గండము లొందు శుక్లప
క్షమునను దల్లికిం బహుశజంబునఁ దండ్రీకిఁ గీడు చూడగన్

సీ. మొనసి పూర్వాషాఢ మూడవ పాదంబు
చిత్ర పూర్వార్ధంబు చెలంగు పుష్య
మునను రెండవపాదమున నుత్తరాదియఁ
బితృ గండములు సంశయతకుఁ దొలంగి
యత్తరరెణ్ణెల్లు నొక నెల పుష్యమి
కెసంగఁ బూర్వాషాఢ కెనిమిది నెల
లట చిత్ర కార్తీక లాళ్లే షకును నవ
మాసముల్ జ్యేష్ఠకు మాసపంచ

తే.గీ. కంబుమూలకు వర్షాప్తకంబు సుతునిఁ
జూడ కుండుట మేలు నచ్చు పడనిట్టి
గండములఁ బాపు కేంద్రగురుండు పెక్కు
మత గణములఁ దరుము సింహంబు కరణి

కం. గురుశుక్రలైన లగ్నము
పరుడైనను కేంద్రములను బ్రబలిసచో వి
స్ఫురదాయుర్వర భూషా
వరణాఢ్యుండగుచు శిశువువర్ధిలు నెలమిన్

తే.గీ. జననలగ్నంబు నాల్గు నేడును బదియును
నైన రానులు కేంద్రంబులనఁగఁ బరగు
నశుభముగు నందుఁ బాప గ్రహంబులున్న
బ్రబలు శుభములు నవట శుభ గ్రహముల

కం. ఇందుని సమస్తలంబుల
మందాంగారకులు రవియు మహిసమ ఋతు
స్పందితులైయున్నను మృతిఁ
జెందున్ దచ్చిశుభ జననినేఁగింబొరలన్

ఆ.వె అర్క చంద్ర సౌరు లవని కుమారుండు
పంచమముననున్కి పట్టి తల్లి
తండ్రితోడఁగూడి తగ మృత్యుదశనొందు
సందియంబులేదు శాస్త్ర సరణి

కం. రవి రవి పుత్రుఁడుభూసుతుఁ
డవిరళ కేంద్రములనున్కి నమరగురుండున్
నవమముననుండిరేని శి
శువు స్వల్పాయువున నడఁగునొంపెడలి వడిన్

ఆ.వె. మూలమొదటి పాదమున మామ నశియించు
జ్యేష్ఠ మొదల పాద జీవ మొడలు
నవ్విశాఖ సర్వమంత్య పాదంబున
నత్తమఱుఁదిలేని దగును వెలఁది

ఉ. మంచిది నమునందున సమస్థితిఁ బుట్టిన కన్యనెంతయున్
సంచిత వేదశాస్త్రవయ సద్గుణ వత్కుల శీల రూపరే
ఖాంచిత యావనస్థితుడనందగు వానికినిచ్చు వాఁడు వై
రించపదంబున నెల్లంగు బ్రీతిగ వైభవ సుత్రసన్నతన్

కం. ప్రతిపక్షనితుండు మూన్నా
ర్థతిరయమున మూఁడు నెలల నా శిశువఱంగున్
భృతితోఁ జెప్పిన తొంబదిఁ
ప్రతివర్షములేఁబడెన బ్రతుకున్ శుభియ

కం. గ్రహదుష్టుల మిత్రత్వము
లహిత బలాబలనిరూపణాత్మకమగు
వహి క్షేత్ర నిర్ణయములు
రహిఁ దెలియుచు ఫలము తెలుంగు ప్రాధిమ యలరన్

సీ. పదిటను మూడింటిఁ బాద భాగము దృష్టి
యొదింటి నవమ మందర్థ దృష్టి
యును నాల్గు నెనిమిదింటిను ద్విపాదృష్టియు
సంపూర్ణమగు సమసత్త్వములఁ
బాదదృష్టిని శని బలియుఁ డర్థమున
గురుఁడు ద్విపాదృష్టి ధరణినుతుఁడు
సంపూర్ణ దృష్టిని సకల గ్రహములు
బలవంతులగుట నేర్పడ నెఱింగి

తే. భావములు సంశయములు లగ్న బలము దెలిసి
శత్రు మిత్ర బలాబలాఙ్గలత తెలింగి
యుచ్చనీత సమత్వముల్ నర నెన్ని
ఫలము తెలింగింపఁ దగు బుధ శ్రవర మెలమి

కం. ధారుణి నశ్విన్యాదిగఁ
చారాత్రితయంబు గూర్చఁ దగు ద్వాదశ పా
దారూఢిక్ మేషాదిమ
హారాశ్యంశము తెలుంగ నగు ఘన బుధ్ధి

చం. ఇనశశి భౌమరాశుగురు లేవున సూర్యుని సౌమ్య కేతులన్
దనుజ గురుండు కృత్తిక మొదల్ నవ ఋతుము లీగ్రహములే
పునదశ లొటయున్ వరుస బుట్టిన తారకు సంఖ్య తద్ధర్మిన్
దనరు గ్రహంబెకాదశ విధంబెఱుంగందగు భక్త నాడులన్

కం. ఆఱును పదియును నేడునుఁ
నాఱును బదునెనిమిదియు పదాఱును వరుసన్
చారక చంద్రిమిది పది
యాఱుక టేడిర్పదియును హయన సంఖ్యల్
ఆర్కుఁ డాదిగఁ బదినెలలైన నేఁడు
లగుదశ తెలింగి ఫలభాగమరయవలయు
నలరు సమ మిత్ర శత్రుల వలను లగ్న
విభల బలములు నెఱింగి ప్రవీణ మహిళా

కల. పాశుగ్రహముల దశలవి

యాపదల శుభగ్రహంబులైనను శుభముల్

జూపట్టు నుచ్చదశలను

నే పున ధ్యేత్రాంశ భారహితగతులందగన్

చం. గురుబలమొప్పు బ్రాహ్మణులకు గుఱుడా నృపకోటికి వణి
గ్వరులకు సౌమ్యుడ డర్కజుడవశ్యత శూద్రుల కబ్జ మిత్తుడు
ర్వరం బశు పాలజాతికిని వారక శుక్రుడు స్త్రీలకెల్లంద
స్కరులకు జారపంక్తికినిగావలె రాముతమొబలస్థితుల్

సీ. ఓగి లగ్నములకు మూడొక పాలు ద్రోక్కాణ

మటుక చాదగతి హేమరయనంగదనరు

మఱి నవాంశయునేని మహిరాశి పతుల్క

మంబున ఫలములేమరమి దగును

శికుపు పుట్టినయంతఁ జేరి కన్దాని స్నాన

మొనరించి దక్షిణలను మహీసు

రావలిం దృష్టులం గావించుటొప్పుగు

నైదవనాఁటి పంచాయుధంబు

లే.గీ. మంచిలగ్నంబుననుగట్ట మంచిదగును

పదింటుం బండ్రెంటు శుచివృత్తిం బ్రబలి నామ

కరణమొనరింపక దగునట్లు గలుగజేసి

నమర మూడవనెల నాలుగైన నెలను

ఉ. విడులనైన నీరహిని నే కగు నిండుబలంబు టిక్కలా

పోడిమి నొప్పునాడు దగ భూసుర భోజనముల్ ఘటింపుచున్

వేడుకసల్పి గావలయు విశ్రుతలీలల నామకర్తమా

యేడు న నట్టిమాసముల నిల్వెడ లించుట యుక్తమెన్నఁగన్

కం. పొరుగింట నొక్కరాతిరి

గరమొప్పుగ నునిచి మఱులగా శిశువున్ భా

సుర నిజగృహమున్ జేర్చుటం

నెరి దగు నిష్క్రమణ కర్తనిరతిం బొసంగన్

గీ. చంద్రుండును శుక్రుండును మఱి కేంద్రమునను

బొడరి పాశుగ్రహములతోడఁ గూడి

యా విలొకనమెనఁగి త్రూరాంశములన

నుండఁ బుట్టిన గుర్తు తల్పగుండళ్లందు

కం. భాగేశ లగ్నవిభులును

రాగంబునపట్టుతుర్ధ రాశ్యధిపతులకొ

బాగుగఁ గలసినచో జ

న్మాగత శిశువశ్య బీజమనవలయుఁ జూమి

సీ. పదియాఱవగునాఁడు పరగ నాఱవనెల

సప్తమాష్టమమాస సరణివైన

పండ్రతారాబల సంపదలనుపుగఁ

బూర్వాహ్లామధ్యాహ్నముల నయునను

దినములు మూర్తను పూర్ణతను బొసంగిననాఁడు

కడు పర్వ రిక్తలుగాని పట్ల

చిత్రోత్తరలు హస్తసిద్ధుల నిగమోక్తిఁ

గర్జవేధయొనర్పఁ గలుగు శుభము

తే.గీ. హరికథాశ్రవణాలబ్ధి నిరతయోగ

గరిమచే వర్ధిలఁగ జేయు కర్తమగుట

శాస్త్రవిధిఁ జేయ శుభములు సౌఖ్య మెసఁగు

నెలమి నిలువేలుపులఁ గొల్వ వలయు మిగుల

తే.గీ. ఆఱునెనిమిది పండ్రెండవనైన నెలం

వృద్ధి దినమున సితపక్ష విశేషగతిని

శుభముహూర్తమునందు శిశువుల కరయ

నన్నమిడు టొప్పు నిష్ట సమాగమమున

తే.గీ. భవ్యశాస్త్రార్థ సరణి ద్రిశుంప వర్ష

ములను శుభవేళఁ జొలంబు సలుపవలయు

మఱియుఁ బంచాబ్ది పంచమ మాస పంచ

మదినమున విద్యనేర్ప సమృద్ధము లొదవు

కం. గర్భాష్టకమునవైనను

నిర్భర జన్మాష్టకమున నెరినుపసితం

బర్హకునకు నమిత శుభా

విరూపిం జేయవలయు విద్యుక్తముగ

కం. గురుబలము గలుగునెడలం

గురుశ్రుతులు మూఁడు దెసలఁ గుండనియెడలకొ

స్థిర లగ్నములకొ శీతల

కరతారా బలము లమరఁగా వడుగమరుకొ

సీ. పాడ్యమి మొదలుగాఁ బంచమి దశమియుఁ
 పౌర్ణమియును శుక్లపక్షముకమ
 మహి శుక్లపక్ష మమావాస్య గూడఁగ
 వైదైదు దినములు నమర నంద
 భద్రయు జయ రిక్త పరగు పూర్ణిమ యనఁ
 దగు రిక్తతిథి రెట్టి వగతుఁగాదు
 వలనగునే వేధ వైవాహికోపన
 యన దేవతాదర్శ నాదులకును

తే.గీ. నెందుఁదుది కక్షమున నెలనెసఁగఁ దిది
 ములును గ్రహతాంత సప్తహములను జేయఁ
 దగదు శుభ కర్తములు నేయఁదనరనేని
 గడుసనర్థము నశుభముగలుగు కతన.

కం. వైవాహిక కర్తమునకు
 గావరె దశ విధములగుచుఁ గలయా పాంతుల్
 శ్రీవెలయును సంతాన శు
 భావహమగుఁ బదియు రెస్సయైయున్న యొడక

కం. దినగణ మాహేంద్రములు
 ననుభుగ ప్రీతి దీర్ఘయోనులట రాశియు నొ
 య్యన రాశ్యధీశ సంజ్ఞల
 వినువేధయు నాడిపదియు వెస నెఱుఁగఁదగుక

అ.వె. సకల పాంతనలును సతి తార మొదలుగ
 పురుష టిక్కదనుక పాసఁగు నెన్న
 వినుము పురుష ఋక్షమును నెంచవరె నంచు
 సకల శాస్త్ర విదులు జదివి రెండు

తే.గీ. అది మధ్యాంతసవకతారాశి చేసి
 యధమమును మధ్యమము మేలు ననఁగ వరుని
 తార మొదలుగ సతిచుక్క దనుక నెన్న
 నదియొ దినమను పాంతున విదితమయ్యె

సీ. అశ్వినిమృగశిర హస్తలు స్వాతి పు
 క్యపునర్యమృత్తుముల్ శ్రవణరేవ
 తులు ననూరాధయు నిలసురగణములు
 పూర్వోత్తరాత్రయంబులును మఱియు

భరణి ధనిష్ఠయుఁ బెరయ రోహిణిమను

వృశ్చ గణంబులు మఖ విశాఖ కృత్తి

కార్తీకతథిషణ్ము లాశ్లేష జ్యేష్ఠ మూ

లలు చిత్ర రాక్షసములు నట్రుడు

అ. వె. స్వగణమైనఁ దుల్యమగు దేవమానవ

మధమ మమర దైత్యమైన మనుజు

రాక్షసములు గావు రహి వివాహములకు

గణమునాఁగఁబొంతు గణన మిట్లు.

ఉ. కన్నియ చుక్కనుండి యొడికంబుగఁ జూడఁగ భర్తతార నా

లెన్నిక నేడునుంబదియనిట్లు త్రయోదశ సోడశాంశమ

య్యన్ననునై [దు] మూఁటను సమున్నతి నిర్వది రెండు నిర్వదే

నున్న శుభంబటంచును బుధోత్తము లెన్న మహాద్రవ్యమైతగున్.

కం. కన్నియతార మొదల్కొని

యెన్నఁగ నవకత్రయమున హితవరు నత్.

త్రోస్తతి నడుమను మొదలను

బిన్నుగఁ గొఱగాదు తుదను బరగ శుభమగున్

వ. ఇది శ్రీదీర్ఘంబింక యూని పాంతు విధంబు.

సీ. అశ్వనిశతభిషలశ్యముల్ భరణిరే

వలియుగజమ్ములు వరుసఁ గృత్తి

కయుఁ బుష్యతారమేకలు మృగశిర రోహి

ణులు పాములార్ద్ర మూలలు శునులగు

నలరు పునర్వసువాశ్లేష పిల్లులు

మఖపుబ్బ మాషికల్ మహిషములును

స్వాతియు హస్త, విశాఖ చిత్తయుఁ బుబుల్

జ్యేష్ఠానురాధలు వెలంగు లేళ్లు

గీ. తే. శ్రవణమును జల ఋతు మంచంగఁ గవులు

తగధనిష్ఠ యౌజిక పాతార హరులు

సుత్తరయు సుత్తరా భాద్రయోగ్గు వృషము

లెసంగు నభిజిత్తు ద్విపదముంగిసలు దలఁచ.

కం. మొదలిటి ఋతుము పోతగుం

పదపడి రెండవది వెంటి పరగు సమమునక

బొడలక గలహం బటులటు

లాదవిన సామాన్యమగు గుణోచిత వృత్తిక

చం. పులియును ధేనువేన్గు హరిపాల్పగు నశ్వము నెన్ను లేడు లే

ర్కల శుని ముంగి పాము ప్లవంగంబును మేషము పిల్లియొక్కయుక

జలమున నొక్కటొక్క టికి శాత్రవ వృత్తి మెలంగు గాభునక

లలనకు భర్తకుక బగ జనన్ దగఁగూర్వంగ యోని పొంతగున్

సీ. ఇంతికిఁ బలికిని నేకరాశి శుభంబు

నేకతార నుభంబు జోకనొదవు

పడఁతి రాశికి రెంటుఁ బండ్రింటుఁ గొఱకాదు

పండ్రింటు రెంటు శుభంబు మూఁటు

బదునొంట దుఃఖంబు పదునొంట మూఁటు ను

ఖంబు నాల్గింటఁ బదిగాదు పదియ

నాల్గింటఁ బ్రియమైదు నవకమై యోగ్యంబు

తొమ్మిదెంటు మేలు వొడరు నాఱు

ఆ. వె. నెనిమిదింటఁగాదు నెన్నిది నాఱింట

వంశవృద్ధి సమత వైభవమగు

రాశిపొంతు విదియ రాశ్యధీశుల మైత్రి

గనుట రాశ్యధీనమనఁగఁ బరగు

చ. తరణ్యాది గ్రహ శత్రు మిత్ర సమత్వంబులు మున్నెఱింగించితి మఱియును.

సీ. హరి వృశ్చికములు వశ్యములు మేషమునకుఁ

గర్కట ధతులు నుక్షమునకు మిథు

నమున కంగన కర్కటమునకళి శ-రాస

నమ్ములు పంచాసనమునకుఁ దుల

మిథునంబు గన్యకు మీనంబు తౌళికి

మకర కన్యకలు వృశ్చికమునకుఁ గు

భీరంబు మీనంబు చార చాపమునకు

మత్స్య కుంభంబులు మకరమునకు

తే.గీ. ఘటమున కజము మేఘ మృగములు మీన
మునకు వశ్యంబు లివ్వినంబున నెలంత
రాశి మొదలుగ గణుతింప రహిం బొసంగు
తీవరి గోవిదవినుతి వధూవరులకు.

శా. లింగాకారము మూడురేఖలుగ హాళిన్ గీతలడ్డంబు నా
ల్లంగా వ్రాసిన మూడు తొమ్మిదులు పొల్పున్ ఋక్షముల్ మూర్ధక
రాణింగోర్వంధ్రుల నైన రజ్జువుల కైకవైచివో గాదు నెం
చంగా నెక్కడి రజ్జువున్ విషమ మిచ్చున్ మేలు రజ్జుస్థితిన్.

శ్రీ. అల నతుష్పద తారలకెల్ల నశ్వని
ప్రిపదలకెల్ల గృత్తికయు ద్విపద
ములకెల్ల మృగమస్త మున్ను గాఁగ్రమమున
మూడు నాలుగు నైదు మొనయ నెన్ను
టదిదేశ విషయమా నన్ని దేశంబుల
నశ్వని మొదలు మూడమర నెన్ను
తార్త్యక నాడైన బడఁటికి మేల్గదు
మధ్యనాడిని నిల్వ మగనితార .

తే.గీ. యిద్దఱికి మధ్య నాడైన నెనయ నిదియె
నాడి పొంతువు మిక్కిలి నాణ్యమైన
బుద్ధి నిటువంటి పొంతుల పాలువు చెలిసి
వెండ్లి జేసిన మిథునంబు వేర్చిదనరు.

ఆ.వె. అశ్వని మఖ మూల లాది క్రమంబున
నాలుగేసి ఖములఁ జోలి వేళ
పర్యరాజహను విభావనుసంజ్ఞల
సోమచిత్రవసులు సూటిగావు

వ. వెండియుం గ్రంథాంతరంబున—

ఆ.వె. ఇదియ వేధయనఁగ నెనఁగిన పొంతువు
నిట్టి పది తెఱంగురెఱింగి పాసఁగఁ
బెండ్లి నేయుటొప్పు వేర్చి లగ్నబలంబు
లరసి గ్రహబలంబు నమరునపుడు.

కం. మృగధరచిత్ర ధనిష్ఠయఁ

దగ రోహిణి యొకటి కొకటి తాఁకును వేధల్

మిగులఁ గొఱగాదు దీనం

దగులమి దంపతులకుఁ ముదంబులు సొసఁగున్.

ఆ.వె. ఇదియ వేధయనఁగ నెసఁగిన పొంతుపు

నిట్టి పదితెఱంగు తెఱిఁగి పొసఁగఁ

బెండ్లి నేయుటాళ్ళు వేర్చి లగ్న బలంబు

లరసి గ్రహబలంబు నమరు నపుడు

కం. స్త్రీలకుఁ ప్రథమ రజస్థిర

కాలము చెలియంగ మేలుగానఁగవచ్చున్

మేలిమి శశి బుధ మరగురు

బీలాహములైనఁ దగు లలిన్ శుభదములై

సీ. ఉత్తరాయణమున నురు సంపదలు దక్షి

ణాయనంబున లేమియగు వసంత

ఋతువున నుభి గ్రీష్మఋతువున భోగియు

వర్షఋతువున నాడువారిఁ గనుట

హిమవేళ వృభిచార మిల శరదృతువునఁ

బగఱకు సౌఖ్యంబు పరగు శశిర

ఋతువునఁ బెక్కఁడు సుతులు గల్గుట ఫల

మగు శుక్ల పక్షమం దమరు నుభము

ఆ.వె. కృష్ణ పక్షమైనఁ గెరలి దుశ్చరితయా

రిక్త లిథుల నట్టి రీతి మెలఁగు

ఘనత నచరలగ్నమున శుభగ్రహ వీక్ష

ణములు గల్గ నార్తవము శుభంబు

తే.గీ. తదియఁ బంచమియందు సప్తమిని దశమిఁ

దనరు నేకాదశిన్ ద్రయాదశినిఁ బ్రథమ

ఋతువు నుభదము శ్రీయాక్తి నెలమి భోగ

శుచుల నుభముల వర్ధిల్లు సుదలి పరుస.

కం. హస్తాది పంచకమునఁ బ్ర

శస్తత విష్ణుత్రయంబు శశిరోహిణి మా

ల మృతపుష్పములన్ సతి

నిస్తుల ధనధాన్యపుత్రనిరలిన్ వెలయున్.

శే.గీ. మిధునకన్యాధనుస్సింహమీనకుంభ
తులలఁ గర్కటకంబునఁ జెలువ ప్రభమ
పుష్పవలెయైన సౌభాగ్య భోగశీల
కలన వర్ణిల్లు శుభలగ్న గణనదగుట.

కం. గురు బుధ శుక్రలు లగ్న
స్థిరులగునెడ మేలుగలుగు ధృతి నితరగృహ
స్థిరత నశుభములు నెందును
దరుణికిఁ బ్రథమార్తవమునఁ దతదురితగతిఁ

ఆ.వె. లగ్న సప్తమమున రవి బుధ గురు శుక్ర
లున్ననటుల శుభము లొదవు, గృత్తి
కార్ద్రమఖిల మణియు నర్కర్షమున నాది
పాదములను మేలు ప్రబలు సతికి.

సీ. వేఁకువ రేపటివేళ మధ్యాహ్నంబు
నందైన భోగసుతాప్తిదనరు
నశరాహ్ణమున జారయగును సాయంకాల
మున భోగి సంధ్యరాత్రిని తదుపరి
కొఱగాదు సగమురాతిరియైన గర్భిణి
యొకటి రెండగు బిందులొదవు శుభము
మూఁడు నాలుగు పెక్కు పోడిమి మలినంబు
రక్తవర్ణము దర్శితత వహించుఁ

శే.గీ. జాలవెలువైన శుభమగు శక్రవహ్ని
నిటులిదిశలైన వెల్పును నీలి కోక
యమునిదెస పడమట మలినమును ధనద
వాయు భ్రాతలను రక్త వస్త్రీయగును.

ఆ.వె. వీడ్వ మొసఁగి చాల విశయంబుతో నైదు
వలు బుధోత్తములును జెలువ నిలిచి
నట్టి దిక్కు తెరిగి యిట్టి కోకలుగట్టి
యనికిఁ జెలియవలయు నుచితమనిని.

శే.గీ. సంహితల రీతులెఱింగింతు సరవిఁ గొన్ని
చంద్ర తారాబలస్థితిఁ జంద్రుఁ డష్ట
మమున సామాన్య మాఱింట మణియు రెంటు
మూఁట నేడిఁట శుభము లిమ్ముగఁ బొసంగు.

సీ. జన్మర్థ మాది నెంచంగఁ దొమ్మిదిని గా
భాగింపనిత్వర్థ పరిమితముగ
నైన వెన్నిక క్రమంబుమరంగ జన్మర్థ
మినునిదియది శుభ మీక తక్కు
సంపత్తు గురువౌట సంపదలొనఁగూర్పు
దముఁడు విపత్తు వాధల నొనర్పు
క్షేమంబు బుధుఁడంత క్షేమంబుగావించు
ప్రత్యక్కు కేతువు మృత్యువొసఁగు

తే.గీ. సాధనము చంద్రుఁడగు కీర్తి చాలనిచ్చు
నైధనం బర్కసుతుఁడు ప్రాణములఁ బాపు
మిత్రమనురగురుండు సన్నైతిఁ జేయుఁ
బరమ మిత్రుండు కుజుఁడు శోభనములొసఁగు.

అ.వె. నిత్యతారదనుక నెరి జన్మభము నుంచి
యొన్నినాలుగింట నెంచి కూర్చి
లిథుల వారములను ధృతిఁ గూర్చి నవభాగ
పారణమున దిగ్గహంబు నెలియు.

కం. దశ లేండ్లయందు సగమగు
విశదపు గడియలుగఁ బంచివెస దత్తలములే
దశ అట్లు పష్టిసుటికా
భృశతక దివసముల ఫలము వేర్తిం దెలియక

కం. రవి బుధ శుక్రులు నెల నెల
నవనిసుతుండొక్క నెలయు నర యబ్దింబా
దివిజగురుఁడట్టి యర్ధం
బపు వత్సర ముక్కరాశి యందుండు తగక.

కం. నడుతురు పదునెనిమిది నెల
అడరఁగ మీనాది మేషమంతము గాఁగక
దొడరుచు రాహువు కేతువు
మడుగక గ్రహచర్య లిట్లు లొనరుక నియతిక

వ. రవి చంద్రులు ఋజుగతులు నితర గ్రహంబులు శీఘ్రాతిశీఘ్రు వ్రతానుష్ఠా
మంద వికల గతుల మెలంగుదురు రాహుకేతువులు సదావక్రగతులు మఱియును—

సీ. శనిరావణకేతువులును ధరాతనయందు
 మూడింట నాల్గింట బోడిమిమరు
 సనురార్యుఁ డేడింట నాటింటఁ బదింటను
 గురుఁడైనది తాణకరనిరతిని
 భానుఁడాటింట మూడింట బదింట బుధుండు ద్వి
 పక్షాక్షమ దశమ స్థానమునను
 శుభదులు ధారుణినుతుఁ డేడింటను రావణు
 వమరఁ డొమ్మిదింటను జన్మమున గురుండు

తే.గీ. మూడు రవి పంచమ స్థానమునను భృగుండు
 నాటింట బుధుండు రెంటు నొప్పారి కేతు
 వాదిరాశిని మేలుగాదండు జాత
 కమున గోచార పద్ధతి సమర నెవుడు.

తే.గీ. ద్వాదశాక్షమ జన్మ నివాసులగుచు
 శని మహినుత జీవ భాస్కరు లాకభ్రుడు
 నిలువ ధనహాని ప్రాణహానియును స్థాన
 హానియును గల్గునండు నిదానమతులు

వ. మఱియు దశలకుఁ గాలచక్రము బహువిధంబుల ఫలాఫలంబులు గల వింశ
 యాత్రార్థ దినవారసక్షత్రంబు రెఱింగించెద—

ఆ.వె. ఇనుని తారనుంచి జననర్థ మెంచి యే
 డింటఁ బాలుకొనఁగ నెలమి నొకటి
 నాలుగైదు మిగుల మేలు ద్విస త్నద్వి
 పట్క మడర భ్రమణవర్యులగును

కం. చరలగ్నమునఁ బ్రయాణము
 స్థిరలగ్నమునకై బ్రవేశ చిరకార్యారం
 భరుచిర సత్క్రియలకుఁ దగఁ
 వొరకొన నగు శాస్త్రప్రయోగిదులు మేలనఁగన్.

కం. రవి మొదలు నేడు గ్రహముల
 నవరశతం దారవిభుడు నాయానిమిదింటన్
 భవి రెండున్నర ఘడియలు
 దవులున్ కౌరయను సంజ్ఞ దత్తుల మున్నన్.

కం. శని సూర్య భూజిహేవారలు
 పనులకు గొఱగావు నితరపటుహేవారలు మేల్
 వినుఁడెల్ల కార్యములకుఁ
 జనుయ్యాత్రకు గురునిహేవార వారఫలమగున్.

ఆ.వె. రాజుగాంచుటకును రవిహేవార యుద్ధక
 ర్తములు భౌసిహేవార రహి నిలుకడ
 కర్తములకు సౌరి ఘనహేవార విద్యకు
 గురునిహేవార శుభము గూర్చునెపుడు.

సీ. ధర శుద్ధపాడ్యమి తదియ పంచమి సప్త
 మియు దశ మేకాదశియుఁ ద్రయోద
 శియు శుభఫలదముల్ శతకర బుధ గురు
 భృగువారములు మంచివగుచు నమరు
 నశ్వని మృగధర హస్త పుష్య పునర్వ
 సులు నసూరాధమూలలు శ్రవణము
 రేవతియు ధనిష్ఠ శ్రీ విభవ శ్రవత్
 కన్యపృశ్చికము మకరము మేష

తే.గీ. లగ్నమును దక్క తక్కిన లగ్నములను
 వ్యత్రచ చిన్నార్ద్రములు చౌలి యల నవమియు
 నాచతుర్దశి గానిచో నగును శుభము
 గమనమున కెన్న శాస్త్రసంఘటన మిట్లు

ఆ.వె. వికగుణము తిథిని యెనిమిదచ్చగు వార
 మలర నూఱు గుణములగును తార
 లగ్నమెంచ వాటి లక్ష గుణాధిక్య
 ఫలము గాన లగ్నబలము వలయు.

సీ. శని సోమవారంబులును గురువారంబు
 భృగు భానువారముల్ జగతిపుత్ర
 బుధవారములను దూర్పు మొదలు వారశు
 లలు దద్దిశాయాత్రలలపుగాదు
 అంగారకునివార మర్కెందువారముల్
 గురు బుధవారముల్ తరణి శుక్ర
 వారముల్ ప్రాగాది వరుస యాత్రకు మేలు
 మృత్యు శూరములు నశ్చయిని బుడు

శే.గీ. హలలును రాహువలనంబు కాలలగ్న
దోషములులేని యెడ శుభస్థామ విభవ
గతులు గలుగును యాత్రలు గలిగెనేని
బుద్ధి మంతులు శోభనంబొసంగవలయు

కం. వార తిథి లగ్న దోషము
లారయ గోధూలి లగ్న మైనను బని లే
మారక యాత్రకు వెడలివ
సారసుఖములును సిరులు చాలఁగ గలుగున్

శే.గీ. కేంద్ర గురు శుక్రములును షట్టి గృహముల కడ
పావులును నుండు నెడ మేలు పయనములకు
పదింటి నాల్గింటిఁ జెల్లదుఁ డేర్పడఁగ రోపి
జీనియొక్కతనుండుచో నెరయు శుభము

కం. ఉదయమున నుత్తరముమాఁ
పాదవ గ దక్షిణము వల నొగిఁ దూర్పునురే
యదనఁ బడుమటికిఁ బోవఁగఁ
నొడుగగు సంపదలు పుజయోగంబగుచున్

కం. పైపటి వేళల శకునము
చూపట్టిన యెడల మదిని సొంప మరినచో
నేపట్ల దినము వెదుకక
వే పయనము నడువ మేలు విజయంబొదలున్

ఉ. ఆవులు గవ్యలున్ దధిఫలావళి వాద్యసుమాశ్వయాసముల్
పావక దీప్తి దంతివృక్షభద్రయ భానుర పూర్ణకుంభను
ద్యావహిత్యాండ వేశ్యలు శుభాన్విత వాక్కులు మీన గానసం
భావనమన్నమున్ శవము పాలును గంగను గన్న మేల గున్

శీ. కేంద్ర త్రికోణాల్లి నింద్ర గురుండున్న
నలవాయసము వలవలికి నరుగ
నర్జారయున్న బ్రాహ్మణయగం బెదురుగ
ననుర గురుండున్న నవ్యుడేటి
రింత వామాశకుఁ బొంతనే చను బుధం
డున్నచో నారవక్కొదలు కుడికి
ధరణిజండున్నఁ గేంద్ర త్రి కోణంబుల
నలధూనుములు పోఁచు నర్చియాన్న

అ.వె. తైలఘటము జూడఁ దనరు రామసిథి
సర్వభయము త్రిదశసప్తమములఁ
జింద్రుఁడున్న వాఁడు చరతార్థ్య గౌరుఁడ
నిట్టి శకున హేతువెఱుఁగ వలయు

కం. ఆపోక్లిబంబున శశి
యాపూర్ణత నుస్కిజల ఘటావళు తెదురై
చూపట్టి మంచి శకునము
లాపుణ్యగ్రహ నిరీక్ష నగు లగ్నమునఁ

శా. తైలాంగుండును ముక్తకేతుఁడును తీర్తా భాండముల్ పాము కుం
దేలుఁ ముక్కిడి తక్రముఁ బొగయు నెంతే నగ్నుఁడుఁ రక్తమా
లాబూనాంగ వివాదకార్థ పట జాలస్థిత చర్మాంకులుఁ
జాలం గట్టెల మోపులఁ జటిలుఁ గాంచఁ గాదు యాత్రాస్థితిఁ

అ.వె. అమృతసిద్ధి సిద్ధమగు యోగముల వజ్ర
యోగవంద్ర గర్భ యోగములను
గురుశుభదములగును గోధూళి లగ్నంబు
నందునట్టి లగ్న మరయ వలదు

జ. ఘటికలు నాల్గుపాతికయుఁ గాదగు మేషము మీసముఁ వృషం
బటఘటమూన పాదమగు నైదు గడెల్ తులకన్య నైదు క
ర్కటకముచాప మై దొనరఁ గల్గఁగ వృశ్చికయుగ్మ సింహవా
ర్యటనము నైదు తాతికయు నట్టులగుఁ దినషష్ఠి నాడులఁ

నీ. పదునాల్గు మృగశూర్వపవనేంద్రులకుఁ దివ్య

ఫల్గునీత్యాష్ట విశ్వల కిరుబది
వింశతి భష్పన్న విశితాశనునకు ద్వా
త్రింశ మమరఁగ విధికి నలుబది
యేకవింశతి సవితృ శివుల కదిలి శే
వతికృత్తికల్ పితృతతికిఁ ద్రిదిశ
మాప్యోత్తరా భాద్రయములకుఁ ద్ర్యప్తమ
ష్టాదశముత్త రాజలధులకుఁబ

తే.గీ. దాఱుభద్రమునకు బన్న మశ్వికి హరి
తాళవసువులకుఁ బదింటుఁ ద్యాజ్యమంటు
శశి ప్రవేశింప నక్షత్రసలి ఋతువగు
నటులగుట బిందువులు నాల్గు ఘటికలయ్యె

చం. శనిరవి భౌమవారములు సంధ్యలు పర్వములట్ల పాతలున్
బనువడి వష్టియున్ని శలు పాడ్యమి యుత్తర కృత్తి కామఖల్
గొనకొని బ్రాహ్మమైత్రములు కూర్చు వ్రతాహములున్ గుళీరముల్
ధనువలకన్య కుంభ ముదితంబుగ యోరవిధాన బాహ్యముల్

ఆ.వె. ఉచ్చమైన తారనుండెంచ నెనిమిదై
దుదయ బుుజ్. మదియ మొదలుగాఁగ
నినుండుమెలఁగు తార కెంచి తద్విని గుణిత
ఘటిక లవియె యుదయ కాలమునకు

సీ. ఎన్నఁ బాదచ్ఛాయ లెన్నె నందులూ
నేఁ డు పాదచ్ఛాయ లెచియించి
మేమదిగాఁగఁ గన్యాపట్కమున కెల్ల
నొక్కటొక్కటిఁ బుచ్చి మక్కువలర
సరవితో మిగలిన స్రుకాంతులాటింటి
కెని మూండు నాలుగు నొనరనైదు
మఱియునైదును మూండు మఱియొక మూండును
దివియును నానాటి దినదళంబు

లేడిఁడును బెంచి యారెక్క నెలమితోడఁ
బదము నెడలను లెక్కచేఁ బాలుగొన్న
వచ్చు లభిముః ఘటికలై యచ్చముగను
ధరణి నిర్విధ మొందునఁ దప్పదరయ

మ. దినవారాదుల లగ్నమున్ గలయ నర్థిన్ గూడి లోకేశ సం
ఖ్యను భాగింపఁగ నొండు రెండు నట నాల్గైదెన్నిదెయన్ననై
ధనవైశ్వానర రాజవోర గుజలేతత్పంచ కాఖ్యానమై
తనరుక్ దత్తమవృత్తి దక్కునది తద్రూపిత్యముల్ చూడగన్

ఆ.వె. వాస్తవలకు వహ్ని వసుధేశు గన రాజ
పంచకలబు వడుగు పరిణయమునఁ
గదియ యాత్ర చోరగతియునెందును మృత్యు
పంచకము కేండులెంచిచూడ

సీ. అశ్వని ద్రసాహ్వయాశ్వాఖ్యలనుదగు
భరణి ధర్మనివేరఁ బరిధినిల్లు
నగ్నాఖ్య కృత్తికకగు రోహిణికి బ్రహ్మ
మఱి ప్రజాపతి మృగధరకు విఘండు

శర్వుడార్చకును బువర్వునునకరితి
 వెసఁ బువ్వుమి బృహస్పతిసమనామ
 మాశ్లేష ఫణి శర్మమగు మఖ పితృనామ
 మను పుబ్బపూర్వఫల్గుని భ గాక్షిన్

శ్రీ. దేవతా కాభిధానంబువృత్తిఁ దలిర్పు
 ధరణి ఫల్గునియనఁగ నుత్తర పాసంగు
 మాస్త యర్కాఖ్య చిత్రత్వ ప్రక్షాఖ్య నమరు
 స్వాతి వాయువు వేరిఁట రీతి నమరు

శ్రీ. తలఁచఁగ విశాఖ శూర్పద్విదేవ నామ
 మగు ననూరాధ మిత్రమైత్రాఖ్యలఁ దగు
 జ్యేష్ఠ కింద్రాఖ్య మూలకుఁ జెలఁగు నిఋతి
 నామములు చెల్లు నస్వలీ నాల్గు పరుస

కం. జీవస మాఖ్యయు విశ్వే
 దేవాఖ్యయు బుద్ధి విష్ణు దీప్తాఖ్యయుమల్
 రీతి వసు నామకంబుల
 చే విలసితమగుచు నుండు సిద్ధాంతోక్తి

కం. శతభిష పూర్వా భాద్రలు
 మతి వరుణాజైక పాద్వి మహితాఖ్యలగున్
 భృతిద్విపదయు త్రాభా
 ద్రతగున్ దుది పూష పాష రత్నాఖ్య లచేన్

వ. ఇట్లు ఐహుభేదంబుల ననేక మునిరచిత మతాంతరంబుల నమరు జ్యోతిషశాస్త్రం
 బేత దనుగఁ జంబకానమరు స్వరక్రమంబు వివరించెద—బ్రహ్మ విష్ణు రుద్రాది
 మస్కంద కూర్త దివ్యామలసప్తసంఖ్యయు, యుద్ధ జయార్ణవ సిద్ధాంత పట్ట భూమిగా
 మడ స్వర ఛైరవ, వయవధృతి, స్వర సింహ బడతానల స్వరార్ణవ తూటయుద్ధ శత్రు
 గ్రహణ పృత్తిముండితా జ్యోతిష మస్తకేంద్ర మంత్ర గ్రంథ యంత్రశాస్త్ర శ్రీవర్ణన
 గతు త్రిముండి యోగి నీలాజ శంబర కుమారి కాశలాది శాస్త్రసారంబును నాత్మజ్ఞానా
 ధారంబును నాయుత్పాదంబును శ్రీయస్కరంబునునగు స్వరశాస్త్రంబు కృతాది వస్తుభ్యుగం
 బుల జయార్ణవ బ్రహ్మయామళ విజయార్ణవ స్వరోదయాఖ్యలంగ్రమంబునఁ దనరునట్టి
 స్వరశాస్త్రం బెఱుంగ నేరికి నలవిగాదెన నెంతయంత యెఱింగిన ననంతఫల్గువదంబు
 గావునఁ దద్విధంబు వినుండు.

సీ. చతురంగ బలయుత జనపతి హీనస్వ
 రోదయండగు నేని నోలి నల్ప
 బలయుతుచే ధిక్క్రతులు గాంచు స్వశాస్త్ర
 మెఱుంగక ననినోయు ధరణిపు జయ
 మరయ ఘుణాక్షర న్యాయహా స్వరవక్ర
 గౌర్యాన్ని బడక రణాభి నీచు
 సత్యకావ వివేక చతురత నదినేర్చు
 నతడు జయంబవశ్యముగఁ జెందు

తే.గీ. స్వరముడయమైన నతిబల సహితు గెలుచు
 నది పాసంగమిం బుల్బులనైన వేఁటు
 లాడఁ దగదు నృపాలున కటులగుటను
 దైవమును మోక్ష శమనమంత్ర స్వరముల
 నెఱుంగు మేల్గుదైవము లిలఁదలంప

ఆ.వె. హీర వద్దరాగ గారుత్తరేంద్రసీ
 లములు మాక్రికంబు నమరఁ బంప
 రత్నములు శుభంబు రిహినిచ్చగతి పతి
 కిత్తు శేఖరు శుభమెప్పుడరయ

వ వర్ణ మాత్రతర్కేంద్ర జీవ గ్రహరాశి యోగస్వరంబులను నాడి ఘుస్ర పక్షమాస
 ఋత్వయన వత్సర ద్వాదశాద్వాధ్వరంబులునుంగూడ స్వరవక్ర ఘాబలాంగబల
 జ్యోతిష శతనబలచక్రణంబుల నప్పదియాఱు స్వరంబుల ఫలాఫల విరూపణ కారణము
 లగు, నందు వర్ణంబు లకారాదులను ఋక్షస్వర మశ్విన్యాదులను బిండస్వర మూర్ధ్వ
 లను జీవస్వరంబు తత్కాలిక ప్రచారమునను గ్రహరాశి యోగనాడీ దినపక్ష మాసస్వ
 రాదులు తదాత్మప్రచారంబులవలనను శుభాశుభంబు లెఱుంగందగి యమరు నందుపిండ
 స్వరంబు.

కం. ఇడ యెడను ముక్కు పింగడ
 కుడిదెసను నుచుమ్ము రెంటి గుఱుతుగ నెఱుడు
 నడుచుదశప్రాణాత్మక
 మెడపక ప్రాణుండ పానుఁ డీమార్గమునక

కం. ఆదివల్లడ సూర్య సౌక్రమ
 పద సంజ్ఞలనైమ గఁజెలు పరిమితముగ భా
 మ్యుడకాగ్ని పవనగగనా
 స్పదములు గా వరుస నడుచు జననాసీకల
 V.V.—20A

శ్రీ. రవి భౌమగురుశని దివసాదులర్కస్వ
 రంబును దక్కు వారముల మొదల
 నిందుస్వరంబును నేనగు గడియల
 నల సుషుమ్నయుఁ బృథివ్యాదిపంచ
 భూతముల్ నడుమన పాసఁగఁ గ్రింద (ట) దైని
 నడ్డంబుగా రెంటి నడరు వరుస
 నాద్యంత పక్షములబ్జార్కులనఁ దగు
 వహిఁ బక్ష మాస్తర్మ వత్సరాయ
 నాదులదిన త్రయంబు నయ్యె స్వరమ్ము
 నడువఁ దత్పక్ష మాసాయనర్తు వత్స
 రములనెల్లను శుభమగు క్రమము నెరయ

... ..

అ.వె. ఇందుఁ డడరు వేళ నిను స్వరంబైనను
 నినుఁడు నడరు నెడల నిందుఁడైన
 నట్టి పక్షమాస హార్యన దినములఁ
 గిడు లూద్రు జనులకేడనైన

కం. పవలిఁటినాడిని నిశి నిం
 దువిధుని నాడి దినమందుఁబొడరఁగ మనునా
 సువివేకియై యోగిశ్వరుఁ
 డవనిక సందియము వలవదాక్రియఁ దగినక

ప. గమనంబులకు వామ స్వరంబులును బ్రవేశంబులకు దక్షిణస్వరంబులు ముఖ
 ప్రదంబుగు మఱియు నిందుచారంబున విషహరంబును రవిచారంబున సంగనాజనవశీకర
 ణంబును సుషుమ్నను మోక్షంబును నగుచు నేకంబయ్యును త్రివిధంబగు వామస్వరంబు
 భగదానంబుగు నాత్మమెలంగు చంద్రనాడిని జ్వరమూర్ఛితుల కడిగెడు ప్రశ్న సుఖకరంబగు
 శ్రాంతిశోక విహారజనులకు నృపతోషణ భూషణాలంకార మారయాత్రాదానసంగ్రహ
 శాంతి పౌష్టిక దీక్షా సంధికార్య వివాహ బీజావాహన వ్రతేషు కర్త నృపదర్శన స్వజన
 సమాగమ యోగవిద్యాభ్యాస తటాకాంబు కుల్యాసిద్ధక్రియలును సస్య దేవతా పతిష్ఠాది
 కర్తవ్యంబు లుత్తమఫలదములగు. విద్యారంభ వాణిజ్య, దీక్షా, నేవా, శాస్త్రాభ్యాస, ద్యుత
 వివాద, భేటక, చార్యక్రియా, గజాశ్వాదివాహనారోహణ యజ్ఞ శిల్పకర్త, విశిలేఖన
 గీత, మంత్రయంత్ర యుద్ధ, భేషజ, శస్త్ర, విషభూతనిగ్రహ, వ్యవహార భయకర్తాభ్యంగ
 పణ్యకర్త స్నానభోజన మైధున మోహన, ప్రంభన, విద్వేషణ, ప్రహర్షణాకర్షణ క్షోభణ
 శయనాది కృత్యంబులు సూర్య స్వరంబులంజేయటలధిక ఫలదంబులగు వెండియు—

సీ. ఉభయనాడులయందు వొక్కక్క నిమిషంబు

నడుచు నయ్యడఁ బ్రశ్న లడుగుటయును

కార్యంబులును ఫలగతులూనగూడవు

మిత్రాఖ్య గలయది మేలుగాఁ

నిరుపదేనెందైన నెరవుగ జీవనా

డినిఁ బ్రశ్న వేడిన ఘనశుభదము

చంద్రునాడిని బేసి సవితృ నాడిని సమా

క్షరములుగా శూన్యగతిని నిన్వి

ఆ.వె. యడుగు ప్రశ్నములకు నగువిపరీతంబు

శ్వస మొదవుఁ జార్చు సంగతముగ

మాతలడుగు ప్రశ్న దొడరును శుభములై

సిద్ధ ఫలదముకొ బ్రసిద్ధమగుచు

తే. గర్భిణికి వేడు ప్రశ్న యర్కస్వరమున

సుతుఁడు, చంద్ర స్వరందైన సుతయు శూన్య

మునను విపరీతమును గల్గు విషపులందు

వైనఁ బతన నపుంసక భావమగును

వ. శూన్యమున నిన్వి పూర్ణపడిన మృతుండును జీవతుండగు ప్రశ్నలు సుఖకరంబగు తద్విషయందైన స్వప్నండును మృతుండగు నిరుచైన స్వరంబునడుచునపుడైన రోగి దాహ్యుండగు నితర కాలంబులైన విఫలమగు వామనాడిఁ బూర్వోత్తర దిశలకు దక్షిణనాడి యామ్య పశ్చిమ దిశలకు యాత్రలు దగు విషపున యాత్రయనందగదు నితరగతుల యాత్రలు శుభదమగు స్వరభాగంబు జీవంబు. ఇతర భాగంబు శూన్యంబనందగు సత్ శలాకా ప్రకరణంబున భూబలంబెఱింగి అఇతి ఎఱి ఆను స్వరముల ప్రశ్నలకు ఫలాఫలం బితీత క్రమంబున కెఱుంగందగు నిట్టికితో వ్యాకరణ భందో నిరుక్త జ్యోతిష శేఖరంబగు కల్పక్రమంబు—

కం. కల్పము శ్రావము వ్రేల్చిక

నల్పమహత్త్వమన సత్త్రియాధారతఁడ

త్కల్ప ప్రకారయాగము

లల్పేతర సుకృత వితతులవడఁగఁ దగున్

సీ. వికరాత్రము మొదలెన్నఁగ దశరాత్ర

సంఖ్యఁ జేయఁగఁ దగు సవనవితతి

యందు నేకాదశంబది పొండరీకంబు

ద్వాదశాహస్యనఁ దగును భిక్ష

వైన నక్షత్రేష్టు లరుబది యదియున
గ్ని ఘోటమమత్యగ్ని కృతము శుద్ధి
జ్యోతిరహో ర్భామ ఘోడశ మతిరాత్ర
సర్వతో ముఖములు సర్వకృష్ణ

ఆ.వె. సవన వాజపేయ సౌత్రామణులు మహా
వ్రతబృహస్పతులు సవనములశ్వ
మేధ విశ్వజితులమేయ చయనములు
రాజసూయ యజ్ఞ రాజి మఱియు

కం. గోమేధ కాదియజ్ఞము
హమపితక్రమము తత్తద్వర్ష విధంబుల
ధీమాసనీయ కర్తము
లామిః నెఱింగింతు శ్రౌత మాద్యంతమున్

వ. స్వర్గకాములగ్ని ఘోటమంబులావరింపవలయు సనెడిత్రుతివాక్యంబును సవనసహ
స్రనియమంబులును దత్తదుచితవారంబులు దదుకపాత్రోపకరణ ద్రవ్యమంత్ర తర్క
శాలానిర్ణయ వేదివిశేషంబులు దెల్పఁ గల్పనామంబయ్యె నట్టి క్రతు ప్రకరణంబులయందు.

సీ. బ్రహ్మయధ్వర్యుండు ప్రశోత హేహత ను
బ్రహ్మణ్య నేష్టుమైత్రావరుణులు
సుద్ధాత యున్నిద్రుండున్నేత హేహత య
చ్ఛావాక బ్రాహ్మణాచ్ఛంసులు క్రతి
హర్త గ్రావశోతయవ ప్రతిశస్తాత
తగ నుపదక్ష) సహస్యలనఁగ
నను మఱియఁగఁ దెల్ప నందీయ నొనఁగూర్ప
వేల్పుగములఁ బిల్వవీతిహేహాత్రుఁ

ఆ.వె. బ్రబలఁ జేయ వస్తుపంక్తి పాతల నిల్పి
నమవదింపఁ జూడ నమరియుండు
వేర్తితో ద్విషట్కు ఋత్విక్కులఖిల యా
గములయందుఁ గల్పగతిఁ జొసంగి

వ. మఱియు దర్శి ప్రమాణ మధ్వాజ్య హేహమద్రవ్య భేదంబు నెఱింగింతు కల్పంబు
వేదాంగంబు నెఱింగించిన నూతుం గనుంగొని యజ్ఞవేదశాస్త్రంబు నెఱింగింతుమని
శాసనాదులగీర్తన

శా. శృంగారాకర వత్స భాగవిలస్నచ్ఛీవత్స ! వత్సార్భకో
త్తుంగైకాకృతి సందితామిత లసద్గో పాంక్షాస్సీలనా
భంగస్సాంతన వాబ్జ ! యబ్జరవి భాస్వన్నేత్ర ! నేత్రస్ఫుర
దాంగేయాలయ ! పాదపుష్కర ! కరాగ్రపారి శంభోజ్జ్వల !

కం. అరిదరకర ! సురగణరా
ఊరిదర ! కరిభక్తయత మహర్షి నికరమ
త్యరి వికసన కరుణాశ్రీ
కర ! కఱకంఠనుత ! శుభముఖ స్థిరనుకరా !

తరలము॥ కలశ సంభవ సత్తపోఫల కారణార్తినివారణా
విలసితానన పద్మ ! పద్మనివేశినిప్సిత పూరణా !
బలరిపుస్తుత నిత్యనేమిత పన్న గామర చారణా !
జలజితోచన ! వేంకటా చలసద్వ సంస్థిర భారణా !

గద్య. ఇది శ్రీమదలమ్మేంద్రుగా వేంకటేశ్వర పరబ్రహ్మశాశ్వతవిజయచిత్ర మహం
కాళి అప్పకొండార్యపుత్ర సకలసుకవిస్తోత్రపాత్ర వినయగుణాదృతి వేంకటపతి
సహాయ. తేకుసుల్లావ్యయ పాథోనిధి పూర్ణసుధాకర తిమ్మ మాంబాకవ్రయామాత్యకు
మార సకల విద్యజ్ఞనాథార శ్రీవత్స గోత్ర అపస్తంబసూత్ర సత్కవిప్రమోదసంధాయి
రంగశాయి రచితంబైన వాణీ విలాస వనమాలికయను ప్రబంధంబునందు సాల్మగ్రామ లక్షణ
ప్రభావ గ్రాహ్య గ్రాహ్య త్కేత్రమూర్త్య నిర్ణయ పరమేధ మత్స్య కేశవశినాభా
దివిశుభేదయాశ్రమమాణిర్ణయంబులును దద్దానపూజాఫలనిరూపణంబులును దులసీ
మహిమయు బృందావన నిరూపణంబును జలంధరోపాఖ్యానంబును దన్నహిమకుగా మృగయ
చరిత్రంబును విష్ణుయమభటు సంవాదంబును దులసీప్రతిష్ఠార్చ నాఫలంబులును దీపదాన
మహిమకుగా లలితా మాంధాతృపూర్ణ జన్మ వృత్తాంతంబులును దేవతాహ్వాన ప్రతిష్ఠా
ఫల నిరూపణంబులును బ్రహ్మప్రశంసయు దానఫలంబులును మాసదాన నిర్ణయంబులును
చతుర్వర్గధర్మవిశేషంబులును దానపాత్ర నిరూపణంబులును నానావిక దేవతా క్రితి
కర దానభేదంబులును భూదాన మాహాశ్చ్యతి హాసంబులును చిత్రదానఫల నిరూపణంబు
లును అపాత్ర నిర్ణయంబులును అన్నగ్నాన ప్రభావంబు నోషధిప్రీతి భేదంబులును తద్దీయ
ప్రభావేతి హాసంబులును యమధర్మరాజీకాత సంవాదచరిత్రములును దురన్నదోషనిర్దాన
ణంబును వివాహోద్వేద వర్ణార్థ జాతి ధర్మ ప్రమాణంబులును గన్యాదాన ఫలప్రశంసయు
చిత్పూజమోక్ష కారణ కాండీశ్వోపాఖ్యానంబును నుదకదానమహిమకుగా నుశీలశక్రత
య ఋణానుభవ నిమిత్తక భద్రక కాశిక సత్యశీలర వృత్తాంతంబులును శిక్షావ్యాకరణ
ప్రశంసయు భండో లక్షణంబును నిరుక్త విధానంబును త్యోతిష నిర్ణయంబును గల్పవివర
ణంబును నను కథలంగల తృతీయాశ్వాసము సంపూర్ణము.

చతుర్థా శ్వాసము

శ్రీవనితేశా ! భూ సౌ

భ్యావేశన ! నీలసీరదాంబద్దేహం !

నేలిత పుష్కరజ ! క్షే

మావహకల్యాణ వేంకటాచలనాథా !

ప. దేవా! అవధరింపు మక్కథికుం డాయుర్వేద గాంధర్వవేద ధనుర్వేదంబులను
మతవేదంబు లిట్లని వివరింపందొడంగె.

సీ. నలువ మానస మిధుశద్వైధ సృష్టి చే
జగమెల్ల జన పూర్ణమగుచు నెరయ
భారమార్వక భూమి పద్మజుఁ బ్రాగ్నింప
సరసి జాసనుఁడొక తరుణిఁ బొడమ
నోనరింపుచును మృత్యువను పేరువెట్టి లో
కులఁ జంపుమనుడు నప్పలుకు చెవుల
కలుగురై కన్నీరుదొలక నేడ్చుచు నిట్టి
హరకర్తమునకేఁ జేరననిన

చ. వె. నేత్రవారి బిందునివ హంబుమున్నూఁట
యరువదియ మహారుగాఢ్యతులను
జనులఁ దునుము నీకు సడిలేదు పొచ్చుని
జలజభవుఁడు రోగములకు ననియె.

ఉ. మీరలు లోక [ధ ?] ర్తముల మేరలకుం దెగినట్టి [కష్ట] దు
ర్వారుల ఘాత నేయుచు నవశ్యము నాయువు దీఱి దున్నుడా
వార విహర సౌకృత విశారద కేశవభక్త వర్జన
ఘోరత రాఘవౌఘ్య ఘన కుత్సితమానవకోటిఁ జెందుచున్

ప. దురితయుతుల డాంబికుల నసత్యవాదుల సజ్జన ద్వేషుల హరిహరభూషకుల వాఢి
శ్రీమ ధరణి దిరుగుడు—

కం. అని నియమించిననవి య

ట్లనదుష్టాచారజనములన్ వాపుల నెం
దునఁ జూచ్చినఁ బోనీయక
ఘనపీడిలాసర్పి దేహగతు రెడ నేయన్

సీ. ఓగి వాయువులు నెన్నదొకటి త్రయోదశ
సన్నిపాతములు సరవి నిరుప
దొకటి మేహములు నాల్గు కుటిలాజీర్ణంబు
తెనిమిది గుల్మంబు లిరువదైన
మూత్రరోగము లిమ్ముగ నరువదినాల్గు
జ్వరములు కాసపంచకము శ్లేష్మ
మన్నియొ పదునొకండగు క్షయంబులు నాల్గు
రక్తవైత్యముల స్వరసదములును

తే.గీ. శ్వాస లరుచులు ధర్మలెంచంగనైదు
నైదు హృద్రోగములు నటు లాటు తృష్ణ
లర్థలాటును సన్నాస మనెడి దొకటి
మదము లేడును మూర్ఛలిష్టుకీని నాల్గు

సీ. ఆతిసార ఖట్కంబు నావర్త మొకటి శో
భులు తొమ్మిదియు గ్రహణులవి నాల్గు
నొకటి హలీముఖ మొనరఁ గుష్మవులు ప
ద్దెనిమిది పాండువు లెన్ననటులఁ
బేర్చి పద్దెనిమిది పీనస లరువది
[యాముక వ్రణ ?] ములు నమర సన్ని
పరగ నిర్వదినాల్గు వైత్య రోగములు
శ్లేష్మము లిరువది చెనకు నేత్ర

తే.గీ. రోగములు షణ్ణవతి కర్ణ రోగవివతి
పంచవింశతి ముఖరోగ పంక్తులటుల
శిరమునం బదితొమ్మిది యమరలోక
విహృతులైనట్టి యాయాయు విధములిట్లు

కం. నొచ్చుచుఁ బీల్చుచుఁ గాఁకల
పొచ్చుచు జలరాసలమ్ము నెడఁబయించుచు పో
ద్విచ్ఛగ నేమిథు బహు రో
గోచ్ఛయ మురుభాధ స్థల్ప వ్రోషెనరు తొరలక

వ. అర్థశక్తి

మ. సురలుగ్గ మానులు విష్ణు విశ్వవిభునిక్ స్తోత్రంబు గావించి
హరి తద్భావమెఱిగి మీకు దృఢమొయ్యంజేయుదుక్ రోగహ
ర్యుచి క్రక్రియ నంచు దానమృత హస్తాబ్జండు ధన్వంతరి
స్థిర నామంబున కీరవార్ధి బొడమెక్ జేవావన ప్రక్రియక్.

అ.వె. పొడమి రోగవాశమును శుభకరము నా
యప్రదమ్ము వేద మొనరఁ జేసి
జనులరుక్చయంబు శాంతిఁ బొందించె మా
స్మింద్రు లమరవరులు నెల్ల పొగడ.

కం. సత్యముగ వక్యముఖగుణ
కృత్యత కఫవాత వైత్యకృతముల చేనా
ద్ధత్యము నాడీత్రయమున
నిత్యముచేహ ప్రచార నియతులఁ దెల్పెక్

అ.వె. శ్లేష్మనాడి తలఁచ శివుఁడు వైత్యము బ్రహ్మ
వాతనాడి విష్ణుఁ డాతతముగ
సంత్య దశలశ్లేష్మ మధికమా లయ కార
ణండు పార్వతీధవుండు గాన.

కం. హృదయమునఁ బ్రాణవాయువు
హృదయేంద్రియ చిత్తముల భరింపుచు నిశ్వా
సజమైతగు నొగిఁ దెంపులు
నొదవింపుచు భోగ్యమస్తులురువుగఁ జూన్పెక్

తే.గీ. వస్తి మేడ్రోరు గోచరివసతి గుదము
నందపానుఁడు పానఁడు డగుచు గర్భ
మాత్ర శుక్లా ర్తవములనిమ్ముగ వెలార్చుఁ
బరగ నుచ్ఛ్వాసకారణస్థిరతఁ దనరి

తే.గీ. వ్యానుఁడు హృద్ధిస్థుఁడయ్య సర్వతనుయాక్తి
ప్రబలు నాక్షేపణోక్షేపప్రటిమ, నాని
మేషణోన్మేషణక్రియా మేళనమున
నన్ని పనులకుక్ దానయి యతివమున.

కం. గుదమున నయ్యపానుఁడునకుంతితుండై వనియింతుచుక్ వహ
ప్రదుఁడును నాభికంఠచిలవర్షయ హ్రాణవహుండునుక్ విల్ప
స్పదుఁడునునై మెలదిగు ననిశంబులకోష్ఠగతిక్ సమానుఁ డొ
త్పదగఁ జతుర్థశాస్త్రులను వేర్చి మెలంగుచుఁ దేజమొప్పఁగ్.

చం. కటి హృదయాస్థి నేత్రములం గర్జములన్ స్పరిశన్ మెలుగుచున్
నటనత భక్త పాన వచనక్రియం జెందుచు వాయువు తమం
తటం దను జేర రక్త ముదితంబుగ నూర్ధ్వ గతంబుగా రస
స్ఫుట మొదవింప శ్లేష్మగతి పొల్పుగఁ బైతృకుడెంపుఁ దానయ్యె.

తే.గీ. స్ఫుర్చి దృష్ణాభులన్ బైతృ చర్య సింహ
హ్రూణమేవస్ఫులన్ జిహ్వ క్షణము జేర్చు
నాసమానుండు నట్ల ప్రాణానిలములు
నైదగు ధనంజయదులు నైదుగలవు.

కం. అవి యుపరిపాణములు
నవీరశముగఁ బ్రాణదశకమగునవి యవియున్.
వివిధములగు నాడులుతముఁ
గవియను ద్రిగుణములు బుక్కఁగాఁజే యుండగన్

సీ. వారుణి పూషగాంధారి పయస్వినీ
శంఖిగాహన సరస్వతీయు సరణి
భిడహస్త జిహ్వ యశస్వినీ విశ్వోద
రియు నలంబున పద్మినియును నిశయుఁ
లింగళయు సుఖమ్మ పెనచుక పదియాలు
దలంపుఁ బ్రధాన నాడులుగఁ దనచు
రావాకు నడియిన నె భావమ్ము కుండలి
పార్శ్వపుట్టి నెల పగిది కత్తి.

ఆ.వె. వమరం వేంచుచంద మగూచు డెబ్బది రెండు
వేలసరములంటి వెలయుదాన
నందు రక్త మాంస మా నాడులను గూడ
థాకువనఁగ రుజ్జి వాసమయ్యె.

కం. వాతము వక్రమువైత్యం
వాతత చాపలము శ్లేష్మమరయంగ స్థీరం
వీలెఱుగులు గలసినయది
చాతుగి ద్వంద్వములగుటఁ జను దెలియంగన్

ఆ.వె. జలగ పానుఁ బోలి మెలఁగు వాతము తొండ
కప్పభంగిమెలఁగఁగలదువైత్య
మమరం గ్రోలి గమనమైన శ్లేష్మపునాడి
జడలు సర్ప శీఘ్రగుతులు దెలియ,

తే.గీ. పరగుచుకొ జిల్కగలి సన్నిహితనాడి
మాంద్యచాపల్య కుటిల సమ్మర్ద మగుచు
మెఱసి శీతోష్ణ సంగతి నెరయునాడి
సాధ్యమటుగానియెడల నసాధ్యమగును.

కం. చేతిబాటువేల్చికిందట
వాతం బావెనగ్గ పితృవర్సము శ్లేష్మం
బాతరువాతక సమగతు
వీతెఱుగున కుబుక రోగ మెచ్చుట లరయక.

కం. పురుషులకుకొ గుడిభాగము
తరుణులకుకొ వామ హస్తదండము నాడి
స్థిరతోల్బణములు దెలియఁగ
బరికింపన్వలయు శాస్త్రపారీణులకుకొ.

తే.గీ. పాదకర మూలధాతుపుల్ పలుకు నేత్ర
మూత్రమలములఁ బలు రోగముల నిదాన
మెఱిఁగి దూడఁగఁ దగు నొచ్చుటెల్లవాత
మడరి మండుట తీఁటవైత్యంబు కఫము.

కం. వాతమ్ములేని శూలయు
భాతిగఁ బితృమ్ము లేని భ్రమయుకొ శ్లేష్మం
దూభతంబుగాని తీఁట ప్ర
జాతతికి నజీర్తిలేని జ్వరమును గలదే !

తే.గీ. సలి నపస్తార మృత భాషణములు చిత్త
విభ్రమం బూర్ధ్వ నిశ్వాస వీక్షణములు
జ్వర విదాహక వదన సంస్పర్శ యూర్తి
తనుత మృతి చిహ్నులగు నవస్థాదశకము.

శీ. అట్టి యవస్థల నలయుంచు రోగముల్
పాపకర్మలను దత్తాప్తి కాలఁది
గోఘ్నుల వాతంబు శోరి ప్రజాపిత
నాసక్తజనుల జ్వరావలియును
హాహర ద్రోహుల సధిక ప్రణామ్ములు
బ్రహ్మమ్ములకొ గుఱుపరికి న్మ్రీవ
శాన్తితులకొ రాజయత్తులు గురుతల్ప
గుల మహారోగముల్ బాటుచు స్వర్ణ

శ్రీ. హరణులై బైత్యముల్ పితృ హంతలైన
వారి శ్లేష్టామయము పితృవ్యనిహనసుల
గుల్మములు మాతృహంతలఁ గుడ్డిరుజులు
యతినిహంతలఁ గాశరోగాళిచెందు.

శ్రీ. భ్రాతృ వధకులఁ గాశముల్ బాధపఱుచు
తల్లి సవతులఁ గవయ వంధ్యత్వ మొదవు
తత్పుతులఁ జంపఁ బొండుపుల్ దవులు మామ
దునుము వారల శోఫలు దొడగి నొండు.

కం. మూలమగు సోదరీ వధ
నాలస్యతఁ బుత్రుల గవయ నక్షిపటలము
ద్వేలమగు బండుఁడగుఁగడు
బోలఁగ నిజజనని లోడఁ బుట్టులఁ గవయన్.

అ.వ. కన్న పుత్రుఁడునుమ గజ చర్మ రోగియా
భూపపుత్రుల గవయ మూత్రరోగి
వెలయు శిశువుఁ జంప విషచర్మరోగియా
ప్రియసుగంధహరి వీనసియగు

కం. గురుతల్పగు మూత్రామయ
మరయంగాఁ గనకహరణు నటు శోఫయు భూ
సుర ధనహరిని లేమియు
గురుకామల గోని రుంధకునిఁ బీడించన్.

కం. దుపితృ వధాన్విత మూర్ఛయు
మహి మోతుల వధవహెన్న మాతులకత్తి
నిహను దపోహను మాతృస
మహనున్ ఓట్లహయ ? జెందు మద మెడయంగన్.

అ.వ. శిల్పిహత్యవలనఁ జిత్తరోగము చెందు
సశ్వహత్యవలన నడరు దులుము
మిత్రభూతు నొందు మేని సూలత్వంబు
దాసిఁ జంపనొదవు ధర్మరంబు

శ్రీ. వేశ్యను దునుమఁ బ్రవేశించుఁ గ్రమరుజ
వదనరోగ మబద్ధపాది నొందు
జెరువులు పోకార్చఁ జెందును గ్రహణి య
శ్వత్థహతికి గోత వగ గర్భియన

క్షీతి బావి చెరిచిన సతినార మొనఁగూడుఁ
 గూటసాక్షికి నోటి గొదవలొదవు
 సరివి భ్రూణశుల విషమ రోగములు చెందుఁ
 ఁటుమూర్తిహతి స్పస్తిపాత మొదవు

తే.గీ. నుమవన తటాక దేవాలయముల నదుల
 రతియు నుచ్చిష్ట మలమూత్ర గతులఁ దవుల
 యతి సత్ప్రతి నిందలు మతివానర్ప
 విషరసజ్ఞ రుజిల్ చెందు విశ్రుతముగ.

కం. పాపములు నిరయకూప
 వ్యాపారతననుభవించి యనుమతి మనుజుం
 డైపుట్టి నప్పుడిట్టి మ
 హాపాతక రోగతతుల నలమటు పొందున్

ఉ. అందులకున్ బ్రతిక్రియ మహామహుఁడా తొలివెజ్జునత్కృతఁ
 మందులనేక మూలికలు నవ్యమతిన్ గలిగింప మానిరా
 డబ్బందము హేమదాన జపవిష్ణు శివార్చనలు నిధించె నా
 వందము నేయువారి కనిశంబును రోగము లొంద నెయ్యెడన్

సీ. అభ్యుగమున్ నన్య మంజనమ్మును వస్తి
 రహి ధూమకర్ణిపూరణము లేప
 నము తైలతనుమర్దనమ్ము గందూషంబు
 నాపథమును డీక లగ్నితప్త
 లంఘనతప్త తైలకమయ కల్కచూ
 ర్ణవిరేచవమనముల్ రక్తమూడు
 రక్ష విధుల్ లేవ్య రసరసాయనములు
 దండన పాన ఘృతప్రతతియుఁ

తే.గీ. గల్పనేవ శిరోవేష్టకము మితాశ
 నము హుతాశనహేమ దాన జప దేవ
 తార్చనావనిసురభోజనాభిషేతులు
 శాంతి కారణము లివి సత్సౌఖ్య మొసఁగు.

తరలము. తొలుతఁ జేసిన పాపపుంజముతోన నారక భాధలున్
 బెలువఁ దీలఁగ కేవ మియ్యలఁ బీడలొతుడ కాయవిన్
 దొలఁగు నాపథ దానమర్త విధుల్ సదాద్విజ దేవపూ
 జలు వొనర్పఁగ నజ్ఞనానికి శాస్త్ర వైఖరి మీఱఁగన్.

అ.వె. ఔషధములలోన నగు రసౌషధములు
మేటియగుట వాటి మిత్రగతుల
గంధకము రసంబు కలిత పాషాణముల
శుద్ధురెఱుంగవలె బ్రసిద్ధిగాఁగ.

అ.వె. పిల్లతోడియైన బెట్ట పాపురమైన
దినఁగఁ జేసి వెడలఁ దీసినట్టి
రసముశుద్ధియగుచుఁ బొసఁగు నౌషధములఁ
గలసి యౌషధముల మెలపు మీఱ

కం. పాలవయిఁ బిట్టుఁ బెట్టిన
పాలిక పాలిడిన శుద్ధి పాడమి గుణమగుకొ
మేలిమి గంధక మాషధ
జాలమ్ముల గలుపు నపుడు చర్చింపంగకొ

అ.వె. కాకరాకు వేఱు కాయ తీఁగల పస
రుల విశుద్ధియగుచుఁ దలఁప నౌష
ధములఁ గలసి గుణము సమకొను పాషాణ
వర్గమదియు సకల వైద్య మతము.

అ.వె. నిమ్మపంటి పులుసు నెరవెండ కరులైన
నొక్కదినము నాన నుండ నీయ
నిర్మలమగు శుద్ధి నేనాశమునకగు
నౌషధములఁ గలుప నర్హమగుచు

సీ. అభ్రమాక్షిక విమలాత్రిజ వైక్రాంత
సస్యక చతుల రసోద్భయములు
గంధోష్ణ కాసీస గైరిక శ్రీతాళ
కంఠోష్ణ మణిశిలా ఘనశిలాంజ
నములు సాదక జారి నవసారక కపర్ది
గౌరిపాషాణ గోదార శృంగి
కంపిల్ల చపలముల్ కరిరాద్రీ సింహర
హింగుళంబులు క్రమంబెసఁగఁ జిలుక

అ.వె. సముల సరసములును సాధారణ రసమ్ము
లివియరువదివార్లు నెలమిఁ బొదలి
రుజల నడఁగఁ జేసి ప్రజలకు నెల్లను
నెమ్మియొసఁగు శాస్త్ర సమ్మతముగ

క. ఇట్టి క్రియావిశేషము రఱింగి దేశకాల గుణస్వప్న మాత లక్షణముల వలన
సాధ్యాసాధ్య నిశ్చయం బొనర్పందగునందు.

చం. వెరవును దైన్యపాటు తలవీడుట మేనువడంకుటల్ భ్రమన్
 వొరయుట చేత దండమటం బూనుట చేతులు గట్టి కొంటయన్
 బరువిడి వైద్యుఁజేరి యశుభ ప్రకటోక్తులు పల్కి సంధ్యలన్
 దిరముగ నగ్నినైరుతి విదిక్కుల నిల్చిన దూత కీడగున్

వ. స్వత్తు ఫలాఫలములు వినుండు

సీ. పంచీకృతంబైన పాంచభౌతిక మగు
 సూక్ష్మలగాత్రంబున నీల సాత్త్వి
 కంబు జాత్ర వస్థక గలుగు పొడశవికా
 రముల లింగశరీర మమర రాజ
 సాకృతిమై స్వత్తు మగు కారణాఖ్యను
 దమముచే న్వాపహా క్రమముతోడ
 విశ్వతైజసులన వెలయుఁ బ్రాజ్ఞుండన
 నాత్మయొప్పుగునిట్టి దగునవస్థ

తే.గీ. లును బ్రమాణంబులును సూక్ష్మ తనువు వాయు
 కనఘ ! పరమాత్మనెడఁ జెందునంతదనుక
 కారణ శరీర మెడయదు కలయఁ బోలయఁ
 గానఁ జిత్సుఖ మాస్వాదగతిఁ బొసంగు

తే.గీ. స్వత్తు మింద్రియదశ సుహృత్సంయుతంబు
 ప్రాణ పంచక చర్య ప్రపంచక మగు
 కంత హృన్నాభి గుదములఁ గదల వయ్యు
 దానముఖ్య చతుష్కమా ప్రాణ గతులు

కం. వ్యానుండు సర్వశరీర
 స్థాన వ్యాపకుడు గాన సకలేంద్రియముల్
 వాని వెనుదభులు నెందున్
 గానఁ దలంచినవి విన్న కన్న వి యెల్లన్

చం. కనఁ బడినట్లు సూక్ష్మతనుకారణమై పొడకట్టి నట్టివిన్
 వినుండవి రాజస క్రకృతి వింతగు తైత్తిగుణోల్బణంబునన్
 గనునది పువ్యహాసమునఁ గల్గు నవేక విధంబులై తగున్
 దినుసులుగాఁ గలవ్ జనులు దీన నైఱుంగవరన్ ఫలస్థితవ్

౧౧. వె. బొంకు పల్కువతఁడు పొసఁగఁగ నన్పొనుకల
రోగజన్య మదియు రూఢికెక్క
దందు ఐరుస నాలుగగు జాల నేడవ్వు
.....హస.....చర్య సమరు

కం. పశుల విడుచునెడఁగ నుకల
పొసఁగున్ న్నొల్లెదు నాల్గఁ బూనిక ఫలద
వ్యసనత సర్పము కుడిభజ
మెసఁగఁగ జలవఁగనిన శుభము లెంతయుఁ గల్గెన్

సీ. హస్త్యశ్లోలిక లాండోలికలు వెన్న
నడవఁగఁగ బ్రభులు నడచుతేరు
రక్తధారలమేయఃత్నముల పశుగణ
బ్రాహ్మణులన్ గన్నఁ బరగు శుభము
జెలఁ పామును దేలుచేరియంటఁగఁగ గన్న
[భార్య కప్రియమగు ?] బావివడఁగఁ
గన్నెలఁ జూడఁగ ఘనసౌధగిరులపై
జనులతో నుండఁగజలధి దరిని

లే. గీ. నుండఁగాఁగ లలఁ గన్న వేటొకరి దాస్య
మమరు నట్లుగ వ్రణగాత్రు నధిక మార్చ్య
ధనకనకపుష్పవనములు గనుట లెస్స
శయ్య నుండఁగఁగ లలఁగన్న సౌఖ్యమొదలు

పం. లకుముకి శోడి క్రొంచమొకలావుకఁగ నొస నగ్నినిల్వఁగాఁ
బ్రకటిత వాహనస్థితులఁ బాడుగృహములలో నుఖాసన
ప్రకరములన్ వసింప న్నుటపంకజ పాంశురవస్తువులగనన్
సుకరవి భూలి యన్ శుభము శోభనమున్ గలుగున్ గ్రమంబునన్

కం. నీలాంబరసుమ భూషణ
జాలాన్వితపతులఁగనిన సరవి ధరింపన్
లీలన్ సూర్యునిఁ జందురుఁ
బోలఁగఁగ లలఁగనిన రోగపుంజము లొదవున్

ఆ. వె. కొమ్ములున్న బలుమొకమ్ములఁ బలుకోతి
నట సివంగి నెగయునట్టి పక్షి
సంత్యదుష్ట జనుల సంబు వర్షము జల
మింకఁగ నెడ కలల నెసఁగుఁగీడు

ఆ.వె. నలుగుబెట్టఁ గనిన నలుపుతై తెల్లని
 వస్తుచాయము లుండు వడుపుగనిన
 రక్తపుష్ప గంధరాజిఁ గన్గొనఁ గీఁడు
 కనని విననికాంతఁ గవయ గ్రహము

సీ. మొండి మ్రుక్కిడులను దండహస్తలఁ బాశ
 ఖడ్గ సంభృతుల వికారతనులఁ
 బెట్టుకొట్టఁగ నుండ? వెన్నయు నేయియుఁ
 బెరుగు తెలాంగుల ఖరము మేక
 కాక గృధ్రంబులఁ గాఢము సంకంబు
 దుర్లక్షణములతోన మెలఁగఁ
 దానంబు నేయంగఁ దై లాంగుడగుటయు
 పెరామకుండము లేరు భూమి మిట్ట

తే.గీ. పుట్టి సౌధంబు నొకటియై పాసఁగ నెక్క
 క్రొత్త శోకధరింపఁగఁ గోరియొకరు
 పల్కలునుబిల్వఁ దానడ్వఁ గలలఁ గనిన
 శోకభయవీడ చింతనానీక మొదపు

కం. పచ్చని శోకలు సొమ్ములు
 నచ్చుగఁ గల చెలులలఁ గనిననది సంపద తా
 నెచ్చుగమృతిగనఁ గుణపము
 నెచ్చుగఁ గన్గొనుటఁ గల్గు నెంతయు వేడ్కల్.

తే.గీ. అన్నముకభద్రముల్ తినినట్లు గారులు
 తినినఁ గనినట్లు నైరిభోష్టనప గార్ద
 భయతరథ మెక్కు నట్లుగాఁ బాత్ర నీళ్ల
 ముంపుఁ జేరంగఁ గలగన్న మొనయుఁ గీడు

కం. వననిధి పొంగుచునింకఁగ
 గనుకల యాపజన బంధుగణ నాశమగున్
 ఘనసృత్త గీతవాద్యము
 విన నూతన బాంధవజన వీక్షణ మొదపున్

తే.గీ. తొండలన్ గూరమట్లను బండుటాకు
 పాలపక్షియుఁ గాకి కన్నట్లు చెట్టు
 ఘృతము పరమాన్న భోజనోద్వృత్తి పొగయు
 వీడుకొలన గలంగనఁ గీడు లాదపు

శ్రీ. సంకిర్ణ బంధంబు సంతాన మొనగూర్చు
 బెడఁగు ముత్తైముగన్నఁ గొడుకు గలుగు
 మశక మక్షికముల మచ్చెల హంసము
 గలఁ గన్న సంపదల్ గలిగివెలయు
 మంచివారలఁ జూడ మంచివి శేహాటు
 మంటఁ గన్నొన శుభ మహిమదనరు
 నమిత పాదముఖావయవ దేవతలఁ గన్న
 దేవతార్చనలు తత్సేవఁ గనుట

తే.గీ. చాలసుఖములు నారోగ్య ఫలలాదపు
 నిట్టి స్వప్న ఫలముల నింగితమతి
 వైద్య జనులు శుభాశుభావాద్య గతులు
 చెలిసి నేయుఁ బ్రతిక్రియ ఫలము లొసఁగు

వ. దేశకాల ప్రకృతి విశేషు లెఱింగి సాధ్యాసాధ్యనిర్ణయస్థితిం బ్రతిక్రియ
 నేయందగు నింక గాంధర్వవేదక్రమంబు వివరించెడ—

సీ మానితంబగుచుబ్రహ్మ గ్రంథి వాయువు
 దనరినమందర స్థానకమున
 నేమింప భండోపతిముఖ్య శుతులకు
 నలువైన హృదయోర్ధ్వ నాడులయెడ
 నెనసి తిర్యక్ష్ణాడులను బుట్టి సొబగొందు
 శ్వసనంబు శుతులకు స్థానమగుచు
 రమణీయమగు దత్స్వరము వినువారల
 చెల్లలకుఁ బండువుచేసి చెలఁగు

తే.గీ. వెండి బ్రహ్మహ్వయ గ్రంథి మండి యూర్ధ్వ
 గలిసి నడచుచుఁ గ్రమముముగ వితత నాభి
 హృదయ కంఠ శిరో వక్త్ర వృత్తితాన
 కముల ధ్వని గూడినది నాడమమర నందు

కం. పరగునకారము ప్రాణం
 బరయఁ దకారంబు శోహితాస్మ్యండగుచు
 దిరముగఁ బ్రాణాగ్నులలో
 నిరవొందఁగ నాదనామ మెలమి వహించె

తే.గీ. సురుచిరముగ నతిసూక్ష్మ సూక్ష్మ పుష్ప
గురుతరాపుష్ప కృత్రిమ స్ఫురణ నామ
ముల క్రమంబగు తానకంబులఁ జెలంగి
నాదగతి యొప్పు సంగీత వేదు లెఱుంగ

చం. హృదయ గళోత్తమాంగకములెన్నఁగ మృదముఖత్రయస్వరా
స్పదముల కొక్కటొక్కటిఁ చక్షుద్విగుణములుగాఁ బొసంగు ద
త్పదముల నాద సంభవలసత్ప్రవిభేదములేపు మీఱుని
ర్వదియును రెండునాడులఁ దిరముగఁ బుట్టెఁళుతుల్ మరుద్గతిఁ

సీ. మొదలఁటి శ్రుతికి హెచ్చదపు రెండవ శ్రుతి
తన్నభ్యమమున నాదంబు పొడమి
క్రముక్త యవరళగతి నొప్పు శ్రుతి మట్టు
దగఁ బుట్టి దాన సప్త స్వరములు
నాటింట పడ్డ మెన్నఁగ నేడింట ఋష
భంబు గాంధారంబు బరగు తొమ్మి
దింటఁ బదుఘాట విస్ఫుట మధ్యమము పది
యేనింటఁ బంచమ మెలమి నిర్వ

తే.గీ. దింట చైవత మిర్వది రెంటఁ దగ ని
పాద ముద్భవ మయ్యె వినోదలీలఁ
చాలు విఠిగినఁ బెరుగగు పగిది శ్రుతుల
కలయికల చేత స్వరములు వెలసె నిటుల

కం. గీత ప్రబంధముల సీ
రీతిఁ బేర్చిడఁగ గమి సరిగమపదనిస
ఖ్యాతిఁ సంజ్ఞలఁదామై
శ్రోతవ్యంబగుట స్వరసుశోభనత దగుఁ

సీ. ఆయర కరణ మధ్యామృదు లిష్టము
లనఁగ నైదగు భాతు లాశ్రుతులను
గలవవి స్వరములఁ గలసి నాలుగు మూఁడు
రెండు నాలుగు నాల్గు రెండు నొకటి
రెండు పఞ్చాదుల నుండు నలంకార
ములు నాఁగ స్వరములు వెలయు నాల్గు
స్వరములు గూడిన సరవిఖంకములు మూఁ
డిరవైన కళయన మెరవడినగు

అ.వె. సప్తశుద్ధ జాతి సంగతిఁ దగు నలం
కారములకుఁ బేళ్ళుగాఁ దదీయ
మగుచు షడ్జముఖ్యమై యిట్టు లాప్వగుఁ
గంబశాస్త్రతరసిగదిత మగుచు

కం. స్వరభాగలు ఋషభస్వర
విరహితమై తైశీయ విఖ్యాతిఁ దగున్
దర గాంధార నిమిదో
తరణములగు జాతులవటఁ దగు స్వరయంతిక

నీ. గ్రహ మంతమనఁగరాగములకు మొదలగు
వహి నవి తారవ్యవస్థ మంద్ర
మట్టిద న్యాస విన్యాస లుపన్యాస
సన్నాత్యసలు బహుత్వ సరణి నల్ప
మంతర మార్గంబు నటు పాడ నొడవ
సంగీత వస్తు ప్రసంగతిఁ బడు
మూఁడోపు సంపూర్ణమునకు నంగములై
స్వరముల గల జాతిసంక్రమణము

తే.గీ. తారకంబగు అక్షరోత్పత్తిఁ గామ
చారియనఁ బొల్పు గీతమ్ము చాలు తరిటి?
న్యాస మంతరగోపనమగు స్వరప్ర
చార మాంతర మ్మార్గైక సంజ్ఞ నమరు

తే.గీ. షడ్జ మధ్యమ ఋషభవచమములెన్న
దైవతంబు నిపాద గాంధారములును
దైవ్యచైత్యక మాని నిత్యమ్ములందు
బ్రాహ్మమగు షడ్జమధ్యమ పంచమములు

కం. దైవత ఋషభములవనిప
పావనకులములు నిపాదపటుగాంధార
శ్రీ విట్కుల భవమన్యము
లీ వసుమతి హృదజాతి యెన్నఁగ వరుసక

నీ. తమ్మి కెంజాయయ నెమ్మి కంతముబరె
వర్ణంబు బంగరు వడుపు, మొల్లి
పూరుచి పచ్చని పాలుపు పసపు మిన్న
ధూసరచ్చవి క్రమధూర్వహమున

పడఁజుదులగుస్వరచ్చాయలు జంబంత

రీహదులు ద్భవరీతి కలుల

రసములదృఢత వీరరౌద్రముల్ ఋషభ ప

డ్జములకెన్నఁగ వైవతమున కుభయ

తే.గీ. వికృతములు కరుణారసవృత్తిఁ దగు ని

షాదగాంధారములకు హాస్యరుచి ససము

లలరు పంచమ మధ్యమంబులకు జన్మలు

గూడ గ్రామముగతి స్వరకూటమయ్యె

మ. శ్రుతిజాతి క్రమసంగతిఁ స్వరములచో నిల్చుటన్ మూర్ఖునా

స్థితినిొప్పున్ బ్రథమంబు పడ్డ మట నర్థిన్ మధ్యమంబా ద్వితి

యత, శుద్ధంబగు పంచమంబులఁ దృతీయంబయ్యె స్వరౌని యా

గృతనుండున్ భవి నల్ప కాథ్యుల తదీయచ్చాయలం జేయఁగన్

ప. పడ్డ మధ్యమ గ్రామంబులకు లక్షణంబు ఛాయాకల్పనార్థంబుగా నొడివెడనని
వెండియు—

తే.గీ. పడ్డ మధ్యమ గాంధార సంజ్ఞ గ్రామ

ములకు నధిపులు విధిహరీశులును దేవ

తలు తదీయంబులగు రాగములకుఁ పలఁప

సరవి శామంతపుర్క వర్షిర్లు లునికి

సీ. పూర్వాహ్లా గేయార్హములగు పడ్డ గ్రామ

రాగముల్ మధ్యాహ్న రాగములగు

మధ్యమ గ్రామ సంభవములు సంధ్యల

గాంధార జన్యరాగములమరు

పడ్డ మూర్ఖ నలునెంచఁగ మంద్ర రజనులు

పరిశుద్ధ పడ్డ మత్సరులు మఱియు

నమరు నశ్వై కాంత మరయ నిట్లన తక్కు

గ్రామమూర్ఖనలిటుగాకనైన

తే.గీ. విరువదియు రెండుమూర్ఖన లిందువలన

నైదువేలును నన్నూరులైన తాన

ములకుఁ బక్షాంతరమునఁ గలుగు నేఁబ

దాటు మూర్ఖనలందుల సారగతిని

ప. రెండులక్షలున్నెనుబదిరెండువేలు నిన్నూఁటినలుబదిపూర్వ తానంబులయ్యెఁగి

నసంపూర్వతానక్రమంబెఱింగించెద.—

తే. గీ. అమరుషాడవ మాడవ మార్చికమును

గాధికము సామికము ననఁ గలుగు షడ్వి
ధములు విరహిత స్వరము లాఱుమరు షాడ
వంబు స్వరములు నైదోడవంబు దెలియ

సీ. అవనిధలైన్ స్వరాంతరంబనఁదగు

ససరిగలు సమీక సంజ్ఞనొప్పు
సరి గాధికంబగు షడ్జ మార్చికమగు
లాలిత ప్రస్తార మూలమిదియె
స్థిత షాడవోడ వార్చిక గాధికములు సా
మికము స్వరాంతర మ్మితంబు
నిల నేఁడు నూలులు నిరువది నూఁటిరు
వది యిరువది నాల్గు వరుసనాఱు

అ.వె. రెండు నొకటి తానరీతులు జనియించు

తైశికంబనఁగఁ గలదు జాతి
స్వరములొక్క కొన్ని జనక సాధారణం
బుదితమగును దాని తుది స్వరము

తే. గీ. అమరు స్వరములు సూలాదులనఁగఁ దాళ

యుక్తి నొకకళ చిత్రమారోగ్గి మాగ
ధియు ననెడిగీతి వార్చికద్వికళ సంభ
విత మనఁగ గీతి యొప్పుగు చతురలీల

వ. మఱియుఁ జతుష్కళ లైన దక్షిణ మార్గంబునఁ బృథుల యనుగీతియు నిట్టితి
విధగీతులకు షట్పితా పుత్రకమనెడి తాళంబెసంగు నట్టితాళంబునకు వినియోగంబెట్టిదనిన

తే. గీ. తనరు నాక్షిప్తకి ప్రసాదకులు శంత

లైయు నైప్రా మికియు నాల్గు రహిని నాట్య
గతినిఁ బ్రథమాంకమునఁ దుదఁ గలది తెల్పఁ
దగియె నాక్షిప్తికలు షాడ్జతక్ జాసంగి

సీ. అదియు ద్వాదశకళ యాకళ లఘుష్ట

కంబు ద్విప్రతి స్వరగతి లఘువగు
నాదిమధ్యాంతంబులవి మంద్ర మధ్యమ
తారక సంజ్ఞలఁ దనరియండుఁ

దెలియ స్వస్తి కము వృత్తి ద్వయంబనఁగ నం
ద్యావర్త మబ్జశత్రంబు భ్రమర
మబ్జ గర్భామ్రేడి తాఖ్యలరాగ
కదంబముల్ గలవు భేదంబులమర

తే.గీ. రంజన యొనర్చు కతమున రాగమయ్య
నింకఁ దల్లక్షణ క్రియలెల్లఁ దెలియ
వినుఁడు మాళవ పద్మ సంజనిత మగుచు
పాడవ ప్రాప్తి స్త్రీ రాగ సంగతితగు.

సీ. రమణీయ గౌళమేకము మాళవము తాళ
మమరు హత్తెను పూర్ణమగుచు నొప్పు
లలితర్పమృత్యై తాళము పాడవము పూర్వ
యూమమ్మనకు నది యర్హమగును
నలువైన సారంగ నాటతాళము డెంకి
పూర్ణమ్మనై యొప్పుఁ బొల్పుమీటి
వరుస గుజ్జరి పాడవమట తాళంబు కాం
భోజి పూర్ణంబట్టి పొల్పు దక్క

తే.గీ. లలితహిందోళ ధన్యాస్తులమరు గుజ్జ
రియును దేశాక్షి గుండ క్రియయు వసంత
మలహరులు దేవగాంధారి వెలయ [రేష]
[క డవా] ల కర్నంబు భూపాల కలిత మగుచు

తే.గీ. కనడ బంగాళ కేదారగౌళ శంక
రాభరణ నాదనామ క్రియలు మనోజ్ఞ
రచిత ఘంటారవమ్మ సారంగనాట
లిర్వదియ రెండు పగలు రేయింబు దగును

వ. ఇట్టి ద్రాపింత ద్రాగంబులయందు భూపాలాదిపురుషరాగాష్టకంబునకుఁ బ త్న
లగు చతుర్వింశతి స్త్రీరాగంబుల నరువదిసార్లు మిత్రంబులు జనించె నందు పాలి, సారం
గ, హంవీర, రేవగిరి, మేఘరంజి, కురంజి, పదపంజర, పూరి, సావేరి, హసావేరి,
మంగళ కాశిక, నారాయణ గౌళ, పంతుగౌళ, కన్నడగౌళ, మాళవ గౌళ. శకవరాళి
పున్నాగవరాళి, పంతువరాళి, తొండవరాళి, హజ్జి, ఖాది, యెరుకల కాంబోది, యెస
కల కాంబోది, నీలాంబరి, బిలాహరి, మధ్యమావతి, ఉశాని, ఛాయాగౌళ, రవిగౌళ,
పూర్వగౌళ, మంతలవరాళి, ముఖ్య రాగంబుల ప్రస్తార క్రమంబుల నసంతరాగంబులయ్యె
నిట్టిరాగ మార్గ స్వరబద్ధంబులగు గీత ప్రబంధంబుల భేదంబు లెఱుంగవలయు మఱియ
వీణావిధంబు.

సీ. అరోహణావరోహణములు స్థాయి సం

చారచతుర్విధ చారములును

మేలాపకోద్రాహ లాలితాభోగధృ

వములంగములు గీతసమితి కెల్ల

స్వరపాత వచనముల్ బిరుదు గదెములు ప్ర

బంధషడంగముల్ పరగనవియు

చౌపష్టి భేదముల్ సరవి శ్రీరథక

కలహంస శ్రీరంగకైవళాదు

ఆ.వె. లిట్టిగీతవేద మేమి నాదబ్రహ్మ

మరయ మేటి యోగ గరిమలెన్న

పరమశబ్ద పరవిభాగ తత్వ బ్రహ్మ

విదుల నడిగి చెలియు విధము మేలు

కం. వేదోత్తమంబు క్షత్రియ

వేదితమున్ సాధుజన వివేక విహిత మ

ర్యాదాస్పద మైన ధను

ర్యేదము వివరింతుఁ దెలియ వినుఁడని యందున్

కం. దక్షతఁ బదియును రెండగు

లక్షణములు త్రివిధమైన లక్ష్యంబులు శాం

తిక్షమ యుక్తిని విల్కొన

డక్షయమతి నెఱుంగ వలయు సభ్యాసమునన్

సీ. వేళలెఱుంగుచు విలుఁ బూనుటయు దృఢ

ముష్టి మట్టుగఁ బట్టు మురుళు వెద

ప్రేల నుంగర మీడు విధము నాసక నేయ

నేర్పు నిశ్చలదృష్టి నిల్పు దెఱుంగు

నిలుచు పాదన్యాసముల విభేదములు

నాకర్ణముగ గుణములు దివియుటి

యాతపవ్రత ఘాతాదుల కెడయుట

యేయనయ్యెడ నిల్చు నెసకములును

తే.గీ. సమతనరి వోయనెడ తనువినుడు కొనుట

శరము వినురుక చననీక చాయనేయ

టుంగరము నారి సమత పాసంగఁ జూచు

టిట్టి పదిరెండు షడముల నెట్లుకొనిన

లక్షణములు వేర్వేలు లలితమగును

కం. చల్లని వేళలఁ జేతక

విల్లిధరించుటలు లెస్స విసరెడు గాలిన్
బెల్లగు నెండన్ వేళ్లులు?
నల్లన నల్లనగుగాన నభ్యాసదశక

కం. తలము ధనువంట నీ కం

గుళముల నణఁకువగ మధ్యమాంగుళి వెనుకక
దళముగఁ దర్జనియుండఁగ
బలుముష్టిన్ విల్లు బిగ్గఁ బట్టఁగ వలయున్

తే.గీ. నారిఁ దివియుచు భజమునఁ జేర నీక
నుంగరము. వామదిశయందు నుండఁ దర్జ
ని నఖమటఁ గప్పుకొని వ్రేలు దనర వాటి
సంధి శర ముప్పఁ దివియుట శాస్త్ర సరణి

నీ. వామాంఘ్రి భజములు వలనొప్ప సగముగ
నమరించి యాకాలి కడ్డమగుచు
నుండఁ గుఱీపదము నొదవించి యారెండు
మడిమల నడుమొక యడిగెడుండు
నటుల నిల్చుటలు ప్రత్యాళిధ మది వివ
ర్యయమైన నాలీళమనఁగఁ దనరు
వడిలత్వ మేయుచు వామాంగుళము నేల
బలుపుగ నూనియాపట్ల మడిమ

తే.గీ. మొత్తుటలు లెస్స గుఱియేయు నెడల శరము
కరముచాయఁగ నిరుచెయ్యి సరిగనుటలు
పూర్వ పాదాంగుళము చాయ బూను టొకటి
యంబుతుదఁ జూడ్కి గురి గనుటదియు నొకటి

తే.గీ. సప్త పట్నంచశత చతుశ్శత శతత్ర
యాంఘ్రుల కొలంది మఱియేయునపుడు వరుస
నయ్యనామిక మొదలుగ నైదువేళ్లు
తుదలకైయంప మొనసరి తొడరఁ గనుట

కం. పిక్కలెడ నేసిదేహము

చక్కఁగ నిడివింటి వంపుచాటున నిడి యే
చక్కటి కదలక బెబ్బలి
యిక్కువఁ బొంచుటలు లెస్స యంతయుఁ గడకఁజ్

తే.గీ. గుహవెడలివచ్చి దిశలుగన్గొనుచు వాల
మవనిఁ దాటించి గమకించునట్టి పెద్ద
పులి విధంబున నేయుచోఁజూసఁగవలయు
పింజ పింజంట నేయుట నేర్పిఁ దగును

కం. పారవోయినవేఁ తెత్తిన
నెరవీరికిన విల్లుచూచి నిడివి దృఢంబున్
గురిచక్కని దగువంటిన్
దురుసగుతానకములమరఁ దొడరుట లావున్

ఎ. ఆలీఢ ప్రత్యాలీఢ సమవిషమ చిత్రపఞ్చారాది స్థానక కుశల బుద్ధుల నమర, దృఢ
ముష్టి దూరాపాత లాఘవ చిత్రగతుల సతుల పాతుర్యత సకలాయుధ శ్రేష్ఠంబగు శను
ప్రసంబ్రవీణుడైన ఘనుఁడీహపరసుఖంబులం బొదలునని సూతుండు పట్టాస్రము
లెఱింగించెద వినుండని మునుల కిట్లనియె.

తే.గీ. తర్కములు రెండు నొక్కటి దండనీతి
సాంఖ్య శాస్త్రంబు మఱియును సారలీల
పూర్వ మీమాంసముత్తరపూర్వమైన
యట్టి మీమాంస శాస్త్రంబు లాఱునయ్యె

సీ తర్కద్వయమునఁగఁ దనరు గౌతమకణా
దములు ఖండశ పదార్థముల గౌత
మము, కణాదము పదార్థములాఱిఁటందగు
నల శ్రుమాణప్రమేయము సంత
యము శ్రయోజనము దృష్టాంత సిద్ధాంతాప
యవతర్కములు నిర్ణయమును వాద
జల్ప వితండముల్ సరవి శాస్త్రాధాన
ధల జాలినిగహ స్థానములన

ఆ.వె. గౌతమంబు ద్రవ్య ఘన గుణకర్త సా
మాన్యగురు విశేష మహిమల సమ
వాయునఁ గణాద వరతర్క పట్కప
దార్థతత్త్వ సంవిదతుల ముక్తి

సీ. జ్ఞాన నిరతులకు సమకూరు నెప్పుడు
నామోక్షసంసిద్ధియనఁగ వేడ్క
వినుండు తన్వాద్యేకవింతతి దుఃఖాంత
మర్థ స్వరూప సమృతము దలఁత

వరుస శబ్దస్వర్య వర రూప రస గంధ
 హృదయముల్ షడ్బుద్ధు లింద్రియములు
 నాఱు సౌఖ్యము దుఃఖ మది యిర్వది యు నొక్క
 పై యొప్పు విజ్ఞానులైన జనులు
 దలతురివ్విధములు తొలుమతంబునఁ బల్క
 నమరు బోడశ పదార్థముల యందు

తే.గీ. నవనిఁ గన్గొను లెల్లఁ బ్రత్యక్ష మయ్యె
 మహిఁ బొగఁపవహ్ని కలిమనుపూనమయ్యె
 దానివంటిదె యన నుపనూనమయ్యె
 మఱియు విను లెల్ల శబ్ద ప్రమాణమయ్యె

వ. ఇవి ప్రమాణ చతుష్కంబగు. ద్రవ్యగుణ కర్తృసామాన్య విశేష సమవాయములను
 షట్పదార్థములయందు

కం. ఈ విధిఁ బెక్కులయిన నం
 దావలనన్ మొదలిదైన యాత్మ ద్వివిధమా
 జీవాత్మయుఁ బరమాత్మయు
 నా వేత్తయొక్కటగుచు నానాతనులన్

తే.గీ. తనువులన్నఁక భోగసాధనము లింది
 యములనఁక జ్ఞానపంపక మటాల మఱియు
 ద్రవ్యగుణకర్తృ సామాన్య తద్విశేష
 మనఁక సమవాయ మీయాలు నర్థమయ్యె

సీ. తొడి ద్రవ్య భేదముల్ తొమ్మిది పంచభూ
 తములు కాలదిగాత్మలు మనసు నన
 గుణ మిరువది నాల్గు గుణుతులఁ దగు రూప
 రసగంధములను స్పర్శమున సంఖ్య
 పరిమాణతను బృథక్త్వతను సంయోగ వి
 భాగ పరత్వ తాపరత గురుత
 ద్రవత స్నేహతను శబ్దమున బుద్ధిని సుఖ
 తను దుఃఖమున స్పృహతన్ బ్రయత్న

తే. గీ. ధర్మ విద్వేష సంస్కారతతి నధర్మ
 తను విత్కరింపఁ గల్గు భేదములఁ దనరి
 కర్మము మనశ్చలన మెన్నఁ బేర్చి జాతి
 యగుట మాత్రమే సామాన్యమనఁ దలిర్చు

అ.వె. ధర విశేషమనఁగఁ బరగు నిత్యద్రవ్య

వృత్తి యది విశేష విధ పదార్థ

మాయతగతిని సమనాయ మన్నదియె సం

బంధమనెడిదియె భావమరయ

కం. ఇదియర్థ భేదగతి న

య్యదనన్ బుద్ధియన జ్ఞాన మన నది రెండొ

నది యను భవమున్ స్తరణము

విదితంబింద్రియము లణఁచు విధమున నరయన్

శీ.గీ. యత్నము ప్రవృత్తియనఁదగు నదియె పుణ్య

పాపకలితంబు మోహ కోపములు రాగ

మెసఁగుటయె దోషమనఁదగు వసుధ మఱలఁ

బుట్టుటయె ప్రేమ భావము నెట్లు కొనగ

కం. ఫలమనఁగన్ సుఖదుఃఖం

బుల యనుభవమగుట వీడజొందుట దుఃఖం

బుల మోక్షంఁపవర్గం

బలరఁ బ్రమేయంబు తెఱగు లగు నిది యెల్లన్

శీ. ఒక్కటిఁ గాంచి వేటొకటిగా నెంచుట

సంశయంబనఁ దగు జనుఁ డొనర్చు

యత్నము సఫలమౌటది ప్రయోజన మెన్న

వాదియుఁ బ్రతివాది వాదసరణి

కనుగుణంబగు నిదర్శనము చెప్పుటలు దృ

ష్టాంతమా శంక లేదరయ దిని

కనుట సిద్ధాంతమా ననుమానవాక్యోగి

మవయవంబగు నప్రియ ప్రసంగ

తే.గీ. మదియతర్క బు నిర్ణయంబగుట తిరము

నేయుటయె జ్ఞానమగు తత్వ చింత దొలఁగి

పలుకునది వాదమగు, జయ ప్రార్థి వాడుపు

కతలు జల్పంబు తర్కక్తి గణుతి నిట్లు

తే.గీ. ఆత్మ పక్షము స్థాపించు నలపు లేక

పరమతము దూషణము పాలు పట్టునది వి

తండ, మనుమాన దూషణతం దలిర్చు

వాదమన్న హేత్వాభాసనాఁ దనర్చు.

సీ. రహి సభిప్రాయాంతరముతోఁ బ్రయోగించు
 శబ్దార్థమున దూష్యసరణి నాడు
 నది ధల మనఁదగు నమర నుత్తర మీమి
 జాకయకా నటఁ బరాజయము దోఁప
 నెరిమీట నాడుటఁ నిగ్రహ స్థానహ
 నొగి పోడశ పదార్థయత్క లిట్లు
 డెలిసి మోక్షార్థము దీనందనేరక
 వాది భంజన ధరావర్య రంజ

తే. సముల కుపయోగముగ సంధతమసహు
 సమగృహస్థితి బుద్ధి జాడ్యమున జనులు
 కొందఱిందందు నుఖములు జెందరందు
 హానిపరాయణులధిక సౌఖ్యాభ్యులరయ

మ. ఇది తర్కస్థితి దండస్థితి యనఁగా నింపారు నెందరథశా
 ప్రదశక ధాత్రిత్యుతిస్థితి ప్రకర సిద్ధలబై ధరాభీశపు
 బృదమై పాతకదండ నార్హ మను సత్య నైర్వ్య వర్ణా శ్రమా
 స్పద ధర్మతతి పాద్యమై వినుఁడు తచ్చాస్తింబు మోదంబునక

కం. దురితాత్మల దండింపుచు
 వర సజ్జనతతులఁ గరుణవర్ధిల్లఁగ భూ
 వరుండరసి మనుషవలయుక
 దఱచగు వ్యవహార దశలఁదజ్ఞులు పొగడక

ప. ధర్మాధర్మము లెఱంగి దండింపఁ దగుటఁజేసి తస్మిన్మయ కరులవలన నృపతి
 యెఱుఁగవలయుంగావున.

సీ. కటుమత్సర శ్రోభపక్షపాతాధర్మ
 దుశ్శీల నిరతులఁ దొడరనిక
 శాస్త్రధర్మ వివేక సత్యదమశమ సం
 యతుల విప్రుల సభాస్వతులఁ జేయ
 దగు, వారు లేనిచో ముగుణులెవ్వరొ వారి
 కూడుఁ దక్కఁగ సభఁ జొనుపవలయు
 నేగుర ముఖుర నేడ్చురగా ద్విజ
 వర్యుల సభ నున్నవలయు నీతి

తే.గీ. సౌరిదిఁ బిలువక సభకు వచ్చునతఁడె
యత్నమునఁ జేరనీక ధర్మార్థవేదు
లైన వారలచే వాడు లణఁకు మేలు
శిష్ట పాలనులగు నృప శేఖరులకు

కం. కులశీల వయోరూపము
అలవడు ధర్మజ్ఞులైన యనఘాత్ములవై
త్యలసభఁ గూర్చుఁగ దగుని
శృలమధ్యస్థ ప్రచార సత్యలయినచో

తే.గీ. బ్రాహ్మణులు సర్వదేవతా ప్రతిములగుట
నధ్యయన శీలములు గల్గునట్టి వారి
లున్నసభ దేవసాన్నిధ్య మొనరు కతనఁ
బలుకుబడి వల్ల ధర్మము బయలు పడును

కం. కనిచెప్పమి కనకనె చె
ప్పినదోషము లొందుగానఁ బెద్దలు సభలకొ
విను వినుకుల కనుగల్గిన
ఘనుల సముల సభలఁ గూర్చుఁ గాఁదగు పతికి

చం. తగుజనులెల్లఁ గూడి యిది ధర్మమటంచు విధింప నట్లు నా
జగతివిధుండు తత్ప్రజలఁ జాతురితో నియమించు బుణ్యమా
నగడున నేయకున్న సచివాప్తపురోహితులెల్ల భూవిభుకొ
మిగులఁగ నీకధర్మగతి మేకొనఁ జేయుట యొప్పు నెంతయుకొ

ఉ. వారిని కోర్కి నయ్యభయవాదుల ప్రార్థన నేఱు ధర్మవి
సార్థకుఁడాలకించి పెరసభ్యులు మెచ్చఁగ ధర్మయుక్తిమై
కూరిమిఁ చెప్పి లెస్స వినఁగూడమి భూవిభుఁ జెందుఁ చాపముల్
ధారుణి సభ్యులక్షణ బుధ ప్రకరంబట లేక యుండినకొ

ఆ. వె. ఎవ్వఁడేని సభ్యహితలక్షణుండు వానిఁ
బ్రాడ్వివాకుఁ జేయఁ ఒతికిధర్మ
కుతఁడు ముందువెన్ననగు ధర్మములు పట్టి
యరసి నిర్ణయింప నర్హుండగుట

కం. మోహభయలోభమత్సర
సాహసములఁ దప్పఁ బ్రకృతాస్రొక్తముగా
నూహించి వారిదండన
కోహటిల నొసర్పవలయు నుర్వివ్రుండలరకొ

కం. ఆమరఁగ సృత్యాచారము

సమయాచారంబు నిఖిల శాస్త్రార్థ లస

త్రమ మెఱుంగు ననపరాధుం

డమలుఁ డవధ్యుం డబాధ్యుఁ డాతంఁడెవటన్.

సీ. క్రమత నల్పదియు నెనిమిది సంస్కారముల

కలిగి కర్మతయ కలితుఁ డగుచు

వసుధఁ బ్రసిద్ధుఁ డౌవాఁడు మోసము పల్కు

దండింపఁగారాద ధరణి పతికి

సమయ శాస్త్రాచారవిముఖుల గతులిత

రులు పల్కు వినియది గలగఁ దెలియు

ఁజే వ్యవహార మానెసఁగు నాతనికి శం

కాభిసూక్ష్మ తత్త్వాభియోగ

తే.గీ. మనఁగ వస్తు దర్శనాదులు ప్రత్యక్ష

దర్శనంబు నగుచుఁ దనరఁ గనుట

కెఱుఁగ ననుట యిదియె యిదిగాదనుట తెండు

గలిగి మత్త వృత్తిగఁడగి యొకఁడు

కం. పాపమెఱుంగమి నన్య

యాపరతన్ బైఁడి భూమి హరియించుద

ద్యాపారమప్తవిధములఁ

జూపట్టు నిజము జొంతు చొప్పొనరంగన్

ఉ. ఆత్మదిగాదు కూలిడిలివంచును దానయు నేసి తంచు నీ

వత్పుడు నించుమించుగఁ గ్రయంతోనరించితి వంచెఱింగియున్

జొప్పొకయింతయున్ గనని సూటిగ వాటికిఁ గూడియిచ్చి తం

వెత్పుడు నుద్ధరించుపని కిచ్చితి నొనని లేదు నాఁడనన్

తే.గీ. స్వామి పేరను టాహత్యసరణి, బెదరు

నేయటయట ట్రుచ్చిలించుట శ్రీ ధనంబు

నుటయు జూదంబునం బిలుచుటయు వాదు

లివి యసాధ్యగతుల నూఁడుయెనిమిదయ్యె

వ. మఱియుఁ బెక్కఁబెఱంగులగు వ్యవహారంబులై ధరంబరగే బలవంతులొనర్చునవి
యును దేశంబేకంబుగాఁ బూనినవియు రాజావలంబంబుననైనయవి వ్యవహారంబులగావు
చుత్త మద్యపాయి నీచశ్రీ లవల్లభుల వ్యవహారంబునకుగా నొక్కరుండు వచ్చి చెప్పిన

వారలఁ బిలువంబంపక తత్కార్యంబు లరసి దండించునది. బాలవృద్ధ గర్భిణీ శిశుజనా నాభులకేదియొ క్రమ పరామర్శించెలిసి ధర్మంబునిలుపునది. సమక్షంబైన వారలితరులచేఁ బలియెఱుంగునట్లునరించి తదాచూయమానులై వ్యవహారంబులు దీర్చుకోవలయు నిట్లెఱింగిధర్మంబు దశ్పనియతండు ధర్మాసనస్థితుండనఁ జరగు వెండియు.—

సీ. దాయాద్యమన ద్వేషత నబద్ధతంచెల్పు

టదివేగమున నరయంగ వలయు

సభ నొక్కగతినుండుచంద మంతకుమున్న

చెప్పు నాతండ యసిద్ధుండండ్రు

కాలకర్తస్థానక ప్రవాసా సిద్ధు

లన నాల్గి దెఱుంగు లొనఱ్ఱినారి

దండించుచుకొ యథార్థముచెల్పు మనందగు

ననువుగ నిజమాడు నర్థి బొంతు

తే.గీ. వాడు ప్రత్యర్థియనొ బూర్వవాదియయ్యె

వ్రాయఁగాఁదగు వాడును వాక్యసరణి

నొరసి పల్కెనుడిగి తదుక్తు లెఱింగి

పురుష భేదము సభ్యు లేర్పెనుపవలయు

ఆ.వె. స్థానతత్త్వ వస్తు సంఖ్యలవియు లక్ష్య

మావిధంబు లరసి భావమరసి

యది పరిగ్రహక్రయములకు బలవత్త

రంబు పూర్వ విరచితంబునగుచు

తే.గీ. అన్యవాది క్రియాద్వేషి యసిద్ధిరుండు

యట నిరుత్తరుండును నిల్వ నంపరాసి ?

వాడు నేగురు మీనపు వాదులరయ

నందుల సమర్థు నసమర్థు నరయఁ దగును

సీ. ఖ్యాతిఁ గర్తస్థాన జాతి సంజ్ఞాధివా

సములు దేశము నొక్క సమముగాఁగ

మథయవాదులు చెల్పు నొగఁ బ్రమాణమె కాఁగ

చెలిసి పర్కడలు శోధింపవలయు

వైత్య వైతానువా ప్రభురాజకీయము

లగు నెడఁ దన్నూల మరయవలయు

నప్రసిద్ధ ద్రవ్యతా విధేయ విహీన

ములు నసాధకములు చెలియవలయు

తే.గీ. సప్తమ్యత సప్తమ్యోజనాస్వితము తెలియ
 బహుతరోక్తి యసంగతభాషణములు
 పరగు ద్రవ్యనిరూపణ భావయుక్తి
 క్రమ విశోధనచే నెఱుంగవలయు

ఉ. సాక్షియు భుక్తియుఁ లభితసంజ్ఞ యనేక వివాదముల్ సభా
 భ్యక్షులు పెక్కుచందముల ధర్మపుట్రోవ విమర్శచేసి శాం
 తికుమ నొప్పు సత్తరము చెల్వక మున్నె యెఱుంగఁగాఁ దగుట
 గడులుగాక యత్తరముగైకొన నిర్ణయయుక్తి దక్కఁగన్

సీ. వినిపూర్వ పక్షశోధనముచే సంగత
 మవలంబనము చేసి యట నసంగ
 తుని దండ్యుఁ గావించి మును లిఖియింపుచోఁ
 బలుకులు బెకులు చెలియవలయు
 నిజమరి యర్థియు నెమ్మి నత్తరవాది
 యనఁదగు ప్రత్యర్థియనఁగఁ బూర్వ
 వాదినా, బొంకరి వరిల్లుఁ బరపక్ష
 ఖండన నిల్పడ గరిమ సార

తే.గీ. మరయ సందేహరహితమా నర్థి పలుకు
 లిందులకు నన్యమై విరోధిహ పాడమఁ
 గలక నొందుచుఁ బ్రత్యర్థి పలుకులడరుఁ
 చెలియఁదగు కల్పనిజులు పలుకుబడిన

కాం. అంగీకారము పట్టువీడమియ నత్యంబైనచో వానికా
 సాంగత్యం బెడలంగఁ బల్కుటయునుక సభ్యాతిగల్గుండు నా
 నంగ సత్యము నాల్లరీతుల నసత్యం బట్లయా లేచెఱుం
 గం గూడుండుట లేదు పుట్టెననుట ల్లా నాల్లచందములన్

కం. ఉత్తర వచనమరీతిన్
 హత్తియఁ బెరన్యాయ భేదమగుచు విరోధం
 బెత్తినది పూర్వపక్షం
 బత్తటి నది చెలిసిపలుకనగు భరోక్తిన్

తే.గీ. శామములు మూరొసంగతి నేనటన్న
 నది పదాటెనచో రూకలనుట పూర్వ
 సభ్య రప్పింపవలయు వాగ్జాలి పాసఁగఁ
 బలికెనేనియ బొంతుగాఁ చెలియవలయు

కం. వ్యవహారములు చెప్పట
యవి వ్రాయట యర్థి సత్యమాడుట వ్రాతల్
భవిసాధ్య కార్యసిద్ధి
వ్యవహారము నాల్గుతుల పర్తింతుడగక

తే.గీ. తగమి బ్రత్యర్థియెడ విరోధంబు గనియ
ఖండితము నేయకనె యర్థి గాదనుచుట
వారి మనసులుగనుగనుగొనవలయు నన్య
వాది పద సంగ్రహంబునఁ బాటుచుడును

కం. కడు వాక్యధలనమునఁ
జెడు వ్యవహారము భూమి స్త్రీ ఋణముల యం
దడరు ప్రమాదంబనియె
వడి నెఱుంగునటన్న సత్యవాది జయించుక

వ. ఎల్లయర్థ వాదంబులకు నిదియ ప్రమాణంబు వాదకాలంబున దివ్య ప్రమా
ణరీతిగాబల్కునతండు దండుడు సాక్ష్యాదులచే నిరూపితధనంబర్థి కిప్పించిరాజనకట్ల
నయియఋణంబుల యందెట్లు నిర్ణయింపవలయు వెండియు.

సీ. సాహసంబున విషశస్త్రాస్త్రములఁ బ్రాణి
హింసలు నేసిన నెసఁగదొంగి
లించినఁ దిట్టిన నొంచిన సంచిత
కూరా కరాధులఁ గులతరుణుల
దాసీ జనంబుల తగభ్రలు దీర్చుచో
నిల దుష్ట గుణములు చెలియు డెగ్గు
లాడిన నోడమి యానన స్వేదంబు
గద్దదికయు..... తొట్రు

తే. పాటు నాల్గుతుఁ దడిలేమి పరుల పలుకు
నమ్మిమెచ్చుట ముఖ వివర్ణము చైన్య
మాత్త వికృతియు గుఱుతుగా నరనియపుడె
దండనమునైన ధర్తము ధరణిపతికి

కం. మఱియుఁజెన్నెలదుష్టుల
తెఱఁగెఱుంగుడు నేర్పుమెఱయ దీరాధులనే
ర్పణపుడుదండింపనియ
ధరణిపతికిఁ కాపమెసఁగు ధర్తము పాలియె

సీ. కనుగొన్న యాతఁడు వినిన వాడట సాక్షి
యందుఁ గృతాఖ్యండు నకృతుడనఁగ
ద్వివిధుల లిఖితుండు తెలియఁ బ్రతపుసాక్షి
యాదృచ్చి కాగతుడరయ గూఢుఁ

డుత్తరసాక్షి నా నొదవు నేవురు కృతువ్
 ప్రాడ్వివాకుండు పెక్కు పనులవాండు
 నధి పక్షుండు గ్రామ్యుం డాలేఖకుడు సభ్యుం
 డార్దురు నకృతు లిట్లైన సాక్షి

తే.గీ. మహితకులశీల సత్య ధర్మములు తపము
 దాసమును బుత్రధన శాస్త్ర తత్త్వదమము
 లమరు సద్గుణవంతుం డౌనతండు వలయు
 స్త్రీ వివాదమ్ములకు సాక్షి స్త్రీలు వలయు

కం. వ్రతులుకొ వృద్ధులుచోర
 ప్రవతలియు సాహసుండు నంబి బాల కితవదు
 ర్వుతులుకొ వికలేంద్రియులుకొ
 బలితులు కోపనులు సాక్షిభావ విరహితువ్

తే.గీ. అర్థ సంబంధి పాపండు నతివ ధూర్తు
 నట్టువునిం గూటసాక్షి నెక్పట్టు నడుగ
 రసఘ్ను డగుసాక్షి ప్రాజ్ఞుఁబుండధికతుచియు
 నగుచు ద్విజదేవసన్నిధి నాడవలయు

కం. కులధర్మమువై నొట్టిడి
 కలుకులం దెప్పైన నాల్కు పడునని యడుగకొ
 వలయుకొ బొంకినచో ఘన
 కలుషగతులం జెందు సాక్షి ఘనపాతకియై

గీ. బంధుకట్టున వచ్చి పల్కువాడగు కూట
 సాక్షి వాడనుచితసరణి నఘము
 లనెసంగి పల్కు సాక్షి నిజాతి కొలండుల
 దండించివారిచే ధనము గొనుట
 పలికి నీలియు తుభాస్పదమతి ధర్మంబు
 కూట సాక్షులనాల్కు కోయవలయు
 జానపడంబన శాసనంబన నిరు
 దెలుగుల విభీతంబులరయ స్వకృత

అ.వె. మైన సాక్షి వలవ దన్యకృతంబైన
 సాక్షి వలయు దేశచర్య నుభయ
 సమ్యతంబు సాక్షి సకలంబు విఖత శ్ర
 మానమగుచు సంజ్ఞ రాణం దనరు

మ. ప్రతులైనన్ లిఖితమ్ములున్నయెడల న్నారించుకగా నొప్పుగున్
 ధృతి దత్తుప్రతులుపౌత్రులున్న ఋణములే దీర్పందగున్ వేగఁ ద
 ద్గతిఁ దీర్పంబని లేదు బల్లినగు లేఖ్యంబత్య సిద్ధంబగున్
 మృతమైనన్నఱలంగ వ్రాయఁదగు నచో బొంక దండుబుండగున్

కం. చను జయ కృతిక లిట్లన
 యనువొందక రాజకీయమట సందేహం
 బొనరిన నిర్ణయ విధములు
 దనరు లిఖితములను నెల్లఁ దగు దద్విధములే

మ. యుక్తి ప్రాప్తిక్రియా చిహ్న సంబంధాగమ హేతుకుద్ధాకుద్ధిస్వహస్తపరహస్తాది
 క్రియల వలన లిఖితంబును ధర్మపదనానురూఢి సభ్యులు నిర్ణయింపవలయు లిఖితభుక్తి
 సాక్షి వ్యతిరేకంబైన దివ్య ప్రమాణం వాచశ్యకంబగు నదియు, అల్పా భజగ విషకోశప్ర
 మాణంబులను నైదుతెలుంగులం బరగైనవి యధిక వ్యవహారంబులకుఁ దగి శారీరదండ నార్థం
 బులగు మణియు విప్ర శిరస్పర్శక కథాది ప్రమాణంబులనేకంబులు గలవిట్టివి సభానాయ
 కానుమతి భానువాసరాది పుణ్యాదిసంబులం దొలునాఁడుపవసించి యార్ద్ర వస్త్ర ధరులు
 బ్రాహ్మణులగుచు నొనరింపవలయు.

సీ. అగ్నిదివ్యంబు పూర్వాహ్ణకాలంబున
 సంబులుతుండు మధ్యాహ్నమునను
 కోశదివ్యము మాపు కోరివేకువ విష
 మహివహ్ని తప్త మామెది విధులు
 పూర్వాహ్ణమునఁ జేయఁ బూనుట తగు దులా
 దివ్యంబు నేయు నత్రైలోక వినుండు
 యజ్ఞార్థ తరువుల నట పెనామకృత్యంబు
 లమరంగ వటుము క్రిందైనచోట

తే.గీ. వెలయఁ గల్గొప్పక పూజ గావించి ప్రార్థ
 సంబోధింపుచునెక్కిన నరుని ధరణి
 బ్రోయకుండిన శుద్ధుడొ త్రోసేనేనిఁ
 గపటిగా నెంచి దండింపఁగార బొసంగు

కం. అది వృద్ధ శ్రీ బాలుర
 కదనన్ రోగులగు ద్విజులకలవడదు ద్విజా
 స్పృహము జలదివ్యచుగ్నియ
 నదియన్ శూద్రులకు నివ్యమగు నర్హంబులే

తే.గీ. తత్తమాపములమరు క్షుత్రకులభవుల,
కంబుదివ్యంబు విషము వైశ్యాస్వయులకు
యోగ్యమన్నియు శూద్రున కుచితమనిరి
పూని స్ఫులివిదులైన విబుధచయములు

కం. కొంచెపుఁ బనులకుఁ దనువుల
కొంచ విరోధమగు నెడల నిట్టివి తగదం
దంచిత విషదివ్యము వి
ప్రాంచజ్ఞాతికి ననర్హమనిరి ముసీంద్రుల్

సీ. ఈ ప్రమాణముల యందెల్ల దిక్పాలుర
గణదేవతా పూజ ప్రణతి వలయుఁ
దలను బ్రతిక పూన్పడగు వ్రాధ నాయుక్తి
యిట్లు ధర్మ ధర్మ మెఱింగి నృపతి
శాసించి పుణ్యంబు భాసుర కీర్తియుఁ
గల్గి సౌఖ్యములు గాంచు నెవట
తుల ధటానామమా నిలధకారము ధర్మ
మా టకార మధర్మమగుటవీటి

తే.గీ. రెంటి వివరింప నేర్పిన రీతిదగుట
పాపలకు నెల్ల నటశిరః పత్రకదగు
వంశభూతాది దేవతా ప్రార్థనోక్తి
మంత్రమొక్కటి దగునది మఱవఁ దగదు

శ్లో. అదిత్య చంద్రావనలూ నిలశ్చ
ద్యౌర్భూమి రాషో హృదయంయమశ్చ
అహశ్చరాతిశ్చ ఉభేవసంశ్లే
ధర్మశ్చ జానాతి సరస్య పృథ్విం

వ. ఇది వ్రాసిన పత్రక శిరంబున నిడి ధటానెక్కియొందుండియైన దారు వికలంబుననైనఁ
బడిన నశుద్ధండు వడమి శుద్ధండు, ననలప్రమాణంబునకు నట్లైన గావించి.

కం. రావాకునైన సర్పద
కావలి నాతొకటి చేతికడ్డంబిడుచో
నావమ్మిల్ వ్రార్చింపుమఁ
వావకనిభమైన నుడ్డు పట్టంపుఁదగు

ఆ. వె. నీళ్లనద్ది కాంచి నెఱిగేడు జేసల
పొడవు మడ్డునెత్తి నడచి యంతఁ
జేతవడ్లు నలువఁ జెయ్యి కందిన నోట,
మొదవు కందుకున్న యదన జయము

వం. జలములు నాభిదాఁకఁ గలువఁ బొనరింపుచు నందులోపలఁ
నిలిచి తదీయ పూజనము నెత్తి నొనర్చుచు యజ్ఞవృక్షపుఁ
బలువగు మొద్దు బట్టుకొని పజ్జ శరాసనమూని మూన్చిబెటి క
మ్ములు వడి మూఁటి నేయ నటమున్న వసించినవాఁడు వేగితన్

ఆ. వె. వెనుక నేయునమ్ము గొనివచ్చు నంతలోఁ
గలకదేటి వాఁడు గానబడిన
శుద్ధుఁడగును జూడఁ జొప్పడకున్న న
శుద్ధుఁడగును ధర్మ శోధనమున

కం. హిమవ జ్ఞాతము శృంగజ
మమరఁగ నభిమృత పూర్వకార్చితవిషముఁ
గ్రమమున జీర్ణించినచో
నమలుండని తెలియఁదగు సభాధిపుఁ డతనిఁ

తే. గీ. కాలకూటకులంబది కాదుగాని
కడమ విషముల శోధింప నిడఁగ నర్హు
మటుల వాసలు నేసిన యనఘు సరసి
ప్రీతితోఁ బ్రోవ నృపతికి నీతి సుమ్ము

వ. విషమిచ్చునతఁడుదల్చు భండును గొనునతండు దక్షిణముఘండుగా నుండ
వలయునింకఁ గోశ్రచమాణం బెఱింగించెద—

సీ. పశుభృత్యగణన మొప్పఁగఁ జేసి కడువడి
నియమన్తుఁ గావించి నిత్యవిధిగ
నార్ద్ర వస్త్రములు దివ్యాభి ముఖమున
నిల్చి చోయింటనుంచి నీక్లు ద్రావ
ముమ్మాలు గావించి యిమ్మాడ్కిఁ గడవఁగఁ
దనకు సుఖంబుంటఁ దగ విశుద్ధుఁ
గానెఱుంగుడు కేడు గల్గ నశుద్ధుఁగాఁ
దెలిసి దండింపఁ గావలయుఁ బతికి

తే.గీ. బియ్యమొక క్రొత్త ఘటములొక బేర్చినునిచి
 సూర్య సన్నిధి నిడి తినఁ జొనుపవలయు
 పగుల దవడలు రక్తము ప్రబల నతనిఁ
 గపటవర్తను గానెఱుంగ న్వలయును.

వ. పతితమద్య పానులక నాచారులకుఁ బ్రమాణంబులు పనిలేదు వారలు దండనార్థులు
 మఱియుఁ దప్త మాషాజ్య దైవంబులనునవి తామ్రమృణ్మయాది పాత్రంబుల నిరువది పం
 బుల తైలంబులు క్రాఁచి యందు మాషంబులు మాడ్చియలి యొక్క టొక్కటిగానెత్తించు
 టయును, ఆజ్యంబు గ్రాఁచి యందు జెయ్యిడు మనుటయు నాగ్నేయంబనఁ దగుదైవం
 బువెండియు. —

కం. ధర్మంబు వెండివంటిద
 ధర్మము సీసంబు రీతిఁదగు భూర్జమునక
 బేర్చి లిఖించి పూజకు
 నర్చి తద్వర్ణగంధ మక్షతలు దగ్గ

కం. ధీయుక్తి గోమయంబు మృ
 దాయత పిండంబు ప్రార్థనావృత్తి పాలుం
 దామెడ నదియైతియ్యఁగ
 నేయది యెటవచ్చు దాననెఱుగఁగవలయున్

వ. ధర్మశ్రుతిక వచ్చినన శుభండునుంఁగానెఱుంగందగు నింక దాయాద్యంబెఱి
 గింపెద. —

సీ. వైతృకంబగు ధనప్రతిబంధకము గాయ
 ముచ్చటఁ గల్గుదాయాద్య మరయ
 ద్రవ్య భేదంబుల ధనిక నేరంబుల
 స్వత్తు విభాగ ప్రశస్త మగును
 స్వామి రిక్తక్రియ సంచి నాగ పరిగ్ర
 హాదికముల్ స్వత్తులవనిమేరుల
 కలభూవులకును జాయానులబంబులు
 వైశ్య హృదులకు సుర్వర శరీర

తే.గీ. కృతములంగల్గు సరి స్వత్తు కీర్తితముగఁ
 బూని కనినది యెత్తినవాని సౌము
 శాస్త్రసేద్యమె నిజస్వత్తు సరవిలౌకి
 కంబగు ధనంబు పనిగొనఁ గాదు ముమ్ము

వ. వైశ్యునకుఁ గృషియు హృదునకు శ్రమయు రిక్తాదులు స్వస్థంబులై వర్జి
 గావున.

సీ. అప్రతిబంధి దాయాద్యంబు రిక్తంబు
క్రయమది ప్రతిబంధకమగు దాయ
మిలఁబ్రతిగ్రహము మున్నలుగ నొక్కఁడు దీసి
కొనిన నిక్షేపంబు గొనుటలధిక
మంబుప్రతిగ్రహమింబగు ద్విజాల క
ర్తము వాటికంటె భాగానుగతికి
నదియొక బైతామహమై పితాపుత్ర సా
ధారణమయ్యు నా తండ్రిదగును

లే.గీ. స్వామినాశ విభాగాను చర్యలయెడ
సుతుల సౌమ్యుగు జనకు నార్జితము నవి క్ర
మంబునైన ధనంబును మణులు సుతుల
యనుమతికా దానమును విక్రయంబు నీతి॥

కం. ఆపదలకు శ్రాద్ధక్రియ
నోపికఁ దద్ధనమునమ్మ యోగ్యుఁ డొకంటే
యాపట్ల సుతుల యనుమతి
చూపట్టఁగ వలయున నేడి చొప్పొప్పదిలన్॥

లే.గీ. గ్రామ సామంత దాయాదిగణము జ్ఞాతు
లెఱుఁగ భూవిక్రయం బర్హ మిరపుగాఁగ
భాగ మగ్రజాకీరు పాలు శరగ మధ్య
ముసకు నొకపాలు హెచ్చీయ జనకు తగవు॥

వ. నిజార్జితందైన నగ్రసుతునకు విభాగంబునందొక యంశం మీవలయు భార్యలకుసహం
శంబేకాని యధికాంశం బిచ్చుట యనర్హంబగు జనకుండు గూనాతిరిక్తంబుగా విభాగం
చిన నశాస్త్రీయంబగు నేని పునర్విభాగంబు కర్తవ్యంబు.—

కం. జననీ జనకుల యంశం
జనువొందఁగ జ్యేష్ఠునిం దదంతమ్మునఁ జెం
దును సంతతిలేనిచో దా
యను జెందుకొ దద్ధనంబులవి శాస్త్రగతికై॥

ఆ.వె. సుతుఁడు లేమి పుత్రి కలివయు లేమి దా
యాదితతికిఁ బ్రాప్త నాధనమ్ము
జ్ఞాతులకు విభాగకర్తార్హమగు వైత్య
కార్జితము స్వతంత్రమైన ధనము॥

కం. పిత్రార్జితా విరోధత

మిత్రుల వలనకా స్వవిద్య హేల్చిగల ధన

క్షేత్రములు సోదరులకును

థాతిన్ దాయాదిపాత్ర తగదీయంగన్.

వ. పిత్రార్జిత జీర్ణ క్షేత్రంబు అద్దరించె నేనియఁ దదంతంబును స్వాంతంబును దాన
వైకొని సోదరులకు యథాంతంబులీయందగుగాని స్వార్జిత విభాగంబుశాస్త్రీయంబు వైత్య
కంబగు కృప్యాదు అద్దరించెనేని సహంత విభాగంబుల్లంబు తటాకారామాది సుకృతంబు
లు పంపట నిషిద్ధంబు వస్త్రశయ్యాలుంకారాదులు శ్రాద్ధకాల వినియోగార్హంబులు దాన
దానీజనంబుల యథాంత క్రమంబుల పనులు నేయించి కొనునది. ఇది పితృధన విభాగ
పద్ధతి, వైతాసుహ్యంబునకు విశేంబుగలదు వి నుండు,—

సీ. తండ్రిగడించిన ధనము లాతని కెన్న

రెండుపాల్లిచ్చుట రీతి తాత

యార్థంబు నష్టజూటది గూర్చుటతనిచె

తాత గడించిన ద్రవ్యమున్నఁ

జాత్రుల పాళ్ల వెంబడిఁ బంచుకోదగు

వెన విభాగంబైన వెన్నఁ బుట్టు

నతనికిఁ బాలు లేదా తల్లి దండ్రుల

యదియె తదంత మందతనిఁ జెందు

ఆ.వె. జనకుఁడీల్ల వెన్నజనియించిన తదంత

ధనము లేమి బ్రాతృ జనులు భాగ

గతుల ధనము గూర్చి యతనికిఁ బాలిచ్చు

టర్లమగుటఁ బుత్రి కదియె తగవు॥

చం. జనకుఁడు లేమి భాగములు స్వఁగఁ దల్లికి భాగమీఁ దగున్

దనరఁగఁ శ్రీ ధనంబుగల తల్లికి నంతము సాము యోగ్యుడూ

జనని వనంగఁ బుత్రికల పాల్పటఁ జెందల విత్త మెల్ల ని

ట్లనువుగఁ దల్లి దండ్రు లెడయైన విభాగమునందు పొందుగన్॥

కం. కడగొట్టుకూఁ తురైనన్

గొడువైనన్ బెండ్లిలేమిఁ గూడు ధనము నం

దెడ కల్గఁ దద్వ్యయంబున

కిడి మిగిలిన ధనము పాళ్లకిరవగు జగతిన్॥

మ. భగినీ భాగములీయఁ గావలయు నే కట్లందుఁ బితర్థ ము
త్విగ నింతేనియుఁ గల్గఁ గొంచెమగుచోఁ బూన్కిఁ బ్రశస్తంబుగాఁ
దగవా విప్రుఁడు క్షత్రియాముఖజ సంతానంబు జెందంగఁ బా
దగు భాగంబుల పాలు తక్కువగు శాస్త్రాచార్య జాన్యాసతః ॥

ప. క్షత్రియా వైశ్య శూద్రా శ్రీ భవులకుఁ ద్రిపాదార్థపాదభాగంబులిచ్చుట
హితంబు దానప్రతిబంధక క్షేత్రంబులు దక్కతక్కినధనంబులీపిభాగంబునకన్వంబులు—

తే. గీ. పాళ్లు కంచుచు నెవ్వఁ డే భ్రాతృ జనుల
వంచనము నేయు వాని భూవల్లభుండు
పాలికెడఁ బాపి దండింపఁ బాడి వాని
పాలు తత్సోదరుల కిడ మేలిసితి ॥

పం. తనయులులేనిచో గురుబుధ ద్విజముఖ్యులవల్లఁ బుట్టఁజే
సిన తనయుండు క్షేత్రక విశేష పితృద్యయి కెన్న శ్రాద్ధముల్
ధన ఋణముల్ ఘటింప విదితంబుగఁ బూనఁగఁ గర్త వానికిఁ
దనయులు గల్గిరేని విను తద్విధి కిండుక తక్కువౌతఁక ॥

కం. కులనాశన మగుచోఁ ద
త్కులమున్ నిలుపుటకు నొక్క కొడుకు విధవకున్
గలిగించవచ్చు వ్రాహ్మణ
కులమునకుం దక్క నితరకులముల కెల్లన్

ఉ. వేసుని భూమి సంతకము విస్తరమైన యెడన్ బుష్పిశ్వరుల్
పూనిక విశ్రజాతికిది పోలదటంచు విధించిరట్టి తీ
తైన ధవుండు లేమి నియమాన్వితయై చరియించు కాంత స్వ
గ్ధాను గతిఁజైలంగుఁ బ్రథమాశ్రమ వైఖరి భద్ర వృత్తులన్ ॥

ఆ. వ. పుత్రవాంఛనట్లుపోయి సూర్యురఁ గన్న
విధవ నిరయగతుల విడువకుండు
గాని వ్రాహ్మచర్యగతి నుండుకామిని
కగిది స్వర్గ సుఖము బడయలేదు ॥

నీ. శ్రీ ధనములు పుత్రుల జేరు పుత్రికలేమి
పుత్రజడుహితృజల్ పాత్రలరయ
వారులేకున్న సవతి కూతులకుఁ దగ
సుతులకీఁ బాడి తత్సుతులులేమి

క్షేత్రవివాదంబు చేకూఱఁ దన్నాయ
 మరయంగఁ దగు సాక్షి నడిగి మఱియ
 స్వామి విక్రయ ఋణ వర్య లన్యాయంబు
 నపలాప మాక్రమ్య మాదిసయ్యె

తే.గీ. కదయు నెనిమిది తెఱంగులఁ బరగు వీని
 గతులెఱుంగుచు వ్యవహార కర్త విదుల
 వలనఁ దెలియుచు భూపతి ములుచులైన
 వారి దండించుటలు ధర్మవర్తనంబు ॥

కం. కాలువలకుఁ బొలిమేఱకు

మేలిమి వనములకు గొడవ మేకొన్నయెడఁ
 వాలాయము దమ పొరుగుల

గ్రాలు వయోవృద్ధ వాక్యగతిఁ దెలియఁదగున్

సీ. స్వామి హీన క్రయాస్పదభూమి స్వామిదే

యితరుల భూమి గ్రహించు వాఁడు

దండనార్తుఁడు చేని దండ చే నుండఁగ

జరపినవాఁడట్టి చర్యకుఁదగు

చేనునఁగల పూరిచెట్టులఁ దద్భర్త

నడుగక పట్టినయట్టివాని

కరము ఖండించుట ధరణి పతికి నీతి

క్రయము నష్టము వొక్కరుఁడు మ్రుచ్చి

తే.గీ. లించినది రాజుతోఁ దెల్పనెంచి యితఁడు

క్రయము మూల్యంబు నిప్పింపఁ గార్య మితర

జనుల శాస్త్రోక్తదండన సర్పి స్వామి

కనుభవార్హము గా క్షేత్ర మరయ వలయు ॥

కం. ధరణిపతికిట్టి చందము

తఱింగింపక తమకుఁ దామయిచ్చఁగమెలఁగన్

నరవరుఁడు దండనంబిడి

గుఱిగా నపరాధధనము గొనుటర్హుఁడు ॥

చం. క్రయధన మీయఁ గావలయుఁ గ్రమ్మన నాటనె యేడులోనుగా

నయగతిఁ గాలదేశముల నాటికి నేటికి మించెనెనియన్

రయమున భూమిపాలునకు ద్రవ్య మొసంగుట నీతి యిట్టి వృ

త్తియై మడిచాఁటు దండుడు మతిందల పొయ్యఁగలాడు రాజుచే ॥

సీ. పల్లగానట్టి యావస్తువు లప్పుడ
 తిరుగ వేయటసీతి మఱువనాఁడు
 క్రయమొనర్చినవాఁడు గావలెనన్నచోఁ
 బూనిపాతిక పాలు మానుటాప్పు
 పచ్చి వస్తువులైనఁ బెదిరి కొక్కటి గూ [ర్చిని]
 యిచ్చి తిరుగ వేయు టింగితము
 రత్నాంబారాదిస్ఫురద్రవ్య వితతికిఁ
 బదినాళ్లు మేర యేర్పాటు శాస్త్ర
 తే.గీ. మంత కెక్కడు దివసములయ్యెనేని
 సమృతమెకాని శాస్త్రముసరవి గాదు
 నార్థ వస్తువులకు నెల్ల సపుడు నాఁడు
 సీరసములకు గణింప మేరయిట్లు ॥

సీ. పనిపాటు లానరించు జనులు శిష్యులు దాను,
 లాపనులగు శుభ మశుభములన
 కాళ్లు గ్రుద్దుట మొదల్గా సశుభంబులు
 సల్పవుఁ బనులు పాకాది విధులు
 శుభములు కూలి దీనుక వేదములు చెల్ప
 నెన్నఁగ భృతకుడౌ, నెంగిలెత్తి
 కనువూడ్చువాఁడవస్కరుఁడందు నుత్తముఁ
 డరయంగ భృతకుఁడు హలికుఁ డథముఁ

ఆ.వె. డగును బల్లినైన యట్టిబంటు సదత్తు
 చోరునమ్మ వానిధారుణీశుఁ
 డరసి విడఁగఁ జేయు టర్హ మౌనక్కఱుఁ
 బ్రోచు బంటు పుత్రు పోల్కిఁ దన్ను ॥

కం. ఎక్కువ జాతులవారికిఁ
 దక్కువ జాతులగు జనులు దానులగుటమే
 రెక్కువ జాతుల జనములు
 తక్కువ జాతులకుఁగాదు దాస్యము నేయక ॥

కం. గురునొద్ద విద్య వేర్చుక
 తరమిడి మును మోడువు గురువు దప్పినవాఁడా
 వఱకిడిన బత్తెమునుగూ
 విరళగ గురునకు నొసంగు టింగిత ముండుకా ॥

కం. ఆరయిక యీవగతగ్రులు

ధరణినురులు శాస్త్రసరణి దప్పగఁ జలుకఁ
నరవరుండు వారిఁ దనదగు
ధరణి న్వసించు నీక తఱుమఁ గవలయుక

కం. గ్రామగణదవ్యమ్ముల

నేమానవుండపహరించు నేనియతని సౌ
మ్నామనుజ వింభుడు గొని తన
సీమవెడల నడచుటరయ సిద్ధం బెందుక ॥

ఆ.వె. జనుల సమ్మతమునఁ గొనిరాజు శాంకిటి

వారికిక బలిమివలనఁ దెచ్చి
యిచ్చునేని వానికెచ్చుగఁ బదిపాళ్లు
ధనముగొనఁగ వలయు మనుజవిభుండు

సీ. పని నేయుటకుఁ గూలిగొని నేయకనె పోవు

నతఁడిన్నడిగ స్వామి కరవవలయు,
వచ్చెదననిఁ కూలి బుచ్చుక గమన వి
ఘ్నము నేయ నిన్నడిగైకొనఁదగు
నడిత్రోవ లోపలవిడిచి వచ్చిన మితి
పాతికపాలీయఁ బాడియగును

మఱియును జనుల నేమరక సాక్షుల సభ్య

అధికార శాస్త్రజ్ఞులగుట నుచిత

ఆ.వె. గతులఁ బనులకొలఁది భృతు లియ్యనగు రాజు

నది మెఱింగి నీలి నరయవలయు
నయముతోడ శ్రేణినైగమపాషండ
భేదములను గలసి బెరయనీక

కం. కపటమున గెల్పు జూదరి

జపలునిఁ గుక్కచ్చి లిడుచు సడలింపఁ దగుక
నిపుణత నెటు బ్రాహ్మణవే
కపు కూద్రుని నట్లనేయ శాస్త్రము పఠికిక

సీ. అతిపాపి నిందలకాస్పదమగువాని

నాకార రహితు నన్యాయనిరతు
నశరాధయుతుఁ బతి యరసి తచ్చేదమత్
జాత్యంతరమ్ముల సరణి కలిమి

తరమున శారీర ధనదండనములఁ

గావించుటచితము గడగి విప్రుఁ

డత్య పరాధయువాతారుఁడగునేని

శత నిష్కముల కెచ్చు జనదు గొనఁగ

తే.గీ. క్షత్రియాది త్రివర్ణుల జాతివరుస

నాల్గు పాల్గెచ్చు ధనము గొనఁగవలయు

సధికవర్ణాపరాధి విద్యా నిరూఢు

జెనకి దుర్జను మిక్కిలి గొనఁగవలయు

ప. ఫలమూలౌపకరణక్షేత్రోదకాదులకు భంగంబు విఘ్నంబు నాపాదించునతండును విషశస్త్రనిహతపరదార విమర్శనులు ప్రథమసాహసులు కశ్యపబాహుపకరణాన్నాపాన భంగ సాహసులు మధ్యములు. నితరసాహస దుష్టాచారులధముఁగుట మర్యాదా తిక్రమ ఋల సద్యోఘాతదండనములు నేయందగు పితృమాతృగురుజనాత్మభార్యలయందు దోషంబు లేమిఁద్యజించునతనిఁ, జౌర్య క్రియలవలన వెడలనడిపించుకొనియును బోకయున్న వానిని విప్రునంటుకొనిన చండాలాదులను శూద్రసమాగమజటాధరులకు భోజనంబిడు నతనిని దాసీ గర్భపాతునిఁ ఁది మూడలపరాధంబు గొనుటర్హంబు.

కం. జనకుఁడు పుత్రుఁడు వాదం

బాసరింపఁగఁజూచి తీర్చుకుండు నతఁడు వా

డిన పండెమునకుఁ బూట

య్యును వాదముబెట్టునతఁడు నురుదండార్తుల్ ॥

నీ. తోరణ దండాదులాఱడిపో మొత్తు

పాతకు, ధనము మార్పణచు నతని

శాస్త్రహీనత చికిత్సల వివాదముల ప్రా

యశ్చిత్త యఘనిరతునిఁ

జోరుఁడౌ పెఱిఁగియు గారించిన వాని

స్ఫటిక పయ వ్యాఘ్రు తర్క సురభి

గంధరుదాక్షిణ్య కడఁగి దొంగిలువానిఁ

దను ధనదండనం బాసరు నీతి.

ఆ.వె. గదిసి పొడిచి రాత్రికన్న పెట్టినవానిఁ

బురుషసతులఁ జంపు పుణ్య రహితు

ముల్లె విడుచువాని మునుకొని శాస్త్రాక్రి

చిత్రవిధముగాఁగ నేయుటాప్య ॥

కం. ధనమిడి దేశాంతరగతి

జనంగ దశాబ్దముల స్వామి జనులడిగిన నీ
యనివాని పిదప ధర్మం
బున కొనంగనివాని దండముల్ నేయందగున్

చం. అనిపిత దుష్టచర్యయగు నంగన గర్భనిపాత కామినిం

బ్రవిమల శాస్త్రమార్గ పరిభావ విచారిణి చావించోయంగా
నపు నిటువంటి పాపపు లతాంగులరీతి నెఱింగి ధారుణీ
ధవుండిటున్యాయముల్ చెలుప ధర్మము నిర్మల కీర్తి చేకులున్

వ. గురు పుత్రభూతకునిఁ గోడెలఁ గట్టిన బండినిడి తఱిమి చంపందగు రాజపత్ని గమన
గృహదాహక గరదారామ చేచ్చదనులఁ గటాహగ్ని తుపాదుల భస్మంబు నేయందగును.

నీ. పరిహాసకముల సాదర దృష్టులను నంటు

టులు సరసాతాపములను నొంటి

[యునికీ?] యు గ్రామోపరిని వసించుటఁ జూపు

లాసక్తి నత్వల యందములును

గలుగుట పరసతీకాముకుఁగాఁ దెల్పి

శతనిష్క్రములు దీయఁజను విభునకు

జాతుల కొలము లెంచక పొంద నెక్కువ

తక్కువలన్ దగు దండనములు

తే.గీ. సంకరులువేశ్యఁ బొందిన సరవి దండ

నార్దులగుదురు సద్గుణులందు కేని

ధవుని దేవునిగాఁ జూడఁ దగవు బ్రాహ్మ

కాది వర్ణాంగనల కన్య నంటఁ జనదు

కం. పశు వేశ్యసంయోగుల

కళనం బరువది దినమ్ములరికట్టఁ దగున్

వశబోనిదానిఁ గవసిన

యశుచిన్ గొనవలయు నృపతి యటు దశకణముల్

నీ. సతి యల పతియు నాచారమ్ము మానుట

కొనుకును దండ్రయ నడిచి పడుట

యెరుల దూషించుటయూను గులధర్మముల్

విడుచుట సంకీర్ణ వృత్తిగాన

భూవిభవఁడారసి పాసఁగఁ జేయుట నీతి
తగినట్టి దండనోద్ధతు లానర్చి
యగసాలి కపటాత్మఁడై సర్వ కంటకుఁ
డగు నేనిఁ గండలు వొగులఁ జింపు

తే.గీ. టర్లు మరయంగ సిద్ధాయ మపహరించు
వారి ద్రవ్యంబు కొలఁది నదార్తుణీ శుఁ
డరసి దండింపఁ దగు తోవ నపటి కొదవు
వస్తు వెత్తిన శిశింపవలదు సుమ్ము

కం. కర్తకు సాక్షికి ధరణీ
భర్తకు సభ్యునకు సమము పాతకవయముల్
కర్తవ్యమెఱిగి ధర్మపు
వర్తనదండింపకున్కి వడిఁ బాతకులక

మ. ప్రతిపాదించఁగ నైజ మాట సుజనుల్ భాషాక్రియా వృత్తులక
జతురస్థైర్యత సాధు వాక్యముల నిచ్చన్ బూర్వ తద్ద్రాహి స
మృతితోఁ దదధన మిచ్చిచేకొనఁగ నందర్థమునం జేయుటే
గతియో ధర్మమె విక్రయంబునకు జోకక హెచ్చుటెందేనియక

సీ. ఉన్నదియన్నట్లు నురుశోధనస్థితి
సభ్యులు పలుక దోషంబులేదు
పలుదెఱంగులఁ బల్కు ప్రత్యర్థి నొడువుల
యందొక్కటియె పట్టి యరయవలయు
ప్రతి లిఖితముసాక్షి పరగుచో మును లిఖి
తంబునకును సిద్ధి దనరియుండు
క్రియల మధ్యస్థ నిర్ణయపరుఁడగువాఁడు
ప్రాతి భావ్యుండట్టి పగిది త్రివిధ

తే.గీ. మరయ దర్శన విధి పృత్యయంబు నిత్తు
ననుటలిట్లగుపూట కాపగ్గమైన
ధన మొసంగిన యతని కాతనికెకాని
ముఱికి బనిలేదుబంధక క్రియఁ దగులుట

ఆ.వె. ప్రాతి భావ్యునికి సబంధక భోగ్యముల్
లిఖిత భుక్తి సాక్షి సుఖిత యమర
యప్పుదీసినట్టి యతని సుతుల్ పాత్ర
లాముఱుమ్ము దీర్చనమరు తుభవా

కం. దొంతరపూటలక్రీడయ

నెంతయు నర్థంబు వరుస నీయఁగఁ దగ్గరే

శాంతరమైన నొద్దలింటి

చెంతనవ్వింప రెట్టిచే నొసఁగఁ దగున్

ఉ. ఆవుడు వాడు పూటఁ బడినాతనిఁజేరి ఋణమ్మఁ జూపుమం
చొప్పుగ వేడఁ జూపఁదగు నూటపూగా మితి యెప్పటించి యా
చొప్పునఁ జూపకుండునెడ సొమ్మునఁగఁదగు నప్పు రెచ్చినన్
దప్పు వ్రతస్థుఁ డౌ ఋణన దండునని జేయుట నీతి భర్తకున్

సీ. ఇచ్చిన సొమ్మున కీచ్చుట లది యాది

గడుపులేనిదియును గడుపుగలద

గోప్య మగోప్యమ్ము గొనకొన నాలుగు

విధములై ధారుణి విస్తరిల్లు

జంగమ స్థావర సంజ్ఞయేదాదికి

నినుమడికిన్ వడ్డి పెచ్చెనేని

మేలి వస్తువుల దక్కొలగు భోగ్యమా

నేని మూలధనంబై యిచ్చుటర్హ

తే.గీ. మిలమహారాజికము దక్కఁ గలుగు నయ్య

కద్రవంబులు స్వామియే కరిహరింప

పలయు నిర్ణయమెల్లనా వైపు రెటింగి

ధర్మ పద్ధతి నడిపింపఁ దగవు పతికి

వ. తామ్రకటాహులగు గోప్య స్థావర వస్తువులును ౨. శ్వశ్వాదిగోప్య జంగమంబు
లును నప్తంబైన యెడ నట్టివే గొనపాదించి యుత్తమర్హున కీదగు. కాదేని యధమర్హుండొడ్డినక
యంబైన నీయందగు పూర్వాధి బలవంతమగు సుత్రరాధులధమంబులగు గంగాస్నాన
ముఖ్య సుకృతాధులైన ద్విగుణ ధనంబిచ్చుట విహతంబు.

సీ. నెరి దావనిడుటది నిక్షేపమా నాణె

మది వృద్ధి విక్రయాధ్యానుసరణి

మార్పఁచిన లాభమహిత ధనంబెల్లఁ

ఒంటియందగు ముద్రపడి కటాహ

ముఖవస్తువులు నప్తమును నొందెనని పల్కు

వరుసలఁ గ్రయ మీయవలయు మోస

మునఁ జొయినఁ ద్రిభాగము నొసంగుటయె నీతి

రాజిక దైవిక మోక్ష నిజము

అ.వె రైన ధనికిఁ గలుగదా ధనం బెంతయుఁ
గపటమైనయదియుఁ గలదటన్న
నఖిల ధనమొసంగ నగు రాజకీయాప
హృతము మరలనిచ్చుటంగితంబు

కం. అడిగినపుడీయకుండినఁ

గుడిచిన మఱికొంత ధనముకూడియఁ దగున్
బుడమిపతి యపుడు దండన
మిడఁదగుఁ గ్రయవృద్ధిశేష మీయఁగ దగుటన్

కం. స్మృతుల వ్యోగ్య విరోధ

స్థితిఁ దోచిన న్యాయశాస్త్ర) సి ధ్ధక్రియలన్
ధృతి ధర్మనిర్ణయముదగుఁ
స్మృతులు సమంబైనయటులఁ జేయఁగ వలయున్

కం. గురుబాలవృద్ధులైనన్

బరికింప బహుశ్రుతైక బాడబులైనన్
ధర నాతతాయులగుచో
సరవిం జంపుమని యర్థ శాస్త్రము చెల్పున్

తే.గీ. ధర్మగతి “ బ్రాహ్మణోనహంతవ్య ” యనెడి

వాక్య మమరుట పితసంక్రమ వర్తనముల
నదియ బలవంతమగుట నట్లగు నొనర్ప
క్రతు సతీదేవతాత్మ రక్షలను దక్క

వ. వితత్కర్త విఘాతముల పట్ల వధ యుచితమగు గోబ్రాహ్మణ బాలవృద్ధోన్నత ప్రే
గురుజను లాతతాయులైనను సహింపరాదు. అని మను వచనంబు ప్రతిష్ఠితంబు.

అ.వె. కొండెగాఁడు నన్నియందును గరదండు

శస్త్రపాణి యన్యసతి వధించు
నతఁడు క్షేత్రధనము లవహరించినవాఁడు
సతీవ విడుచువాఁడు నాతతాయి

కం. ద్విజుఁడిట్టఁడైన భూప

వ్రజదండము లేమివలయుఁ బ్రాయశ్చిత్తం
బు జగతిపలియిది చెలి యుచు
వ్రజ మఱిఁ బాలింప ధర్మ పద్ధతి వెలయున్

తే.గీ. ఇల లిఖిత భక్త సాక్షులవెల్లవలయు
 నడకలకుఁ జీరకము శాసనమ్మునాఁగ
 నిరుదెఱంగుల లిఖితముల్ పరగు వరుసఁ
 గడఁగి చెప్పుటయును యథాక్రమమునగుచు

సీ. అదియు సాక్ష్య స్పదమైయుండు ద్వారమా
 ర్గ క్రియావహము భోగ్యక్రమంబు
 లనుభవ సిద్ధంబులమ్ముట తెంచుట
 లరయఁ దూనిక యెన్నితైన పాటు
 పాటుచో లిఖితంబు బలవంతమై యుండు
 నిచ్చినందుకు జూదమేమి పనికి
 నైనఁ గూడుండుట కఠినాధనము సాక్షి
 పూర్వంబునకు బాధ వారయునేని

తే.గీ. యుత్తరంబు ఫలంబగు నుర్విభుక్తి
 కిర్వదేండ్లు మితంబగు నెల్లద్రవ్య
 తఱికిఁ బదియేండ్లు వాహసంతతికి నట్లు
 వైశ్య శూద్రులు నొనరింప వర్ష మితము

కం. శ్రీధన పశువాదములకై
 బాధకమగు నమితభక్తి పరగ భుజింపకై
 సాధకుఁ డొదవిన నీయమి
 బాధకు నర్హుండు చోరుభంగి నతఁడిలకై

కం. అడుగకయుండిన ఫలముల
 నిడుమనగా దగదు సొమ్ములిప్పింపఁ దగుకై
 జడబాల కర్తృత్వంబు కొం
 డెడ కేసినవారికైన నిలవిఘటఁడెలమికై

వ. వింధనంబునకు నిలుల ధర్మ ప్రకారం బెఱింగింపవలయును. ననధికారానుభవం
 లొనర్చినయంతండు దండనంబునంబడి రాజునకపరాధంబిడందగు దరిమిఁదైన ధిక్కార
 దండనంబుల కర్హుండు.

ఆ. వె. కర్ణపాదనేత్ర కరనాసిరోవృద్ధ
 లుదర గాత్రజిహ్వలూదపు ధనము
 గొనుట దండనములు దనరారు బదియును
 దుడుకు నేయ నంగముడుపవలయు

౪౦. వెఱుఁబెట్టుట పురివెడలం

దఱుముట ధనమెల్లఁ గొనుట తలగొఱుగుట యుక్
ధరణీ సురులకు దండము
గురుతల్పగు తనువు దునియ గోయుట లూపుక్

౪౧. పరికింపఁగ బ్రహ్మఘ్నుని

శిరముక్ ఖండింపవలయు నేయని పదముల్
నఱుకదగు మద్యపాయిక్
గరములు గోయంగవలయుఁ గడు ఘోరముగక్

సీ. పనిలేనిపనికినై యనుభవించినయది

శతవర్షములైన స్వామిసౌము
దానముల్ త్రివిధముల్ మానసవాచిక
లిఖితములనుభవలీల బలము
నిది బలాబలచింత తెఱిఁగి చెప్పుటలెస్స
యత్తరసభ మెచ్చ నుచితలీల
జాతివివాద మాజాతివారలఁ గూర్చి
తిర్చుట మేలగు దెలియదేని

శే.గీ. శ్రీ వివాదమునకు రహస్యీమలెస్స

గురుని శిష్యుఁడు పతిసతి దొరనుఁబు
జనకు సుతుఁడు వివాదంబు సర్వేనేని
యణఁచి తెలియంగఁ బల్కుట లర్హ మెవట

౪౨. వారల కర్తల వలనక్

వారి వివాదముల దీర్పవలయుక్ బలికిక్
మీటి గణ ద్రవ్యముదిను
క్రూరుని ధనమంత రాజు గొనుటర్హుగక్

ఉ. చోరులుగొన్న నోలియిడుచో నెడ పడ్డ ధనంబు స్వామికిక్

భూరమణీకుఁ డట్లు బడి పొల్పుగనిచ్చుచు పాట నొడ్డిగా
వారక తాను పుచ్చుకొని వారికిఁ దక్కిన వీయఁగాఁ దగుక్
ధీరత స్వామి లేమియు దదియకులోద్భవుఁ జెప్పు టాప్సగుక్

ఆ. వె. నెమ్మి నవధివైన నిక్షేపమునువైన

ద్విజుడుగన్న పాలు దీయఁదగదు
ధనము కొలఁది పాల్గు ధరణిపుఁ డీదగు
దనకుఁ దెల్పు నితర జనములకును

కం. ధన నిక్షేపము గొనుపతి

విసనొడువకయన్నవాని వెసదండ్యునిఁగా
నొసరించి యాతఁడెత్తిన
ధనమెల్లఁ గొనుట నీతి ధర్మము దలఁపక

కం. పదపడి వ్యవహారంబులు

పదునెనిమిది యింటి ఋణముభంగికి ధర్మం
గదనఁ బదింటికే బరకయె
విదతంబుగ వడ్డి ధర్మ విధమూహింపక

ఆ.వె. ఏడులెన్నియైన నిలవడ్డి తరచైన

ధనము లినుమడిగను గొనుట నీతి
కుదువ వలయు నమ్మికొదవని యెడల ప
త్రాదులైన వడ్డి యధికముగను

తే.గీ. మొనయు నారణ్యకులకు సాముదికులకు

నొసరఁబదియింట నెదింట నొక్క పాలు
గొనుట ధర్మంబు వడ్డి హెచ్చిన సమయము
నైదుపది పాళ్లు హెచ్చు గొంటదియే నీతి

సీ. ధనము లిన్పడియును ధాన్యంబు ముమ్మడి

మఱి వస్త్రములు నాల్గు మజులు నుపల
ఘృతతైల తూలముల గీర్తింప నైదుపా
ళ్ల క్కువ గొనఁదగు నేకదేశ
విషయంబునక గాలవిస్త్రులీయెనచో
దూరదేశములైనఁ దొడరు మిగుల
నెనిమిదంతల కంటె హెచ్చైనఁ గొఱగాదు
సామజాశ్వములను జామరముల

తే.గీ. గములు నట్ల కాని కలుగ దంతకు హెచ్చు

ఋణి దర్శింపడైన వృత్తి కొలఁది
శక్తియరసి ఋణము సరిదిచ్చుకోదగు
భోగ్య బంధ కాంత పురుషులెందు

వ. దేశకాలనిర్ణయ శక్తా శక్త ప్రవర్తనములరసి ఋణ పరిశ్చే దంబునేయింతుట
ధరణిపతికి ధర్మంబు తీర్చువలయునెల్లిన వడ్డి యీగుణాధిక్యముల కొలఁది గూర్చుట
యాక్తంబగు నిష్టితెఱుగుల నధిపతియు శమదమ భాగమున కర్హుండు—

ఉ. అప్పులు దీసికొన్న జనులారట జీవన హాని నందుచో

నప్పులాసంగినట్టి జనులారసి జీవనముల ఘటించి యె
చొప్పున నేనియకఁ ఋణ వివర్ధల జేయుట లెన్న విప్రవ్రాడి
యొప్పుమి దాన మీవలయు సూక్ష్మత ధర్మ వివక్షణ క్రియక

కం. ధనమిడిన వాని నొడివిన

దినునునఁ జరియింపవలయుఁ దీసికొనిన వాఁ
డొనరఁ గలయపుడు ఋణి ధని
కుని గానమి యడర నిల్వగొను వడ్డెడలక

౪. ఎడగరి గట్టిన దారభ్యము వడ్డి పనిలేదు. అవిభక్తులగు సహాపరులు ఋణంబు కుటుంబరక్షణార్థంబునకైనచో నందఱు గూడ దిద్దవలయు పితృపుత్రులకును పతిసుతుల యవి సతికిని స్త్రీఋణంబు భర్తకునునట్లు విహితంబగు నీయర్థంబులకై యవ్వరికింబనిలేదు. ఇతర వ్రతయంబునది భూర్తనంది కుత్సిత మత్త వైద్య కీతవచాటు జూరచోరుల కి ? డుటనిష్ఫలంబులుగావుననిట్టి వ్రతయంబులు చేసినయతనికి కాని తడియలకుఁ దీర్చుగర్త వ్యంబులేదు.

తే.గీ. దండశుల్కావ శేషముల్ దానియటుల

శిష్టకాయము రక్షణ సిద్ధితులకైన
నవ్వుదిద్దఁగ వారల కర్త మరయు
క్షుద్రజాతుల గృహకర్త నుదతిగాన

కం. తదధీనుఁడగుచుఁ బురుషుం

డదనక దద్యణంబు దీర్చ నర్హుడు నుతుఁడుక
నుదతులు దానులు ధనఋణ
సదనాఖ్యులు సకల శాస్త్ర సమ్మత వృత్తిక

చం. సతిశత్రులొండరుల్ దెలియ సత్సనయపులు దీయవారె స
మృతముగ దిద్దఁగా వలయు మానిని భర్త ఋణంబు దీర్చనా
నతఁడతిహారగామి మృతుఁడాత్మజ హీనుఁడునైన నాడీయ
క్తత దగునపు దానెఱుఁగఁగా నదియెనను శాస్త్ర సమ్మతిక

కం. జనకుఁడు నన్నయఁ జేసిన

ఘన ఋణము సమద్విదశక కాలం బెల్లక
జనిన ధనికిఁ బనిలేదను
మనువచనం బట్టిదగుట మహనీయగతిక

కం. తనయఁడు పదియాక్షిడులు

దనుకా జనకుని ఋణంబు దాలిమి దీర్చక
బనిలేదుగాన నెఱిగిన
వెనుకక దద్యణము దీర్చ విహితం బెందుక

౪. వాలుండైనను శ్రాద్ధ కర్తయగుగాని ఋణకర్తగానేరఁడు విభక్తులైన భౌదరులు యథాంశంబుల జనకుని ఋణవిముక్తుం జేయందగు సవిభక్తులైన జ్యేష్ఠునికే గర్తవ్యంబు మృతుల ఋణంబు దీర్చునెడ వృద్ధికినిమిత్రులులేదు. మూలధనంబు దీర్చవలయు సమృత కుండైనఁ దద్దనంబెవ్వరివారె దిద్దవలయు పుత్రుబులేనియెడ దాయాదులు కర్తలు తద భావంబగు నొడ భార్య. అదియును లేనిచోఁ దదియొండగు దత్త పుత్రుండు కర్తయగు.

కం. పృథ్విఁ గుమారులు గలిగియుఁ

బధిరాంధ క్షీబులైన వట్లక దాయల్
కధితముగఁ గర్తలగుదురు
బుధవర హృత్పక్షాను పూర్వక వృత్తిక

సీ. ఇలఁ బునర్బున్వేరిణులు మూఁడు నాలుగు
 దెఱఁగులు వరుసగాఁ దెలియవలయు
 క్షత యోనియుఁ గన్యకయు నన్య గూడిన
 యది యాత్మ పతిగల్గ నన్యపురుషుఁ
 గలయు నింతియును దాయల నాశ్రయించిన
 యదియుఁ బునర్బు పు, లాశభర్తఁ
 గాదని యొరుఁ బొందు గాంత యహవనమునఁ
 బెఱఱామిఁ దిరిగి క్రమ్మఁగఁ గల్గునె

తే.గీ. జేరినది భర్త మృతుడైన మీటి మఱఁదిఁ
 బొందునది దూరమునఁ గ్రయంబునకుఁ దెచ్చి
 కలయ నిల్లాలివఁత నుండుగలికె న్వేరి
 ణులు చతుర్విధ లీగలిఁ జెలువలందు

వ. పునర్బు ప్రథమయును న్వేరిణులును దీసిన యట్టియపులు తదీయ భర్త తీర్చుట
 తగవగు పరవిధానలైన పెఱయేపురి ఋణముల్లామగువలు దత్తరి గ్రహజనులు దిద్దుట
 లర్హంబులు ఇట్టి భర్తాభర్త నిర్ణయంబులు పెద్దలవలనఁ దెలిసి దండనీతి దప్పక న్యాయ
 శాస్త్రక్రమంబునకుం బరిపాలనంబునేయు నృపతి యిహపరసుఖంబులు గనునని మునుఁ
 కాకధికుండు సాంఖ్య శాస్త్రంబు వినుండని యిట్లునెయె.

సీ. ప్రకృతిచేఁ బుట్టిన రాజున సాత్త్విక
 తామస గుణములు భర జనులకు
 నొగిఁ బైతృవాయు కఘోజ్జ్వల లీలలఁ
 జెంది సంతతము నింపొందు నుదయ
 మారభ్యమవి వరుసై ప్రబలుచునుండు
 రాజున ముద్యోగరాజి సాత్త్వి
 కమునందు గృహకృత్యగతులఁ దత్కార్య స
 మావరణము తామసాను వృత్తి

తే.గీ. జాడ్యమునుభుజింపఁగూర్చు సరవి తోడ
 నిట్టి వై సంతతంబును నెసఁగి యుండుఁ
 బ్రాణి కోటుల తనువులఁ బ్రబలి మిగులఁ
 బోషణంబును లయమును బూని చేయు

కం. ఆమరులు సాత్త్వికసాత్త్వికు

లమరగ రాజసముగూడు నవసీనురులక

గ్రమమునఁ దామసయుతస

త్వములితరజనంబు గుణవిధంబులఁ దెలియక

కం. నెలయు రజస్సత్త్వము య

క్షులు రాజసరాజసమ్ముచూడఁగ రక్ష

స్సులు రాజసతమము పిశా

చుల తద్గుణ గౌరవాతిసూచితవర్యక

కం. తామస సత్త్వము శశువులు

తామస రాజసము వృక్షతలి ధరనెన్నక

దామసతామస మద్రులు

తామరస్సవభవు సృష్టి తతనిపుణతలక

ఆ.వె. ఘనతస్థూల సూక్ష్మకారణాఖ్యలఁ బాంచ

భౌతికము మనస్సు పదియు నింది

యములు ప్రాణులైదునట పరమాత్మైక్య

గతుల మూఁడు తనువు లభిశయిల్లు

తే.గీ. ఇవి యవస్థాత్రితయముల కెందునైన

నాస్పదంబుగ వరుసతో నాత్మయైన

విశ్వతై జన ప్రాజ్ఞులక విశ్రుతముగ

మెలఁగు పురుషునివలన నుజ్జ్వలత దనరి

తే.గీ. జ్ఞాన కర్తృద్రియములు పాసంగు పదియు

నందులకు మేటి మది నాలుగై తనర్పు

మనసు బుద్ధియహంకార మొనరఁ జిత్ర

మనఁగ ధర్మ ప్రసక్తి నియమకముగను

సీ. అధిమాంసత్వక్కు లటనాడులును రోమ

ములు వృద్ధి భాగములవడంగ

శుక్ల మేదోమూత్ర శోణిత లాలలు

నుదకాంశములు గడునొప్పు మీఱ

సంగమాలస్యతృష్ణాక్షుత్తులును నిద్ర

యగ్ని దేవుని పాల్గనమరు నెలమి

జలన ధావనకంఠములును గుంతాకుంచ

నములు వాయ్వింశము లభిశయముగ

తే.గీ. భయము శ్రోధంబు కామ లోభములు మోహ
మంబరాంశము లిర్వదియైదు గూడ
స్థూలదేహంబు తన్నాత్ర లీలయైదు
నైదునగు నింద్రియము ల కాకరముగ

సీ. వింతకాలము ముక్తికేగకయండిన
జనన మరణముల ననుభవించు
నాముక్తికిని దపోధ్యయన సత్యాచార
శమదమధ్యానాదుల మరియిండ
ద్వంద్వంబులను స్థిరత్వము శరీరంబున
యశుచి సమస్త కదార్థములును
నశ్వరంబగును పుణ్యమును పాపంబును
కర్తృత్వయము జూడ్య గరిమ యనుచు

తే.గీ. యోగివర్చ్యుండు దలపోయు నుల్లమునను
గాన సమ్మక్తికిని సాధకంబులయిన
గుణములను మెలంగవలయు దుర్గుణము లేక
మహిమ మీఱ నజస్రంబు మానవుండు

కం. ప్రాణాపాన సమాన
వ్యానోదానులు ధనంజయము కృతరము లి
ట్లానాగదేవదత్తము
లానికఁ గూర్చుంబు పదియఁ బ్రాణానిలముల్

వ. ఇట్టి ప్రాణాది పంచకోశమయదేహస్థులగు నింద్రియధాతు వర్ణరూప దేవగణంబులు.

సీ. చరగ సితాసిత పాతీరవను హంట
కశ్యామ ధూమాభకలిత రక్త
రుచులప్పది క్షితుల్ రూఢి ధర్మధువ
సోమపరానిబుల్ సూరిది ననలు
లరయఁ బ్రత్యా పభానురు లప్టవనువులు
నంతుపర్జన్య మిత్రార్థ మేంద్ర
వరుణ ధాతలు భగవత్త్వప్తు మరుద్విష్ణు
పూషలాదిత్యులు బుద్ధినెంచ

తే.గీ. స్థాణు భవనాధిప కపాలిశంధులును గి
రిశభవ పినాక్యపార్శ్వధ్వజ పశుకతులును
ప్రాథతా బైకపాద్విరభద్ర ముఖ్యు
లరయంగా రుద్ర లేకాదశావ్యయులును

కం. అనిలస్వర్గన వాయుపు
లనుపుగ మారుతము శ్వాసనాఖ్య ప్రాణం
బును ప్రాణేశుడు-ననగాఁ
దనరెడి ధాతుమయ మారుతములకు మణియుకొ

తే.గీ. గరుడ గంధర్వ కిన్నరాప్సరస లమర
సాధ్యచారణ యక్ష రాక్షసులు కింపు
రుషులు విద్యాధరులే సిద్ధ ఋషిగణంబు
లుందు రెప్పుడు పిండాండయజ్ఞి రూఢి

వ. షట్టి దేవమయంబైన చతుర్వింశతి తత్త్వంబులకు నవ్వల మెలంగు పరమ్యేరాంశ
భూతుండైన శివునికి సాక్షియంబుండును షడ్వింశకు డనందగు భగవంతు ననంత
ఖంబున ధారణావశంబునఁ గనుంగొన వలయునని ఋషభకపిల సిద్ధమత సిద్ధంబగు నిట్టి
సాంఖ్యంబున నైన యోగంబుననైన నాత్మ దర్శనంబు మోక్షంబగు నట్టి యోగంబు
కాలంబెఱింగి సాధింపఁదగు.

కం. దినమొకపెంతయుఁ బింగళ
ననుపుగఁ బవనంబునణచి యర్కుని నాడికొ
బొనియమి మూడేడుల న
య్యిననుతుఁ గనుగొనునటంచు నెఱుంగవలయుకొ

కం. ఇనునాడి సూర్యురెన్నా
ళ్లనువైనఁ ద్రివర్ణమాయువది మూడును నా
ల్లను దినములైన నేడా
ఁగి యమునింగాంచునతఁడు చెలియఁగ నెందుకొ

కం. వనజ హితాహిత నాడుల
నైనయచు సమవృత్తివాయు చేక దినము చ
య్యననడిచిన నార్పెల్లికు
జను నాతఁడు రవితనూజు సదనమునకుకొ

కం. ప్రాణాపాన మరుత్తులు

ఘోణాఁ బరిపాటి వెడలి గొనకొని తగ న

యీణగతి నడచునాతని

ప్రాణము త్రిదిసములఁ దనువు చాయుఁ బెలుచక

సీ. కదిసిన యా పౌషకాల ఘస్రంబున

నదరిపాటున నెవ్వఁడభ్రవీధి

ఘనకృష్ణ పింగాళాకారు గన్పొనినరెం

డేండ్లకుఁ గడలేఱు నినునిఁ జంద్రు

మున్నుగఁ చూచి తానున్న నీడనువెన్నఁ

గనుగొని మఱియు నాకాశ పదము

దెలియఁజూచిన చాయ తెలుపైన దీర్ఘాయు

వగు నలువైన శీఘ్రగతిఁ బొలియు

తే.గీ. మిగులరక్తమైన మెల్పుగఁ బొగవన్నె

యైన దుకిలి మొదలు హస్తచరణ

హీనమైన నొక్క యేడాయువగు దల

తొలఁగ గనిన నాఱు నెలలఁ దెగును

తే.గీ. జఘన హీనమైన సకియలనెడఁ చాయు

నైల్యవారణముల నభమునందుఁ

గనిన మింటి కుమియఁగాఁ బుక్కిటుదకంబు

చాల వన్నెలైన సమయువేగ

ఉ. కానఁడరుంధలికా ద్రువునిఁ గానఁడు మూఁడు తెఱంగులకొదివికొ

గానఁడు మాతృకావసతిఁ గానఁడు వాఁడొకయేట స్థాంతు

మానక డిహ్యముక్కు బొను మధ్యము కన్నులివెల్లనుకొ గ్రమం

చానఁ గడంగ శుష్కముల సంతకుఁ జేరును నాఱు నెల్లలో

సీ. కర వక్త్ర తాల్వో వ్యకంఠదంతమ్ములు

నెండెనేనియు నల్పు నెఱుపు మొదలు

వర్ణమ్ము లామూది వర్ణితరసములు

నొగి నన్య భావంబులొదవె నేని

పవలు నక్షత్రముల్ కను పట్టెనేనిఁ జీఁ

కటి నింద్రచాపంబు గాంచెనేని

చాపంబు శితకరచయము నీక్షింప నూ

సరవెల్లి యొడవెల్లి సరవిఁ బ్రాక

అ.నె. నాఱునెలలకు నంతకునూరు జేరు
దర్శణంబుల వీక్షింపఁ దల గనమిని
వాక్కినెలలోన నీల్లుట నిక్కమరయ.

... ..

కం. ఆ నీడయ నల్లవైనక
మానక మాణ్ణెల్లకెంపు మాడ్కినొదవినక
బూనిక నార్చెల్లను రవి
సూనునిపురి గృహచయంబుమామం బెలుచక.

కం. పున్నమయందు నమావా
స్యన్నలిన... . నేకచక్షువునఁ గనక.
గ్రన్ననఁబెనువేలికి మిగి
లున్నకొషణ్ణాసములకు నూర్ధ్వగతుఁడగుక.

కం. ఘృతమున జలమున నీడలు
ధృతిఁ బూర్ణత మాని మొరప లేటఁబడినచో
నతఁడాఱునెలబఁబొలియుక
క్షీతి వక్త్రచ్చిద్ర మొదవఁ జేకుఱు నటులక.

సీ. ఒకనిమిత్తములేక యొడలుఱిమిన గఁడు
వలమైన బడుగైన వాడెనేని
నాదటు నురతాంతమపుడు ఘంటానాద
మాలకించినయట్టులైన నడును
నందురజంబున నడుగిడునెడ తెగి
కనుపింపఁజందురుగతి నినుండు
దోచిన గుండె తెంతో పగిలినయట్టు
లైన గ్రా..... యదిరిపడినఁ

తే.గీ. దృష్టినొందియు నాఁకలిడిఱకున్న
శ్రుతిపుటంబుల నంగుభుజౌనున నల్లి
ప్రమాఁతగతి లేమిఁ గ్రుంకిడఁ జేత సంఘ్రిం
దొడిల రొమ్మున జలమింక నుడుగువేగ.

తే.గీ. కనఁగ, సంకర్షణజ్యోతి కనకరుచిని,
గానరాకున్న వలపటికంట నీరు
నెపుడుగారిస మామున నెఱుపుగదుర
యొరులకన్నాపఁ బ్రతి గానకున్నబొలియు.

చం. శిరమొగిజాఱ బొడ్డుబుకఁ జెన్నలరకజలమజ్జనగుబుచో
సరసిజవత్రవృత్తికణసంతతి యంటకయున్నదంతపం
క్తి రుచి దొఱంగి కందొరయతేకుఁ లేకెదలొశ్రమంబువేఁ
బొరసిన, మేనివైతెలివి పోయినవారికిఁ గీఁడుశీఘ్రతక్.

కం. మానసమునెగులుపుట్టిన
వీనుల నేశబ్దములును వినరామిఁజూ
పానక వికృతంబైనక
బూనిక మైనీడ కదలఁ బొలియున్వేగక.

కం. నెరయ శ్రమక గంధర్వన
గరమ గనినగల నులూకఁగరనూకరకా
సరగృధ్రోష్ఠీస్పగాలక
హరిదర్శనమైనఁబొలియు నాతఁడువేగక.

తే.గీ. నుచుటఁజెయిచేర్చి కరదండమదనఁ జూడ
సన్నమైనను వర్ధిష్ఠు చాల స్థూల
మగుచుఁ గనుపింపఁ దలలేమిడగుచు నీడ
కాననైనను మాఱెల్లఁగాలుజేరు.

తే.గీ. దండపాణులఁగలఁగర్మచైలపిపాత
గాత్రులనుజూడఁ దానట్లకా పసింప
తేరుపై కొండలను మేడి [తెగువ] పొడవు
చోట నుండంగఁ గలగనఁ జేటులాదవు.

కం. మఱియును బెక్కునిమిత్తము
లరయఁగఁగీడులకు గల్గు సదికలఁగనినక
గరమిట్టివిలక్షణముల
గుఱుతెఱుఁగుచు మేనిమమత గూడకబుద్ధిక.

కం. ధీకలితవృత్తిఁగర్చరి
పాకంబొనరించికొనుచుఁ బ్రాకటతత్త్వ
శ్రీకల్ప నాత్మగూగవి
భాకమనీయతమెలంగదా ముక్తుఁడగుక.

ఆ.వె. పుణ్యతీర్థస్థేవ పుణ్యపురావాస
మైన యోగరీతివైన సుకృతి,
మహితకదవికై గ్రమక్రమంబునఁజేరఁ
దలఁప వలయు దనువు గలఫలమున.

కం. అత్తజ్ఞానము లేక

ధ్యాత్వల సద్బ్రహ్మశుభము నంద ననిత్య
త్వాత్మీయత మెఱిగెను నస
త్వాతులమౌ వశమే ఘననియమికిఁ దక్కె.

వ. కావున సాంఖ్య లిలాపింగళా హఠాది రాజయోగా త్తకంబగు రాజయోగంబు
నం దపులవలయుఁ దత్క్రమంబెఱింగించెద.

సీ. యమనియరూపనక్రమము ప్రాతాయామ

మెలమిఁ బ్రత్యాహరకళన, ధ్యాన
ధారణలు సమాధి వారక యష్టాంగ
యోగమౌ యమనియమోపరహిత
మైన షడంగమౌ నట్టి యోగస్థితి
యొప్పుగు నష్టాంగయుక్తిదనరు
యమ మది నైశ కర్తాచార నిరతియౌ
నియమంబు సద్వ్రతనిష్ఠ వెలయు

తే.గీ. నాననంబుల భేదంబు లెరు పెక్కు

శుద్ధకుక్కుట మాయూరి భద్రహర్ష
మత్స్య శుభవీరసిద్ధ విమల నిరోధ
శాపగోముఖరౌద్రోగసంజ్ఞ లమర.

కం. దిట్టగ సిద్ధాసనమున

గట్టిగ గుహ్యమునఁగాల్గు గదియించి కడు
నైట్టుగ భూమధ్యస్థితిఁ
ఁట్టగు చూపమరు సిద్ధపటిమ దనర్చున్.

తే.గీ. ఆట్టి సిద్ధాసనముననైన మఱియుఁ

దనకొనరిన యాసనస్థత దృఢముగ
నిలిచి హృదయంబు మిగుల నిశ్చలముగాఁగ
నిరత మంతర్ముఖత్వంబు నెరయు వరుస.

ఉ. దంతము లొక్కటొక్కటిని దాఁకఁగనీయక మానవృత్తితో

సంతసముందువేళ జనసంఘము చేరనిచోట వొంటిగా
నెంతయు దేవతాగృహ వసేషితరమ్యతలంబులన్ మదిన్
జీంతదొఱంగఁగాఁ బ్రణవసేవకుఁ జొచ్చుట యుక్తమిస్తుఁగన్.

అ. వె. అదియు మూడుదెలుగులగు ప్రాకృతంబు వై
కృతమునాఁగ మఱియుఁగేవలాఖ్య
కంబు ననఁగ లోనఁగల్గు ప్రాణాపాన
ములను నాత్మదిరుగు వెలికి లోన.

అ. వె. ప్రాణుండయ్యపానుండవన నధోర్ధ్వగ
క్రమ హకారమున సకారమునను
దివియ జీవుండడరు పవనచాలనదీప
భాతి స్థిరత మాను రీతి నచట

సీ. తనకు నయ్యక్షరద్యుసందు చిందువు
జనియించు వలన హంసయన శబ్ద
గతి దివారాత్రులాక్కట నిలుకడలేక
వేగ నిర్వదియొక్కవేయు నాటు
నూటుమాటుల దొక్క వారంబుగా నిట్టు
లైన ప్రాణాయామ మాని స్థిరత
గావింపఁగా స్వప్రకాశుఁడౌనటులొన
రించుటచేఁగాదె ఋషులు సురలు

తే.గీ. ప్రబలి చిరకాల జీవులై పాతకములు
వాని కర్తంబు లెడయైన భవ్యపదవు
లను మెలంగుదు రంతకంటెను దపంబు
గలదె! పరికింప మూడులోకములయందు.

కం. అజపాగతి పంచాశ

ద్భజనాక్షరయక్తి నొడువఁ బ్రాకృతమయ్యో
వృజినాపహమగు ప్రాకృతు
ల జపింపక వైకృతంబు లలితంబయ్యో.

కం. పూరకసంఖ్యకు నినుమడి

నారూఢిని గుంభకంబునందును సగముం
గా, రేచక మొనరింపఁగ
సారత వైకృతమనాఁగఁ జను ప్రణవ మిలక.

కం. ఇడ చంద్రనాడి దాన

స్వడిఁబూరించుచును భానువరనాడి తగ
న్విడుచుచు సుషుమ్నలోపల
నిడినందగు పవనసిద్ధి యింతయును విసక.

మ. ఇవిరెండుకొ విడనాడి యేకగతిగా నివ్యాయుయగ్గంబు చే
ర్చి వెసంగా మణిపూరికంబుదిగువకొ జెల్వొందు వైశ్వానరుకొ
రవణకొ బ్రజ్జలితంబుజేసి యట చేర్చకొ గుండలికొ లేపి యం
దవలంబించి త్రికూటకూ హృదయసీమారూఢి నింపొందుచుకొ.

క. రీవిగ నత్తటి పశ్చిమ
కూ వరనాడిపథమున నభ్రముఁ జేర్చకొ
గేవల కుంభకముగు నది
పావనతకొ రాజయోగ పటిమ దనర్చుకొ.

కం. ఇది ప్రాణాయామము వెలిఁ
బొదలెడి యంగములు మార్కముందనలో నే
యెదుగుగతి నిందియములకొ
బదనగు నెడఁ గుదురుచేయఁ బ్రత్యాహరమా.

ఉ. పూని యుపాసనాఫలవిభండగు నప్పరమాత్మ నెప్పడుకొ
మానససీమఁజేర్చి యసమానమతికొ దదధిఁజూట యే
ధ్యానము తద్విభాద్యుఁ బ్రధితంబుగ నిట్టుటజేరసక డెం
దానఁగుదుర్కొనంజిలుప ధారణ నానుతికెక్కు నెక్కువకొ.

తే.గీ. జ్ఞానమయఁడును వైరాగ్యమానఖనియు
నిష్ప్రపంచకుఁడాద్యుండునిర్మలుండు
వైసఁదద్ధర్మనమున నప్రాకృతమలి
వెలయు నదియెసమాధి నా వినుతికెక్కి.

ఉ. ఇట్టి మహామహత్వమున కెల్లను మూలము వాయుధార్య మ
పట్టున వేగురించి తడఁబాటున రోమములకొ వెలార్చినకొ
నెట్టుగు కుఱ్ఱముఖ్య జననిందితరోగము లట్లుగావునకొ
గట్టిగఁ గ్రొత్తయెన్నుటలేగా నలవాటొనరింప మేలగుకొ.

క. ఆవరణము నిర్మలమును
బావన మేకాంతవృత్తి పవనరహితముకొ
గా వెలయుచోటుదగు యో
గా వహచిత్తులకు నెపుడు నభ్యాస దశకొ.

సీ. ఆత్మ జీవాత్మన్మఁడగు నాత్మనీక్షిండు
నాతఁడె తలఁకుఁగ నాత్మవిదుఁడు
మది సంతరాత్మసమ్మలిఁగూర్చువలనఁ బ్రా
ణా పానములను దబాత్త గూర్చు

వలన నిండియముల నలరఁ గూర్చుటకల్ల
మది నాత్మనొనఁగూర్చు మహిమవలన
యోగాఖ్య విలసిల్లె నొడవు బాహ్యుండియ
మంతర్ముఖము జేసి యదియె మనసు

తే.గీ. దవుల నొనరించి దాన త్రేతజ్ఞునెఱింగి
యతనివలనను సంతస్థుమైన యాత్మ
దర్శనము మన మన్య శాస్త్రములు గ్రంథ
విస్తరంబులు గడు సత్రశస్త్రములును
గురుని దయ ముక్తిదంబది కరమువేడ్క .

కం. గాలికి జలములు కదలిన
పోలికఁ బ్రాణానిలములఁ బొరి జీవుండుకొ
జాలనుడగు దత్పరతకు
గా లలి పవనమును నిలుపుఁగా దగు ఘనతకొ .

సీ. అంధ్రుల లకారయత్ననిలు నిల్పుట నజు
సరవిఁగాంచి న భూమిజయము గల్గు
శ్వసనుఁ బకారోక్తి జానువులను నిల్పి
శార్జిఁ గన్గొన వారిజయముగల్గు
తేఘతో నాభి నర్తిలి గాలి నిల్పి యం
దభవుఁజూడ లభించునగ్ని జయము
కన్బొమ మొదల యకారోక్తి మాహేశు
నటఁ గన వాయుజయంబు గల్గు

తే.గీ. నవల భూమధ్య నిటలంబునందుఁ బవన
తితి హకారంబుచే సదాశివ నిరీక్షుఁ
డైన సుజ్ఞానముత్తుండౌ నతనికరుణ
గణనఁజెల్వగు పంచధారణలు నిట్లు.

ఆ.వె. ఒడవునైష్ఠికమున యోగము నీధించు
తన్నుదానె తెలియ దానఁజేసి
భ్రమరకీటసరణి భావనచే బ్రహ్మ
మహితచిత్తశుద్ధి మహిమఁబొసఁగు.

సీ. తనరెడు యోగరంగ్రమున హృత్స్యాతము
 గీల్కొల్పు టరిది తత్కృతము వలనఁ
 గనఁ గుమార్త్రస్త్రీ సుఖంబులకై వడి
 జ్యోతిర్తయస్థానశుద్ధిః బొసఁగి
 యస్థలితంబగునానందమునఁగూడి
 చిత్తదర్పణమున శివుఁ బరేశు,
 సూక్ష్మఁగాంచుటలాప్పు చూపట్టండితర క
 ర్తముల యోగవిహీనుఁడమలు నభవుఁ

తే.గీ. గానలేఁడంఘఁడల శశికాంతిఁ దెలియ
 లేనికైవడి, దారువుల్ పూని తచ్చి
 యగ్నిఁగనురీతి మచినీశు నరయవలయు
 లలితమతులెన నుజ్జ్వానులకుఁదలంప.

సీ. ఆంధులకాధారమనఁగ స్వాధిష్ఠాన
 కంబును మణిపూరకము ననాహ
 తము నాజ్ఞాయును విశుద్ధము రతిమేరుశి
 ఖరమును బ్రహ్మపక్రము శిఖాఖ్య
 మీ తొవ్విదింటిలో నీశ్వరావాసంబు
 తన్నాత్రలకు నెల్లఁదావలంబు
 బహురంగ్రమును శశిభానువహ్ని యుతంబు
 సగుణగర్భణము హంసమున కిరవు

తే.గీ. ఘనత గగనత్రయాధారకమును నాద
 బిందుకళలకు నునిగియుఁబెర్చి నిర్భ
 లమును డ్రేతంబు ననఁదగు దమని దామ
 ని శమని స్తంభనియుఁ బావనియు ననంగ.

కం. బిదగువేరులఁ బాణము
 లైమణి భరియించు దేహమంతయుఁ దామై
 యూదియు గాసిద్ధుల కవి
 యూదట జ్ఞానమయమైన యాత్మకు నెలవై

ఆ.వె. జలమునుప్పుగలని స్రామరసంబన
 నమరురీతి మనఁగ నాత్మగూడు
 టవి సమాధి యైక్యతానందసంపత్తి
 కదియె తుద మహాత్మలయ నెడల

ఆ.వె. యమము తెల్విడగు నియమము చిత్తమునిల్పు
నాసనములు బలద మఘహరణము
ప్రణవవృత్తి శుద్ధి ప్రత్యాహరము ధ్యాన
మాత్తజయము ధారణాత్మజూపు.

కం. వినుండు సమాధియె మోక్షం
బసఘంబు తురీయ మదియుహర రాజములకే
ఘనసంజ్ఞ కదియె యర్హము
జను నున్ననియనఁగ నదియె సత్వంఁగుచుకొ.

ఆ.వె. ఆది మహాలయంబు నజ్ఞానరహితము
ధారణమగు వాయుధారణంబై
మూండుబంధనములు ముద్రలు మూండునై
కలపు సాధనప్రకాశమగుచు.

కం. ఆసన భేదములచే
భాసితమగు పవను నెచట పరగ నిలుపుటలే
వాసిగ ధారణయనఁదగు
నా సంజ్ఞలుగలపు పెక్కు లవయవములలూ.

సీ. సరవి మూలాద్యాణజాలంధరములను
బంధత్రయంబందుఁబవను సూర్య
గతిని నాకుంచనక్రమమునఁ దివియంగ
మడమచే యోగిసమస్థలమున
నానుట మూలబంధాఖ్యుకూ నాభికి
నైగువను దిగువ నిల్పుగల వాయు
కదియె యోద్యాణ మయ్యనిలుని శృదయ చు
బుకములు బంధించి పాసఁగ జిహ్వ

తే.గీ. మైకిని గిడించి యట సుధాపాన మొదవ
బంధురస్థి తిఁజేయ జాలంధరమగు
ననిమిషత్వమ్ము లోన లక్ష్యమ్ము బహిని
దృష్టియందుట ముద్రగాఁదెలియ వలయు.

చం॥ అది యట సూర్యదృష్టియగు నప్పుడు సంబరముద్రనాఁగ నొ
ప్పిదమగు ఖేచరీ యనఁగ నట్టిద యల్లిన నల్లనేత్ర ము
గ్రదశను దృష్టి నిల్పుట కరంబగు ముద్ర పాసంగు దృష్టిసం
కద సమమైనచో నమరు పావనమైన మహాఖ్యముద్రయై

సీ॥ పవను సపానైకపథమున సరికట్టు
 మూలబంధము తగులీల నాత్మ
 సల మహాఖిగము నొయ్యన నిల్పుటకును
 డ్యాణ బంధము వయ్యనఁ జొసంగు
 జాలధారణకుఁ గా జాలంధరంబొప్పు
 శరమాత్మఁ గనుటకుఁ బరమ ముద్ర
 యాత్మతో కనకు సూర్యాంబునాడులఁ గూర్చు
 రస మిపుర మహాఖ్య పొసంగు జిహ్వ

శీ.గీ. పైకి నిగిడించి యంచిత బ్రహ్మరంగ్రధ
 మాని యచటి సుధాంశు సందమృత మాను
 టకు మహాబల ముద్రయే ప్రకట మగును
 బంధములు ముద్రలిట్లుగు పవను నిలుప॥

శీ.గీ. వ్యాహ్న తుల మున్నుగాఁ జ్రాణవములు దశర
 సమరు గాయత్రి శిరసులూ సందుఁ గూర్చి
 మూడు నూలు జపి యింపఁ బోడిమలర
 కదియుఁ బ్రాణానిలాయామ మనఁగఁ పోయె॥

క. ఇడ పదియాటిఁ ట పూరక
 మడరఁగ సరువదియు నాల్గు నట కుంభకమున్
 వడి ద్వాత్రింశదేచక
 మెడపని ప్రణవములఁ జేయుటిది యటులయ్యె॥

మ. తను ప్రాణానిలరావముల్ దలఁచ నాదంబయ్యె హృచ్చిత బు
 ధ్యను సంయోగము బిందునామమగు శ్లేత్రజ్జైక్వచైతన్య జీ
 వనిహృద్యాఖ్య కళాభిధానమగు లేవల్ మీఱ నిమ్మాడు గూ
 డినచో నున్నని రాజయోగమగు ప్రాధిక్ సత్సమాధ్యాకృతిక॥

క. శరమాత్మకు నెలవగునది
 పరికింపఁగ నిట్టి యోగపటిమ దసర్పన్
 జిరకాల జీవియును జ
 స్మిరతానందుండు నగుచు నెగడు నరుఁడిలన్॥

క. ఇడిపింగళలు సుషుమ్నయ
 వడిఁగూడుటవలన భానువహ్ని పులటన్
 దొడరువలన సుభయపవను
 లడరి ఖగత్సతఁ ద్రిహుటమనఁగా జెల్లున్ ॥

తే.గీ. అది వతుష్పీతకంబు శృంగాటకంబు
ననఁగఁ దగు కర్ణ నాసికా జనిత రంధ్ర
ములును నాలుగు కలియుట వలనఁజేసి
యది త్రివేణియుతంబన నతిశయిల్లు

క. ఇడ పింగళులును గుండలి
వడి గంగాయమునలనఁగ వాణియు ననఁగ
నడరియవి కలయు వలనది
జడరహితత నాత్రివేణి సఙ్ఖంజెల్లుక॥

సీ. రహి సమాధికేఁ బేళ్లు రాజయోగంబు ను
న్నని యవయోగంబు తనరు తత్త్వ
మును మహోన్న ని లయంబును బరంపద మమ
నస్కము ద్వైతహృదయమును హృదయ
మును నిరాలంబనమును నిరంజనమును
సహజ బీజనుక్తి సంజ్ఞలమరి
తుర్యంబుననఁజెల్లు ధ్రువ బుద్ధి నస్తి ఖా
తి ప్రియ రూపకుల్ దెలియ నాను

తే.గీ. కలన బ్రహ్మాంశములు నైదు గలవు గాన
నాద్య శబ్దత్రయంబు బ్రహ్మమగు తుదివి
రెండును జగంబులగు నిట్టి రీతు లెఱిగి
యాత్మచింతన నేయ సౌఖ్యంబుగల్గు॥

క. విడుచుట కొన్నియు నేయఁగ
నడరుట లొకకొన్ని గ్రాహ్యమని కొన్నియ నాఁ
బుడమింగలదే బ్రహ్మం
దెడయకనన్నియును నగుచు నెయ్యడ నమరుక॥

క. యోగరతుడు బహుచర్యల
రాగియుఁ గృద్ధుండునుక విరాగిజడుండు నా
చాగుఁగ గర్కవశంబుల
చేఁగ గడఁగుట దోషమెద్ది చింతింపంగక॥

సీ. వినుఁ డసంప్రజ్ఞాత మనఁగ సంప్రజ్ఞాత
మును నవికల్పంబు దనరు నిర్వి
కల్పంబనఁగ నందుఁగడగి మహోవృత్తు
లనయంబు లోపల నాఁచి యాత్మ

యందు లీనమైన యది యసంప్రజ్ఞాత
మగు నేను బ్రహ్మంబు ననెడి మనసు
పరగ సంప్రజ్ఞాతపటిమ నొప్పగు మనో
గత కామములకు నిల్కడగు చేత

శే.గీ. నందె సాక్షిత్వ మాత్రందె నాదగు నది
కల్పగతి స్వానుభూతి నెక్కడివి గనక
ఘనతదద్ద్రుస కలితమై యొనర నిలువఁ
గల్పమనెడి సమాధి నా గణనదనరు॥

వ. సూర్యభేదనోభాయ సీతార్కర శీతల భస్మైకా భ్రమరీ మూర్ఖాకేవలాఖ్యలఁ గుం
భకము లెనిమిదియ, మహాముద్ర మహాబంధ భేదర, ఓడ్వాణ, మూలబంధ, జాలంధర
కరణ, విపరీత, వజ్రోళి శక్తిచాలనములను ముద్రలు పదియును, భౌతి ఐష్టి, పరీక,
త్రాసున కాళిక, కపాల, భాతులనెడి కరణఘట్కంబును నేతత్సాధకంబులు గావున-

మత్తకోకిల. వి విధంబుననైన యోగి రహిత్ భవంబులు గూపఱక
బోవ నిశ్చల సాంఖ్యముందుట భూరి వైభవపేతువౌ
పావనంబగు దేహమెత్తిన భాగ్య మూరక రోగ సం
భావితస్థితి బోవవీడకనట్లు గట్టుగుటొప్పగున్

సీ. మేధతోముక్తికి సాధనంబగు మేను
దేశకాలగుణానుద్యతు లెఱింగి
యోమి యాత్మజ్ఞాన మొదవ మెలంగక
మదవృత్తి ననియమాస్పదత కొలది
కి మిగుల నన్న పానములు గొన్నను వాత
వైత్యముల్ శ్లేష్మంబు ప్రబలమగును
వాతమెచ్చిన మేని వడిఁ గుదియఁగఁ జేయు
వైత్యంబు కృశమును భ్రమ యొనర్చు

అ.వ. శ్లేష్మమే [మేచి?] ముక్కునెల్ల లడ్డగించు ని
లైన నుల్బణములు ప్రాణవాయు
పంజకముల నెల్ల భాపి [జీవుని?] మెయి
నుండ నీక లివిచి యుధర దధిము

క. కర్శేంద్రియములు దమతమ

ధర్మమును వహించుచుగాని తడవఁగఁగలదే

యన్నిలి జేతోగతులవి

మర్తత నింద్రియముల కడమఱుగి మెలంగున్

వ. అట్టి యింద్రియముల మనస్సున, మదిని బుద్ధియగు నటులది యహంకారంబు గా నదియు జ్ఞానంబుగా నొకటింపుకొనిన యాపోజ్యోతివిధంబున ఒపారబహిఃత్రకాశంబై సకలమయమగు బ్రహ్మస్వరూపంబెఱుంగగాను నందునం గల యనది సమాధి. యిట్టి యా గంబునకు ననేక మార్గంబులు గల వంకొకఁడైనఁ గ్రమక్రమ ప్రాప్యంబగు, నింక మీ మాం సాద్యయంబు వివరింతునని సూతుం ట్లనియె—

సీ. పూర్వమీ మాంస యొప్పు ద్వివిధమయి దా న

వఱు సేవ్యర నిరీశ్వరములనఁగ

వ్యాసజ్ఞమిని మునుల్ చేసి సూత్రాను

సంగతి ధర్మవిస్తార ఫణితి

వ్యాస సూత్రముల బ్రహ్మ శ్రతిపాద్యమై

యత్తరమీమాంస యొప్పునందు

భేద మభేదంబు వేర్చి భేదాభేద

మగు సర్థమట్టి శాబ్దాలి నమరు

తే.గీ. పూర్వవక్షంబు సిద్ధాంతమును బొసంగ,

నట్టి రాధాంత మర్కంబు లరయ బ్రహ్మ

మొక్కటియై వెక్కు రూపము లమరఁదనరు

నమిత శబ్దమయంబభిలాత్స యగుట ॥

వ. కావున బ్రహ్మ శ్రతిపాద్యంబగు నుత్తర మీమాంసార్థంబునకుఁ గా వసిష్ఠ శ్రీరామ సంవాదంబు గలదు తద్విధం బెఱింగింపెద, రామభద్రుం డడుగ వసిష్ఠముని యవస్థాత్ర యుక్తమంబనఁ దెలియ నిట్లనియె—

సీ. రహి స్థూలసూక్ష్మ కారణ దేహముల యంద

హంకారములు మాని యధ్రువంబు

స్థూలంబు దృఢంబు సూక్ష్మంబు జడము కా

రణమనిన . . . వారలకు దృశ్య

మగు ప్రపంచ మభావమగు నంత సత్తు చి

దానందములు నిత్య మగుట దృఢము

గాఁ, గలమతియె జాగ్రదవస్థలో ని జా

గ్రంథని యండు సుజ్ఞాన్ లిదియె

ఆ.వె. తత్పదార్థదర్శితము సచ్చిదానంద
ముననె పుట్టి పెరిగి పొలియు సకల
మదియె నిశ్య మనుట లగును జాగత్సత్త్వ
మదియు సత్పదార్థ మగును మెరియ॥

తే.గీ. అంబు పరిపూర్ణరీతి చిద్రభమగుచు
నుండఁబయెకాని వేటె యొండొదవదనెడి
యెఱుక గల్గియు విషయచ్చు లింద్రియములు
నిద్రఁజెందుట జాగ్రపు నిద్రయంద్రియము ॥

వ. ఇది యసివదార్థదర్శన. బీ త్రివిధము తత్త్వము మఱియు—

ఉ. తేవుడ నౌనొకానొ!యనుచింత దొఱంగి యెఱుంగలేని యా
భావముచే ననేకముగఁ బాటిలు జన్మము లొంది యిప్పుడ
దేవు ననుగ్రహంబున మదిం దిరమయ్యె గుహపవిత్రమం
చీవిభవలబు మోక్షమును నెన్నమి స్వప్నములొని జాగతలే ॥

వ. ఇది కారణోపాధి దొలంగ నిష్ఠమనందగు—

సీ. జీవాత్మహేతుసుస్థితిని మూలాధార
మట గురుకృపవల్ల నడఁగు పిదప
గనునది యతనికె గనుపించునది త్రిపు
టాదిగా నొక్కటియైన లేద
టంచు నెఱుంగుట లది నిశ్చయ జ్ఞాన
మది స్వప్నమున స్వప్న మనిరి బుధులు
ధృతిఁ గారణోపాధి త్రిపుటి, దీఱని నిష్ఠ
యిది నిశ్చలపుబుధి నైసర్గమోక్ష

తే.గీ. శోభ గురుబోధనంబుల చొప్పుదెలియ
వచ్చుటయె తత్పదార్థమౌ వరవృధచుది
స్వప్నమునను ముఘప్తినా జరగు నిదియె
నుతి గద రమేశదర్శనానుభవనిష్ఠ ॥

క. అంతః కరణ చతుష్టయ
మంతయు నటులుండ నింద్రియాధిక్య ప్ర
జ్ఞాంతచిదానంద
యంతయు సుప్తిదగు జాగదితహితయక్తి

క. పొందుగ సత్యజ్ఞానా

సందాకృతి యనుభవంబు నాడగు నిది యీ

చందము వలనం గాంచుచు

సందభు సంతసముదొలుక దళుకొని ? మఱియున్

అ.వె. గాత్రలేనిచోటఁగదలని దీపంబు

పగిదిఁ జిత్తు భానుభవము లయము

పొందు సమయ మందఁమొంద సుప్తి స్వప్న

మదియె ముత్స్య రూపకానుభవము

ఉ. పూనికతోడ నిట్టులగు బుద్ధి విమర్శన భావనాగతిన్

మానక వృద్ధిజెందు మతి మాటికి నన్య మెఱుంగఁబోక బ్ర

హ్మనుభవంబు పూర్ణగతి నైనది సుప్తి ని సుప్తి యయ్యెయి

ట్లా నగ నిర్వికల్పపు సమాధి యగున్ బరమంబు గాత్రనన్

తే.గీ. శ్రవణ మనన నిదిధ్యాస చర్యలఁదగు

నిట్టి తొమ్మిది విధముల నెన్న వరుస

మూఁడు గుణముల తేఱఁగు రామునకు నావ

సిద్ధమాసేంద్రుఁ డెఱింగించె నిష్ఠవెలయ ॥

క. ఇట్టి బ్రహ్మస్వరూపంబునకుఁగా వరుణ భృగుసంవాదా దీతి హాసంబులు మున్నయెఱింగించితి నట్టి యానందమయంబును నఖండంబును నఖిలపూర్ణంబును నగుటజేసి ఘటాకాశ మరాకాశ చిదాకాశముల వలన పరమవ్యోమ భ్యాతంబగుటం దెలియందగు దేహంబులు గుహయనందగు నందు నిహితంబగుట ఘటమరాకాశక్రమంబునఁ దత్తద్భిన్నములగు నెడనెప్పటి యట్లు నఖండగతిన్ బూర్ణత్వంబునం దగు హృదయ కమల మధ్యంబు న దీపక్రమంబున వేదాంతసారంబగు సయ్యా నందరూపంబు ఏర్పంచుచు వెలు వలనంతయుఁ దానెయగు నారోహ్యతి చందంబున వెలువలనుండియు నీవారహాకవ త్సూ త్సూజు రూపంబునఁ దద్దీపకభయందుఁ దేజిఱిల్లు నద్వివృతేజంబును బహింగల మహావ్యోమవత్ప్రకాశమును నేకభావం బొనర్చిన యోగి సమాధి నిష్ఠుఁడొంటి నివృత్తి మార్గంబునఁ జన సులభదర్శనంబైన యట్టి బ్రహ్మంబై తానగు మఱియును—

తే.గీ. నిర్మమత్వంబు నిస్సంగనిరతి నాత్మ

దృష్టిఁగనొనఁ జేయక డేజిఱిల్లు

నశ్రుయోజన కార్యము లభిలషించి

కష్టపడు దుర్మతులకు సౌఖ్యంబు గలదె,

తే.గీ. వ్యాకహారికు జాగ్రదవస్థ ప్రాతి
భాసకుని స్వప్నమును నిద్ర పారమార్థి
కుని నిరూపించు మాయకు నొసరు నావ
రణము విక్షేప శక్తియు గణనరెండు

క. మెలకువ నప్పరమాత్మని
నలవడఁ గప్పకొనియుండు టావరణమగున్
జెలఁగుచరావర సంతతి
వెలయం గనుపించుటదియ విక్షేప మగున్ ॥

సీ. పరగ రఙ్గులైన సర్వ భ్రాంతి తుక్తిని
రజతంబు తోచుచిభ్రాంతి రీతి
బ్రహ్మంబునందు నేర్పడ జగంబులు గను
పింప సన్నతి వివేకింప బ్రహ్మ
మమరు సత్యాత్మకమగుచు నాత్మభాసన
నిష్కలు దక్క వర్ణింపఁగర్క
పరులు గానరు వెలుపలఁ గాలమయఁడు లో
ప ల నజువైయుండు లలితయోగ

అ.వె. యుక్తి నిర్వకారు నురులేజు గనఁదగు
ప్రకృతి నెడసి శుద్ధ భావలగుచు
నామరూపములకు నాశనమగుట న
వ్యక్తు సత్యుఁ గనుటలది శుభంబు ॥

కం. ఉత్తమము తత్వ చింతన
హత్తక జపచింత మభ్యమాకృతి యధమం
బెత్తఱిని శాస్త్రచింత మ
హత్తర నింద్యము తౌక్యమగు చింత తగ్గ ॥

కం. ధరణీ మురులకు నగ్నిని
ఐరయోగులెల్ల నాత్మవహ్ని ప్రతిమ ల
స్థిరతాల్ప బుద్ధులకు నే
ర్పరులగు సమదర్శనులకుఁ బరఁ డెంధమగున్

అ.వె. దేహబుద్ధిఁ జూడదేవుని దాసుండు

జీవబుద్ధినట్టి దివ్యసంశ

మాత్మబుద్ధిఁ జూడనాదేవుఁ డేతాను

మతుల కొలఁది నిట్టిధృతి పొసంగు

వ. జాగ్రత్తస్వప్న సుషుప్తుల విశ్వతైజస ప్రాజ్ఞ సంజ్ఞల నేత్ర భూషణ్య బ్రహ్మ స్థానంబుల నుండియు వ్యాపకశక్తి నంతటం దానయైన యప్పురమాత్మ వివర్ణింపలేని మూఢులు దూరభూముల కరిగి నేయందగు ప్రయోజనంబు లెవ్వయ్యెనెయంగలవె! తావున హస్తగత మాణిక్యము గైకొన నేరక గనులు తోధించు జడభావునింబలె నగునెన్ని యత్నంబులైన బ్రహ్మ విచారంబు నేయవలయు “నాత్మజ్ఞానీ సంసారఁతరతీ” యను శ్రుతి ప్రమాణ బనియును వాచామగోచరంబగు హృద్బుద్ధియని వేదాంతంబులు నేర్పిరింపనిచో నెవ్వరు తెలియం బలికెడిరనియును, అయినను గొండగఱియిడిన కరణి భావనచే నఖిలమయుం గననగుననియు చెల్పి మునులకు సూతండు వెండియు నుప శాస్త్రంబులగు భరతకళాలంకార శిల్పగజాశ్వ పశురత్న సాముద్రక గణిత శాస్త్రంబులు వినుండని యిట్లనియె.

కం. ఆది సదాశివరచిత

ప్రాదుర్భవమగుచు నందిపటు వాఙ్మేపుణ

శ్రీదనరి భృంగిముఖ్యవి

నోదంబై ఋషి వయప్రజుతగతి వెలయున్

వ. రత్నాకర చూడామణి తాళకళా విలాస సంగీత మణిదర్పణ చతుర సభావిలాస శాత్రూయన జెవినిమత మారుతీయాది నామంబులఁ జాతుర్లక్ష గ్రంథ విశ్రుతంబై.

అ.వె. భరతశాస్త్రమనఁగ సురముఖ్య సభలయం

దత్తురోమశోజ్ఞ మగుచు ధరణి

నర్జునాది కల్పనా రూఢిఁ జెలువొందె

నాట్య లక్షణముల నవ్యమగుచు ॥

తే.గీ. తాళమార్గ క్రియాంగాది లీలఁ దనరి

లయ యనఁగ నాట్య జీవ విలాసమయ్యె

నట్టి లయకనుకూలమై యమరు తాళ

సప్త సూత్రాదులి రవగు జగతియందు

కం. శివశక్త్యాత్మక మగుచున్

బ్రహ్మణ్య ప్రాణకమును భాసుర మగు తా

ళవిధంబెఱింగిన పండితుఁ

డవనిం దత్స్వజ్ఞుఁ డగుచు నతి శుభమొందున్ ॥

కాలమార్గ క్రియాంగముల్ గ్రహము జాతి
కళయం లయయును బ్రస్తావకమును బదియం
దాళమునకును వ్రాణముల్ దనర వాటి
కాచియగు కాలనిర్ణయమచి వినుండు

సీ. సరసిజచ్ఛదముల శతమొక్కటిగఁ జేర్చి
యొకపరి సూచించే నొసరఁ బొడువఁ
దెగునది దుఃఖమనఁ దగు నవి యెనిమిది
లవ లవ లన్ని కావ్యవిధిఁ దనరు
కావ్య లెన్నిదియైన గజుతింప నిమిషము
నిమిషము లన్నియే నెఱిఁగ గళయగు
తొడిఁ గళల్ రెండు వత్సర్భాగ మనఁదగు
నదియె యనుద్యతాఖ్య మది రెండు

ఆ.పె. ద్రుతము తద్వ్యయము గలియెన్న లఘుఁగు
గురువనాగఁ దల్లి ఘుద్యయము
పుత్రముమూఁడు గురుపు లతి వేఙ్క లఘుచతు
ష్కంబు శబ్దరహిత కాకుపదము

కం. ఇది కాలము మార్గంబును
నదియొక్క మాత్రా ప్రధానమైదు లఘువు లిం
పాదవఁగఁ బలుకుట మాత్రా
స్వదమగు తన్మాత్రరీతి పాటింపఁ దగు

సీ. దక్షిణ మార్గంబు తగ నష్టమాత్రలు
వామ మార్గము నాల్గు వరుస చిత్ర
మార్గమునకు రెండు మాత్రలు నొకకళ
యొదవు చిత్రతరంబు పోకమాత్ర
దనరిన కళచిత్రతర మార్గమునకు న
య్యొకకళ కళయన నొసర నర్థ
మాత్రజ్ఞానను ద్రుత మర్యాదయట్టిద
యతి చిత్రితాధ్యము నర్థమాత్ర

తే.గీ కచటతపయను సంతను గడగుమాత్ర.
యదియ లఘు సంజ్ఞ వర్తిల్లు విదిత మగుచు
నిట్టి మార్గంబు క్రియలచే నెసఁగ వలయు
ద్వివిధ మరయంగ మార్గము దేశియనఁగ

- తే.గీ. మార్గమనియెడునది శుద్ధ మార్గ మచట
నమరు నిశ్శబ్దము నశబ్దమగుచునాల్లు
చెఱఁగులా వాప నిష్క్రామ సరస విక్షి
ప్రపదేశంబులకును శబ్దంబులేదు
- కం. ధ్రువమును శమ్యముతాశము
నవిరళమగు సన్నిపాత మనియెడునాల్లుక
బ్రహ్మ సశబ్దము లీయ
ప్తి విధంబులు శుద్ధ మార్గ సంజ్ఞలు దలఁపక
- సీ. అరచేయి మీఁదుగ నట బొటమనసాచి
వరుసవేళ్లు డుప నావాప మగును
నరచేయి క్రిందుగ నన్నివేల్ సాచిన
నిష్క్రామ మగునది నెమ్మి దక్షి
ణమునకుఁ జిమ్ముట యమరు విక్షిప్తమై
యరచెయ్యి మీఁదుగ నన్ని వేళ్లు
మణఁచి రొమ్మునకునై మలుపఁ బ్రవేశంబు
చిటిక వ్రేయుచు నంత శిఖరిహస్త
- తే.గీ. మెలమి దిగవిడ ధ్రువమగు నలరు దక్షి
ణతలమెడమతలక్తున హతి యొనర్చు
టదియె శమ్యము నెడమ చెయ్యిట్ల నేయఁ
దాళమగునది సన్నిహతంబు చెలియ
- తే. దేశక్రియలు ధ్రువము చేసినఁ గుడిచేయి
యెడమ కడకుఁ గ్రిందఁ దొడరఁ దీయ
సర్పిణియగు నదియె సవ్యంబునకుఁ దీయఁ
గృప్తమగును దేశక్రియఁ దసర్పి
- కం. అరయఁగ నిట్లగు హస్తమె
యరచే క్రిందుగను దివియ నది పద్మమగుక
సరవి నది వామకరముక
సరి మున్నిడి నట్టిచో విసర్జన మెన్నక
- తే. అటుల మున్నిడి సాచిన హస్తమునను
వర్ణనియుగూడ నాల్లువేల్ దసరవంచి
వెనుకకై లీయ విక్షిప్త విధ మదియగు
తలము పార్శ్వార్థమైనఁ బతాకయగును

కం. అట్టివతాకయై ప్రిందికి

నెట్టరం దివియంగం బలితనిర్ణయ మరయన్
బట్టుగ నివి క్రియలనం దగు
గట్టిగనిక నంగవిధము గణుతింతుం దగన్

సీ. జాతులైతగు చతుశ్రత్యశ్రమిశ్రమ్ము

లోలి ఖండమ్మును మేలిమైన
సంకీర్ణ మొగిసిట్టి సంజ్ఞ కు నాలేసి
లఘుగురుద్రుతములు లలిం దలిర్ప
చతురశ్రమును మూడు సరవిసిట్టివి గూడం
ద్ర్యశ్రమమిట్టి చండములం దక్క
తాళమ్ము లెఱుంగుండు తత్త్వజ్ఞ లీయైది
టందుం జతుశ్రమత్యశ్రమములు

శే.గీ. రుద్రకళలను జనియించి రూఢిం దనరె

నభవు నానిగుకళలై నయాచతుశ్ర
మమున నగమును మిశ్రమునమరం గూడి
యైదు గురువులఖండమై యతిశయిల్లె

కం. అలవతురశ్రమసమమున

నెలమిమెయిన్ ఖండయుక్తి నేడు గురువులై
యలవడియై మిశ్రమంబ
ట్లలరంగం జతురశ్రమమ్ము నందలి సగమున్

శే.గీ. మిశ్రయుక్తమ్ముగాంగం దొమ్మిది గురువులు

నమర సంకీర్ణమయ్యె శాస్త్రాంతరముల
సరణులైనైనగు నైన శార్థ దేవు
మతము లివి జాతిభేద సమ్మతముదలంబ

కం. ఇవి ప్రస్తావించినచో

నవిరళ శతకోటి సంఖ్యలగు తాళములన్
భువిం బ్రఖ్యాతిగ పాడుక
కవి యెయిడ నొదవనట్టిదగు పరికింపన్

కం. చచ్చుట చావపుటముల

నచ్చుగ లఘు గురువిభేదమై యొప్పుగు న
త్యుచ్చయత యథాక్షరభా
స్యచ్ఛారిత నేకకళ విసంజ్ఞతం దనరున్

అమరు చచ్చపుటంబున నపుడు రెండు
గురువు లొకలఘువటుఁ బ్రుతంబొర నెఁ గాన
నది యథాక్షర తాళమై విదితమయ్యె
చాచపుకీ ఘట్టి గురులఘు సంజ్ఞ గనుఁడు

కం. కళ యనియెడి దెలిఁగించెదఁ

బలు సంఖ్యానాచకములపై కళ యనినక
వెలయ గురువితరములచోఁ

గళయన లఘు వమరు శాస్త్ర గణనము వెలయుక

తే. ద్వికళయుఁ జతుష్కళ యనది ప్రకటితమగు

ద్వికళ చచ్చపుటంబది ద్విగుణపైనఁ
దగఁ జతుష్కళయన నివ్వధమున చాచ
పుటము గురుసంఖ్య సంజ్ఞల పాలుపు లిటుల

తే.గీ. షట్పితాపుత్రకమ్మును సరవిఁ దాళ

మదియు ద్వాదశకళయగు నట్టిచో య
థాక్షరము ద్వికళ చతుష్కళాఖ్యలైన
దదియుఁ ద్రివిధంబులగు వెండి నందువలన

తే.గీ. పాలుచు నొకకళ షట్పితాపుత్రక మది

యత్తమము పంచపాణి నా నొప్పు మిగుల
మఱియుఁ బ్రస్తారమునఁ గల్లు మహితతాళ
గతుల కీరీతా భేదముల్ గలవు మిగుల

కం. సంకీర్ణతి నైదేడుక

బొంకమ్ముగఁ దొమ్మిదియును బొసఁగఁ బదియు నొం
డుంకువగఁ బదియు గురువులు

సంకురితములయ్యుఁ దగ మతాంతర ఘటితిక

సీ. సరవి నిశ్శబ్ద సశబ్ద క్రియానంత

రమున విశ్రాంతి విరతిలయయును

నన లయయగు నది యమరుఁ ద్రివిధముల

ద్రుతమధ్యమ విలంబగతు లనంగ

నందు శ్రీఘము ద్రుత మల్లన నడచుట

లగు విలంబము రెంటియందుఁ దవుల

కెడసిన మధ్యమం పీగతులగు నెడ

గురువును నవిరళ సౌరిది లఘువు

తే.గీ. తాళమున కవయములై తనరు లఘు గు
రువుల నంటిన మధ్యమ మవిరళముగ
రెంటి నంటిమి లయ లేమి నంటి యొకటి
గదిసియుండినను లయమై విదితముగను

కం. స్వరబద్ధమగుచుఁ దాళ
•న్సురణాఁ గురులఘువు లొకట స్రాంపుఁ నడవన్
దొరకొనుట మధ్యమంబీ
తెఱుంగున లయలయ్యె మూఁడు తెఱుగుల దెలియన్

కం. ద్రుతమధ్య విలంబములొక
గతిఁ ద్రోవన్ ముగురు చనుచుఁ గడువడి నొకరుం
డతని వెనుకొకఁడు వానికి
నతిమందత వెనుక నొకఁడు నరుగువిధమగున్

తే.గీ. పదము దప్పక మూఁడు నేర్పడక క్రియలు
చరణ విన్యాస విశ్రాంతి సంయుతములు
భేదములునయ్యుఁ దప్పనివేర్తి నడచు
నవి లయ్యాఖ్యలఁ దగు ప్రాణమగుచు మఱియు

ఆ.వె. చిత్రమార్గ వృత్తి షీఘ్రభావము ద్రుత
మమరు వార్తికాధ్వమైన మధ్య
భావనిరతి మధ్య పటిమ దక్షిణ మార్గ
చిరత నవ్వలంబశీల మమరు

కం. పదియిరువది త్రింశతియై
యొదవినయా లఘువులరని యొక్కొకపరిగాఁ
బడపడి నొడివెడు కతమున
విదితములగు త్రివిధలయలు విన వాటి యెడన్

కం. ఒక్కొకలయలో మూఁడున్
మక్కువఁ ద్రిగుణీకరణము మహిమం దగుస్రాం
శెక్కు లయజ్ఞులు నీగతి
నిక్కంబు తెఱుంగవలయు నిర్మలబుద్ధిన్

ఆ.వె. అట్టిలయను గీతమడరి పొందదు గానఁ
బొందవలసి యతి యనందనర్పు
సౌరిదిఁ ద్రివిధమగుచు స్రోతోవహంబు గో
పుష్పసమములనఁగఁ బొల్పుయతులు

కం. వేడుకమూఁడు తెఱంగుల

నాడిక లయ యయ్యె మార్గమది నిల్కిడచే
కూడినవియతులు నొకటాక
టోడకత్తివిధముల మార్గయుక్తిందనరుక

తే.గీ. మహివిలంబ మధ్యమముల ద్రుతంబునఁ
దవిలియతులు నడచుఁ దాళగతుల
నొక్క టాకటి మూఁట నొనరు నీతి విధంబు
లైనయతులు మఱియు యతులు గలవు

వ. గ్రహక్రమంబెఱింగించెద—

గీ. సమము నలిత మెంచఁగ ననాగతమన
గ్రహములు మూఁడొప్పఁ గలుగు నందు
గీతవాద్యంబులు నాతతస్పృత్యంబు
సరియైన గ్రహసమస్ఫురణ నొనరు
మొదట తాళమువెన్క మొనయు నృత్యము గీత
మైన యలితగ్రహాఖ్య నమరు
గీతము ముందరగా తాళ నాట్యంబు
లడర ననాగతమనఁగ జరగు

తే.గీ. నివియు నన్వర్ధనామత నెసఁగుకతన
మది వివేకింపఁ దగు విషమగ్రహమని
కొందఱను కొండ్రుగాన మక్కువను నాట్య
తాస్త్రతత్వజ్ఞు లొననఁ జతుర ఘణితి

వ. ఇంక జాతుల తెరంగెఱింగించెద—

కం. వచ్చుట చాచపుటములు
తచ్చనగా నట్టి షట్పితాపుత్రకముక
హచ్చుగ సంపద్యేష్టయు
నచ్చుగఁ బంచముఖ సంజ్ఞ నమరిన జాతుల

కం. ప్రస్తార గతుల నిల్విన
నిస్తులగురులగు సమంబు నెరి నంగము నాఁ
బ్రస్తుత భరతాగమధీ
విస్తారకులండు నాట్య విదులొననఁగ

కం. నష్ట ప్రస్తారము ను

దిష్ట ప్రస్తారమనఁగ ధృతిఁ దాలె

సప్త ప్రస్తారములు ద్రి

విష్టవమత మగుచు మూఁడు విధములఁ జెల్లు

బ. ఇవి తొల్దశ ప్రాణుబులిక నాట్యక్రమంబు వినుండు—

కం. శిరమున్ గన్నులు పదములు

కరములు నభినయతతులకుఁ గలికాలమున్

గలనాట్యకళా విదులగు

తెలులకు భావాభినయము చిన్నెలుడలఁచున్

సీ. ఆంచితంబును సాచి కుంచి సమంబులు

సంచరోగములు పార్శ్వమును బ్లితీయ

నుద్బుద్ధ మమితము నొగి తాడితోఁజేసెద

నములు పార్శ్వియునన నమరు పాద

తలగతులివి త్రయోదశ తానకము లొప్పు

వైశాఖ సమపాద వైష్ణవములు

మండలాశీఢముల్ మఱియొక బ్రహ్మాశీఢ

గతులుగఁ బుంస్థానకంబు లాఱు

తే.గీ. ఘనత నవహిత మ్రాకాంతగతము లాగ

తము విరత మంబువినివర్తనమును మేలి

తమును శ్రీ తానకము లైదు దనరు పాద

జంఘు లూరులు కటియొక్క సమముగాఁగ

కం. కలచేష్ట చాలయనఁదగు

నలవడ నాకాశచారు లట ఘాచారుల్

గలయవి పడేసి చారులు

చలనము తానకము నిల్పు చందంబరయన్

కం. తలమెడ కరములు పాదం

బులు తమత్రు మడంగ నటనముల ఘనకీర్తి

మెలఁకువల సలరవలయన్

దలముగ భరతాగమార్థ తత్త్వజ్ఞులకున్

సీ. ఆకంపితము ద్రుత మావిఘాతంబును
 ద్వాప్యహితాఘోముఖుల్ వరుసతోఁ బ
 రావృత్తలోలిత భావవాఁచికములు
 పరివాహితము ననుభవము నెరయ
 దేవతానృత్తముల్ దివిని దొమ్మిదియును
 మస్తకగతులండు మఱియైనైదు
 శార్ఙ్గదేవుండు చెల్పె సమము నాలోలిత
 కము తిరక్చిన ప్రకంపితములు

తే.గీ. నమరు సౌందర్యము ననాఁగ నమగు వాటి
 యందు సమ మనునదియఁ బుష్పాంజలులకు
 నిశ్చలతఁ బూసమిని యోగనిరతికెసఁగు
 సఖి నాలోకితము గూడి శాస్త్ర సరణి

కం. వహి లక్ష్మారోపణమగు
 రహినిం బనులయెడఁదిరక్చినంబి
 మ్ముహి పానపూర్ణ విస్తయ
 సహజములఁ బ్రకంపితంబు సమ్మత మెందుఁ

తే.గీ. పొడవునను గ్రింద విన్యాసమునను బార్శ్వ
 చలనము నొనర్ప సౌందర్యకలన నమరు
 నేయుమనుటకు సంజ్ఞగాఁ జెలఁగు యోగ
 యుక్తి వెండియు నిది చెల్లు నుచితగతులు

కం. వినిగోగములకు నొప్పుఁగ
 గననగునవి పంచమస్తక విలక్షణముల్
 ఘననాట్యశాస్త్ర కోవిద
 వినుతియు సమ్మతము నగుచు వెలయఁగ నెందుఁ

తే.గీ. సరవి నాలోకితంబును సమము సాచి
 తము ప్రకాశిత ముల్లాశితము విలాశి
 తంబు ననువృత్తమన నప్తధా వహిఁదగు
 చూపులని వల్కి రాదమ సూరివరులు

సీ. వెస రెండు తెప్పలు విప్పి చూచుటయె యా
 లోకనమదియు భావాకరంబు
 తెప్పచాటాదవనిరీతి సమంబగు
 సాచి నాఁగడకంట సాఁగుచూపు

జోకఁ బార్శ్వములఁ బ్రతాకితమగు
 పృథ్వీగతిఁ జూచుటది విలాకిత మనఁదగు
 నుల్లాకితంబగు సూర్య భాగము జూడ
 ననువృత్తమగు సారఁ గనుగొనుటలు

ఆ. 3. నడరఁ గ్రిందు చూచుటవలొకనంబగు
 నింక శార్దదేవుఁ డెన్న సప్త
 విధములందుఁ గరుణ వెలయు మీలిత మింగి
 తము ద్రుతోగ్ర సూచనములు మఱియు

కం. దూరాలొకనమనఁదగు
 కారుణ్యము విరహియైన క్రమమున నటవో
 దారతకు నుచిత వాక్యవి
 హారతపం జెల్లుఁ బూర్ణమగు చూపగుటక

కం. అరచూపు మీలితంబగు
 వరముని జన నాట్య భావభర సురతాంత
 స్ఫురణముల భావముల నని
 ధర సూచనసేయు భావతత్వజ్ఞులకుక

కం. కడకంటి చూపులింగిత
 మడరక శబ్దార్థయుక్తికట వారసతుల
 దొడరెడు నాట్యంబులకుక
 గడువేడ్క భావమగుచు గరిమక జెల్లుక

కం. కనుగ్రుడ్లు రెండు గదలిం
 చిన ద్రుతమది గీత కార్యచిర శబ్దములక
 ఘన వీరరసమునకవ
 శృనిహతి వారాంగహార సంజ్ఞలఁ జెల్లుక

కం. వెలువగు గన్నుల రక్తిమ
 గలుగుట యగ్రమది మత్తగతులక గోచం
 బుల భయరసమున జెల్లుక
 ధోలపునఁ జేదోయి గూర్పు చోలలి నెలమిక

తే॥ కదలు చర మోడ్పుగల చూపు గడగు సూచ
 నాఖ్య నది దేశవిధముల నడరు గుణి
 భావమున వాణసంస్థాన కటిమ ననిన
 మెఱయు శృంగార రసమునక అరగు తెలియ

తే.గీ. కించిదూర్ధ్వ వికాసత యెంచుదూర
 దృష్టియగు నాది యలరుచోఁ దెలియఁ బ్రేర
 జమున మధుపాన సర్తక నటనలకును
 భావ్యమగు నింక హస్తసంభవము వినుడు

సీ. ప్రాణ హస్తంబులు పడెండు సంయుత
 ములగు ప్రసారణ ముఖ్యము లవి
 ఇరువదియైదు రెండెసఁగు పతాకాదు
 లాగిఁ బదియాఱు సంయుతముల నట
 గౌళలాభినయ ప్రకాశత నంగుళు
 లన్ని సాపఁ బ్రసారణాఖ్యుఁ దనరు
 నంగుళి కుంచిత మది కుంచితంబగు
 దృతివేళ్లు గదల రేచిత మభిముఖ

తే॥ రేచితంబైన గుంచిత రీతియైన
 నైరపుట ప్రసారిత పతాకనిరతి పుంఖి
 కంఠభోముఖ మపనేష్టకము ప్రసారి
 తాంచితంబది రేచిత కుంచితముల

అ.వె. ఊహరచనకేక నొదపున్మూలమున సం
 కేతమగును మున్ను రీతి కరము
 గుఱిగఁ జూపఁ జిహ్వా పరి పరాధారోశ
 లంబు లేక నగుక్రమంబు తోడ

వ. మఱియుఁ బతాక త్రిపతాక యర్ధపతాక కర్తరీముఖ మయూర అర్ధశంఖ
 ఆరాళ శుకతుండ ముష్టిశిఖర కపిత్థ కటకాముఖ సూచి పద్మకోశ బాణ సర్పశిర సింహ
 ముఖ లాంగూల అలపల్లవ చతుర భ్రమరహంసాస్య హంసపక్షి సందంశ ముకుర
 తామ్రచూడంబులను నసంయుతహస్తంబు లిరువదాఱు. అందుఁ జేదోయి యొడ్డిపుష్పాం
 జలి నేయట స్వస్తికంబయ్యె కర్తరి స్వస్తిక దోలాది వైష్ణవ హస్తంబులివి కదియాఱుఁగ
 నుద్వృత్త తలముఖ విప్రకీర్ణ గజదంతాది ముద్రా హస్తంబు లిరువదిరెండును గలవిము
 ద్రాహస్తములకు దక్క తక్కినవాటికిఁ బత్తదుచిత వినియోగంబులు గలవు .—

మ. ఇనువారమున బువ్వ ఋక్షమున బుట్టింపారఁగార దెల్పు న
 ట్టును వోపస్త్రము గొప్ప కన్నుగవ శృంగారాంకముకా ధాత వే
 ట్వును శౌండిల్యుఁడు జూని ప్లక్షుము గృహంబుంగా ననుష్టుప్ప హే
 ర నిదానంబు భ్రువంబగుకా లఘుభజేరక గౌరవం బొప్పకా..

- చం. ఎఱువగునట్టి కోక తగ నిందునివారము హస్తముడు మే
ర్పఱువఁగఁ బుట్టి సొమ్ములటఁ బాములు మేలి విరాట్టు చందమున్
బెరిమగు మేను కాశికుఁడు ప్రీతి మునీర్దుఁడు వేల్పు గౌరియన్
గుఱినిఁ గుశాంతరీపము లఘుద్వయ వక్రగమైదు పెంపగున్
- చు. గురువారంబునఁ బుట్టినం బొడమి తక్కున్ జీతవర్ణంబు న
వ్వరుసన్ వస్త్రము సొమ్ములుంగలిగి వేవన్ గ్రాంచపున్ రావు నే
ర్పఱువఁగా జమదగ్ని జూని యట ఝంపాతాళ మింపొందు ని
ద్ధర విశ్రామము మీఁద ద్విద్రుతము లంతన్ బైలఘుప్రాప్తిగన్
- చు. కుజవారమున నిందుముడుమున నిగ్గుంబగుంజాయ న
క్కజమై పుట్టి సువర్ణచేలమును నాగఘోర్తి భూషన్ శుభ
వ్రజభాగ్గౌరి యె వేల్పుగా నలరి విశ్వామిత్రసన్మానియన్
నిజమై యాశకముప్పు రెండులఘువుల్ నెమ్మిన్ గ్రమంబై తగన్ ||
- తే.గీ. రుద్రసౌమ్య వారయాధమై చిత్రవ
ర్ణమును బట్టు చీరయమరఁ ద్రిపుట
రహిని శాల్మలిన్ భరద్వాజముని విరా
మాంతమునఁ ద్రిదుత్రములమర గౌరి||
- చు. రవివారమునఁ జిత్రసుబొడమి స్వర్ణచ్ఛాయయా నంబరం
బు వహిన్ ముతైచ్చ సొమ్మున్ మిగులనొప్పున్ గళ్యపాఖ్యానజూ
ని వెసన్ హాస్యరసంబునున్ వికృతి వర్ణింపంగఁ జందం బటం
చవనిన్ మధ్యద్రుతద్వయంబు లఘువాద్యంతంబునన్ బొల్పుగన్ ||
- చు. శనివారమునస్వాతి ఋతుమున నిచ్చన్ బుట్టి నైల్వము నె
ఱునికన్నుంగవ పీతవస్త్రమును సర్వంబొందు శాకాంతరీ
పనివాసంబు త్రిమూర్తి తత్త్వమయరూపంబై మృదంగాత్మకం
బును మోదావహ సర్వదైవతమునై పొల్పొందు నేకాఖ్యగన్ ||
- క. నృత్రము తాళాత్మకమగు
శాత్తుకనాదాత్మకంబై యగుతాళంబున్
దత్తన్నాదాత్మకశివుఁ
జిత్రక్షున నిల్చి కొల్తు నేమములాదపున్.
- చ. సరసిజస్మూతి తాళధరి సారసనాథుఁడు మారజాంకుఁడున్
గరిమను వాణి గాయని వికర్తనచంద్రులు రాశికుల్ వృక్ష
శ్వర శరజుల్ మృదంగులు సారవిధానుఁడు తుంబురుండునై
సురగణముల్ సహాయులుగ శోభననర్త కుండికుండొప్పగున్.

ఆ.వె. అట్టి శివునివలన నభినిర్మితంబైన
పాటి విస్తరించె భరతమాని
దాన భారతీయమై సుతికెక్కె నీ
భరతశాస్త్ర మెన్నఁగరణి యందు॥

క. శరగభకారము భావం
బరయక రేఫయది రాగ మమరు తకారం
బిరహిందుదాళ సంజ్ఞక
బరువడి నివిమూడు గూడి భరతంబయ్యె॥

సీ. తగఁబ్రభువున కెదురుగనిల్చు పాత్రకుఁ
గుడినిక్కు మార్దంగికుండు రుచిర
వామభాగంబున వాంశిక శాంభీకుల్
బిటుదఁదఁ బాత్రకుండున్కి బెరయ వాని
వెనుకగాహళ కాంస్య జనము లన్నిటఁ బరా
మరిక నేయుచుఁ దాళధరియు మెఱసి
సరివెన్నముందర గరిమ నొప్పు గ దగ
మురజంబు వామత మెఱసెనేనిఁ

తే.గీ. గుడిని వాంశిక కాంస్యముల్ నడపవలయు
నందుఁ దాళజ్జ్వలదెనిమిదియైన లక్ష
ణములఁ బదిలక్షణముల సౌంఢమరవలయు
భరతశాస్త్రోక్తనర్తన ప్రాధులకును!

క. మతియుక్తమాధుర్యలఘు
స్థితివాగ్వృత్తములు హస్తశేముషి దృఢసం
గతియుక్త వ్యాప్తియు వృత్తో
న్నతిగల్గిన వాద్యవేది నాఁ దగు నభలక॥

తే.గీ. స్థిరతరేఖయు భ్రమరియు దృష్టిజీవ
మశ్రమంబును మతియు మేధాతిశయము
గీత పుష్టియు శుభవచోరీతి పాత్ర
కును పది ప్రాణములు నాఁగఁదనరు నెలమి

తే.గీ. శిరముగరములు వక్షంబు శరగు పార్శ్వ
కటిపదము లంగములు జూమల్ కన్నుదోయు
చెక్కులధరంబు చిబుకనాసికము లాఱు
దనరఁగ నుపాంగములు భరత క్రమమాన.

క. గ్రీవోదర ముఖ చరమము

లావల జంఘారు వితతులగు ప్రత్యంగు
బీజగఁదగు స్వర్గంబున
దేవాంగనలభినయించు దెఱుంగులు దెలియన్.

లే.గీ. అంగభావాభినయచారు లలగుచాణ

దశకమును గల్లుపాత్రవృత్తంబు సలుప
గీతవాద్యవిలక్షణ రీతు లమరు
సమనఁ గనుగొన్న శుభము లెన్నంగఁగల్గు.

వ. వితల్లక్షణవ్యతిరిక్తనాట్యంబులు గనుగొన దురితంబులగు నింక నలంకారాది
శాస్త్ర) శేఖరంబగు కళాశాస్త్రంబు వివరించెద

ఉ. జాతులు సత్వముల్ రతులచందము చూపుల లక్షణంబు భా

వాతిగుణేంగితమ్ములు రసాకర వేశభర్తముల్ క్రియా
రీతులు ద్రావకృతులు ప్రేమకు గుర్తులు బంధభేదముల్
నాతుల చర్యలుండెలుపు నాణెముగా రతిశాస్త్ర) మిమ్ముపాఠ్

మ. స్మరవాత్స్యాయసహచిమారమతముల్ కష్టమ్ములొగాన నా
స్మరశాస్త్రంబది జాతిభర్తము కళాసాధనంబులుండెల్పును
ర్వర వాత్స్యాయనుండెంచు సత్త్వములు లేవన్ గూచివారుండు జా
హ్యరతి ప్రక్రియలెంచు వశ్యముగ సంయమ్యానుకూలృతిన్.

క. ఘోషీ పుత్రుఁడు మందుల

రాణల్ వచియించు సమసురతలానచే
నాణెములను బాంచాల్కుడు
త్రాణముగా నెంచనైదు ప్రకరణములగున్.

క. జయ్యనస్య కీయయన్ బర

కియ్యయసామాన్యయ నెడి కిసలయచరణల్
నెయ్యము పుట్టించుట చే
నెయ్యడఁ బ్రియ మొదవఁగా వహింతురు చెలిమిన్.

క. విశదసరసాను కూలత

శశిముఖికడు ధౌక్కి వలపు సమకూరంగా
వశయైనఁ గలయు టొప్పన్
బకుసురతంబైన సుఖ మభావముగాదే.

చ. సమరతి నొందుచోప్పుదులశయ్యయుఁ బుంస్కేయ మేలిమైన య
శ్వము పలునెక్కురొతుగతి జాణ సబంధ విశేషసంగతికొ
గ్రమమునఁబూవుదీవెయనఁగాఁ దగుమానిని పొందు మీహవి
భ్రమకరమట్టి కాంత సరపాలసమర్చిత ధారుణీస్థలికొ.

క. క్రమమున ముగ్ధమధ్యమ
లమరెడి ప్రాగల్భ్యత్రవిధలగు నాయిక తా
సమరతి బహురతి బంధ
క్రమరతి వశ్యంబులిట్టి కాంతలకెందుకొ.

తే॥ కాల యోవనప్రౌఢయు లోల యందు
పాల లాలన యోవనబహుళరతుల
ప్రౌఢధనమిచ్చుచో లోల ప్రాపువలన
వశ్యమైయుండు రెంతయు వాంఛగల్గి.

సీ. ఇరుచెఱంగులరతుల్ పరగు వాహ్యభ్యంత
రాఖ్యల వాహ్యంబు లవియు రెండు
దర్శనస్పర్శ విమర్శము లభ్యంత
రములు తొంబదియాఱు రతుల బంధ
గతు లెన్నఁబడునాల్గు ధృతిఁ దంత్రరతులైదు
నెఱి సమనీచాతినీచపరమ
నీచలు నుచ్చయు నెమ్మి నత్యుచ్చయుఁ
బరమోచ్చ యనెడి సప్త విధములను

అ॥ప॥ బెరసి భద్ర ముఖ్య పురుష పద్మిన్యాది
జాతభేదములను సమము నుచ్చ
నీచరతులు గుహ్యనిర్ణయ వివర ప్ర
మాణములఁ బొసంగు మహితవృత్తి.

సీ. అంగుళి నాభిమధ్యమునఁ జాలన మొన
రింపఁ బేటితతంత్ర మింపు మీఱు
మధ్యనాంగుళిచేత మన్నన గృహశోధ
నము కుట్టితంబను నామ మయ్యె
నలరువేడుకఁ జిక్కురాకర్మణము నామి
తంబనునట్టి తంత్రముగ మెఱయుఁ
ఁదముఖంబుల నింతి పాదమూలంబాను
తీది క్లిత మను తంత్రమగునుఁ జిబుక

లే॥ పీడ్యమది ఘట్టితంఁగఁ జేర్చిదనరు
 బేటితము గుట్టితము సామితాటనంబు
 క్లిత ఘట్టితములివి యైదు కీర్తనీయ
 తంత్రతలయ్యు బాహ్యలిఘములఁ గలియు.

ఆ. వె. కూర్చి భద్రదత్తకూచిమారులకుఁ బాం
 చాలునకును ద్వాదశ దశములు నె
 నిమిది యాఱు సంగుళములు లింగప్రమా
 ణములు మదనశస్త్ర) సుమహితముగ.

క. మఱి శంఖనిచి త్తినలకుఁ
 రికింపఁగ మాస్తినికినిఁ బద్మినికిఁ లో
 తిరభుగ మరుగృహ మిట్లగు
 ఎరుసఁ భద్రాది పురుషవగ్యుల కరణిఁ.

క ధర దేశమతాంతరముల
 పురుషుల శశ వృషభ తురగ భూరిఖ్యాతిఁ
 దరుణులు శశ వృషభయు మఱి
 తురగియు ననఁ ద్రివిధజాతి ధూర్వహలీలఁ

సి.గీ. ఆందుఁబద్మిని పాంచాలు లరయ లేమి
 నుచ్చసమనీవరతులు సౌఖిపాప్తు భద్ర
 మాస్తినిముఖ్యమైన జాత్యానురూపి
 నమరి గుహ్యంగుళ ప్రమాణములు నట్ల.

జ. జాతులతేఱంగెఱింగించెద—

సీ. మొగము తేటయు నైల్వమగు కడుముల్ దీర్ఘ
 ఘోణము గడుగొప్పకుతయుగమ్ము
 రక్తాంగకము తీవ్రరతి జలగుహ్యము
 విజృంభనప్రీతి శుభతక్రృతయును
 కటుతి క్తముల మీదఁ బటుతరప్రేమయు
 రక్తభూషాది వస్త్రములు చాల్చు
 టుమరు లోలత్వము సంగుళ ద్వాదశ
 గుహ్యంబు భద్రదుత్తెఁగూర్చి ప్రథమ

యామరతినింపు హరిణ గత్యాను రూఢి
కరిమదము కంపు నులివెచ్చగలద్రవంబు
గలిగినది హస్తిసీజాతి కాంతయరణ్య.

సీ. కొద్దియై లోతునెక్కినునట్టి కనుదోయి
చపలచిత్తము కేశసంకాసనము
నతిదీర్ఘమును జీతితాంబర ప్రీతియు
గురుకుచమ్ములు నల్పగోష్ఠి చిత్ర
రతి గొప్పవెదవి స్మరగృహ కక్షాల్పరో
మములు దుర్గంధమ్ము నమరునదియు
మరుగృహస్థలి తొడల్ విరివియు సత్యంబు
తెలుపు నుష్ణపు మరుజలము కోడి

ఆ. వె. నడయు దత్తు కూర్చి యెడపని రతి పది
యంగుళముల గుహ్య మట ద్విశీయ
యామసురితవాంఛ ప్రేమ మిక్కిలిక గల్లు
చిత్తినీలతాంగి చిరసుఖతను ॥

సీ. కఠిన పయోధర ఘనతర దుర్గంధ
కక్షయుగ్మయు దీర్ఘకంఠి రిక్త
హస్త సుమధ్య కృశాంగి పంకజనేత్ర
విస్తారగుహ్యారు విపులజఘన
జిగి పలువరుసయుఁ దగుచూట నేర్పును
నీలభూషా వస్త్రజాల నిరతి
స్వత్ప్రీతియల్పభోజన శుభయుక్త దు
ష్టమదన గేహ తత్పాథ సహీన

తే. రోమ, యష్టాంగుళిగగుహ్య ప్రేమగలది
యధికదుర్గంధజల మయూరాభిగమన
కూర్చిమూడవ జామునఁ గూచిమారు
సమరతియుఁ గల్లు శంఖిని సారసాక్షి ॥

సీ. పద్మగంధమ్మును బద్మాసనమ్మును
జిటునల్పు నిద్దంపు జేక్కుదోయి
హార శ్రుభాంబరచారు భూషణ గంధ
సుమలోల రాయంచ సౌభగసడపు

సమ సుందరాంగియు సవినయ భూషణ
సౌశీల్య సత్యవిశారదయును
బాంచాలసమరతి భవ్యవిద్యాయుత
నాలవజామునఁ గేళి వెలయు

తే. గీ. సత్యవాద పతివ్రతా చారరత
యరయఁగ నపూర్వ యాఱు వెళ్లచటి లోతు
శీతల సుగంధ మన్నభ నీమసలిల
పద్మినీ కామినీ మణి భవ్యసరణి.

క. ఆమరిక నయ్యా జాతుల
సమరతి యగు నెచ్చుటుచ్చ సరణి దిగుడుచోఁ
గ్రమమున నీచలగుఁడ్రా
వము లిట్లన యగుచునుండు వనితల కెందుక॥

ఉ. జాతులచే నెఱుంగమిని సత్వలచేత నెఱుంగఁగాఁదగుఁ
నాతుల చిత్తవృత్తులు ఘనంబగు వాంచలు మర్తకర్మముల్
ప్రీతి నెఱింగెనేని సుఖవృత్తికి బట్టిగు నాయకుండు న
త్యాతత చేష్టలకొ సతి గుణానుగతికొ మదికింపునింపుచుకొ॥

క. తీవ్రిక దగు సంభోగ
ప్రావీణ్యము మంచిరూపు పలుకులనేర్చుకొ
శ్రీ వెలయు నకుటిలస్థితి
పావనయగుదేవసత్వ పదికింపగకొ.

శా. అత్యాచారము యోగ్యవస్తురుచిరాహారము సాధ్వీవ్రత
వ్రత్యాసన్నత సత్యభాషణ ర్తతి ప్రాగల్భ్య హీనక్రియా
చిత్వాంబన్ని శి సంగమంబు శుచియాక శీలక్కునుం గల్లు నా
న్నత్యక సంద్యమిసత్వగాఁ దలఁతు రెన్నకొ మారకాస్త్ర) స్థితికొ

తే. గీ. ఇట్టిగుణముల నియమవ్రతేచ్ఛయగుచు
సంతతింజాలగాంచి యాచారగరిమ
నమరు నట్టిలతాంగియై యమరు వైత్య
సత్వయైతగు శుభసదాచారకలన॥

క. తేటముగ మెఱుపు మేనకొ
నీటగు సొయ్యార మధిక నిర్మలచర్యల్
పాటలు నాటలు గల్గిన
బొటియై గాంధర్వసత్వ భూనుతలిలకొ.

క. పనుల యెడ నేర్పునణగకువ
 వినయముసంగీత విద్య విభవముమైసొం
 పును ముక్కు నిడివి గలయది
 యనుపమగతి యక్షసత్వ యనఁగాఁదనరుకొ.

క. పొడవుకొ వీణారవముకొ
 గడు మీఁతడుపలుకు సౌఖ్యగతిరతి కేళికొ
 గడిచేటి మెలఁగు విభముల
 వడిఁ గిన్నరసత్వయైన వాఁఁజ్ఞీయగుకొ॥

క. వారని నిష్ఠయు సమరతి
 వారువినయవర్తనము సద్వ్రతసత్వో
 దార విహారము లలవడు
 వారిజముఖి సిద్ధసత్వ వర్ణింపఁదగకొ.

క. ఏ యెడనిందింపుచు మృదు
 వైయందెడి మేను భూషణాసక్తియు నే
 రైయొదవు పనులు గల్గిన
 యాయంతియ నాగసత్వ యతి కోపియగుకొ.

క. ధనధాన్య పుత్ర వాంఛయు
 ఘనలోభంబజ్జితయును గడు దామసహ
 పనులుకొ గరినోక్తులు గల
 వనిత మనుజసత్వయనఁగవనుమతిఁ బరగుకొ॥

క. కూరా హారం బశుచియు
 సారకు గలహంబు కఠిన సాహసభాషల్
 సారా వార ద్వేషము
 దారుణరతి దైత్యసత్వ తరుణి దలంపకొ॥

క. ఘోరాకారము దుష్టా
 వార మశుచి చిత్రకేశ జాలము గ్రోధం
 బేరిం గలహించుచుఁ దగు
 నానియొ వైశాఖసత్వనా ధర నమరుకొ॥

క. ఏ తద్గుణములు గల్గిన
 నాతికొ ధరమిత్ర సత్వ నాఁ దెలిసి తది
 యాతత సంతోష క్రియ
 లాతరి నొనరింప సౌఖ్యమమరుకొ రతులకొ॥

కం. ధర్మార్థ కామమోక్షము
 లక్ష్మిలింగ బురుసార్థ రీతుఁగుగానఁ గడుక
 గూర్చిని గామార్థంబుల
 పేర్చిక్ (స్త్రీ) గుణము లెఱింగి ప్రియమొందఁ దగుక

వ. ఇంక బాహ్యరత్నంగములగు దశసంస్కారము లెఱింగించెద ,—

తే.గీ. తాడన నఖిక్షతములు దంతక్షతంబు
 చుంబనంబులు వేటన చూషణములు
 వితతత పంచాంగుళిక వషట్కృతులు వీడ
 చాలనంబును బదియు సంస్కార విధులు

సీ. చరచుట తాడన మరయ మీటుట వేట
 నము నఖిదంతముల్ నాట యక్షతము
 చుంబనమగు ముద్దు చూషణచాలన
 ములు వీల్చి టలకపాణుల చరితము
 తగ వషట్కృతి కూడితంబు పంచాంగుళి
 వాస్తవ్యత్యంబు పంచాంగుళిమగు
 నాలింగనాదులు లీలఁ బీడన మిట్టి
 దమరఁగఁ బదిచుంబనముల నెలపు

తే.గీ. లన్నియొడల నఖిక్షత మమరు చోటు
 లూరులు నితంబప్యప్తవక్షోరుహకర
 కక్షకర మూల గు హ్యముల్ కటియుజెమ్మ

వ. ఇట్టిస్థలంబులఁగల నఖిక్షతంబులకుం గ్రమంబున నామంబులు :—

కం. ధురితము చుండలముక్లుత
 మిరవాండగ నర్థ చంద్ర మిషుశిఖ పదమం
 జరి కుముద శత్ర శశకము
 లరయక మణిమాల యన నభావశి నెలపుల్

కం. ఫాలము నధరము నూరుక
 పోలాక్షిస్తనయుగము బొరి మరునిల్లుక
 మేలిమెద నాభి నాసిక
 హాళిం బది చుంబనములకగు నెలపులాంగిక

ఉ. తాడన పేటనామల ముదంబానఁ గూడఁగఁదత్తదర్శనం
క్రీడల నంగభోగములఁ గృత్యమెఱుంగఁ బొసంగ జేసినకా
వేడుకపుట్టు వశ్యమగు వే లలనామణియొక దదీయ మా
జాడ కళాస్థలమ్ము లనిశమ్ము నెఱుంగ శుభమ్ము చేకుఱుకొ

సీ. ఆంగుష్ఠ పదగుల్ఫసంగతి జాను జఘన
నాభి వక్షోజ ఘనకుచాగ్ర
కక్ష కంఠకపోల క్రమోకష్ఠ నేత్రాభి
కముల మూర్ధమున శుక్లగతి నెక్కు
కళ దిగు కృష్ణ పక్షమున మతాంతర
ములఁ జాంద్రమానర్తుపుల ముహూర్త
గతుల మెలంగ రక్త స్రవత్తి దినముల్
తల నుండు గళలిలఁ జెలులకెల్ల

తే. హస్తీనికి శుక్లగతి దక్షిణాశనెక్కు
నెడమదెస చిత్తినికెఁ గళలెక్కునిశల
శంఖినికి శుక్లగతి వామసరణి నెక్కుఁ
బద్ధినికెఁ గృష్ణగతి వామభాగ మెక్కు

కం. ఎల్లతెఱంగుల జాతుల
పల్లవపాణులకు నెక్కు భాగేతర మం
దల్లన దిగు కళ లంటినఁ
బల్లవితంబగుచు నుదతి పరగుకొ వశతకా

ఆ.వె. స్తంభ విధము ప్రళయ సరణి రోమాంబంబు
స్వేదముకొ వివర్ణ వేపధులును
అశ్రు విస్వరమ్భులష్టవిధంబుల
సార్వ్వి కోదయములు సకియలకును

కం. ద్రవపాశుశ్యమతి ప్రియ
మవరళముగ గొంచెమైన నల్ప ప్రియమా
ద్రవమేమి లేమి యెల్లమి
యవనిక నాయకుఁడు జెలియనగు జెలుల యెడకా

శం. ప్రియమగుచోట శుభ్రమును బెద్దయు నప్రియ మిండుకైనచో
నెయిదిస చిత్రవర్ణమగు గేమియు లేమిఁ జెమర్చ దందు న
ట్లయినఁ గడుష్ట కీతలము లత్యధి కోష్టము తాక్రమంబున
నయపిడుఁడై యెఱుంగఁ దగు నాయకుఁడింతుల కాద్రవంబులకా

సీ. ఔషపాటనిమేషదృష్టి విమర్శింప
సంతోషభావ విస్మయ మదియె
కుఱవ చూపులు దగు కుంచిత నామమై
దృతకోప భావంబు దెల్పునదియె
అకాశవీక్ష యూర్ధ్వా లోకనంబగు
పరికింపఁగ విచార భావమదియె
యరమోహుగను చూడ్కులర్థ వీక్షణ నామ
మగుజుగుప్సా భావమరయ నదియె

తే. చిద్రుపచూపులు ఖండదృష్టి విషమదియె
నటఁ గటాక్షివలోకన మదియె ప్రేమ
నీవదృష్టియె దుఃఖము నెలఁత సత్తు
దృష్టి భావము లీగతి దెలియవలయు

చం. చులుకనఁ జూచుఁ గేళికిని జూన్పదు వీడఁగనాడు నొండొరుకొ
దలఁకుఁ బ్రియంబు సల్పదు వృథావచనములఁ బ్రొద్దు శుచ్చచుకొ
గలహమునేయు వేనలుకఁ గైకొను చూచినయంత విన్ననా
వలవని కాంత నిందలిడువైఖరిఁ బూను నిరంతరంబిలకొ॥

కం. కలకలనవు కన్దొనగ గౌతుక మొందుచు గారవించు ని
చ్చలు గొనియాడు నంటునెడ సాత్విక మువ్వతిలంగఁ గేళి, మై
యలయిక కోర్పు దైన్యవచనానుగతికొ బ్రతిమాలు జోడుగా
గలజలముబ్బి ప్రేమదగు కామిని నాథుని నేవనేయుచుకొ॥

కం. పరకీయయ సాధారణ
యరయఁగ వాహ్యంతర క్రియార్థులు దలఁపకొ
బురుషరతియను యతద్వయ
సరణి స్వకీయలకు మాన్వఁ జనుఁ బతికొందుకొ॥

చం. కనుగొనినంతఁ గన్దవచికాసము నెత్తుది గూర్చుటల్ దినం
బును గడు గోర్కలకొ వగపు పొల్పగు పల్కులు జాగరముగా
ర్థ్య నిరభిలాష లోదన విసర్జన సంజ్వర హృచ్చలక్షులుకొ
ఘనతర మూర్ఘనైధనము గల్గినవస్థలు మోహజన్యముల్॥

కం. సమజాతియ సమరతియను
సమతుక్ల స్రవము మోహసంజనితముల్
సమరహితమైన మందుల
గమక ము నేర్పులును స్థిరము గావరయంగకొ

సీ. పాడ్యమి మొదలుగఁ జొరఁగి యొక పక్ష.

మార్తవం బాదిగ నన్ని నాట్లు
తగఁటి ముగూరముల్ పదియేను నివి శుక్ల
పక్ష మనన్ము కృష్ణ పక్షములగు
రహి నిందులకొ బాహ్యరతి స్వప్నవరుసలు
తాడనవేటన వీడనములు
మంబన చాలన చూపణ పంచాంగు
భనభదంతక్షత లలిత మణిత

తే. క్లితములు తంత్రసంస్కారకృత్య పంచ

దశకమొక్కక్కటాదిగ దగు క్రమమున
నన్నియు నొనర్చి రతినేయనలివలచు

... ..

వ. మణియు మోహనస్తంభన ద్రావకా కర్షణ క్రియలు మణిమంత్రైషధయంత్ర
తంత్రంబులు గలవవిదేశకాలజాతి భేద ఫలితములగు నాభ్యంతరంబులయందెనుబది
నాల్గు దెలుంగుల బద్ధనాగర నాగకూర్మవృషకుత్కుట మాయూరాది బంధములు గలవ
వియు నెఱుంగందగు నిట్టి కళాకాస్త్రాంగములును నాయికా నాయక గుణసూచకమున
గు నలంకారశాస్త్రము వినుండని సూతుండిట్లనియె॥

సీ. రసయక్తి నింపుగా రచియింప రొచికుఁ

డగు వాచకుండు శబ్దాతిడంబి
యర్థగాంభీర్యక్తి నార్థికుఁ డగు నర్థ
భానుర శబ్దకల్పకుండు శిల్పి
మధురమార్దవయక్తి మార్ద వానుగుఁడగు
తాస్త్ర వాక్యజ్ఞుడెఁజగవివేకి
ఘనతరా లంకారగతి భూషణార్థియకా
నమరు నన్నింటను మహాకవియన

తే. సీ. సకల సద్గుణియును సదాచారి విద్య

లెఱుంగు జపశీలకవి గోష్ఠినైనగు ఘనుండు
సరవిఁ గృతినాయకుల్ ధీరశబ్దమూర్ధ్వ
లిల సుదాతోద్ధతులు శాంత లితులనఁగ॥

మ. అలకావ్యమ్ము ద్విభేదమై వెలయు వ్రేద్యుశ్రావ్యముల్నూ, తుభా
ఖ్యల నాద్యంబు దశ ప్రకారములఁ జోద్యంబైతఁగ్గ నాటఁ గో
జ్జ్వల దీహమ్ముగఁ బాణ సత్ప్రకరణ వ్యాయోగ వీధ్యంక ని
ర్మల హస్తోద్ధిమ భాస్వరత్సమవకారస్ఫారనామమ్ములన్ ॥

తే. గీ. భావశబ్దార్ధరస పరిపాకశయ్య
లయ్యలంకార రీతులు వ్యంగ్యభేద
గతులు పది ప్రాణము లివ్వెల్లఁగావ్యములను
గాన నిరోద్ధికావ్యమ్ము గడుశుభమ్ము

కం. ఈ థాగలు గల కవివరు
లా ధీరోదాత్తముఖ్యులగు పతులకు స
న్నేధ నొసంగిన కృతులవి
సాధుమతి సుభయ లోకసౌఖ్యము లానఁగున్

చం. ఉదధి పురర్తు శైలతనయోదయ సంగరిరంగ నాయకా
భ్యుదయ వివాహ దౌత్యపుగయోత్సవ పాన సరోవిహార స
మృదతరుణీరతీ విరహ మాన దురోదర దండయాత్ర లిం
పాదవఁగఁ జంద్ర సూర్యగతు లాఘవ గృతి క్రియ వర్ణ నాంశముల్ ॥

వ. అంధప్ట నాయికా విధమ్ములు .—

సీ. పడకిల్లు నైపుగాఁ బాటించి పతి విమగ్న
న నేయు నావాససజ్జిక దయ
ధవుని చిన్నెలు మదిఁ దలఁచి చింతిలు
విరహచాత్కంతితా నాయికోత్పలాక్షి
విభుఁడు దానాడివిన విధమున మెలఁగఁగ
జతురయూ స్వాధీనపతిక యెపుడు
వా దాడికాని క్రేవక్ బలి జేరని
రీతిని గలహంతరిత నెలంత

తే. గీ. పతిని దండించు ఖండితా భామ ధవుని
బలమె మదిఁ గోరు ప్రోషితభర్తృక పతి
దను మొఱుగఁ గుందు విశ్రలబ్ధావధూటి
హతుసంకత మభిసారికోత్తమాంగి ॥

ఉ. ఒక్క సఖిలలామ నెనరొందినవాఁ డనుకూలనాయకుం
 డెక్కువ పెక్కుకాంతల రహిక్ సనువైఖరిఁ గూడఁ దుష్టఁడౌ
 నిక్కువ గుర్తులుండి చెలినెంచక డగ్గులు వాఁడు ధృష్టుఁడౌ
 కక్కస మాత్తకామినికిఁ గాక మఱిందును లేశమందిలౌ

కం. ఒనరఁగఁ గావ్య శరీరం
 బున బద్ధావయవములకు భూష లన్నపా
 స నిబంధవృత్తులాదులు
 గనుక నలంకారమని పొగడఁగావలనెక.

కం. చెంది గుణాలంకారము
 లందుపవేశముక్తియయు నాశ్రయరీతుల్
 పొందుగ సంఘము కావ్యము
 నందున్వివరింప గుణము లనిపించుకొనుక

వ. శబ్దార్థోదయగతముగఁ జిత్రములు త్రివిధములైయమరు నర్థాలంకారములు చతుర్విధంబుండుఁ గొన్ని ప్రతీయమానవస్తువులు కొన్ని ప్రతీయమానరస భావములు కొన్ని యస్పృటప్రతీయమానములు సమాసోక్తి పర్యాయాక్త్యాక్షేప వ్యాజస్మత్య పమేయోపమానానన్వయాతిశయోక్తి పరికరా ప్రస్తుత ప్రశంసానుకృతిమిత విశేషములుంగాక మఱియును .

సీ. ప్రతిమాన వస్తురూపక పరిణామసం
 దేహ స్వరణ తుల్య దీపకములు
 నుల్లేఖ భాంతి మదుఁజ్ఞేయ లుపమాస
 పెఱుక్తిదృష్టాంతముల్ యోగితమును
 వ్యతిరేకమును బ్రతివస్తు సందర్శన
 శ్లేష లూర్జన్వి విశేష భావ
 ములయందు రసభావములు డెందు నుపమాన
 భానురార్థాంతర న్యాసములు వి

తే. రోధభావ నిమిత్తక రూపలలిత
 విలసిత విశేష సంయుక్తు రెలమి విషమ
 కలిత చిత్రాధి కాన్యోన్య కారణములు
 లికావళి ప్యాధూత మాలికలును.

వ. మఱియుఁ గావ్యలింగా నుమాన సార యథాసంఖ్యారోధపవత్తి పరిసంఖ్యా దికకలాపముల యందు సముచ్చయ సమాధి ప్రత్యసీక ప్రతీత విశేష మీలన తద్గుణవ్యాజోక్తి భావోక్తి భావి కోదాత్మములయందు సహృదయ హృదయాహ్లాది ప్రస్ఫుట ప్రతీయ మానములు లేవు. పీఠికయందు ద్వివిధంబున నలంకార కక్షలు వివరించెద .

తే. గీ. తనరు సాధర్మ్యములు త్రిధమ్ములగుచు
భేదము నభేదభేదా విభేదముఖ్య
ము పయి పు పమానము ప మేయ మొనరు నిట్లు
లవియె భేదమ్ములగు నవాస్త వములగుట.

వ. ఇందురూపక పరిణామ సంజ్ఞా భాంతిమదుల్లేఖాపహ్నవాదులు అభేద ప్రాధాన్య సాధర్మ్య నిబంధనములు దీపకతుల్య యోగితా దర్శనదృష్టాంత ప్రతిపన్నూ పమా సహూక్తి ప్రతీప వృత్తిరే కాదులు భేద ప్రాధాన్య సాధర్మ్య నిబంధనములు ఉప మానద్వయోపమీయోప మా స్మరణాదులు భేదాభేద సాధర్మ్య మూలములు, ఉల్లే ఖాతిశ యోక్త్యధ్యవసాయ మూలములయందు విభావనావిశేషాక్తి తద్గుణావ్యవ్యవ్యా ఘాత భావిక విశేషణాదులు విరోధ మూలములు యథాసంఖ్య పరిసంఖ్యాస్థానుపపత్తి వికల్ప సముచ్చయములు వాక్యన్యాయమూలములు ప్రత్యసీక సమాధి స్వభావోక్త్యుదాత్త ములు వ్యవహరమూలములు కావ్యలింగానుమానార్థాంతర న్యాయతర్కములు న్యాయమూలములందు గారణభూతైకావళి మాలాదీపక శాలాశృంఖలాదులు వైచిత్ర్య మూలములు వ్యాజోక్తి వక్రోక్తి మీలనాపహ్నవములు సమాసోక్తి పరికరములయందు వైచిత్ర్య మూలములగు నిట్టి యర్థాలంకారములకు మున్నగు శబ్దాలంకారముల నెఱిం గించెద .

సీ. ప్రాసజ్ఞా ధేకానుపటిమి ధీరాధార
ధారా ధరోదారసారుఁ డనిన
నిదియె యనుప్రాస మిల వృత్తనుప్రాస
మీ వారి మీవారి కిమ్మటన్న
కమలా కరంబిది కమలాకరంబన్న
యమకజా గిరిదరి హరికిరి యన
నొకయర్థమునను వేటొక ధ్వనిబోఁప
శబ్దాలం కరణమగు హరిపరాక్

తే॥ మప్రభా విగవోన్నత మహిముఁడనఁగ
చక్రభుజగాది బంధముల్ చాల చిత్ర
కవితలక గూడి యొసరఁగ వివిధగుతుల
నొప్పు నందఱుడళ పద్మ మొప్పునిట్లు

శ్లో॥ యాతాయస్యా సమగ్రాసతి మహా కనకస్థాన సక్తాసనాయా
యానాసక్తాస నస్థా ముఖయతు కమలాఖ్యాస నుజ్జాను మాంతా
యామానుజ్జాను సభ్యా క్షితిపతి తిలకం జ్ఞాతిరక్తా సగేయా
యాగేసరారతిజ్జానుకృతిషు పతిత్రామ సస్యాయతాయా.

వ॥ ఇట్టివి చిత్రబంధవిధంబులు—

తే. అంబునిధివంటి గాంధీర్య మమరశఖరి

వంటి యోన్నత్య గరిమ ది గ్వారణముల
వలె ధరణిఁ దాల్చె రఘుకులవర్మఁడనఁగ
సర్థయుక్తి నలంకారమై తనర్చు

ఉ. రాతిరి యాననప్రభల రామలు హారతు లిత్తురా మురా
రాతికి నన్నశ్లేషయగు రామక రాస్యహి దైత్య రాజబిం
బాతతస్సంగహాశ్యమను నయ్యెడ రూపకజూ నురాచలం
చాతడ నాఁ బ్రతిపకసమాఖ్య నలంకరణమ్ము చెల్వగున్.

సీ. ధర్మార్థకామ సంతతి యొక్కచో నివ

శబ్దమ్ముచేఁ దోచు సరవి నొదవు
మితి యుప మానోపమేయమై తొమ్మిదో
దిక్పతియో విష్ణుదేవుఁ డొక్కొ

యను నెడ సందేహమను నలంకారమ్ము

హరికీర్తి చంద్రిక నా చకోర

కములు సంతస మందెఁ గడు నన్న భ్రాంతి

మత్తగు వేంకటాచలం బఖిలమునులు

తే. మోక్షరమ కున్మియని దైత్యముఖ్యులమిత

శౌర్యమున కెల్లయనియ నుశ్చలులుజ్ఞాన
మయమనియ నైంచుసాధర్మ్య మహిత మయ్యు
లిలఁగను పట్టు టదియె యుల్లేఖ మగును.

అ. వ. ఎనెన్యరజముగాదు జయపెరామధూమ మం

చనుట పన్నవాఖ్య నమరు పూర్ణ

లుప్తయనఁ గ నుపమలు ద్వివిధములు త

చ్చబద్ధభాసురార్థ చర్యనమరు.

క. ఆఱుదెఱంగులఁ బూర్ణలు

మీఱున్ బందొమ్మిదైన మితి లుక్తలగున్

ధారుణి యయాలి రాజుల

లీఱున ధర్మజుఁడు పూనె ధృతి నపుడనినన్.

సీ. ఉదయాద్రి నినుఁడుఁడి యదన సారసముల

నలరింతు రీతి సింహాసనమున

జననోత్రముల వికసనమునర్చె రమేళుఁ

డనశ్రోత్రియన్ బూర్ణమయ్య మణియుఁ

దధిత యర్థియుఁ దగవాక్యగయు సమ
రసయు వానొప్పు పూర్ణ మ్మలాలు
వనజాపునెడఁ జక్ర వాకముల్ వండ్లుని
యందుఁ జకోరము లలరుల యెడ

తే. సఖివయం బెట్టు లట్టుల సంజనాది
విభుని నేవలఁబజలు నావిధము లుత్త
లివియె పూర్ణ ల పేరుల నెసఁగు మణియు
గలపు పదమూఁడు భేదముల్ దెలియ వరుస.

క. వెన్నెలలై యమృతంబై
యన్నిరజ నేత్ర కీర్తి యమరె సటన్నక్
ఎన్నఁగ ననుక్తధర్మి శ్రు
సన్నత లుత్తయగు నుపమచందము దెలియన్.

క. హరిభజ దండము దానవ
వరులకు యమ దండమగుచు వర్తిలు సనుటన్
ధర నుక్తేతరధర్మ
స్థిర నామాలంకరణము చెలువగు మిగులన్.

సీ. గురుని శిష్యులరీతి సురలెల్లఁ గొల్తురీ
హరిననినఁ బ్రతీప మనఁ గ నొప్పు
నినకులంబెల్ల రాముని చేఁ బరిష్కృతం
బైనట్లు యదువంశ మమరెఁ గృష్ణు
చేతనా నర్థప్రతీతి యామెఱుపుతోఁ
గలజలదంబన్న శైలమి నీత
తోనున్న రాముఁడు దోఁపఁ బింబప్రతి
పింబ భావమనంగఁ బేర్చి నమరు

తే. బ్రవిడస్వర్గంబు వేంకటధర సురపురి
యవటి జనములు దేవత లబ్ధనాథుఁ
డిండుఁజోరెడి విభవాతి సాంధ్రమహిమ
సమటు యుపమాఖ్యుఁడగు బుధజనఘనోక్తి.

క. శారద శరదురు నీరద
నారదశర పుండరీక సందిత మిహికా
పారదరుచి మీఱున్ హరి
గౌరవ యశమనిన మాలికాయాపమగున్.

ఉ. రాముఁడు రాములీల జనరంజకుఁ డెన్న ననన్వయంబగున్
రాముని యందుధర్తము తిరంబగు నర్థము రీతి నర్థమ
పై మఱి గామమా ద్వివిధ మానసఁ బ్రత్యవమర్ష నామమా
నోమిక నొందుఁజూచి మఱి యొండెఱుంగన్ స్మరణౌఖ్య మొప్పగున్.

తే. వేంకటాద్రికుఁ డాశ్రిత వితతి కాత్మ
సేవ దయసేయించో భోగస్థీమ వెలయు
నట్టి పరవాసుడేవు నెయ్యమునఁ దలఁచు
గా నొనర్చుట లారోప గర్భమయ్యె.

సీ. వహి సావయవ నిరవయవ విభాష్ట క
రూపకాలంకార రూఢులందు
హరి జయ యాత్రాంబుదావళి ఘోరని
స్సాణ నిర్దోషణ శత్రువైల
ములు పగుల్చుచు వారి లలనల కన్నీటి
జడి యథోంతుర సముచ్చయ మొనర్చె
ప్రౌఢి నావస్తు రూపక మగు హరి కల్ప
వృక్షకృతి గుణవితతి ధూప

తే. వాసనలు నించె జగములు వాసి గనన
బరగు నటనేకవర్తి రూపక మనంగ
కరమధనవైలమున శత్రు కంఠిఁ ద్రచ్చి
రహి యశశ్చుధ లోకామరత్వముగను.

వ. గాంచెననుట సావయవరూపకంబగు, నందకరాళువు దైత్య రాజమండలము గ్రసించెననుట, పరంపరరూపకాలంకార మగు మఱియును.

క. దానవ భంజన కరుణాం
భోనిధి సత్సూర్తి పంక్తి పారి దిక్తులుం
దానె ననుట శ్లోకాంతియ
గానఁ బరంపరరూప కంటె వెలయున్.

సీ. జయ యాత్రదలఁచు శేషనగాధి పాజ్ఞాను
య స్రక్వయం బఖిలామరగణ
మట సమ్రమకుటుంబు నట్లలంకారా
భిలాష భవించు విలాస గతుల

న నెడి యర్థము సమానాధి కరణైక్
 పరిణామమను నలంకరణమయ్యె
 హరి కటాక్షములు బ్రహ్మాదులు కల్ప
 చామములూ ! చింతామణి మహిత రుచులూ !

తే. రహిఁ బయో నిధులూ ! సిద్ధరస తరంగ
 సంఘమో ! యని యెంచి నిశ్చయము నేయు
 తైన నిశ్చయ పర్యవసానసంశ
 యాఖ్యమైన యలంకారమగుచు వెలయు.

క. హరి దరహాసము దిక్కులఁ
 దరలఁ జికోరములు మట్టదములున్ జ్యోత్స్నా
 వరమని నుఖింపె నన ను
 ర్వర శ్రాంతిమదభిధ మగుచువర్తిలు నెలమిన్,

చ. అనురకులాంతకోద్భట భటార్భటికాదు చతుస్సముద్ర వా
 ర్యసమ మహారవంఙగు మురాంతకు ధక్కరవమ్ముగాదు నై
 న్యసహితభేరి గాదనెడి యర్థ మపహ్నవనామమై తగున్
 వెస నది సవ్యమై యన్యతవృత్తిన నా ద్వివిధంబులై తగున్

తే. తొంబదియ నాఱు నుత్పేక్షలింబుగాఁగ
 నని యితర ధర్మ మొకటి యందమరదలఁచు
 రామ పట్టాభిషేకాంబురచిత పంకి
 లాంకురములనఁ బుష్పాదు లమరె ననుట.

చ. మఱియననుచాత్తనిమిత్త జాత్యభావస్వరూప శీతు ఫలగమ్య త్కేత్రాదులకుఁదత
 న్నామ నిర్దేశంబుల సధానుగతి సుత్పేక్ష లెఱుంగఁదగు మఱియును—

సీ. రామ దోర్దండ ధారిణము చే ధారుణి
 మృదుశయ్యనున్నట్లు మెలఁగె భూమి
 ధర నివాసము మదిఁ దలఁప కప్పుడ టన్న
 జాతి శీతాత్మేక్ష చంద మమరు
 ధరఁ గల్పకముగాఁగ ధాతరామస్మృతేఁ
 నన జాతి శీత్యాహ్వయమునఁ దనరు
 నతని భేరిధ్వని యరులున్న గుహఁ గల
 యఁగఁ జొచ్చెననఁగఁ గ్రియాఖ్య నమరు

ఆ.వె. నుదధిఁ గల్పవృక్ష మొనరఁ బుట్టిన యెట్లు

రామచంద్రుఁ డొడమె రహి ధర నన

నతిశయోక్తి యయ్యె నవి నాల్గు దెలుఁగు లౌ

జేర్చుతో నభేద భేదగతుల.

ఉ. నారదుఁడభిజేరె నది నాధమురారి వసించు నెయ్యడక

గారణమేమినాఁ దపముగైకొన వేడిన నిచ్చె నిట్లు నా

క్షీర సముద్రుఁ బోలి తన చెల్వుగ, నాతి శయోక్తియెతగున్

మీటి యసంగతాఖ్యమగు మేరుగధీరవరానుకారితన్.

క. మురరిపు ఖడ్గము దానవ

వర కంఠము నందుఁ గల్పవాసన కుసుమో

త్కర మనిల యుక్తిఁ బడునను

టరయంగ సపెలాక్తియనఁగ నతిశయ మందున్.

తే.గీ. దినదినము సూర్యుతోఁ గూడి వనజ నేత్రు

శార్యరమ పూర్వగిరిని నిశ్చలతఁ బొదవె

ననసురూపాసపెలాక్తి నానతి శయిల్లు

హరికథలులేని కృతిరమ్య మగునె యనుట,

బ॥ రమ్యతాధి కోక్త్యలంకారంబగు. రామచంద్రుండు పూర్ణుండును నిష్కళం కుండు నగుచునుండు, చంద్రుండు కళంకయుక్తుండిట్లు పూర్ణుండగుననుటయు రమ్య తావిన్ కోక్తి యగు మఱియు.

సీ. ఘనతవిశేషణంబునకుఁ దుల్యంబగు

ప్రస్తుత వస్తు ప్రశస్తి వినుతి

సన్యవస్తువు దోఁచు టది సమా సోక్తియు

దానలక్ష్మీ భాస మానవృత్తి

సప్తాంగ మహిమ నెంచంగ భద్రాత్మత

సార్వభౌమకీభ్యాతిఁ బర్యరాముఁ

డని దిగ్గజారో పణార్థమాటది సమా

రోపణ లంకార రూఢి నమరు

తే. సుకవి రక్షను బల్క వేటొకటి దోఁచు

టది యె వ్రోక్తి ఋజువు గా నాడు మాట

అదియె వాక్య హ్వయంబున నతిశ యిల్లు

గజము మదహత చలన రాఘవుండు నలరె

॥.వ అనుట స్వభావోక్తి యగుమఱియును.

క. వేంకట విభవ దర్శనరో

మాంతురములు మోడమఁ బ్రముదితాంబులు దొట్టె

గొంకక తత్త్వింకరులకు

సంకమ యని యిప్పుడనుట వ్యాజోక్తియగున్

తే. గీ. దైత్యకాంతలు తమ తమధవులఁ గలయ

నపుడు రోమోద్ధమంబొట లాక్ష శారి

వలసిభయ మంచు విశ్వసకలన మాన్సి

రనుట మీలన సంజ్ఞ చేర దనరు నెలమి

క. జల జాక్షు కీర్తి లోకం

బుల విశదందైన శేంభుభవనాధిప శ

క్తులు నిజ వాహన దూపము

లలవడ నెఱుంగరనఁ దద్గుణాభ్యుంజయ్యెన్.

సీ. ధర విరోధా కృతుల్ దశవిధక్షులు వేంక

టూది నాయకుండు పద్మాకరుండు

నైజలాశయుండు గాడన శుభతర వారి

ధారుండయ్యును దైత్య తాపకరణుఁ

డగు నను'నివి విరోధాభాస భేదముల్

మునుపటి రాజుల ఘనయశము

రాముండా ధేయమ్మ గామేత్తి దగునన

రహి విశేషా లంకరణ మనఁదగు

తే.గీ. నిదియుద్ధిది విధక్షులగు నెన్ననిట్లు పెక్కు

విధముల వియెల్ల నెఱింగి కవిత్వ గతులఁ

గృతులుగావించు నుజనుండు కీర్తిగాంచు

వెలయుఁగల్గొని వేంకట విభుని కృపను.

క. యత్నముల జనులలో స్త్రీ

రత్నమును మఱియుఁబురుష రత్నమునుస

ద్రత్నము శిలల గజహయ

రత్నములు పశువుల యెడరాజిత లీలన్.

క. స్త్రీ పుంస లక్షణములు

చూపట్ట గనెఱుంగవలయు శోధితతత్త

ద్వాప్యపార శుభా శుభ ఫల

దీపితమది యగుట శాస్త్ర ధీరతి విబుధుల్.

తే. గీ. అందు స్త్రీలక్షణము వినుఁ డంశ్రీయుగము
కుదురు మృదువునఁ దాఁబేటి పదువులెన్న
గుల్ఫము లరోమశంబులు కుదురు బటువు
మేలు దొడలట్లు కరభమ్ము పోల వలయు.

క. నునుపు జిగి యవయవంబులు
దనరినఁగడు శుభము పిఱుఁడు దశమగు టయునుకొ
వినుఁడు పురోభాగము మృదు
వనువుగ సమమైన వైభ వాధిక్య యగుకొ

చ. ఉదరము పై వశుల్ తెలివినొంది తగ్గొ ద్రివిధమ్ములె ముదం
బొదవుచు నుండఁగావలయు నున్నతి నాఱు కటారి తీఱునకొ
బొదలుచు గల్పిచన్ద్రవతుఁ జొందుగ మధ్యమసీమఁజేరి సొం
పు దనరఁజీమపాలనఁగఁ బొల్పిన కామిని యొప్పు నన్నిటకొ.

తే. గీ. సోగలగు వ్రేల్లు చుక్కల సొబగు నఖము
లమరఁ బాటలరుచి పాణులడుగు లున్న
కాంత యెంతయుఁ బ్రభవగ్రహముగల్గి
సంతతియు వైభవస్థితి చాలఁ గాంచు.

తే. గీ. చన్దులకుఁగింద నాభితో నెన్నఁగూడి
గిన్నెయున్నట్టి వెలుపున వన్నెమీటి
కడుపు గడునొప్పే నేనియుఁ బడతి పుత్ర
వతియు సౌభాగ్య వతియునై యతిశయిల్లు.

క. కనుబొమల వంపు పలువరు
స నెడంబమరమియుఁ గవనిశయమున సన్నం
బు నిడివియు నలుపు గలిగిన
వనితామణి యెదువైభవంబుగ వెలయుకొ.

క. కరములఁ బడములఁ జెక్కులఁ
గర మరుదగుకోమలంబు కలువల చెలిమో
మురు కాంతి కడుములు గల
తరుణిమణి భోగ భాగ్యతకొ వర్ధిల్లుకొ.

నీ. ఆళికపు నుడిమోము పులిపిరి గలసఖి
దారిద్ర్య కీడలఁ దవలి నదియు
గుంట కన్నులునెఱి కుఱుచ చింపిరి వెండ్రు
కల చెలిరోగియై యలమటఁ బడు

వెండునలరుణముల్ విషమాక్ష విషమపాద

పుటింతి యూషదలెపుడు నొందు

గట్టి తనువు రోమకలితచుబుకయైన

వనిత యెన్నఁగఁ గడు వంధ్యయగును

తే. పురుషువలె కంత నాదమ్ము కఱకు మొగము

గుల్మిరో మమ్ములరయ నాకుండు గలయది ?

విధవయగు గొగ్గి పండుల వెలది జారి

జీయగు విషమేక్షజీయు నట్టి నయగు పరుస.

వ. ఇంక పురుషులకుఁ బెఱింగించెద—

ఉ. సారస మందమున్ మృదువు చందము సంఘుల నున్న మేలునా

యూరుల రోమముల్ దళము నుత్కృతినస్థితఁ బర్వ నొప్పగున్

జారుకరాబ్జముల్ బొమలు సాఁగి ప్రలంబములైనఁ జెల్వగున్

వారకకేశ జానువులు వక్షము గుడ్డియు నున్నతిం దగున్.

సీ॥ పాదరేఖలు కేశ పాశమ్ము లింగమ్ము

స్నిగ్ధమ్ములెయున్న నెరయమేలు

నఖపాణి చరణోరు నయనాంతములనెఱ్ఱ

దనమైన నైశ్వర్య భునత నమరు

స్వరనాభి సత్వమ్ములరయ గగభీరమ్ము

లైన భూపాలకుండగుచు మెఱయు

గంతోదర లలాట కామ్యుత్రివభులచే

సతిభోగ భాగ్యాయురాప్తి దవరు

తే.గీ జంఘకంఠర కృష్ణ హ్రస్వశయ లెస్స

చరణ రేఖలు చూచకస్తనములందగు

చక్రములుగల్గి వైభవాస్పదుండునగును

విరివి పాదోదరమ్ములు వెలయుటొప్పు.

తే. రోమ కూపాళి విస్తార రుచిరమమరు

నందు నొక్కక్కటున్న రాజ్యానుభవము

రెండు రెండున్న మధ్యమరీతి మెలఁగు

మూండునాల్గైన దారిద్ర్యమునఁగృహించు

కం. చెక్కుల భుజముల వీపున
ముక్కులఁ గర్లముల రోమములు దట్టచేనఁ
జిక్కుఁ దారిద్ర్యంబున
మ్రొక్కులు గనుచావని వక్షముల నవిగలుగఁ.

కం. తలవర్తుల త్రయంబున
నిలయేలుఁ వ్రేళ్ల కనుపు లిరవగురేఖ
వలనఁ నాలుగు రెండుఁ
గలిగిన దీర్ఘాయురాప్తిఁ గడు దళు కొత్తుఁ.

అ. వె. నుదుఁ గరయుగమునఁ బదముల నాల్గేసి
రేఖలున్న భాగ్యవృత్తి నలరు
సంకుశాబ్జ వజ్రహల లసద్వజరేఖ
లడుగులఁ బొసంగ నధిపుఁడగును.

కం. కరతలమున మత్స్యాకృతిఁ
గరమొప్పగు పద్మరేఖ గల్గిన ధనద
స్ఫురణఁదగు ననామిక కణు
పరయఁ గనిష్ఠికఁ గ్రమింప నాయువు పొసంగుఁ.

కం. చిటికెన వ్రేలికి మె దటఁ
బటుగతిఁ బెనురేఖ చిద్రావరహితమై
యటఁ దర్జుని మొదలంటిన
బటువుగ నూతేఁడ్లు బ్రదుకు ప్రస్ఫుటలీలఁ.

నీ. అంగుఠము నడుమయవరేఖ గల్గినఁ
పాడి పంటలుగల్గి పరిధవిల్లు
చిటికెన వ్రేలి క్రిందటి పెద్ద రేఖకు
నెగువ రేఖలు గల్గి మగువ అనియు
మణిబంధ తన్మధ్య మహితాల్ప రేఖలు
పుత్రులు సుతనులై పొసంగఁ బుత్రి
కలు నటంచు నెఱుంగఁగా ఁదగు సంగుఠ
మూలరేఖలునట్టి లీలఁదనరు

తే. వ్రేళ్ల నిడుపులు వేర్వేలు వెలయఁ గొల్చి
నట్టి సూత్రమ్మ మూరెడంతైనయన్న
నవతి వర్షంబులాయు వెన్నంగనెంత
తక్కువైనను దద్దరి తగు నెఱుంగ.

తే. బాహుజానూరు యుగ్మమేర్పడంగ పోల
యుగము సమముల విభుతచే జగతి వెలయు
జాను పర్యంత బాహువులే సరవిం గలుగ
సతఁడు మూర్ధాభిషిక్తుడై నధిక లీల.

కం. మడమలు మెడ భుజములు లా
వెడలక కుటుచలయియన్న నిలకం బతియో
కడుసరచేతులు కఠినం
బడరినఁ బదమృదుత నాతఁడవనివిభుడగున్.

తే. గీ. నిడుండ శేఫముచే లేమి నెరయనొందు
ప్రాస్థ శేఫమువలన ధరాధిపుండగు
మధ్యమంబైన నాతఁడు శుభ్యముండు
నిరువలన గొని జాతి నెన్నిక వహించు.

కం. ఆరచేత ముసలమున్నన్
వరవిద్యాశాలి యగుచు వసుధననుత భా
సుర రక్తిన్ బహుళ స్త్రీ
పరితోషణ నిరతుండగుచు భాగ్యయుతుండగున్.

కం. కనుబొమ నానాపుటములు
కనుగవ శ్రుతులొక్క చూచుకలులున్ జానుల్
ఘనకూర్పర మణిబంధము
లొనరున్ గతికర పదాండ మొగి సమమైనన్.

కం. చెక్కులు పెదపులు భుజములు
మక్కువ దంతములు జుతుమధ్యము హెచ్చున్
దక్కువలుగాక సమమై
చక్కఁగఁ గను పట్టి రాజ సన్మాన్యుండగున్.

అ. వె. వికవృషణుడైన నిలకలియగు లంబ
వృషణుడైన మధ్యవిధి దనర్చు
విషమ కోకుడైన వేస రోగ దారిద్ర్య
బాధలాంది వీడబడుచునుండు.

తే. గీ. సింహశార్దూల గజకృషస్థిర గమనత
నాయురారోగ్య భాగ్యభోగాన్వితుండగు
వౌశ్య మానునాసికల నెఱుపొదవనెని
భాగ్యవంతుండు వాఁడె శోభనము లలరు

కం. ద్వాత్రింశద్ర దనములే
కత్రింశత్త్రింశదుచితగణనకలిగినక
ధాత్రీశుండగుక దత్సం
భావ్యత్రితయన్యూనతక మహాకృపణుండగుక.

తే. గీ. తనదు బొటవ్రేల దేహమంతయును సూట
యొనిమిదైనను భూచక్రమేలకలండు
షణ్ణవతి సంఖ్య మధ్యమసరణిదనరు
సంతకుందక్కువైన వాండధముండగును.

నీ. పార్శ్వాంగుళిగుల్ఫపదబానుజంఘలు
కటితటస్తన నేత్రకల్లేయగము
భుజహస్త నాశికంబులు సండములు
సమద్వంద్వంబులునుగాళ్లు తలముగోళ్లు
కన్నులు పెదవులు గడునిగుళ్లు జిహ్వ
రాజిత శుభవిభారక్తకములు
వక్షశ్చిరః ఫాలకుక్షి పదములు కం
తశ్రోతనాభి శృఙ్గములు విరివి

తే. గీ. వక్త్రకరగుల్ఫ జిహ్వలు వర్తులములు
కచచుబుక తారకా భూయగమ్మనలుపు
దంతములు నేత్రములు చాలధవళరుచులు
గలుగు వారలు శుభసౌఖ్యకలనులిలను.

కం. పిక్కలు కచదంతమ్ములు
త్వక్కుక వేల్ సూక్ష్మమైన వాండధిపుండగుక
మక్కువక గర్భభుజమ్ములు
నిక్కిన యాతండు ధారుణిక బూజ్యుండగుక.

కం. కనుబొమ తుదలఁ బ్రదక్షిణ
ముసదగు సుడిగలిగెనేని మూర్ధన్యుండగుక
ఘనరేఖాస్పదత మృదు
త్వనియాధి మాంసయుక్తి దగు చరణమ్ములే.

తే. గీ. ఆమరు మధుమత్స్య మాంసగంధముల శుక్ల
మొసరెనేనియు సంతతిఁ దనరఁగాంచు
ధత్రచామరపద్మ కచ్ఛపధనుశ్చ
కటమకరమీ నరేఖాంఘ్రికములు లెస్స.

కం. మణిబంధరేఖ సడివేల్

గణుతిలకం సంఠియున్న ఘనసిగులాందుక

ప్రణుతగభీరోక్తులచే

రణితా లంకార ధృతివిరాజిత నొప్పుక.

కం. తుమ్ముకడు చప్పుడైనక

సమ్మతి సథికాయురాప్తి సమ్మతి గాంతుక

ఇమ్మహిం బూరుష లక్షణ

మిమ్ముగ నీరీతి వెలయు పెంతయు నొప్పుక.

ప. ఇంక సకలైశ్వర్యములకు నాధారభూతంబగు గజలక్షణం బెఱింగించెద.

మ. గజజాతుల్ గుణ ముల్ మదస్థితులు జోకక శతభూతాది రు

గ్రవజనైదాన చికిత్సలుక దెలియ లేక మీఱ గాప్యాయనం

డు జగన్నాన్య విశంపనందనుడు శిష్టుల్ మెచ్చ గావించి రీ

గజశాస్త్రంబు తదీయ గర్భ జననాఘప్రాప్తముల్ లీలలక.

కం. పూనిక లోపక వీయ

శ్యానకలామత గజాక్షు శైంధవ వనముల్

వ్యాసర నిరసికములుక

స్థానంబులు ద్విరదకోటి జన్తంబులకుక.

సీ. ఈయమ్మ వనములు నెన్న నీ దేశముల్

గిరులును గలనౌటం గరులు దత్త

దహ్లాఖిలం బొల్పు నందభద్రలు మంద

మృగములు సంకీర్ణముగను జాతు

లగు నాదివర్యయు సంతవర్యయునాగ

మలములు దిగుట మొదలం దుదలను

గల లక్షణములాదిగ మడించి నిల్పుట

యావలింతుట నీల్పటడవి కొత్తు

తే.గీ. గ్రుద్దుటది వైసరంబట్టి గుణుతు నడత

కిలుమెలును గత్తెరకాలు నులిమి

చూపు సంతతధారయునేవుమీలు

టంత వర్యయు నాగ గజాశిశుమరు

శా. చండత్వంబును గట్టికొప్పు గవ విస్తారాతి నేత్రాంతముల్
దండిక లావగు కంఠభాగముమృదుత్వక్రర్ణముల్ గోళ్లు ను
ద్దండ ప్రాభవసాహసమ్ము విపరీతంబైన చర్యల్ మహా
శుండం బేటను మండలమ్ము మద మెచ్చుక జాతి భద్రాఖ్యమై.

కం. సేద్యైపు మొగముక గమకము
నుబ్బగు వెన్నముక తుదురు నొరపుక సమమై
యబ్బురమగు కుంభము లా
గుబ్బగు కూపులును భద్ర కొప్పు సయికమై.

మ. పొగరుక గంతము తొక్కునుక శిరమునొప్పుక బృష్టభాగానతం
బొగ జాతింబగలేమి యన్యకరిపై నుత్సాహితం బొపుటల్
తగు సత్త్వమ్ము జనమ్ము చల్లనగు వాతంబానుటల్ గల్గి సాం
పగు నా నల్ల మడుంబు మందకుల ముద్యద్రాజసన్నాన్యమై.

సీ. కాలికంబమ్ము నైకము రోమములు చాల

గలచెవి గూబలు గండయుగము

తోక విస్తారమ్ము తోరంపు గొప్పులు

ప్రక్కలఁ గోశంబుపట్ల నుత్త

మారదృష్టియు స్వకీయారోహకానుకూ

ల్యము వామ దక్షిణలితపార్శ్వ

వర్తులా వర్తముల్ వైపరీత్యములౌట

మద గుప్తమును సౌమ్యమహిత గణన

తే.సీ. మున్నతియు నొప్పు మృగజాతి కురువివేక

మమర గజములకెల్ల నిట్లనువు మీలు

దక్షిణోత్తరములకుఁ బదక్షిణా ప్ర

దక్షిణమ్ముల మృగజాతిదక్క నెలమి.

చ. వెనుకటికాళ్ల ఎనెకిమును వెన్నుననున్నతి దీర్ఘహస్తముక
ఘనతర శార్య దుర్బల వికాసము చక్కఁగ బండు కొంటయుక
మునువెనుకల్ మదంబు క్రమముక దగ నబ్దు మునబ్దుమూఁటకుం
తెనయఁ బ్రకీర్ణ జాతిగల యేనుఁగు మానుగఁ బ్రోచిది మేదినిక.

కం. భరణ ద్రింశత్సంవత్సర

పరిమితముక దంతవృద్ధి పాటిలు చైర్ద్య

స్ఫురణంబాయుర్దాయము

తెరుగుక గజములకునెల్లఁ జేర్చిదలిర్పక.

చం. పటువన సీమం దెల్వించు దగు భద్రద్రాక్షజాతిగజంబు జూచి వి
స్ఫుటమగు మంతు జంతు శతిసాల్కుచే మృగదంతియొప్పు ని
న్నిమం దెలిపొందు మిత్రకరి నిర్మల సంగర సాహస క్రియా
నటనకు దిద్ద విక్రమ గుణంబు భరించు పురీణమంతయున్.

కం. కండలు నెత్తురు లుఱులిన
గండడగదు భద్రదంతి గంభీర విదో
ద్దంతాఖ్య నొప్పునది వే
దండకులొత్తుచుము నాల్గు దంతముల దగున్.

వ. కలివేళ భద్రమంద అపూర్వంబులైనను సంకీర్ణంబును దద్దుణ దూప చిహ్న
ములు మిత్రంబైయుండువలనంగదా సంకీర్ణజాతినా దత్కాలంబున బహుళంబయ్యె
మఱియును—

కం. కలుముల కెల్ల నేల్లిమి
దళశృంగారమ్ము రణవిధాన జయార్థం
బలఘన శ్రేయస్కరమగు
నిల గజలక్ష్మీ గల విధుని కెదురే! యెవరున్.

కం. శిరమును బూర్వోత్తరములం
జరణద్వయ ములు కపోల వక్షువులున్ ను
స్థిరకర్ణ మూల మేధ్రము
లరయం జెవిక్రింది దిశ్చైతన్య మదమ్మల్.

కం. శీకర సంగరసిక్తక
ప్రసాకట లప మేఘ మధు విభాకుండల గం
ధాకప్రమాఖ్యల మదములు
ప్రశీకరకర్మంగములం బ్రసిద్ధిపహించున్.

సీ. శిరమెత్తరము యెము నీద్యైంబు చిగువును
గాలి కంబంబుల మేలికుదురు
కొమ్ములొరంబును గొమ్ముల పదిలంబు
వెన్ను విస్తారంబు కన్ను దెలివి
నిడుండతుండమ్మును వెడద వాలమ్మును
వలం గొనుసుళ్లచే వలవలిదెస
యప్రదక్షిణపు సుళ్లనువగువామభా
గంబును గతినదంతంబులు వగ

తే.గీ. సమరునది రాజరాజార్ మైనగజము

భద్రమాతంగ మదియె శోభన కరంబు

చతురకరి గల్లకంటె నైశ్వర్యమెద్ది

మేలిమిగలట్టి ధారుణీ హలురకును.

ప. శాలిపూత్రగర్వ శ్రీశుత నైఋత, గణ, మానప్రియ, అతికాంత రాజకాఖ్య లంగల శాస్త్రంబులెనిమిదియును గజరోగనిదాన శాతుభావ చికిత్సలు వక్కాణించు నందు జ్వరంబులు గజజాతికిఁ బాకలంబులును దురంగమ్ములకు వేధలుననఁదగు నట్టి పాకల దశకంబును ద్వాత్తింశత్వాదరోగంబులును గూలకుక్కుటాది సప్తవాహనంబులును ద్వాదశ శోభలు, శాలిలీకదళి తండులంబులను జతుర్వింశతి సేతరోగంబులునుంగలవు గుణాద్య దృష్ట కర్తంబుల వలన నే తద్విపరోగంబు నెఱింగి తదుచిత చికిత్స లొనర్ప వలయుఁ బాకలంబుల యందసాధ్య పాహుళ్యంబగు నిది గజ లక్షణం బింక సుష్టుజాతి భేదంబు లెఱింగించెద—

ఆ. వె. ద్విఖురి చక్రవాళి ధృతిసౌప్యనందున

తృథికధార సతతమమరు ముదము

తఱును కేళపంక్తి కుటుచయూ మెడ మేటి

బరువుమోచు ద్విఖురితెఱంగు నెరయ

కం. బటువగు గొరిశల పాడవుక

పటుమదము వసంత వేళఁ బ్రబలఁగ నావనె

ల్లటఁ దనరు నల్పధారలఁ

జటులగతికొ జక్రవాళి సరణి దలంతుక.

చం. పశువులకైన రోగముల భంగియె

యుష్టుకులామయమ్ము త

ద్దశలరు కింతు క్రపనవదండము

నెల్లల రక్తిముకొ గలిక

లకునము రాతియుప్పును బలం

బొనఁగూర్చు జికిత్స నేయుచో

విశద వివేకరుక్మధిత

విశ్రుత బుద్ధుల సిద్ధ చర్యలక.

ప. ఇంక నశ్వలక్షణం బెఱింగించెద—

కం. ఆవర్త...వయో

భావ శ్చాయాగతి ప్రభావనుగుణ శో

భావహలక్షణ రుగ్ధి

మనశ్చిదెలియంగవలయు నశ్వమూలయోజక !

ఉ. కందము మందముకొ గుదురు గల్గినయ్యెములు సూక్ష్మక్షణముల్
కందువలందుమేల్ సుడులు కాయపు నిద్దము ముద్ద హాతు నీ
టందపు వాలమున్నత మహాజవముకొ శిరనెత్తడంబు శాం
పొందు గుణములుంగలుగు సుజ్జ్వలవాణియె లక్ష్మియెన్నఁగో !

మ. అనిలో గాయముదాఁకే ప్రేపుగమి జీరాడక వడికొరొత్తన నిం
టనిడుకొ నైజబలంబుడంబమర వాటంబొప్పుదచ్చిహ్నుమా
గన నెచ్చుకొ బయనమున్నం జడియ కేకప్రక్రియంబొబ్బునెం
దనుమానింపదు నుత్తమాశ్వ గుణమీయందము లింపొందఁగో !

కం. అనికికొ వేటకు వేడుక
కును వాహన మెద్దియేని గుట్టముబోల్చుకొ
జనునే ! బహు గజములుగల
మనుజేశుండశ్వవిభుని మాడ్కింజనునే !

కం. కలననెడి జలధిలోపల
నలవగు నైంధవము మందరాద్రగ నరులకొ
గలఁచిమధింపకయాటక
కలుగునె ! జయలక్ష్మికార్య కలితలకెందుకొ !

సీ. విదితముగానూట పదిసుళ్లు గలవు
తురంగమంబులకుఁదక్క్రమములెన్ని
దగు విధంబులనుండు నావర్తమనియెడి
సుడిగతి ముకుళము శూబగుమల్లె
మొగ్గ చందము జెట్టి మురుపున శతపాది
పాదుకార్థము ఖండభాగరీతి
చిప్పమాడ్కిని శుక్తి యొప్పగు పదభాగ
కొమ్మరూపమున మూకుడు విధమున

తే.నీ. తగు సమాహయవ విధము దాడనాకుడు
కరణి నిట్టి గుఱుతు గల్గుమెల్లు
దనరు నిట్లు నుడుల స్థానఫలములు
జోషములు నైఱుంగఁదొడరు శుభము !

ఆ.వె. మూఁడు పదులమీఁద మొనయేగ బుష్పసంఖ్య
గుళ్లు శుద్ధములు విశుద్ధలీల
నబ్బుకొడు గుళ్లు డెబ్బదియాటని
నాఁటికొలములునికి వడుపు వినుడు !

కం. శతపాది శుక్తి పాదిక

మితముల రెండంగుళముల మిలిద్రవ్యంగుళ సం

గతి యవవిధి పాదాంగుళ

మితి ముక్కుళము ఘాహ యదేనిమిది యంగుళముల్ !

కల. ఆవర్తపాదుకార్ ము

లావాజుల తనువుకొలది కనువైయుండున్

రావులు కొలదులుదప్పిన

చో విదిత ఫలముల్లాసగ జూడవునుమ్మి !

డం. శిరమున నుదుటంబ్రక్కల

నురమున రంధ్రమునదగుతదుపరిస్థాన

స్థిరత దశద్రవముల నా

నురుచిరముగగల్గివాడి శుభముల్లాసంగున్ !

కం. నరనారాయణ గుహయ

క్షరాక్షసమరుత్తులు రవిశశిద్రులునున్

మరుండునధిదైవతములు

ర్యరచ దేజికిగలదశద్రవములకురుసన్ !

మ. సరిమస్తమ్ములు లేనివాజుల కరస్పర్శమ్మును జేయ రా

దరయన్ స్థానములందు లేనియెడ లాయంబెల్ల శూన్యంబుగా

నెరయన్ వర్తిలు రావులంగలుగ నెన్నేయెండ్లు వర్ధిల్లును

స్థిర సౌఖ్య ప్రవహా ధ్రువంబు లెడయన్ శ్రీ పాయ తదృశ్యమగున్ !

కం. హీనాధిక్యములైనన్

స్థానమ్మున లేమి ద్రువలు జనియింపమియున్

వానిం గనుగొనదోషం

వానికపది ద్రువలు లేని యశ్వముకొఱయే !

సీ. నెలపులయందునఁ జిక్కురంబునెడ నోఁట

రెండేసి యెఱ్ఱుడ నుండు మాడు

నొసల నాలుగు పాది నుతి నున్నతంబగు

భాగమ్ములను నుక్కు పదియు రెండు

కంతనిగాళ్ళముల్ కరయుగమ్మున నాల్గు

కవహను వదనసంగతుల మఱియు

నెనిమిది పూర్వోక్త మీ సంఖ్య స్వస్థాన

ముల నున్ని సంపదన్ గలిగి వెలయు

తే.గీ. నెలపు మఱిదేవమణియున్న నెరయు శుభము

పరచగఁ గంతాభరణము శోభనములిచ్చు

నివి గలుగు గుఱ్ఱముల నెక్కి నవనియేలు

గళమునకొ శక్తి నుడియున్న చగులుగు శుభము !

కం. సకతైశ్వర్యములు న

త్యక్తశంకయశమ్ము నిచ్చు నవి గళసీమకొ

బ్రకటముగఁగల్గ మదిన

మ్మకు కంతాభరణ దేవమణులెడమైనకొ !

కం. గళమునను దేవమణి తగఁ

గల గుఱ్ఱము నెక్కి యింద్రు కరణికొ మెఱయుకొ

వెలయుచగ నదిముందరిదెసఁ

గలిగిన రిపుజయముగాంచు గను సౌఖ్యంబు

చం. నెలపుల రెండుసుళ్లు గల సింధుజ మిష్టములిచ్చు రుద్ర సీ

మల నల మేఘరీతి నుడి మానుగ మేలిమి నాఁదనర్చు న

ట్టిలవడు వాణినెక్కి మణిహేమవిభూషణముల్ ధరించు గూ

బల వృషభాఖ్య నుళ్లునికీ పట్టుగఁ గుండల ధారణుండగుకొ !

సీ. నాలుగు మూలల నాలుగు సుల్లాన

నంబునఁ జతురంతికంబనఁ దగు

వక్షస్థలమున శ్రీవత్సకి యదిగల

వైభవంబైశ్వర్య జయములూసఁగను

రీతి మూలల మూఁడు శ్రేతాగ్నియది ముఖ

మున నున్మి రాజ్యాది ఘనతఁబొసఁగను

నెఱి మూఁడు దొంతరనిశేఱి రాజ్య ప్రదమ్ము

తొమ్మునవైనఁదనరు సుఖము !

తే. యమశమనరెండు సుళ్లు జయప్రదమ్ము

భుజములనుమూడు సుళ్లున్న భూషణములు

గలిగి వర్ధిల్లు లక్షణ గరిమ రెఱిఁగి

మేలివాజుల నెక్కిన మేలుగలుగు !

వ. మఱియుఁ బ్రసాద చిత్రతారణ ధను ధృవ సరసీరుహ వేదిక స్వప్తిక శ్రేతాగ్ని
యమశ నిశ్చేదిక చతురంతిక గదా చక్ర కలశ లాంగూల శక్తి భర్తూర భండేందు
వజ్రాయుధ అంకుశధ్వజ రథ అశ్వత్థదళ సూర్య అష్టపద అండక పాంశజన్య

భావంబులను ధ్రువలునుంగల తురంగంబుల నేలిన నృపతికి శత్రు జయంబును దద్రాజ్య
లాభంబును గలుగు నింక దోష మహాదోషములగు నావర్తంబు లెరింగించెద—

చం. గళమున శంఖదేశమునఁ గన్నుల క్రేవల జంఘ లందుర
స్థలమునఁగిందుసందులను జానువులకొ గకుదంబునందుఁ బ్ర
క్కలఁగటిదంతవాలముల గల్గిన సుల్లందురంగమంబు ని
చ్చలు నొదవించు రౌతున కసంఖ్యములైన యరిష్టసంతతుల్

తే. కక్షమున వెన్ను దెస నానీకాపుటముల
నాభి భ్రూగుధ్యమున వృషణముల జిబ్బ
ల యెడ రెండేసి సుళ్లున్న హయముఁజేరి
యంటి గ్రుంకిడి రవిఁజూచు టర్లమరయ !

కం. ఇవిదోషపు సుల్లనఁదగు
నవిరళముగ మూఁడు నాల్గు నయ్యెయెడలకొ
వివరమగు సుళ్లు గలిగిన
నవియె మహా దోషసంజ్ఞ లశ్వముల్లకుకొ

వ. ఇంకను వర్ణ జాతి రోగ నిదాన చికిత్సాక్రమంబు లెరింగించెద—

కం. నేలం గొరినెలఁ గొట్టాడు
మేలిమి బంగారుచాయ మేనున గమవో
ల్లిల శిరశ్చలనాశ్వము
హాళికొ ద్విజకులము గత్తెనఁగలిమొసంగుకొ !

కం. మొకమున బిగువు జపాకికొ
శుక దాడిమబంధుజీవ సుమరుచియు తుత
ప్రకటత జడియమి రాక్కుల
మకుటిల మదిపూజకర్ల మగు లేజి ధరకొ !

తే. శక్రకోదండ పద్మకింజల్కశుక్లవర్ణ
మది వైశ్యకులమగు వాణి దాని
శైక్యనాతఁడు నిలయెల్ల నేలు యక్ష
విభుఁడు నాథనవంతుఁడొ విశ్రుతమౌగ !

కం. హరిమణికోకిల చటుప్పద

నురుచిర వర్ణములుగలిగి శోభనవేగ

స్ఫురణక్ థాన్యపదమై

కరమొప్పగు శూద్రజాతిగలయశ్వంబున్ !

ఉ. మంగళ నీలజంబుగరిమం దగు గత్తలి బోరబొల్ల సా

రంగియుఁ జారి యత్తరజర క్రియు గండియుఁ బంచభద్రయున్

బింగళ బిబ్బ జయ్యఁడనఁ జేర్చి విఘం డళిజాతి నాఁగ థా

త్రిం గల వర్ణసంజ్ఞలను దేజులకుం దగు నామధేయముల్.

తే. పంచకల్యాణియనఁదగు పాదవదన

పాండురంబును కర్ణముల్ పాలవత్

ములు నవియుఁదెల్పి నష్టమంగళి యనఁదగు

నవ్వుమగు లేడి బోర నా నతిశయిల్లు.

కం. ద్వైజకులము కాపారము

రాజునకుఁ మహము ధేను రాజికిఁ బాలున్

వాడికి వేగము ముఖ్యం

జోజ్జ వేటు గుణమేల నూహింపంగన్.

ఆ.వె. ఆల్ప మూల్యలబ్ధ మాడి లబ్ధంబును

జోరలబ్ధ మైనచోఁ దురగము

లక్షణమ్ము లివి నిరీక్షింపఁ బనిలేదు

సోంపు మీఱ సంగ్రహింప వలయు.

చం. శనగలు దిన్నచోఁ గయిపు సల్పినచోట జలమ్ము నార్చుచో

ననువుగఁ గింకిణుల్ గళము నందిడుచో నుపచార వృత్తిచో

ఘనముగ నేర్పరక్క నెడఁ గల్గు హయాళికి సంతసంబు నై

మృనమున నుబ్బునుం బలిమి మానిత ధైర్య సమగ్ర వైఖరుల్.

కం. క్షతరోగ లోహబంధన

తత్తరణ గజభట నినాదతక్ వహ్ని జలా

ద్యుత పృతదశలను నురుధి

రత లల యశ్వముల ధైర్య రహినిం దనరున్.

తే. దురమునకు నేర్పులేమియుఁ గఱచుటయును

గండచుట నత్పశించినఁ గడలమియును

తఱుటచేఁ గొట్ట నురకమి తన్నుటయును

గలుగ తుక్కుతురంగ మాఖ్యను బొసంగు.

కం. వెల్లుల్లి జయజ వాకుడు

వెల్లుగు మీరియాలు శోంతి పృథుమాగధులు

దృశ్యీలఁ గూర్చు కవణం

బల్లన నిడ వాతరోగమది మాను తగక.

కం. నరులకు నాడియు గజముల

కరయఁగఁ దగుగతి విశేష మశ్వములకుక

బరికింప నేత్ర వర్ణము

లిరవగు రోగములఁ దెలియ నివిలక్షణముల్.

ఉ. కన్నులు కదృ పత్రముల కైవడినుండిన స్వస్థదేహముల్

ఎన్నఁగ నల్పు మించునెడ నెంతయు వాతము దూదియేకురీ

తిన్నెర పల్పనా తెలుపు దేహిన శ్లేష్మమువైడి చాయయై

యున్నది వైత్యమైది తగ నున్నదియుం దగు మిశ్రరోగమై.

సీ. కన్నీరు బిందువుల్ గానేత్రముల నున్మి-

జ్వరము తత్త్వద్వర్ణ సంగతముగ

నలుపాకు పసరును [నలి] హరిద్రాచ్ఛాయ

యగు గచ్చకాయ యొప్పందముదగు

తెలుపు చాయయును గాజాలరుచి మక్షి

కోజ్జ్వలము శంఖో లూక విలసనంబు

కన్నులఁ గను పట్టియున్న గుఱ్ఱంబున

కాయపు నిర్ణయ మరయ వరుస

ఆ.వె. నెనిమిదియును ఒదియునేండ్లు కదాల్చుగు

పదియునేడు రెండుపదుల నిరు

దియును మూడు నిరువదియునాఱును బది

తొమ్మిదేండ్లు దెలియుఁ డిమ్ముగాఁగ.

సీ. గుండు గుఱ్ఱములైదు గోడిగ నొక్కటి

ప్రాజ్ఞాఖంబున నిల్చి రహినిపోడ

శోపచారముల నేవునఁ బూజించి

యల్లియఁ బసపు నయ్యుత్తరేణు

విత్తులు వసయును వేపాకు జీరక

తండుల వ్రీకలులత్రటిని మాట

గా గళమునను రత్నబంధనము నేయు

టనువు మహానవమిని నొనర్చు

తే.గీ. నారపుతు నెల్లి సౌఖ్యముల నుభవించు
రోగములఁ బాసి తురగమున్ యాధిదనరు
మఱియు దశవిధ ధాన్య హేమములు సూర్య
తనయు రేవంతు ప్రార్థనన్ తగవు మిగుల.

శ్లో. సమో దేవాది దేవాయ
తురంగాణాం హితాయన
సూర్య పుత్రాయ దేవాయ
రేవంతాయ సమోనమః :

సీ. రేచును బగటను మాపొద్దు శస్త్రంబు
కొమ్ము జలూకంబు కొని రధిరము
నశ్వంబులకు రోగ మరసి లీయఁగ నర్హ
మదియొండు పది ద్వాదశాంగుళముల
పాదపునఁ గలరక్త మదరి వెల్పుడుటన
శ్వాక్షములకుఁ గ్రహ మభిశేన
గంధమణుల్ నింబ ఘనలితువరసమ్ము
లవి లేనెతోఁ గుక్కుటాండ యుక్తిఁ
జెలఁగఁ బిప్పళ్లు మృదువుగా నెలమినూరి
కలిక మిడినంత నక్షిరోగములు మాను
సరవి నెత్తురు దీసి రసమ్మునిడ్డ
గంతు లడఁగు దురంగమగణములకును.

కం. రసములకును దంగేదా
కసమునఁ గట్టినను మాను నడఁగమి నవించి
చిసరగ నుప్పదిమినచో
పాసఁగన్ లఘు వగుచుఁ బాదములు పొంపలరున్.

చం. తనపునఁ గంతులున్న విదితంబుగ దోపపు వేఁకి దాఁకినన్
బెనువగు తిప్పలీగ నరికిండియునున్ గొలిమర్లు పంచుమా
లనియతి జీరతైలములు లాలితరీతి లవంగయుక్తిమే
పనుపడఁ బాలతోఁ గలయ బాగుగ నూరి యొసంగ మేలగున్.

తే. చల్లనగు మేనుతత్తమన్ జ్వరము నాము
దంపువేళ్లును పల్లెరు గుంపువేళ్లు
పటుకమాయమ్ము మూడవపాలుజిక్కి
కాచియిడ నస్థమునరింపఁ గదలుజ్వరము.

తే. శాంతిపిప్పలి వసయును జూర్ణముగను
జేసి తొత్తఁ గమాయమమ్ము పోసియిడిన
సరగ విడుచును దత్తమక్ జ్వరము మఱియు
సరచికిత్సలు విహితంబు తురగములకు.

కం. తనువత్సుష్ణత సంతా
పనిరూఢజ్వరము గళముపట్టఁ గురకుర
ధ్వనులకును దోసకాయయుఁ
బనుపడఁ గొతిమర్లునరఁటి సుండ్డిడమానుక్.

వ. ఇంక రత్నలక్షణం బెఱింగించెద—

గీ. కెంపు వ్రజంబు ముత్తైంబు సొంపు మరక
తంబు వైడూర్య పుష్పరాగంబు లింద్ర
నీల విద్రుమ గోమేధికాళి దగ న
వ్రగహేధివరత్ననవక మెలమిసి.

సీ. వెలలేని మణి కురువిందము లివి మైదు
భంగులా కురువింద పద్మరాగ
మాంస గంధియుఁ గెంపు మఱియు సౌగంధికం
బననందు నుదయార్క పటిమ దీప్తి
పద్మరాగము పిక్తపకటాక్ష రుచి
కురువిందంబు దాడిమ విరి మెఱుంగున
కురువింద మతిరక్తతర మాంసఖండంబు
బలె మాంసగంధియు నలుపు నెఱుపు

ఆ.వె. గలుగు నిగ్గు నీలగంధి వీక్షింపఁ గ
లాలులేఁత కోమలములుగాఁగ
సారిది కెంపునది యశోకకింకుకలాఢ్ర
సమవిభాతిఁ దనర నమరుమేలు.

తే. వేర్చి లకునత్రాస భిన్నముల్ పటలంబు
జర్జరంబు కర్కశమును నీల
మనఁగ దోష పట్కమగు కెంపుజాతికి
వేఱువేఱు వాటి విస్తరింతు.

కం. పాలుపయిఁ జోయఁ గనుపడు
డాది లతునంబు సిరుల డంబడఁగించుకొ
లీలకొ బగిలినగతి రే
ఖాలక్ష్యము త్రాసమగుట కలహమే నేయుకొ.

ఆ. వె. తునిఁగి పోయినట్లు తోచుట భిన్నంబు
బంధువైర కార్య పరిణామిదగు
చియపలైన రీతిచేఁ బటలంబది
శోకకారణము ప్రాకిటముగ.

కం. పొరలున్న జ్వరంబగు
నెరయఁగఁ గర్కశమునగును నెరి సంకటమై
నెర నైల్యము నీలమృగు
పరువడి వెలువకును దిగుడుపాటుగు నెందుకొ.

కం. నున్నయగు మీదబిందువు
లున్నకొ జూడంగదోష మొదవుంచానుకొ
వన్నెదగు పద్మరాగం
బన్నది వెలకెచ్చు సూర్యుఁ డభిమత మొసంగుకొ.

సీ. హిమ మతంగముల నిలబుట్టు గృతమున
కాశ్మీర కోసల ఘనవిశాల
ములఁ బుట్టు ప్రేతను వెలయంగఁబొండ్యసౌ
రాష్ట్ర భూముల ద్వాపరంబునందు
హిరాగ దేశ విహార భూములయందుఁ
గలికాలమునఁ బుట్టు నెలమివజ్ర
మణులు దాఁకటఁబెట్టి గణన సంబెటను
ప్రేసిన తగ్గకయు విరిసియును జోక

తే. గీ. బెడిసియంతటఁ బడునది బిరుదువజ్ర
మదిపురుష రత్నజాతియై యతిశయిల్లు
శుక్రం డభిదైవతముగాన శుభములొసంగు
ననఘ మగునేని రాజ భూషార్హ మగును.

కం. మల్లె విరిచాయ ద్విజకుల
మల్లనఁ బల్లవము కాయనగు రాత్ములముకొ
మొల్లపుఁ బసిమికొ [వైశ్యము]
మొల్లన నలువైనశాద్ర మిత్రులగమరుకొ.

- తే. పరగు సుకృతమ్ము కలిమియుఁ బాపహరణ
విభవములు గల్లు పరుసతో నీటిఁదాల్చి
హాటుమూలలఁ 2 దియు రెండైనధార
లమరుఁ జుల్కనగల వజ్రమదియెమేటి.
- సీ. నడుమ నల్లనిరేఖలడరఁగాకపదమ్ము
దాఁచినవాడు నిర్ధనికుఁడగును
వింతచాయలు గల్ల విచ్చాయ నిజభాయ
తెనిమిది మలినమ్ము శీనకోణ
ధారలు లేనివి తగ ముండనంబగు
జరగు దోషములు వజ్రముల నిట్లు
శుద్ధవక్రము దాల్చి శుక్రకుండు వరమిచ్చు
వినుముతైములు దశవిధములయ
- లే. జలదజమ్ములు నిర్జరసమితి దాల్చు
పాముతల యది గురుగింజ భాతి విషహ
రంబునగు కీచకజము తారకముభాతి
దాల్చి శ్రీవశ్యకము శుభదంబునగును.
- ఆ.వె. గండుమీలఁ గలదివెండి మల్లియచాయ
లడరు దాల్చినగ్ని యెంటచెందు
నిలను దెలుకువలన వెలయు ముతైమ్ము శ్రీ
రాజవశ్యకము ధరాతలమున.
- కం. కిటిదంత సంభవంబది
పటు భూషార్థమ్ము రేగుపంటి గతిఁవగున్
స్ఫుటతామ్రపద్మి సింగళ
నటరావణ శుక్తి మాక్తి కావళు లెలమిన్.
- జ్జి.వె. శామ్రుపద్మిఁ దక్క దక్కిన వరుదుకుం
భినిఁదలంప మఱియుఁ జినుకులెంత
మెట్లు శుక్తిఁబడిన నట్లన నంతేసి
మాక్తికములు పుట్టు మహితగతిని.
- కం. కెంజాయ సింగళమ్మున
రంజిలు బంగారువన్నె రావణమున ని
ట్లుంజను సురాక మాణియు
మంజుల పాణియును ద్రివిధ మాక్తికజాతుల్.

తే. తనరుఁ ద్రవ్యశ్రంబు పార్శ్వకుంతనము కాక
పాణిస్ఫుట కంబు శుక్తికాస్పర్శనంబు
నరయ సతిరక్త మత్స్యాక్షులనఁగ జా[X]
దంబు ధూమాంకమనఁగ దోషంబు లమరు.

కం. గోమూత్రములొక బడనిడ
నామిక దేలినది రెస్సయట మునిగినచో
నాముతైము కృత్రిమమగు
శ్రీమహిమం దాల్చి విధుఁడు నేమము లొసఁగున్.

సీ. పాలపక్షి గరుత్తు బాగు నెమలి పురి
యందము గాజు పెంచెందగురుచి
యలహార్షముల వన్నె బలు రక్కసపువిరి
మహితదీప్తియుఁ బాలు మానికొమ్మ
చిలుక తెక్కల జిగి నలశిరీషప్రస
వరుచులఁ జెలువందు మరకతములు
కెంపు లక్షణము వీ ధ్రాంపున నన్నియు
బుధుఁడెచ్చ ఫలము రెప్పడును దాల్చి

తే.గీ. దృష్టిదోషము విషములు దీటుదాన
వర్ణవిధములు దక్కఁగ నిర్ణయములు
తెలియఁదగు తురువింద జాతికిని బఠెను
నీలలక్షణ మెఱింగింతు లీలవినుఁడు.

కం. నెరరంగు నిదనీలం
బరయఁగ ధర దొరకచెందు నమరపురిఁదగున్
నెరి ముప్పాతిక రంగునఁ
బొరి నీలము నెన్న వెదురుఁబూరుచి దనరున్.

సీ. అది మహానీలమా నెరరంగు నీలమ్ము
గుఱుతు విష్ణుకాంతకుసుమ భాతి
నిలదాన భిన్న పటల శిలాగర్భ మృ
ద్ధర్మ శోణిత చిందుగతులు గలుగు
టలు మహాదోషముల్ మలినంబు విచ్ఛాయ
కుక్షికురంజి నెక్కినన చాలు
కాస్పర్శనములు నాఁ గలవు సామాన్య దో
షంబులు త్రాసజ్జరితముల్

తే. రీతులకెంపు నెఱిగిన భాతినెరయ
వలయుఁ బరిశుద్ధ నీలమ్ము నెలమిఁదాల్చి
శని ఫలప్రదుఁడగుచు నిచ్చలునుబ్రోచుఁ
గీఁచు దొలఁగించి యెంతయు వేడుకలర.

కం. గోమూత్ర కాంతి సమర్థు
గోమేధిక రత్నమరయ గురువిషహరమై
భూమిదుఁడు కేతు వెప్పుడు
శ్రీమహిమం దాల్చునట్టి శిష్టులకెల్లె.

తే. పుష్కరాగమ్ము బంగారు పాలుపుదనరు
నదియు వైడూర్యమును దాల్చి సధికళుళము
లిచ్చు రాముపు మిక్కిలి మచ్చికలర
విద్రుమంబునఁ గుజాడిచ్చు విభవమెలమి.

కం. అది మట్టిపంటి చాయ్
బదపడి యలవండనిప్పు బాగునఁ దనరు
విదితము గా నవరత్నము
లదనం దెలియంగ నిట్టివగు గతులమరు.

వ. అని సకల వ్యవహారంబులకు నాధారంబగు గణిత
నూతుండు శాసకాది మునుల కిట్లనియె—

కం. గణితములు పదివిధములు
ప్రబలత స్థిత్యష్టసంఖ్య పరికర్తముల
గణుతించి వేలువేటగు
ఫణితి సంక్షిప్తపరితిఁ బలికెదఁ దెలియ.

సీ. సంఖ్యయుఁ బరికర్త సరణి భిన్నాధికా
రము ప్రకీర్ణము త్రైరాశికము
సూత్రంబు త్కేత్ర మచ్చుగ ఖాత గణితంబు
కరణసం స్థితి చాయ గడఁగు పదియు
ప్రబలత గుణకార భాగహారములు
లలి వగు వర్ణ మూలములు ఘనము
ఘనమూల మమర సంకలిత ముత్కలితంబు
లను పరికర్తంబు లతిశయిల్లు

ఆ.వే. నందు మొదటిదైన యట్టి సంజ్ఞయెఱుంగ
కెఱుంగఁ గూడలేమి యిరఱ్ఱగాఁగ
భూమి కాల ధాన్య హేమ తులా క్రమ
మెఱుంగఁ బల్కుదిపుడు వరుసగాఁగ.

కం. పరమాణు వాది యష్టా
ష్ట రుచిర వారాభివృద్ధి జను సంగుళమై
నెరి నవి జానెడు పండ్లం
డరయఁగఁ బదియూలు జాన లవి దండమగున్.

తే. దండములు వేయి శ్రోశమై తనరు నాల్గు
శ్రోశములు యోజనమునెల కొలఁత నిడివి
వెడలుపాక కోల గుంపె డాకడఁక నిరువ
దేను గుంపెడు తూమెడు మాన మిట్లు.

కం. నిమిషములు పదునెనిమిది
యమరంగాఁ గాఢ కాఢలగు కళ త్రిదశ
క్రమమున నవి యాటొకఘటి
క మెఱయు దివసాబ్దముఖ్యగతులగు దానన్.

సీ ధర నవశతసంఖ్య ధాన్యము సోరెడు
మానెడొనవి నాల్గుమాస్కె లన్ని
కుంచెడు నాలుగు కుంచముల్ తూమెడు
నవి యిరువది పుట్టె డనఁగఁబరగు
నాలుగు వడ్లెత్తు లీలతో నొకగుంజ
యవినాల్గు మాక యెత్తవియ నాల్గు
ధరణము రెండవి తగ గదె గదెలు
పదియూలు గూకిన పలము పలము

తే.గీ. విరువదొక వీనె యవి నూలు పరగ వారు
వరయ నేకాంగుళాకృతి యంత జలము
లిల వరామెత్తు పట్టలములును వాద
భాగమొక కుంచెడిది జలభావ మరయ.

ఉ. వన్నియలెన్నో తద్దణన వర్ధననేయమఁ గూర్చియెత్తు న
వ్వన్నెలయట్లు నింతని ధ్రువంబొనరింపుమఁ దాన వన్నెఁబా
లొద్దన్నను వన్నెయా పయిడి కోరి పుటంబిడి నందునన్ బడ
వన్నియ కుండనం బొకటి వన్నియ వెండి విమర్శనస్థితిన్

క. కాసులు నాలుగు వీసము

మానక నవి పదియు నాటు మహిజిన్నై మగున్

పూనిక నేకదశస్థా

నానీకము దశగుణోత్తరాధిక్య మగున్.

వ. ఇవి సంజ్ఞా ప్రకరణము నయవి యింక సకల పదార్థపరికరంబున యవి
వినుండు—

కం. విశోత్తర వృద్ధి బది

దాకాల్పిలిడి కూడఁ దగు నేఁబది యై

దీకరణి రెంటిలెక్కలఁ

గైకొని యినుమడగునట్టి క్రమ మెఱుంగుటలన్.

ఉ. పెక్కగు లెక్కిలిట్టివియె పేర్పిడగన్ గుణితక్రియార్హమై

యొక్కవ తక్కువన్ సుళువు లిట్టిడ నిట్టగునన్ విధంబులన్

దక్కక నెందు కందు వెసఁదార్పొకనఁగా సమకొల్పు రీతు ల

ట్టికృజమైన రెండవదియూ చరికర్ష మనేకభంగులన్.

శా. కొన్ని బుద్ధిని గొన్నింటిన్ గుణకసంగుత్తమునన్ దంత ని

ష్పన్నాధిగ్రహణాధి కారముల నెచ్చన్ గొన్ని మథ్యార్థతన్

గొన్నిన్ సంకలితోక్తి వర్ణగతి గీ ల్కొన్నింటినిక బ్రశ్నలన్

జెన్నొందన్ వివరించి తేటఁపఱుపన్ భిన్నాధికారమృగున్.

కం. నిర్ణయమునకై తత్త

ద్యర్థత నొనఁగూర్చి యుండు నైఖరి దానిం

బూర్ణ ము చేయుట లదియె ప్ర

కీర్ణకమను పరికరంబు కీర్తితమయ్యెన్.

తే. రమణఁద్రైరాశికము పంచరాశికము

సప్తరాశిక మనఁగల సంఖ్యలయెడ

భాగముల నిర్ణయించు శోభనవిధము

దనరుఁ ద్రైరాశికమునా వినుతికెక్కి.

కం. చిత్రములు భాగవిధములు

వాత్సార్థ వివేకసిద్ధి పటిమయుఁ దగఁ ద

హ్నుత్రమునఁ గాక వేట్రాక

సూత్రము వివరింప కునికి సూత్రంబయ్యెన్.

కం. రీతిం గొలయచ్చకట్టుల

చేతన్ గుంటలు ఘటింప జ్ఞేతగణితమా

భాతపు మట్టున్ విరివియు

జ్ఞాతిన్వివరింప భాతసంజ్ఞదనర్చున్

ఉ. మట్టును గొల్చు కోలలవి చూచుక పాతికపాలు గూర్చియా

దిట్టమె గుంట రెన్నదగు లేకువతో వలయింపఁ జేలకున్

పట్టుక తక్కువాటికినిఁ బట్టి ప్రతికమ సంఖ్య లర్హమా

గుట్టుగఁ గోల యిన్నడియె గుంట జతుర్ధాశ మెన్నికందగున్.

సీ. బారకు బార యేర్పఱచు లోతు వెడల్పు

నిండు మట్టైనచో నిండుగుంట

యరయఁ బాతిక మట్టురెనసట్లగు సంఖ్య

నిడివి వెడల్పును నిండలేక

నఱయైనచోనది...నిండు మట్టి

పాతికకుంటయై పరిధ విల్లు

త్రవ్విన మట్టియంతయుఁ బొడపు వెడల్పు

కొలగని గుంటల కొలఁది చెలియ

తే.గీ. వలయు పనికి నటులఁ గొలఁత వెంబడిమట్టు

క్రమత భంజ కమ్మలమరఁ జేసి

పరకపాలు పెంచి పాటించి కూడినఁ

గణన సమము వచ్చు గణితులకును

కం. ఛాయాప్రమాణ గణనన్

బాయక లెక్కించి బింబపటునిర్ణయమున్

జేయుటలవి యెన్నఁగా

ఛాయాపరికర్తమనఁగ సభల స్వేలయన్

వ. గుణక క్రమంబు దశమపరికర్తంబగు నది యెనిమిది లెజంగుల గుణకార భాగహార వర్గ మూలఘన ఘనమూల సంకలితవ్యక్తలితంబులను దత్తదుచిత కృత్యంబులకు హిత మగు నేక దశ శత సహస్ర దశసహస్రలక్ష దశలక్ష కోటి దశకోటి శతకోటి అర్బుద న్యర్బుద ఖర్వ మహాఖర్వ పద్మ మహాపద్మ క్షోణి మహాక్షోణి శంఖ మహాశంఖ క్షితి మహాక్షితి భూరి మహాభూరి అంత్య అతర్క్య అప్రమేయ సముద్ర సాగరా నంతంబులను ద్వాపరింశస్థానంబుల నమరె నిది గణిత ప్రకరణంబిక పశుచికిత్సాక్రమంబెఱింగించెద.

చం. కనులభువుండు ముక్కునురభి కమ్రసుధారస మాదరంబు తో
నమరుల కిచ్చి భూప్రజకు హవ్యము గవ్యము చేకుటక దయా
క్రమమున ధేను సంతతులఁగల్గఁగఁ జేసెఁ దదీయరక్షణ
త్వము లతి భర్త మెవ్వరికిఁఁత్రాత్ర బవిత్ర చరిత్ర సంపదక.

కం. విహితంబుగ భన్వంతరి

సహదేవుండు దచ్చికిత్స శాస్త్రోక్తత స

న్నిహిత మునర్చిరి జగతిక

వహిఁ దద్విధ మిపుడు వినుండు వైఖరి నెరయక.

అ.వ. నెమరు బెట్టదూర్పు నీరు విడుచు మేఁత

బట్ట దప్పుడపుడు బడు ధర్మి

నణఁకు ముకు జెమర్చు వడిఁదొమ్మదాఁకినఁ

బసికిఁ దచ్చికిత్స వరగ వినుండు.

కం. త్రికటుకముక ద్రిఫలమ్మును

నొక మానెడుచింతపులుసు నొగి మహిళపయః

ప్రకటరసమ్మున గొట్టెడు

సుకరత నిడఁ దొమ్మ తేపులు సురుగుక బసికిక.

తే. ఎలుఁగునెత్తురు కరదూప మెలమి శుంతి

పొడియుఁ గల్లుపు నల్లని వడుపు మేక

పంచితమ్మున నిడఁ దీరు పసిఁడి కొఱ్ఱు

గంజియుకొఁగాఁకనీల్లిడఁగా వలయును.

సీ. బరియమ్ము సంధిమపతి ? తొమ్ము ముక్కువై

తోఁక క్రిందటఁ జూడఁ దొమ్మదిరుగు

నెరిడిదాఁ కిస మేపు నీళ్లు నొల్లదు మ్రుక్కుఁ

గొమ్ము లడ్డము పడునిమ్ముగాఁగ

కొఱ్ఱ చూర్ణము సరి గూర్చిన కరదూప

మది నూనెతో నస్యమమరఁ జేసి

వెదురు టాకురసమ్ము వెసనిడ నది తిరు

పసపు గొఱ్ఱావాలు పొసఁగు పొడలఁ.

తే. సమములుగఁ గూర్చియిడెదరునమరఁ గలిసిఁ

గలయఁ గరదూపముక గింశుక ప్రసవము

లైన సున్నంబులైన సొంపమరనిడినఁ

దిరిసె పుంబట్టయావాలు నెరయ నుల్లి

రసముతోనైన నిడఁ దీటు నెసఁగు వెలిలి.

అ.వె. ఎలుగు నెత్తురైన నెలమి మోదుగు బుభ్రు
లైనఁ గలిఁ బొసంగుపూని మూఁడు
తవ్వలన్ని నాళ్లు తగఁ బశువులకిడఁ
బేరులేని రుజులు లేఱు వేగ.

కం. నల్లఁ బడి యెఱుపుమానిన
నల్లదెవులు కించుంబునన మజ్జిగయిన్
దెల్లమిఁ గలిసిడఁ దీఱున్
మొల్లమి దిరిశమ్ము మనుజ మూత్రము నటులన్.

అ.వె. ఆడ్డరసము వేము నా వాలు నల్లేరు
వేము నేలవేము వెలయు తిలలు
గుమ్మడిఫలమునను గూర్చిన నానల్ల
తెవులు మాని కుసులు లేటి బలియు

కం. అఱగడపుఁ బసికివెల్లు
ల్లరయఁగ నావాలు నుప్పునట మజ్జిగతో
నల్లననొక పక్షుంబిడ
నల్లననదిమాని పసరమనువుగబ్రదుకున్

కం. వలికుట్టుల కుంజెలిమిడి గలయ
సమూలమ్ము నీళ్లఁ గ్రాచి కలియన
ట్లల వరిచి తాలికెత్తిన వలిదొలగఁగ
బశువు దొంటి వైఖరి నడచున్

అ.వె. ఎద్దు కట్టుపట్టు లెలమిముక్కునదొక్క
కెఱిఁగి నడుము చూడఁ బరిహరమగు
నొడవమ్ము విడుచునగ్ని వైద్యమున
నకులుననుజుఁ దలఁపనుకర మగును.

కం. కొఱనెలనీనిన పసికి
దుఱిమిడియన్ వెదురుటాకు దోడ్చి మే పన్
నెఱచేవు నీనలేనెడ
మొరవడిగా వెదురుటాకు మేఁపిన నీసన్.

అ.వె. మాడఁ గుడువనీక తొడిఁ గట్టినీయని
జాడ నల్లఁదీగ మాడమేనఁ
బూసి నాకనీయ వాసి సాతై వత్స
గుడువఁగట్టినమ్మఁ గొమరు మిగుల.
V.V.—29A

కం. వెలిదివియంబును గంజీయ

పులకండము నెయ్యి పాలు పాలుపుగఁ దొడలన్
గలయంబూయఁగఁ దొలిచూ
లలవడఁగాఁ జేపు వ్యాధులన్నియు మానున్.

తే. నచ్చుదని నెత్తురొరలఁగ నొచ్చుఁ బసికీ
బచ్చిబియ్యంబు కలిబూర్లు బంకరెన్న
దీర్ఘశ్రేణుల మనునట్టి తేవులుదవుల
వాత విడఁ దగు నాయంబు వరుసఁజేరి.

కం. పారిఁబారి నెత్తురుగారిస
నరుదారఁగఁ జమిదె పిండి యంబులిడఁదగున్
ధర నలికిరికాఁ టైనన్
గరిమన్ గల్లుపు కింశుకము కలివలయున్.

అ.వె. మాడనొల్లనిదానికిఁ వేడుకలరఁ
నెన్న నల్లేరు వెల్లుల్లి నెనయ వసయ
మిరియమున్ దక్రమును నిడమేర్చెదయనుఁ
వత్సమునకిచ్చు పాలునవ్వారిగాఁగ.

కం. నెరివెక్కఁ దెవులునకుఁ గలి
మురుపుగ భల్లూకమును

— — — — —

కం. — — — — —
— — — — —

పుడమిన్ బ్రహ్మదమతము పూనిక నిటులన్.

సీ. పుచ్చాకు వసయను ములుచల్లతోనిడ
మావి చిన్నది చేపు మానితముగ
రహిదిరినెము కట్టరసమున మిరియాలు
మద్దించి మేదించి మారు జెవిసఁ
బోసినఁ గంటిలోఁ బూవు మానునిజంబుఁ
దొండాకు పసరున దొడవి యేడు
మిరియంపు గింజలు మేదించి కంటిలో
నిడఁబూవుమాని సొంపడరఁ బ్రబలు

తే. నెలమిఁగల్గువు తాటి కాయలును జేల
కర ను గంధిలతోడను గలయఁ జోయ
దూడగై కొను నెయ్యి గోధుమ యవాగు
పోసినన్ జేపుచేఁగడు పొల్పుఁ బనులు.

కం. పల్లెరుక్ గొతిమర్లుక్
వెల్లుల్లియు జేడిగింజ విను మోడుగవూ
వల్ల హరితికి జిరకర
మల్లనఁ గలి నిడిన సాధువగు దుష్టెందుక్.

కం. ఇలఁ దగిరిశయు సమూలము
గలయఁగఁ గల్గువు జేలకర సమములుగాఁ
బుల కంఠముతోఁ బెట్టినఁ
నలవడ గానెపుడు గొడ్డు టావుక్ జేపుక్.

సీ. పొసఁగఁ బావరకంటి రసమును బచ్చిపా
లిడఁ జూలునిల్పు నెంతేనిగొడ్డు
టావులకైనఁ దోడ్కోవెన మేకల
నెయ్యి వెట్టిన వైస నిలుచుఁ జూలు
పొడుచువాటికిఁ గంటనిడఁదగునూనె యె
న్నాళ్లతి సాధువై ననిచియుండు
... గుండె చివురుకు నొగిఁ గుంటుదానికి
మిరియపు గింజలు నిరువదొకటి

తే. చేరి లిప్పాకు రసముతో నూరి తెవినిఁ
బిండినంతన కుంటులు వేర్చిదేలు
కసపునందికి దిగదీసిమెసఁగఁ జేయ
వృష్టితాఁకుట పసులకుఁదీటిపోవు.

జం. దిరిసెము వేము బారిజము లేకువ తక్కిన సింధుపాఠముక్
నైరకసరుల్ సమంబులుగ నేయియు నూనియ యోమువంబు న
ట్లరయిక పొంగనీక కమలాగ్ని ని దైల మొనర్చి పోసినన్
ధరఁ బశుజాతి వాయువులు దార్కొను పాణిలు మాము నన్ని యుక్.

కం. కందరసము పులిచల్లయుం
గందువతోడ ద్రివిధ.....గంటిని బోయన్
పొంది నముల్ వసులతోడ జెలుం
వందన్ బైలుటికి పశువు లల్లనం బ్రబలున్.

అ.వె. వేర్ని మావి పడమిం బేలాలపిండి పు
చ్చాకు రసము గూర్చి యనపకట్టు
తోడం ద్రిదిసమిడిన వీడి మావలంబడు
నటులం గామి కరగియైనం బడును.

అ.వె. పరగుమేడి చెక్క భారంగి పత్తాకు
వసము టల్ల నూనెపాసంగం గూర్చి
పొలుచుం ద్రిదిసగణన పుచ్చాకు కట్టిడ
మాని యిపురుగండె మహినింబడును.

సీ. కనుగ్రుడ్లు గ్రుంగితోడ న్వేంద్రులు వీడి
చిక్కుగువ్వ తెగులు చెందుపసికి
కల్లుపు నావాలు నల్లంబు కలుబంద
పలుకులు సమముగాం గలయం గ్రుమ్మ
పులిచల్ల కడవలతో బోసి జామొకటార
నిచ్చిత్రావంగం బెట్టియిడిసినట్టి
తోడం ఖండింపుచుం గాకనూనియనద్ది
నంతమాత్ర[నె తెలు?] లణంగిపోవు

తే. పాసంగ వెంపలి మూలంపు రసము నశ్య
మమరం జేసిన దగ్గుతుమ్మపుడు మాను
నేలవేము నడ్డ సరము లీలం గలియ
నిడిన దగ్గులు తుమ్ములు కడంక నణంగు

కం. కలితో మోదుగ పువ్వుం
గలయం గం దిలపుష్పమిడినం గదలున్ దగ్గువ
అలగుండె పగులు దీననె
తొలగు పనులకున్ జికిత్సతో డోజేయన్.

అ. గోనుపండ్ల రసము గోక్షీరమును నిడి
మాడమేసం బూయమాడ గొనును
కొమరుతివె గడ్డకూర్చుక తలవరి
యూకు నూరియిడిన నవియు నటుల.

అ.వె. వెలిమిడాకు నూరి కలియుఁ గల్లుపును
గలయుఁ బూయ దూడ గజ్జిమాను
పరగ గంజవాకు పసరట్టి గుణమిచ్చు
నొడలు గడుగవలయు నొదవి పిదప.

అ.వె. ఓప్పు పద్ద కంద ముమ్మేత్త విత్తులు
జుట్టు పాకురసము సొరిది నట్టుల
పాలదొమ్మి చిన్ని పసికీఁ బ్రక్కలు చూడి
కలి పలాశకుసుమకలిత మిడుడు

కం. చెలంది వినుపారులేగకు
నలవడ మావేకు నూనెనద్ది తిన నిడక
వలయు ప్రతి యాకు చిక్కలి
కలుపుకొ గొట్టెడిడఁ గడుపు గట్టుకొ వేగక.

కం. పాలుగుడిచి కడుపారెడు
నాలేగకు మహిషదధియునట వంజాకుక
వీలనిడ గట్ట గంజా
కాలిలకొ బెట్టఁ పాలుగలుగుకొ బెలుచక.

కం. తంగెడు కొనలుకొ దధియుఁ
బొసంగ నిడ నజీర్ణ మణింగు సరవిం బెన్నే
రుంగడ్డయు గంజాయా
కుం గూర్చుక నిడ నజీర్ణ గుణములు మానుక.

లే. పరగ జొన్నలు వేపాకు ప్రత్తి గింజ
లుప్పు నిప్పుల నీహుమ మొసర వీధి
జల్లినంతన దృష్టి బోషములు దొలంగు
మణియు నిప్పులు జడిసిన నెరయుమేలు.

కం. ఈనంగలేని పసికీకొ
బూనిక గురిగింజవేలు పుల్లని కలితొ
నూనె యిడి పొత్తికడుపున
మానక లేపనము నేయ మక్కువ నీనున.

కం. సంగతి కుత్తుకవావ
య్యంగిటముల్ దీలు కంఠమనువుగఁ జూడక
పొంగు ముకుబంతి తలకె
క్కంగా మధ్యంబు నాధిఁ గలనస్య మగుక

శ్రీ. మిరియంపుఁ బొడిజుట్టు పురిడంబు నిడవాత
ములు దీటుఁ బనులకుఁ దల యెరిసిన
తలలిండి యాశృంగములఁ బుట్టు రోగంబు
తలవిసరుకొ బాధవాలక దొలఁగు
నావాలు చవిలెత్తు వెల్లుల్లి శొంఠియు
గొలిమిడి పసరుతోఁ గూర్చి చెవుల
ముక్కున నిడఁ గర్ణముల నిల్వగట్టిన
శృంగ రోగంబు లణంగి పోవు.

ఆ.వె. కాళ్లు వీపురాక కదలమి యీడుపు
వచ్చిపాటు రావి పట్ట మిరెము
కూర్చి నాల్గు నాళ్లు గొట్టెడు పెట్టిన
రోగమణిగి పసికి యాధి మెఱయు.

చం. పదములు నాల్గుతుంటు లిలవైఁ బడునట్లుగ నోరగిల్లు మే
పాదవక చిక్కు నాకురమ కోపక జుట్టువు లేగ కుత్తుకకొ
దుదిఁ గరశల్యముకొ దెలివితోడుత [గూడ?] శరీరమెల్ల నొ
ప్పిదవుఁ గరిష భస్మమటఁ బేర్చిగ నించినఁ దీటునయ్యడక.

ఆ.వె. ఆవటపుఁ దీగతోఁ దెప్పుటట్టయైన
కంఠమునఁ గట్టి పిడకలఁ గల్గినట్టి
బూదె మెయినిండఁ జమరినఁ బోవు కురుమ
జాలు కుంఠెడు పనులకు లీలతోడ.

కం. జిల్లేడు కొనలు ముక్కుల
నల్లలనఁ జూనిపి తీసినంతన లీఱున్
తెల్లమిగ మెత్తగావదురు
వెల్లనఁ జక్కరయుఁ గరగఁ బేర్చికొ దనరున్.

తే.క్రొత్త సున్నంబుతోడి కా గూర్చి మెదిచి
గిరుక నిడుక గఱంచిన మెఱయుఁ గాళ్లు
కడుపు శూలకుఁ బసి ముందుకాళ్ల క్రింద
దొడరి ముసలమ్ము నలుమారు దూరవేయ.

శ్రీ. చండి కుంటుకువెన్న చరణము గొరిజ
విడఁగఁగ గొట్టి నీళ్లనిడఁగఁ దొలఁగు
దివసహా కుంటుకు దెస నేడు వ్రేవదూఁడు
కాదేని నర్క దుగ్ధములు నిండు

డెన్నులఁ గడుపుబ్బు నిల్వ్రాత దంటు బూ
దియనీళ్లు ద్రావించి దృష్టి నిడుండు
కుటి యుబ్బు లిడి పందిమలము నీళ్ళిడఁదీటు
నిరు వాయిగట్ట నీపిరి వెడలమి

తే. కలియు గురుగింజ పసరుతోఁ జాలుక నగును
దురియ కేచ్చినఁ బ్రేవులు దునియఁబారు
చేరివానికే దంగేడు చివురునూరి
చల్లతో నిడ నవిమాను సరసముగను.

కం. వారిజ పాకును మిరియము
నీరధి లవణము నూరి నెరి నిడినకా! సాం
పారుత్తరేణు వెల్లు
ల్లార్పి నిడ వ్రణములెల్ల నడఁగుకా బనీకే.

తే. ఉత్తరేణాకు వెల్లుల్లి యుప్పు మిరెము
నూరియిడఁ బుర్వు చచ్చివే యారు వ్రణము
కాకి యీగయుఁ దజ్జిహ్వ దాఁకనీక
పదిల మొనరించిరేనియు వ్రణము లణఁగు.

ఆ.వె. పలుగు రాళ్లుకాల్చి పరగఁ జూఁడినఁ గంతి
పగిలి మిగులఁ బలుచఁబాటి యణఁగు
కడఁక నట్టి వృశ్చికమునకు గచ్చపా
దయను మిరెము కలిక మయినఁదీటు.

ఆ.వె. కడఁగి రేలకాయగంధము కలియిడఁ
బురువు కాటుదేరు పురువులంట
నెండ వానకోర్వ దిట్టటు వడు భార
మోర్వదూర్వుదట్ట మొధవుఁ బనీకే.

కం. ఆవిషము రెల్లఁ దీటుకా
వావనమగు నడ్డ సరపుఁ బసరును మిరియం
చావునెయి శొంతి పసపుకా
వావకపక్వముగ వేకువల నిడి సంతకా.

వ. అనిన విని కాతూహలాయత్త చిత్తురై కానకాదు లత్త పొలితకేంద్రీయంబగు
రానుహర్షణి నిరీడించి స్వత్కలక్షణం బెఱింగింపు మనిన నతండు—

సీ. కంచీ కృతంబైనఁ బాంచభౌతికమగు
 సూరి గాత్రమ్మున వీలసాత్వి
 కంబు జాగదవస్థఁగలుగు పొడశవికా
 రముల లింగశరీర మమరరాజ
 సాహంకృతియు స్వప్నమగు కారణాఖ్య ను
 దనుముచే న్వాపహా క్రమముతోడ
 విశ్వతై జనులన వెలయుఁబ్రాజ్ఞుండన
 నాత్మజాప్యగు నిట్టిదగు నవస్థ

తే.గీ. అను ప్రమాణమ్ములను సూక్ష్మతనువు వాయు
 దనఘ పరమాత్మయెడఁ జెందునంత దనుక
 కారణ శరీర మెడయగు కలయఁబొలయుఁ
 గానఁ జిత్తుఖ మాన్వాపగతిఁ బొసంగు.

తే. స్వప్న మింద్రియ దశక హృత్స్పంద్యులైక
 ప్రాణ పంచక చర్య ప్రపంచకమగు
 కంత హృన్నాభి గుదములఁ గదలు వాయు
 దానముఖ్య చతుష్కూఢా ప్రాణగతులు.

కల. వ్యాసుండు సర్వశరీర
 సాధనవ్యాపకుండు గాన సకలేంద్రియముల్
 వాని వెనుదవులు నెందున్
 గానన్ దలఁచినవి విన్న కన్నవెల్లెన్.

చం. కనుపడినట్లు సూక్ష్మతను కారణమై కనుపట్టి నట్టివిన్
 వినుండవి రాజస ప్రకృతి వింతగఁ బైతృ గుణోల్పాణమ్మునన్
 గనునవి పుష్యమాసమునఁ గల్గు ననేకవిధంబు లట్టివిన్
 దినుసులుగా కలల్ గలవు దీని నెఱుంగఁదగున్ ఫలాన్నతిన్.

అ.వె. బొంకు పలుకునతండు పొసఁగఁ గన్దొనుకల
 రోగజన్య మదియు యాధికైక్క
 దండు వరుస నాలుగగు జాల యందప్త
 పట్టిమాస ఫలద శాస్త్ర మెరయ.

కం. పనుల విడుచునెడఁ గనుకల
 పొసఁగన్ నాత్మైదునాళ్ల ఋనిక ఫలద
 వ్యసనము సర్పము కుడిభుజ
 మొసఁగఁ గలవఁ గనిన శుభము లెంతయుఁ గల్గున్.

సీ. హస్త్యశ్వరథదోలి కాందోలికలువెన్న
నడవఁగఁ బ్రభువులు గడలుదేలు
రక్తధార లమేయరత్నముల పశుగణ
బ్రాహ్మణులకొ గన్నఁ బరమశుభము
జలగ పామునుదేలు నెలమిసంటఁగఁగన్న
భార్య ప్రియంబాడ బావిఁబడఁగఁ
గన్నెలఁ జూడఁగ ఘనసౌధ గిరులపై
జనులఁ గూడుండఁగ జలధిదరిని

తే. సుండఁగాఁ గలఁ గన్న వేఱొకరిదాస్య
మమరునట్టుగ వ్రణగాత్రు నధికహర్ష్య
ధన కనక శ్రేష్ఠవనములఁ గనుటలెస్స
శయ్యసుండఁగఁ గలఁ గన్న సౌఖ్య మొదవు.

చ. లతుముకి శోడి క్రొంచముకలాపుక గన్గొన నన్ని నిల్వఁగాఁ
బ్రకటిత వాహనస్థితులఁ బాడుగృహములలో సుఖాసన
చ్రకరములకొ వసింప న్నుటపంకజపాండుర వస్తువుకొ గనకొ
సుకర విభూతియుకొ శుభము శోభనముకొ గలుగుకొ గ్రమంబునకొ.

కం. నీలాంబర సుమధూషణ
జాలాన్విత సతులఁ గనిన సరితాఁదాల్చుకొ
లీలకొ సూర్యుఁడు చందురుఁ
బోలకొ గలగనిన రోగపుంజము లొదవుకొ.

అ.వె. కొమ్ములున్న మృగకులమ్మనఁ జలుకోఁతి
నట నీవంగి నెగయునట్టి పక్షి
నంత్య దుష్టజనుల నంబు వర్షము జల
మింకఁగనెడు కలల నెసఁగు కీడు.

అ.వె. నలుగు బెట్టఁగనిన నల్లనై తెల్లని
వస్తు చయములున్న వడుపుగనిన
రక్తపుష్ప గంధరాజిఁ గన్గొనఁ గీడు
కనని వినని కాంతఁ గవయ గ్రహము.

సీ. మొండి ముక్కుడి వాండ్ర దండహస్తులఁ
బాశఖడ్గ సంభృతుల వికారతనుల
చెట్టు గొట్టగనెండు చెట్టువెన్నయు నెయ్యి
తెరుగు తెలాంగుల ఖర ముఖగత

కాక గృధ్రములఁ గాఢ పంకముల
దుర్లక్షణములతోన మెలఁగఁ
దానంబు నేయఁగఁ దైలాంగుఁ డగుటయు
హేమామకుండము లేరు భూమిమిట్ట

తే. పుట్టి సౌధంబు నొంటిగాఁ బొచ్చియొక్క
త్రొత్త మోక ధరింపఁగఁ గోరియొక్కరు
పలుమఱును బిల్వఁ దానవ్వఁ గలలఁగనిన
శోక భయపీడ చింతనా నీకమొదలు.

కం. పచ్చని శోకలు సోములు
నచ్చుగఁగల చెలులఁ గనిన నదిసంపద కా
నిచ్చలు మృతి [గతు?] కుణపము
నెచ్చుగఁ గనుగొనుటఁ గల్గు నెంతయు శుభముకా.

తే. అన్నముకా భద్రములు దీని నట్టులూరులు
తినఁగఁ గనినట్లు నైరి శోష్ట్రనవ గార్హ
భయత రథమిక్కునట్లుగఁ తాతనీళ్ల
ముంచఁజేరఁగఁగల గన్న మొనయగీడు.

కం. వననిధి పొంగుమ నింకఁగఁ
గనుకల నాశంబు బంధుగణ నాశమగుకా
ఘననృత్త గీత వాద్యము
విను నూతనభాండ తామ్రవీక్షలు కీడుకా.

దే. తొండలకా గూరమల్లను బండుటాకు
పాలపక్షియుఁ గాకి గన్నట్టు చెట్టు
ఘృతము వరమాన్న శోబనోద్వృత్తి పొగయు
బీడుకొలను గలం గనఁ గీడులూదలు.

సీ. సంకెట్లు బంధన సంతాప మొనఁగూర్చు
శోరి ముత్తైముగన్న కొడుకు గలుగు
మశక మడికముల మత్స్య మాంసములఁ
గలఁగన్న సంపదల్ గలిగి వెలయు
మంచివారలఁ జూడ మంచిది చేకులు
మంటఁ గన్నొన శుభ మహిమందనరు
నమితపాద ముఖానయవదేవతలఁ గన్న
దేవతార్చనలు తత్సేవఁ గనుట

తే. కాల సుఖములు నారోగ్య ఫలబాదపు

నిట్టి స్వప్న ఫలముల నింగితమతి

వెలయు జనులు తుభా తుభకలిత గతులు

తెలియ నిహపర శౌఖ్యముల్ గలుగు నెలమి.

ప. ఇట్టి స్వప్న లక్షణములు రోగనిదానములు నెఱింగి నిశ్చంకాగదంకారులు
సాధ్యా సాధ్యాంక నిర్ణయలై దేశకాల ప్రకృతి విశేషములు దెలిసి ఋజు మార్గంబునఁ
బ్రతిక్రియం బూనవలయు నింక శిల్పశాస్త్రం బెఱింగింపెద—

కం. హరిహర మందిర రథస

త్వరవిగ్రహ చిత్రకర్త తానవిధంబుల్

ధరగృహ గోపుర నిర్ణయ

సరణిక్ వివరించు శిల్పశాస్త్రము వెలయున్.

చం. వరుసగ నొక్కటాది పదిపాల్తుడ తాళ విసంజ్ఞ మూర్ధవి

స్తరతను మానభేదకవిధానము సింహతలాట భూతి భీ

కరతల సాలభంజి తృధుక ద్విర దానన యయమర్చ్యులన్

సురగిరి జాకృతుల్ మురహ శూలి విధాతృ తుభాంగ భాగముల్.

సీ. ఇట్టి యంశముల యందేకభాగ శిరము

నవలి భాగములు కాయంబుగాఁగ

దారు ద్రు మాశ్వ చిత్రముల నేతద్విధ

జాతి యాకము లాత్మ భ్రూతిదేవ

తాకృతులకు మితిగైకొని యిది నూట

యిరువదినాల్గు పాశ్చాత్యుల నందు

నుష్ఠీక మకుటమ్ము లానర ఋజ్ఞాగక్తు

లగురెండు కేశనేత్రాంతరమ్ము

ఆ.వె. ముక్కు తల్లియు హనువు నిక్కువ యట్లన

యందునుండిచుబుక మాటు పాళ్లు

దానగళము సగము దగనాల్గు పాళ్లు వ

యంబు ద్వాదశాంశ సరణి నాధి.

ఆ.వె. నాధిదిగువ మేహనం బూరుతర్యంత

మమరునట్టి యంశలలరు తాళ

కాంశ జానులాప్పు నటయుగాంశము జంఘ

లడుగు లానరు వలన నాటుపాళ్లు.

కం. పాదాంగుష్ఠము పార్శ్వస్థును
 మోదత సప్తదశభాగములందగు పాదం
 చాదిగ భాంశంబుల నొలు
 పైదగు కూర్పరము బాహు లవ శాస్త్రోక్తికా.

తే. అమర మణికట్టు దనుక నందైదుపాళ్లు
 నదము ? నాపాళ్లుదగు ప్రకోష్ఠమున మిగుల
 నలరు మధ్యాంగుళా గ్రాంశ లనట నాల్గు
 వెడలు పలుచేత మూడుపాళ్లడరవలయు.

సీ. పండ్రెండు తొమ్మిదిపాళ్లు గ్రీవాగ్రంబు
 గ్రీవమూలము వెడల్పా విధమున
 బాహ్యాది మూణ్ణాచపాలు తదగ్రంబు
 రెండు నాలుగుదైదు రీతి ప్రక్క
 లట తొమ్ముసార్థ వేదాంశము వెడలుపు
 న్నాకిందఁ ద్రివిధ్యయాంశకమ్ము
 నడుము ద్వయాష్టాంశ మడరునంగంబుల
 నిడివిని తగు వెడల్పిడుటు చితము

అ.వె. శ్రీ ప్రతిమల కిట్టి స్థితిని ముప్పాతిక
 పాలు పరక కొదవఁ బాడిగాఁగ
 నేయు టొప్పు నిట్లు చెలువున దేవత
 తత్స్వరూప యుక్తిఁ దరల చెపుడు.

అ.వె. తనకు వలయునంత ధరనాల్గు దిక్కులు
 సమముగాఁగఁ గొలిచి యమరదాని
 ద్వవిష్ట కోష్ఠములుగ నంశమ్ము లొనరించి
 నడిమి నాల్గు బ్రహ్మ కిడి క్రమమున.

సీ. ఉన్న పండ్రెండు పాళ్లొప్పు రాసు లొనర్చి
 తనరాశి నైనను దానఁజేసి
 యైన వర్ణపునైన నభవదిశాదిగాఁ
 దనదిక్కు వైరంబు తలఁగ కునికి
 యలవడ సింహాధ్వ జాలయ క్షణముల
 బాస్తువు గావించి శస్త్రమహిమ
 మధ్యాగ సమము హస్తమ్మునఁ గొల్చిదాన్
 రము లుంకఁగాఁ దగు రమ్యముగను

ఆ.వె. భాద్రపదము మొదలు ప్రాగాది మూడేసి
నెలలు వాస్త్రు పురుషుఁ డలరునాల్గు
దిశల నతని చరణ దిశ సూర్యుఁడుండుట
తెలింగి నిడివి వాస్త్రు లిడఁగ వలయు.

కం. గృహమునకు వలయు ధారుణి
వహి నిర్వ దెనిమిది పాళ్లు వాస్త్రు పురుషుఁడొ
రహిఁ బదునొందూ ాధ్యంగము
విహితతఁ బదియాఱు క్రిందు వీటికి నడుమకా.

తే. విక భాగము నిడివియో తెలింగి యచట
శంఖు స్థాపింపఁ దొలఁగును జంద్రజేత్ర
లున్న రాసులునవి నిల్పుటొప్పు మిగుల
వాస్త్రు పురుషుని నెఱుంగఁగ వలయునిట్లు.

ఆ.వె. బుధునిరాశి వాసపోసి శుక్రునిరాశి
కప్పగిప్పేసేనిఁ గలుగుశుభము
స్తంభమునుకు ధరణిఁ ద్రవ్యువో నుముకయుఁ
గేశవయముచూడఁ గీఁడులాదత్రు.

నీ. అందుదకమునించి యలరువోయఁగను
బ్రదక్షిణమైనచోఁ దగు శుభములు
నిండ కుండిన రెన్న నెరి నప్రదక్షిణ
మైన కాఁదాడట్లు లరయ వలయు
త్రవణార్ధ) లుత్తరాత్రయ శతభిషపుష్య
వసు పంకజములు సూర్యములు భరణి
యాశ్లేష పూర్వత్రయము మూలమఖిక్పత్తి
కా విశాఖ లభోముఖములు జ్యేష్ఠ

తే. యశ్వినీ పునర్వసులు మృగశిరశేవ
శులు ననూరాధ స్వాతి చిత్రలును దిర్య
గాననములందు మాత కృత్యము ప్రచార
గతులు తిర్యక్కులగు బూన ఘనఫలము.

కం. ఓడల బిండుల తీవరి
జాడలు నవియూర్ధ్వములఁ బ్రశస్తము సస్య
క్రీడారామ గృహకియ
లోడక నిష్కాడ్కి నేయ నురుశుభములగుకా.

మ. శరదంబోదుహపత్రనేత్ర ! కలుషా చారామరారీశవి
 స్తర నైన్యాటవి వీతిపాత్ర ! దివిఃత్పాలమరజ్జేష్ఠ శం
 కరయక్షోరగ సిద్ధ సాధ్య మునిసంఘ సోత్ర చార్త్ర ! శం
 ఖరద శ్యామల వర్ణగాత్ర ! యలమేల్పంగా కళత్రా ! హరీ.

కం. శరదర కచ్చప కిటిసర
 హరిహమనరామరామ హలధర బుద్ధో
 ద్ధుర తురగచారోహక
 హరహరి విధివినుతి పాత్ర హరిహర నేత్రా.

పంచకామరము. మురామరారి వీరభూర మూర్ధ పంక్తిఖండనా !
 హరాజి రాజ హునిశేఖరార్చన ప్రతోఽణా !
 చిరంత నత్రసిద్ధ శుద్ధ సేవకాఘ పోషణా !
 సరోజరోప శోటిరూప ! సారరిమ్య భాషణా !

గద్య॥ ఇది శ్రీమదలమేల్పంగా వేంకటేశ్వర వరప్రసాదా శుకవితా విచిత్ర
 మహంతాశ్చప్య కొండార్య పుత్ర సకలసుకవిసోత్ర పవిత్రగాత్ర వినయగుణానునయ
 వేంగయకవి సహాయ తేకుమల్లాన్వయ పయః పాథోధి పూర్ణసుధాకర తిమ్మమాంబాక
 త్రయామాత్యకుమార సకలవిద్యజ్ఞానాధార శ్రీవత్సగోత్ర పవిత్ర తాపప్రంబ సూత్ర
 సత్కవిప్రమోదానుసంధాయి రంగశాయిప్రణీతంబైన శ్రీ వాణీవిలాసవనమాలిక
 యను మహాప్రబంధంబునందు, ఆయుర్వేద ధనుర్వేద గాంధర్వవేదంబు లెఱింగింప
 టియుఁ దర్కదండనీతి సాంఖ్యయోగ పూర్వ మీమాంసోత్తరమీమాంసాది షట్శాస్త్ర
 ప్రశంసయు భరతశాస్త్ర కళాశాస్త్ర లంకాదశాస్త్ర శిల్పశాస్త్ర గజలక్షణ శ్వలక్షణ
 వతులక్షణ రత్నలక్షణ సాముద్రకలక్షణ గణితలక్షణాద్యుపశాస్త్ర వివరణంబును
 స్వప్నాధ్యాయ ప్రశంసయు నను కథలంగలది చతుర్థాశ్వాసము.

సంపూర్ణము.

